

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE -
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER,
BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

NEGOVANJE
DEDIŠČINE
SKOZI DEVET
DESETLETIJ -
ORGANIZIRANO
DELOVANJE
MEDICINSKIH
SESTER NA
SLOVENSKEM

Kdor želi predvideti prihodnost, mora razumeti preteklost.

André Malraux

NEGOVANJE DEDIŠČINE SKOZI DEVET DESETLETIJ - ORGANIZIRANO DELOVANJE MEDICINSKIH SESTER NA SLOVENSLEM

Urednice:

Irena Keršič, Darinka Klemenc, Marjeta Berkopec, Andreja Mihelič Zajec, Zdenka Seničar

Avtorji:

Danijel Andoljšek, Renata Batas, Marjeta Berkopec, Alenka Bijol, Tadeja Bizjak, Vida Bračko, mag. Branko Bregar, Irena Špela Cvetežar, Marina Čok, Andreja Doberšek, Dejan Doberšek, Doroteja Dobrinja, Duša Fischinger, doc. dr. Janez Fischinger, Lidija Fošnarič, Gabrijela Gabor, Tatjana Gjergek, Lucija Grudnik, Bojana Hočevar Posavec, Aleksandra Saša Horvat, Martina Horvat, Veronika Jagodic Bašič, Dragica Jošar, Nika Jug, dr. Saša Kadivec, Monika Kalin Vodopivec, Irena Keršič, Jana Klavs, Lučka Kočevar, mag. Janez Kramar, Darinka Klemenc, Andreja Mihelič Zajec, Doroteja Lešnik Mugnaioni, Ivanka Limonšek, Gordana Marinček Garič, Biserka Marolt Meden, mag. Maja Medvešček Smrekar, Matjaž Mrhar, Majda Oštir, Boja Pahor, Zorica Panič, Mira Peroša, Nataša Piletič, Ksenija Pirš, Mateja Pogorelc, Stanka Popovič, Anita Prelec, Lojzka Prestor, Mirjana Rep, Nataša Režun, Tanja Ribič Vidovič, Zdenka Salobir, Zdenka Seničar, Đurda Sima, izr. prof. dr. Brigita Skela Savič, Judita Slak, Nataša Slejko, dr. Nevenka Šestan, Majda Šmit, Petra Štigl, Irena Šumak, Nina Trifoni, Gabrijela Valenčič, Veronika Vidmar, Andrej Vojnovič, Sanja Vrbovšek, Mojca Vreček, Bojana Zemljič, Ivanka Zupan, prof. dr. (Republika Finska) Danica Železnik, Tanja Žontar.

Strokovna recenzentka: Andreja Mihelič Zajec

Fotografi:

Tjaša Barbo, Rudi Brike, doc. dr. Janez Fischinger, Matej Glavinac, Dragica Jošar, Irena Keršič, Anja Kokalj, Žiga Kokalj, Peter Koren, mag. Janez Kramar, Langerholc, Marija Orožim, Jože Platiše, Tanja Ribič Vidovič, Ksenija Pirš, Jože Pristovnik, Miran Salobir, Zdenka Seničar, Bor Slana, Irena Šumak, Branka Timpran, Tone Zorjan, Mojca Vreček.

Kraj izdaje: Ljubljana

Založnica: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (Zbornica – Zveza)

Za založnico: Monika Ažman

Lektoriranje in prevod: Tanja Sili

Nosilka avtorskih pravic: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

061:614.253.5(497.4)''1927/2017''
616-083(497.4)(082)

NEGOVANJE dediščine skozi devet desetletij : organizirano delovanje medicinskih sester na Slovenskem / [avtorji Irena Keršič ... [et al.] ; urednice Irena Keršič ... [et al.] ; pisci spremne besede Monika Ažman ... [et al.] ; prevajalka Tanja Sili ; fotografi Tjaša Barbo ... et al.] . - Ljubljana : Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, 2017

ISBN 978-961-273-174-8

1. Keršič, Irena
292656896

Leto izdaje: 2017

Naklada: 900

Oblikovanje in prelom: Barbara Kralj, PRELOM d.o.o.

Tiskarna: PRELOM d.o.o.

Popravek podatka v knjigi:
str. 87: letnica rojstva Angele Boškin je 1885
Hvala za razumevanje.
Avtorice knjige
Tudi najboljšim se dogaja.

NEGOVANJE
DEDIŠČINE
SKOZI DEVET
DESETLETIJ -
ORGANIZIRANO
DELOVANJE
MEDICINSKIH
SESTER NA
SLOVENSLEM

KAZALO

Nagovori	7
SPREMNA BESEDA UREDNIC SKRB ZA NEGOVANJE DEDIŠČINE	
<i>Irena Keršič, Darinka Klemenc, Marjeta Berkopec, Andreja Mihelič Zajec, Zdenka Seničar</i>	8
Concern for the preservation of the heritage - <i>The editor's prologue</i>	11
Monika Ažman - <i>predsednica</i> Zbornice - <i>Zveze</i>	16
Borut Pahor - <i>predsednik</i> Republike Slovenije	17
Milojka Kolar Celarc - <i>ministrica</i> za zdravje	18
mag. Peter Požun - <i>državni svetnik</i>	20
mag. Branko Bregar - <i>predsednik</i> Razširjenega strokovnega kolegija za zdravstveno nege	21
dr. Majda Šlajmer Japelj - <i>medicinska sestra</i> in <i>sociologinja, ki je zaznamovala slovensko</i> <i>zdravstveno nego in Svetovno zdravstveno</i> <i>organizacijo</i>	23
Petra Kersnič - <i>prva profesionalna generalna</i> <i>sekretarka</i>	24

I. USTANOVITEV, ORGANIZACIJSKE HEME IN ŽIGI

Irena Keršič, Darinka Klemenc 25

I.I. Ustanovitev strokovne organizacije, njena poimenovanja in preimenovanja

Organizacija absolventk šole za sestre Zavoda za socialno - higiensko zaščito dece v Ljubljani, 1927	29
Organizacija diplomiranih zaščitnih sester v Ljubljani, 1928	32
Društvo jugoslovenskih diplomiranih sester - sekcija Dravske banovine v Ljubljani, 1931	34
Društvo diplomiranih medicinskih sester Slovenije, 1952	36
Društvo medicinskih sester Slovenije, 1958	38
Zveza društev medicinskih sester Slovenije, 1963	39
Zveza društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije, 1988	41
Zbornica zdravstvene nege Slovenije, 1992	42
Zbornica zdravstvene nege Slovenije - Zveza društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije, 1999	43

Zbornica zdravstvene in babiške nege
Slovenije - Zveza društev medicinskih
sester, babic in zdravstvenih tehnikov
Slovenije, 2005 44

Zbornica zdravstvene in babiške nege
Slovenije - Zveza strokovnih društev
medicinskih sester, babic in zdravstvenih
tehnikov Slovenije, 2008. 45

I.II. Organizacijske sheme strokovne organizacije v letih 1927, 1929, 1932, 1952, 1969, 1981, 2017

Organizacijska shema Organizacije absolventk šole za sestre Zavoda za socialno - higiensko zaščito dece v Ljubljani, 1927	49
Organizacijska shema Organizacije diplomiranih zaščitnih sester v Ljubljani, 1929	49
Organizacijska shema Organizacije jugoslovenskega društva diplomiranih sester - sekcije Dravske banovine v Ljubljani, 1932	50
Organizacijska shema Društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije, 1953	50
Organizacijska - shema Zveze društev medicinskih sester Slovenije, 1969	51
Organizacijska shema Zveze društev medicinskih sester Slovenije, 1981	51
Organizacijska shema Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, 2017	52

I.III. Žigi

II. PODOBA ORGANIZACIJE

Irena Keršič, Darinka Klemenc 57

VREDNOTE ZBORNICE - ZVEZE	58
Logotip Zbornice - Zveze	60
Podoba medicinske sestre	62
Delovna obleka zaposlenih v zdravstveni negi - <i>Irena Keršič</i>	66
Značke nekdanjih slovenskih šol za medicinske sestre, podoba medicinske sestre, delovna obleka - <i>doc. dr. Janez</i> <i>Fischinger, Duša Fischinger</i>	71

III. GIBANJE ČLANSTVA

Irena Keršič 75

III.I. Članstvo v strokovni organizaciji od 1927 do 1992

Naraščanje števila članstva v strokovni organizaciji od leta 1927 do 1992	80
--	----

III.II. Članstvo v strokovni organizaciji od 1992 do 2017

Pregled števila članstva v strokovni organizaciji od leta 1992 do 2016	82
---	----

IV. PREDSEDNICE STROKOVNE ORGANIZACIJE

*Irena Keršič, Darinka Klemenc,
Marjeta Berkopec, Zdenka Seničar* 84

Antonija Schiffrer (tudi Antonia Schiffrer, Tončka Šiffrer, Antonija Šifrer, Tončka Šifrer)	86
Angela Boškin	87
Viktorija Kecelj Pičman	87
Marta Hočevar Kuharič	88
Neža Jarnovič	88
Marija Miloradović	89
Mira Pridgar	89
Marija Debelak	90
Majda Gorše	90
Marija Šipeč	90
Alja Fazarinc	91
Ana Ladi Škerbinek	91
Nana Domajnko	92
Veronika Pretnar Kunstek	93
doc. dr. Bojana Filej	93
mag. Peter Požun	94
Darinka Klemenc	94
Monika Ažman	95

V. SLOVENKE - PREDSEDNICE ZVEZE DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER JUGOSLAVIJE

Marjeta Berkopec	97
Dominika - Dina Urbančič	98
Mira Pridgar	99
Majda Šlajmer Japelj	100
Vera Grbec	101

VI. OSREDNJI IZOBRAŽEVALNI DOGODKI IN OBELEŽITVE MEDNARODNIH DNI MEDICINSKIH SESTER IN BABIC PO LETU 1993

Darinka Klemenc 103

Pregled strokovnih in slavnostnih dogodkov organizacije od leta 1993 do danes	107
--	-----

VII. SLOVENSKA ZDRAVSTVENA NEGA IN PROFESIONALIZACIJA - IZZIVI ZA PRIHODNOST

*Izr. prof. dr. Brigita Skela Savič,
znanstvena svetnica* 110

Stroka, profesija in na dokazih podprta zdravstvena nega	111
Razmišljanje o stanju profesionalizacije zdravstvene nege v Sloveniji	113

VIII. PREDSTAVITEV ZBORNICE ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE – ZVEZE STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

Marjeta Berkopec, Zdenka Seničar, Irena Keršič,
Darinka Klemenc 123

VIII.I. Društvena dejavnost – regijska strokovna društva

Marjeta Berkopec, Irena Keršič, Zdenka Seničar,
Darinka Klemenc 126

STROKOVNO DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV CELJE - Zdenka Salobir	130
DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV GORENJSKE Alenka Bijol, Ivanka Zupan, Zorica Panič, Nina Trifoni	137
STROKOVNO DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV KOPER - Boja Pahor, Doroteja Dobrinja, Mira Peroša	144
STROKOVNO DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV KOROŠKE - Petra Štigl, Bojana Zemljič, Aleksandra Saša Horvat	148
DRUŠTVO MEDICINEKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV LJUBLJANA Đurđa Sima	153
DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV MARIBOR Ksenija Pirš	159
DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV NOVA GORICA Monika Kalin Vodopivec, Nataša Slejko	166
DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV NOVO MESTO Marjeta Berkopec, Zdenka Seničar	170
STROKOVNO DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV POMURJA - Dragica Jošar	176
DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV PTUJ – ORMOŽ Tanja Ribič Vidovič	183
DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV VELENJE mag. Janez Kramar	189

VIII.II. Strokovna dejavnost – strokovne sekcije

Irena Keršič, Zdenka Seničar, Marjeta Berkopec,
Darinka Klemenc 193

STROKOVNA SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V MEDICINI DELA, PROMETA IN ŠPORTA dr. Nevenka Šestan	198
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V PSIHIATRIJI mag. Branko Bregar	201
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU - Irena Šumak	203
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V ANESTEZIOLOGIJI, INTENZIVNI TERAPIJI IN TRANSFUZIOLOGIJI - Dejan Doberšek	205
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V PATRONAŽNI DEJAVNOSTI - Martina Horvat	207
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V OPERATIVNI DEJAVNOSTI - Marjeta Berkopec	209
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN BABIC Mateja Pogorelec, Anita Prelec	212
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V PULMOLOGIJI Lojzka Prestor	214
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V PEDIATRIJI Majda Oštir, Ivanka Limonšek, Andreja Doberšek in Gabrijela Gabor	217
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V DRUŽINSKI MEDICINI - Tadeja Bizjak	220
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V OFTALMOLOGIJI - Lucija Grudnik	223
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V KIRURGIJI Lidija Fošnarič	225
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V REHABILITACIJI IN ZDRAVILIŠKI DEJAVNOSTI - Veronika Vidmar, Bojana Hočevar Posavec	227
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V ONKOLOGIJI . Gordana Marinček Garič	229
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER V ENTEROSTOMALNI TERAPIJI Renata Batas	232
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V ENDOKRINOLOGIJI - Jana Klavs	235
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V NEFROLOGIJI, DIALIZI IN TRANSPLANTACIJI Mirjana Rep	237

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V ENDOSKOPIJI IN GASTROENTEROLOGIJI - Stanka Popovič, Lučka Kočevar, Tatjana Gjergjek	240
SEKCIJA REŠEVALCEV V ZDRAVSTVU Danijel Andoljšek	242
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V ZOBOZDRAVSTVU - Marina Čok	245
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V STERILIZACIJI Nataša Piletič	247
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V HEMATOLOGIJI - Nataša Režun	249
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V URGENCI Vida Bračko	251
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V DERMATOVENEROLOGIJI Mojca Vreček	254
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV NA INTERNISTIČNO INFEKTOLOŠKEM PODROČJU - Veronika Jagodic Bašič	256
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V SOCIALNIH ZAVODIH - Gabrijela Valenčič	258
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V KARDIOLOGIJI IN ANGIOLOGIJI Tanja Žontar	259
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER V MANAGEMENTU doc. dr. Saša Kadivec	262
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V NEVROLOGIJI mag. Maja Medvešček Smrekar	264
SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V OTORINOLARINGOLOGIJI Nika Jug, Matjaž Mrhar	266
STROKOVNA SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER V PROMOCIJI ZDRAVJA IN ZDRAVSTVENI VZGOJI Majda Šmit, Sanja Vrbovšek	268

VIII.III. Javna pooblastila – Zbornica zdravstvene in babiške nege

Andrej Vojnovič 270

VIII.IV. Delovne skupine

Darinka Klemenc, Irena Keršič 274

DELOVNA SKUPINA ZA OHRANJANJE ZGODOVINE ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE - Irena Keršič	275
--	-----

DELOVNA SKUPINA ZA PRIPRAVO NACIONALNIH PROTOKOLOV	
<i>Lojzka Prestor</i>	278
DELOVNA SKUPINA ZA NENASILJE V ZDRAVSTVENI IN BABIŠKI NEGI	
<i>Irena Špela Cvetežar, Darinka Klemenc, Doroteja Lešnik Mugnaioni</i>	281
DELOVNA SKUPINA ZA PALIATIVNO ZDRAVSTVENO NEGO - <i>Judita Slak</i>	284
DELOVNA SKUPINA ZA PEOBLIKOVANJE DOKUMENTA POKLICNE AKTIVNOSTI IN KOMPETENCE V ZDRAVSTVENI IN BABIŠKI NEGI - <i>Prof. dr. (Republika Finska)</i>	
<i>Danica Železnik</i>	285
1 Razmejitev zdravstvene nege, 1993	286
2 Razmejitev zdravstvene nege, 1997	286
3 poklicne aktivnosti in kompetence v zdravstveni in babiški negi, 2008	286
3.1. Aktivnosti zdravstvene nege za diplomirane medicinske sestre in tehnike zdravstvene nege v ambulanti družinske medicine, 2010.	287
3.2 Aktivnosti zdravstvene nege v patronažnem varstvu, 2011	287
3.3 Aktivnosti zdravstvene nege na področju nefrologije, dialize in transplantacije, 2012	287
3.4 Poklicne aktivnosti in kompetence zdravstvene nege in oskrbe v Slovenski vojski, 2014).	287
3.5. Aktivnosti zdravstvene nege in oskrbe na področju socialno varstvenih zavodov, 2015.	288
4 Kompetence in poklicne aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege	288

IX. ZALOŽNIŠKO INFORMATIVNA DEJAVNOST

*Irena Keršič, Darinka Klemenc, Marjeta Berkopec,
Zdenka Seničar* 289

Zdravstveni obzornik /Obzornik zdravstvene nege	291
Utrip	292
Ksenija Pirš, Biserka Marolt Meden	292
E- novice	299
Anita Prelec	299

X. NAGRADE IN PRIZNANJA, KI JIH PODELJUJE STROKOVNA ORGANIZACIJA

Irena Keršič, Marjeta Berkopec 300

Priznanje za življenjsko delo Angele Boškin	304
Prejemnice Priznanja Angele Boškin za življenjsko delo so bile:	304

Zlati znak	307
Dobitniki Zlatega znaka od 4. 12. 1969 do 12. 5. 2017	310
Srebrni znak regijskih strokovnih društev	314
Priznanje za dosežke na ožjem strokovnem področju	316
JUBILEJNA PRIZNANJA	317
SPOMINSKA PRIZNANJA	317
Posebno priznanje 2010	317
Spominska, jubilejna in druga priznanja	317
NAZIV ČASTNI ČLAN	318
Častne članice 2016.	319
Častni člani 2017	319

XI. NAGRADE IN PRIZNANJA, KI SO JIH PREJELI ORGANIZACIJA IN NJENI ČLANI

*Irena Keršič, Darinka Klemenc, Marjeta Berkopec,
Zdenka Seničar* 320

ODLIKOVANJA IN PRIZNANJA, KI JIH JE PREJELA ORGANIZACIJA	322
PRIZNANJA IN ODLIKOVANJA, KI SO JIH PREJELI ČLANI STROKOVNE ORGANIZACIJE	323

XII. POIMENOVANJA PO ANGELI BOŠKIN IN UPORABA NJENEGA IMENA

Irena Keršič 325

XIII. RECENZIJA IN KRATICE 331

RECENZIJA - <i>Andreja Mihelič Zajec</i>	332
KRATICE	333

za p...
Lubljana
mednarodna
ra, v. Revu
avoda, g. dr.
a odbora
casu sklepanost
Poškinova
k... obrazloz
...viji ;
...reševala
vseh sester

Nagovori

Prease
v. Keel
ilbre

TESC

SPREMNA BESEDA UREDNIC SKRB ZA NEGOVANJE DEDIŠČINE

*Irena Keršič, Darinka Klemenc, Marjeta Berkopec, Andreja Mihelič Zajec,
Zdenka Seničar*

*Slika 1: Urednice od leve proti desni: Andreja Mihelič Zajec, Irena Keršič, Marjeta Berkopec, Darinka Klemenc, manjka Zdenka Seničar
(Foto: Irena Keršič, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)*

Strokovna organizacija Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (Zbornica – Zveza) kot reprezentativna civilnodružbena, neprofitna, nestrankarska organizacija medicinskih sester, babic, zdravstvenih tehnikov in bolničarjev negovalcev v državi, s ponosom in zadovoljstvom praznuje svojih devetdeset let organiziranega združevanja in delovanja. Velika množica strokovnjakinj in strokovnjakov, preko 15.000 nas je, ki devet desetletij »neguje« (poleg pacientov) tudi lastno organizacijo in udejanja svoje poslanstvo, si praznovanje več kot zasluži. Izvajalci zdravstvene in babiške nege in oskrbe, ki predstavljamo več kot polovico vseh zdravstvenih delavcev v državi, smo ključni za sistem zdravstva in stebri vsake zdravstvene, socialno varstvene in sorodne inštitucije, kjer je govora o zdravju ali bolezni. Praznujemo torej s ponosom, z zavedanjem, da se razvoj naše stroke in organizacije ob takšnih prelomnicah ne ustavlja, kvečjemu obratno, dogodek nam daje novih moči in idej za nadaljnjo rast in razvoj, poglobljeno razvijanje profesionalne skrbi za človeka, bolnega ali zdravega, v vseh življenjskih obdobjih, situacijah in okoliščinah. Razvoj organizacije, ki se je odvijal devet desetletij in se bo še naprej, si zasluži pogled skozi prizmo zgodovine, pogled za nazaj, tudi za soočanje s sedanostjo in vizijo za naprej. Zato temu dogajanju želimo posvetiti posebno pozornost in del njene zgodovine popisati in predstaviti v knjigi.

Zavedamo se, da smo se lotili zahtevne, nikoli končane naloge, in da smo imeli srečo, saj so publikacije ob zanimivih dogodkih, tudi okroglih obletnicah, že nastajale, kar nam je bilo v raziskovanju zgodovine v veliko pomoč. Hvala vsem, ki so/ste uspeli ohraniti dragocene zgodovinske vire ali jih popisati v različnih virih. Svoje delovanje želimo zato čim bolj verodostojno zbrati v knjigi, ki govori o nas samih, o razvoju naše stroke, o orga-

niziranem stanovskem združevanju in delovanju v neprekinjeni skrbi za ljudi – paciente, zdrave in bolne – in tudi za lastno članstvo. Knjigi smo skušali vdihniti patino zgodovine tudi z objavo večjega števila fotografij in drugih dokumentov - nekaj jih je prvič v zgodovini javno na ogled.

Skozi vsa desetletja organiziranega združevanja in delovanja medicinskih sester, ki so v različnih časovnih obdobjih imele različno stopnjo izobrazbe in s tem raznolike strokovne naslove (in kasneje priključenih babic) na Slovenskem, sta se stroka in organizacija soočali z enakimi izzivi: izobraževanje, umeščanje poklicne skupine v zdravstveni sistem in zdravstveni tim, avtonomija stroke, prizadevanja za sodelovanje v politiki, predvsem zdravstveni, medpoklicno in medosebno sodelovanje, profesionalne etične dileme, poklicne kompetence, regulacija poklica, zakonski okvir delovanja, skrb za ustrezne delovne pogoje, kakovost in varnost zdravstvene in babiške nege, stremljenje k na dokazih podprti stroki – raziskovanju in mnogo drugega. Izzivi, problemi, programi dela, poročila, reševanje različne problematike, pa tudi ignoranca politike do stroke in organizacije, zlasti na področju neurejene zakonodaje, se vlečejo skozi vsa desetletja obstoja organizacije. Kot da se iz zgodovine nismo naučili vsaj nekaj lekcij. In videti je, kot da vsaka generacija začenja na novo, vedno z novimi – starimi izzivi, programi, željami, možnostmi, ki so na več področjih podobni tistim izpred desetletij. A počasi in zanesljivo se premika na bolje, četudi morda ena generacija komaj opazi spremembo. Ko pa potegnemo črto pod vsemi temi desetletji, je razvoj stroke in organizacije viden, slišen, zaznaven in poklic medicinske sestre in babice vedno bolj cenjen. Dokazov za to je veliko in našega razvoja nihče ne more zaustaviti.

Ko smo razmišljali o obeleževanju obletnice in tudi o pričujoči publikaciji, smo med drugim sledili priporočilom Mednarodnega sveta medicinskih sester/International Council of Nurses (ICN), katerega članica je naša strokovna organizacija od leta 1993. Svet nacionalnih predstavnikov/Council of National Representatives (CNR) pri ICN je leta 1998 na mednarodnem kongresu medicinskih sester v Vancouvru sprejel priporočilo za strokovna združenja po svetu, naj delajo tudi na ohranjanju svojega zgodovinskega izročila, in sicer: »Upoštevajoč da zgodovina zdravstvene nege vpliva na sedanje delovne razmere medicinskih sester in vzpostavlja tradicijo poklicne samopodobe, da je vodilna načela za prihodnost mogoče izpeljati iz preteklosti, ... da je zgodovina zdravstvene nege tudi zgodovina žensk in kot taka zasluži več pozornosti, da je motiv za prizadevanja za poklicni razvoj potrebno izpeljati iz preteklosti, sklenemo, da ICN podpira nacionalne zbornice zdravstvene nege in partnerske organizacije v njihovih prizadevanjih za ovrednotenje nacionalne zgodovine in tradicije zdravstvene nege, ICN spodbuja zavest o pomembnosti zgodovine zdravstvene nege na mednarodni ravni in širi spoznanja o zgodovini zdravstvene nege. Sklenemo tudi, da: državne zbornice zdravstvene nege brez zadržkov spodbujajo in podpirajo raziskave o svoji zgodovini, posamezne zbornice zdravstvene nege spodbujajo širjenje raziskovalnih spoznanj o zgodovini zdravstvene nege v procesu usposabljanja in stalnega poklicnega izobraževanja medicinskih sester« (Pretnar-Kunstek, 1998).

Ob praznovanju letošnje obletnice želimo izpostaviti še nekatere prihajajoče pomembne mejnike: leta 2019 bo minilo 100 let od zaposlitve prve medicinske sestre

Angele Boškin na Slovenskem in 50 let od podelitve prvega Zlatega znaka – najvišjega priznanja strokovne organizacije. Prav tako bo minilo 120 let od ustanovitve ICN in 90 let od pristopa medicinskih sester na Slovenskem k ICN; na vse to smo lahko ponosni. smo lahko ponosni.

Knjiga, ki jo pošiljamo v branje in presojo strokovni in splošni javnosti, je razdeljena na več poglavij, v katerih smo skušali zaobjeti ključne dogodke, področja in ljudi, ki so v devetih desetletjih dodajali vsebino in obliko dogajanju v stanovski organizaciji in stroki nasploh. Zaradi omejenega prostora so naštet samo nekatera, še zdaleč ne vsa področja, ki so zaznamovala našo preteklost, zaznamujejo sedanost in vodijo v prihodnost. Zbrane vsebine dopolnjujejo in nadgrajujejo že objavljena gradiva, ki so bila izdana ob jubilejnih dogodkih organizacije in zato na nekaterih mestih bolj poudarjamo obdobje zadnjih desetih let.

S številnimi poimenovanji in preimenovanji strokovne organizacije smo medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki/tehniki zdravstvene nege »zagrenili življenje« sebi in drugim, tudi organizaciji kot celoti, zato v prizadevanju za pravilno razumevanje in navajanje obdobja sledimo vsem imenom in nasledstvom, katerih podlaga so temeljni akti in zapisniki zborov članov organizacije. Povzemamo, da je strokovna organizacija vmes tudi razpadla in da je današnja organizacija pravna naslednica Društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije iz leta 1952. V knjigi zgolj z nekaj besedami predstavljamo predsednice organizacije z zavedanjem, da si zaslužijo mesto v posebni publikaciji.

V vsebinskem delu smo poudarek pri predstavitvi regijskih strokovnih društev

namenili prvi uradni registraciji društev pri Ministrstvu za notranje zadeve po upravnih enotah posameznih občin, vsem uradnim imenovanjem in preimenovanjem, vključno s sedeži društvenega delovanja. Svoje mesto v knjigi so tokrat dobile vse predsednice, ki so se v obdobju delovanja posameznega društva zamenjale na vodilnem položaju. Vsaka v svojem okolju so prispevale k razvoju stroke in organiziranemu delovanju dodale svoj pečat. Vseh enajst regijskih strokovnih društev je predstavilo simboliko svojega logotipa in zaokrožilo predstavitev z aktivnostmi in pomembnimi strokovnimi, dosežki ter interesnimi dejavnostmi, ki so zaznamovali društveno delovanje zlasti v zadnjih desetih letih.

Ožja strokovna področja zdravstvene in babiške nege s svojimi mejniki v razvoju stroke na 31 strokovnih področjih v publikaciji predstavljajo strokovne sekcije, ki prav tako delujejo v okviru krovne organizacije Zbornice - Zveze. Nekatere so aktivne že petdeset in več let. Brez vseh teh »zakladnic« znanja in izkušenj posamezna strokovna področja ne bi bila to, kar so danes, kar pomeni veliko dodano vrednost celotni organizaciji.

Človekov spomin je menda omejen in sega le v dolžino enega obdobja človekovega življenja. A vendarle so priložnosti, da se znova in znova zavemo, da ni nič nastalo z nami (našo generacijo) in se nič z nami ne bo končalo. Takšna priložnost je tudi okrogla obletnica (Klemenc, 2013).

Ob iskanju in proučevanju zgodovinskih virov je bila razveseljujoča ugotovitev, da s(m)o se izvajalci zdravstvene in babiške nege vsa desetletja zavedali pomembnosti ohranjanja različnih dokumentov, predmetov, fotografij, filmov in drugih materialov, kar predstavlja danes neprecenljivo bogastvo organizacije kot celote in njenih posameznih členov, začenši z originalnim

zapisnikom ustanovnega občnega zbora Organizacije absolventk šole za sestre v Ljubljani leta 1927. Arhivi regijskih strokovnih društev, strokovnih sekcij, pisarne Zbornice – Zveze in številnih drugih so danes naše veliko bogastvo.

Nismo čisto prepričane, da se nam ni, kljub skrbnemu prebiranju in preverjanju zgodovinskih dejstev, na kakšno področje prikradla nejasnost ali napaka, naj si gre za katerikoli prispevek v knjigi. Večkrat smo bile v dvomih tudi same, saj je proučevanje zgodovine zahtevno delo; po svojih najboljših močeh smo želele prispevati k naši skupni stvari. In ostaja upanje, da bo zgodovina stroke in organizacije še dolgo predmet proučevanja, raziskovanja in zbiranja zgodovinskih dejstev, tudi nikoli končana naloga Delovne skupine za ohranjanje zgodovine zdravstvene in babiške nege v prihodnosti. Ali kot je ob 50-letnici poklica medicinske sestre na Slovenskem izpostavila Anica Gradišek (1970) eno od področij zgodovine, ki ni raziskana: »Ena izmed prednostnih nalog strokovne organizacije je, da pripravi za naš poklic toliko pomemben, strnjen, zgodovinski dokument o prispevku in vlogi medicinskih sester med drugo svetovno vojno, s poudarkom, da je še čas«. Počasi se nam ta čas izteka in oddaljuje. Leta 1969 je Anica Gradišek v govoru (Gradišek, 1970) izpostavila da »zveza prične zbirati podatke o medicinskih sestrah v NOB, delo prevzame Neža Jarnovič ob sodelovanju drugih sester«. Najbolj udarna in smela ideja iz zadnjih let je zapisana v zapisniku Delovne skupine za ohranjanje zgodovine zdravstvene in babiške nege pri Zbornici – Zvezi z dne 22. 6. 2016 - predlog Silve Vuga, da »daje pobudo za začetek aktivnosti za ustanovitev inštituta za zgodovino zdravstvene in babiške nege po zgledu drugih sorodnih organizacij in naj gre pobuda v dolgoročni plan in v strategijo razvoja stroke v nadaljnjih desetih letih« (Zapisnik, 2016).

Zahvala

Ob zaključku ne moremo mimo zahval. Enormno delo, prepredeno z znanjem, entuziazmom, veliko voljo in zagnanostjo, kljub spremenjeni podobi sveta, še vedno tudi etičnimi osebnimi in poklicnimi vrednotami ter pripadnostjo poklicni skupini in organizaciji, se je obrestovalo – ne le skozi sestavljanje te knjige, tudi sicer. In krovna organizacija je lahko ponosna na svoje članstvo in njegovo delo. Brez številnih posameznic in posameznikov ter skupin, začeti z vodstvom Zbornice – Zveze, tja do nepregledne množice kolegic in kolegov v regijskih strokovnih društvih, strokovnih sekcijah, delovnih skupinah, v izobraževalnih institucijah, zdravstvenih in drugih zavodih, vseh, ki so prispevali dokumentarno in slikovno gradivo, zunanjih sodelavcev in drugih, ki so aktivno prispevali k slehernemu dogodku v naši zgodovini, in tudi k tej knjigi, tega dela ne bi bilo. Nekaterih žal ni več med nami, da bi se z nami veselili opravljenega dela, vzponov in napredka, tudi sočustvovali z nami ob kakšnem padcu in napaki, ki sta se nam v devetdesetih letih (in tudi v tej knjigi) zagotovo zgodila.

Velika zahvala gre vsem piscem posameznih prispevkov, recenzentki Andreji Mihelič Zajec, doc. dr. Mariji Zaletel za koristne nasvete, tehnični podpori in vodstvu Zbornice – Zveze, ki nas je ves čas spodbujalo k pisanju.

Knjigo pošiljamo na pot s prijaznim povabilom sedanjim in prihodnjim rodovom, da skrbno ohranjajo in negujejo našo zgodovinsko dediščino, ki ni le zbirka preteklosti, pač pa tudi podlaga za razumevanje sedanjosti in temelj za načrtovanje prihodnosti. Prihodnost pa je potrebno obogatiti tudi z raziskovanjem na področju zgodovine zdravstvene nege in babištva.

CONCERN FOR THE PRESERVATION OF THE HERITAGE – *The editor's prologue*

Nurses and Midwives Association of Slovenia as a representative civil society, non-profit, non-political organization of nurses, midwives, nurse assistants in the country, with pride and pleasure celebrates ninety years of its organized association and operation. A large number of experts, over 15.000 of us, who nurture (in addition to patients) their own organization and carry out its mission, more than deserve the celebration. Nurses and midwives represent more than half of all health professionals in the country, are key to the healthcare system and the pillars of any healthcare, social care and related institution where health or disease is discussed. Let's therefore celebrate with pride, knowing that the development of our profession and organization does not stop at such turning points, if anything, quite the opposite, the event gives us new power and ideas for further growth and development, in-depth development of professional care for a person, sick or healthy, in all life periods, situations and circumstances. The development of the organization that has been going on for nine decades and will continue to go on, deserves a glimpse through the prism of history, a retrospective look, also to cope with the present and a vision for the future. Therefore, we want to pay particular attention to this process and describe part of its history in the book.

We are aware that we have tackled a challenging, never-ending task, and that we were fortunate, since the publications about interesting events, including the anniversary celebrations, have already been published, which has been of great help to us in our history research. Thank you to all of those who have managed to preserve valuable historical resources or compile them in different sources. Therefore, we want to gather our activities with as much credibility as possible in the book that talks about ourselves, about the development of our profession, about organized professional association and the operation of continuous care for people - patients, healthy and sick - and also for our own membership. We also tried to add historic patina to the book by publishing a large number of photographs and other documents - some of which are publicly visible for the first time in history.

Throughout the decades of organized association and operation of nurses (and later joined midwives) in Slovenia, the profession and organization faced the same challenges: education, placement of a professional group in the health system and the health team, autonomy of the profession, efforts to participate in politics, interprofessional and interpersonal cooperation, ethical dilemmas, professional competences, regulation of the profession, legal framework of work, care for appropriate working conditions, quality and safety of nursing and midwifery care, aspiration to evidence based profession-research and much more. Challenges, problems, work programs, reports,

handling of various issues, as well as the ignorance of politics towards the profession and organization, especially in the area of unregulated legislation, are being dragged through all the decades of the existence of the organization. As if we did not learn at least some lessons from history. It looks as if every generation starts out again, always with new - old challenges, programs, desires, options that are similar in many areas to those decades ago. But it slowly and reliably moves for the better, even if one generation can hardly notice the change. When we draw the line over the decades, the development of the profession and organization is visible, audible, perceptible, and the profession of nurses and midwives is increasingly appreciated. There is much evidence for this and nobody can stop the development.

When we were thinking about marking an anniversary and also about this publication, we followed, inter alia, the recommendations of ICN - the International Council of Nurses, a member of which is our professional organization since 1993. In 1998, the ICN's Council of National Representatives (CNR) adopted a recommendation for professional associations around the world to work on preserving their historical traditions, namely: »History of nursing: Considering that history of nursing care affects the current working conditions of nurses and establishes the traditions of occupational self-esteem, that the guiding principles for the future can be derived from the past ... that the history of health care is also the history of women and as such deserves more attention, that it is necessary to derive the motivation for the efforts for professional development from the past, we conclude that

the ICN supports the national chambers of health care and partner organizations in their efforts to evaluate the national history and traditions of health care, the ICN encourages awareness of the importance of the history of health care at the international level and expands knowledge about the history of health care. We also conclude that: the national chambers of nursing encourage and support research on their history without undue delay, individual chambers of nursing support the dissemination of research findings on the history of nursing in the process of training and continuous professional training of nurses (Pretnar-Kunstek, 1998).

At the celebration of this year's anniversary we want to highlight some of the upcoming important milestones: in 2019 it will be 100 years since the first nurse Angela Boškin was employed in Slovenia; it is 50 years since the first Golden sign was awarded - the highest recognition of professional organization, 120 years since the establishment of the ICN, 90 years since the accession of nurses in Slovenia to the ICN; we can be proud of all this.

The book in front of you, intended to be read and evaluated by the professional and general public, is divided into several chapters in which we tried to capture the key events, areas and people who in past nine decades added content and form to events in the professional organization and to the profession in general. Because of the limited space, only some of the areas that marked our past, are marking the present and lead to the future, are mentioned. The collected content is complemented and upgraded by previously published materials, which were issued at the jubilee events of the organization and therefore, in some places, we put a

little more emphasis on the period of the last ten years.

With numerous namings and renamings of the professional organization, nurses, midwives and nurse assistants »made life difficult« for themselves and others, including the organization as a whole, so in the effort to properly understand and identify the periods we follow all the names and successions, which are based on basic acts and the minutes of the organization's conventions. We assume that the professional organization was also dissolved in the meantime, and that today's organization is the legal successor of the Nurses Association of Slovenia from 1952. In the book, in only a few words, we mention the presidents of the organization with the awareness that they deserve a place in a special publication.

In the content section, the emphasis in the presentation of regional professional organisations was devoted to the first official registration of societies at the Ministry of the Interior through administrative units of individual municipalities, to all official namings and renamings, including the seats of social activities. All the presidents, who were exchanging on a leadership position of each organisation, are mentioned in this book. Each, in their own environment, contributed to the development of the profession and added its seal to the organized activities. All eleven regional organisations have presented the symbolism of their logo and rounded up the presentation with activities and important professional achievements and interest activities that marked their social activities, especially in the last ten years.

The narrow professional areas of nursing and midwifery with their milestones

in the development of the profession in 31 professional areas represent the professional groups (sections), which also work under the umbrella of the Nurses Association. Some of them have been active for fifty years or more. Without all these »treasuries« of knowledge and experience, individual areas of expertise would not be what they are today, which means a great added value to the entire association.

The human memory is apparently limited and extends only to the length of one human life. However, there are opportunities to remember again and again that nothing has been done by us (our generation) and nothing will end with us. A round anniversary is such opportunity. (Klemenc, 2013).

After searching and studying historical sources, it was a delightful conclusion that we, the practitioners of nursing and midwifery, have been for decades aware of the importance of preserving various documents, objects, photographs, films and other materials, which today represent an invaluable wealth of the organization as a whole and its individual parts, starting with the original minutes of the Founding Assembly of the Organization of the Nursing School Graduates in Ljubljana in 1927. The archives of regional professional societies, professional sections, office of the Nurses and Midwives Association of Slovenia and many others are today our greatest wealth.

We are not entirely convinced that, despite careful reading and verification of historical facts, there aren't any ambiguities or errors in any part of the book. We were often in doubt as well, since the study of history is a difficult task; we tried to do the best to contribute to our com-

mon goal. Hope remains that the history of the profession and organization will continue to be the object of studying, researching and collecting historical facts, and also the never-ending task of the Working group for the preservation of the history of nursing and midwifery in the future. Anica Gradišek (1970) pointed out at the 50th anniversary of the nurses' profession in Slovenia, one of the areas of history that has not been researched: »One of the priorities of the professional organization is to prepare very important, concise, historical document on the contribution and role of nurses during World War II, with the emphasis that there is still time.« Slowly this time is running out and it's moving away. In 1969 Anica Gradišek (1970) pointed out in her speech that »the association begins to collect data on nurses during the World War II, the work will be taken over by Neža Jarnovič with the participation of other nurses«. The most striking and bold idea from recent years is recorded in the minutes of the Working Group for the Preservation of the History of Nursing and Midwifery at the Nurses and Midwives Association from 22nd June 2016 - the proposal by Silva Vuga to »initiate activities for the establishment of a nursing care and midwifery history institute, following the example of other related organizations, and that the initiative should be included in a long-term plan and a strategy for the development of the profession in the next ten years« (2016).

Acknowledgments

At the end we cannot pass the acknowledgements. In spite of the changed image of the world, enormous work, entrenched with knowledge, enthusiasm, great will and determination, as well as ethical personal and professional values

and belonging to a professional group and organization, was rewarded - not only through the compilation of this book. The umbrella organization can be proud of its membership and their work. Without a numerous of individuals and groups, starting with the leadership of the Nurses and Midwives Association of Slovenia, to the incalculable number of colleagues in regional professional organisations, professional groups, working groups, educational institutions, health-care and other institutions, all who contributed documentary and pictorial material, external collaborators and others who actively contributed to every event in our history and also to this book, this work would not have been. Some, unfortunately, are no longer among us to celebrate the work done, the ups and the progress made, and also to sympathize with us for downs and mistakes that happened in the last ninety years (and also in this book).

Great thanks to all writers of individual contributions, reviewer Andreja Mihelič Zajec, doc. dr. Marija Zaletel for useful advices, technical support and management of the Nurses and Midwives Association of Slovenia, which has encouraged us to write at all times. We are sending the book on the road with a friendly invitation to present and future generations to carefully preserve and nurture our historical heritage.

V knjigi se smiselno uporabljajo nazivi:

- **člani:** za oba spola, razen če je ženska oblika samostalnika skladna s strokovnim nazivom in z zgodovinskim obdobjem, ko so bile članice strokovne organizacije samo ženske
- **medicinska sestra:**
 - za oba spola,
 - vse člane/ice strokovne organizacije, ki so pridobile/i strokovni naziv: srednje medicinske sestre, zdravstvene tehnice/zdravstvene tehnike, tehnice zdravstvene nege/tehnike zdravstvene nege (srednja strokovna izobrazba); višje medicinske sestre/višje medicinske tehnike (tudi specialiste/i) – višja izobrazba; diplomirane medicinske sestre/diplomirani zdravstveniki (tudi specialiste/i) visoka strokovna izobrazba; profesorice/ji zdravstvene vzgoje (medicinske sestre s fakultetno izobrazbo); medicinske sestre s podiplomsko izobrazbo
 - otroške negovalke,
 - zaščitne sestre

Izjeme so navedene, če se naziv smiselno nanaša na zgodovinsko obdobje in za zgodovinsko obdobje reprezentativnega izvajalca.

- **babica:**
 - za oba spola; za vse babice, ki so pridobile naziv babica; za vse medicinske sestre – babice; diplomirane babice/diplomirani babičarji.

Izjeme so navedene, če se naziv izvajalca smiselno nanaša na zgodovinsko obdobje in posameznega izvajalca babiške nege.

Literatura in viri/Literature and sources

Gradišek, A., 1970. Petdeset let dela in oblikovanja medicinske sestre na Slovenskem. Govor na jubilejni skupščini ZDMSS v Ljubljani dne 5. decembra 1969. *Zdravstveni obzornik*, 4(1), pp. 8–32. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1970.04.1.8> [3.9.2017].

Klemenc, D., 2013. Društvu medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Novo mesto ob 50-letnici delovanja. *Arhiv Zbornice – Zveze*.

Pretnar- Kunstek, V., 1998. Novice iz ICN. *Utrip*, 6(10), pp. 10–11.

Zapisnik sestanka Delovne skupine za zgodovino ohranjanja zdravstvene in babiške nege z dne 22. 6. 2016, Arhiv Zbornica – Zveza.

Slika 1a: Delokrog medicinskih sester je skozi vsa desetletja obsegal skrb za otroke
(Foto: neznan, Vir: Marija Miloradović)

MONIKA AŽMAN – *Predsednica Zbornice – Zveze*

Slika 2: Monika Ažman
(Foto: Tjaša Barbo, Vir: Monika Ažman)

Knjigi na pot

Spoštovana bralka, spoštovani bralec,

knjiga je nastala v želji, da stanovska organizacija, ki danes združuje več kot 15.000 članov, ne le zbere in uredi nekatera pomembna dejstva, dogodke, prelomnice v razvoju zdravstvene nege in organizacije same na enem mestu, ampak tudi zato, da se na poseben način pokloni pomembnim posameznicam, posameznikom in skupnim dosežkom. V 90 letih organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem so namreč zaznamovali tako strokovno področje kot stanovsko organizacijo.

Urednice knjige so z velikim spoštovanjem do njim lastnega strokovnega področja namenile veliko pozornosti preteklosti in začetkom organiziranega delovanja. Nekateri prvič objavljeni izvirni dokumenti in fotografije dajejo knjigi posebno vrednost. Zapis enajstih regijskih strokovnih društev odseva skupna prizadevanja medicinskih sester in babic v devetih desetletjih na celotnem ozemlju naše države, hkrati pa izkazuje tudi posebnosti posamezne regije. Zapisi enaintridesetih strokovnih sekcij, ki danes tvorijo vrh stroke zdravstvene in babiške nege ter oskrbe v Sloveniji, več kot nazorno predstavijo razvoj obeh samostojnih poklicev.

Osnovno vodilo trinajstih pionirk, ki so zasnovale organizacijo leta 1927, je bilo strokovno povezovanje in izobraževanje z namenom zagotavljanja kar najboljše zdravstvene skrbi za prebivalce, še zlasti na področju preventive. Osnovno poslanstvo se vse do danes ni bistveno spremenilo. Zapisi v knjigi pa kot da se iz poglavja v poglavje, iz desetletja v desetletje ponavljajo. Izzivi, težave in rešitve se prepletajo s pomembnostjo obeh poklicnih skupin na eni strani in prezrtostjo na drugi.

A nečesa tako v knjigi kot tudi v vsakdanjiku naše stanovske organizacije nikakor ni mogoče prezreti: velike zavzetosti, predanosti in neizmerne želje po nadaljnjem razvoju. Prav to so tiste vrednote, ki bodo poleg znanja, kompetenc in sposobnosti zaznamovale premik stroke zdravstvene nege v profesijo. Kot aktualna predsednica organizacije čutim izredno odgovornost za razvoj zdravstvene in babiške nege tako za danes kot za jutri. Ob tem sem prepričana, da je prav sposobnost povezovanja medicinskih sester tista večšina, ki bo v prihodnje ključna pri tesnejšem medpoklicnem sodelovanju. To namreč zagotavlja še večjo kakovost in varnost zdravstvene obravnave za uporabnike zdravstvenih storitev in izvajalce. Vrednote, o katerih se danes veliko pogovarjamo, kot so skrb za drugega, solidarnost, znanje, odgovornost, pravičnost, so tudi vrednote naše organizacije, ki se zrcalijo skozi dejanja ljudi, ki organizacijo sestavljamo.

Naj se ob tej posebni priložnosti zahvalim vsem, ki so v vseh devetih desetletjih prispevali ne le znanje, temveč tudi svojo moč in voljo k razvoju zdravstvene in babiške nege ter strokovne organizacije. Hvala vsem, ki ste zbrali vse pomembne podatke in dokumente za to knjigo. Posebno zahvalo posvečam urednicam. Brez vas in te knjige tudi praznovanje tako pomembne obletnice, kot je 90 let organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem, ne bi bilo tako svečano.

Monika Ažman

BORUT PAHOR – *Predsednik Republike Slovenije*

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije letos obeležuje 90-letnico svojega delovanja.

Prva stanovska organizacija medicinskih sester je bila ustanovljena v Ljubljani novembra 1927, ko je 13 medicinskih sester ustanovilo svojo stanovsko organizacijo in jo poimenovalo Organizacija absolventk šole za sestre v Ljubljani. Od takrat so medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki prehodili dolgo pot profesionalizacije in organiziranega delovanja za razvoj svoje stroke in krepitev javnega zdravja. V samostojni Sloveniji so pred 25 leti ustanovili tudi Zbornico zdravstvene nege, s čimer je Zveza prevzela tudi naloge, značilne za zbornično organiziranost poklicnih skupin.

Danes je Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije strokovno nevladno in nepridobitno združenje, ki povezuje več kakor 15.000 medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov. Njihova stanovska organizacija združuje enajst regijskih strokovnih društev, ki delujejo v enaintridesetih strokovnih sekcijah. Zagotavljajo skladno delovanje stroke in njen razvoj, vodijo politiko izobraževanja in raziskovalnega dela v zdravstveni in babiški negi, skrbijo za ustrezen položaj stroke in njenih izvajalcev ter sodelujejo pri oblikovanju zdravstvene politike in upravljanja zdravstvenih sistemov.

Zaradi celovitosti zahtev zdravstvenega varstva prevzemajo medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki vedno večjo odgovornost v skrbi za bolne, invalidne in umirajoče ter za preprečevanje bolezni, hkrati pa tudi za načrtno promocijo zdravja in zdravega okolja. Sistematično spremljajo zdravstveno stanje prebivalcev, izvajajo zdravstveno vzgojno delo v vrtcih, šolah in drugih izobraževalnih ustanovah, zagotavljajo zdravstveno obravnavo v mestih in na podeželju, nudijo prvo in nujno medicinsko pomoč, samostojno negujejo bolnike in jih spremljajo 24 ur na dan v vseh življenjskih obdobjih od rojstva do smrti.

Slika 3: Borut Pahor

(Foto: Bor Slana/STA., Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Vse te številne visoko strokovne naloge zmorejo uresničevati tudi zaradi uspešnega dela njihove stanovske organizacije in visokih ambicij, ki so jih vtkali v njeno delo ter s tem potrdili zvestobo človekoljubni tradiciji, ki so jo gradili rodovi pred njimi.

Borut Pahor

Ob 90-letnici organizirane zdravstvene nege in babištva na Slovenskem je predsednik Republike Slovenije Borut Pahor

Zbornico zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zvezo strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije odlikoval z Redom za zasluge.

MILOJKA KOLAR CELARC - *Ministrica za zdravje*

*Slika 4: Milojka Kolar Celarc
(Foto: neznan, Vir: Ministrstvo za zdravje)*

V veliko čast si štejem, da imam priložnost nagovoriti medicinske sestre, babice, zdravstvene tehnike in bolničarje ob visokem jubileju delovanja vaše stanovske organizacije, 90-letnici ustanovitve strokovnega združenja slovenskih medicinskih sester, današnje Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije.

Priložnost, kot jo proslavljamo, je redka. Slavimo dolgoletno strokovno in društveno delovanje medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov, ki je povezano z vašim plemenitim poslanstvom: spremljanjem ljudi vse življenje, v vseh trenutkih, veselih in žalostnih.

Zgodovina Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije je tesno povezana z življenjem in delom gospe Angele Boškin, prve šolane medicinske sestre in tudi socialne delavke, ki je svoje znanje iskala in dobila na takratnem prestolnem mestu Dunaj. Po vrnitvi v domovino je v letu 1919 pričela z delom skrbstvene sestre, predhodnice današnjih medicinskih sester v patronažni službi. Bila je med pobudniki za ustanovitev prve šole za zaščitne sestre v Ljubljani ter kasneje sodelovala pri ustanovitvi stanovske organizacije medicinskih sester, ki se je imenovala »Organizacija absolventk šole za sestre« in je bila ustanovljena v Ljubljani 27. novembra 1927. Na tem srečanju je 13 medicinskih sester, ki so se zavedale pomena organiziranega delovanja, sprejelo zavezo za ustanovitev in delovanje organizacije medicinskih sester kot strokovnega in poklicnega združenja. To je bilo še posebej pomembno v luči uveljavljanja emancipacije žensk, saj je bila organizacija nosilka ideje o ženski - profesionalki in strokovnjakinji. Kot vemo, je bilo to močno v oporeki s tedanjim razmišljanjem o vlogi žensk v družbi. Tako je v času »poslovođenja« organizacije, kot je zapisala Angela Boškin, leta 1928 v reviji Ženski pokret objavila članek z naslovom: Nova ženska profesionalna organizacija. V članku je utemeljila pomen pravice žensk do izobraževanja in poklicnega udejstvovanja, kar

je bilo tudi eno izmed torišč delovanja sestrške stanovske organizacije. Tudi to je bil pomemben prispevek k družbeni prepoznavnosti dela medicinskih sester.

Delovanje organizacije je bilo v drugi polovici prejšnjega stoletja povezano z delovanjem zdravstvene uprave, saj je pri Ministrstvu za ljudsko zdravstvo deloval Referat za zaščitne sestre, kjer so se medicinske sestre srečevale na številnih delovnih sestankih in reševale aktualne probleme zdravstvenega varstva predvsem žensk in otrok, kasneje pa tudi širše. Opravljale so pionirsko delo na področju prosvetljevanja, izobraževanja, preventivnih akcij, ustanavljanja epidemioloških služb in skrbele za ustrezno urejanje delovnih pogojev v zdravstvenih organizacijah.

Vse to delovanje sega tudi v sodobni čas, ko ste prerasli v moderno organizacijo, ki povezuje slovenske medicinske sestre, babice in zdravstvene tehnike po strokovnem in regionalnem principu in tako tvori močno profesionalno organizacijo.

Z novim družbenim konceptom so bile opredeljene tudi nove vloge in naloge zdravstvene in babiške nege, ki jih mora uresničevati stroka, ki je integralna sestavina zdravstvenega varstva. Z ustanovitvijo Zbornice zdravstvene nege Slovenije v letu 1992 ste prevzeli tudi samoregulacijo vaše velike poklicne skupine.

Vse to so izjemno lepi dosežki, zato je vašo organizacijo leta 1997 predsednik Republike Slovenije, ob vašem sedemdesetem rojstnem dnevu, več kot upravičeno odlikoval s Srebrnim častnim znakom svobode Republike Slovenije.

V zdravstvu ne gre brez podpore ozaveščenih ljudi, predvsem zdravstvenih delavcev, in brez vaše aktivne vključitve v različne preventivne aktivnosti, ki razširjajo tudi zavest o urejenem okolju, skrbi zase, za svoje zdravje in dobro počutje, o pomenu dobrih odnosov v družbi in na delovnem mestu, pogojih dela in socialni varnosti. Medicinske sestre ste tisti zdravstveni strokovnjaki, ki ste prav gotovo v prvih »bojnih linijah«, kot je pred leti poudaril Mednarodni svet medicinskih sester. Že sedaj ste, in verjamem, da boste tudi v prihodnje, v prvih bojnih linijah pri zagotavljanju dostopnega, pravičnega in solidarnega zdravstvenega sistema. Na Ministrstvu za zdravje, lahko govorim za svoj mandat, skupaj z vami poskušamo soustvarjati tak zdravstveni sistem, ki zadovoljuje potrebe prebivalcev, obenem pa nudi bogato in zadovoljno poklicno udejstvovanje kar največjemu številu medicinskih sester, babic, zdravstvenih tehnikov in bolničarjev.

Vaša naloga je še posebej težka, saj poleg strokovnosti pacienti od vas pričakujejo tudi prožnost, strpnost, potrpežljivost, empatičnost in še kaj... Veliko in pomembno vlogo vam je namenila zgodovina. Zato mi dovolite, da še enkrat čestitam prav vsaki članici in članu Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije ob visokem jubileju in voščim: Še na mnoga leta in na mnoge uspehe!

Milojka Kolar Celarc

mag. PETER POŽUN - *Državni svetnik*

Slika 5: mag. Peter Požun
(Foto: neznan, Vir: mag. Peter Požun)

Ob 90-letnici strokovnega združenja Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Obletnice so vedno priložnost za zadovoljstvo in ponos. Če gre za obletnico stanovskega združenja, pa še posebej. Delovati aktivno devetdeset let in v tem času uspešno prebroditi vse vzpone in spuste, je velik uspeh. Vanj je vtkan prispevek članic in članov vse od leta 1927 dalje, še posebej pa vseh dosedanjih članov vodstva organizacije.

V teh devetih desetletjih nam je uspelo ohraniti osnovno idejo, okrog katere se je društvo oblikovalo in raslo. Ta ideja je povezovanje medicinskih sester okoli skupnega stremjenja po strokovni in profesionalni rasti, na osnovi naklonjenosti v medčloveških stikih na najrazličnejših področjih.

Iz skromnega društvenega delovanja je nastala organizacija, ki je močan dejavnik na področju zdravstva v Sloveniji, s svojim mednarodnim delovanjem pa smo vpeti tudi v globalne spremembe na področju zdravja in zdravstvene zaščite.

Vsa ta desetletja je delovanje številnih medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov v združenju temeljilo na prostovoljstvu. Prostovoljstvo je eden temeljnih kamnov civilne družbe, saj oživlja najplemenitejša stremjenja človeštva - prizadevanja za mir, svobodo, priložnost, varnost in pravičnost za vse ljudi. Brez te volje in entuziazma bi bilo mnogo težje. Zato velja zahvala vsem, ki so del svojega profesionalnega življenja namenili delu v organizaciji.

Organizacija se mora kot del družbe kar se da dejavno vključevati v vsakodnevno življenje in upoštevati tudi dogajanje zunaj strokovnega okvira, spremljati spremembe v okolju in med svojim članstvom ter tem spremembam prilagajati tudi svoje delovanje in vodenje. Jubilej je vedno priložnost za predstavitev dosežkov preteklega časa kot tudi čas za razmislek o ciljih in poslanstvu v prihodnosti. Spremembe so postale stalnica, to lahko opazimo predvsem na področju zdravstvene oskrbe, ki je v devetdesetih letih dobila povsem nove razsežnosti.

Obletnica je priložnost, da spregovorijo tisti, ki so delovali v organizaciji, jo vodili, prevzemali veliko odgovornost za nadaljnji razvoj zdravstvene in babiške nege ter društvenega delovanja. Obletnica delovanja organizacije je obenem poklon vsem medicinskim sestram, medicinskim tehnikom, babicam, zdravstvenim tehnikom, bolničarjem negovalcem, ki so v vsem tem času strokovno in srčno skrbeli za paciente in prebivalce in ob tem skrbeli tudi za strokovno, profesionalno in osebno rast članic in članov ter razvoj zdravstvene in babiške nege.

Del te poti smo intenzivno prehodili skupaj, preko velikih preizkusov in prelomnih časov, časov, ko je bila potrebna enotnost, saj so poskušali organizacijo zlomiti znotraj in zunaj, ko je bilo potrebno pripraviti nove okvire izobraževanja in delovanja, ko smo morali pripraviti stroko in njene izvajalce na prelomni trenutek vstopa v Evropsko unijo. Ponosno gledam na skupno prehojeno pot, zavedajoč se, da so pred profesijo, pred medicinskimi sestrami, babicami in zdravstvenimi tehnikami in strokovnim združenjem, še veliki izzivi.

Praznovanje visoke obletnice društvenega delovanja je tudi zaveza sedanjemu in bodočemu vodstvu, da nadaljuje po tej uspešni poti.

Še na mnoga uspešna leta!

mag. Peter Požun

mag. BRANKO BREGAR - *predsednik Razširjenega strokovnega kolegija za zdravstveno nege*

Razširjeni strokovni kolegij za zdravstveno nego (RSKZN) je najvišji in avtonomni strokovni organ zdravstvene nege, ki je pri svojih odločitvah zavezan dosežkom znanosti, strokovno preverjenim metodam in razvoju stroke, upošteva javni zdravstveni interes. Ima različne naloge, najvažnejša pa je, da kot najvišji strokovni organ svetuje Ministrstvu za zdravje (MZ) pri strokovnih vsebinah na področju zdravstvene nege in širše. Po pravilniku o delovanju razširjenih strokovnih kolegijev (RSK) ima stroka zdravstvene nege naslednje naloge: 1) priprava oziroma koordiniranje priprave, potrjevanje in spremljanje kliničnih smernic in strokovnih priporočil za področje zdravstvene nege, 2) spremljanje razvoja stroke ter zdravstvene politike in njenih ukrepov in skrb za skladen in enakomeren razvoj stroke na vseh ravneh zdravstvenega varstva in v vseh regijah, 3) spremljanje kazalcev kakovosti s področja zdravstvene nege in predlaganje sodobnih metod diagnostike, zdravljenja in rehabilitacije, 4) priprava novih in posodabljanje obstoječih standardov in normativov kadrovske in materialne virov oziroma priprava strokovnih stališč o predlogih standardov in normativov, ki jih predlagajo drugi predlagatelji, ter posredovanje normativov v obravnavo Zdravstvenemu svetu, 5) predlaganje novih metod diagnostike, zdravljenja in rehabilitacije s področja njihove dejavnosti, ki temeljijo na z dokazi podprti stroki oziroma priprava mnenj o predlogih, ki jih pripravijo drugi organi in institucije, 6) pripravljane strokovnih stališč, analiz in ocen stanj za upravne organe, ministrstvo, pristojno za zdravje, Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in druge naročnike, 7) sprejemanje stališč in predlogov ukrepov v primerih, ko prihaja do očitnega odstopanja od sodobnih strokovnih priporočil in 8) zagotavljanje konzultacij in priprava strokovnih

Slika 6: mag. Branko Bregar
(Foto: neznan, Vir: mag. Branko Bregar)

stališč za ministrstvo o posameznih strokovnih vprašanjih s področja RSK. Naloge RSK so tako odgovorne in široke. Glede na vsebino nalog je postopek uvajanja ali obravnave vsake nove materije oziroma vsebine na področju zdravstvene nege torej tak, da mora vsebino obravnavati RSKZN, jo potrditi oziroma izdelati mnenje in ga posredovati v nadaljnji postopek.

V okviru MZ trenutno deluje 38 RSK-jev. Največ jih je za področje medicine; delijo se po posameznih področjih, kot so RSK za psihiatrijo, RSK za pediatrijo, RSK za urgentno medicino idr. Kljub temu, da bi lahko po enaki logiki tudi zdravstveno nego razdelili na več področij, je za področje zdravstvene nege organiziran le en RSK. Zato je potrebno vedeti, da ima RSKZN zahtevno in kompleksno vlogo pri sprejemanju posameznih strokovnih vsebin. Vsekakor je bila z oblikovanjem RSKZN pri MZ zdravstveni negi podeljena in priznana določena avtonomnost v okviru posameznih strok v zdravstvenem varstvu. Vendar avtonomnost in pomen ne prideta do izraza, saj bi praviloma moral imeti posamezni RSK tudi zaledje v MZ, ki pa ga vedno nima. V prihodnosti je potrebno komunikacijo med MZ in RSKZN poglobiti, kajti tu obstajajo še nadaljnje priložnosti, da odločitve, ki jih sprejme RSKZN, dosežejo tudi delovna okolja oziroma stroko. V preteklosti se je večkrat izkazalo, da je RSKZN imel v MZ prej nasprotnika kot zaveznika. V določenih primerih se je žal izkazalo, da je MZ pri določenih pobudah ali mnenjih RSKZN-ja delovalo nespametno in predvsem politično.

Kljub nepopolni in neučinkoviti komunikaciji med MZ in RSKZN-jem je le-ta v preteklosti kar nekajkrat odigral ključno in odločajočo vlogo. Izdelal in Zdravstvenemu svetu je predstavil Strategijo razvoja zdravstvene nege in oskrbe v sistemu zdravstvenega varstva v Republiki Sloveniji za obdobje od 2011 – 2020 in Slovensko kategorizacijo zahtevnosti bolnišnične zdravstvene nege. Potrdil ter sprejel je poklicne aktivnosti in kompetence v zdravstveni negi, Organizacijsko strokovne podlage o organizaciji dejavnosti zdravstvene in babiške nege ter oskrbe v zdravstvenih zavodih v Republiki Sloveniji, izdelal je Predlog strokovnih izhodišč za pripravo oziroma oblikovanje pravilnika za napredovanje v nazive zaposlenih v zdravstveni negi, babištvu in oskrbi, pripravljala strokovna izhodišča za oblikovanje delovnih mest s strokovnim magisterijem in specializacijo idr. Naloge in odločitve RSKZN-ja nimajo takojšnjega pomena oziroma učinka pri neposrednih izvajalcih, zato je njegovo delovanje največkrat nevidno. Če pa pogledamo na njegovo delovanje z vidika njegovih predpisanih nalog, ki izhajajo iz pravilnika, je jasno, da prav nobena materija v zdravstveni negi, ki jo uvajamo v klinični praksi, ne bi smela imeti pomena oziroma se uvesti, če je ne bi potrdil tudi RSKZN, kar lahko daje danes managerjem in strokovnjakom zdravstvene nege določeno moč, ko se pri svojem delu soočajo tudi z vsiljenimi in nepredvidenimi ter neuskkljenimi novostmi, ki jih ni potrdil RSKZN. Vendar je potrebno to zavedanje pri neposrednih izvajalcih in managerjih še utrditi.

Ob tem visokem jubileju zdravstvene nege naj končam s tem, da ima stroka zdravstvene nege RSK, ki predstavlja našo avtonomnost v okviru drugih medicinskih, zdravstvenih in nezdravstvenih strok v sistemu zdravstvenega varstva. Priložnosti, ki iz tega izhajajo, je potrebno še docela uporabiti, kar so morda v preteklosti tisti, ki so predstavljali

zdravstveno nego, veliko bolj znali, kot to znamo danes. Torej najprej je na vrsti baza, kjer prihaja do sprememb, ki se mora zavedati, da nobena sprememba, ki ima osnovo v nalogah RSK, ne more biti sprejeta in uvedena, če nima podpore v svojem najvišjem strokovnem organu pri MZ.

mag. Branko Bregar

dr. MAJDA ŠLAJMER JAPELJ - medicinska sestra in sociologinja, ki je zaznamovala slovensko zdravstveno nego in Svetovno zdravstveno organizacijo

90 let spremlja in ureja naše strokovno življenje profesionalna organizacija, ki so jo naše predhodnice ustanovile kar kmalu potem, ko smo dobili prvo slovensko šolo za medicinske sestre. Bile so še maloštevilne, so pa imele jasno sliko o svojih poklicnih nalogah in potrebah. Zavedale so se, da bodo le v trdni strokovni skupnosti aktivno in kreativno delovale in zato so ustanovile lastno profesionalno društvo.

Čas je potrdil upanja in pričakovanja, da bo le organizirano sodelovanje omogočilo profesionalno delo, nenehno strokovno izpopolnjevanje ter zadovoljivo urejanje formalnih vprašanj. Od prvih idej pa do danes je potrjeno, da nam naša profesionalna organizacija bistveno pomaga pri razvoju profesionalnih aktivnosti kot profesionalni skupnosti, pa tudi posameznikom, ki jim njihovo delovanje prinaša dnevno nove izzive pa tudi zadržke in težave, ki jih sami ne bi mogli rešiti. Profesionalno združevanje nas brani pred izolacijo in osamljenostjo, ki jo prinašajo dinamične spremembe v družbi in v zdravstveni službi, ko kot posamezniki ali majhna delovna skupina ne bi mogli biti dovolj vidni in glasni, ko začutimo, da bi nam prehitre in nepremišljene rešitve zmanjševale možnosti za normalno delovanje na področju primarnega zdravstva in zoževale možnosti za humano opravljanje svoje funkcije v zdravstvenih in socialno varstvenih organizacijah.

Stalna profesionalna povezanost nam omogoča redna srečanja v manjših delovnih skupinah, večja zborovanja pa nas združujejo, ko rešujemo načelna vprašanja, povezana z našim strokovnim delom.

Skozi vse poklicno življenje se moramo strokovno izpopolnjevati; seminarji, učne delavnice in naše strokovne revije nam to redno omogočajo.

Imamo profesionalno organizacijo, ki je ogromno storila za formalno ureditev našega profesionalnega statusa, za kontinuirano strokovno izobraževanje; nikoli ni brezskrbno zadovoljna in to je njena velika prednost: onemogoča svojemu članstvu statično sprejemanje določenega stanja kot edino možnega, saj skozi desetletja išče in najde vedno boljše poti. Zaveda se, da, kot pravijo stari misleci, dobra bodočnost

Slika 7: dr. Majda Šlajmer Japelj
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze).

ni ustaljena pot, po kateri korakamo, ampak tista, ki jo ustvarjamo vsak dan, korak za korakom.

Zato zahvala naši profesionalni organizaciji za devetdesetletno ustvarjanje novih poti in obljuba vseh članov pri iskanju novih korakov.

dr. Majda Šlajmer Japelj

PETRA KERSNIČ – *prva profesionalna generalna sekretarka*

Slika 8: Petra Kersnič
(Foto: neznan, Vir: Petra Kersnič).

Organizacija, ki sem se ji zapisala že v 2. letniku VŠZD v Ljubljani v letu 1970, praznuje letos devetdeseto obletnico. Ponosna sem, da sem lahko v skoraj vseh teh letih aktivno sodelovala pri njeni izgradnji. Ni bilo lahko iz stereotipov, da je medicinska sestra »zdravnikova sestra«, da dela po naročilu, da nima dovolj znanja in niti vseh pogojev za samostojno delo, spreminjati poglede in odnos do poklica samega, do izobraževanja in do vrednotenja našega dela.

Še vedno mi odzvanjajo besede mnogih sogovornikov, ki so imeli ob skoraj vsakem našem poskusu postaviti zdravstveno ali babiško nego in njene izvajalce v ustreznejši strokovni položaj in ekonomsko vrednotenje, zelo hiter in z zakonom podprt odgovor: »Nosilci zdravstvene dejavnosti so zdravniki«. A hoteli smo naprej in uspevalo nam je z našim svetovnim povezovanjem z mnogimi združenji, predvsem pa z Mednarodnim združenjem medicinskih sester. Nenazadnje smo z leti tudi ugotovili, da se moramo vključiti v širše družbeno politično delovanje v domovini in to uspešno izpeljali.

Z velikim spoštovanjem gledam na preteklih 90 let in cenim sleherni uspeh in doseženi cilj posameznikov in celotne organizacije v dobro stroke in njenih izvajalcev. Današnji časi niso naklonjeni hitrim spremembam - sicer pa se zalotim pri ugotovitvi, da pravzaprav nikoli do sedaj ni šlo nič hitro in brez zapletov. Vsakič, ko so se menjavali ministri, predsedniki, parlamentarci in njihovi odbori, vsakič smo začeli od začetka. A ni nam zmanjkalo ne poguma ne moči - in tega sedanjim rodovom funkcionarjev in članom tudi ne zmanjka.

Že deset let sem upokojena in ker mi čas in tehnologija to dopuščata, resnično sproti in iz mnogih virov spremljam dogajanje na področju zdravstva in priznati moram, da me zelo skrbi prihodnost za obe strani - za izvajalce in za nas uporabnike.

Z veseljem ugotavljam, da je moja Zbornica - Zveza tista, ki z vsemi silami brani doseženo in si prizadeva s sodelovanjem drugih organiziranih oblik povezovanja razvijati stroki zdravstvene in babiške nege v najširšem pomenu besede in hkrati skrbeti za ustrezen družbeni in ekonomski položaj njenih izvajalcev.

Zbornici - Zvezi, njenim članom in nosilcem funkcij od srca čestitam in želim vse najboljše!

Petra Kersnič

I.

USTANOVITEV,
ORGANIZACIJSKE
SCHEME IN ŽIGI

Irena Keršič, Darinka Klemenc

Zapisnik

Dne 27. novembra 1927 se je vrnil v zavodu za zaščito dece v Ljubljani ustanovni občni zbor Organizacije absolventk šole za sestre v Ljubljani. Udeležilo se ga je 13 sester: sr. Arkova, sr. Bešarkova, sr. Poškinova, sr. Grudnova, sr. Hoivarjeva, sr. Jazbinškova, sr. Kečjeva, sr. Kuntova, sr. Marinčičeva, sr. Revenova, sr. Stefančičeva, sr. Schiffnerjeva in sr. Vorkova. Prisostvoval je šef zavoda, g. dr. Dragaš. Predsedovala je sr. Schiffnerjeva kot predsednica pripravljalnega odbora.

sr. Schiffnerjeva ugotovi po določenem času sklepčnost in odpre občni zbor. Pozdravi vse zbrane, posebno g. šefa kot gosta in sr. Poškinovo, ki je prva izmed zbranih delovala na zaščitnem polju ter v jedrnatih besedah obrazloži pomen organizacije. Naša organizacija je prva sestrska organizacija v Jugoslaviji; tonila bo vez med vsemi sestrami, ~~ki~~ skrbela za njihov dobrobit ter resno reševala sestrska vprašanja vobče. Težava se bo ustanovila centralna organizacija vseh sester države S.H.S., v to naj bi se potone vtisala naša kot njen člen. [2]

III. G. šef dr. Dragaš se zahvali za pozdrav. Objašnje, da mi vije udležbe; vse sestre se še ne zavedajo, kako velikega pomena je vsaka stanovska organizacija. In. kriterial se bo vedno za našo organizacijo in ji po svojih močeh pomagal k nadaljnemu razvoju.

sr. Poškinova se zahvali za pozdrav in pozdravi občni zbor. Dobro vërta pomen sestrskega udruženja in poda potrebne smerice njegovemu delovanju.

Predsednica odpre volitve. sr. Poškinova svetuje volitve po vzkliku, a prodi predlog sr. Kečjeve, da se voli po listkih. - Najprej se voli predsednica organizacije. sr. Schiffnerjeva dobi 8 glasov, sr. Grudnova 7. sr. Schiffnerjeva se zahvali za

zauzame in obsevu predsedništvo odkloni, ker bo mogoče predstavljena v kratkem v Beograd. Ke, katere predlagajo za njo častno predsedništvo, a to sama odkloni. Sestra Grudnova ne prevzame predsedništva radi njenega slabega zdravstvenega stanja. Po dolgem pregovarjanju se sprašuje (predstojnice) predsednice rini s hru, da sprejme funkcijo sestra Schiffnerjeva, ker pravzaprav še nima dekleta za primestiko.

V odbor so izvoljene: sr. Poškinova, sr. Grudnova, sr. Keeljiva in sr. Sločvarjeva. Ke razen sr. Grudnove, ki se sklene na svoje rahlo zdravje, sprejmejo funkcije. Mesto čelne odbornice ostane odprto, dokler se zdravstveno stanje sr. Grudnove zadostno ne izboljša. Odbor nato izvoli še tajnico in blagajničarko - sr. Sločvarjevo.

Kato slede slučajnosti. Sr. Grudnova predlaga, da pošlje ustanovni zbor s hrujačko prof. dr. Ambrožič kot ustanoviteljico sestrškega poklica v Sloveniji in da naj imenuje g. Tavčarjevo za častno članico s hru ali pa za pokroviteljico. Sestra Poškinova izjavi, da ni za imenovanje pokroviteljice, nato glasovanje odloči, da se imenuje g. Tavčarjeva za častno članico.

Sr. Schiffnerjeva predlaga, naj bi imela naše sestre v Beogradu svojo posvečenico, ki bi jih zastopala ter imela pravico odbornice pri sejah. Radi te točke naj bi se društvena pravila spremenila. - Predsednica obsenega zbora prebere študijo Rdečega križa o ustreskem pokretu; sledi debata o ustreski uniformi. Sleduja sestra naj izjavi svoje mnenje o hru, da se na podlagi tega ustavi predlog ter ga pošlje Rdečemu križu. Predsednica poudarja potrebo sestrškega glasila. Obseni zbor odloči, da se bo začetkrat objavljalo vse važnejše vesti o organizaciji v 'Glasniku Rdečega križa' in v 'Zdravju'.

Sr. Poškinova obljubi, da bo napisala članek o naši organizaciji v 'Zdravju'. - Predsednica zaključni obseni zbor.

Ljubljani, 1. decembra 1927.

Sestra Sločvarjeva
l. i. tajnica.

I.I.

Ustanovitev strokovne
organizacije, njena
poimenovanja in
preimenovanja

Irena Keršič, Darinka Klemenc

ORGANIZACIJA ABSOLVENTK ŠOLE ZA SESTRE ZAVODA ZA SOCIALNO - HIGIENSKO ZAŠČITO DECE V LJUBLJANI, 1927

Absolventke Šole za sestre Zavoda za socialno - higiensko zaščito dece v Ljubljani so 8. 10. 1927 (U. br. 11007/2-1927) predložile v potrditev Pravila Organizacije absolventk šole za sestre Zavoda za socialno - higiensko zaščito dece v Ljubljani (ARS, 2017).

27. 11. 1927 je bil ustanovni občni zbor absolventk, ki so ustanovile Organizacijo absolventk šole za sestre v Ljubljani (Zapisnik, 1927). Absolventke šole so imele naziv otroška zaščitna sestra. Delovni prostori organizacije so bili v prostorih Zavoda za socialno - higiensko zaščito dece v Ljubljani, Lipičeva 3, ki ga različni avtorji navajajo tudi kot Zavod za zdravstveno zaščito mater in otrok v Ljubljani (Dragaš, 1938) oz. Zavod za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani (Zupanič Slavec, 2005). Danes je stavba del Klinike za otorinolaringologijo in cervikofacialno kirurgijo Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani. Iz zapisnika je razbrati, da je bila ustanovljena organizacija prvo sestrsko združenje v takratni Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev (Kraljevina SHS).

Slika 10: Stavba Zavoda za socialno-higiensko zaščito dece v Ljubljani, danes del Klinike za otorinolaringologijo UKC v Ljubljani (Foto: neznan, Vir: ARS, AS 1388, a.e. 32)

4209
Kat. št. 5888

Pravila

Pravila društva dijelomimih sestričnih sester - sestrice
Organizacija absolventk šole za sestre Zavoda za
socialno-higijensko zaščito dece v Ljubljani.

Predložena dne 8/10. 1927, U.br. 11007/2-1927.

Priznana, št. št. 4209/1927
2/2 št. 47455/1 - 1927

Slika 11: Predložena pravila Organizacije absolventk šole za sestre v Ljubljani in potrjena preimenovanja organizacije Zavoda za socialno-higijensko zaščito dece

(Foto: neznan, Vir: ARS; AS 68, Društveno pravilo po kartoteki 55)

U. br. 11007/2 - 1927

ORGANIZACIJA
absolventk šole za sestre v Zavodu za socialno-higijensko
zaščito dece v Ljubljani.

- 1.) Ime: Organizacija absolventk šole za sestre v Zavodu za socialno-higijensko zaščito dece v Ljubljani.
- 2.) Sedeži: organizacije je v Ljubljani.
- 3.) Namen organizacije je:
 - a.) da združuje vse absolventke šole in tvori trajno vez med njimi,
 - b.) da se zavzema za vse stanovske interese in skrbi zlasti za razširjenje strokovne izobrazbe sester v šoli in po diplomiranju, in jim daje tozadovne nasvete, vzpodbudo in dejanske pomoči,
 - c.) da svetuje in pomaga članicam v vprašanih in težkih, ki nastajajo v zvezi s njihovim profesionalnim delovanjem,
 - d.) da goji čim toplejšo stiko s sestrami oziroma organizacijami iz drugih sesterskih šol v Jugoslaviji,
 - e.) da ustanovi sesterski podporni sklad in zbira prispevke nanj.
- 4.) Članice.... Redne članice so lahko vse absolventke šole za sestre v Zavodu za soc.-hig. zaščito dece v Ljubljani, sprejemajo se pa tudi absolventke drugih vsaj enoletnih sesterskih šol v Jugoslaviji, in sicer tudi kot redne članice. Organizacija ima tudi podporne in častne članice. Organizacije zastopa na znanj predsednica.
- 5.) Članarina... znaša Din. 35.- letno, vpisnina pa Din. 8.-
- 6.) Redni občni zbor se vrši vsako leto v času velikih počitnic. Sklepa s absolutno večino glasov.
- 7.) Članice izvolijo na občnem zboru predsednico in 4 odbornice: 2 izberejo iz svoje sredje podpredsednico, tajnico in blagajničarko. Najmanj 3 članice odbora (predsednica, tajnica in blagajničarka) se morajo nahajati v Ljubljani. Občni zbor je sklicovan ob navzočnosti najmanj 20 članic, eno uro po sklicanju pa ob vsakeh 20 minutah. Odborne članice, ki se iz tehničnih varov ne morejo udeležiti obč. zbora, se morejo udeležiti volitev poton pooblaštil in morejo pisano staviti ti razne predloge.
- 8.) Odbor rešuje vse tekoče posle organizacije, daje članicam nasvete in poiznima, upravlja podporni sklad in raspelaga s njim.

Obsta je sklepni ob navzočnosti 20 članic.

Slika 12: Prva stran Pravil Organizacije absolventk šole za sestre v Zavodu za socialno-higijensko zaščito dece v Ljubljani, predložena 8. 10. 1927 in zavrjnena (Vir: ARS; AS 68, Društveno pravilo po kartoteki 55)

3 skupinami članic izven sedem organizacije se
 imajo odbor v stalnem stiku po poverjenicah, ki
 jih določijo te skupine iz svoje sred.
 V razpisih odbor, članice, ki so si bila zadovolj-
 na s razpisom, se lahko pritožijo na pravnem
 obnem sberu.
 Odbor ima pravico, članice in tehničnih strokov
 in v kolikor je to mogoče, do podpore
 iz podpornega fonda, kadar se to podpora nujno
 potrebuje.

9.) Članice imajo dolžnost, da redno plačujejo članarino, be-
 lis v četrt-, pol- ali celoletnih obrokih, da
 se udeležujejo občnih sberov in da vedno delajo
 na korist organizacije.
 Članice imajo pravico do zaštite in pomoči orga-
 nizacije, in v kolikor je to mogoče, do podpore
 iz podpornega fonda, kadar se to podpora nujno
 potrebuje.

10.) V slučaju oblastnega raspusta pripada družvena imovina
 Oblastnemu odboru Rdečega križa v Ljubljani.

Antonija Schiffrer

*Ad točka 8.) O društvenih splošnih rezervah konstituirane
 posebne rezervacije, ki se sestavi na vsaki prines
 posebej na ta način, da si izbore splošne stanke
 imajo društvenih po dve rezervaciji, te izbore pa isto
 kot predsednik. Iste se glede izbore se morajo
 rešiti, odloči preb.*

*11.) O esentualni spremembi društvenih pravil
 in o protokolsnem razpisu društva obliče obine
 sberu s absolutno večino glasov. V tem primeru
 društva s društvenimi imovini istih obine sber
 s absolutno večino glasov.*

Slika 13: Druga stran Pravil Organizacije
 absolutenk šole za sestre v Zavodu za socialno
 higiensko zaščito dece v Ljubljani,
 predložena 8. 10. 1927 in zavrjena
 (Vir: ARS: AS 68, Društveno pravilo po kartoteki 55)

Namen organizacije je bil skrb za dobrobit vseh »sester«, njihovo povezovanje, reševanje splošnih sestrskih vprašanj novonastalega poklica ter ustanovitev centralne sestrške organizacije v državi Kraljevini SHS. Ker v državi ni bilo sestrške organizacije, so sklenile, da bi sestre, ki delajo zunaj ožje domovine, ustanovile v Beogradu svoj klub, katerega predstavnica bi sodelovala kot odbornica na sejah v Ljubljani. Zaradi slednjega naj bi se spremenila društvena pravila. Obravnavale so študijo Rdečega križa o poklicu sestre, njihovi delovni obleki ter nakazale potrebo po sestrskem glasilu. K predlogu so spodbujale sleherno prisotno sestro.

Sklenile so, da bodo zaenkrat objavljale v Glasniku Rdečega križa, reviji Zdravje in časopisu Ženski pokret (Zapisnik, 1927). Prva strokovna organizacija ni imela svojega žiga. Ustanovni občni zbor je vodila Antonija Schiffrer, na njem je bila izvoljena za predsednico, vendar je naloge predsednice takoj predala Angeli Boškin. Boškinova se je udeležila konference sestrskih šol v Beogradu in Valjevu, kjer so obravnavali učne programe sestrskih šol, dopolnilnem študiju diplomiranih sester (naziv, ki so ga prejele po končanem izobraževanju na današnji srednješolski ravni, op. avtoric) in organiziranju strokovnih organizacij sester. Razpravljale

so o nazivu »sestra«, predlagale opustitev naziva »nudilja«, sprejele naziv »sestra« samo za diplomirane sestre (Zapisnik, 1928) in govorile zlasti o tem, »kako bi se moglo preprečiti sprejemanje moških učencev v bolničarske in strežniške šole, ker je s tem ogrožena eksistenca sestrskega poklica od moške konkurence«. Predlagale so, da bi se o tej temi obvestilo tudi feministično organizacijo Ženski pokret, katere cilj je bil državljanska in družbena enakopravnost žensk.

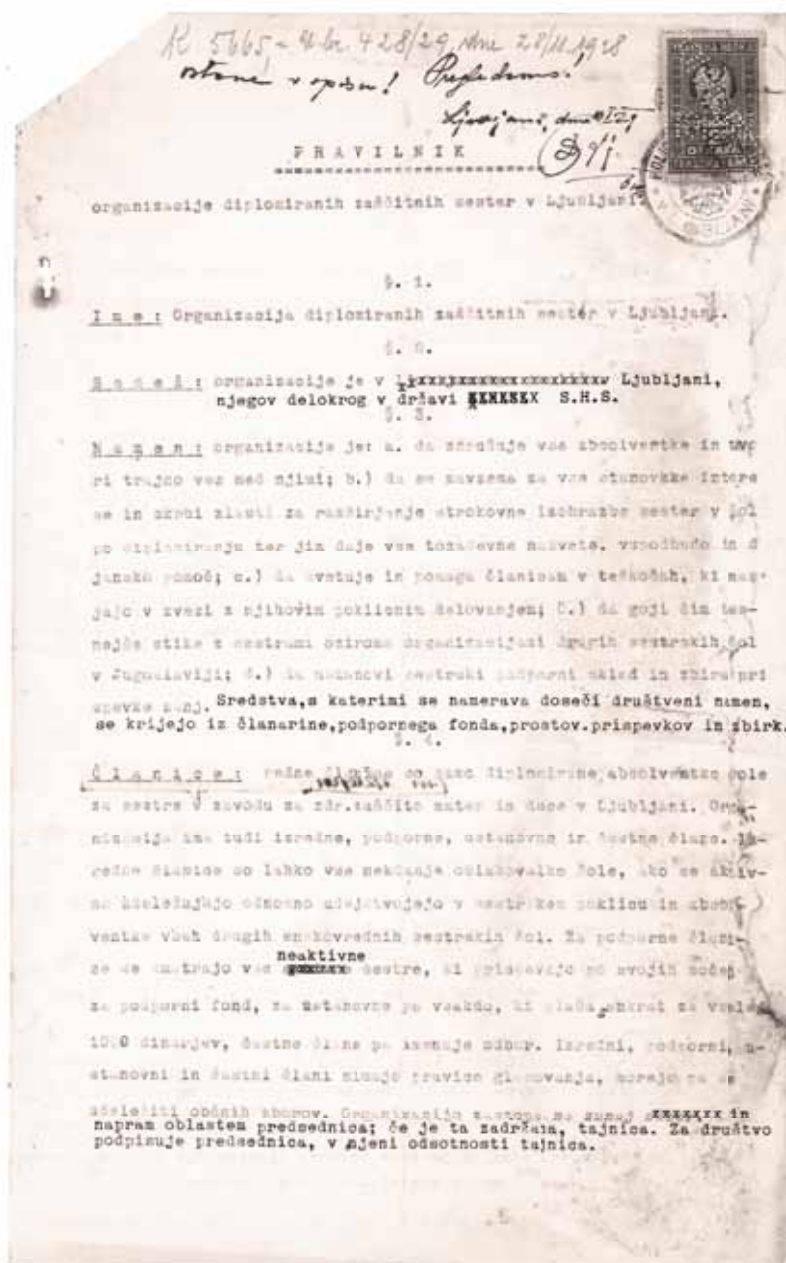
ORGANIZACIJA DIPLOMIRANIH ZAŠČITNIH SESTER V LJUBLJANI, 1928

7. 10. 1928 so na 2. občnem zboru (Zapisnik, 1928) po nekajurni razpravi sprejele sklep o razveljavitvi prvotnega pravilnika in 9. 10. 1928 predložile spremembo pravilnika, ki je vseboval tudi spremembo naziva strokovne organizacije v Organizacijo diplomiranih zaščitnih sester v Ljubljani. Pravilnik je bil potrjen 12. 1. 1929 s strani pristojne uprave. Sestavljen je bil za potrebe dela in po enoletnih izkušnjah društva. Določal je namen in organizacijsko obliko organizacije.

Sedež organizacije je bil v Zavodu za socialno – higiensko zaščito dece v Ljubljani, Lipičeva 3 v Ljubljani, delokrog organizacije Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Slika 14: Prva stran Pravilnika Organizacije diplomiranih zaščitnih sester v Ljubljani, predloženega 9. 10. 1928

(Vir: ARS, AS 68, Društveno pravilo po kartoteki 55)

§. 5.
Članarina znaša letno 60 dinarjev, vpisnina pa 10 dinarjev.

§. 6.
 Redni občni zbori se vrši po vsakeh končanem kolektivnem letnem in sklopu absolutno večino glasov. Občni zbor je sklepčen ob navzočnosti najmanj 20 članic, po eni uri sklicanja pa ob vsakeh 15 članic. Odnosne članice, ki se iz tehnege vzroka ne morejo udeležiti občnega zbora, se morejo udeležiti volitev le poton pismenih pooblastil in morejo tudi pisмено staviti predloge.

§. 7.
 Odbor obstoja in izvrševalnega odbora. Planus vr ri osea občne in predsednica te izvlijo iz svoje rede podpre komisio tajnice in slupjanišarka. Predsednica, podpredsednica in tajnica ter slupjanišarka vodijo poole izvrševalnega odbora. Najmanj po ena članica izvrševalnega odbora mora imeti sedež v Ljubljani.

§. 8.
 Odbor vse točke vobis organizacije, daje članicam nasvete in pojasnila, poravi podporni sklad in razpolaga s njim. Odbor je sklepčen ob navzočnosti treh članic, vsake članice imajo sedela organizacije naj izvlijo iz svoje rede po eno poverjenico, ki se v stalnem stiku s odborom in izajo iste pravice kot odbornice. V društvenih sporih odloča posebno razsodišče, ki vse sestavi v vsakeh primeru posebe na ta način, da si spenajo sporne stranke izmed društvenic po dve razsodnici, te iziri pa peto kot predsednico. Ako se glote izbore ne morejo rešivati, odloči žreb.

§. 9.
 Redne članice imajo dolžnost: da vsako pričujejo članarino, bodisi v letni- pol- ali vsakoletnih obrokih, da se udeležujejo redno občnih sborov in da vedno delujejo za uspeh in korist organizacije. Enako dolžnost imajo tudi izredne članice, le s to omejitvijo, da niso prisorane redno se udeleževati občnih sborov.
 Redne in izredne članice imajo pravico: da pomodi in razšite organizacijo.

racije in v kolikor je to mogoče, da vsake iz podpornega fonda, kada so te potrebne.

§. 11.
 Izključitev članic: odbor ima pravico članice iz tehne vzrokov izključiti iz organizacije. To se izajo po vso pri točno proti izključitvi na občnem zboru.

§. 12.
 Društveni spor: društvenih pravil ali prostovoljnem vanity društva sklicaj občni zbor s absolutno večino glasov. V tem primeru odloča o društveni inovini izotika občni zbor s absolutno večino glasov.

§. 13.
 V skladu o oblastnega razpisa društva pripada društvenim inovim občnemu odboru vsakega tripa v Ljubljani.

Ljubljana, dne 9. oktobra 1928.

Predsednica:
La Angela Penkovič

Tajnica:
K. P. Gruden.

U.br. 428.

III.

Ne prepoven preomovo društva po vsebini pričuj-
 sih pravil.

Ljubljana, dne 12. januarja 1929
 Velikega kupana ljubljanske oblasti zastopa:

Jelenc

- Namen organizacije je bil:
- da združuje vse absolventke in tvori trajno vez med njimi;
 - da se zavzema za vse stanovske interese in skrbi zlasti za razširjanje strokovne izobrazbe, po diplomiranju, ter jim daje vse tozadevne nasvete, spodbudo in dejansko pomoč;
 - da svetuje in pomaga članicam v težavah, ki nastajajo v zvezi z njihovim poklicnim delovanjem;
 - da goji čim tesnejše stike s sestrskimi oz. organizacijami drugih sestrskih šol v državi,

- da ustanovi sestrski podporni sklad in vanj zbira prispevke. Sredstva, s katerimi skuša doseči društveni namen, se krijejo iz članarine, podpornega fonda, prostovoljnih prispevkov in zbirk (Zapisnik, 1928).

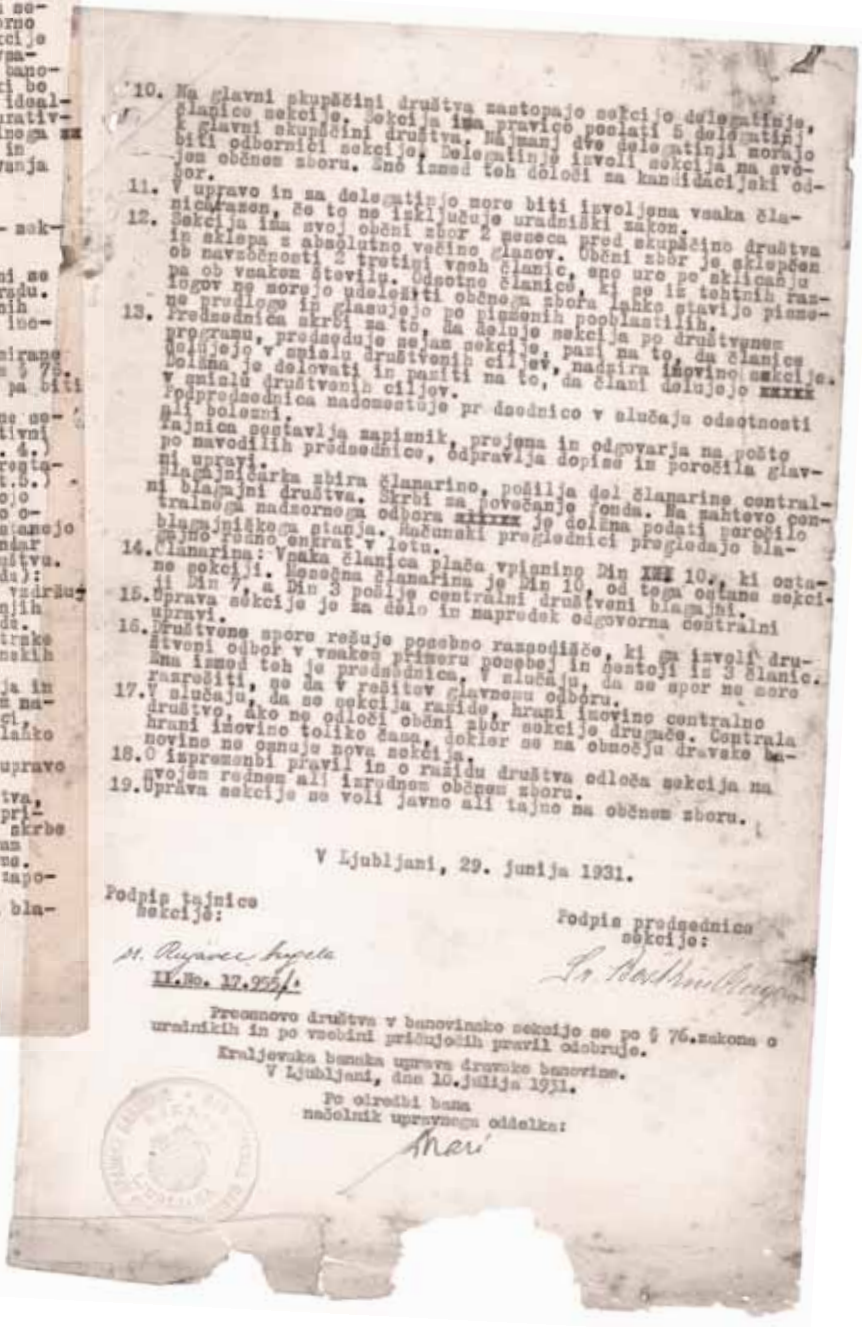
Leta 1929 je bila organizacija v sklopu Društva jugoslovenskih diplomiranih sester – sekcije Dravske banovine v Ljubljani sprejeta v Mednarodni svet medicinskih sester - International Council of Nurses (ICN).

Slika 15: Druga in tretja stran Pravilnika Organizacije diplomiranih zaščitnih sester v Ljubljani, predloženega 9. 10. 1928 (Vir: ARS, AS 68, Društveno pravilo po kartoteki 55)

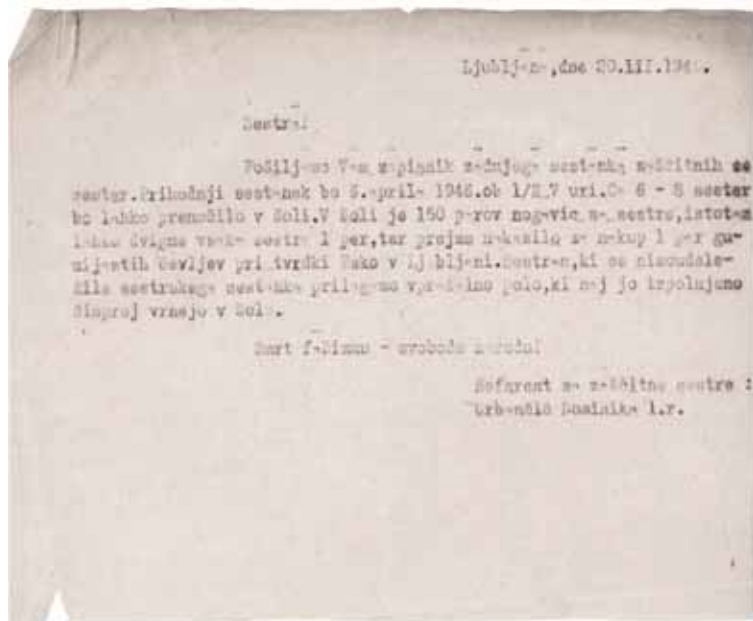
DRUŠTVO JUGOSLOVENSКИH DIPLOMIRANIH SESTER – SEKCIJA DRAVSKE BANOVINE V LJUBLJANI, 1931

Slika 16: Prva in druga stran stran Pravilnika jugoslovenskega društva diplomiranih sester – sekcije Dravske banovine, 1931
(Vir: ARS, AS 68. Društveno pravilo po kartoteki 55)

Na osnovi Zakona o strokovnih šolah za pomožno osebje v socialni in zdravstveni službi je Pravilnik o delu pomožnega osebja v socialni in zdravstveni službi leta 1931 (Dragaš, 1938) v 14. členu odredil, da sme strokovno pomožno osebje (zaščitne sestre) ustanavljati svoja strokovna društva, ki skrbijo za napredek stroke in ščitijo stanovske interese, morajo se registrirati in imajo pravico voditi register in kartoteko o vseh članih.

Slika 17: Eden izmed zapisnikov sestanka zaščitnih sester, ki ga je sklicala Dominika – Dina Urbančič, 1946
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

29. 6. 1931 (Zapisnik, 1931) so članice strokovne organizacije na izrednem občnem zboru sprejele sklep o spremembi pravil; izhajale so iz dejstva, da je bilo ustanovljeno Jugoslovansko društvo diplomiranih sester in so morale prilagoditi pravila organizaciji na nivoju takratne države Kraljevine Jugoslavije. Pravila, ki so jih predložile v potrditev (Pravila, 1931) resornemu ministrstvu, so bila dokončno sprejeta v letu 1932 po predloženi dopolnitvi pravil, ki so vsebovala »da se vse diplomirane sestre, ne glede na to, kje so v službi, lahko včlanijo v sestrsko organizacijo«.

Za organizacijo sta se uporabljala dva naziva. Pravila (1931) so navajala naziv Jugoslovansko društvo diplomiranih sester – sekcija Dravske banovine, v zapisniku (1931) volilnega občnega zbora je organizacija pod nazivom Društvo Jugoslovanskih diplomiranih sester – Sekcija Dravske banovine. Bistveno je, da je temelj društva volja članic, ki se glasi:

»Me jugoslovenske sestre živo verujemo, da leži v skupnem delu napredek našega poklica in uspeh našega delovanja ter ustanavljamo sekcijo Jugoslovanskega društva diplomiranih sester za dravsko banovino. Članice vodi visok ideal, nemorno delo za dviganje zdravja našega naroda. Sveta dolžnost sekcije je, da skrbi za napredek splošnega in strokovnega znanja vsake članice. Društvo skrbi, da dobi Jugoslavija organizacijsko zadostno število sester, ki bo odgovarjalo potrebam naroda, da izvede po svojih članicah idealno organizacijo sestrskе službe na polju preventivne in kurativne medicine, da stopi po društvu v članstvo internacionalnega sestrskega združenja z namenom mednarodnega prijateljstva in medsebojnega informiranja o novih metodah in tehniki negovanja in napredka sestrskе stroke v splošnem« (Pravila, 1931).

Sedež organizacije je bil še vedno v Zavodu za socialno – higiensko zaščito dece

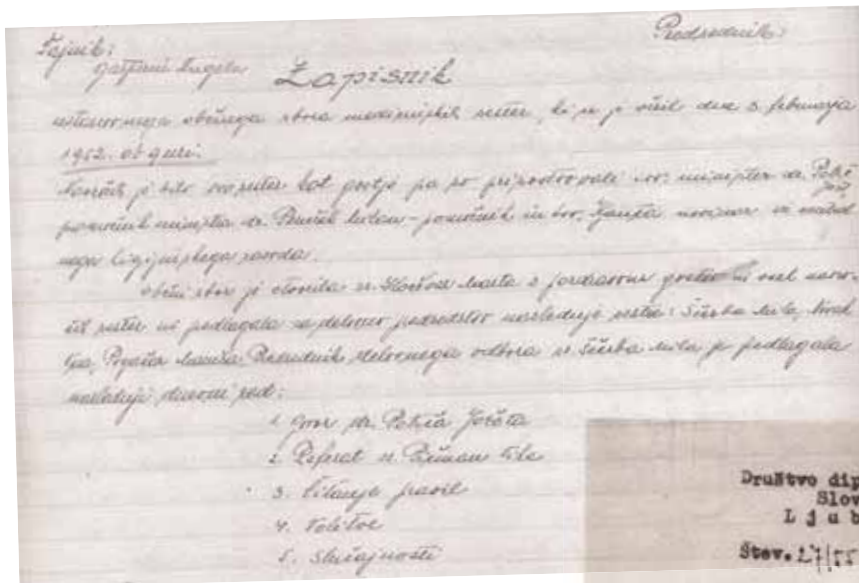
v Ljubljani, Lipičeva 3 v Ljubljani. Sestre, včlanjene v sekcijah sedmih banovin, so pričele razmišljati o ustanovitvi samostojnih društev.

Zadnji občni zbor pred drugo svetovno vojno je bil 16. 3. 1941 (Zapisnik, 1941), delo društva je bilo prekinjeno. Generacija predvojnih zaščitnih sester, ki je ostala v Sloveniji, je prestala preizkušnjo trdega dela v partizanski saniteti, preventivnem delu in z novimi nalogami ob postelji pacienta, kar je bil sicer privilegij redovnic. Povezovalno vlogo društvenih nalog je po vojni prevzela referentka zaščitnih sester pri Ministrstvu za narodno zdravje Dominika – Dina Urbančič.

V letih od 1945 do 1951 medicinske sestre niso bile povezane v strokovni organizaciji. Organizirane so bile preko Ministrstva za narodno zdravje – referata za sestre, kjer so se sestajale vsako prvo soboto v mesecu (Miloradović, 1977).

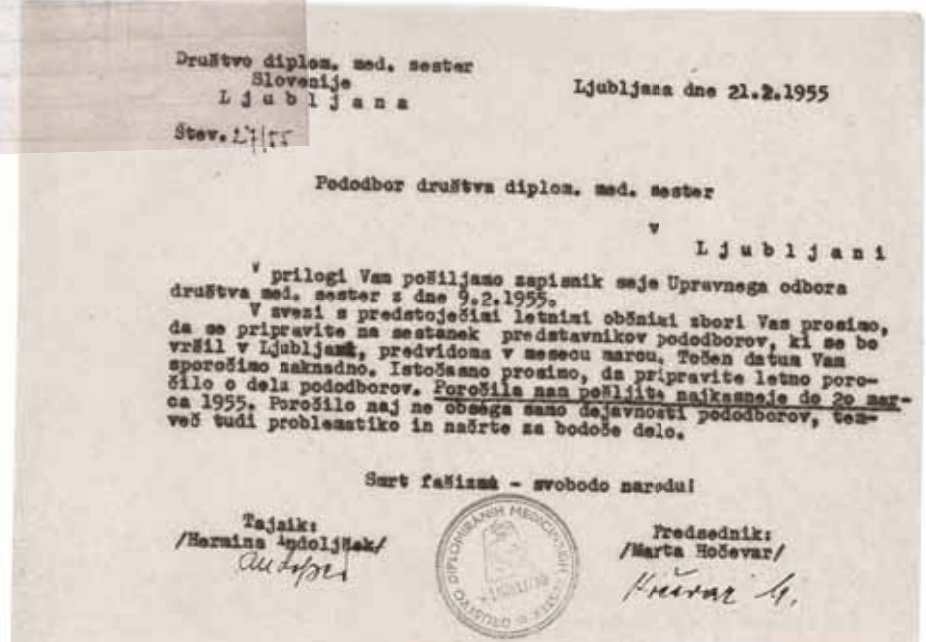
DRUŠTVO DIPLOMIRANIH MEDICINSKIH SESTER SLOVENIJE, 1952

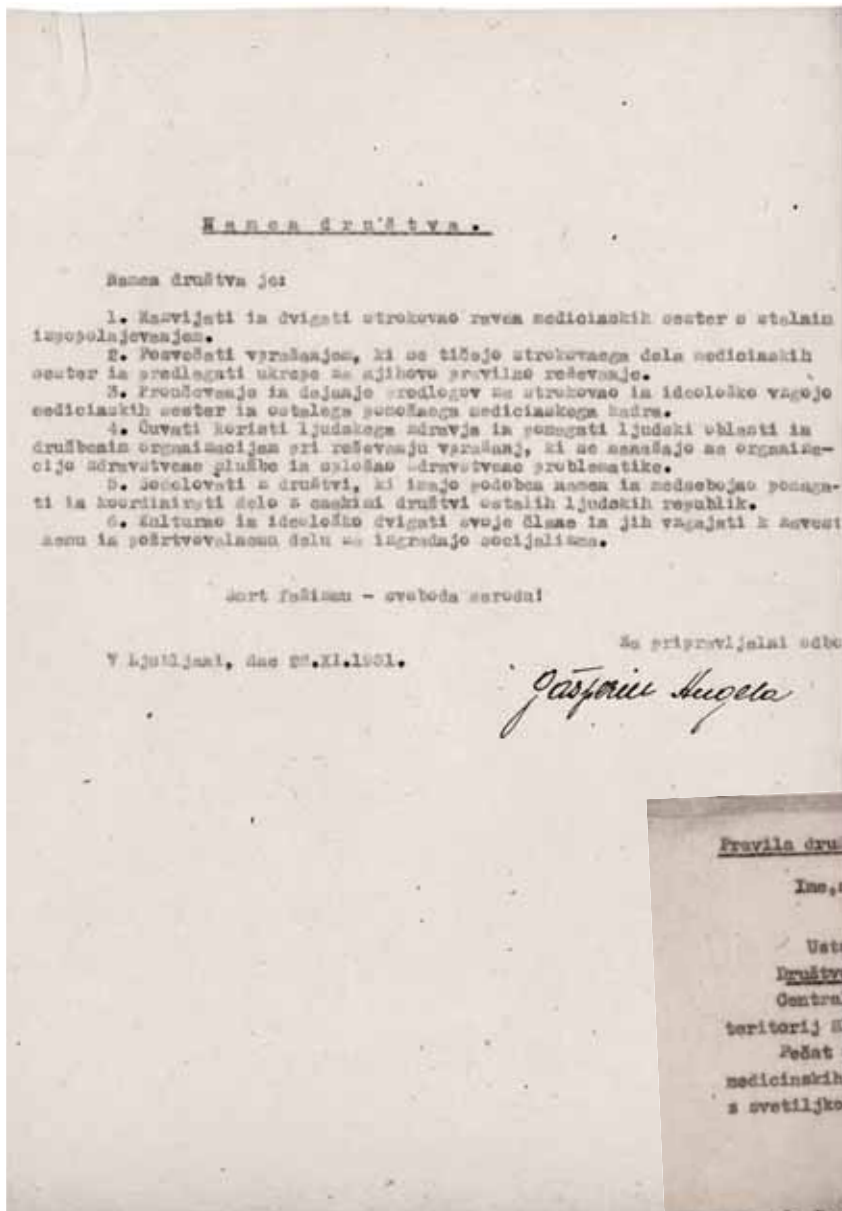
Dne 7. 7. 1951 je pripravljalni odbor medicinskih sester (Angela Gašperin, Marija Pogučar, Mira Pridgar, Zora Accetto, Amalija Pavšič, Marija Južnič, Emilija Ščerba, Jožefa Janežič) prejel Odločbo Ministrstva za notranje zadeve Ljudske Republike Slovenije (LRS) št. IV-3885/1 (Odločba, 1951), ki je potrdila pravila Društva medicinskih sester, sanitarnih in medicinskih tehnikov Slovenije. Vendar so na sestanku pripravjalnega odbora 6. 11. 1951 sklenile, da bodo ustanovile samostojno društvo diplomiranih medicinskih sester, ker se bodo samo tako lahko povezale v mednarodno organizacijo (Odobritev društvenih pravil, 1951) in posredovale nova pravila. Pravila so bila odobrena z odločbo Ministrstva za notranje zadeve št. IV-3885/2-52, dne 12. 1. 1952 (Odločba, 1952) in postavila temelj poveljne organizacije. Odločba dovoljuje ustanovitev in delovanje Društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije s sedežem v Ljubljani in delokrogom v Sloveniji.

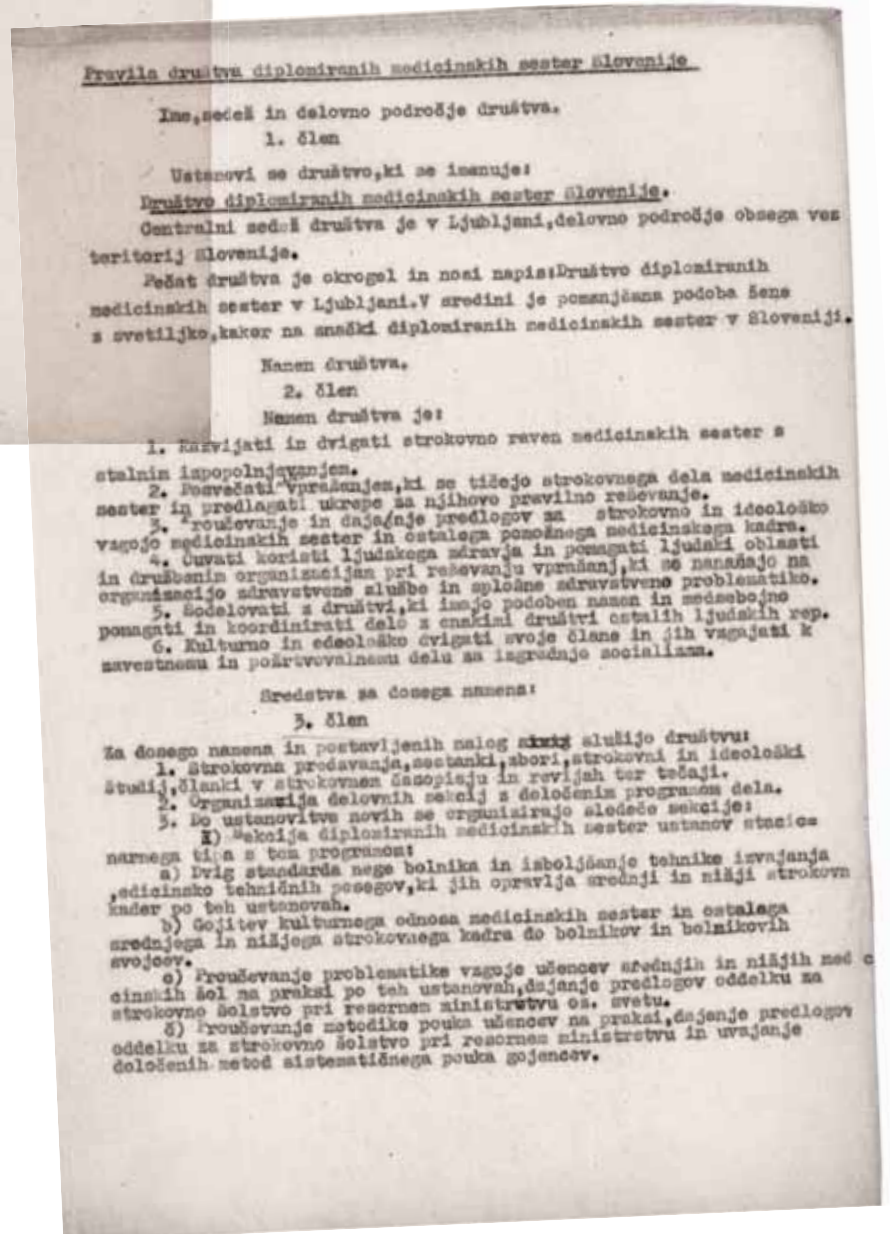
Slika 18: Del zapisnika ustanovnega občnega zbora medicinskih sester 3. 2. 1952
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 19: Vabilo predsednice Društva diplomiranih medicinskih sester Marte Hočvar z dne 21. 2. 1955
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 20: Namen ustanovitve Društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije, kot so ga zapisale članice pripravljalnega odbora (Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 21: Pravila Društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije, ki so bila potrjena na Ministrstvu za notranje zadeve 12. 1. 1952 (Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Pečat društva je bil okrogle oblike in je nosil napis: Društvo diplomiranih medicinskih sester v Ljubljani, v sredini je bil lik ženske z lučko. Sedem pododborov oz. podružnic je imelo enak žig kot centralno društvo, le v sredini je bilo izpisano mesto pododbora oz. podružnice. Ustanovni občni zbor je bil 3. 2. 1952.

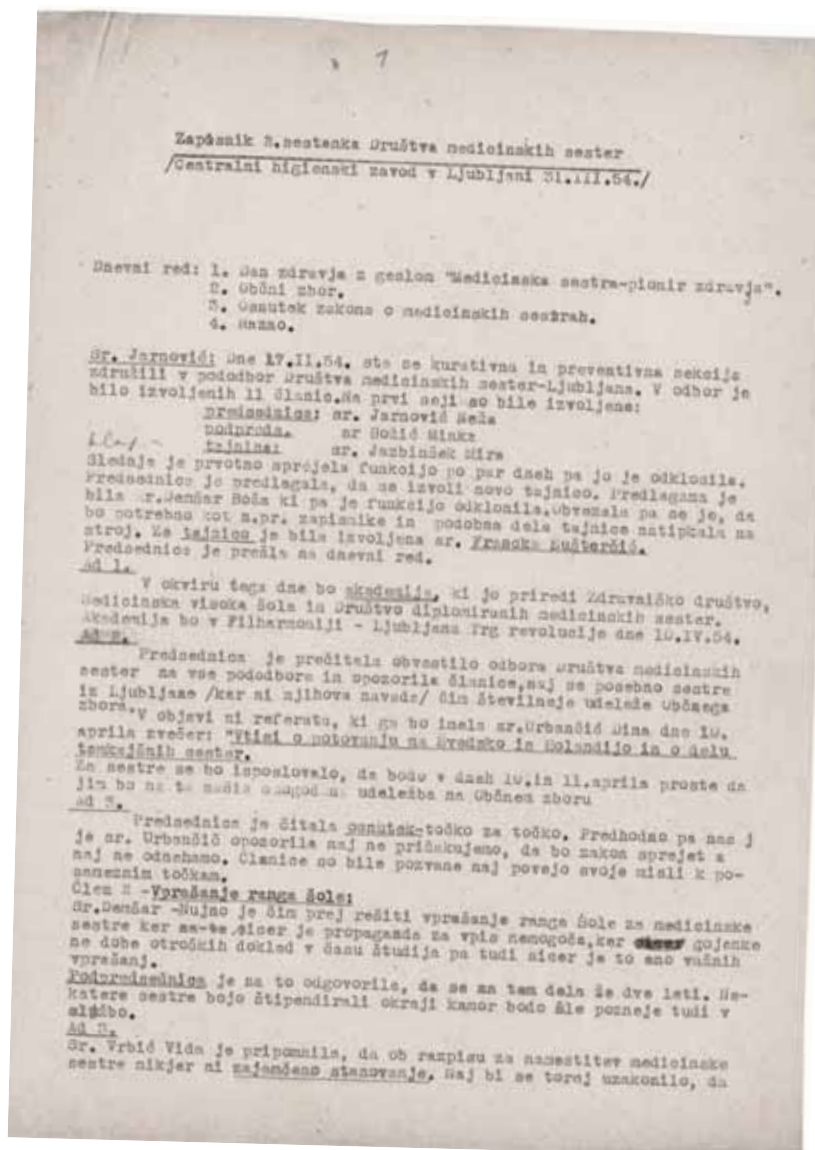
Prvi naslov Društva diplomiranih medicinskih sester je bil v Ljubljani, Trg revolucije št. 18, drugi naslov je bil od leta 1954 Centralni higienski zavod, Trubarjeva 2, Ljubljana, stavba današnjega Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ).

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER SLOVENIJE, 1958

Državni sekretariat za notranje zadeve LRS je z odločbo št. 03/6-3290/1-58 z dne 18/8-1958 odobril preimenovanje Društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije v Društvo medicinskih sester Slovenije in delovanje po spremenjenem programu in pravilih, sprejetih na občnem zboru dne 10. 5. 1958. Sprememba je nastala, ker je društvo preraslo okvir dotedanjih društvenih pravil (Odločba, 1958). Uradni naslov sedeža društva leta 1960, vezan na delovno mesto predsednice, je bil Centralni higienski zavod, Trubarjeva 2, Ljubljana.

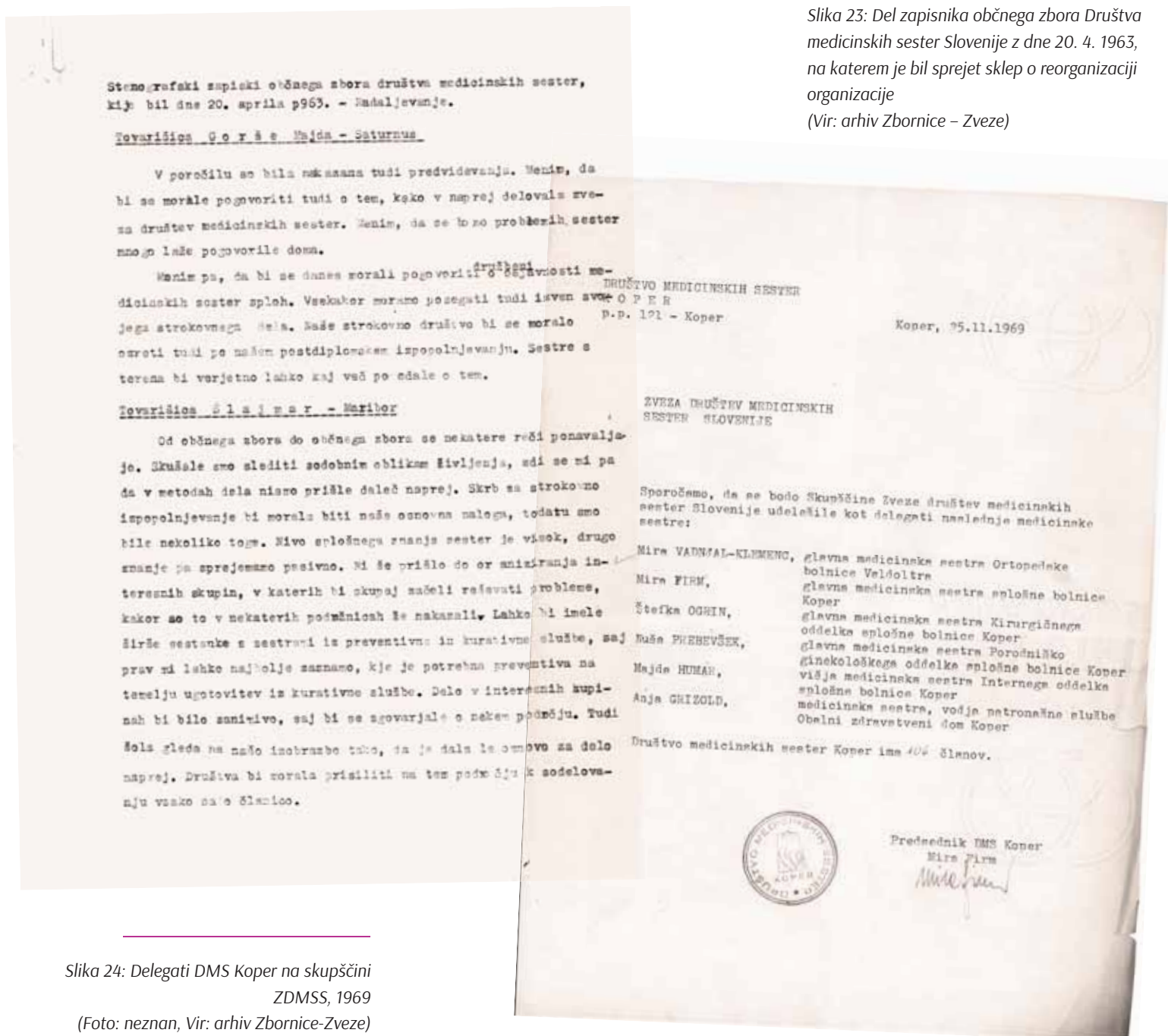
Pečat društva je bil okrogel in je nosil napis: Društvo medicinskih sester Slovenije v Ljubljani. V sredini je pomanjšana podoba ženske s svetilko, kakor na znački diplomiranih medicinskih sester v Sloveniji.

Slika 22: Leta 1954 sta se kurativna in preventivna sekcija združili v pododbor Društva diplomiranih medicinskih sester Ljubljana pri Društvu diplomiranih medicinskih sester Slovenije v Ljubljani. V obdobju od 1952 do 1958 so pri poimenovanju organizacije pogosto izpuščali besedo diplomirane (Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

ZVEZA DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER SLOVENIJE, 1963

Iz zapisa občnega zbora DMSS 20. 4. 1963 povzamemo, da je bil sprejet sklep za reorganizacijo DMSS v Zvezo društev medicinskih sester Slovenije (ZDMSS) (Zapis, 1963). Predsednica ZDMSS Mira Pridgar je 8. 5. 1963 na Državni sekretariat za notranje zadeve SRS naslovila vlogo za vpis organizacije pod novim imenom. V pridobljeni uradni evidenci Ministrstva Ljudske Republike Slovenije je vpis ZDMSS v register društev zaveden z odločbo št. IV.-388/1 z imenom Zveza društev medicinskih sester Slovenije v Ljubljani, iz česar sledi, da je zveza pravna naslednica Društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije.

Slika 24: Delegati DMS Koper na skupščini ZDMSS, 1969
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice-Zveze)

Leta 1972 se je Društvo otroških negovalk priključilo ZDMSS. Pripadnice poklica otroških negovalk in vzgojiteljic, katerih šola je bila ustanovljena 1929 v Ljubljani, so leta 1939 ustanovile svoje društvo z imenom Organizacija diplomiranih otroških negovalk in vzgojiteljic v Ljubljani (Krašovec, 2002). Društvo je bilo preimenovano v Društvo otroških negovalk Slovenije, Lončarska steza 2, Ljubljana in 13. 5. 1967 ponovno spremenilo ime v Društvo otroških sester Slovenije, Vrazov trg 1, Ljubljana.

Na skupščini 11. 5. 1974 v Ljubljani (Zapisnik skupščine, 1974) je ZDMSS spremenila pravila, ki so bila potrjena s strani Republiškega sekretariata za notranje zadeve (št. 16/8-s-024/43-70, 22/11-1974). ZDMSS je postala organizacija področnih društev medicinskih sester, v katerih le-ta združujejo svoje interese. Angleški naziv zveze je bil: Slovenian Nurses Association.

Odločba Republiškega sekretariata za notranje zadeve št. 16/3-S-024-43-70, z dne 21. 7. 1976, je potrdila usklajena pravila, predlagana na občnem zboru zveze 13. 3. 1976 v Portorožu, ki opredeljujejo, da je ZDMSS organizacija na področju Republike Slovenije, v kateri društva medicinskih sester združujejo svoje interese (Odločba, 1976). Pečat zveze je bil okrogel, 3 cm premera in je imel ob robu napis: Zveza društev medicinskih sester Slovenije v Ljubljani, v sredini je bila pomanjšana podoba ženske s svetilko, kakor na znački diplomiranih medicinskih sester v Sloveniji.

ZDMSS se je z odločbo Republiškega sekretariata za notranje zadeve št. 16/6-S-024/43-70, z dne 20. 10. 1982 (Odločba, 1982), ponovno vpisala v register društev zaradi spremembe in dopolnitve temeljnega akta.

Organizacija do oktobra 1962 ni imela svojih prostorov, vodstvo je bilo razkropljeno. Prostori organizacije so bili v Ljubljani, Veselova 2 (Zapis, 1963), od 1974 na Zaloški c. 2, Ljubljana (Zapisnik, 1974) in od 1976 na Vidovdanski 9, Ljubljana (Odločba, 1976).

Do leta 1982 je imela organizacija pravila, od leta 1982 statut.

ZVEZA DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE, 1988

Na skupščini, ki je bila dne 17. 3. 1988 v Ljubljani, je bil sprejet sklep o preimenovanju strokovne organizacije zaradi vključevanja zdravstvenih tehnikov. Vpis v register društev je bil izveden na podlagi vpisa sprememb in dopolnitev temeljnega akta Zveze društev medicinskih sester Slovenije ter njenega preimenovanja v Zvezo društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije (ZDMSZTS), na podlagi odločbe Republiškega sekretariata za notranje zadeve št. 16/4-S-024/43-70 z dne 22. 12. 1988 (Odločba, 1988).

Dopolnjen statut, sprejet na isti skupščini, je opredelil organizacijo kot strokovno samoupravno društveno organizacijo, prek katere društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije zadovoljujejo skupne potrebe in interese (Statut, 1988). ZDMSZTS je imela pečat okrogle oblike s premerom 3 cm. Na obodu je bil napis: Zveza društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije Ljubljana, v sredini pečata je bila podoba ženske s svetilko. Prostori ZDMSZTS so bili v Ljubljani, Vidovdanska 9. Angleški naziv je bil: Slovenian Nurses Association (Statut, 1988).

Temeljni akt (Statut, 1988) izraža močno vpetost strokovne organizacije v družbeno politično dogajanje, saj v 5. členu statuta pravi, da je dejavnost organizacije «zasnovana po ustavnih načelih, idejnopolitičnih izhodiščih samoupravnega socializma ter programski usmeritvi Socialistične zveze delavskega ljudstva Slovenije (SZDL Slovenije), soodloča v SZDL svoje interese z interesi drugih družbenih dejavnikov ter se sporazumeva in dogovarja za družbene akcije, sodeluje pri sprejemanju družbenih smernic, stališč in sklepov».

V letu 1990 se je na predlog iniciativnega odbora zveze začela priprava na ustanovitev zbornice (Filej, 1990).

ZDMSZTS je bila 26. 6. 1993 v Madridu sprejeta v ICN kot organizacija poklicnega združenja medicinskih sester po nastanku samostojne Republike Slovenije, ki je bila razglašena 25. 6. 1991.

ZBORNICA ZDRAVSTVENE NEGE SLOVENIJE, 1992

Slika 25: Člani Zveze društev medicinskih sester
in zdravstvenih tehnikov Slovenije na
skupščini 15. 12. 1992
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Na podlagi 87. člena Zakona o zdravstveni dejavnosti (Ur. L. RS, št. 9-92) je bila na skupščini ZDMSZT Slovenije 15. 12. 1992 ustanovljena Zbornica zdravstvene nege Slovenije, krajše Zbornica (ZZNS) in sprejet statut Zbornice zdravstvene nege Slovenije, ki opredeljuje, da je Zbornica stanovska organizacija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v Republiki Sloveniji s sedežem v Ljubljani. Pečat je okrogle oblike, na obodu je napis Zbornica zdravstvene nege Slovenije. Angleški naziv Zbornice je : »Nurses Association of Slovenia«. Regijska društva delujejo v skladu s tem Statutom in po svojih Pravilih (Statut, 1999).

Nalogam, ki so do takrat že bile zapisane v Statutu ZDMSZTS, je z ustanovitvijo Zbornice zdravstvene nege bilo dodanih še nekaj nalog, ki so značilne za zbornično organiziranost določene poklicne skupine (Filej, 2007). Zbornica je ohranila angleški prevod Zveze društev medicinskih sester Slovenije (Slovenian Nurses Association).

Na prvi seji predsedstva zbornice 18. 2. 1993 je bilo zapisano, da zbornica nastopa v slovenskem prostoru kot Zbornica zdravstvene nege Slovenije, v tujini pa se predstavlja kot Zveza društev medicinskih sester Slovenije (Kersnič, 1997).

ZBORNICA ZDRAVSTVENE NEGE SLOVENIJE – ZVEZA DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE, 1999

20. 2. 1999 bil na skupščini sprejet statut Zbornice zdravstvene nege Slovenije – Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije (Zbornica – Zveza). Statut je opredeljeval status organizacije kot enovite, samostojne, strokovne in poklicne organizacije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije, ki izvaja društvene in strokovne naloge ter naloge javnih pooblastil. Žig je bil okrogle oblike, na obodu je bilo ime organizacije: Zbornica zdravstvene nege Slovenije – Zveza društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije, v sredini pa lik ženske s svetilko, ki jo drži nad glavo. Angleški naziv organizacije je bil: Nurses Association of Slovenia (Statut, 1999).

Slika 26: Predsednice regijski društev so podpisale pogodbo o povezovanju 16. 7. 2004 (Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Uradni prostori organizacije so bili v Ljubljani, Vidovdanska 9.

Zastopnice regijskih društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Ljubljana, Maribor, Celje, Novo mesto, Pomurje, Koper, Nova Gorica, Gorenjska Slovenj Gradec, Velenje in Ptuj – Ormož so na podlagi določil 11. člena Zakona o društvih (1995) dne 16. 7. 2004 podpisale Pogodbo o povezovanju društev v Zbornico zdravstvene nege Slovenije – Zvezo društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije (Pogodba, 2004).

Strokovna organizacija je pričela z izvajanjem društvenih in strokovnih nalog ter se pripravljala na izvajanje nalog javnih pooblastil.

Podatki iz zbirke listin registracij strokovne organizacije pri Upravni enoti Ljubljana kot informacijo javnega značaja ne navajajo preimenovanja in registracije Zbornice zdravstvene nege Slovenije – Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije (Dopis, 2017).

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE – ZVEZA DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE, 2005

Sprememba naziva je bila sprejeta s sklepom o spremembi temeljnega akta dne 17. 2. 2005 na 16. redni volilni skupščini Zbornice zdravstvene nege Slovenije – Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije.

Strokovni organizaciji so se priključile babice. Babice so imele svoje društvo že leta 1920, ko je bilo ustanovljeno Društvo diplomiranih babic. Pod imenom Slovensko babiško društvo je pričelo delovati leta 1925 in prenehalo z delovanjem 31. 12. 1975. Strokovni organizaciji Zvezi društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov so se babice priključi-

le, združene v Sekciji medicinskih sester babic, dne 28. 2. 1976 (Njenjić & Prelec, 2003).

Vpis sprememb temeljnega akta Zveze društev medicinskih sester Slovenije, s sedežem v Ljubljani, Vidovdanska 9, v register društev ter njeno preimenovanje iz: Zveza društev medicinskih sester Slovenije v: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije je bil podan na podlagi odločbe Upravne enote Ljubljana št. 2/10-11-215-121/2005-4 z dne 25. 3. 2005 (Odločba, 2005).

Zbornica – Zveza je samostojna, strokovna in poklicna organizacija društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, preko katere društva uresničujejo skupne interese in za uresničevanje strokovnih interesov ustanavlja strokovne sekcije (Statut, 2005).

Uradni prostori so bili v Ljubljani, Vidovdanska 9. Žig je bil okrogle oblike. Na obodu je bilo ime organizacije, v sredini lik ženske s svetilko, ki jo drži v roki nad glavo. Angleški naziv organizacije: Nurses and Midwives Association of Slovenia (Statut, 2005)

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE – ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE, 2008

Zamenjava predsednice organizacije, naslova organizacije in statuta organizacije, ki je poudaril strokovni namen delovanja, je bila podlaga za ponovno registracijo Zbornice – Zveze. Organizacija se je registrirala z vpisom sprememb temeljnega akta in zastopnico Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, s sedežem v Ljubljani, Vidovdanska cesta 9 v register društev ter z njenim preimenovanjem iz: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije v: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, na podlagi odločbe Upravne eno-

*Slika 27: Poslovni prostori Zbornice – Zveze,
Ob železnici 30A v Ljubljani, 2017
(Foto: Tjaša Barbo, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)*

Slika 28: Sprejemnica Zbornice – Zveze, 2017
(Foto: Tjaša Barbo, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

te Ljubljana št. 215-70/2008-10 (21007) z dne 27. 5. 2008 (Odločba, 2008) in vpisom spremembe naslova sedeža Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije iz: Vidovdanska cesta 9 v Ob železnici 30 (op. uredništva - napaka naslova v odločbi, ki je bila popravljena s 13. 6. 2012, naslov Ob železnici 30A) na podlagi odločbe Upravne enote Ljubljana št. 215-844/2009-4 (1311202) z dne 24. 7. 2009 (Odločba, 2009).

Žig je okrogle oblike. Na obodu je ime organizacije. V sredini je lik ženske s svetilko, ki jo drži v roki nad glavo. Angleški naziv organizacije je: Nurses and Midwives Association of Slovenia (Statut, 2015).

Ob takšni raznolikosti poimenovanj strokovne organizacije, kot jo spremljamo medicinske sestre in babice, je umestno, da povzamemo vsa njena imenovanja in poimenovanja od ustanovitve do danes, ne glede na to, da je vmes organizacija tudi prenehala delovati. Organizacijo zaznamujejo štiri pomembna zgodovinska obdobja: pred, med in po drugi svetovni vojni ter obdobje po letu 1992.

Literatura in viri:

- Domajnko, N. & Kersnič, P., 1993. Poročila. *Zdravstveni obzornik* 27(1-2), pp. 81–86.
- Dragaš, B., 1938. *Zgodovina in delo sestristva v Sloveniji od prevrata do leta 1934*. Ljubljana: Blasnik, pp. 10, 32-33.
- Filej, B., 1990. Iz društvenega življenja. Poročila o delu. Zbornica zdravstvene nege. *Zdravstveni obzornik* 24(5-6), p. 304.
- Filej, B., 2007. Slavnostni nagovor. Za nami je 6. Kongres zdravstvene in babiške nege. *Utrip*, 15(6), p. 9.
- Kersnič, P., 1992. Aktivnosti Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije od 1. 5. do 15. 11. 1992. *Obzornik zdravstvene nege*, 26(5-6), pp. 384–385. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1992.26.3.375>. [15. 7. 2017].
- Kersnič, P., 1997. Poročilo o delu zbornice zdravstvene nege Slovenije v prvem mandatnem obdobju od 1992 – 1996. *Utrip* 5(3), p. 9.
- Krašovec, A., 2002. *Pregled organiziranega delovanja medicinskih sester v Sloveniji in ljubljanski regiji v obdobju od 1919 do 2001: diplomsko delo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Visoka šola za zdravstvo – Oddelek za zdravstveno nego, pp. 9–17.
- Miloradović, M., 1977. Petdesetletnica strokovnega društva medicinskih sester na slovenskem. *Zdravstveni obzornik*, 12(1-2), pp.3–22.
- Njenjić, G. & Prelec, A., 2003. Slovensko babiško društvo nekoč in danes. In: Kralj, B. & Navinšek, S. eds. Zbornik ob 250-letnici ustanovitve Babiške šole v Ljubljani. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Visoka šola za zdravstvo, p. 31.
- Odločba št. IV-3885/7*, 7. 7. 1951. Ministrstvo za notranje zadeve LRS. Ljubljana. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Odločba št. IV-3885/2-52*, 12. 1. 1952. Ljudska republika Slovenija, Ministrstvo za notranje zadeve. Arhiv Zbornica- Zveza.
- Odločba št. 03/6-3290/1-58*, 18/8-1958. Državni sekretariat za notranje zadeve LRS. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Odločba št. 16/3-S-024-43-70* z dne 21. 7. 1976. Republiški sekretariat za notranje zadeve. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Odločba št. 16/6-S-024/43-70*, 20. 10. 1982. Republiški sekretariat za notranje zadeve. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Odločba št. 16/4-S-024/43-70* z dne 22. 12. 1988. Republiški sekretariat za notranje zadeve. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Odločba št. 2/10-11-215-121/2005-4* z dne 25. 3. 2005. Republika Slovenija, Upravna enota Ljubljana. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Odločba št. 215-70/2008-10 (21007)* z dne 27. 5. 2008. Republika Slovenija, Upravna enota Ljubljana. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Odločba št. 215-844/2009-4 (1311202)* z dne 24. 7. 2009. Republika Slovenija, Upravna enota Ljubljana.??
- Odločba št. 090-78/2017-2* z dne 3. 5. 2017. Republika Slovenija, Upravna enota Ljubljana. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Pravila Organizacije absolventk šole za sestre Zavoda za socialno - higiensko zaščito dece v Ljubljani, 8. 10. 1927. Arhiv Republike Slovenije, AS 68, Društveno pravilo po kartoteki 55.
- Pripravljalni odbor, 1951. Odobritev društvenih pravil, 9. 11. 1951. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Pogodba o povezovanju društev v Zbornico zdravstvene nege Slovenije – Zvezo društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije*, 2004. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Pravila Jugoslovenskega društva diplomiranih sester – sekcija dravske banovine v Ljubljani*, ARS; AS 68, 8. 5. 2017.
- Pravila društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije*, 12. 1. 1952. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Pravila Zveze društev medicinskih sester Slovenije*, 1963. Ljubljana. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Statut Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije*, 1988. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Statut Zbornice zdravstvene nege Slovenije – Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije*, 1999. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Statut Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije*, 2005. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Statut Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije*, 2015. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Zakon o društvih*. Uradni list RS, št. 60/1995 z dne 20. 10. 1995.
- Zapisnik Ustanovnega občnega zbora Organizacije absolventk šole za sestre v Ljubljani*, 27. 11. 1927. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Zapis občnega zbora Društva medicinskih sester Slovenije*, 20. 4. 1963. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Zapisnik 2. občnega zbora Organizacije absolventk šole za sestre v Ljubljani*, 7. 10. 1928. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Zapisnik izrednega občnega zbora Organizacije diplomiranih zaščitnih sester v Ljubljani*, 1931. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Zapisnik 14. občnega zbora Društva jugoslovenskih diplomiranih sester – sekcije Dravske banovine v Ljubljani*, 16. 3. 1941. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Zapisnik skupščine DMSS*, 11. 5. 1974. Arhiv Zbornica – Zveza.
- Zupanič Slavec, Z., 2005. *Razvoj javnega zdravstva na Slovenskem med prvo in drugo svetovno vojno in njegov utemeljitelj dr. Ivo Pirc (1891-1967)*. Ljubljana: IVZ, p. 141.

I.II.

Organizacijske sheme
strokovne organizacije v
letih *1927, 1929, 1932, 1952,*
1969, 1981, 2017

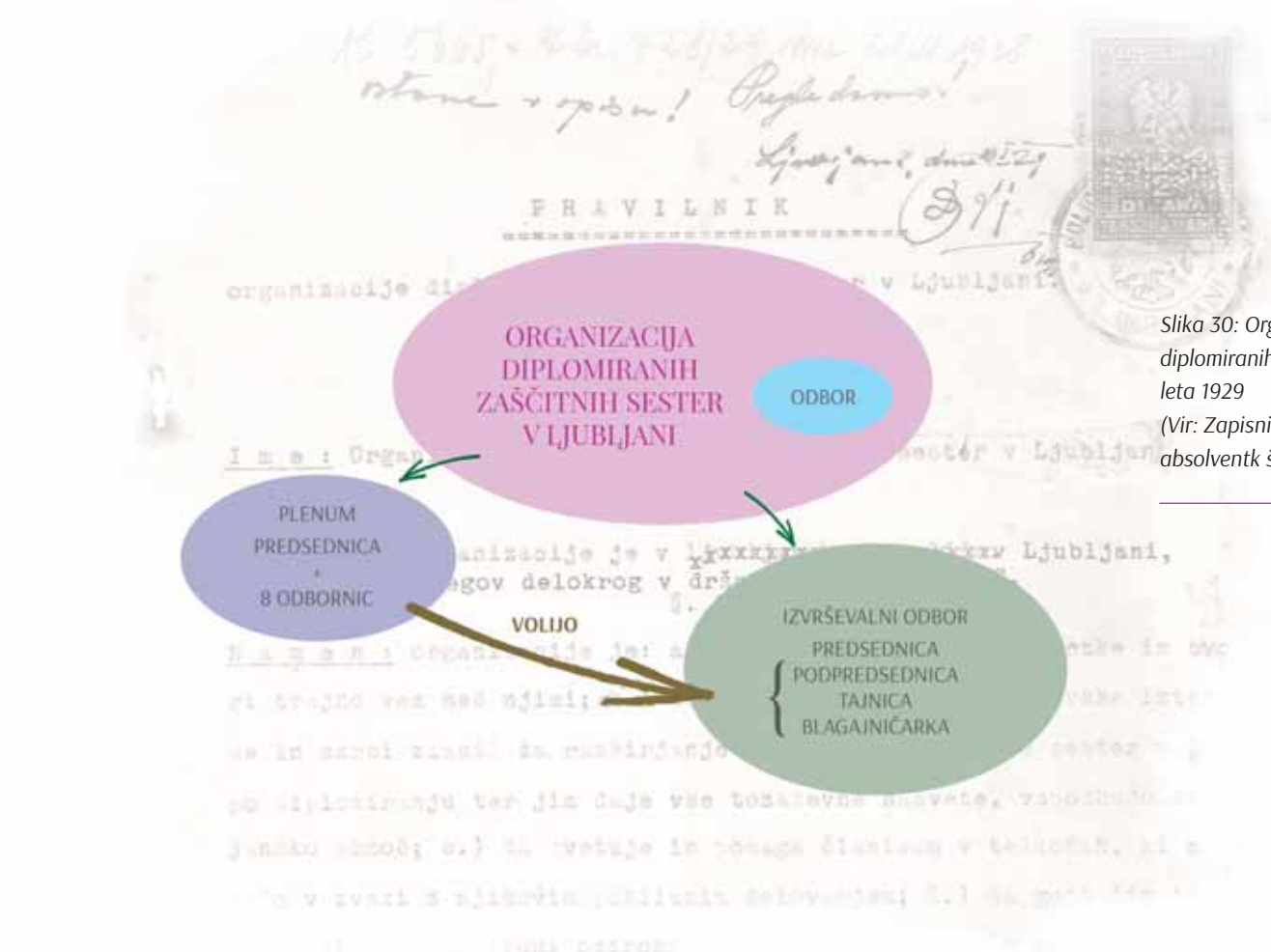
Irena Keršič, Darinka Klemenc

Organizacijska shema Organizacije absolventk šole za sestre Zavoda za socialno - higiensko zaščito dece v Ljubljani, 1927

Slika 29: Organizacijska shema Organizacije absolventk šole za sestre Zavoda za socialno - higiensko zaščito dece v Ljubljani leta 1927 (Vir: Zapisnik Ustanovnega občnega zbora Organizacije absolventk šole za sestre Zavoda za socialno - higiensko zaščito dece v Ljubljani, 1927. Ljubljana)

Organizacijska shema Organizacije diplomiranih zaščitnih sester v Ljubljani, 1929

Slika 30: Organizacijska shema Organizacije diplomiranih zaščitnih sester v Ljubljani leta 1929 (Vir: Zapisnik 2. občnega zbora Organizacije absolventk šole za sestre v Ljubljani, 1928)

Organizacijska shema Organizacije jugoslovenskega društva diplomiranih sester – sekcije Dravske banovine v Ljubljani, 1932

Slika 31: Organizacijska shema Organizacije jugoslovenskega društva diplomiranih sester – sekcije Dravske banovine v Ljubljani leta 1932
 (Vir: Pravila jugoslovenskega društva diplomiranih sester – sekcije Dravske banovine, 1931)

Organizacijska shema Društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije, 1953

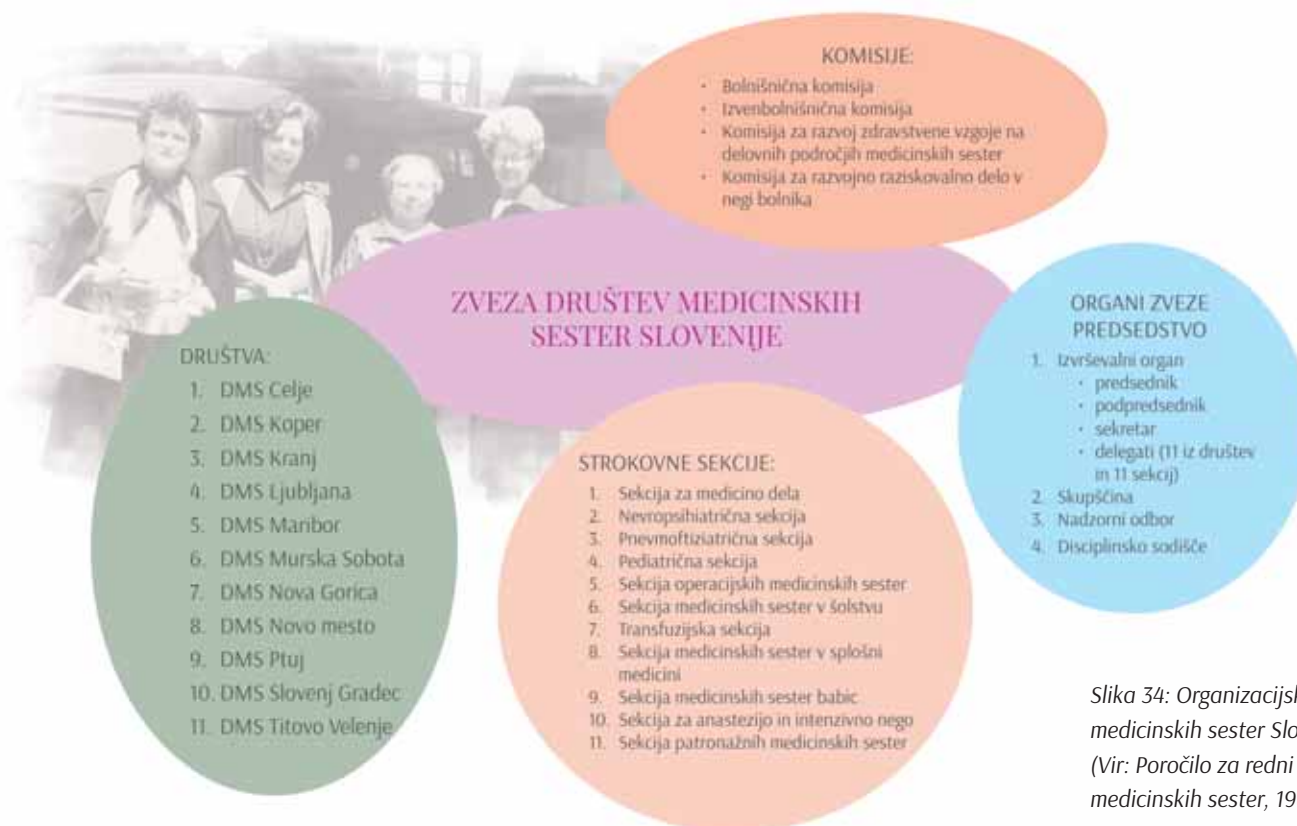
Slika 32: Organizacijska shema Društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije leta 1953
 (Vir: Poročilo Občnega zbora Društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije, 1955)

Organizacijska- shema Zveze društev medicinskih sester Slovenije, 1969

Slika 33: Organizacijska shema Zveze društev medicinskih sester Slovenije leta 1969
 (Vir: Poročila glavnega odbora ZDMSS za skupščino, 1969)

Organizacijska shema Zveze društev medicinskih sester Slovenije, 1981

Slika 34: Organizacijska shema Zveze društev medicinskih sester Slovenije leta 1981
 (Vir: Poročilo za redni Občni zbor Zveze društev medicinskih sester, 1981)

Organizacijska shema Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, 2017

ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE:

1. DMSBZT Celje
2. DMSBZT Gorenjske
3. DMSBZT Koper
4. DMSBZT Koroške
5. DMSBZT Ljubljana
6. DMSBZT Maribor
7. DMSBZT Nova Gorica
8. DMSBZT Novo mesto
9. DMSBZT Ptuj - Ormož
10. DMSBZT Velenje
11. DMSBZT Pomurje

ZBORNICA ZDRAVSTVENE NEGE SLOVENIJE

Javna pooblastila

- register
- licence
- izvajanje strokovnih izpitov
- načrtovanje specializacij

ZBORNICA ZDRAVSTVENE NEGE SLOVENIJE ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

31 STROKOVNIH SEKCIJ:

1. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v medicini dela, prometa in športa
2. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji
3. Sekcija medicinskih sester v vzgoji in izobraževanju
4. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v anesteziologiji, intenzivni terapiji in transfuziologiji
5. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v patronažni dejavnosti
6. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v operativni dejavnosti
7. Sekcija medicinskih sester in babic
8. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pulmologiji
9. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pediatriji
10. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v splošni medicini
11. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v oftalmologiji
12. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v kirurgiji
13. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v rehabilitaciji in zdraviliški dejavnosti
14. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v onkologiji
15. Sekcija medicinskih sester v enterostomalni terapiji
16. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v endokrinologiji
17. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v nefrologiji, dializi in transplantaciji
18. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v endoskopiji
19. Sekcija reševalcev v zdravstvu
20. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v zobozdravstvu
21. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v sterilizaciji
22. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v hematologiji

Slika 35: Organizacijska shema Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije leta 2017 (Vir: Statut Zbornice – Zveze, 2015; spletna stran www.zbornica-zveza.si.)

ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE

- regulacija

h nadzorov s svetovanjem
lizacij in specialističnih

NE IN BABIŠKE NEGE
NIJE –
RUŠTEV MEDICINSKIH
VSTVENIH TEHNIKOV
NIJE

ORGANI ZBORNICE - ZVEZE

- skupščina
- predsednik
- podpredsednik
- upravni odbor
- odbor regijskih strokovnih društev
- odbor strokovnih sekcij
- častno razsodišče
- nadzorni odbor

IZVRŠILNI ORGANI ZBORNICE - ZVEZE

- izvršni direktor
- strokovne službe

DELOVNA TELESNA ZBORNICE - ZVEZE

- stalne in občasne komisije
- stalne in občasne delovne skupine

23. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v urgenci
24. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v dermatovenerologiji
25. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov na internistično-infektološkem področju
26. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v socialnih zavodih
27. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v kardiologiji in angiologiji
28. Sekcija medicinskih sester v managementu
29. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v nevrologiji
30. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v otorinolaringologiji
31. Sekcija medicinskih sester v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji

Na podlagi določil Zakona o društvih je Zbornica – Zveza organizirana kot zveza društev. Zvezo ustanovijo društva z enakimi ali podobnimi nameni in cilji delovanja, ki opravljajo podobne ali medsebojne povezane dejavnosti z namenom, da v njej uresničujejo skupne interese in nadgrajujejo namen in cilje ustanoviteljev. S pravnega stališča je zanimivo opazovati razvoj reprezentativne organizacije, za katero je značilen razvoj v organizacijski obliki zveze društev.

Na podlagi kronološkega zapisa razvoja stanovske organizacije je mogoče ugotoviti, da je bilo z odločbo Ministrstva za notranje zadeve št. IV-3885/2-52, z dne 12. 1. 1952, na podlagi kontinuitete organiziranega delovanja medicinskih sester v Sloveniji ustanovljeno Društvo diplomiranih medicinskih sester Slovenije, ki je imelo še status samostojnega društva in ne zveze društev. V okviru društva je delovalo sedem podružnic, in sicer Ljubljana, Maribor, Celje, Novo mesto, Koper, Kočevje in Ptuj (Poročilo o delu Društva diplomiranih medicinskih sester v Ljubljani, 1953), ki pa niso imele statusa samostojnih pravnih oseb.

Iz določbe št. IV.-388/1 pa je razvidna ustanovitev Zveze društev medicinskih sester Slovenije kot zveze regijskih društev in vpis v register društev pri Ministrstvu za notranje zadeve. V letu 1963 lahko opazimo proces, v katerem so posamezne podružnice začele pridobivati status samostojnih pravnih oseb in se začele povezovati v Zvezo društev medicinskih sester Slovenije (npr. ustanovitev Društva medicinskih sester Celje 4. oktobra 1963, vpis Društva medicinskih

sester Koper v register društev 14. septembra 1963 in vključitev v Zvezo društev medicinskih sester Slovenije junija 1963, ustanovitev Društva medicinskih sester Novo mesto na občnem zboru 26. junija 1963, ustanovitev Društva medicinskih sester Kranj v letu 1963, ustanovitev Društva medicinskih sester Ljubljana 31. marca 1964...). Iz poročila glavnega odbora Zveze društev medicinskih sester Slovenije iz leta 1969 je razvidno, da je zvezo društev sestavljalo 9 regijskih društev, statusno pravna oblika zveze društev pa je praktično ostala nespremenjena vsa nadaljnja leta. Zbornica – Zveza ima na podlagi določil Zakona o društvih še vedno statusno obliko zveze društev, z namenom uresničevanja poslanstva, namenov in ciljev organiziranega delovanja medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov na območju celotne Slovenije. Delovanje regijskih strokovnih društev še vedno predstavlja podstat delovanja celotne reprezentativne organizacije izvajalcev zdravstvene in babiške nege v Sloveniji in omogoča, da regijska strokovna društva z vpetostjo v poznavanje problematike izvajanja zdravstvene in babiške nege v regijskih okoljih zvezo društev seznanjajo in opozarjajo na posamezne aktualne problematike, na katere se lahko zveza društev ustrezno odziva na nacionalni ravni, kar omogoča njeno hitrejšo odzivnost in ustrezno prožnost, hkrati pa delovanje zveze društev ščiti delovanje in izpostavljenost posameznega regijskega društva, ki se lahko znajde pod pritiski lokalnih oziroma drugih interesov. Princip regijskega delovanja je bil kasneje prevzet tudi v okviru strokovnega delovanja Zbornice - Zveze, v okviru katere so se ustanavljala posamezne strokovne sekcije

na ožjih strokovnih področjih zdravstvene in babiške nege, katerih cilj je bil razvoj in poenotenje stroke na ožjih strokovnih področjih zdravstvene in babiške nege na območju celotne države, zato pravni predpisi o delovanju strokovnih sekcij terjajo ustrezno regionalno zastopanost izvršnih odborov sekcij, ki strokovno pokriva vsa regijska okolja. Vsebinsko bi lahko delovanje Zbornice – Zveze razmislili kot regijsko delovanje v okviru Odbora regijskih strokovnih društev in neposredno obveščanje in sodelovanje Zbornice – Zveze in njenih članic (regijska strokovna društva), strokovno delovanje zveze društev v okviru 31 strokovnih sekcij in zbornično delovanje, v okviru katerega se na podlagi podeljenega javnega pooblastila izvaja regulacija izvajalcev zdravstvene in babiške nege v Sloveniji.

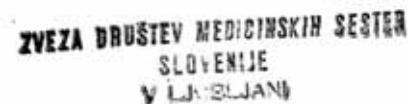
I.III.

Žigi

Organizacija absolventk šole za sestre Zavoda za socialno - higiensko zaščito dece v Ljubljani ni imela žiga.

Slika 36: Žig Organizacije diplomiranih zaščitnih sester v Ljubljani, 1928

Slika 40: Žig Zveze društev medicinskih sester Slovenije 1964

Slika 44: Žig Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije 1994 in žig Zbornice zdravstvene nege Slovenije leta 1994 v enoviti organizaciji

Slika 37: Žig Društva jugoslovenskih diplomiranih sester – sekcije Dravske banovine v Ljubljani, 1931

Slika 41: Žig Zveze društev medicinskih sester Slovenije 1986

Slika 45: Žig Zbornice zdravstvene nege Slovenije – Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije 1999

Slika 38: Žig Društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije, tudi žig društva medicinskih sester Ljubljana leta 1970

Slika 42: Žig Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije 1988

Slika 46: Žig Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, Zbornica – Zveza, 2007

Slika 39: Žig Zveze društev medicinskih sester Slovenije ob ustanovitvi leta 1963

Slika 43: Žig Zbornice zdravstvene nege Slovenije 1993

Slika 47: Žig Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, Zbornica – Zveza 2017

II.

PODOBA ORGANIZACIJE

Irena Keršič, Darinka Klemenc

VREDNOTE ZBORNICE - ZVEZE

PARTNERSTVO
SKRB
ENAKOPRAVNOST
KOMUNIKACIJA
ODGOVORNIŠTVO
ODGOVOR

Zaupanje
Pravičnost
VARNOST
STROKOVNOST
KOMUNIKACIJA
ZNAJANJE
EMPATIJA
SOLIDARNOST
ZORNOST

LOGOTIP ZBORNICE – ZVEZE

Izhodišče logotipa strokovne organizacije danes še vedno izhaja iz leta 1931, ko je bila zaščitnim sestram ob podelitvi diplome podeljena značka z likom ženske s svetilko. Lik ženske s svetilko je DMSS po letu 1952 vneslo v pečat in pravne akte. Takšna podoba je bila osnova za vse nadaljnje nadgradnje celostne podobe strokovne organizacije. Od nastanka ZDMSS so imela vsa regijska društva enoten žig z napisom Društvo medicinskih sester in ime društva, npr. DMS Ljubljana, DMS Gorenjske ipd. ZDMSS je vsa leta ohranila enoten način vabil. Z letom 1998 se je pričelo obdobje izdelave logotipov, ki so pomembno vplivali na prepoznavnost društev, strokovnih sekcij in strokovne organizacije ter skrb za enovito celostno podobo. Darinka Klemenc je zapisala (Klemenc, 2008), da je strokovna organizacija pristopila k nadgradnji celostne podobe, za začetek pri pisarniškem materialu, in dorekla barve logotipa.

Slika 49: Logotipa Zbornice – Zveze v letu 2007
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 50: Svečani logotip Zbornice – Zveze
v letu 2007
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 51: Logotip na jubilejni znamki ob 90-letnici
strokovne organizacije, 2017
(Oblikovanje: Barbara Kralj, Vir: arhiv
Zbornice – Zveze)

Slika 52: Celostna podoba je zaobjela tudi
funkcionarje Zbornice – Zveze
(Vir: Irena Keršič)

Literatura in vir:

Klemenc, D., 2008. Poročilo predsednice Zbornice – Zveze. In: Poročilo O delu organov Zbornice – Zveze za leto 2008 in program

dela Zbornice – Zveze v letu 2009. Ljubljana: Zbornica – Zveza. Available at: https://www.zbornica-zveza.si/sites/default/files/doc_attachments/porocilo_2008-1.pdf [18. 8. 2017].

*Slika 53: Živa Sprogar, diplomirana medicinska sestra, iz TV spota ob zaznamovanju 25-letnice Slovenije
(Foto: A. K. K., K. J., Vir: MMC RTV SLO)*

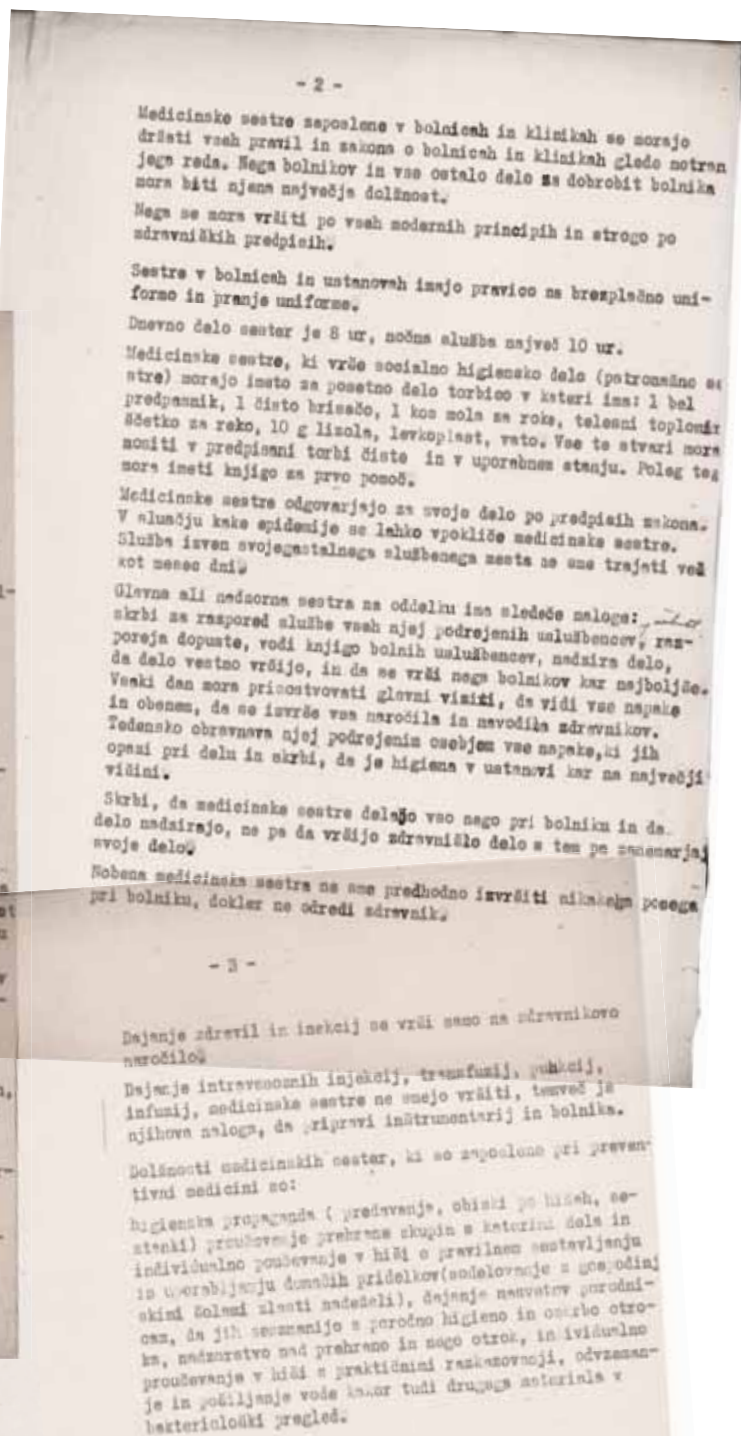
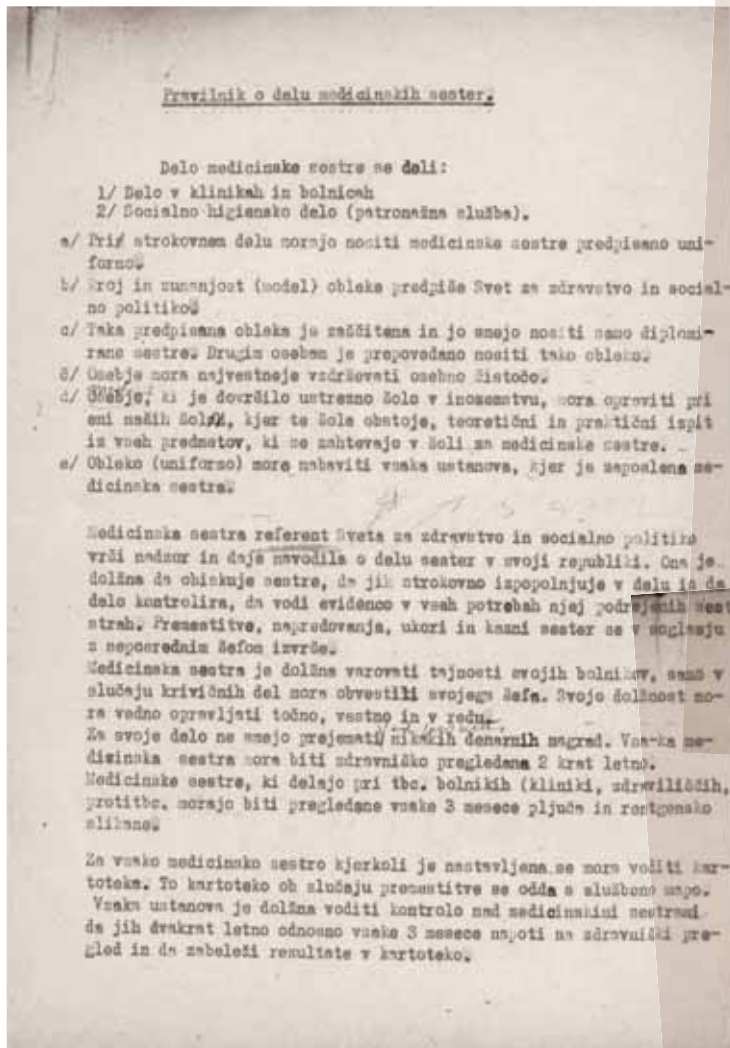
univerzitetni
klinični center ljubljani

PODOBA MEDICINSKE SESTRE

Darinka Klemenc

O podobi – liku medicinske sestre najdemo v različnih zgodovinskih virih na Slovenskem različne zapise; lahko so del nekega zapisnika, drugega dokumenta, razmišljanja posameznic, pravila, zapisana v šoli ali v delovnem okolju, lahko gre za konkretno, namensko izdelan dokument.

Slika 54: Pravilnik O delu medicinskih sester
Društva diplomiranih medicinskih sester
Slovenije iz leta 1954 s podobo
medicinske sestre
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Podoba medicinske sestre se je skozi zgodovino razvijala in izoblikovala skladno z razvojem zdravstvene nege. Ob tem je treba poudariti predvsem ljudsko podobo medicinske sestre, ki izvira še iz starega veka, vpliv vere v srednjem veku in podobo medicinske sestre kot hišne pomočnice, značilno za obdobje protestantsko-kapitalistične etike med 16. in 19. stoletjem. S pojavom krščanstva je skrb za bližnjega in oslabelega pripadla izključno ženskam, tudi danes velja poklic medicinske sestre še vedno za pretežno »ženski« poklic. Pojem »podoba medicinske sestre« je, ne glede na najpogostejšo asociacijo medicinske sestre v modri uniformi – delovni obleki, kompleksen (Eder, 2017).

V zgodovinskem dokumentu z naslovom Zgodovina sesterstva, z žigom »Drž. šola za medicinske sestre v Ljubljani« najdemo naslednji zapis: Sestrski poklic spada med poklice novejšje dobe. Uveljaviti se ni mogel, dokler žena ni prišla do gotove stopnje socialnega in kulturnega razvoja. Sestrski poklic zahteva poleg duhovnih lastnosti, ki jih predvideva etika sestre, še: a) zvanja, t. j. nagnjenja k temu delu, razumskega, srčnega in duhovnega razumevanja. Zvanje je že več ali manj prirojeno, zato ni vsaka žena sposobna za sestrski poklic. b) primerne vaje, ker ni dovolj, da sestra ve, kako se napravi kaka stvar, temveč mora biti izurjena in priročna, hitra in praktična. c) precej znanja. Spretnosti in veselje do sestrskega dela ni dovolj. Vedeti mora zakaj dela to in ono, posledice svojega dela, nevarnosti pri delu. V sest(e)rskem delu je ozka zveza med intelektom in telesno spretnostjo. Poklic mora dati človeku dvoje: Dati mu mora vsebino življenja. S tega vidika je sestrski poklic eden najpopol-

nejših absolutno ženski, ki stoji visoko nad vsemi ženskimi poklici (prepis originala Klemenc).

Pridgarjeva (1969) pravi: Lep, kulturn odnos do bolnika sodi med prva pravila za njegovo strokovno oskrbo. O našem obnašanju, o potrebni tenkočutnosti, skratka o konkretnem odnosu smo slišali že med šolanjem v uvodnih razlagah o negi bolnika, še posebej pa pri predavanjih etike zdravstvenega delavca. In sledila so za temi še druga navodila, na samo pri pouku ustreznih ukrepov ob negi bolnika, tudi na praksi so bili inštruktorji posebno pozorni na naše vedenje, pa tudi pozneje že v službi - našim neposredno nadrejenim in predstojnikom niti malo ni vseeno, ali se po teh navodilih ravnamo ali ne. Vsi šolani zdravstveni delavci vedo za osnovna pravila medsebojnih razmerij in odnosov do bolnika. Toda vse kaže, da se kar radi prilagodimo razmeram, na kakršne naletimo, ali pa spričo »večne naglice« popuščamo in že smo tam, da zamahnemo z roko, češ: »teorija je eno, praksa pa drugo (Kersnič, 1999).

Gradiškova (1970) je povzela izjavo Ahčinove, ki je že leta 1955 zapisala: Po osvoboditvi je morala medicinska sestra poleg bolnišnične službe prevzemati vedno številnejše odgovorne naloge na raznih delovnih mestih v zdravstveni službi. Nova zasnova te službe je vse bolj zahtevala nov lik medicinske sestre, se pravi polivalentne samostojne zdravstvene delavke ob zdravniku, »ki z živim zanimanjem spremlja razvoj znanosti in družbenih odnosov v zdravstvu široko razgledane in dobro podkovane, psihološko in pedagoško usposobljene s sodobnimi pogledi na zdravstvo in visoko etičnih in splošno človeških kvaliteta«.

Zanimiv je tudi opis podobe medicinske sestre na posameznem strokovnem področju/delovišču. Tako Torbičeva (2005) opisuje operacijsko medicinsko sestro, ki mora biti: fizično zdržljiva oseba, saj je delo v operacijski sobi večinoma stoječe, velikokrat zahteva prisilno držo in dvigovanje težkih bremen. Posegi lahko trajajo več ur in velikokrat nima možnosti redne prehrane in včasih tudi ne zamenjave po končanem delovnem času. Biti mora psihično stabilna oseba, saj je vsak operativni poseg stresni dejavnik, še posebno, ko sodeluje pri operativnih posegih, pri katerih je bolnikovo življenje resno ogroženo, in pri posegih, pri katerih odvzamejo bolnikove organe. Pri posameznikih lahko povzročajo določeno stopnjo stresa tudi medsebojni in delovni odnosi. Medicinska sestra mora biti osebnostno zrela oseba, saj delo v operacijski sobi ni samostojno, temveč timsko, in zahteva sposobnost poznavanja in sprejemanja sebe in ljudi, s katerimi sodeluje, prilaganja, komuniciranja, reševanja sporov in težav. Pri svojem delu je izpostavljena raznim nevarnostim: psihičnim: vsak operativni poseg pomeni poseganje v bolnikovo telo in neposredno nevarnost za bolnikovo življenje in predstavlja določeno raven stresa. Izpostavljena je sindromu izgorevanja na delovnem mestu, fizičnim nevarnostim... kožnim alergijam in ekcemom, suhi in občutljivi koži na rokah, poškodbam sluznic in dihal zaradi aerosolov razkužil in čistilnih sredstev... Operacijska medicinska sestra mora poleg strokovnega znanja in organizacijskih sposobnosti imeti tudi osebnostne lastnosti, ki so nujno potrebne za dobro in uspešno delo v operacijski sobi.

Prva Podoba medicinske sestre kot dokument Zbornice – Zveze je bila napisana

Slika 55: Zložanka Podobe (slovesna izdaja), deljena na osrednji proslavi ob 12. maju – mednarodnem dnevu medicinskih sester v Mariboru, 2011 (Vir: arhiv Darinka Klemenc)

leta 2003. Tekst je bil večkrat objavljen v Utripu, s tem se je opozarjalo na njegovo pomembnost. Obsegal je eno stran besedila in je vseboval razlage pojmov, kot so: medicinska sestra, dejavnost zdravstvene nege, področje dela, vrednote, osebna podoba in posebne poklicne lastnosti..., ter da medicinsko sestro jo zavezuje poklicni kodeks.

V pozabo ne smejo iti prizadevanja stroke in Delovne skupine za nenasilje pri Zbornici – Zvezi za ohranitev pozitivne podobe medicinske sestre v letih 2006 – 2007, ki so jo neprimerno prikazovali v podobi sestre »Franje«, ki je nastopala v seriji »Naša mala klinika« (POP TV), katere scenarist je bil naš sodelavec v timu (!), zdravnik Marko Pokorn. Z opozarjanjem na žaljivo prikazovanje medicinske sestre smo morda dosegli malce manj neprimerne poudarjanja karikiranih stereotipnih lastnosti medicinske sestre. Ocenjujemo, da smo najverjetneje, tudi v sodelovanju s prof. dr. Vereno Tschudin iz Anglije, dolgoletno urednico Nursing Ethics (angl. strokovna revija Etika medicinskih sester), opolnomočeni z njenimi nasveti, preprečili še veliko hujšo diskreditacijo našega lika, kar se je zgodilo na hrvaški in srbski televiziji.

Zadnji dokument na to temo z naslovom Predstavitev podobe medicinske sestre, babice in tehnika zdravstvene nege je bil na Zbornici – Zvezi oblikovan leta 2011 in je vključeval podobo vseh profilov, zaposlenih v zdravstveni in babiški negi. Besedilo je bilo v obliki zgibanke natisnjeno v dveh verzijah, kot slovesna (nenavadne dimenzije) in kot zložanka formata A4. Vsebino dokumenta je oblikovala delovna skupina: mag. Aleksandra Stjepanović Vračar (vodja), Irena Keršič, Darinka Klemenc, Zdenka

Mrak, Elizabeta Pikovnik, Anita Prelec, Danijela Pušnik, Polona Zupančič, doc. dr. Danica Železnik. Dokument je potrdil UO Zbornice – Zveze maja 2011. Podoba je bila slovesno razglašena ob mednarodnem dnevu medicinskih sester 12. maja ob praznovanju mednarodnih dni medicinskih sester in babic v Mariboru. Prvi – slovesni dokument je bil zanimive velikosti (večje od A4) in lično oblikovan v celostni podobi organizacije, drugi pa prav tako lična dvolistna zložanka. Avtorice so dokumentu na pot zapisale: »Celostna podoba naj zaživi in se zrcali v sleherni medicinski sestri, babici, tehniku zdravstvene nege, odraža naj ponos in pripadnost poklicu. Namen dokumenta je bil predstaviti strokovno, osebno in zunanjo podobo. Sleherni predstavnik naj se z njo poistoveti«. S celostno podobo se je »želelo doseči visoko stopnjo strokovnosti in profesionalne kulture, ki bo omogočila varno in kakovostno izvajanje zdravstvene nege in oskrbe ter babiške nege in prispevati k odličnosti, dvigu ugleda in prepoznavnosti stroke na področju celotne zdravstvene dejavnosti« (povzeto po podobi, 2011).

Leta 2013 so v UKC Ljubljana posredovali zaposlenim Navodila glede uporabe delovnih oblek in higiene zaposlenih, kar je dvignilo precej prahu tako v zavodu kot v medijih. Med drugim so v interna navodila zapisali: »K uniformi sodijo nogavice brez izstopajočih vzorcev in barv. Priporočeno je diskretno ličenje in uporaba dezodorantov ter parfumov nevsiljivega vonja. Na rokah zdravstvenih delavcev med delom nakit ni dovoljen. Uhani in verižice naj bodo velikosti in oblik, ki se estetsko skladajo s podobo zdravstvenega delavca in sodelavca in ne pomenijo tveganja za delovne naloge. Večje tetovaže in piercingi na vidnih mestih niso primerni.

Zgornji del delovne obleke mora biti zapet, kar velja tudi za haljo. Dolžina krila naj sega vsaj do sredine kolen. Nohti so kratki, urejeni, brez modnih dodatkov, ki bi lahko zadrževali umazanijo. Lahko so lakirani z lakom nevtralne barve in redno vzdrževani. Umetni nohti niso dovoljeni. Lasje so čisti in urejeni. Daljši lasje morajo biti speti v urejeno pričesko. Potrebno je dnevno britje oziroma urejenost brade in brkov. Neprimerna obleka je lahko tudi razlog za odpoved. V UKC so ob tem zaposlene opozorili, da nespoštovanje navodil pomeni kršitev delovnih obveznosti in posledično nezmožnost opravljanja zdravstvene oskrbe pacientov, kar lahko pomeni podlago za prenehanje delovnega razmerja. »Neposredno nadrejene osebe (vodje delovnih procesov na vseh ravneh) so odgovorne, da delavca, ki navodil ne upošteva, na to opozorijo. Če se na opozorilo ne odzove, je treba zavrnitev zabeležiti. Zabeležko je treba nasloviti na nadrejenega (predstojnik, glavna medicinska sestra, vodja službe ...),« so zapisali v navodilih in dodali še, da mora oseba, ki krši navodilo za delo, zapustiti delovno mesto, dokler se ne uredi primerno, na primer dokler ne odstrani prstanov ali umetnih nohtov« (Kolednik, 2013).

Vsaka poklicna skupina nenehno gradi, spreminja, lahko tudi znižuje svojo profesionalno podobo. Pogled v zgodovino sestrinstva in babištva na Slovenskem nam priča o veliki profesionalni zavesti, spoštovanju in prizadevanju izvajalcev zdravstvene in babiške nege za ohranjanje ugleda in dostojanstva poklica medicinska sestra, babica, tehnik zdravstvene nege in bolničar negovalec, ki sestavljajo negovalni tim. In s tem tudi lastne poklicne podobe. Vsakdo od nas nenehno – zavedno ali nezavedno – preko poklicnih in

osebnih vrednot, ki se zlasti v zadnjem obdobju zaskrbljivo hitro spreminjajo (žal ne vedno tudi na bolje), pomaga graditi ali zniževati spoštovanje, pripadnost svojemu cehu, tudi skozi svojo podobo: strokovno, osebnostno in zunanjo.

Literatura in viri:

Eder, J., 2017. Podoba medicinske sestre. *Utrip*, 25(5), pp. 42–43.

Gradišek, A., 1970. Petdeset let dela in oblikovanja medicinske sestre na Slovenskem. Govor na jubilejni skupščini ZDMSS v Ljubljani dne 5. decembra 1969. *Zdravstveni obzornik*, 4(1), pp. 8–32. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1970.04.1.8> [3. 9. 2017].

Kersnič, P., 1999. Praznujmo preteklost sestrinstva, zahtevajmo prihodnost. *Obzornik zdravstvene nege* 33(5-6), pp. 229–233. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1999.33.3.229> [18. 10. 2017].

Kolednik, A., 2013. Medicinske sestre v UKC Ljubljana ne smejo nositi mini kril. Available at: <https://siol.net/novice/slovenija/medicinske-sestre-v-ukc-ljubljana-ne-smejo-nositi-mini-kril-16852> [20. 10. 2017].

MMC RTV SLO, 2016. 25 let v 25 portretih: diplomirana medicinska sestra Živa Sprogar. Available at: <http://novice.najdi.si/najdi/sprogar> [7. 11. 2017].

Podoba medicinske sestre, babice in tehnika zdravstvene nege, 2011. Ljubljana. Zbornica – Zveza. Arhiv Darinka Klemenc

Torbič, J., 2005. Podoba operacijske medicinske sestre. In: M. Rebernik Milič, ed. *Prihodnost v operacijski dvorani: zbornik XIX Maribor, 20. in 21. maja 2005*. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije, Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v operativni dejavnosti (Ljubljana).

Zgodovina sestertva, arhiviran dokument.
Oznaka: 228 str 1- 33. Arhiv Zbornica – Zveza.

DELOVNA OBLEKA ZAPOSLENIH V ZDRAVSTVENI NEGI

Irena Keršič

Kmalu bomo na Slovenskem praznovali sto let, odkar je zdravstvena nega postala poklic, ki ga prepoznavamo tudi po oblačilu izvajalcev. Na razvoj delovne obleke zaposlenih v zdravstveni negi na Slovenskem vpliva več dejavnikov, ki se v določenem zgodovinskem obdobju prepletajo: noša, krščanski cerkveni redovi, različne smeri strokovnega izobraževanja, poklicno združenje, področje poklicnega delovanja, vključevanje moških v zdravstveno nego, hierarhija izobrazbe v zdravstvenem sistemu, napredek tekstilne in oblikovne tehnologije in tehnologije v zdravstvu, napredek znanosti, simbolika barv, modne smernice, pravni akti, priporočila poklicnega združenja, navodila in pravilniki posameznih zdravstvenih, socialnih in drugih organizacij, vpliv globalizacije, smernice iz tujine in moralno etične vrednote poklicne skupine (Keršič Ramšak, 2003).

Delovna obleka zaščitnih sester je bila aktualna tema dnevnega reda na sestankih strokovne organizacije pred drugo svetovno vojno vse od leta 1927, kar je razvidno iz številnih zapisnikov in javnih razprav. Glede na neverjeten razvoj v znanju, izobrazbi, ekonomskih zmožnostih delovnih organizacij, praktičnem delovanju zaposlenih v zdravstveni negi, delovnih področij v javnih in zasebnih sferah delovanja, se zdi vprašanje delovne obleke tudi danes ponovno bolj in bolj aktualno. Delovna obleka je bila in je izpostavljena kopici nasprotujočih si mnenj s strani medicinskih sester kot tudi s strani uporabnikov storitev zdravstvene nege in delodajalcev. Novo nastajajoči poklic na Slovenskem je narekoval specifično in funkcionalno oblačenje s poudarkom na zaščiti, prepoznavnosti, občutkih varnosti in discipline ter tako nezdružljivo povezal delovno obleko in zaščitno sestro v enovito celoto ter jo ločil od nestrokovnega kadra.

Kako pereč problem je zaščitnim sestram predstavljala uniforma, kaže podatek, da so kar na šestih sejah od skupno osmih v letih 1927 do 1930 o njej razpravljale na sestankih strokovne organizacije. Iz zapisnikov povzamemo; »naj se predpisana uniforma za celokupno sestrinstvo reorganizira, ker ni dovolj higienska, posebno se sestre protivijo predpasnikom, ker pretesno prepasujejo v pasu, obdržijo naj se čepice svoje šole« (Zapisnik, 1928); predlog za enotno uniformo diplomiranih zaščitnih sester v takratni Kraljevini SHS s predlogom, »da sestra Josipina Hočever priskrbi primerne skice in vzorce blaga v sivi barvi« (Zapisnik, 1928). Leta 1929 (Zapisnik, 1929) so zapisale, da se »poda prošnja za podporo uniform na ministrstvo in za posojilo na Društvo dečji dom Kraljice Marije«. Izpostavile so vprašanja: »Kako naj se uniforme plačujejo? Ali sme nositi uniformo sestra v privatne svrhe – ja ali ne«. Ob tem je nastala živahna razprava, v kateri Boškinova pove, da jim odtegujejo za uniforme, ki so neprimerne in luksuzne. Uniforma za moške ni bila sporna, saj so se odločno uprle sprejemu moških v šole, »ker je eksistenca sestrskega poklica ogrožena od moške konkurence« (Zapisnik, 1928).

Štev.....

Jubljana, dne 12. III. 1938.

Predmet: Stroški za sestrate
uniformo.

Drž. higijenski zavod

v Liubljani.

Konec februarja tega leta je higijenski zavod v Ljubljani, z odločbo št. 1335. z dne 3. II. 1938. opozoril vse zaščitne sestre v svojem področju na določilo § 2. zakona o strokovnih ~~stari~~ šolah za pomožne osebe v zdravstveni in socialni službi, po katerem so sestre dolžne pri strokovnem delu nositi predpisano službeno obleko.

Poleg tega je higijenski zavod pripomnil: svetlomodro delovno obleko predpasnika in čepice, jololna nabaviti institucija, temno-modro obleko s plaščem in klobuko si nabavijo sestre same.

Društvo diplomiranih ~~stari~~ članic, smatra za svojo dolžnost izraziti tožadavne pomisleke, ker toji na stališču, da na § 42 citirane ga zakona temelječa dolžnost sestri nositi službeno obleko, ne vsebuje nikoli tudi dolžnosti, da si morajo sestre iz svojih sredstev nabavljati službeno obleko. Proti tej dolžnosti govore skrajno nizki- nedvomno privatnim izdatkom sester namenjeni - službeni prijemki, nadalje dejstvo, da bi bile med vsemi strokami uniformiranih drž. uslužbencev, ki prejemajo službeno obleko bodisi v pravi ali pa pavšal edina izjema zaščitne sestre, ki bi si morale nabavljati službeno obleko na svoj račun, predvsem pa pomanjkanje v to svrhl potrebnega zakonitega predpisa.

§ 42 citiranega zakona ne določa nikjer, da nabavlja en del obleke ustanova, drugi del pa uslužbenka. Zato je treba obravnavati to vprašanje enotno. Poenotnega nasprotja dvotirnosti odredbe hig. zavoda navedena v odstavku 2 te vloge, smenu § 42., ki take dvotirnosti nepozna.

Ako so namreč sestre same dolžne nabavljati si vso službeno obleko iz lastnih sredstev, potem priznata institucija nima opravičila za izdatek za službeno obleko pri notanjem delu.

Ako pa sestre niso dolžne nabavljati uniforme, potem tudi ustanova ni upravičena od njih zatevat, da si same nabavljajo del službene obleke.

Vijudno tedaj prosimo da blagovoli higijenski zavod svojo odredbo 1335. revidirati ali pa čimprej zavzeti definitivno stališče, da bo podpisani organizaciji mogoče čimprej podvzeti eventualne korake zaradi razčiščenja tega za sestre izredno važnega vprašanja.

Tajnica:

Pradsednica:

Slika 56: Dopis Državnega higijenskega zavoda, s katerim strokovno organizacijo opozarja na določila Zakona o strokovnih šolah za pomožne osebe v zdravstveni in socialni službi leta 1938 (Vir: arhiv Zbornice - Zveze)

Slika 57: Predstavitve delovne obleke medicinskih sester in batic v Cankarjevem domu v Ljubljani ob 17. svetovnem kongresu enterostomalnih terapevtov v Sloveniji, 2008 (Foto: neznan, Vir: Irena Keršič)

Delovno obleko so takratne sestre imenovale *uniforma*. Takšno ime navaja tudi Pravilnik o delu pomožnega osebja v zdravstveni in socialni službi iz leta 1931 (sem so spadale zaščitne sestre), ki je bil izdan na podlagi Zakona o strokovnih šolah za pomožno osebje v socialni in zdravstveni službi in je predpisal, da mora osebje vestno vzdrževati osebno čistočo, da mora pri delu nositi uniformo, da mora biti predpisana uniforma zaščitena in jo lahko nosi samo osebje, ki ima po zakonu doseženo izobrazbo (Dragaš, 1938). Pravilnik o delu pomožnega osebja v javni in privatni službi iz leta 1938 je dodatno definiral predpisano uniformo v času rednega dela, vendar kroj in obliko obleke prepustil urejanju Ministrstva za socialno in zdravstveno službo po posvetovanju oz. navodilih sestrskega združenja. Nošenje takšnega oblačila je bilo obvezno in brezplačno za zaposlene v javni ustanovi, za zaposlene v privatni službi pa samo obvezno (Dugac & Horvat, 2013). Z zakonom in podzakonskimi akti se je s predpisano in obvezno uniformo zaščitila identiteta stroke in kaznovalo druge osebe, ki so to identiteto izrabile. Antonija Šiffrer (tudi Antonija Schiffrer) je na sestanku marca 1940 opozorila, da so načrti za uniformo skoraj gotovi in bodo kmalu na razpolago (Dugac & Horvat, 2013), vendar je druga svetovna vojna okrepila izraz *uniforma*, ki začasno za stroko ni bila več tako pomembna.

Po drugi svetovni vojni se je v letih 1952 in 1953 pričel izraz *uniforma* nadomeščati z izrazom *delovna obleka*, ki da jo medicinske sestre »nosijo površno, da jih je sram pogledat«, uveljavljale so zahteve glede čevljev, blaga, estetskega videza in izbirale dobavitelje delovne obleke (Zapisnik, 1953). Delovna obleka in zunanja podoba sta bili ponovno žgoča tema de-

lovnih sestankov poklicnega združenja. Vodstvo ZDMSS se je po 50 letih poklica zavedalo, da je ureditev tega problema naloga zveze. Problema niso rešili, poudarili so, da morajo prisluhniti zlasti tam, kjer se bo reševalo področje šolanja in izobraževanja, delovnega področja in področja statusa poklica medicinske sestre. Strokovna organizacija si je prizadevala doseči, da se bo glede delovne obleke s pravnimi predpisi uveljavilo stališče njenega članstva, kot je bilo že pred vojno (Anon, 1970).

Kljub večkratnim poskusom po letu 1992, da bi delovno obleko poenotili na nivoju države, le ta slej ko prej ostaja v pristojnosti delovnih organizacij, kjer so medicinske sestre zaposlene. Po zbranih podatkih iz raziskave in podatkih največjega dobavitelja delovne obleke po drugi svetovni vojni na Slovenskem, podjetja Sanolabor iz Ljubljane, je bilo najbolj enotno in prepoznavno obdobje delovne obleke za medicinske sestre po stopnji izobrazbe v letih 1955 do 1990. Z delovno obleko je bila poudarjena pripadnost poklicni skupini, stopnja izobrazbe in hierarhija v delovnem okolju: za medicinske sestre s srednjo stopnjo izobrazbe je bila predpisana obleka svetlo modre barve, za medicinske sestre z višjo stopnjo izobrazbe kostim svetlo modre barve. Leta 1991 je Poslovna skupnost za zdravstvo Slovenije sprejela posodobljene Normative delovno varstvenih oblačil in bolnišničnega perila v zdravstvenih zavodih, pri katerih je sodelovala tudi bivša predsednica strokovne organizacije Alja Fazarinc. Normativi niso bili pravno predpisani na nivoju države. V tem obdobju ni bilo zasebnega zdravstva, zato je bil tudi manjši vpliv posameznih delodajalcev, višja identiteta s poklicem in manjše poudarjanje individualnosti.

Značilnost delovne obleke po letu 1992 v Sloveniji je velika pestrost barv, raznolikost krojev in stilov. Izbor barv lahko iščemo v simboliki barv in tradiciji. Najbolj pogosto se uporabljajo materiali v svetlo modri barvi, sledi ji kombinacija svetlo modre in bele barve, bela barva in v zadnjem času zaradi poudarjanja hierarhije ponovno temno modra barva. Kroj in stil sta prepuščena delodajalcu, ki lahko izbira med ponujenimi artikli iz kataloga in v skladu z javnimi razpisi, ki zavezujejo večje delovne organizacije. Prepoznavnost predstavnikov poklica je večja v okviru iste delovne organizacije manj na področju države. Z javnim in zasebnim sektorjem se prepoznavnost zmanjšuje. Glede na delovno področje izstopajo medicinske sestre, zaposlene v kirurgiji oz. operacijski dejavnosti (zelena), pediatriji (pisano pestra), psihiatričnih in gerontoloških oddelkih, reševalci ter zaposlene medicinske sestre v zasebni zdravstveni dejavnosti (Keršič Ramšak, 2003).

Iz raziskave, opravljene v okviru diplomskega dela leta 2003, v Sloveniji in med državami članicami ICN izhaja, da se na nekaterih področjih, kot so psihiatrija, zdravstvena vzgoja, management, raziskovalno delo, medicinske sestre zaposlene v zasebni dejavnosti, kjer opravljajo zgolj administrativna dela, delovna obleka opušča. Nadomešča jo civilna delovna obleka ali civilna obleka, zaščitena s haljo, kar morda pomeni stopnjo k zblíževanju in enakovrednemu, partnerskemu odnosu. Na drugi strani s pojavom vedno novih, včasih tudi manj znanih nalezljivih bolezni, vedno bolj prihaja do izraza zaščitna delovna obleka, kjer so zaposleni v zdravstveni negi videti kot vesoljci pred odhodom v atmosfero. Mnogi odgovori medicinskih sester se navezujejo na teorijo moči in

nadzora medicinskih nad samim seboj, poklicno skupino, okolico, pacienti ter nadzora nad njimi s strani nadrejenih. Z delovno obleko lahko vzpostavijo nadzor nad okolico, ko vsi vedo, kdo so, in jih obenem družba obravnava kot pozitiven lik, k nadzoru prispeva strogo ločeno privatno in profesionalno življenje, na drugi strani odstranjevanje jasnih službenih simbolov in nošenje privatne obleke prispeva k bolj življenjskim in pristnim odnosom. Medicinske sestre spoštujejo in cenijo svoj položaj v hierarhiji, kljub temu, da se zavedajo pomanjkljivosti odnosov, obenem pa delovna obleka še vedno predstavlja in povečuje pripadnost skupini (Keršič Ramšak, 2003).

Pravno ureditev oblačila zaposlenih v zdravstveni negi v Sloveniji kot uniformo, delovno obleko in zlasti zaščitno delovno obleko danes lahko iščemo v zakonih in predpisih s področja zaščite in varovanja pri delu Ministrstva za zdravje in Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki določajo, kdo jo mora nositi, kje in kdaj, ne pa tudi kakšno, ter so podlaga aktom posameznih delovnih organizacij, kjer se izvaja zdravstvena nega. Zbornica – Zveza se je v vseh letih odzivala na aktualna dogajanja in leta 2011 izdala priporočila v dokumentu Podoba medicinske sestre, babice in tehnika zdravstvene nege. V letu 2013 je postala ponovno tema javne razprave zaradi izpostavljenega vprašanja nošenja rute v zdravstveni ustanovi, ki so ga obravnavale študentke Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani kot raziskovalno zgodbo in obravnavano dejanje označile kot morebiten primer diskriminacije (Jagodić, et al., 2013).

Literatura in viri:

Anon., 1970. Poročilo glavnega odbora ZDMSS na skupščini dne 5. XII. 1969. *Zdravstveni obzornik*, 4(1), p. 36. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1970.04.1.32> [18. 8.2017].

Dragaš, B., 1938. *Zgodovina in delo sestrstva v Sloveniji od prevrata do leta 1934*. Ljubljana: Blasnik, pp. 32–42.

Dugac, Ž. & Horvat, K., 2013. Službeno, praktično i elegantno: o uniformama sestara pomočnica – medicinskih sestara od 1920-ih do 1940 –ih godina u Hrvatskoj. *Acta medico-historica Adriatica*, 11(2), pp. 251–274.

Jagodić, S., Lozić A. & Silič, I., 2013. *Preiskovalna zgodba. Novinarsko sporočanje II*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Keršič Ramšak, I., 2003. *Oblačilo zaposlenih v zdravstveni negi v Sloveniji od leta 1919 do 2000: diplomsko delo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Visoka šola za zdravstvo, Oddelek za zdravstveno nego.

Zapisnik 2. občnega zbora Organizacije absolventk šole za sestre v Ljubljani, 7. 10. 1928. Arhiv Zbornice – Zveze.

Zapisnik redne seje Organizacije diplomiranih zaščitnih sester v Ljubljani, 21. 12.1928. Arhiv Zbornice– Zveze.

Zapisnik redne seje Organizacije diplomiranih zaščitnih sester v Ljubljani, 4. 3. 1929. Arhiv Zbornice – Zveze.

Zapisnik redne letne skupščine Društva diplomiranih medicinskih sester v Ljubljani, 12. 4. 1953. Arhiv Zbornice – Zveze.

Slika 57a: Zaščitna sestra Maruša Šolar na začetku svoje poklicne poti

ZNAČKE NEKDANJIH SLOVENSКИH ŠOL ZA MEDICINSKE SESTRE, PODOBA MEDICINSKE SESTRE, DELOVNA OBLEKA

doc. dr. Janez Fischinger

Duša Fischinger

V Združenih državah Amerike in v Veliki Britaniji so koncem 19. stoletja ustanove, ki so izobraževale medicinske sestre, pričele poleg diplom novo izšolanim medicinskim sestram podeljevati tudi značko ustanove. V svetu jih navadno imenujejo šolske ali pa diplomske značke, ki so jih medicinske sestre prejele za nošenje na svojih uniformah. V Avstro-Ogrski je Državna šola negovalk bolnikov na Dunaju že prvi generaciji diplomantk leta 1915 podelila značke. Obvezno nošenje značk na uniformi je bilo predpisano z zakonom.

Diplomske sestrskе značke so z različnimi motivi, simboli in napisi ponazarjale delo medicinskih sester.

V Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev ustanovljena monovalentna Šola za sestre pri Zavodu za socialno-higiensko zaščito dece v Ljubljani je že prvi generaciji diplomantk leta 1925 podelila listino o šolanju – diplomu. Poleg listine je bila diplomantkam podeljena tudi posrebrena značka, delo akademskega kiparja Alojza Dolinarja. Imela je obliko pokončnega ovala (35 x 21 mm) z reliefno upodobitvijo majhnega golega otroka (Slika 58 a). Na znački je bilo izpisano tudi ime šole. Uradni list Kraljevine SHS iz leta 1927 je določal vidno nošenje diplomske značke na sestrski uniformi (Slika 59).

Leta 1931 je bila šola preimenovana v Šola za zaščitne sestre v Ljubljani. Vodstvo šole je gojenkam zaključnega letnika predstavilo dva osnutka za novo diplomsko značko, deli akademskih kiparjev Franceta Goršeta in Antona Severja. Gojenke so v pismu prosile, da bi bila značka, ki jo bodo kupile in nosile, izdelana po Severjevem osnutku, ki res simbolizira delo zaščitne sestre. Prošnje niso upoštevali, šola je diplomantkam pričela podeljevati posrebreno značko po Goršetovi predlogi v obliki enakostraničnega trapeza (32 x 20 mm) z reliefnim likom žene, ki v dvignjeni desnici drži svetilko. Pod likom žene je bilo navedeno ime šole (Slika 58 b).

Leta 1949 je bila šola preimenovana v Šola za medicinske sestre v Ljubljani, diplomantke pa so prejemale značko enakega tipa kot diplomantke Šole za zaščitne sestre, vendar z napisom ŠOLA ZA MEDICINSKE SESTRE V SLOVENIJI. Kraj šole tako ni bil omenjen in je vseboval tudi pravopisno napako. Šola je leta 1954 prerasla v Višjo šolo

za medicinske sestre v Ljubljani, ki se je nato leta 1962 preoblikovala v Višjo šolo za zdravstvene delavce (VŠZD) v Ljubljani z Oddelkom za medicinske sestre.

Po II. sv. vojni so bile tudi v Mariboru (1947), Celju (1954), Murski Soboti (1960), Novi Gorici (1961), Piranu (1961), Jesenicah (1962), Novem mestu (1963) in Slovenj Gradcu (1974) ustanovljene srednje šole za izobraževanje medicinskih sester. Šola za otroške negovalke v Ljubljani se je leta 1960 preoblikovala v štiriletno Šolo za zdravstvene delavce za otroško zdravstvo in že po treh letih v Šolo za otroške sestre, ta pa leta 1967

po uvedbi več smeri izobraževanja v Šolo za medicinske sestre v Ljubljani. Vse srednje šole z izjemo Šole za otroške sestre so do uvedbe usmerjenega izobraževanja v šol. letu 1981/82 vsem, ki so se redno ali ob delu šolali, po uspešnem zaključku izobraževanja poleg diplome/spričevala podeljevale tudi diplomsko značko šole.

Vse srednje in višja šola za medicinske sestre v Sloveniji so podeljevale značko enake oblike in z enakim motivom. Razlika je bila le v napisu naziva šole, ki so ga šole dale običajno spremeniti skladno z aktualnimi preimenovanji šol. Večina medicinskih sester v Sloveniji je glede na

simboliko, prikazano na znački, značko običajno imenovala kar značka Florence Nightingale. Mnoge so jo na svoji uniformi tudi nosile (Slika 60 a in b).

V okviru Zavoda za zdravstveno zaščito mater in otrok v Ljubljani se je leta 1929 pričelo šolanje otroških vzgojiteljic in negovalk najprej v šestmesečnih tečajih. Od sredine 30-tih let je šolanje postalo enoletno, šola pa je bila leta 1938 uradno poimenovana Šola za otroške sestre negovalke v Ljubljani. Šola je diplomantkam podeljevala poleg diplome tudi okroglo (premer 35 mm), posrebrno značko z likom žene - otroške sestre ne-

Slika 58 a, b, c : Diplomske značke sestrskih šol:
 a - Šola za sestre v Zavodu za soc.hig. zaščito dece v Ljubljani, b - Šola za zaščitne sestre v Ljubljani, c - Šola za otroške sestre negovalke L.R.S.
 (Foto: Janez Fischinger, Vir: Značka a – Družinski arhiv Ane in Antona Gradiška ml.; Znački b in c – Zbirka Janez in Duša Fischinger)

a)

b)

c)

Slika 59: Otroška zaščitna sestra z značko, konec 20-tih let 20. stoletja
 (Vir: Dragaš, 1930)

a)

b)

60 a in b: a - srednja medicinska sestra Marica Virant z značko srednje šole za medicinske sestre in b - višja medicinska sestra Karlina Kostelec z značko VŠZD v Ljubljani, Oddelek za medicinske sestre, ORL klinika v Ljubljani okoli leta 1970

(Vir: Osebni arhiv Marta Popit)

Slika 61: diplomantke Šole za otroške sestre negovalke leta 1950 s pripeto značko, kot je na sliki 58 c. Prva vrsta, četrta z leve, ravnateljica Viktorija Kecelj Pičman

(Vir: Osebni arhiv Ana Nuška Bele - prva vrsta, četrta z desne)

Slika 62: Medicinske sestre po svečani podelitvi spričeval (diplom), značk in nageljčkov na Srednji zdravstveni šoli v Celju leta 1972 (Vir: Arhiv Srednje zdravstvene šole Celje)

govalke - z majhnim otrokom v naročju. Kateri umetnik je značko oblikoval, žal še nismo ugotovili. Ime šole je bilo izpisano po celotnem obodu značke. Po II. svetovni vojni je bila šola preimenovana v Šola za otroške negovalke v Ljubljani. Diplomantke so v začetku 50-tih let v Ljubljani ob zaključku šolanja prejele ponikljano diplomsko značko z napisom, ki je še vseboval besedo sestre: ŠOLA ZA OTROŠKE SESTRE NEGOVALKE L.R.S. (Slika 61). Značka je imela sicer enak izgled, kot ga je imela predvojna značka (Slika 1c).

Po II. svetovni vojni so bile poleg že obstoječe šole v Ljubljani ustanovljene šole za otroške negovalke še v Celju in Mariboru. Ni še potrjeno, da sta šoli podeljevali tudi diplomske značke.

Značke, ki so jih šole podeljevale, so diplomantkam pomenile viden znak dosežene izobrazbe in so jo s ponosom nosile. Sama slovesna podelitev (Slika 62) ali pripenjanje značke na uniformo je pomenila simbolno iniciacijo oziroma sprejem v stroko in je ohranjala občutek pripadnosti šoli in povezanosti z ostalimi diplomantkami iste šole. Z značkami, ki so jih nosile na uniformah, so se diplomantke tako jasno razlikovale od pomožnega, nešolanega osebja v nekdanjih

uniformah, jim dajale tudi občutek samozavesti in jim pri delu povečevale avtoriteto. Pripeta značka z imenom zdravstvene šole je šola tudi promovirala. Pri patronažnem delu je značka, pripeta na vidnem mestu, okolju sporočala, da gre za uradno osebo, ki ji je treba omogočiti in ji pomagati, da opravi svoje delo.

S prenehanjem podeljevanja diplomskih značk se je vodenje o značkah pričelo izgubljati in do danes ta tematika v celoti ni bila obdelana in zapisana. Pričujoči zapis je prvi, ki skuša ohraniti v celoti vodenje o diplomskih značkah slovenskih medicinskih sester, saj pretežna večina današnje srednje in mlajše generacije zdravstvenih delavcev niti ne ve več, da so šole za medicinske sestre podeljevale diplomske značke in da so jih mnoge medicinske sestre s ponosom tudi nosile na svojih uniformah/delovnih oblekah. Ker mnogi za obstoj diplomskih značk sploh ne vedo, jih na starejših fotografijah medicinskih sester v uniformah niti ne opazijo, čeprav so lahko tudi v pomoč pri poskusu časovne umestitve nedatiranih fotografij.

Diplomske značke slovenskih medicinskih sester so tudi materialni dokaz ter

priča nastanka in razvoja slovenskih zdravstvenih šol, so del zgodovine naše zdravstvene nege in s tem naše kulturne dediščine. Na razstavah s tematiko zgodovine zdravstvene nege ali v bodočem muzeju zdravstvene nege bi morale značke kot samostojni eksponati ali pripete na prikazane nekdanje sestrske uniforme najti svoje mesto, kot so ga že našle v muzejih zdravstvene nege po svetu.

Literatura in vir:

Gradišek, A., 1974. 50 let zdravstvenega strokovnega šolstva na Slovenskem. *Zdravstveni obzornik*, 8(3), pp.145–155.

Horvat, V., Strnad, M., Čebulec, J., Hedžet, A., Strablek, Š., Pertot, M., et al., 1935. Dopis gojenk Vodstvu šole za zaščitne sestre v Ljubljani. Privatni arhiv Fischinger.

Jarnovič, N., 1978. Značke medicinskih sester v Sloveniji. *Zdravstveni obzornik*, 12(1), pp. 54–55.

Keršič, I., Magajne, M., Sima, Đ., Leskovec, I., 2011. *Medicinske sestre skozi čas*. Ljubljana: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Ljubljana, p. 27.

Kozon, V., 2011. Geschichte in Mitteleuropa im Spiegel der Pflegephaleristik. In: V. Kozon, E. Seidl, I. Walter, eds. *Geschichte der Pflege – der Blick über die Grenze*. Wien: Österreichische Gesellschaft für vaskuläre Pflege, pp.147–202.

Meglaughlin, J., 1990. *British nursing badges*. London: Vade – Mecum Press, pp.1–182.

Pravilnik Šole za sestre v zavodu za socialno-higiensko zaščito dece v Ljubljani, 1927. Uradni list ljubljanske in mariborske oblasti, IX (2), p.6.

Šuštar, B., 1992. *Šola za sestre: zdravstveno šolstvo na Slovenskem: razstveni katalog*. Ljubljana: Slovenski šolski muzej, pp. 1–135.

III.

GIBANJE ČLANSTVA

Irena Keršič

*Slika 63: Rdeča nit in moč organizacije je v izobraževanju članstva. Veliko izobraževalnih dogodkov se je odvijalo tudi v sodelovanju z izobraževalnimi institucijami, med drugim na Zdravstveni fakulteti
(Foto: neznan, Vir: Irena Keršič)*

Vpogled v razvoj strokovnih zdravstvenih šol na Slovenskem (Šuštar, 1992), naziv skrbstvene sestre Angele Boškin in strokovni naslovi poklicev v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi nam razkrijejo paleto smeri in stopenj izobraževanja zaposlenih v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi. Iz tega izhaja raznolikost nazivov ob zaključku šolanja in članov strokovne organizacije: skrbstvena sestra, zaščitna sestra, diplomirana zaščitna sestra, otroška zaščitna sestra, otroška sestra negovalka, otroška negovalka, babica, (srednja) medicinska sestra, medicinska sestra babica, zdravstveni/a tehnik/ca, tehnik/ca zdravstvene nege, višja medicinska sestra/višji zdravstveni tehnik/višji medicinski/a tehnik/ca, diplomirana medicinska sestra/diplomiran zdravstvenik, diplomirana babica/diplomirani babičar, profesor/ica zdravstvene vzgoje, bolničar/ka negovalka/ec. Nekateri med njimi so bili člani lastne strokovne organizacije, npr. babcice in otroške negovalke.

*Slika 64: Pripadnost poklicu in strokovni organizaciji, SB Trbovlje
(Foto: neznan, Vir: Marija Šipec)*

*Slika 65: Svečanost ob 85-letnici strokovne organizacije v Cankarjevem domu v Ljubljani, 12. 5. 2012
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)*

III.I.

Članstvo v strokovni
organizaciji od
1927 do 1992

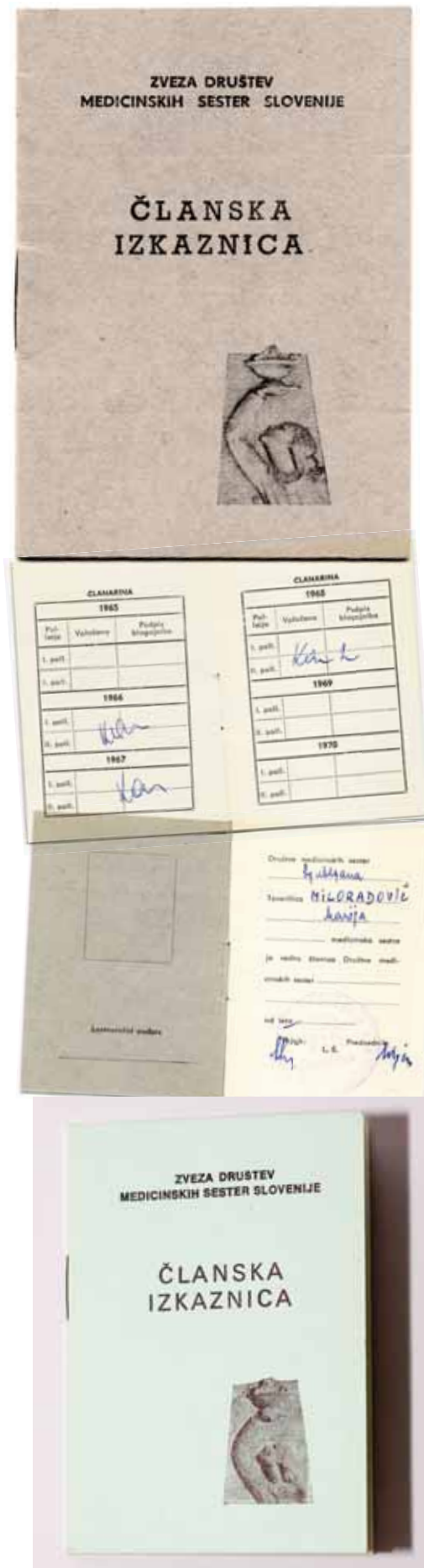
V času ustanovitve strokovne organizacije leta 1927 so bile v skladu s Pravilnikom Organizacije absolventke šole za sestre Zavoda za socialno higiensko zaščito dece v Ljubljani redne članice vse absolventke Šole za sestre Zavoda za socialno higiensko zaščito dece v Ljubljani in absolventke drugih, vsaj enoletnih, sestriških šol v Jugoslaviji (Pravila, 1927).

Leta 1928 so bile še vedno redne članice Organizacije diplomiranih zaščitnih sester v Ljubljani diplomirane absolventke Šole za sestre v Zavodu za socialno higiensko zaščito dece v Ljubljani. Organizacija je imela tudi izredne, podporne, ustanovne in častne članice, ki niso imele glasovalne pravice, morale pa so se udeleževati občnih zborov organizacije. Izredne članice so bile lahko vse nekdanje učenke šole, če so bile aktivne v poklicu, in absolventke vseh drugih enakovrednih sestriških šol. Podporne članice so bile vse neaktivne sestre, ki so po svojih močeh prispevale v podporni fond. Ustanovni člani so bili tisti, ki so enkrat za vselej vplačali 1.000 takratnih dinarjev. Častne članice je imenoval odbor organizacije (Pravilnik, 1928).

Članice Organizacije jugoslovenskega društva diplomiranih sester – sekcije Dravske banovine v Ljubljani so bile diplomirane sestre priznanih strokovnih sestriških šol v Kraljevini Jugoslaviji, ki so končale šolanje v Kraljevini Jugoslaviji ali tujini in so bile zaposlene na področju dravske banovine. Članice so morale biti aktivne in so lahko volile in bile voljene v upravo društva. Upokojene sestre so bile lahko redne članice organizacije samo, če so bile pred upokojitvijo vključene v organizacijo, v kolikor je le ta obstajala, vendar kot upokojene sestre niso mogle biti članice uprave organizacije (Pravila, 1931).

Organizacija Društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije je imela v pravilih (Pravila, 1952) zapisano, da so člani društva redni in častni. Redni član je bila lahko vsaka medicinska sestra, ki je končala šolo za medicinske sestre, ki je stalno prebivala in delala na področju Republika Slovenije ali sestra, ki si je s strokovno prakso in priznanimi izpiti pridobila naziv medicinska sestra. Izredni član je bila lahko medicinska sestra, ki je delala ali prebivala na območju ostalih ljudskih republik takratne Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ). Častni člani so bili tisti, ki jih izvoli glavna skupščina na predlog upravnega odbora. O sprejemu v društvo je odločal upravni odbor na podlagi društvenih pravil in lastnoročno podpisane prijavnice. Plačati je bilo potrebno vpisnino in članarino za koledarsko leto. Med dolžnostmi člana je bilo izpostavljeno čuvanje ugleda in časti društva, redno plačevanje članarine, zastopanje interesov društva in aktivna udeležba. Vsi člani so imeli pravico podajati predloge in pobude, uporabljati društveno knjižnico, prisostvovati prireditvam društva in sodelovati pri strokovnem časopisu.

Leta 1955 je bil na seji UO DMSS dne 14. 3. podan predlog za članske izkaznice (Zapisnik, 1955). Pravno podlago je dobil v Pravilih DMSS z dne 18. 8. 1958 (Pravila, 1958). Medicinske sestre so se identificirale s člansko izkaznico. 1967 so imele medicinske sestre, članice ZDMSS, člansko izkaznico tistega društva, kjer so bile zaposlene. Z izkaznico je imela medicinska sestra možnost pridobiti uradno potrdilo o članstvu pred odhodom v tujino zaradi strokovnega izpopolnjevanja ali dela.

Slika 66: Članska izkaznica Marije Miloradović od leta 1966 do 1968 in od leta 1975 (Vir: Marija Miloradović)

Slika 67: Nalepka stanovske pripadnosti
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

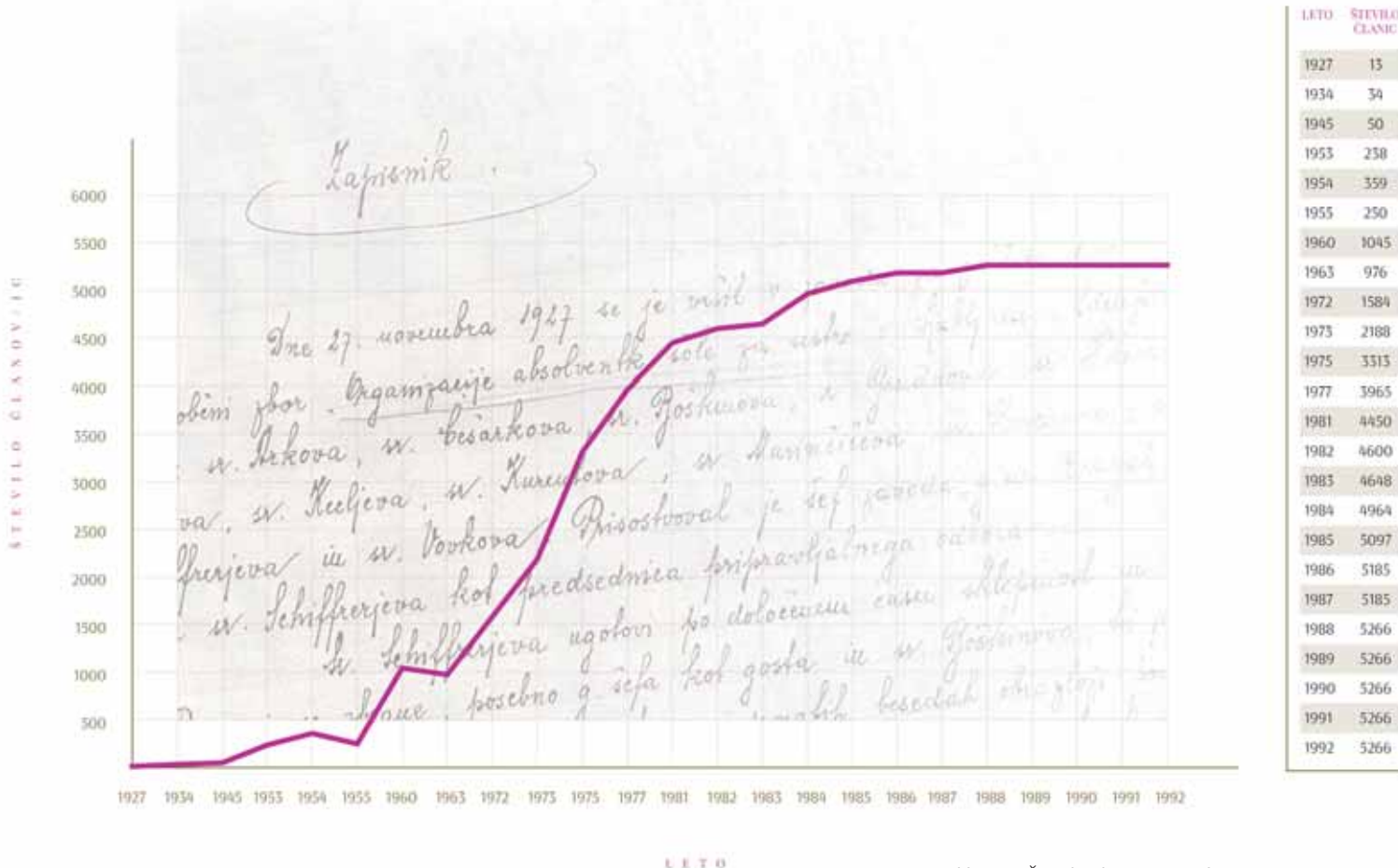
Po sklepu skupščine v Dobrni so bile od leta 1972 (Miloradovič, 1974) dalje vključene v društva medicinskih sester tudi medicinske sestre pediatrične smeri in vse otroške negovalke, prav tako so se lahko vključile posamezne medicinske sestre babice.

ZDMSS je leta 1974 predlagala, naj bo proslava ob mednarodnem dnevu medicinskih sester na šolah za medicinske sestre posvečena sprejemu novih mladih članov v strokovno organizacijo in izdala tiskano navodilo za diplomirano medicinsko sestro ob sprejemu v društvo. Članska izkaznica se je spremenila iz sive v svetlo modo barvo, tiskali so jo v Tisk

ČGP »Delo« v Ljubljani. Na naslovnici je bil logotip ZDMSS, znotraj možnost vpisovanja članarine v razpredelnici od leta 1975 do 1983. Na koncu knjižice je bil Kodeks etike zdravstvenih delavcev SFRJ.

1991 je, na pobudo Sekcije upokojenih medicinskih sester pri ljubljanskem društvu, ZDMSS izdala nalepko solidarnosti, ki so jo imele medicinske sestre, članice ZDMSS, v zdravstveni izkaznici. Zaradi pomislekov o možnih prednostih pri obravnavi v zdravstvenem sistemu (koruptivnost) in uvedbe novih zdravstvenih izkaznic oz. kartice zdravstvenega zavarovanja so bile nalepke umaknjene.

Naraščanje števila članstva v strokovni organizaciji od leta 1927 do 1992

Slika 68: Število članstva strokovne organizacije od leta 1927 do 1992
(Vir: Irena Keršič)

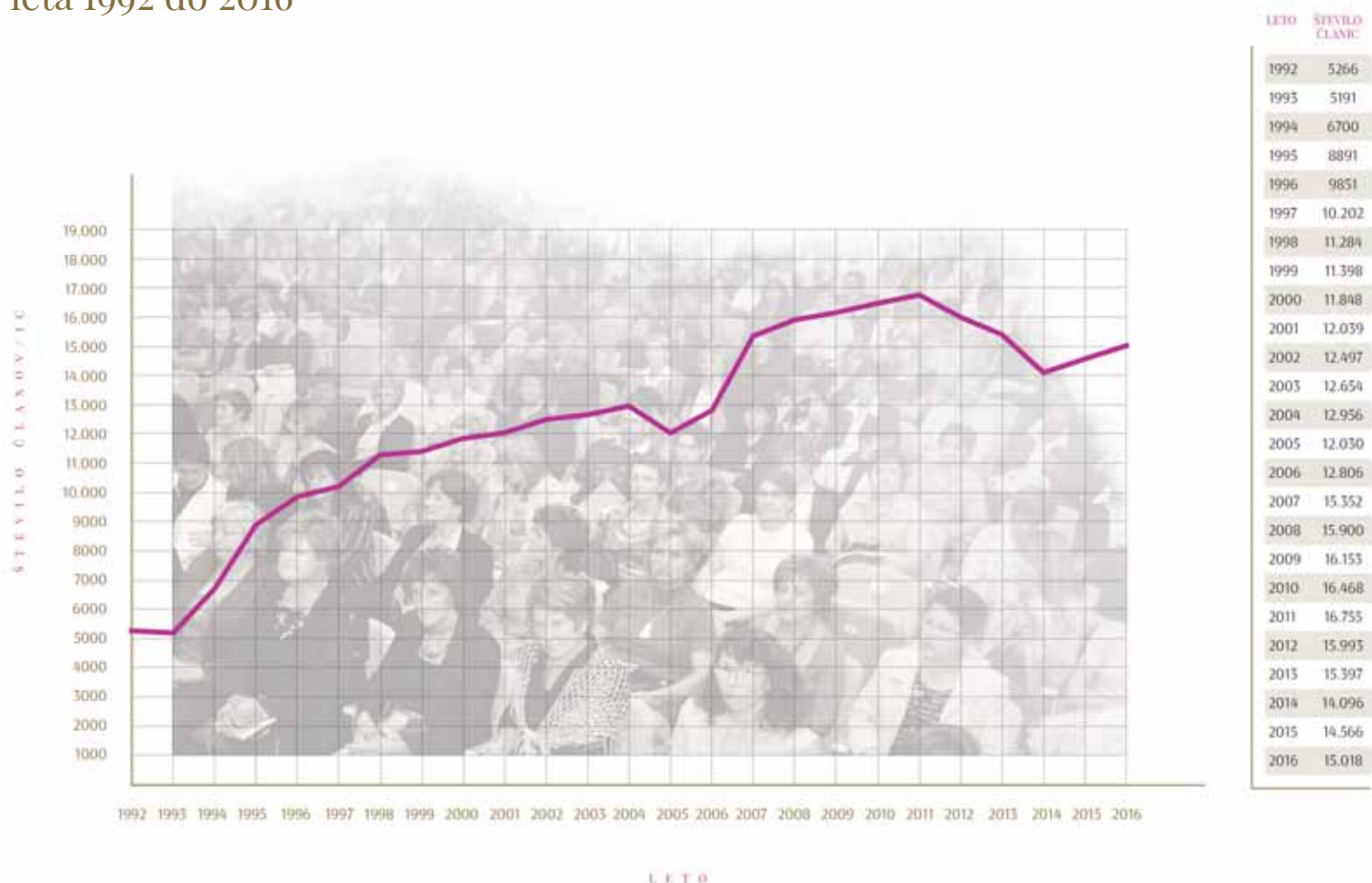
III.II.

Članstvo v strokovni
organizaciji od
1992 do 2017

Z ustanovitvijo Zbornice zdravstvene nege Slovenije je strokovna organizacija v prvi številki Informativnega biltena Utrip, februarja 1993, objavila novo Pristopno izjavo za članstvo v Zbornici (Pristopna, 1993), ki je vneslo zmedo med člani ZDMSS. Pravno podlago je uredila šele enovita organizacija Zbornica – Zveza, ki je s sprejetjem statuta (Statut, 1999) zapisala, da so člani organizacije člani regijskih društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov, ki se organizirajo po teritorialnem načelu. 1999 je prišlo do menjave članskih izkaznic, podaljšala se je njihova veljavnost na pet let. Že leta 2011 so se izkaznice posodobile in članu omogočile možnost elektronskega vpogleda v osebne podatke, plačevanje članarine in število pridobljenih licenčnih točk. Člani so bili redni (zaposlene, nezaposlene in upokojene medicinske sestre in zdravstveni tehniki, dijaki in študentje zdravstvene nege), pridruženi (bolničarji – negovalci s končanim izobraževanjem) in častni člani.

Strokovna organizacija je v letu 2012 zapisala, da je članstvo prostovoljno ter čast in obveza za vse medicinske sestre in zdravstvene tehnike iz vrst aktivnih delavcev v zdravstveni negi, upokojenih medicinskih sester, dijakov in študentov zdravstvene nege.

Pregled števila članstva v strokovni organizaciji od leta 1992 do 2016

Slika 69: Prikaz števila članstva v strokovni organizaciji od 1992 do 2016
(Vir: Irena Keršič)

**Opomba: Za prikaz članstva so bili uporabljeni podatki iz arhiva strokovne organizacije Zbornice – Zveze, in sicer zapisniki in poročila strokovnih organov organizacije na občnih zborih in skupščinah ter računovodski izpisi o plačanih članarinah. Zaradi nasprotujočih podatkov za leto 1992 se za prikaz gibanja števila članstva uporablja podatek iz priloge gradiva za skupščino 15. 2. 1992.*

Slika 70: Članske izkaznice strokovne organizacije
(Foto: Anja Kokalj, Vir: Irena Keršič)

Slika 71: Dostop do evidence člana preko Portala člana na spletni strani Zbornice – Zveze, 2017
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Literatura in viri:

Gorše, M., 1991. Profesionalna solidarnost. *Zdravstveni obzornik*, 25 (5-6), p. 337. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1991.25.3.331> [11. 8. 2017].

Iz življenja Zbornica zdravstvene nege Slovenije, 1993. *Utrip* vol(št), pp.14–15.

Kersnič, P., 1992. Aktivnosti Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije od 1. 5. do 15. 11. 1992. *Obzornik zdravstvene nege*, 26 (85-6) p. 384. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1992.26.3.375> [15. 7. 2017].

Miloradović, M., 1974. Poročilo predsednice Zveze društev medicinskih sester Slovenije na skupščini dne 11. Maja 1974 v Ljubljani. *Zdravstveni obzornik* 8(3), pp. 180–203. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1974.08.3.180> [13. 7. 2017].

Poročila o delu društva in Poročila o delu organov Zbornice - Zveze za Občne zборе in Skupščine strokovne organizacije od leta 1927 do 2017. Arhiv Zbornica – Zveza.

Pravila Organizacije absolvent šole za sestre v Zavodu za socialno higiensko zaščito dece v Ljubljani, 8. 10. 1927. ARS; AS 68, Društveno pravilo po kartoteki 55.

Pravilnik Organizacije diplomiranih zaščitnih sester v Ljubljani, 12. 1. 1928. ARS; AS 68, Društveno pravilo po kartoteki 55.

Pravila Jugoslovanskega društva diplomiranih sester – sekcija dravske banovine, 29. 6. 1931. ARS; AS 68, Društveno pravilo po kartoteki 55.

Pravila Društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije, 12. 1. 1952. Arhiv Zbornice – Zveze.

Pravila Društva medicinskih sester Slovenije, 18. 8. 1958. Zbornica – Zveza.

Priporočimo medicinskim sestram pred odhodom v tujino, 1967. *Zdravstveni obzornik* 1(2-3), p. 142. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1967.01.2.134> [13. 6. 2017].

Pristopna izjava za članstvo, 1993.. *Utrip*, 11(2.), pp. 10–11

Statut Zbornice zdravstvene nege Slovenije – Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije, 1999. *Utrip*, 7(3), pp. 25_32

Šuštar, B., 1992. *Šola za sestre. Zdravstveno šolstvo na Slovenskem: razstveni katalog*. Ljubljana: Slovenski šolski muzej.

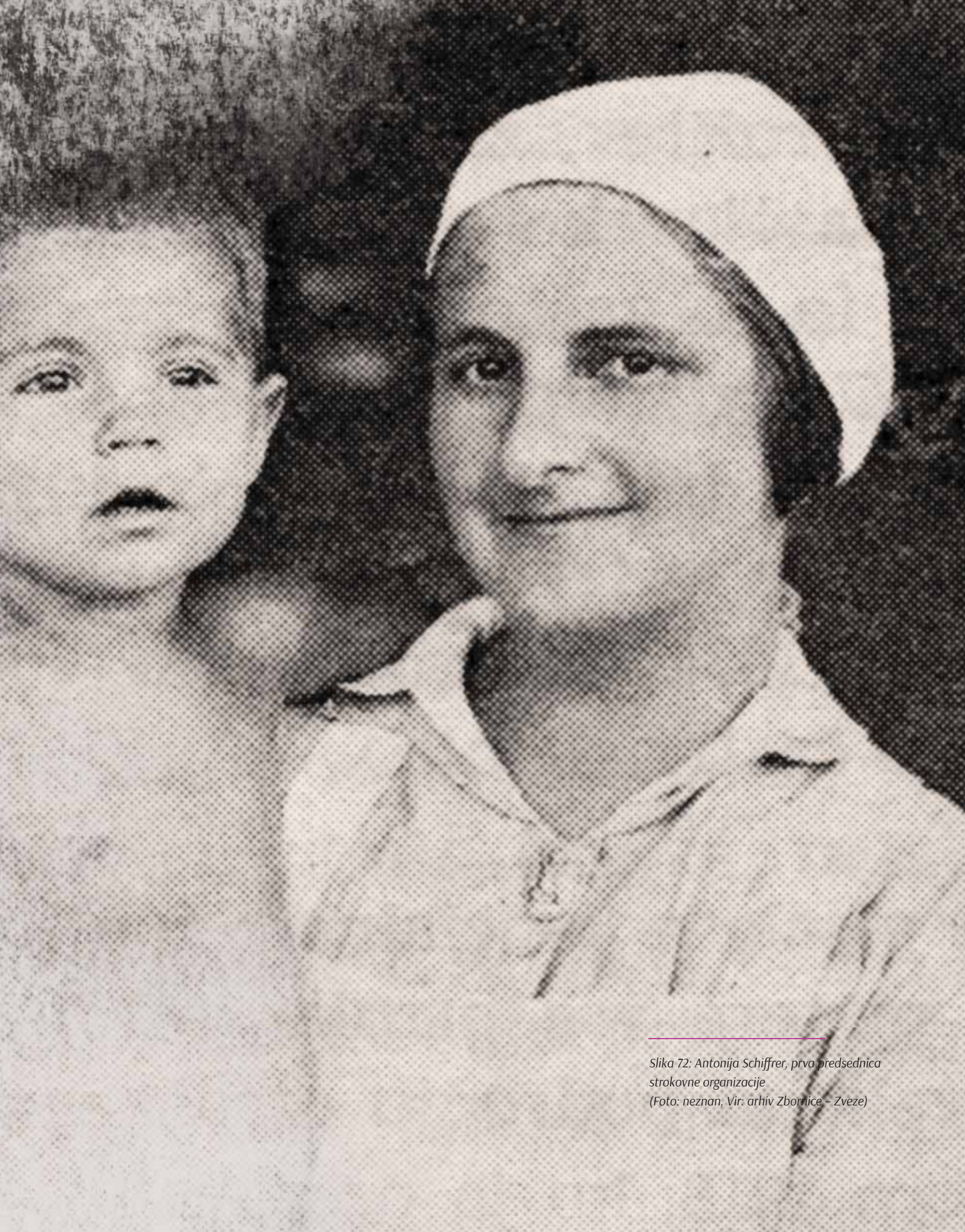
Zapisnik seje Upravnega odbora DMS Slovenije z dne 14. 3. 1955. Zbornica – Zveza.

IV.

PREDSEDNICE STROKOVNE ORGANIZACIJE

Irena Keršič, Darinka Klemenc, Marjeta Berkopec, Zdenka Seničar

Slika 72: Antonija Schiffrer, prva predsednica
strokovne organizacije
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice - Zveze)

V času delovanja je strokovno organizacijo vodilo 16 predsednic (Marija Miloradović je bila predsednica dvakrat). Predsednice so bile voljene s strani organov organizacije oz. članstva. Funkcija predsednice je bila dolga leta neprofesionalna. Zaradi zahtevnosti, obsežnosti dela in odgovornosti je temeljni akt (Statut, 2013) opredelil možnost profesionalnega opravljanja funkcije predsednika/ce. Predsednice strokovne organizacije so bile ženske, ki so imele poleg bogatih strokovnih delovnih izkušenj, predhodnega dolgoletnega aktivnega delovanja v strokovnih društvih, pozitivnih osebnostnih lastnostih in sposobnostih vodij tudi vizijo in voljo, da v prostem času skupaj s člani/cami organov organizacije delujejo v prid in skrbi za dobrobit medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov (Keršič, 2017).

Leta 2008 je Upravni odbor Zbornice - Zveze potrdil profesionalno zaposlitev predsednice (Ažman, 2008).

Nekatere predsednice nikoli niso prejele najvišjega odlikovanja za doprinos k razvoju in prepoznavnosti organizacije. Antonija Schiffrer je umrla, preden je strokovna organizacija pričela s podeljevanjem priznanj. Pozabljene so ostale Marija Debelak, Viktorija Kecelj Pičman in Marta Hočevar Kuharič. Slednji sta bili dobitnici državnega odlikovanja. Obdobje strokovne organizacije so pred drugo svetovno vojno zaznamovale zaščitne sestre Antonija Schiffrer, Angela Boškin in Viktorija Kecelj Pičman. Njihove naslednice, medicinske sestre, so z vlogo predsednic zaznamovale organizacijo in postale prepoznavne po drugi svetovni vojni (Keršič, 2017).

V času nastajanja knjige se organizacija in njene predsednice, kot vsa desetletja

doslej, srečujejo z vedno novimi (stariji) izzivi na mnogih področjih, kot se je/so se v bistvu v vseh devetih desetletjih svojega obstoja in delovanja: z izobraževanjem, s premalo prepoznavno potrebo po na dokazih podprti stroki – raziskovanjem, s pomanjkanjem in ustrezno umestitvijo izvajalcev zdravstvene in babiške nege ter oskrbe po deloviščih na vseh treh nivojih sistema zdravstvenega varstva, z umeščanjem posameznih profilov v zdravstvene in negovalne time, s prepoznavnostjo in vplivom stroke v mikro in makro okolju, posebej v odnosu na zdravstveno politiko, in na odnos nekaterih drugih poklicnih skupin do naše stroke in organizacije, z neurejeno zakonsko ureditvijo področja, s področjem poklicnih aktivnosti in kompetenc, z etičnimi dilemami v stroki in z mnogimi drugimi izzivi.

ANTONIJA SCHIFFRER (tudi Antonia Schiffrer, Tončka Šiffrer, Antonija Šifrer, Tončka Šifrer)

Slika 73: Antonija Schiffrer
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 74: Podpis Antonije Schiffrer
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Rojena je bila 16. avgusta 1897 v Ribnici na Dolenjskem. Njen oče je bil zdravnik, mati je bila zelo kulturno usmerjena, zato ne preseneča, da je Antonija končala srednješolsko izobrazbo in bila izredno izobražena, razgledana in z znanjem tujih jezikov. Diplomirala je 5. januarja 1925 v prvi generaciji diplomantk Šole za zaščitne sestre v Ljubljani z nazivom otroška zaščitna sestra. Kot prejemnica Rockefellerjeve štipendije je bila na izpopolnjevanju v Torontu. Neprestano se je izobraževala, vpisala se je na pravno fakulteto v Beogradu in tam tudi absolvirala.

Dne 27. novembra 1927 je vodila prvi ustanovni občni zbor Organizacije absolventk šole za sestre Zavoda za socialno - higiensko zaščito dece v Ljubljani in bila izvoljena za predsednico. Ker se je leta 1928 že odpravljala v Beograd, kjer je prevzela mesto glavne sestre v Zavodu za zaščito matere in otroka, je vodenje organizacije takoj po nastanku prevzela Angela Boškin. Z organizacijskimi sposobnostmi in znanjem je učinkovito pripomogla, da je strokovna organizacija pridobila pravilno organizacijsko obliko in vsebino. Nekaj let po drugi svetovni vojni se je vrnila v Slovenijo in leta 1951 nastopila službo na patofiziološkem inštitutu. Upokojena je bila 31. marca 1953. V Ribnici je živela pri materi vse do smrti 11. decembra 1955 (Neja, 1969).

ANGELA BOŠKIN

Predsednica:
La. Angela Boškin

Slika 75: Angela Boškin
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 76: Podpis Angele Boškin
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Rojena je bila 6. 6. 1885 v Pevmi pri Gorici. Šolala se je na Dunaju, kjer je leta 1918 pridobila diplomu skrbstvene sestre (danes diplomirana medicinska sestra v patronažni dejavnosti), s katero je bila usposobljena za zdravstveno socialno delo. Februarja 1919 je nastopila službo na Jesenicah, kjer je ustanovila prvo posvetovalnico za matere in dojenčke v takratni državi.

V Zavodu za socialno zaščito dece v Ljubljani je službovala kot glavna sestra zavoda in bila pobudnica za ustanovitev prve šole za zaščitne sestre, ki je začela delovati 1924 pri istem zavodu. Bila je gojenka šole in predavateljica. S kolegicami iste šole je bila pobudnica za ustanovitev strokovnega združenja. Angela Boškin je postavila temelje poklicu

medicinske sestre, strokovnemu izobraževanju in s kolegicami, prvimi zaščitnimi sestrami, oblikovala pravno podlago, vizijo, vsebino in organiziranost strokovne organizacije. Bila je dobitnica prvega priznanja Zlati znak leta 1969. Umrla je v 28. 7. 1977 in je pokopana v Pevmi v Italiji (Korenčan, 2009).

Vodenje organizacije je prevzela praktično od začetka njene ustanovitve. V času njenega predsednikovanja je organizacija trikrat spremenila ime. V obdobju nadomeščanja Antonije Schiffrer v letih 1927/28 se je podpisovala kot začasna poslovodkinja. Za predsednico organizacije je bila izvoljena na 2. občnem zboru Organizacije absolventk šole za sestre Zavoda za socialno - higiensko zaščito dece v Ljubljani 7. 10. 1928 in organizacijo vodila do 11. 4. 1937.

Boškinova je skozi poklicno delo močno prispevala k profesionalizaciji zdravstvene nege na Slovenskem. Bila je pionirka v prepoznavanju javno zdravstvenih problemov in uvajanju metod za osveščanje in krepitev zdravja ranljivih skupin. Zavedala se je pomena profesionalnega združenja na nacionalni ravni in po zgledu ICN pripravila prve usmeritve za delo slovenske nacionalne organizacije v zdravstveni negi (Skela Savič, n.d.).

Po besedah Zupanič Slavec (Skela Savič, n.d.) sodi Angela Boškin med deset zaslužnih v zgodovini zdravstva in zdravstvenega varstva v Sloveniji.

VIKTORIJA KECELJ PIČMAN

Predsednica:
V. Kecelj

Slika 77: Viktorija Kecelj Pičman
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 78: Podpis Viktorije Kecelj Pičman
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Rodila se je 20. 4. 1890 v Kamniku. Po osnovnem šolanju pri uršulinkah se je leta 1914 prijavila Rdečemu križu na Dunaju in prvo zaposlitev dobila na kirurškem oddelku v Debrecinu na Madžarskem. Po premetitvi v sanatorij za tuberkulozo na Malem Lošinjju in oddelku za tuberkulozo v Puli je s svojimi izkušnjami in znanjem postala zanimiva in iskana na področju zdravstveno socialnega dela. 10. 2. 1922 je bil sklenjen dogovor med Viko Kecelj in Socialnim skrbstvom pokrajinske uprave v Ljubljani. Dobila je odlok z namestitvijo skrbstvene sestre in pomočnice Angele Boškin na Jesenicah ter nastop dela s 1. 3. 1922.

Njuno delo se je prepletalo na delovnem mestu, v strokovni organizaciji in v zdravstvenem šolstvu. Z njenim odhodom 30. decembra 1923 iz Jesenic v Ljubljano je bilo za celih 22 let prekinjeno plodno delo

posvetovalnice za otroke na Jesenicah. Svoje poslanstvo je izpopolnila z delom s šolsko mladino (N. C., 1969).

Viktorija Kecelj Pičman je bila ena izmed vodilnih zaščitnih sester v Sloveniji pred drugo svetovno vojno in vodilna medicinska sestra pri zdravstvenem varstvu šolske mladine. Bila je glavna sestra Šolske poliklinike v Ljubljani, ravnateljica Šole za otroške sestre v Ljubljani, vodja šolskih počitniških kolonij in tesna prijateljica z Angelo Boškin. Za predsednico Društva jugoslovenskih diplomiranih sester – sekcije dravske banovine je bila izvoljena na 11. rednem občnem zboru 11. 4. 1937 (Zapisnik, 1937) in jo vodila do zadnjega 14. občnega zbora organizacije 16. 3. 1941 (Zapisnik, 1941). Zanimivo je, da nikoli ni bila prejemnica najvišjega priznanja strokovne organizacije. Marca 1970 je prejela državno odlikovanje Red zaslug za narod s srebrno zvezdo. Umrla je julija 1983 (Keršič, 2017).

MARTA HOČEVAR KUHARIČ

Predsednik:
/Marta Hočvar/

Hočvar M.

Slika 79: Marta Hočvar Kuharič
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 80: Podpis Marte Hočvar Kuharič
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Rojena je bila 28. junija 1917 v Velikih Laščah. Šolanje za otroško negovalko in zaščitno sestro je končala v Beogradu leta 1938 in bila po drugi svetovni vojni leta 1945 z dekretom razporejena na delo v Sloveniji. Pridobljene izkušnje v zdravstvenih domovih na Hrvaškem, delo na Ministrstvu za narodno zdravje in Higijenskem zavodu v Ljubljani, znanje tujih jezikov ter poznavanje delovanja zdravstvenega sistema so bili izhodišča, na katerih je Marta Hočvar Kuharič, ne glede na to, ali je to morala, želela ali zmogla (Klemenc, 2010), bila izvoljena 12. 2. 1952 za prvo predsednico po drugi svetovni vojni na novoustanovljenega, Društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije (Zapisnik, 1952).

Do 22. 4. 1957 je ob podpori maloštevilnih, vendar konstruktivnih kolegic, vodila krovno organizacijo Društvo diplomiranih medicinskih sester, katerega število je naraščalo. Povojno obdobje je zaznamoval čas intenzivnih družbenih prizadevanj za razvoj sodobne zdravstvene službe in pomanjkanje medicinskih sester. Uveljavila se je upravno teritorialna razporeditev podružnic krovne organizacije s ciljem razvijanja, približevanja in utrjevanja društvenega delovanja. S sodelovanjem z Društvom medicinskih sester Jugoslavije, Rdečim križem in Zvezo ženskih društev so bili postavljeni temelji za poseganje v aktualna družbena in strokovna vprašanja (Klemenc, 2010). Predsednica je bila do 22. 4. 1957. Ni bila dobitnica najvišjega priznanja Zlatega znaka, pač pa prejemnica priznanja

Red dela z zlatim vencem leta 1974 in prejemnica Priznanja Angele Boškin za življenjsko delo, ki ji ga je podelila Zbornica – Zveza leta 2010.

NEŽA JARNOVIČ

predsednica :
Neža Jarnovič
Jarnovič Neža

Slika 81: Neža Jarnovič
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 82: Slika: Podpis Neže Jarnovič
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Bila je zaščitna in višja medicinska sestra. Šolo za zaščitne sestre je končala leta 1931. Z dekretom je bila nameščena v Brežice, kjer je bila odlična dispanzerska in patronažna zaščitna sestra v zdravstvenem domu. Po okupaciji 1941 je zbežala v Ljubljano, kjer je za hrano in stanovanje delala na šolski polikliniki ter ilegalno učila prvo pomoč. Po osvoboditvi je prevzela kadrovske sestrske oddelke na Ministrstvu za zdravstvo SR Slovenije v Ljubljani in na tem mestu organizirala sestrsko službo bolniške nege v bolnišnicah in sestrsko službo na terenu ter na začetku ustanovitev in delovne pogoje šole za medicinske sestre, otroške negovalke in bolničarje.

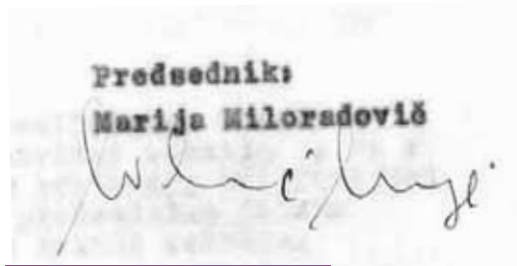
Oddelek je vodila vse do reorganizacije ministrstva (Gradišek, 1978).

Nekatere medicinske sestre danes ocenjujejo izgubo takratne ministrske medicinske sestre za prelomnico v razvoju stroke zdravstvene nege.

Bila je društveno aktivna pred, med in po drugi svetovni vojni. Za predsednico strokovne organizacije je bila izvoljena na občnem zboru Društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije 22. 4. 1957. Društvo je vodila do 20. 5. 1961. V času njenega predsednikovanja se je društvo preimenovalo, poudarek je bil na krepitvi dela strokovne organizacije in njenih podružnic ter preko njih organizacija dela medicinskih sester v izven bolnišnični dejavnosti, ustanavljanje komisij za proučevanje zakonskih osnutkov, komisija za šolstvo in strokovno izpopolnjevanje ter drugih.

Neža Jarnovič je bila avtorica številnih strokovnih člankov in dolga leta glavna in odgovorna urednica strokovne revije Zdravstveni obzornik (Gradišek, 1978) in dobitnica državnega odlikovanja Red dela z zlatim vencem 1974, Zlatega znaka leta 1977 in medalje Florence Nightingale 1977.

MARIJA MILORADOVIČ

Slika 83: Marija Miloradović
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 84: Podpis Marije Miloradović
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Marija (Maruša) Miloradović, višja medicinska sestra, je bila predsednica strokovne organizacije dvakrat: prvič je bila izvoljena na občnem zboru DMSS 20. 5. 1961 in je organizacijo vodila do reorganizacije v ZDMSS 20. 4. 1963. Drugič je bila izvoljena za predsednico ZDMSS na seji Upravnega odbora 12. 10. 1964 in je organizacijo vodila do 11. 5. 1974. Bila je predsednica organizacije z najdaljšim stažem, vso poklicno pot bila vpeta v sistem zdravstvenega in socialnega varstva in je še danes aktivna članica strokovne organizacije in njenih organov. Je dobitnica Zlatega znaka leta 1974, Priznanja za življenjsko delo Angele Boškin leta 2011 in prejemnica drugih visokih odlikovanj.

Pomen njenega dela za stroko samo in strokovno organizacijo: leta 1967 je izšla prva številka strokovno informativnega glasila Zdravstveni obzornik, ustanavljanje strokovnih sekcij, prizadevanja za izboljševanje delovanja zdravstvenih teamov, kjer so delovale medicinske sestre, prizadevanja za povečanje števila članstva v strokovni organizaciji, reševanje problemov, zlasti v zvezi s poklicnimi kompetencami med srednjimi in višjimi medicinskimi sestrami, ter urejanje njihovih pogojev dela.

Marija Miloradović je kot dolgoletna vodilna medicinska sestra s svojim delom

pomembno prispevala k organizaciji službe zdravstvene in babiške nege na Slovenskem v najširšem pomenu besede – od bolnišničnega oddelka, zdravstvenega doma, zdravstvene nege na domu, šolskega sistema, vse do republiškega in državnega nivoja organiziranja in razvijanja zdravstvenega in socialnega varstva, vključno s področjem zdravstvene zakonodaje.

MIRA PRIDGAR

P r e d s e d n i k :
Mira Pridgar
(Mira Pridgar)

Slika 85: Mira Pridgar
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

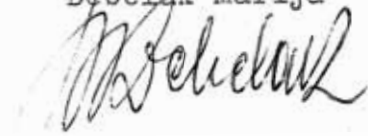
Slika 86: Podpis Mire Pridgar
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Za predsednico organizacije je bila izvoljena na 1. seji UO ZSMSS, ki je bila hkrati z občnim zborom 20. 4. 1963 (Zapisnik, 1963). Organizacijo je vodila do 14. 4. 1964, ko je zaradi odhoda v tujino predala funkcijo predsednice (Zapisnik, 14. 4. 1964).

Nadaljevanje teksta glej pod poglavje Slovenke - predsednice Zveze društev medicinskih sester Jugoslavije.

Marija Debelak

Za predsednika:
Debelak Marija

Slika 87: Podpis Marije Debelak.

(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Marija Debelak je bila z ustanovitvijo ZDMSS 20. 4. 1963 podpredsednica organizacije in je bila na seji predsedstva in nadzornega odbora ZDMSS 14. 4. 1964 imenovana za v. d. predsednice (Zapisnik, 1964). Funkcijo je opravljala do 12. 10. 1964. Bila je prejemnica spominskega priznanja strokovne organizacije leta 1997 za opravljanje pomembnih funkcij v organih strokovne organizacije, ki so tvorno prispevali k uveljavljanju ciljev in uresničevanju nalog strokovne organizacije.

MAJDA GORŠE

Predsednik
Zveze društev medic. sester
Slovenije:
Majda Gorše

Slika 88: Majda Gorše

(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 89: Podpis Majde Gorše

(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Majda Gorše, višja medicinska sestra, je aktivno delovala v Sekciji medicinskih sester medicine dela in bila v letih 1963 do 1968 njena predsednica. Delovno področje je od leta 1977 zaznamovala kot glavna medicinska sestra Inštituta za medicino dela, prometa in športa v Kliničnem centru v Ljubljani. Ves čas se je aktivno družbeno politično udeleževala, zelo je bila aktivna v organizaciji Rdečega križa, kjer je opravljala odgovorne naloge.

Izkušnje društvenega delovanja si je nabirala kot članica predsedstva ZDMSS, kjer je leta 1972 prevzela funkcijo podpredsednice. Za predsednico organizacije je bila izvoljena na jubilejni skupščini ZDMSS 11. 5. 1974 (Miloradović, 1974) in je funkcijo predsednice organizacije opravljala do 12. 5. 1977. S programom ZDMSS in njegovo izvedbo je osrednjo pozornost namenila prizadevanju razvoja ZDMSS kot celovite organizacije in uvedbi letnih programskih konferenc za stalno preverjanje opravljenega dela. Vključevati so se začeli novi profili izvajalcev zdravstvene nege iz usmerjenega izobraževanja. Prizadevanja so bila usmerjena v širjenje članstva v prepričanju, da je potrebno dati možnost vključevanja vsem, ki delajo s pacienti oziroma ob njih. Zveza je opozarjala na pomen stabilizacijskih ukrepov na področju zdravstvenega varstva, organizaciji zdravstvene nege na domu in na vseh drugih deloviščih ter se ukvarjala z boljšim gospodarjenjem z delovnim časom, delovnimi pripomočki in sredstvi. Temeljno izhodišče je bilo čim bolj strokovno delo, uresničevanje smernic sprejete kadrovske politike in aktivno sodelovanje v procesu izobraževanja na področju zdravstvenega varstva. Razvijali so medrepubliško društveno aktivnost medicinskih sester in spodbujali k vključevanju v širše družbene akcije

zdravstvene politike (kadrovska politika, delitev dela in organiziranost zdravstva, zdravstveno informacijski sistem in drugo). Prav tako so aktivno delovali pri opredelitvi mesta, nalog in odgovornosti medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v timih, tudi pri izdelavi profilov poklicev in katalogov znanj ter mnogo drugega (Klemenc, 2015).

Majda Gorše je bila aktivno udeležena tudi na več evropskih in svetovnih dogodkih v organizaciji ICN in drugih združenj medicinskih sester, od koder je prinašala ideje, novosti in izkušnje, in bila ves čas vneta zagovornica stanovske solidarnosti. Leta 1977 je bila dobitnica Zlatega znaka, leta 2015 Priznanja za življenjsko delo Angele Boškin ter v času svojega aktivnega delovanja mnogih drugih priznanj.

MARIJA ŠIPEC

Zveze društev medic. sester
Slovenije:
Marija Šipec

Slika 90: Marija Šipec

(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 91: Podpis Marije Šipec

(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

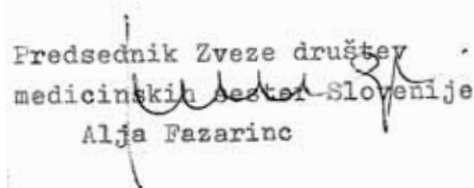
Marija Šipec, višja medicinska sestra, je poklicno kariero začela z delom na Ginekološki kliniki v Ljubljani. V obdobju od leta 1957 do 1964 je bila zaposlena v Bolnišnici Trbovlje kot glavna medicinska sestra, sledila je zaposlitev v Kliničnih bolnicah, sedanjem UKC Ljubljana. Tako je bila 27 let ena ključnih oseb v vodstvu te klinike kot glavna medicinska sestra, vmes je tri leta (od 1973 do 1976) opravljala naloge pomočnice glavne medicinske sestre UKC Ljubljana, v letih 1976 in 1977 je bila vodja kadrovske službe zavoda. Svojo poklicno pot je zaključila leta 1990 kot pomočnica direktorja Infekcijske klinike za upravno ekonomske zadeve.

Bila je dobra poznavalka društvenega življenja, saj je v letih od 1966 do 1969 aktivno delovala v DMS Ljubljana in bila generalna sekretarka ZDMSS. Na občnem zboru ZDMSS 12. 5. 1977 je bila izvoljena za predsednica ZDMSS (Jarnovič, 1978) in jo vodila do 16. 11. 1981. Zveza je imela v času njenega vodenja 11 regijskih društev s 3965 člani, 11 strokovnih sekcij in izdelan srednjeročni plan.

Prednostna naloga je bilo spremljanje, reševanje in usklajevanje dela regijskih društev, ki so vključevala nekaj več kot polovico zaposlenih medicinskih sester, spremljanje programov in vsebino dela društev in usklajenost njihovih pravil z določili zakona o društvih in krovne organizacije ter enotne smernice delovanja skupne vsem društvom (Milordovič, 1978).

Bila je glavna in odgovorna urednica časopisno založniške dejavnosti Zdravstvenega obzornika in predsednica sveta VŠZD v Ljubljani. Marija Šipec je bila dobitnica Zlatega znaka leta 1981, prejemnica Priznanja za življenjsko delo Angele Boškin leta 2017 in dobitnica več drugih priznanj.

ALJA FAZARINC

Slika 92: Alja Fazarinc
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 93: Podpis Alje Fazarinc
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Alja Fazarinc, višja medicinska sestra, je študij nadaljevala na Visoki šoli za organizacijo dela. Leta 1977 je prevzela mesto glavne medicinske sestre osrednje slovenske bolnišnice KC Ljubljana z več kot 2200 medicinskimi sestrami.

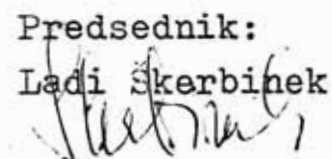
Na rednem občnem zboru ZDMSS je bila za predsednico izvoljena 16. 11. 1981 za mandatno obdobje štirih let (Anon, 1991); funkcijo je opravljala do 2. 4. 1986. Izkušnje, znanje in sposobnosti organizacije, pridobljeni v času mandata glavne medicinske sestre osrednje zdravstvene institucije v Sloveniji, ter delovanje v predsedstvu takratne ZDMS Jugoslavije so ji pripomogli k širokemu pogledu v ustroj delovanja zdravstvene nege na Slovenskem.

Njeno obdobje je zaznamovalo pereče vprašanje vključitve organizacije v nacionalno organizacijo takratne države SFRJ,

ker se je ZMSS uprla priključitvi Zvezi zdravstvenih delavcev Jugoslavije (Savez zdravstvenih radnika Jugoslavije), vključevanje zdravstvenih tehnikov v strokovno organizacijo, sodelovanje z drugimi strokovnimi, interesnimi in družbenopolitičnimi organizacijami.

Ocenila je, da je imela zveza trden in vpliven položaj na področju zdravstvenega varstva in v širši družbeni skupnosti: vplivala je na izobraževalni sistem, strokovno izpopolnjevanje preko organiziranih sekcij, na organiziranost sestrskih skupin in oblikovanje negovalnih skupin, ki so bile vzorčni model za organiziranje sestrske službe v ostalih republikah SFRJ (Fazarinc, 2007). Bila je dobitnica priznanja Zlati znak leta 1986 in priznanja ICN 3 M za leto 1982.

ANA LADI ŠKERBINEK

Slika 94: Ana Ladi Škerbinek
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 95: Podpis Ane Ladi Škerbinek
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Ana Ladi Škerbinek, višja medicinska sestra, profesorica pedagogike, predavateljica in psihoterapevtka, je bila glavna medicinska sestra Univerzitetne psihiatrične klinike v Ljubljani in ena prvih vodilnih medicinskih sester, ki je pričela z uvajanjem procesa zdravstvene nege v svoji delovni organizaciji, saj ga je razumela kot kontinuiran proces oz. delovanje. Aktivno je delovala v projektih družinske psihoterapije. Bila je koordinatorica razširjenega strokovnega kolegija vseh glavnih medicinskih sester psihiatričnih ustanov v Sloveniji in od avgusta leta 1990 predsednica na novo ustanovljenega Razširjenega strokovnega kolegija za zdravstveno nego pri Univerzitetnem zavodu za zdravstveno in socialno varstvo (Domajnko, 1991).

Vpogled v delo strokovne organizacije si je pridobila z vodenjem Nevropsihiatrične sekcije pri ZDMSS, kjer je organizirala več kot 30 strokovnih seminarjev in več strokovnih ekskurzij po tedanji državi. Ves čas je bila družbeno aktivna (Anon, 1986). Je avtorica strokovnih in raziskovalnih člankov in ena od redkih medicinskih sester, ki je imela v času vodenja na delovnem mestu naziv direktorica zdravstvene nege.

Za predsednico ZDMSS je bila izvoljena na redni volilni skupščini ZDMSS 2. 4. 1986 v Ljubljani (Anon, 1986) in je organizacijo vodila do 19. 4. 1990. V času njenega mandata je organizacija spremenila ime v Zvezo društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije. Težišče dela v strokovni organizaciji je bilo usmerjeno v pridobitev VII. stopnje izobraževanja in vključitev v projekt Kolaborativnega centra SZO za primarno zdravstveno nego v Mariboru »Zdravstvena nega do leta 2000 – kako doseči

njene cilje«, mednarodno sodelovanje in sodelovanje z ZDMS Jugoslavije, spodbujanje k raziskovalnemu delu in založniški dejavnosti (Plavšak, 1988).

Leta 1996 je bila prejemnica priznanja Zlati znak in v času aktivnega poklicnega in strokovnega delovanja drugih priznanj za dolgoletno delo in izjemne dosežke na področju stroke zdravstvene nege.

NANA DOMAJNKO

Predsednica

Nana Domajnko

Slika 96: Nana Domajnko
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 97: Podpis Nane Domajnko
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Nana Domajnko, višja medicinska sestra, dipl. org. dela, je delovne izkušnje pridobivala v Zdravstvenem domu Vrhnika kot patronažna medicinska sestra. V pedagoško delo se je vključila leta 1963 kot predavateljica Zdravstvene vzgoje na Centru strokovnih šol v Ljubljani na Višji šoli za zdravstvene delavce. Leta 1979 je diplomirala na Visoki šoli za organizacijske vede

v Kranju – zdravstvena usmeritev. V letih 1983 do 1989 je bila predstojnica oddelka za zdravljenje in nego na Višji šoli za zdravstvene delavce, kjer se je zavzemala za razvoj podiplomskega študija – specializacij in bila aktivna članica regijskega društva, nacionalne organizacije in mednarodnih združenj (Grbec, 1990).

Za predsednico ZDMSS je bila izvoljena na redni volilni skupščini 19. 4. 1990. Ko je ZDMSS 15. 12. 1992 ustanovila zbornico, je bila izvoljena tudi za predsednico Zbornice zdravstvene nege Slovenije (ZZNS) in enoviti organizaciji predsedovala do 15. 2. 1997. Obdobje vodenja organizacije je ocenila kot posebno obdobje v zgodovini sestrinstva na Slovenskem (Domajnko, 1997), ker je bil sprožen niz aktivnosti, ki so postopoma, vendar vztrajno, večale strokovnost in dviganje iz podrejenosti zdravstvene nege v odgovorno sodelovanje z medicino. Zapisala je (2007), da so bile takratne aktivne članice organizacije, predsednice regijskih društev in strokovnih sekcij, prepričane, da je napočil pravi čas, ki ga morajo medicinske sestre izkoristiti v dobro razvoja in ugleda profesije zdravstvene nege, dviga strokovne in izobrazbene ravni medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov, zagotavljanja socialnega varstva in zadovoljstva pri delu. »Nismo hotele biti samo izvajalke naročil, ampak tudi ustvarjalke boljšega, celovitega procesa zdravstvene nege. S kakovostno in celostno obravnavo smo želele doseči najboljši možni izid za pacienta. Dvigovanje iz podrejenosti v odgovorno sodelovanje je begalo tako do sedaj nesporno avtoriteto medicino kot tudi nas same«.

Čas njenega mandata je zaznamovalo intenzivno sodelovanje s predstavniki reprezentativnega sindikata, ustanovitev informativnega biltena Utrip, odprtje delovnega

mesta svetovalke za področje zdravstvene nege pri Ministrstvu za zdravstvo, urejanje zasebnega dela medicinskih sester, priprava zakona o zdravstveni negi, postopno pridobivanje članstva v organizaciji in samostojen Kodeks etike medicinskih sester. Združevala je bogato znanje s področja strokovnega izobraževanja in društvenega življenja na slovenskem in na širšem jugoslovanskem področju ter bila prejemnica Zlatega znaka leta 1997.

VERONIKA PRETNAR KUNSTEK

Predsednica ZZNS

Veronika Pretnar Kunstek

*Slika 98: Veronika Pretnar Kunstek
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)*

*Slika 99: Podpis Veronike Pretnar Kunstek
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)*

Veronika Pretnar Kunstek, višja medicinska sestra, je bila predsednica Zbornice zdravstvene nege Slovenije – Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije. Izvoljena je bila

na 6. volilni skupščini Zbornice zdravstvene nege Slovenije 15. 2. 1997 in je organizacijo vodila do 15. 2. 2001. V svoji poklicni karieri je opravljala številna dela in naloge, ki so zdravstveno nego dvignile na visok strokovni, organizacijski in prepoznavni nivo, ne samo v Kliničnem centru Ljubljana, kjer je bila zaposlena na vodilnih in vodstvenih funkcijah, ampak v vsem slovenskem in svetovnem prostoru (DMSBZT Ljubljana, 2003).

Aktivno je delovala v organih ZDMS Jugoslavije, bila aktivna v slovenskem, jugoslovanskem in svetovnem merilu (članica IO in kasneje predsednica Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pediatriji, generalna sekretarka ZDMS Jugoslavije, članica vodstva ICN, imenovana delegatka v PCN (kasnejši EFN, op. avtoric), voljena članica v EU forumu WHO. Veronika Pretnar Kunstek je prva slovenska medicinska sestra, ki je bila leta 2001 izvoljena v vodstvo mednarodne organizacije ICN za polna dva mandata.

Bila je glavna in odgovorna urednica časopisno – založniške dejavnosti Zbornice – Zveze, odgovorna urednica Utripa in Obzornika zdravstvene nege. Kot druga predsednica strokovne organizacije v samostojni Sloveniji je za svoj mandat zapisala: »Žal so se v času mojega mandata na Ministrstvu za zdravstvo zamenjali štirje ministri, kar seveda ni podlaga za uspešno sodelovanje in napredek stroke, zato so naši dokumenti ostajali v predalih«. Kljub vsem izpolnjenim merilom in pogojem Zbornice – Zveze in prizadevanjem po lastni regulaciji stroke javno pooblastilo vse do leta 2005 s strani ministrstva za zdravstvo krovni organizaciji ni bilo podeljeno.

V času njenega predsednikovanja Zbornici – Zvezi je nastalo več pomembnih pravnih aktov, strokovnih dokumentov, prevodov strokovne literature iz tujine ali lastnih publikacij, med drugimi prevod ALFA verzije ICNP (1998) in za tem prevod BETA verzije ICNP (2000).

doc. dr. BOJANA FILEJ

Predsednica Zbornice – Zveze

Mag. Bojana Filej

Bojana Filej

*Slika 100: Bojana Filej
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)*

*Slika 101: Podpis Bojane Filej
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)*

Doc. dr. Bojana Filej, višja medicinska sestra, univ. dipl. org., je docentka organizacije in managementa v zdravstvu in zdravstveni negi. Delovne izkušnje si je pridobivala v ZD Maribor kot patronažna medicinska sestra in pomočnica direktorja za zdravstveno nego, v Kolaborativnem centru SZO za primarno zdravstveno nego v Mariboru in kot predavateljica na FZV v Mariboru, VŠZN Jesenice in kot dekanica na FZV Novo mesto.

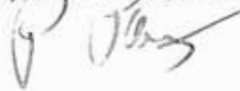
Sodelovala je v številnih raziskovalnih projektih in je vpisana v register strokovnjakov NAKVIS za kakovost v visokem šolstvu, recenzentka ter glavna in odgovorna urednica revij s področja zdravstvene nege. Je dobitnica priznanja Zbornice – Zveze Zlati znak leta 1994 in priznanja Internacionalna medicinska sestra leta, ki jo je podelila Mednarodna liga humanistov (Anon, 2017).

V strokovni organizaciji je bila podpredsednica za splošne zadeve, zadolžena za uresničevanje politike Zbornice – Zveze na področju pridobivanja javnih pooblastil. Leta 1998 je bila imenovana s strani ministra za zdravje v delovno skupino za izdelavo predloga Zakona o zdravstveni negi, ki je doživel številne spremembe (Poročilo, 2000). Bila je aktivna članica iniciativnega odbora ZDMSS za ustanavljanje zbornice. Za predsednico Zbornice zdravstvene nege Slovenije – Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije je bila izvoljena na 11. redni volilni skupščini 15. 2. 2001 (Filej, 2001). Drugi mandat je nastopila z izvolitvijo na 16. redni volilni skupščini 17. 2. 2005 (Kersnič, 2005) in jo je vodila do 10. 12. 2007.

V času njenega mandata se je zaradi spremenjene zakonodaje s pogodbo o povezovanju med regijskimi društvi v Zbornico – Zvezo pričelo intenzivno izvajanje javnih pooblastil s področja registra, licence in strokovnih nadzorov, intenzivno izobraževanje s področja obveznih vsebin za pridobitev licenčnih točk in hitro povečevanje števila članstva. Organizacija se je razvijala in nadgrajevala tudi na drugih področjih, prizadevanja za več in višje izobraževanje, raziskovanje, publiciranje, akademizacijo poklica, status, prepoznavnost in ugled stroke in njenih izvajalcev so se nadaljevala.

mag. PETER POŽUN

Odločil podpredsednik:
Peter Požun, viš.med.teh.,univ.dipl.ekon.

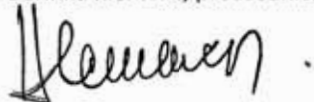
Slika 102: Podpis mag. Petra Požuna
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Od 10. 12. 2007 do 28. 3. 2008 je opravljal funkcijo v. d. predsednika podpredsednik Zbornice – Zveze mag. Peter Požun. Je dobitnik več priznanj, med drugim Zlatega znaka Zbornice – Zveze. V letu 2017 opravlja funkcijo državnega svetnika za področje zdravstva.

DARINKA KLEMENC

Darinka Klemenc, predsednica

Slika 103: Darinka Klemenc
(Foto: neznan: Vir: Zbornica – Zveza)

Slika 104: Podpis Darinke Klemenc
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Darinka Klemenc, diplomirana medicinska sestra, je velik del svoje poklicne poti posvetila zdravstveni negi uroloških pacientov in koordinaciji specialistične ambulantne dejavnosti v UKC Ljubljana. Bila je med pobudnicami ustanovitve in prva predsednica Sekcije medicinskih sester v enterostomalni terapiji, poglobljeno se je ukvarjala s kakovostjo, varnostjo, bolnišnično higieno, poklicno etiko in je mediatorica v zdravstvu.

Organizacijske, vodstvene in strokovne izkušnje si je pridobila kot enajstletna predsednica DMSBZT Ljubljana. Društvo je v času njenega vodenja potrojilo članstvo, intenzivno sledilo zdravstveni in drugi zakonodaji, usklajena je bila mreža delegatov društev v skupščini Zbornice – Zveze, postavljeni so bili vizija, poslanstvo in vrednote društva, uvedena Srebrni znak in logotip društva. Spodbujala je raziskovanje in detabuizirala teme, kot so: nasilje, medpoklicno sodelovanje, komplementarno zdravilstvo, razširjene so bile interesne dejavnosti, izobraževanje, založništvo. Spodbujala je ohranjanje zgodovinskega izročila, nenasilje v zdravstvu in se aktivno vključila v aktualna družbena dogajanja (povzeto po Anon, 2017). Leta 2008 je bila, skupaj s svojim timom, gostiteljica prvega svetovnega kongresa s področja zdravstvene nege v Sloveniji – 17. Svetovnega kongresa enterostomalne terapije WCET. Je avtorica več strokovnih in poljubnih prispevkov, so/urednica strokovnih publikacij, poznavalka zdravstvene politike in delovanja stroke same. Kljub upokojitvi je aktivna članica organizacije tako doma kot v tujini.

Za predsednico Zbornice – Zveze je bila izvoljena na 20. redni volilni skupščini 28. 3. 2008 za mandatno obdobje štirih let ter bila ponovno izvoljena 24. 3. 2012

na redni skupščini Zbornice – Zveze. Drugi mandat je s sklepom skupščine, ki je bila 19. 3. 2016, zaključila 29. 3. 2016. Na začetku drugega mandata leta 2012 se je soočila s poskusom oslabitve delovanja organizacije s strani tedanjega ministra za zdravje Tomaža Gantarja. Zahvaljujoč lojalnosti in enotnosti članstva ta poskus ni uspel.

Je dobitnica več domačih in mednarodnih priznanj s strokovnega področja, predavateljica ter dobitnica Zlatega znaka leta 2012. Z bogastvom znanja, izkušenj in osebnostnimi lastnostmi je oplemenitila vrednote, cilje in poslanstvo Zbornice – Zveze. Postavila ali dopolnila je pravne in organizacijske podlage za delovanje organizacije, oblikovala etične in moralne vrednote in z intenzivnim delom z mediji dosegla relevantnega sogovornika s politiki in družbenimi subjekti. Darinka Klemenc je bila prva predsednica, ki je naloge predsednice opravljala polprofesionalno, kar pomeni, da je bila redno zaposlena na Zbornici – Zvezi za polovični delovni čas od leta 2008 (Keršič, 2017).

MONIKA AŽMAN

Monika Ažman, predsednica

Slika 105: Monika Ažman
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 106: Podpis Monike Ažman
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Monika Ažman, diplomirana medicinska sestra, je svojo poklicno pot začela v SB Jesenice na enoti centralne intenzivne terapije. Sedemletno poučevanje na zdravstveni usmeritvi Srednje šole na Jesenicah je pomembno prispevalo k njenemu strokovnemu razvoju. V Zbornico – Zvezo se je aktivno vključila leta 1993 preko IO regijskega strokovnega društva Gorenjske. V času njenega predsednikovanja društvu je bilo delovanje na vseh področjih intenzivirano, odprla je nova področja izobraževanja in interesnih dejavnosti, podpirala področje nenasilja, kjer je bila tudi članica DS za nenasilje v zdravstveni negi. Njeno delo je bilo zaznamovano z odprto komunikacijo in vedrim pristopom k ljudem. Številni dogodki v društvu so bili v času njenega vodenja tudi številčno zelo obiskani.

Za predsednico Zbornice – Zveze je bila izvoljena na 29. redni volilni skupščini Zbornice – Zveze, dne 19. 3. 2016, za mandatno obdobje 2016 – 2020 in s sklepom skupščine, da mandat prične s 30. 3. 2016. Pred izvolitvijo je bila zadnjih osem let izvršna direktorica Zbornice – Zveze, zato je dobra poznavalka delovanja strokovne organizacije in njenih posameznih členov, tudi regulacije stroke in mnogo drugega.

Njen program temelji na poslanstvu Zbornice – Zveze, ki je usmerjeno v skladno delovanje stroke zdravstvene in babiške nege in strokovne interese več kot 15.000 medicinskih sester, bobic, zdravstvenih tehnikov in bolničarjev negoval-

cev v Sloveniji. Vrednote, ki so vodilo njenega dela v prihodnosti, so: znanje, skrb, solidarnost, strokovnost, odgovornost, pravičnost, komunikacija, empatija, zaupanje, varnost, enakopravnost, zagovornišтво in partnerstvo (Ažman, 2016). Leta 2008 je prejela odlikovanje Zbornice – Zveze Zlati znak. Monika Ažman je prva predsednica, ki funkcijo predsednice opravlja profesionalno.

Literatura in viri:

- Anon, 1982. Redni občni zbor Zveze društev medicinskih sester Slovenije. Poročilo o delu. *Zdravstveni obzornik*, 16(1-2), pp. 74–76. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1982.16.1.67> [11. 5. 2017].
- Anon, 1986. ZDMSS je dobila novo predsednico. *Zdravstveni obzornik*, 20(3-4), p. 239. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1986.20.2.233> [15. 3. 2017].
- Anon, 2001. 11. Redna volilna skupščina Zbornice zdravstvene nege Slovenije – Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije. *Utrip*, 10(3), pp. 7–8.
- Anon, 2017. *Priznanja 2009 DMSBZT Ljubljana*. Available at: <http://www.drustvo-med-sester-lj.si/si/priznanja/priznanja-2009?id=2852> [22.9.2017].
- Anon, 2017. Doc. dr. Bojana Filej. Visoka zdravstvena šola v Celju. Available at: <http://www.vzsce.si/si/o-soli/sodelavci-sole/413> [21. 1. 2017].
- Arhiv Zbornice – Zveze.
- Ažman, M., 2009. *Poročilo o delu organov Zbornice – Zveze v letu 2008 in program dela Zbornice – Zveze v letu 2009*. 21. Redna volilna skupščina. Zbornica – Zveza.
- Ažman, M., 2016. *Predstavitev in nagovor poslanca na 29. volilni skupščini Zbornice – Zveze*. Zbornica – Zveza.
- DMSBZT Ljubljana. Available at: <http://www.drustvo-med-sester-lj.si/si/priznanja/priznanja-2003?id=2936> [4. 10. 2017].
- Domanjko, N., 1991. Mednarodno priznanje ICM/3M za leto 1990 je prejela Ladi Škerbinek. *Obzornik zdravstvene nege*, 25(1-2), p. 125. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1991.25.1.113> [10.3.2017].
- Domajnko, N., 2007. 80 let organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem, 40 let izhajanja *Obzornika zdravstvene nege*. *Obzornik zdravstvene nege* 41(Suppl I), pp. 8–9.
- Fazarinc, A., 2007. 80 let organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem, 40 let izhajanja *Obzornika zdravstvene nege*. *Obzornik zdravstvene nege* 41 (Suppl I), p. 7.
- Filej, B., 2000. Poročilo podpredsednice za splošne zadeve. 10. Redna skupščina Zbornice zdravstvene nege Slovenije – Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije. Ljubljana, 15. 4. 2000.
- Gradišek, A., 1978. Naša urednica višja med. sestra Neža Jarnovič odlikovana z medaljo Florence Nightingale. *Zdravstveni obzornik*, 12(1-2), pp.82–85. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1978.12.1.82> [22. 9. 2017].
- Grbec, V., 2000. Nova predsednica ZMMSS Nana Domajnko. *Zdravstveni obzornik* 24(3-4), p. 213. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1990.24.2.204> [22. 7.2017].
- Jarnovič, N., 1978. Proslava 50-letnice društva medicinskih sester na slovenskem. *Zdravstveni obzornik* 12(1-2), p. 53. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1978.12.1.23> [20. 5. 2017].
- Kersnič, P., 2005. Zapisnik 16. Redne volilne skupščine Zbornice – Zveze. *Utrip*, 12(5), p. 16.
- Keršič, I., 2017. Predsednice strokovne organizacije. *Utrip* 25(2), pp. 15–18.
- Klemenc, D., 2010. *Obrazložitev predloga za priznanje za življenjsko delo Marta Hočevar Kuharič*. Arhiv Zbornice – Zveze.
- Klemenc, D., 2015. *Majda Gorše: obrazložitev predloga za Priznanje za življenjsko delo Angele Boškin*. Arhiv Zbornice – Zveze.
- Klemenc, D. & Keršič, I., 2017. *Marija Šipec: obrazložitev predloga za Priznanja za življenjsko delo Angele Boškin*. Arhiv Zbornice – Zveze.
- Korenčan, A., 2009. *Življenje in delo Angele Boškin*. Gorica: Goriška Mohorjeva družba.
- Miloradović, M., 1974. Jubilejna skupščina Zveze društev medicinskih sester Slovenije: poročilo predsednice zveze društev medicinskih sester slovenije. *Zdravstveni obzornik*, 8(3), pp. 200–201.
- Miloradović, M., 1978. Petdesetletnica strokovnega društva medicinskih sester na Slovenskem. *Zdravstveni obzornik* 12 (1-2), pp. 3-22.
- N. C., 1969. Vika Kecelj – Pičman: prva medicinska sestra pri zdravstvenem varstvu šolske mladine. *Zdravstveni obzornik*, 3(3), pp. 139–142. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1969.03.3.139> [13. 6. 2017].
- Neja., 1969. Medicinska sestra Antonija Šifrerjeva. *Zdravstveni obzornik* 3(3), pp.136–137. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1969.03.3.136> [10. 1. 2017].
- Plavčak, P., 1988. Iz društvenega življenja. *Zdravstveni obzornik*, 22(1-2), pp. 111–113. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1988.22.1.111> [15. 3. 2017].
- Poročilo podpredsednice za splošne zadeve. 10. Redna skupščina Zbornice zdravstvene nege Slovenije – Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije. Ljubljana, 15. 4. 2000.
- Skela-Savič, B., (n.d.) O Angeli Boškin. Available at: <http://www.fzab.si/si/mainmenu/o-fakulteti/predstavitev/o-angeli-boskin/> [28. 9. 2017].
- Statut Zbornice – Zveze*, 23. 3. 2013. Zbornica – Zveza.
- Zapisnik 2. občnega zbora Organizacije absolventk šole za sestre Zavoda za socialno - higiensko zaščito dece v Ljubljani*, 7. 10. 1928. Zbornica – Zveza.
- Zapisnik 11. rednega občnega zbora Društva Jugoslovenskih diplomiranih sester – sekcija dravske banovine*, 11. 4. 1937. Arhiv Zbornice – Zveze.
- Zapisnik 14. občnega zbora Društva Jugoslovenskih diplomiranih sester – sekcija dravske banovine*, 16. 3. 1941. Arhiv Zbornice – Zveze.
- Zapisnik seje Društva diplomiranih medicinskih sester*, 12. 2. 1952 v Ljubljani. Arhiv Zbornice – Zveze.
- Zapisnik 1. Seje upravnega odbora ZDMSS* 20. 4. 1963. Arhiv Zbornice – Zveze.
- Zapisnik seje predsedstva in nadzornega odbora ZDMSS*, 14. 4. 1964. Arhiv Zbornice Zveze.

V.

SLOVENKE –
PREDSEDNICE ZVEZE
DRUŠTEV MEDICINSKIH
SESTER JUGOSLAVIJE

Marjeta Berkopec

DOMINIKA – DINA URBANČIČ

Slika 107: Dominika - Dina Urbančič
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Dominika - Dina Urbančič je bila rojena leta 1914 v Knežaku pri Pivki. Po opravljeni srednji šoli je leta 1938 diplomirala na Šoli za zaščitne sestre v Ljubljani in bila razporejena na delo v protituberkulozni dispanzer v Velenju, kjer je organizirala zdravstveno-vzgojne tečaje za žene rudarjev in kmečke ženske velenjskega okoliša. V sodelovanju z organizacijo Rdečega križa je organizirala šolske mlečne malice za revne rudarske

Slovenske medicinske sestre so leta 1952 ponovno obudile organizirano društveno delovanje, ki je zaradi druge svetovne vojne zamrlo. Leta 1954 so se začele povezovati s stanovskimi kolegicami takratne skupne države SFRJ. Ker so Slovenke že imele izkušnje z organizacijo DMS, so odigrale zelo pomembno vlogo tudi pri vzpostavljanju organiziranega delovanja medicinskih sester na državnem nivoju. Številne med njimi so aktivno delovale v samem vrhu organizacije in prizadevanja tistega časa usmerile v republiške povezave in preko Mednarodnega združenja medicinskih sester ICN v mednarodne povezave. Že za prvo predsednico Zveze društev medicinskih sester Jugoslavije (Savez društava medicinskih sestara Jugoslavije) leta 1954, je bila izvoljena Slovenka Dina Urbančič. Jugoslovanski zvezi društev medicinskih sester so predsedovale tudi: Mira Pridigar (1970 – 1973), Majda Šlajmer Japelj (1977 – 1981) in Vera Grbec (1985 – 1989).

otroke, ki so prihajali v šolo iz oddaljenih vasi. Od leta 1941 do 1943 je kot zaščitna sestra delala v Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev in nameščenec v Ljubljani.

Pred odhodom v partizane je v Ljubljani poučevala prvo pomoč v ilegalnih tečajih, ki jih je organizirala Osvobodilna fronta. Pedagoškemu delu se je posvečala tudi v enotah NOB, kar ni ostalo neopaženo, saj je bila takoj po vojni, za eno leto nameščena za upravnico Šole za zaščitne sestre v Ljubljani. Leta 1948 je bila imenovana za pomočnika oddelka za strokovno šolstvo pri takratnem Ministrstvu za ljudsko zdravstvo Ljudske republike Slovenije (LRS). Ker se je aktivno vključila v organizacijo in postavitve sistema zdravstvenih šol, jo je jugoslovanski komite za ljudsko zdravstvo za eno leto poslal na podiplomski študij v Toronto, nato pa še za pol leta v London. Leta 1950 je postala vodja Oddelka za strokovno šolstvo pri Ministrstvu za narodno zdravje LRS, leta 1959 pa imenovana v svétnika 1. stopnje v strokovni skupini za proučevanje šolskega sistema in izobraževanja zdravstvenih delavcev. Pod njenim vodstvom se je oddelek

vključeval v številne aktivnosti in proučeval potrebe po zdravstvenih delavcih, podajal pobude za ustanovitev zdravstvenih šol, opravljal strokovne nadzore zdravstvenih šol in tečajev, pripravljaval revizije učnih programov in sodeloval pri koordinaciji dela med zdravstvenimi šolami in zdravstvenimi zavodi, kjer je potekal praktični pouk. Najpomembnejši uspeh je dosegla z ustanovitvijo Višje šole za medicinske sestre, leta 1951 v Ljubljani. Kot priznana strokovnjakinja za vprašanja vzgoje in izobraževanja medicinskih sester je od leta 1952 do 1961 delovala v delovni skupini Svetovne zdravstvene organizacije. Leta 1952 je vodila iniciativni odbor, ki je ponovno oživil družveno delovanje slovenskih medicinskih sester, vendar je zaradi številnih obveznosti odklonila mesto predsednice. Je pa ves čas aktivno sodelovala v izvršilnem odboru društva.

Ko je leta 1954 s ponovnim delovanjem začelo tudi Društvo medicinskih sester Jugoslavije, so za prvo predsednico izvolili Dina Urbančič. Funkcijo je sprejela predvsem zato, da bi za reformo izobraževanja medicinskih sester pridobila tudi kolegice ostalih republik ta-

kratne skupne države. Od 1961 pa vse do upokojitve leta 1971 je na Medicinski fakulteti študentom medicine predavala nego bolnika. Pedagoško in svetovalno delo za področje zdravstvene nege je opravljala tudi na Inštitutu za gerontologijo in geriatrijo.

Po upokojitvi je še do leta 1978 poučevala na Srednji šoli za medicinske sestre v Ljubljani. Njena bibliografija obsega več objavljenih strokovnih člankov doma in v tujini. Je tudi soavtorica učbenika *Osnove zdravstvene nege bolnika*.

Za svoje delo je bila odlikovana s številnimi priznanji: leta 1950 in 1951 Orden zasluga za narod, Orden hrabrosti (1950), medaljo hrabrosti (1951), medaljo Florence Nightingale (1973), Žagarjevo nagrado (1973), Zlati znak priznanja – Crveni krst Jugoslavije za zalaganje u radu i doprinos organizaciji Crvenog krsta (1973), Zlati znak priznanja za delovanje v organizaciji Rdečega križa (1973), Zlati znak priznanja ZDMSS (1974), Red dela z zlatim vencem (1977) in Jubilejno priznanje ZDMSZTS (1997). Gospa Dina Urbančič je bila s strokovnim znanjem, razgledanostjo, delavnostjo, ljubeznijo do sočloveka in etično držo vzor številnim generacijam medicinskih sester. Svoje življenje in delo je posvetila vzgoji in izobraževanju medicinskih sester, neprecenljiv je njen prispevek pri organizaciji zdravstvenega šolstva, prizadevala si je za strokovno avtonomijo zdravstvene nege in aktivno delovala v humanitarnih organizacijah in strokovnih društvih. Na koncu življenjske poti jo je bolezen pripeljala v dom starejših občanov v Ljubljani. Umrla je v začetku avgusta 1999 in je pokopana na pokopališču Ljubljana – Polje.

MIRA PRIDGAR

Slika 108: Mira Pridgar
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Mira Pridgar se je leta 1919 rodila v kraju Vuhred ob Dravi. Leta 1947 je diplomirala na Šoli za medicinske sestre v Ljubljani. Kot medicinska sestra je najprej delala v Otroškem domu v Polzeli. Leta 1948 se je zaposlila na Srednji šoli za medicinske sestre v Ljubljani, najprej kot mentorica, nato pa postala ravnateljica šole in jo vodila osem let. V želji po profesionalni širini je ob delu nadaljevala študij na Višji šoli za medicinske sestre in Višji šoli za socialne delavce, ter na obeh skoraj istočasno diplomirala. Svoje znanje je dopolnjevala na študijskih obiskih v bolnišnici St. Thomas v Londonu, na Švedskem in Irskem. Za študijska potovanja na Švedsko in Irsko je pridobila štipendiji Unicefa in Mednarodne zveze medicinskih sester (ICN). Za dijake in študente zdravstvenih šol je, kot učni pripomoček, pripravila veliko pisnega gradiva in tako svoje bogato znanje in dolgoletne izkušnje prenašala na mlajše generacije medicinskih sester in drugih zdravstvenih delavcev.

V okviru jugoslovanske pomoči deželam v razvoju je v letih 1964 do 1966 delovala kot glavna medicinska sestra Etiopske vladne bolnišnice v Adis Abebi, kjer

je najprej sodelovala pri ustanavljanju in nato tudi vodila šolo za medicinske sestre. Po vrnitvi v domovino se je kot glavna medicinska sestra zaposlila na Infekcijski kliniki v Ljubljani. Leta 1970 je postala glavna medicinska sestra Kliničnih bolnic v Ljubljani in na tem delovnem mestu ostala do leta 1977.

Njena bibliografija obsega več strokovnih člankov, objavljenih v Zdravstvenem obzorniku. Objavljala je tudi prispevke in poročila o aktivnostih in delovanju sestrске organizacije. Neprecenljiv je njen prispevek in delovanje v združenjih in organizacijah medicinskih sester.

Od leta 1968 do 1970 je kot predsednica vodila DMS Ljubljana. V obdobju njenega predsedovanja se je delovanje društva širilo v širšo okolico in zajelo Ljubljano Bežigrad, Moste, Center, Šiško, Vič, Cerknico, Domžale, Grosuplje, Hrastnik, Kočevje, Litijo, Logatec, Ribnico, Trbovlje, Vrhniko, Zagorje in Idrijo. Prednostna naloga društvenega delovanja je bilo izobraževanje članstva. V letih 1970 do 1973 je sprejela mesto predsednice Zveze društev medicinskih sester Jugoslavije. Vtem obdobju je sodelovala v Mednarodnem svetu nacionalnih predstavnic ICN. Aktivno je sodelovala na kongresih ICN v Dublinu, Londonu, Mexico Cityu in Tokiju. Zavzeto si je prizadevala, da je Jugoslavija kljub hudim materialnim težavam obdržala članstvo v ICN.

Za neprecenljiv prispevek k razvoju stroke zdravstvene nege in prispevek k organiziranemu delovanju medicinskih sester ter pomembno družbeno aktivno delo je prejela več priznanj: leta 1974 zlati znak priznanja ZDMSS, leta 1975 red dela z zlatim vencem, leta 1987 nagrado in priznanje dr.

Jožeta Potrča, leta 1997 jubilejno priznanje strokovne organizacije.

Gospo Miro Pridigar so odlikovale odlične organizacijske sposobnosti, strokovno znanje, čuteč in prijazen odnos do bolnikov ter tovariški odnos do sodelavcev. Vedno je verjela v zastavljene cilje in delovala v smeri strokovnega razvoja. Bila je potrpežljiva in vztrajna in nikoli ji ni zmanjkalo strokovnih in življenjskih argumentov za zagovor tesne povezave med medicinskimi sestrami, zdravniki in bolniki. Na podlagi strokovnih in znanstvenih izhodišč je preučevala delovni proces v bolnišnici ter uvedla številne organizacijske spremembe in sodobne smernice v zdravstveni negi, vse v dobrobit bolnikov.

Tudi po upokojitvi je bila še vedno aktivna kot mentorica in svetovalka za področje strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja medicinskih sester. Leta 2005 so ji pošle življenjske moči in sredi junija se je za vedno poslovila. Pokopana je na Mariborskem pokopališču.

MAJDA ŠLAJMER JAPELJ

Slika 109: Majda Šlajmer Japelj
(Foto: neznan, Vir: Arhiv Zbornice – Zveze)

Majda Šlajmer Japelj se je po končani klasični gimnaziji v Mariboru vpisala na Višjo šolo za medicinske sestre v Ljubljani, kjer je diplomirala leta 1955. Po diplomu se je začela njena zanimiva karierna pot, najprej na Višji šoli za medicinske sestre v Ljubljani, po nekaj letih pa je na predlog takratnega Republiškega komiteja za zdravstvo odšla v Maribor in za 18 let prevzela vodenje srednje zdravstvene šole. Ker v lastni stroki medicinske sestre niso mogle doseči fakultetne izobrazbe, je končala študij sociologije v Ljubljani in podiplomski študij s področja epidemiologije in javnega zdravstva na šoli »Dr. Andrije Štamparja« v Zagrebu. V skladu s takratno srednješolsko zakonodajo je opravila tudi diferencialni pedagoški strokovni izpit.

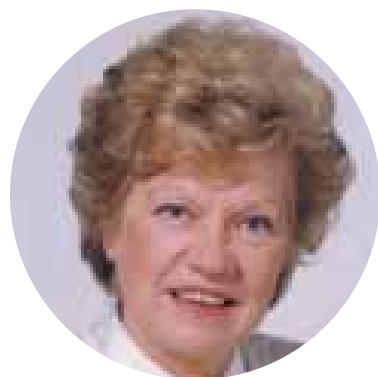
Že leta 1959 se je aktivno vključila v delo pri Svetovni zdravstveni organizaciji (SZO), kjer še danes deluje na področju zdravstvene nege. V tem obdobju je bila v glavnem uradu SZO članica skupine strokovnjakov za področje svetovanja v zdravstveni negi, v evropski regiji pa svetovalka za primarno zdravstveno nego ter za dodiplomske izobraževalne programe in za programe kontinuiranega izobraževanja medicinskih sester. Bila je raziskovalka v prvem mednarodnem projektu, ki se je ukvarjal z zdravstveno nego v Evropi. V okviru Zdravstvenega doma Dr. Adolfa Drolca Maribor, ki je ponudil raziskovalnemu projektu domicil v sklopu patronažne zdravstvene nege, je po zaključku projekta SZO ponudila Sloveniji ustanovitev Kolaborativnega centra za primarno zdravstveno nego; ta je bil leta 1986 tudi ustanovljen in gospa Šlajmer Japelj ga je vodila deset let. Med drugim je leta 1988 v Mariboru organizirala ustanovno srečanje Globalne mreže SZO kolaborativnih centrov za

zdravstveno nego. Nekaj let je delala na mariborskih visokih šolah oz. fakultetah kot predavateljica družinske sociologije in sociologije dela, na rektoratu je bila zadolžena za razvojne programe in za mednarodno sodelovanje, začasno je prevzela tudi dekanstvo ljubljanske visoke šole.

Delovala je v DMS Maribor, bila od leta 1963 do 1966 tudi njegova predsednica, v letih 1977–1981 pa je bila predsednica Jugoslovanske zveze medicinskih sester. Bila je pobudnica prvega slovenskega strokovnega terminološkega slovarja za zdravstveno nego, v Slovenijo je pripeljala projekt EU telenurse/telenursing in s tem ICNP – Mednarodno klasifikacijo zdravstvene nege; osnovne dokumente za to delo je prevajala v slovenščino. V naš prostor je vpeljala »proces zdravstvene nege« in prvo knjigo s to tematiko tudi prevedla. V času aktivnega dela je veliko pisala in objavljala strokovne prispevke v slovenskih, pa tudi inozemskih strokovnih revijah. Bila je v uredniškem odboru revije Scandinavian Nursing Research, zdaj je pa članica v odboru britanske revije Journal of Research in Nursing. Ker je predavala zgodovino zdravstvene nege in poklicno etiko ter nekaj časa delala kot tajnica DMS Maribor, je zbirala tudi podatke o razvoju zdravstvene nege v svetu in v Sloveniji ter napisala skripto zgodovine zdravstvene nege, pa tudi skripto metodologije zdravstveno vzgojnega dela, ker je prevzela tudi ta del študijskega programa. V tem času bila dejavna tudi v organizaciji Rdečega križa in je vodila Republiško komisijo za nego bolnih na domu. V prvem mandatu slovenskega parlamenta je bila s strani ZDMSS predlagana v Državni svet in je v njem zastopala področje zdravstva.

Za svoje delo je dobila več priznanj: leta 1977 zlati znak ZDMSS, leta 1984 priznanje dr. Jožeta Potrča, leta 1996 srebrni častni znak predsednika republike, plaketo Univerze v Mariboru ter leta 2007 priznanje DMSBZT Maribor. SZO ji je leta 1988 podelila medaljo »Health for All«, Royal College of Nursing pa častno članstvo. Za svoj neprecenljiv prispevek k razvoju stroke zdravstvene nege je leta 2012 prejela priznanje Angele Boškin za življenjsko delo. Gospa Majda Šlajmer Japelj je z entuziazmom, s prodornim in iskrikim občutkom za stroko, njen razvoj in ugled, z nenehnim spodbujanjem k napredku, z razvijanjem znanstvenoraziskovalnega dela, s skrbjo za pedagoško delo, prevajanjem in prenosom ključnih, za stroko pomembnih dokumentov iz tujine, s povezavami s SZO in s političnim vstopom kot prva državna svetnica za področje zdravstva, zdravstveni negi dodala neizbrisen pečat (Klemenc, 2012).

VERA GRBEC

Slika 110: Vera Grbec
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Vera Grbec, višja medicinska sestra, univerzitetna diplomirana organizatorica, je po končani gimnaziji študij nadaljevala na Višji šoli za medicinske sestre v Ljubljani in diplomirala 1959. Leta 1979

je diplomirala še na Fakulteti za organizacijske vede Univerze v Mariboru, na Medicinski fakulteti v Ljubljani pa je opravila podiplomski študij iz Socialne medicine in higijene z diplomom leta 1986.

Najprej se je leta 1959 zaposlila v Mladinskem okrevališču Rakitna, kjer se je soočila z veliko odgovornostjo, saj je bila edina zdravstvena delavka v okrevališču z velikimi zdravstvenimi in socialnimi problemi otrok povojne dobe. Leta 1961 se je zaposlila v Kliničnem centru v Ljubljani, na Kirurški kliniki na Oddelku za anesteziologijo in reanimacijo, na katerem je bilo do tedaj zaposlenih samo šest zdravnikov in pet bolniških strežnic ter nobene medicinske sestre. Tako je prvo leto, dokler niso pridobili novih kadrov, orala ledino v zdravstveni negi na področju anesteziologije in reanimacije. Strokovno se je izpopolnjevala v Anesteziološkem centru v Kopenhagnu na Danskem, v Nemčiji ter na strokovnih srečanjih doma in v tujini. Leta 1971 je prevzela naloge glavne medicinske sestre na Očesni kliniki Kliničnega centra v Ljubljani, kjer je uvedla nekatere organizacijske spremembe, zlasti decentralizacijo službe zdravstvene nege. Nadzorne medicinske sestre oddelkov s svojim timom so postale eden najpomembnejših dejavnikov za zagotavljanje kakovosti dela in humanih odnosov na oddelku. Sodelovala je tudi v številnih prizadevanjih za večjo uveljavitev zdravstvene nege na nivoju Kliničnega centra.

Leta 1980 se je zaposlila na takratni Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani. Bila je predavateljica predmeta Organizacija dela v zdravstvu in zdravstveni negi. Leta 1986 je po dodatnem izobraževanju prevzela še predmet Etika zdravstvenih delavcev, ki so ga do tedaj predavali

zdravniki. Predmet je postavila na strokovno področje zdravstvene nege in je bil poimenovan Profesionalna etika. Dodala mu je več vsebin s področja teorije in prakse etike v zdravstveni negi. V letih 1983-1987 je bila prodekanka iste Višje šole. Vsa leta je sodelovala pri oblikovanju in posodabljanju študijskih programov na dodiplomski in podiplomski stopnji, pri pripravi in izvedbi specialističnih študijev ter pri izobraževanju iz managementa za vodilne medicinske sestre. Od leta 1985 je sodelovala s Svetovno zdravstveno organizacijo v prizadevanjih za nadaljnje izobraževanje medicinskih sester, ki bi bilo nadgradnja višješolskemu študiju. Bila je vodja skupnega projekta: »Razvoj kurikuluma zdravstvene nege«. S tem sodelovanjem se je odprla tudi pot za vključitev Visoke šole za zdravstvene delavce v Ljubljani v program meduniverzitetnega sodelovanja (TEMPUS) z visokimi šolami in fakultetami na Nizozemskem, Belgiji, Veliki Britaniji in ZDA. Vsa ta dolgoletna prizadevanja so končno leta 1993 omogočila vpis prve generacije študentov zdravstvene nege v fakultetni študijski program Zdravstvena vzgoja. Pet let je bila članica Workgroup of European Nurse Researches (WENR - evropske medicinske sestre raziskovalke) in s predavanji ter objavami spodbujala raziskovalno dejavnost pri nas. Njena obsežna bibliografija zajema strokovne in raziskovalne prispevke s področja izobraževanja, organizacije dela in predvsem profesionalne etike. Predavala in objavljala je na številnih strokovnih srečanjih doma in v tujini. Intenzivno je delovala tudi v ZDMSZTS. Na predlog Zveze je bila izvoljena za predsednico Zveze društev medicinskih sester Jugoslavije (Savez društava medicinskih sestara Jugoslavije). V novoustanovljeni Zbornici zdravstvene nege Slovenije leta 1992 je

bila predsednica Častnega razsodišča in vodila pripravo prvega Kodeksa etike medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije, ki je bil sprejet 21. oktobra 1994 na 1. simpoziju zdravstvene nege v Laškem. Tudi po upokojitvi je še aktivno sodelovala z Zbornico - Zvezo; od leta 1994 do 2005 je bila odgovorna urednica strokovne revije *Obzornik zdravstvene nege*, kjer je uvedla zunanjo strokovno recenzijo člankov. Veliko je tudi sama objavljala. Predvsem se je posvečala vprašanjem profesionalne etike, človekovih - bolnikovih pravic in profesionalnega etičnega kodeksa. S to tematiko je sodelovala na številnih seminarjih, učnih delavnicah in drugih strokovnih srečanjih.

Za svoje delo je prejela več priznanj: Zlati znak Zbornice- Zveze I. 1990; Nagrado Republike Slovenije, Ministrstva za zdravje leta 1993; Plaketo Visoke šole za zdravstvo Univerze v Ljubljani 2004; Priznanje Očesne klinike UKC Ljubljana I. 2005; priznanje Angele Boškin za življenjsko delo leta 2014. Gospa Vera Grbec je dodala neizbrisen pečat k razvoju stroke, organizacije, k njeni prepoznavnosti doma in v svetu, s področji, ki so se po njeni zaslugi pospešeno razvijali v slovenski zdravstveni in babiški negi (izobraževanje, raziskovanje, publiciranje, poklicna etika, management), pa tudi s svojim korektnim, spoštljivim odnosom do stroke, organizacije Zbornice – Zveze, do svojih sodelavcev in članstva nasploh (Klemenc & Keršič, 2014).

Literatura in viri

- Anon., 1974. Jubilejna skupščina Zveze društev medicinskih sester Slovenije: podelitev zlatih znakov priznanja, tj. zlatih sestrskih značk. *Zdravstveni obzornik*, 8(3), pp. 169–79. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/Vsebinska.aspx?letnik=8&stevilka=3&leto=1974> [24. 3. 2017].
- Anon., 1987. Nagrade in priznanja dr. Jožeta Potrča 1987. *Zdravstveni obzornik*, 21(3-4), pp. 153–155. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1987.21.2.151> [24. 3. 2017].
- Anon., 1998. Sedanjost ima vedno korenine v preteklosti. *Obzornik zdravstvene nege*, 32(5-6), pp. 264–266. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1998.32.3.264> [24. 3. 2017].
- Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Ljubljana, n.d. Zgodovina društva. Available at: <http://www.drustvo-med-sester-lj.si/si/o-drustvu/zgodovina-drustva> [2. 4. 2017].
- Fazarinc, A., 1986. Poročilo o delu Zveze društev medicinskih sester Slovenije v obdobju od marca 1985 do februarja 1986. *Zdravstveni obzornik*, 20(3-4), pp. 233–254. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1986.20.2.233> [24. 3. 2017].
- Filej, B., 1996. Podelitev častnega znaka svobode Republike Slovenije medicinski sestri Majdi Šlajmer-Japelj. *Obzornik zdravstvene nege*, 30(5-6), pp. 229–30. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1996.30.3.229> [30. 3. 2017].
- Grbec, V., 1989. Poročilo predsedstva o delu Zveze društev medicinskih sester Jugoslavije za obdobje od 1985 do 1989. *Zdravstveni obzornik*, 23(5-6), pp. 299–301. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1989.23.3.297> [24. 3. 2017].
- Gradišek, A., 1973. Medicinska sestra Dina Urbančič - Žagarjeva nagrajenka. *Zdravstveni obzornik*, 7(3), pp.193–195. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1973.07.3.193> [23. 3. 2017].
- Gradišek, A., 1974. Naše članice - odlikovane z medaljo Florence Nightingale. *Zdravstveni obzornik*, 8(1), p. 53. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1974.08.1.52> [23. 3. 2017].
- Jarnovič, N., 1970. Izredna skupščina Zveze društev medicinskih sester Jugoslavije na Bledu, dne 18. maja 1970. *Zdravstveni obzornik*, 4(3), pp. 178–180. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1970.04.3.178> [23. 3. 2017].
- Jarnovič, N. 1972. Redna skupščina Zveze medicinskih sester Jugoslavije v Opatiji dne 15. in 16. 11. 1971. *Zdravstveni obzornik*, 6(1), pp. 57–58. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/1972.06.1.57> [23. 3. 2017].
- Klemenc, D., 2012. Majda Šlajmer Japelj Nagrada Zbornice – Zveze za življenjsko delo. *Utrip*, 20(5), p. 37. Available at: http://www.zbornica-zveza.si/sites/default/files/publication_attachments/utrip-maj_2012.pdf [30. 3. 2017].
- Klemenc, D. & Keršič, I., 2014. Vera Grbec Nagrada Angele Boškin za življenjsko delo. *Utrip*, 22(4), p.46. Available at: <https://www.zbornica-zveza.si/sl/publikacije/revija-utrip/utrip-maj-2014> [30.3.2017].
- Lahe, M., n.d. Per aspera ad astra. Available at: <https://www.dmsbzt-mb.si/o-drustvu/zgodovina.html> [6. 4. 2017].
- Mlakar, J. & Kersnič, P., 2005. In memoriam: Mira Pridigar. *Obzornik zdravstvene nege*, 39 (2), p.171. Available at: <http://www.obzornikzdravstvenenege.si/2005.39.2.171> [6. 4. 2017].
- Škrabec, M., 2002. *Življenje in delo Dine Urbančič: diplomsko delo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Visoka šola za zdravstvo, Oddelek za zdravstveno nego, pp. 5–19.

VI.

OSREDNJI
IZOBRAŽEVALNI
DOGODKI IN OBELEŽITVE
MEDNARODNIH DNI
MEDICINSKIH SESTER IN
BABIC PO LETU 1993

Darinka Klemenc

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE -
ZVEZA DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

Slika 113: Zborniki s strokovnimi prispevki
simpozijev in kongresov so pomembno
doprinele k širitvi znanja
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

ZBORNIK

predavanj in posterjev

6. MEDNARODNEGA KONGRESA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

Kongresni center Domina, Ljubljana 4

10. in 11. maj 2007

Izobraževanje in usposabljanje za strokovno, varno, kakovostno, učinkovito in humano delo medicinskih sester in drugih članic in članov negovalnih timov (zdravstvenih tehnikov, babic, bolničarjev negovalcev in vseh drugih, skozi zgodovino poimenovanih poklicev v naši stroki) je rdeča nit, vpletena v devetdesetletno organizirano delovanje medicinskih sester na Slovenskem. Prizadevanja za čim več in čim boljše izobraževanje je v strokovni organizaciji zaznati od prvih dosegljivih pisnih virov dalje. Nепреštevno število izobraževalnih dogodkov, od formalnih do neformalnih (na lokalni ravni, v posameznih zavodih, skupinah, ki niso bila ovrednotena z licenčnimi/pedagoškimi točkami ali potrdili), se je zvrstilo v devetih desetletjih obstoja organizacije, začeniši z Organizacijo absolventk šole za sestre v Ljubljani. Bolj ko se poglobljamo v zgodovinske vire, bolj ugotavljamo, da se izzivi in problemi stroke in organizacije ter poskusi reševanja le teh ponavljajo. V vseh desetletjih so bili vsebinski, včasih tudi politični, cilji delovanja naših predhodnic (in v prvih desetletjih bolj redkih predhodnikov) podobni: kontinuirano izobraževanje, skrb za razvoj stroke in organizacije, sledenje in zgledovanje po stanovskih in strokovnih organizacijah v bolj razvitih državah Evrope in sveta, iskanje prepoznavnosti in vpliva, statusa ter umeščenosti medicinskih sester v zdravstvenem sistemu in družbi nasploh, skrb za boljše delovne pogoje (kar so kasneje deloma prevzeli sindikati). Sčasoma se je razvijalo še področje raziskovanja lastne stroke, znanstvenega publiciranja ter vpogleda v mednarodno dogajanje (vstop v ICN - International Council of Nurses, slov. Mednarodni svet medicinskih sester, povezovanje strokovnih sekcij in regijskih strokovnih društev z drugimi strokovnimi združenji po svetu, vstop v evropsko zvezo - najprej PCN (Standing Committee of Nurses of the EU), nato EFN (European Federation of Nurses Associations - Evropska zveza združenj medicinskih sester) in drugo.

Ko so se organizaciji pridružile še babice s svojo strokovno sekcijo (prvenstveno so imele svoje društvo od leta 1920 do 1975), so bili v dogajanje vključeni tudi babice in babištvo. Njihovo združenje na svetovni ravni je International Confederation of Midwives (ICM, slov. Mednarodna konfederacija babic). Sekcija medicinskih sester babic je bila vanj vključena leta 1999 in na evropski ravni EMA (European Midwives Association, slov. Evropska babiška zveza), kamor je bila strokovna sekcija vključena leta 2000. Omenjena združenja so v nadaljevanju prispevka pomembna zaradi strokovnega povezovanja in tudi zaradi uporabe vsakoletnih motov ICN (medicinske sestre) in ICM (babice), ki so bili upoštevani tudi pri poimenovanju kongresov ali simpozijev.

Iz dosegljivih virov ni bilo mogoče za vsak dogodek ugotoviti, ali je bil naslov kongresa/simpozija vezan na moto ICN; včasih je bilo poimenovanje kongresa/simpozija in mota ICN enako, kasneje je bil upoštevan še moto ICM oz. k naslovu dogodka dodane babice ali babiška nega. V zadnjih letih je bil običajno naslov /moto kongresa/simpozija po možnosti vsaj delno vezan na moto ICN (in ICM), prilagojen trenutnim razmeram v zdravstvu, zdravstveni in babiški negi ali dogodkom v svetu, kajti pomembno je bilo, kaj se skozi naslove dogodkov sporoča strokovni in splošni javnosti. Tako je bil 1. simpozij leta 1994 posvečen izidu prvega lastnega Kodeksa etike medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije, prvi kongres leta 1997 pa je nosil sporočilni moto: »Naredimo zdravstveno nego vidno« in obeležena je bila 70. letnica delovanja strokovne

organizacije. Moto ICN ob teh dogodkih ni bil toliko vezan na samo vsebino dogajanja, saj sta bila simpozij in kongres jeseni, mednarodna dneva pa obeležena ob 12. maju. Prav tako iz razpoložljivih virov ni mogoče natančno razbrati, kdaj so bili ob motih ICN dodani še moti ICM. Kongres leta 2005 je prvič nosil naslov obeh strok: 5. kongres zdravstvene in babiške nege. Kjer je bilo mogoče najti moto ICM v naših virih in je bil obeležen ob dogodku, je v prispevku tudi naveden. Prispevek je omejen na področje izobraževanj, ki so bila organizirana v strokovni organizaciji, in na obeležitev vsakoletnih mednarodnih dni medicinskih sester (in kasneje babilic) od leta 1993 dalje. Pri pregledu izobraževanj na nacionalni ravni so bili ključni simpoziji in kongresi; tako leta 2017 beležimo 15 simpozijev in 11 kongresov, skupaj 26 strokovnih dogodkov na nacionalni ravni. Za postopno dvigovanje kakovosti tako prispevkov na samih dogodkih kot strokovnih člankov, publiciranih v zbornikih simpozijev in/ali kongresov, štejemo razvoj stroke same, raziskovanja, dostopnosti do mednarodnih strokovnih povezav. K tem premikom je pripomogel tudi hiter in intenziven razvoj izobraževanja tako dodiplomskega kot podiplomskega v lastnih izobraževalnih institucijah v državi in pridobivanja akademskih naslovov doma in po svetu. Zaradi časovne povezanosti izobraževanja in obeleževanja mednarodnih dni medicinskih sester in babilic je v pregledu izobraževanj omenjena tudi vsakoletna slovesna obeležitev (osrednja proslava, slavnostna akademija) obeh dni; babilic 5. maja, medicinskih sester 12. maja; oboje je bilo povezano v eni osrednji slavnostni prireditvi, ob tem, da so babilice prirejale še druge manjše dogodke in imele na svoj praznik tudi svojo izjavo za javnost pri Zbornici - Zvezi. Tako imamo od 5.

kongresa zdravstvene in babiške nege dalje (2009) kongrese ali simpozije organizirane skupaj s proslavo/slavnostno akademijo izmenjavo obeh strokovnih dogodkov na dve leti, torej vsako drugo leto simpozij in vsako drugo leto kongres.

V uvodniku k prilogi Utripa ob 12. maju 2001 z naslovom: »12. maj 2001 Mednarodni dan medicinskih sester »Medicinske sestre so vedno tu za vas - združeni proti nasilju« (tisto leto je dogodka v zvezi s tem organiziralo DMSZT Ljubljana (tedanji naziv društva) je mag. Bojana Filej, predsednica Zbornice - Zveze, zapisala: Kako smo praznovali do sedaj: »Z ustanovitvijo Zbornice zdravstvene nege Slovenije se je takratno predsedstvo odločilo, da spremeni način praznovanja mednarodnega dneva medicinskih sester in da se organizacija centralne proslave prenese na regijska društva. S tem bi bilo vzpostavljeno boljše sodelovanje med regijskimi društvi, pa tudi njihova vloga bi bila bolj vidna. Tako je bilo Društvo Maribor prvo, ki je prevzelo to nalogo. Kot takratna predsednica društva in podpredsednica zbornice sem poudarila, da je leto 1993 še posebej pomembno, saj je v tem letu potekalo praznovanje 45-letnice Svetovne zdravstvene organizacije, 15. obletnica Konference o primarnem zdravstvenem varstvu v Alma Ati, 1. obletnice sprejema države Slovenije v Svetovno zdravstveno organizacijo, 173. letnice rojstva začetnice modernega sestrinstva Florence Nightingale in novoustanovljena Zbornica zdravstvene nege Slovenije je bila v času praznovanja stara 5 mesecev«.

Osrednji izobraževalni dogodki na nacionalni ravni in praznovanja mednarodnih dni medicinskih sester in babilic so od leta 1993 potekali po spodnjem prikazu.

Pobudnica in sodelujoča je bila vedno Zbornica - Zveza, pri slavnostni obeležitvi mednarodnega dneva medicinskih sester (in kasneje babilic) pa so večkrat, ne sicer vedno, sodelovala regijska strokovna društva. Strokovni program simpozija ali kongresa je bil v pristojnosti krovne organizacije, zadnja leta je potekal v okviru SKOR centra (Nacionalni center za strokovni, karierni in osebnostni razvoj medicinskih sester in babilic), ki deluje pri Zbornici - Zvezi. Nazivi regijskih strokovnih društev so navajani, kot jih je bilo mogoče razbrati iz razpoložljivih virov; v pregled so vključeni tudi kraj, čas in mesto dogodka, kjer je to dosegljivo.

12. maj - mednarodni dan medicinskih sester je določil ICN leta 1965. Prvo obhajanje je bilo v Sloveniji leta 1972 z naslovom Vloga sestre v ohranitvi zdravega okolja (Uredništvo, 1973.)

Pregled strokovnih in slavnostnih dogodkov organizacije od leta 1993 do danes

12. maj 1993: osrednjo proslavo v Mariboru je skupaj s strokovno organizacijo soorganiziralo DMSZT Maribor; moto ICN: »Kvaliteta, stroški in zdravstvena nega«.

12. maj 1994: osrednjo proslavo je soorganiziralo DMSZT Celje; moto ICN: »Zdrava družina – zdrav narod«.

1. simpozij zdravstvene nege še ni bil vezan na mednarodni dan medicinskih sester in je potekal **od 21. - 22. oktobra 1994** v Kulturnem domu v Laškem. Posebej je bil posvečen izidu prvega Kodeksa etike medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije; izdana je bila tudi značka zbornice zdravstvene nege; oboje so udeleženci prejeli na dogodku, vsi člani organizacije pa v decembrski številki Utripa.

12. maja 1995 je bilo praznovanje mednarodnega dneva medicinskih sester zaupano DMSZT Koper (v hotelu Adria Convent v Ankaranu) in prvič je bil istočasno organiziran tudi **2. simpozij zdravstvene nege (12. in 13. maja)** z naslovom: »Za boljšo kakovost zdravstvene nege«, kjer je bilo veliko govora o prvi razmejitvi zdravstvene nege. Moto ICN: »Zdravje žensk – medicinske sestre utirajo pot«.

12. maj 1996: 3. simpozij zdravstvene nege ter osrednja proslava sta potekala v Slovenj Gradcu v soorganizaciji DMSZT Slovenj Gradec (**9. in 10. maja**). Moto ICN: »Do boljšega zdravja z raziskovanjem v zdravstveni negi«.

12. maja 1997 je osrednjo proslavo in **4. simpozij zdravstvene nege** soorganiziralo DMSZT Gorenjske v Festivalni dvorani na Bledu. Moto ICN: »Zdravi mladi ljudje – svetlejša prihodnost«.

V istem letu, **17. in 18. novembra 1997,**

je bil organiziran **1. kongres zdravstvene nege** v Festivalni dvorani v Ljubljani, kjer je bila obeležena tudi 70. obletnica organiziranega delovanja in združevanja medicinskih sester v Sloveniji. Naslov kongresa: »Naredimo zdravstveno nego vidno«.

12. maja 1998 sta se strokovno dogajanje - **5. simpozij zdravstvene nege (12. in 13. maja)** in osrednja proslava - odvijala v Murski Soboti v dvorani kina Park v soorganizaciji DMSZT Pomurja. Moto ICN: »Partnerstvo za zdravo skupnost«.

12. maja 1999 je bil mednarodni dan povezan s 100. obletnico ustanovitve ICN ter s **6. simpozijem zdravstvene nege**, pospremljen z motom ICN: »Praznujmo preteklost zdravstvene nege – zahtevajmo prihodnost«. Praznovanje in dvodnevni simpozij (**12. in 13. maja**) sta bila Kulturnem centru Janez Trdina v Novem mestu v soorganizaciji DMSZT Novo mesto.

2. kongres zdravstvene nege pod motom: »Zdravstvena nega za 21. stoletje« **od 17. - 19. novembra 1999** je bil organiziran v Kongresnem centru Emona Bernardin v Portorožu v soorganizaciji DMSZT Koper. Izšel je Mali leksikon terminoloških izrazov v zdravstveni negi.

12. maj 2000 in 7. simpozij zdravstvene nege smo izvedli in slovesno obeležili **12. in 13. maja** v Primorskem dramskem gledališču v Novi Gorici z motom ICN: »Medicinske sestre so vedno tu za vas«, v sodelovanju z DMSZT Nova Gorica.

Za **12. maj 2001** in **8. simpozij zdravstvene nege** je organizacijo v sodelovanju z Zbornico - Zvezo prevzelo DMSZT Ljubljana (**od 10. - 12. maja**). Osrednja proslava je bila 11. maja v Postojnski jami,

12. maja je sledil simpozij z motom ICN: »Medicinske sestre so vedno tu za vas – združeni proti nasilju« na Srednji zdravstveni šoli Ljubljana.

3. kongres zdravstvene nege »Zdravstvena nega - okolje in viri« je potekal v Kongresnem centru Bernardin v Portorožu **od 11. - 14. septembra 2001**.

9. simpozij zdravstvene nege v organizaciji Zbornice – Zveze in osrednja proslava ob mednarodnem dnevu medicinskih sester sta potekala v Ljubljani **11. 5. 2002** v Kulturnem domu Španskih borcev. Prisotna je bila tudi predsednica ICN Christine Hancock. Moto simpozija in ICN: »Medicinske sestre so vedno tu za vas - skrbimo za družine«.

Za **12. maj 2003** – mednarodni dan medicinskih sester – je ICN sporočal moto: »Medicinske sestre se borijo proti zaznamovanosti z aidsom – skrbimo za vse«. Osrednja proslava je potekala v Kongresnem centru Habakuk 12. maja, 10. simpozij zdravstvene nege v obliki okrogle mize pa 13. maja na isto temo, prav tako v Habakuku.

4. kongres zdravstvene nege z naslovom »Globalizacija in zdravstvena nega« je bil organiziran v Kongresnem centru Bernardin v Portorožu od 1. - 3. oktobra 2003.

12. maja 2004 je v Narodnem domu v Celju ob mednarodnem dnevu medicinskih sester potekala **okrogla miza** z naslovom: »Združimo moči v boju proti revščini«. Moto ICN: »Medicinske sestre delajo z revnimi; proti revščini« (izšla je priloga Utripa, zbirali smo tudi higienske

pripomočke za revne). Svečana proslava pa je bila organizirana v sodelovanju z DMSZT Celje v Modrem salonu Celjskega sejma v Celju.

5. kongres zdravstvene in babiške nege (kongresom in simpozijem je bil od tu dalje dodana še babiška nega) je potekal v Ljubljani v kongresnem centru MONS od 12. - 14. maja 2005: Moto kongresa in ICN: »Medicinske sestre in varnost pacientov: Boj proti ponarejenim zdravilom in nestandardnim zdravilom«. Babice so dobile prevod mednarodnega kodeksa etike. Moto ICM v sklopu dogodka ni bil posebej izpostavljen.

5. maja 2006 – mednarodni dan babic je potekal pod motom ICM: »Babice potrebujemo zdaj bolj kot kdajkoli«, **12. maj** – mednarodni dan medicinskih sester pa pod motom ICN: »Z ustreznim zaposlovanjem medicinske sestre rešujemo življenje«. Na temo ustreznega zaposlovanja je potekala **okrogla miza**, osrednja proslava ob mednarodnem prazniku je potekala **12. maja 2006** je na Bledu, v sodelovanju z DMSZT Gorenjske.

6. kongres zdravstvene in babiške nege je nosil naslov: »Zdravstvena in babiška nega – kakovostna, učinkovita in varna«. Kongres je potekal **10. in 11. maja 2007**; 10. maja so bili na slavnostni akademiji obeleženi: mednarodna dneva medicinskih sester in babic, 80. obletnica organiziranega delovanja medicinskih sester v Sloveniji ter 40. obletnica izhajanja strokovne revije Obzornik zdravstvene nege, vse v Kongresnem centru Domina v Ljubljani. Moto ICN: »Okolje pozitivne prakse – kakovostna delovna mesta – kakovostna oskrba pacientov«.

11. simpozij zdravstvene in babiške nege in osrednja proslava ob **12. maju** (mednarodnem dnevu medicinskih sester) in **5. maju** (mednarodnem dnevu babic) **2008** sta potekala v dvorani Kul-

turnega doma v Lendavi, organizirana skupaj z DMSBZT Pomurja. Moto ICN: »Medicinske sestre zagotavljajo kakovost tudi v primarnem zdravstvenem varstvu«. Moto ICM: »Zdrave družine so ključ do prihodnosti«.

7. kongres zdravstvene in babiške nege (11. do 13. maja 2009) in osrednja proslava sta bila organizirana (organizatorica Zbornica – Zveza) v Grand hotelu Union v Ljubljani. Moto kongresa: »**Medicinske sestre in babice – znanje je naša moč**«. Moto ICN: »Medicinske sestre zagotavljamo kakovost in uvajamo novosti. Moto ICM: »Svet potrebuje babice – zdaj bolj kot kadarkoli«. Istočasno smo obeležili tudi: 110. obletnico ustanovitve ICN, 80 letnico pristopa slovenskih medicinskih sester k ICN, 90 letnico nastopa prve službe Angele Boškin, 15 letnico izdaje Kodeksa medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije, 10-letnico vstopa Sekcije medicinskih sester – babic v ICM, 80 let, odkar je pričel izhajati Babiški vestnik in 10 let od prevoda mednarodnega Kodeksa etike za babice, 40 let podeljevanja Zlatih znakov.

12. simpozij zdravstvene in babiške nege smo **12. maja 2010** organizirali v Kongresnem centru hotela Bernardin v Portorožu z naslovom: »Medicinske sestre zagotavljamo varnost in uvajamo novosti pri obravnavi pacientov s kroničnimi obolenji«. Moto ICN 2010: »Medicinske sestre zagotavljamo varnost in uvajamo novosti pri obravnavi pacientov s kroničnimi obolenji«, moto ICM: »Svet potrebuje babice - zdaj bolj kot kadarkoli«. Na slovesnosti smo podpisali tudi (mednarodni) dogovor o sodelovanju z Združenjem zdravstvenih delavcev Srbije. Prvič v zgodovini organizacije je bilo podeljeno tudi priznanje za življenjsko delo.

8. kongres zdravstvene in babiške nege z naslovom: »**Medicinske sestre**

in babice zagotavljamo dostopnost in enakost zdravstvene oskrbe pacientov« smo organizirali, skupaj z DMSBZT Maribor, od **12. do 14. maja 2011** v Kongresnem centru hotela Habakuk na Pohorju. Moto ICN: »Medicinske sestre zagotavljamo enakost in dostopnost v zdravstveni oskrbi pacienta«. Moto ICM: »Svet potrebuje babice – zdaj bolj kot kadarkoli«.

13. simpozij zdravstvene in babiške nege je bil poimenovan kot »Dnevi medicinskih sester in babic«, dogajanje je potekalo **9. in 10. maja 2012** v Cankarjevem domu v Ljubljani, naslov simpozija je bil enak motu ICN: »Zdravstvena nega - z dokazi v prakso«. Moto ICM za to leto se je ponovno glasil: »Svet potrebuje babice bolj kot kadarkoli«. Obeleževali smo tudi 85 let delovanja Zveze društev, 20 let Zbornice, 20 let izdajanja glasila Utrip in 45 let izdajanja Obzornika zdravstvene nege.

9. kongres zdravstvene in babiške nege Slovenije je potekal v Kongresnem centru Brdo na Brdu pri Kranju od **9. - 10. maja 2013** z naslovom: »Moč za spremembe - medicinske sestre in babice smo v prvih vrstah zdravstvenega sistema«. Moto ICN: »Dostopnost in enakost«, moto ICM: »Svet potrebuje babice - zdaj bolj kot kadarkoli«. Organizatorica: Zbornica – Zveza.

14. simpozij zdravstvene in babiške nege Slovenije **10. 5. 2014** v Cankarjevem domu v Ljubljani, v organizaciji Zbornice – Zveze, pod naslovom: »E - zdravje in dokumentacija v zdravstveni in babiški negi«. Moto ICN: »Medicinske sestre - moč za spremembe«, moto ICM: »Babice spreminjajo svet - družino za družino«. Organizatorica: Zbornica – Zveza.

10. kongres zdravstvene in babiške nege se je odvijal v Kongresnem centru Brdo na Brdu pri Kranju od **11. - 12. maja**

2015 z naslovom: »Z optimalnimi viri do učinkovite zdravstvene in babiške nege«. Moto ICN: »Medicinske sestre – moč za spremembe, cenovno učinkovita zdravstvena nega, izboljševanje zdravja in dobrega počutja«, moto ICM: »Babice – za boljši jutri«. Organizatorica: Zbornica – Zveza.

15. simpozij zdravstvene in babiške nege Slovenije je potekal **12. maja 2016** v Festivalni dvorani na Bledu, v sodelovanju Zbornice – Zveze in DMSBZT Gorenjske, z naslovom: »Prožnost zdravstvene in babiške nege skozi odgovornost, varnost in kakovost«. Moto ICN: »Medicinske sestre – moč za spremembe: vpliv na izboljševanje (prožnosti) zdravstvenega sistema«. Moto ICM: »Ženske in novorojenčki: srce babištva«. Obeležili tudi 50. obletnico neprekinjenega izhajanja Obzornika zdravstvene nege.

12. maja 2017 je v hotelu Four points Ljubljana Mons potekala **slavnostna akademija**. Moto ICN: »**Medicinske sestre: vodilni glas za doseganje ciljev trajnostnega razvoja**«, **moto ICM: »Babice, matere in družine – parterji za življenje**«. Organizatorica: Zbornica – Zveza.

11. kongres zdravstvene in babiške nege Slovenije bo časovno prilagojen praznovanju 90. letnice organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem in

bo potekal **od 27. - 29. novembra 2017** v Kongresnem centru Brdo na Brdu pri Kranju, pod motom: »Medicinske sestre in babice – ključne za zdravstveni sistem«.

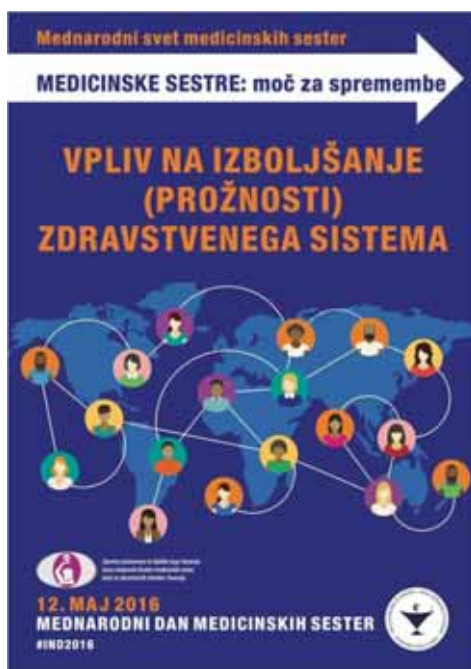
Kljub skrbnemu iskanju podatkov iz različnih virov je bilo dokaj zahtevno narediti zgornji pregled simpozijev, kongresov in osrednjih proslav ob mednarodnih dnevih medicinskih sester in babic. Veliko je v strokovni organizaciji skrbno zbranega, arhiviranega, sistematično zapisanega zlasti v Utripih, shranjenega v arhivih Zbornice – Zveze), tako da nas ne skrbi, da bi šlo v pozabo. Lahko se zgodi, da se bo besedilo (npr. različni prevodi mota ICN v slovenski jezik) v kakšnih detajlih razlikovalo, ker je najti več različic. Pre-

gled dogodkov naj bo spodbuda generacijam medicinskih sester, zdravstvenih tehnikov, babic in bolničarjev negovalcev za naprej.

Literatura in viri

Arhiv Zbornice – Zveze, spletne strani Zbornice – Zveze in Glasilo Utrip

Mednarodni dan sester – 12. maj 1973, 1973. *Zdravstveni Obzornik*, 7(2), pp. 143–145.

Slika 111: Moto mednarodnega dneva medicinskih sester, 2016 (Avtor: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 112: Moto mednarodnega dneva babic, 2017 (Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

VII.

SLOVENSKA ZDRAVSTVENA NEGA IN PROFESIONALIZACIJA – IZZIVI ZA PRIHODNOST

Izr. prof. dr. Brigita Skela Savič, znanstvena svetnica

STROKA, PROFESIJA IN NA DOKAZIH PODPRTA ZDRAVSTVENA NEGA

Praznujemo 90 let organiziranega delovanja zdravstvene nege v Sloveniji. Ne čutim se poklicano, da bi lahko presojala iz zgodovinskega vidika, kako velik razvoj je stroka zdravstvene nege naredila v 90-ih letih v Sloveniji. Zagotovo zelo velik, saj je tak tudi razvoj zdravstvene nege v razvitem svetu in Slovenija je del razvitih držav. Lahko pa se vprašamo, ali je stanje stroke danes mednarodno primerljivo, v kateri fazi profesionalizacije zdravstvene nege smo, kako smo pripravljeni na dolgoživost družbe in na potrebe zdravega in bolnega človeka, ali ustvarjamo nova znanja za nove pristope do potreb pacientov in kako smo pripravljeni za prevzemanje profesionalne odgovornosti v družbi danes in v prihodnosti. Na osnovi odgovorov na ta vprašanja si lahko odgovorimo, kje danes smo in načrtujemo strateške usmeritve za prihodnost.

Carvalho (2014) navaja, da se zdravstvena nega v razpravah o profesionalizaciji zdravstvenih poklicev pogosto poimenuje kot »pol« profesija ali »navidezna« profesija. Kaj nam torej manjka, da smo dojeti kot pol profesija, in ali smo za to krivi sami? Slovenski avtor Svetlik (1999) pravi, da je pomembno vedeti, da je proces profesionalizacije določenega poklica »odvisen od področja, na katerem se pojavi, od potreb, ki jih posameznik lahko zadovoljuje, in od virov, s katerimi upravlja. Ne zgodi se sama od sebe, zanjo sta potrebna samozavedanje in samoorganizacija poklica. Zato se poti profesionalizacije različnih profesij med seboj razlikujejo.« Vsaka stroka mora prevzeti odgovornost za to, kje je na področju profesionalizacije v danem trenutku, enako velja za zdravstveno nego. Ob tem je potrebno biti zelo realen do situacijskih dejavnikov znotraj in izven stroke, ki oblikujejo doseženo v zdravstveni negi kot profesiji danes.

Kako enostavno pojasniti profesijo, da jo razume vsak strokovnjak v zdravstveni negi? Izhodiščne spremenljivke, kako razumeti profesijo in profesionalizacijo, sem si razjasnila s poglobljenim kontinuiranim študijem znanstvene literature, ki je bil vodilo pri raziskovalnem delu v obdobju zadnjih desetih let dela kot visokošolska učiteljica in raziskovalka (Skela-Savič 2008, 2009a, 2009b, 2011; Skela-Savič & Kydd, 2011; Skela-Savič & Klemenc, 2011; Skela-Savič 2012a, 2012b, 2013a, 2013b, 2013c, 2014; Skela-Savič & Kiger 2015; Hvalič Touzery & Skela-Savič, 2016; Skela-Savič, 2016a, 2016b; Skela-Savič, et al., 2016a; Skela-Savič, et al., 2016b; Skela-Savič, et al., 2016c; Skela-Savič, et al., 2016d; Skela-Savič, et al., 2016e; Pajnikihar, et al., 2017; Skela-Savič, 2017a, 2017b). Elementi profesionalizacije zajemajo urejen sistem formalnega izobraževanja, opredeljeno poklicno etiko in odgovornost, kodeks delovanja, profesionalno združenje, ki povezuje izvajalce določene stroke, izdelane smernice in standarde za spremljanje kakovosti dela in vzpostavljen nadzor lastnega dela, izvajanje strokovnega dela, ki je podprto z dokazi in vzpostavljen sistematičen sistem raziskovanja in razvoj stroke, ki prinaša nova zna-

nja, potrjuje ustreznost ali neustreznost obstoječega delovanja in odgovarja na družbene potrebe ter postavlja izzive za novo razvojno paradigmo, zdravstvena nega kot znanstvena disciplina in družbeno odgovorna profesija.

Profesionalizem je več dimenzionalni koncept, ki medicinskim sestram zagotavlja priložnosti za osebno in profesionalno rast. Ta proces zahteva znanje, veščine, razvoj značilnosti poklicne identitete profesije in internacionalizacijo vrednot in norm profesionalne skupine (Alidina, 2013). Profesionalizem se ocenjuje po individualnih značilnostih in obnašanju, odnosih z drugimi posamezniki in konteksti delovanja ter socialnih dimenzijah, kot so družbena odgovornost, morala, politična in ekonomska odgovornost, vključuje tudi spoštovanje standardov in kompetenc (Keeling & Templeman, 2013; Fantahun, et al., 2014). Koncept profesionalizma sam po sebi pokaže na pripadnost profesiji in od medicinskih sester se pričakuje, da se izobražujejo, publicirajo svoje raziskave, izboljšujejo prakso in teorije zdravstvene nege ter da delujejo avtonomno (Çelik & Hisar, 2012). Pri tem sta izjemnega pomena lastna poklicna percepcija in razumevanje pomena zdravstvene nege ter umestitev obojega v socialni kontekst. Oboje ima vpliv na razvoj in rast zdravstvene nege kot znanstvene discipline (Viitanen, 2007).

Watkins (2011) profesionalizem kot koncept opiše v obliki treh spremenljivk. Prva je *Oblikovanje profesije*, ki vključuje poklicno skupino, definirana znanja na področju delovanja, vzpostavljeno samoregulacijo, kontinuiran razvoj profesionalnega znanja in veščin za nenehno izboljševanje kakovosti dela. Druga je *Pri-*

znavanje profesije, ki vključuje temeljne komponente, kot so znanje, avtonomija, odgovornost za profesionalno presojo in učinek tega na učinkovitost kliničnega dela. Tretja spremenljivka je *Uspešnost profesije*, ki je lahko dosežena samo s formalnim izobraževanjem, ki mora vključevati znanje, pridobljeno s sistematičnim raziskovanjem, in vključuje strokovno presojo skozi razvoj kritičnega razmišljanja in odločanje na osnovi dokazov.

Watkins (2011) definira, da je izobraževanje na magistrski ravni ključni element, ki spoznanja raziskav o profesionalizaciji postavi v kontekst akcije za doseganje le te, saj se pri diplomantih poveča zaupanje v lastno delo, ki dobi smisel, sposobnosti za odločanje in druge kognitivne sposobnosti pripomorejo k uresničevanju na dokazih podprte prakse in s tem doseganjem profesionalizma. Carvalho (2014) ugotavlja, da znanje, pridobljeno z raziskovalnim delom, najbolj loči profesije v zdravstvu med seboj. Vendar pa nekatere medicinske sestre to novo znanje zaznavajo kot odmik od negovanja in podpirajo lokalni kontekst znanja v praksi.

Stroka torej postane profesija takrat, kadar s sistematičnim pristopom pri delu ustvarja svoje lastno znanje in ga prenaša v neposredno strokovno delo in strokovnjaki v praksi generirajo raziskovalne probleme in potrebe po spremembah, ki jih rešujejo v razvojno raziskovalnih timih, v katerih so strokovnjaki in raziskovalci zdravstvene nege in drugi, ki skupaj razvijajo na dokazih podprte odgovore na probleme in izzive v neposrednem delu s pacienti.

Orodje za razvijanje profesije je medtem na dokazih podprtega dela ali prakse (v angleškem jeziku »evidence

based practice») v zdravstveni negi (v nadaljevanju DPZN), ki pa je značilnost vseh zdravstvenih profesionalcev in ne samo zdravstvene nege. Le ta povečuje kakovost in zanesljivost zdravstvene obravnave, izboljšuje izide zdravstvene obravnave in zmanjšuje variiranje v zdravstveni obravnavi in stroških (Melnyk, et al., 2012). Koncept na DPZN od izvajalcev zahteva, da pri svojem delu uporabljajo najboljše, preverjene, najnovejše in najpomembnejša spoznanja raziskav. Dodana vrednost na DPZN je tudi dimenzija prenašanja znanja in vedenja na uporabnike. Na DPZN funkcionira na premisah postavljanja kliničnih vprašanj, iskanja in zbiranja najpomembnejših podatkov in dokazov, kritične presoje podatkov oz. dokazov z obstoječim načinom dela, soočenje pridobljenih spoznanj z obstoječim kliničnim delom in potrebami pacientov ter aplikacijo spoznanj v klinično delo. Iskanje, presojanje, soočanje z obstoječim delovanjem, aplikacija in evalvacija so temeljne komponente na DPZN (Melnyk, et al., 2012; Dogherty, et al., 2013; Stokke, et al., 2014; Melnyk, et al., 2014).

Tipične ovire za uporabo na DPZN v praksi, ki jih ugotavljajo različni avtorji, so pomanjkanje časa, zaviralna organizacijska kultura, filozofija »tako smo tukaj vedno delali«, pomanjkljivo znanje in kontinuirano profesionalno izobraževanje, slab dostop do kakovostnih podatkovnih baz, odpor pri managerjih in vodjih, natrpan delovnik, odpor pri zdravnikih in medicinskih sestrah, negotovost pri zbiranju informacij in omejeni kakovosti dobljenih dokazov, omejen dostop do virov, ki omogočajo na dokazih temelječe delovanje (Melnyk, et al., 2012; Melnyk, et al., 2014). Tako je danes znanje o raziskovanju in na dokazih podprtem delu postalo pomemben

del izobrazbe visokošolsko izobraženih medicinskih sester tako na dodiplomski kot podiplomski ravni. V praksi je le to omogočilo oblikovanje novih področij delovanja, kot so nove vloge na področju naprednih oblik dela ali »advanced nurse practitioner roles« (Loke, et al., 2014; Yoder, et al., 2014). Vendar pa raziskave kažejo, da raziskovanje preprosto še ni del profesionalne identitete medicinskih sester, zato se pogosto zgodi, da visokošolsko izobražene medicinske sestre ne aplicirajo raziskovalnih izsledkov v vsakdanje klinično delo (Kelly, et al., 2013; Loke, et al., 2014).

Razmišljanje o stanju profesionalizacije zdravstvene nege v Sloveniji

Iz zapsanega sklepamo, da v zdravstveni negi zaradi številnih okoliščin, ki so jo oblikovale in so prisotne znotraj in izven nje, ni enostavno postati profesija. Profesija se razvije v procesu profesionalizacije, ki ni enkratno dejanje, je niz razvojnih aktivnosti, ki so odvisne predvsem od usposobljenosti odgovornih na najvišjih pozicijah odločanja v danem trenutku, njihove sposobnosti strateškega načrtovanja sprememb in argumentirane artikulacije zahtev za izboljšave pri delu, da lahko odgovorimo na potrebe zdravih in bolnih. Torej tiste naloge, ki nam jih nalaga definicija poklica. Kdo so torej odgovorni? Odgovor je preprost in temelji na izvedenih reprezentativnih raziskavah v Sloveniji (Skela-Savič, et al., 2016a, 2017a, 2017b) in pregledu številne znanstvene literature. **Management zdravstvene nege zdravstvenih in socialnih zavodov, management visokošolskih zavodov študijskih programov zdravstvene nege in management nacionalnega združenja v zdravstveni negi**

so tisti, ki morajo prevzeti odgovornost za razvoj zdravstvene nege danes in v prihodnosti.

Za premik, da se stroka razvije v profesijo, so potrebne znanje, kompetence, sposobnosti in vrednote za razvojno delo v zdravstveni negi. Zagotovo se temeljno znanje lahko razvije v okviru dodiplomskega izobraževanja v zdravstveni negi, vendar je današnjim diplomantom potrebno omogočiti, da ta znanja in z njimi povezana vedenja tudi prepoznajo v kliničnih okoljih. Kakšne vrednote s svojim zavednim in nezavednim delovanjem sporočamo študentom zdravstvene nege? Raziskava Skela-Savič in sodelavci (2017a) v dvajsetih slovenskih bolnišnicah pokaže, da je dojemanje vrednot v zdravstveni negi mogoče razdeliti na dva vsebinsko ločena konstrukta, to sta »vrednote negovanje, zaupanje in pravičnosti« in »vrednote razvoj, profesionalizem in aktivizem«, pri čemer so kot manj pomembne izkažejo vrednote razvoja, profesionalizma in aktivizma. Vrednostni sistem delovanja visokošolsko izobraženih medicinskih sester v slovenskih bolnišnicah je bolj usmerjen v uresničevanje dnevni strokovnih nalog in ne toliko razvojnih nalog. Preverili so tudi razumevanje profesionalnih kompetenc. Prepoznali so dva ločena vsebinska konstrukta, »pričakovane kompetence v praksi«, ki zajemajo proces zdravstvene nege, kritično vrednotenje filozofije profesije, etično odločanje, mentoriranje, izboljševanje strokovnih veščin, znanje za klinično delo, sistematično spremljanje izidov, vključevanje rezultatov raziskav, ipd. Drugi vsebinski konstrukt so »kompetence razvoja in profesionalizma«, ki zajemajo prenos raziskav v prakso, načrtovano uvajanje novih sodelavcev, prenavljanje smernic in standardov, pri-

pravo raziskovalnih in razvojnih projektov, prijave na razpise, kritične strokovne ekspertize, ipd. V isti raziskavi so preverjali tudi prepričanja in poznavanje DPZN. Znanje anketirancev na tem področju je šibko ali pa neodločno, implementacija pa slaba. Rezultati pojasnjuje dejstvo, da se je samo 1/3 raziskovancev v zadnjih petih letih v okviru kontinuiranega profesionalnega razvoja izobraževala iz raziskovanja in DPZN. **Razumevanje in implementacijo na DPZN je med visokošolsko izobraženimi medicinskimi sestrami v slovenskih bolnišnicah mogoče pojasniti z (1) naprednimi vrednotami, ki podpirajo razvoj, profesionalizem in aktivizem, (2) naprednimi kompetencami, ki podpirajo razvoj in profesionalizem, (3) znanjem o raziskovanju in na DPZN, (4) izobraževanjem/usposabljanje o na DPZN in (5) dostopom do podatkovnih baz** (Skela-Savič, et al., 2017a). To so zelo jasna sporočila odgovornim, na čem je potrebno graditi prihodnji razvoj zdravstvene nege. Management zdravstvene nege mora pri zaposlenih podpreti razvoj znanj iz raziskovanja in na DPZN, da se preseže miselnost, ki smo jo prepoznali v kvalitativnih skupinskih intervjujih strokovnjakov zdravstvene nege. Primeri spoznanj so: »Raziskovanje in razvoj kot prostočasni aktivnosti medicinskih sester«, »Nizko lastno zavedanje in interes za pridobivanje znanj za vzpostavitev raziskovanja in razvoja«, »Nizko spoštovanje znanja o raziskovanju«. Raziskava je potekala v okviru projekta »Zdravstvena nega kot znanstvena disciplina v Sloveniji: mednarodno primerljiv sistem sekundarnega in terciarnega izobraževanja v zdravstveni negi kot temelj raziskav in prispevka znanosti k trajnostnemu družbenemu razvoju, (ARRS, V5-1507)« (v nadaljevanju Zdravstvena nega kot

znanstvena disciplina v Sloveniji) (Skela-Savič, et al., 2017b).

Projekt »Zdravstvena nega kot znanstvena disciplina v Sloveniji« (Skela-Savič, et al., 2017b) opozori, kako pomembno je kakovostno visokošolsko izobraževanje in razvojno povezovanje med zdravstvenim in visokošolskim zavodom. Visokošolski management ima pomembno vlogo z vidika »Družbene odgovornosti visokega šolstva za argumentacijo razvoja zdravstvene nege kot znanstvene discipline in ureditev izobraževanja na vseh nivojih«. Le to je logično pričakovanje, saj je akumulacija znanja o raziskovanju na fakultetah največja, tam mora biti prisotno raziskovalno delo, saj fakulteta lahko kakovostno izvaja in posodoblja študijske programe le, če stroko, za katero izobražuje, raziskuje in če je s stroko povezana preko kliničnega okolja in vključevanja praktikov v pedagoško delo. Enako pomembno je vključevanje kliničnega okolja v raziskovalno delo, kar v raziskavi potrdimo tudi z dobljenimi kodami, kot so »Nujno je sodelovanje med visokošolskim in zdravstvenim zavodom, Vzpostavi se naj skupna raziskovalna entiteta med visokošolskim in zdravstvenim zavodom, Strokovno delo in raziskovanje morata biti povezana«.

Na področju razvojno-raziskovalnega sodelovanja, ki bi se odražalo v skupnem temeljnem in aplikativnem raziskovanju, še nismo na zavedni ravni razumevanja, kako pomemben resurs predstavlja sodelovanje med visokošolskimi in zdravstvenimi zavodi, zato tudi stroka ni uspešna na razpisih za pridobivanje sredstev na nacionalni agenciji za raziskovanje (ARRS) in tudi ni tematskih razpisov za področje zdravstvene nege, ker le ta še ni prepoznana kot znanstvena disciplina.

Problem predstavlja tudi odsotnost medpoklicnega sodelovanja pri raziskovanju, ki pa je nujno, saj je reševanje problemov v kliničnem delu najbolj učinkovito, če so vključeni vsi strokovnjaki in raziskovalci, ki se jih problematika dotika. **Veličina samostojnosti zdravstvene nege se ne bo pokazala z usmerjenostjo vase, temveč z znanji in sposobnosti za povezovanje znotraj in izven institucije, kjer delujemo.**

Raziskave (Skela-Savič, et al., 2016c; 2016e; 2017b) zelo jasno pokažejo, da imamo probleme v temeljih razumevanja in uresničevanja prve faze profesionalizacije, to je po avtorici (Watkins 2011) »Oblikovanju profesije«, saj ne moremo doseči konsenza o kompetencah v zdravstveni negi glede na ravni izobraževanja za polic. Dosegli smo jih sicer na papirju, saj se kompetence srednješolske ravni izobraževanja ne podvajajo na visokošolskem izobraževanju iz zdravstvene nege, realnost v praksi je pa popolnoma drugačna. Raziskava opozori na številne probleme, od tega da prihaja do »Razhajanja in nezaupanja glede izobraževanja med srednjimi šolami in visokošolskimi zavodi«, da je še vedno prisotna miselnost, da je za vstop v visokošolsko izobraževanje potrebno imeti zaključeno srednjo zdravstveno šolo, kljub temu da Evropska Direktiva (2013) jasno opiše pogoje za vstop v izobraževanje, to je »zaključeno dvanajstletno splošno izobraževanje, potrjeno z diplomom, potrdilom ali drugim dokazilom, ki ga izdajo pristojni organi ali telesa v državi članici, ali s potrdilom o opravljenem izpitu enakovredne ravni, ki omogoča sprejem na univerzo ali visokošolske ustanove s priznano enakovredno ravno«. Takšno stališče onemogoča razvoj univerzitetnih študijskih programov, to je dipl. m. s.

(UN), h katerim so pristopile vse evropske države in tudi večina držav bivše Jugoslavije. Univerzitetno izobraževanje, ki bi trajalo 4 leta, bi diplomante dovolj opremilo z znanji za razumevanje in uresničevanje profesionalizacije zdravstvene nege.

Naslednji problem je izobraževanje na ravni strokovnega magisterija. **Visokošolski sistem že 10 let izobražuje magistricice in magistre zdravstvene nege, pa delovna mesta za napredne oblike dela še danes niso sistematizirana v zdravstvenih zavodih**, potrebe po njih pa so, lep primer so referenčne ambulante. Visokošolsko izobražene medicinske sestre, ki delajo v Referenčnih ambulantah (RA), imajo podiplomsko izobraževanje, ki so ga pripravili zdravniki družinske medicine, ki ni akreditirano in jim ne prinese dviga stopnje izobrazbe. Usmeritve Mednarodnega sveta medicinskih sester (International Council of Nurses - ICN) pa je, da je za napredne oblike dela potrebno imeti strokovni magistririj. Ko danes prebiramo rezultate dela diplomiranih medicinskih sester v RA, ki jih v člankih objavljajo večinsko zdravniki, specialisti družinske medicine in to v mednarodnih in domačih revijah, je soavtorstvo diplomiranih medicinskih sester izjemoma prisotno, njihovo delo pa je opisano kot »advance nurse practitioner«. Tako v člankih, realno pa za zasedbo delovnega mesta strokovni magistririj ni pogoj. Še več, redki so zdravstveni domovi, ki diplomirane medicinske sestre v RA podprejo pri magistrskem študiju zdravstvene nege ali promocije zdravja.

Potrebna je tudi prenova kontinuiranega profesionalnega izobraževanja, ki je pogoj za pridobitev licence. Zapisali smo že, da se visokošolsko izobražene medi-

cinske sestre zelo malo izobražujejo iz aplikativnega raziskovanja in razvojnega dela in na dokazih podprtega dela (Skela-Savič, et al., 2016a). **V obvezno izobraževanje za licence je potrebna nadgradnja vsebin, kot je razumevanje etike ne samo v dimenziji do pacienta in varovanja, temveč tudi v dimenzijah odgovornosti do razvoja stroke in ovir na tem področju ter odgovornosti do pacientov, kakšna bi zdravstvena nega morala biti, pa ni. Del vsebin obveznega izobraževanja mora postati tudi na DPZN.**

Razmisliti je potrebno, kakšno bi moralo biti naše znanje glede na potrebe, ki jih imajo pacienti danes, in kakšni bi morali biti kadrovske normative, da je delo s pacientom humano. Po takšnem premisleku ne bomo več izjavljali, da medicinske sestre ne bodo nikoli stavkale, ampak bomo rekli, da »medicinske sestre morajo stavkati«, ker s tem zavzamemo pravilno etično držo za izvajanje kakovostne in varne zdravstvene nege. Stavka bi paciente opozorila, da bi zanje lahko bolje skrbeli, če bi imeli vzpostavljene mednarodno primerljive pogoje in standarde dela, kot jih zahtevajo tudi zdravniki. Povedati je potrebno, da potrebujemo več visokošolsko izobraženega kadra. To ocenjujem kot bolj družbeno odgovorno dejanje kot pa molčati in ne stavkati. **V okviru procesa razvoja profesije bi danes medicinske sestre morale stavkati kot enovito poklicno telo in to za dvig kadrovskega normativov, upoštevanje Evropske direktive in dvig stopnje izobrazbe v zdravstveni negi, saj oboje pomeni manj zapletov v zdravstveni obravnavi, vsak zaplet pa ima svojo ceno.** Za takšno držo imamo dovolj dokazov. Zadnja raziskava Aiken in sodelavci (2016) pokaže, da če je

v timu zdravstvene nege, ki skrbi za 25 kirurških pacientov in ga sestavljajo štiri diplomirane medicinske sestre in dva nižje izobražena izvajalca zdravstvene nege, nadomestimo eno diplomirano medicinsko sestro z nižje izobraženim izvajalcem zdravstvene nege, povečamo verjetnost za smrtnost pacientov kar za 21 %. Raziskava je potekala v Belgiji, Angliji, Španiji, Švici in na Finskem. Koliko visokošolsko izobraženih medicinskih sester pa imamo mi na 25 kirurških pacientov? Zato ni dovolj, da redki predstavniki visokošolskega prostora opozarjajo na dejstvo, da država Slovenija sicer izobražuje po Evropski Direktivi za regulirane poklice, da pa izključno za področje zdravstvene nege le tega ne prevede v kadrovske normative, medtem ko to upošteva za zdravnike, zobozdravnike, babice, farmacevte, veterinarje in arhitekto. **Dejstvo po 90 letih delovanja je, da dipl. m. s. in dipl. zn. nista večinska izvajalca zdravstvene nege v kliničnih okoljih, njihovo število je le 2,4/1000 prebivalcev, skupaj izvajalcev zdravstvene nege pa 8,5/1000 prebivalcev. Večinsko zdravstveno nego izvajajo srednješolsko izobraženi tehniki zdravstvene nege, ki pa za to nimajo ne ustrezne stopnje izobrazbe in ne poklicnih kompetenc.** Postavi se raziskovalno vprašanje, kaj bi pokazala raziskava Aiken in sodelavcev (2016), če bi jo izvedli v Sloveniji?

Slovenija je na repu držav EU po deležu visokošolsko izobraženih dipl. m. s. / dipl. zn. Odgovornost za takšno situacijo lahko razberemo iz raziskave Skela-Savič in sodelavci (2017b), ko ugotovimo, da »Preseganje kompetenc tehnikov zdravstvene nege v kliničnih okoljih je na zavedni ravni vseh akterjev« in da je prepoznana »Velika odgovornost managementa zdravstvene nege za umeščanje

kompetenc izobraževanja in preseganja kompetenc v kliničnih okoljih.« **Stanje preseganja kompetenc tehnikov zdravstvene nege smo si ustvarili sami. Če bi na ravni takratnih visokih šol, managementa zdravstvene nege in Zbornice - Zveze imeli jasno razvojno vizijo profesionalizacije ob vstopu v Evropsko unijo, se danes ne bi soočali s premalo sistematiziranimi delovnimi mesti za visokošolsko izobražene medicinske sestre in bi imeli sistematizirane priporočene kategorije izvajalcev v zdravstveni negi po modelu Evropske zveze v zdravstveni negi (EFN) ali Mednarodnega sveta medicinskih sester (ICN). Danes v Sloveniji ni problem pomanjkanja visokošolsko izobraženih medicinskih sester, temveč premajhno število sistematiziranih delovnih mest za visokošolsko izobražene medicinske sestre. Smo edina država EU, ki ima visokošolsko izobražene medicinske sestre na Zavodu za zaposlovanje.** Potrebna je sistematizacija štirih kategorij izvajalcev, ki imajo jasno opredeljene kompetence. Primer EFN (2014) kategorij izvajalcev:

- NIVO 1: tehnik zdravstvene nege (TZN) – srednješolsko strokovno izobraževanje smeri Zdravstvena nega (5. raven SOK, 4. raven EQF);
- NIVO 2: diplomirana medicinska sestra, diplomirani zdravstvenik (dipl. m. s., dipl. zn.) – izobraževanje Zdravstvena nega (VS) splošne smeri na visoko strokovni ravni v skladu z Direktivo 2013/55/EU (7. raven SOK, 6. raven EQF);
- NIVO 3: specialist/ka določenega področja v zdravstveni negi (dipl. m. s. / dipl. zn., spec.) (7/8. raven SOK, 6/7. raven EQF);
- NIVO 4: strokovnjak za napredne oblike dela v zdravstveni negi in obravnavi

(ang. »Advance Nurse Practitioner« ali »Advanced Practice Nurse«) (magister/magistrica zdravstvene nege, Dr. – zdravstvene nege, zdravstvenih ved (8-10. raven SOK, 7-8. raven EQF) (Descriptors, n.d.; Logaj, et al., 2014, pp. 33–34).

Zgodovinsko gledano vemo, da visokošolski zavodi niso bili pripravljeni povečati visokošolskega izobraževanja, management pa tudi ni dovolj jasno zahteval, da je se v sistemu delovanja zdravstvene nege potrebno več visokošolsko izobraženih medicinskih sester. Ostali smo v fazi »ugodja« in leta 1981 nismo ustrezno reagirali na sistemsko in vsebinsko spremembo srednješolskega izobraževanja v zdravstveni negi, saj je druga višja šola, ki bi naj zadostila del potreb, po takrat viš. med. ses. nastala šele leta 1993 v Mariboru. Razvoj medicine in s tem povezane zahtevnosti zdravstvene obravnave, zdravstvene nege in potreb pacientov je bil večji, kot je bil dotok visokošolsko izobraženih medicinskih sester. Na to šele leta 2004 opozori Albreht (2005) v raziskavi »Analiza preskrbljenosti z medicinskimi sestrami ter ovrednotenje stopenjskih ukrepov in projekcij do leta 2033« in jasno napove potrebo po povečanju izobraževanja na visokošolski ravni, kjer upošteva le demografske podatke o populaciji visokošolsko izobraženih medicinskih sester in ne potreb pacientov. **Management zdravstvene nege in visokošolski management ter Zbornica – Zveza v trenutkih vstopa v EU in implementaciji EU Direktive za regulirane poklice iz leta 2005 niso bili dovolj uspešni, da bi na osnovi spoznanj tujih raziskav pojasnili, da je ob vstopu v EU potrebno povečati obseg izobraževanja na visokošolski ravni in zmanjšati obseg izobraževanja na srednješolski**

ravni, saj je že takrat bila očitna brezposelnost tehnikov zdravstvene nege. Še več, po vstopu v EU je prišlo do razhajanj znotraj srednješolsko in visokošolsko izobraženih medicinskih sester, ki jih čutimo še danes. Le to ovira razvoj zdravstvene nege kot profesije in še danes se ukvarjamo izključno s peto in sedmo ravno izobraževanja, potrebe pacientov so pa takšne, da v kliničnem delu potrebujemo specialiste, magistre in doktorje zdravstvene nege.

Zanimivo je to, da pri prizadevanjih za dvig izobrazbe v zdravstveni negi nismo uspeli pridobiti podpore zdravnikov, razen za področje RA, ki je primer učinkovitega medpoklicnega sodelovanja. **Zdravniške organizacije so se novembra 2016 pisno zavzele, da »ne podpirajo povečevanja dipl. m. s. v zdravstvu, da zdravstveno nego najbolj kakovostno izvajajo tehniki zdravstvene nege, da dipl. m. s. delajo predvsem na organizaciji in nadzoru zdravstvene nege, da je diplomant fakultete manj usposobljen, če nima srednje zdravstvene šole, ipd.«** Teško je v letu 2017 razumeti takšno stališče, ki zagotovo ni v korist pacientu in kakovosti in varnosti v zdravstvu ter profesionalizaciji zdravstvene nege, ob tem da so zdravniki v času samostojne države že večkrat stavkali in se borili za dvig osebnih dohodkov in dvig kadrovskega normativov.

Razloge za takšno delovanje je potrebno iskati tudi v dejstvu, da je organizacijska kultura v slovenskem zdravstvu prvenstveno hierarhična in da medicinske sestre nadrejenost zdravnikov in drugih zdravstvenih strokovnjakov sprejemajo (Skela-Savič, 2006; Skela-Savič, et al., 2007, 2008), da se država sooča s slabo usposobljenostjo srednjega ma-

agementa v zdravstvu, da pogoj za zasedbo vodilnega delovnega mesta ni izobrazba iz zdravstvenega managementa (Skela-Savič & Robida 2013), zato tudi v zdravstveni negi opažamo pomanjkljivosti pri managementu in vodenju zaposlenih (Lorber & Skela Savič, 2011), kar ima tudi posledice na profesionalizacijo zdravstvene nege v Sloveniji. Svoje je naredilo tudi nekritično politično imenovanje direktorjev zdravstvenih zavodov, ki ne poznajo zdravstvenega sistema, ali pa ga poznajo, pa niso opremljeni z znanji, ki jih danes potrebujemo, da lahko vodimo zdravstveno ustanovo v času hitrega razvoja in povečanih potreb po zdravstveni obravnavi.

Zdravstveni managerji (mednje sodijo tudi vodilni v zdravstveni negi) današnjega časa morajo imeti znanja, kompetence in sposobnosti za upravljanje in vodenje v obliki podiplomskih izobraževanj na naslednjih področjih: komunikacija in gradnja odnosov, znanje o zdravstvu in okolju, sodobni pristopi v vodenju, izgradnja profesionalizma na vseh ravneh, učinkovito upravljanje sistema, razvoj znanj in sposobnosti pri zaposlenih za ustrezen odziv na potrebe okolja, demografske trende, javno zdravstvene probleme, izgradnja vrednot, ki podpirajo na dokazih temelječe delo, odgovornost, kakovost in varnost, medsektorsko povezovanje, udejanjanje politike nenehne spremljanja in izboljševanja kakovosti ter udejanjanja načel kakovosti, uvajanje informacijske tehnologije v zdravstvu tudi iz vidika izboljševanja procesov dela in aktivne vključenosti uporabnikov storitev (AONE 2015; Skela-Savič, 2016c).

Združenje AONE (2015) pravi, da morajo biti specializacija iz managementa zdravstvene nege obvezna za prevzem vodilnih delovnih nalog, vendar v Sloveniji

teh pogojev nimamo. Zato je lažje razumeti tudi nekatera spoznanja raziskav, ki kažejo na uspešnost managementa zdravstvene nege. Skela-Savič in sodelavci (2016a) ugotavljajo, da morajo **managerji zdravstvene nege razvijati vodilne medicinske sestre na področju raziskovanja in DPZN, katerih naloga je oblikovanje kulture raziskovanja in na dokazih podprtega dela v kliničnih okoljih, management pa mora prispevati jasno razvojno vizijo raziskovanja in DPZN, ki je umeščena v celotno delovanje bolnišnice.**

Zamisliti se je potrebno tudi nad uveljavljeno prakso v Sloveniji, da ko visokošolsko izobražena medicinska sestra postane glavna medicinska sestra, izgubi stik z neposrednim delom s pacientom. Ali je to v korist razvoja profesije? Če to primerjamo z zdravniki, bodo le ti, ko postanejo generalni ali strokovni direktorji ali predstojniki večjih klinik, vedno ohranili del svojega strokovnega dela v kliničnem okolju (najpogosteje en dan v tednu delajo s pacienti). Zato nimajo nikoli problemov, da kliničnega okolja ne bi razumeli, da ne bi bili del njega in da se po končanem mandatu ne bi vrnili v klinično okolje, iz katerega so prišli na vodilno delovno mesto. Zakaj v zdravstveni negi ni tako, zakaj slišimo »saj ne morem iti delat nazaj v prakso, ker sem ven iz stroke«? **Praksa managementa zdravstvene nege, da ob prevzemu vodilne funkcije ne deluje več v kliničnem okolju, slabi profesionalizacijo, saj lahko pride do zavor pri ustvarjanju konkurenčne arene za vodilna in razvojna delovna mesta, zaviranja izobraževanj na drugi in tretji bolonjski stopnji in spregleda tistih visokošolsko izobraženih medicinskih sester, ki končajo študij na drugi ali tretji bolonjski stopnji in ne dobijo priložnosti za prenos znanj v**

prakso. Taka politika je destruktivna in zdravstveni negi škodi. Management zdravstvene nege to lahko reši z matrično organizacijsko strukturo vodenja zdravstvene ustanove in večjim pooblaščenjem vodilnih na nižjih nivojih vodenja.

Težave pri profesionalizaciji zdravstvene nege v Sloveniji se kažejo tudi v strokovnem naslovu za poklic, saj projekt »Zdravstvena nega kot znanstvena disciplina« (Skela-Savič, 2016e) pokaže, da »Ime poklica *negovalec, negovalka nima statusa*« in se ga smatra kot manj vredno in neprimer- no poimenovanje za izvajalce zdravstvene nege. Tudi prepoznavanje novih področij delovanja, kot je dolgotrajna oskrba, »*Poklicna identiteta tehnik zdravstvene nege v socialno-oskrbovalnih kompetencah*« ni sprejeto na strani predstavnikov srednješolskega sektorja. O strokovnem naslovu, ki bi za visokošolsko izobraževanje pojasnil vsebino dela v poklicu, potekajo razprave že od leta 2007. **V zadnjih desetih letih je Razširjeni strokovni kolegij za zdravstveno nego (RSKZN) že dvakrat potrdil spremembo strokovnega naslova, nazadnje leta 2014, ko je bil sprejet strokovni naslov diplomirana zdravstvenica / zdravstvenik, ki je blaga oblika preimenovanja, saj je za moški spol že v uporabi od 2004 naprej.** Do realizacije predloga na strani Ministrstva za zdravje (MZ), ki mora sprejeti predlog umestiti v seznam poklicev v zdravstvu, še ni prišlo. Tudi ni jasen odgovor MZ na sklep RSKZN o spremembi strokovnega naslova. Ob razpravah o spremembi strokovnega naslova je bilo in je še veliko nasprotovanj in pojasnil, da je naslov »medicinska sestra« v Sloveniji sprejet in da ga ni potrebno spreminjati. V fazi profesionalizacije mora stroka premišljevali tudi o tem, ali je strokovni naslov poklica ustrezen za rabo danes in v prihodno-

sti. Že desetletja nazaj so se medicinske šole preimenovala v zdravstvene šole, naslov poklica pa še vedno nosi v sebi »medicino«. **Kakorkoli iščemo dokaze za razumevanje, zakaj sprememba strokovnega naslova ni mogoče izvesti, lahko zaključimo, da negovanje kot osrednja esenca profesije še ni raziskano dovolj, da bi prestalo profesionalno presojo izven zdravstvene nege, da gre za znanost in to je ključni problem zdravstvene nege kot znanstvene discipline, če le to primerjamo z medicino.** Potrebna je artikulacija in konfrontacija teorije in prakse zdravstvene nege. Potrebno je prenehati z diskurzom teoretičnega znanja v šoli in praktičnega znanja v kliničnem okolju. Carvalho (2014) ugotavlja, da znanje, pridobljeno z raziskovalnim delom, najbolj loči profesije v zdravstvu med seboj. Nekatere medicinske sestre to novo znanje zaznavajo kot odmik od negovanja in podpirajo lokalni kontekst znanja v praksi. Horton in sodelavci (2007) pravijo, da zdravstvena nega zgodovinsko gledano vključuje temeljne naloge negovanja in pomoči bolnim in svojcem. Profesija se tako nahaja med izvajanjem »nege in skrbi«, ki so jo zgodovinsko izvajale manj izobražene ali priučene »sestre« in »negovanjem« kot znanostjo, ki jo izvajajo/ali bi jo morale izvajati visokošolsko in akademsko izobražene medicinske sestre. **Zakaj se ne strinjamo s predlogom diplomirana zdravstvena negovalka, negovalec, če se stroka imenuje zdravstvena nega?**

Poseben izziv ima pred seboj nacionalno strokovno združenje Zbornica – Zveza, ki mora napisati ambiciozno in sodobno vizijo razvoja, cilje in strategijo za doseganje le teh. Organizacija praznuje 90 let. **Jasna vizija razvoja, ki je družbeno odgovorna in je odziv na potrebe družbe,**

zahteva alokacijo resursov, premislek o obstoječi organiziranosti in usmeritvi sredstev v raziskovanje in razvoj. Nujne so zahteve po transparentnem delovanju na ravni organizacije in regijskih društev. Slednja morajo dati možnost vsakemu članu, da se čuti povabljenega k delu društva. **Potrebno je uvesti, da so funkcije predsednikov, podpredsednikov društev in drugih organov društva izključno na dva mandata.**

Ker se danes politika vpleta v vse pore družbe, je izjemnega pomena, da Zbornica – Zveza kot nestransko združenje zagotovi, da izvoljeni predstavniki Zbornice – Zveze, ki le to predstavljajo znotraj in izven, ne smejo biti člani strank. Trenutna regulativa tega ne opredeli, saj je morebitna strankarska vključenost predstavnikov Zbornice Zveze sporna le z vidika morale. **Stroka mora biti ločena od politike, ker ji le to omogoča na dokazih podprto delovanje ne glede na politično opcijo, ki vodi državo.**

Na drugi strani je **politična aktivacija zaposlenih v zdravstveni negi zaželeno, vendar se le ta naj izkazuje preko kandidatur za državne in lokalne volitve**, medtem ko se **volilno telo Zbornice – Zveze ne sme uporabiti za agitiranje na vidna mesta, ki bi bila v »službi« političnih strank.** S takimi ravnanji bo stroka izgubila svoje priložnosti, ko lahko vpliva na politiko kot nestransko združenje strokovnjakov in profesionalcev, ne glede na to, kdo vodi državo.

Izzivi za prihodnost

Z večletnim raziskovalnim delom smo na strateški ravni opredelili »Nacionalno odgovornost za razvoj zdravstvene nege kot znanstvene discipline« in »Kazalnike uresničevanja nacionalne odgovornosti«

(Skela-Savič, 2017). Uresničevanje nacionalne odgovornosti za doseganje napredka v profesionalizaciji zdravstvene nege je ključnega pomena in mora postati prioriteta v nacionalni strategiji razvoja zdravstvene nege v Sloveniji. Opredeljeno nacionalno odgovornost lahko uresniči odgovoren management, ki ima znanja in sposobnosti za prepoznavanje resursov in priložnosti za doseganje kazalnikov uresničevanja nacionalne odgovornosti. **Cilj je profesionalizacija zdravstvene nege za kakovostno, varno in učinkovito zdravstveno obravnavo. Orodja za doseganje cilja so sistematično raziskovanje, strokovna presoja, razvoj kritičnega razmišljanja in odločanje na osnovi dokazov. Prizadevanja in uveljavljanje raziskovalnega dela v zdravstveni negi se lahko uveljavi le skozi »Nacionalni inštitut za raziskave v zdravstveni negi«, katerega ustanoviteljica naj bo Zbornica – Zveza. Inštitut se naj financira iz članarin članov in iz prijav na razpise. Čakanje na druge institucije glede na stanje zdravstvene politike v Sloveniji, da bi zdravstveno nego pri tem podprle, ni realno. Tako bo dosežen »Vpliv na politiko preko Nacionalnega raziskovalnega inštituta«, le temu lahko v prihodnosti, ko bo inštitut znanstveno uveljavljen, sledi tudi pridobitev javnih sredstev za delovanje inštituta. Inštitut naj sledi povedanemu v raziskavi, »Središče razvojno – raziskovalnega dela naj bo pacient«.**

Na ravni zaznave posameznega strokovnjaka v zdravstveni negi želim sporočiti sledeče: **za razvoj zdravstvene nege kot profesije in znanosti postaja pomembno dožemanje zdravstvene nege znotraj poklicne skupine. Obstajata dve dimenziji pogleda nanjo, ki se morata »ujeti«. S tem mislim na znanstve-**

no dimenzijo »negovanja« in dimenzijo reflektivne prakse »nege in skrbi«. Znanstvena dimenzija daje medicinskim sestram nova znanja, ki jih naj preizkusijo v praksi, refleksija na delo v zdravstveni negi pa naj bo raziskovalcem imperativ, da jo znanstveno dokažejo in uvrstijo na področje znanja o »negovanju« ali umestijo v polje na dokazih nepodprtega delovanja. Pri tem pa mora imeti vsaka diplomirana medicinska sestra znanja, da razvije sposobnost razumevanja pomena raziskav, rezultat katerih so znanstvena spoznanja, zato naj podpira razvojno delo v zdravstveni negi in naj prispeva pri soočenju dokazov in spoznanj iz prakse. **Tako bo zdravstvena nega ohranila vrednote, ki so jo skozi zgodovino oblikovale v odnosu do zdravega in bolnega človeka in dodala vrednote znanstvenega spoznanja o negovanju, razvoju in na dokazih podprtem delu. Le to je dober kompromis, da se teorija in praksa zlijeta v eno in bo zdravstveno nego potrdilo kot profesijo in znanstveno disciplino, ki »neguje« na osnovi znanstvenih spoznanj.** Če tega koraka v profesionalizaciji medicinske sestre ne bodo naredile, bo zdravstvena nega postala obrobna podporna služba zdravstvenega sistema, ki se bo izgubila v množici tistih, ki bodo v vse bolj naraščajočih potrebah po zdravju in obravnavi bolezni izrabili priložnost postati zagovorniki potreb sodobnega zdravega in bolnega človeka. Zato nimamo časa za neploden prepir in očitke o pretirani ambicioznosti posameznikov, ki želijo spremembe, temveč je potrebno stopiti skupaj in na znanstveni ravni utemeljiti naše delo »negovanje«, ki sta ga znali na takratni ravni zahtevnosti in razumevanja utemeljiti že naši predhodniki, kot sta Florence Nightingale in Angela Boškin.

<i>Teme</i>	<i>Sinteza tem</i>
Odgovornost za razvoj znanstvene discipline na ravni zavoda imata management zdravstvene nege in management fakultet.	<p style="text-align: center;">NACIONALNA ODGOVORNOST</p> <p>(1) Management zdravstvene nege, (2) management visokega šolstva v zdravstveni negi in (3) nacionalno združenje v zdravstveni negi (Zbornica-Zveza) so odgovorni za uveljavitev kompetenčnega modela v praksi in razvoja zdravstvene nege kot znanstvene discipline.</p>
Družbena odgovornost visokega šolstva za argumentacijo razvoja zdravstvene nege kot znanstvene discipline in ureditev izobraževanja na vseh nivojih.	
Uveljaviti že uveljavljene modele ravni znanj in kompetenc v zdravstveni negi za razvoj stroke in znanosti v Sloveniji.	
Raziskovanje in razvoj stroke kot delovna obveza medicinskih sester.	<p style="text-align: center;">KAZALNIKI URESNIČEVANJA NACIONALNE ODGOVORNOSTI</p> <p>(1) sistematizacija delovnih mest za 4 ravni kompetenc v zdravstveni negi, (2) raziskovanje in razvoj kot orodje dela v zdravstveni negi, (3) Nacionalni inštitut za raziskave v zdravstveni negi</p>
Sistemska odgovornost managementa zdravstvene nege in Zbornice-Zveze za umestitev opredeljenih kategorij izvajalcev v zdravstveni negi (tehnik zdravstvene nege, dipl. m. s., dipl. m. s. spec., mag. zdr. neg./dr.) v sistem zdravstvenega varstva na ravni sistematizacije in kadrovskega normativov.	
Definicija tehnika zdravstvene nege kot sodelavca v timu zdravstvene nege na vseh nivojih zdravstva in kot ključnega izvajalca zdravstveno-socialne obravnave v skupnosti in dolgotrajni oskrbi.	
Nacionalni raziskovalni inštitut kot formalna povezovalna oblika za razvoj in raziskovanje v zdravstveni negi v Sloveniji.	

Tabela 1: Rezultati sinteze spoznanj dveh kvalitativnih raziskav: »Nacionalni model razvoja in krepitev zdravstvene nege kot znanstvene discipline - tehnika skupinskega intervjuja« (Skela-Savič, 2017)

Literatura

- Aiken, L.H., Sloane, D., Griffiths, P., Rafferty, A.M., Bruyneel, L., McHugh, M., et al., 2017. Nursing skill mix in European hospitals: cross-sectional study of the association with mortality, patient ratings, and quality of care. *BMJ Quality & Safety*, 26(7), pp. 559–568. <http://dx.doi.org/10.1136/bmjqs-2016-005567>
- Albrecht, T., 2005. *Analiza preskrbljenosti z medicinskimi sestrami ter ovrednotenje stopenjskih ukrepov in projekcij do leta 2033*. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.
- Alidina, K., 2013. Professionalism in post-licensure nurses in developed countries. *Journal of Nursing Education and Practice*, 3(5), pp. 128–137. <https://doi.org/10.5430/jnep.v3n5p128>
- Carvalho, T., 2014. Changing connections between professionalism and managerialism: a case study of nursing in Portugal. *Journal of Professions and Organization*, 1(2), pp. 176–190. <https://doi.org/10.1093/jpo/jou004>
- Čelik, S. & Hisar, F., 2012. The influence of the professionalism behaviour of nurses working in health institutions on job satisfaction. *International Journal of Nursing Practice*, 18(2), pp. 180–187. doi: 10.1111/j.1440-172X.2012.02019.x
- Directive 2013/55/EU of the European Parliament and of the Council, 2013. *Official Journal of the European Union*, L354/132. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0055&from=EN> [2. 12. 2015].
- Descriptors defining levels in the European Qualifications Framework (EQF), n. d. Available at: <https://ec.europa.eu/ploteus/en/content/descriptors-page> [29.10. 2017].
- Dogherty, E.J., Harrison, M.B., Graham, I.D., Vandyk, A.D. & Keeping-Burke, L., 2013. Turning knowledge into action at the point-of-care: the collective experience of nurses facilitating the implementation of evidence-based practice. *Worldviews on Evidence-Based Nursing*, 10(3), pp. 129–139. doi: 10.1111/wvn.12009
- EFN Workforce Committee, 2014. *EFN Matrix on the 4 Categories of the Nursing Care Continuum*. Brussels: EFN Workforce Committee.
- Fantahun, A., Demessie, A., Gebrekirstos, K., Zemene, A. & Yetayeh, G., 2014. A cross sectional study on factors influencing professionalism in nursing among nurses in Mekelle Public Hospitals, North Ethiopia, 2012. *BMC Nursing*, 13(10), pp. 10–17. doi: 10.1186/1472-6955-13-10
- Healthcare Leadership Alliance: American College of Healthcare Executives, 2014. *ACHE Healthcare executive competencies assessment tool*. Chicago: Healthcare Leadership Alliance: American College of Healthcare Executives.
- Hvalič Touzery, S. & Skela-Savič, B., 2016. Stališče medicinskih sester o pomenu doktorskega študija v zdravstveni negi = Nurses' attitudes towards the importance of doctoral study in nursing. In: D. Železnik & U. Železnik, eds. *Kompetentnost in odgovornost kot temelja uspešnega delovanja na zdravstvenem in socialnem področju : zbornik predavanj z recenzijo = Competence and responsibility as the basics of successful working on the field of health and social care : proceedings of lectures with peer review, 6. znanstvena konferenca z mednarodno udeležbo s področja zdravstvenih in socialnih ved, 16. november 2016*. Slovenj Gradec: Visoka šola za zdravstvene vede = University College of Health Sciences, pp. 33–42.
- Horton, K., Tschudin, V. & Forget, A., 2007. The value of nursing: a literature review. *Nursing Ethics*, 14(6), pp. 716–740.
- Keeling, J. & Templeman, J., 2013. An exploratory study: student nurses' perceptions of professionalism. *Nurse Education in Practice*, 13(1), pp. 18–22. <http://dx.doi.org/10.1016/j.nepr.2012.05.008>
- Kelly, K.P., Turner, A., Gabel Speroni, K., McLaughlin, M.K. & Guzzetta, C.E., 2013. National survey of hospital nursing research, part 2: facilitators and hindrances. *The Journal of Nursing Administration*, 43(1), pp. 18–23. doi: 10.1097/NNA.0b013e3182786029
- Logaj, V., Skubic Ermeč, K., Biloslavo, R., Dobnikar, M., Marentič, U. & Mikulec B., 2014. *Umeščanje slovenskega ogrođa kvalifikacij v evropsko ogrođe kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in evropsko ogrođe visokošolskih kvalifikacij: zaključno poročilo, Slovenija*. 2nd ed. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje, pp. 33–34. Available at: <https://ec.europa.eu/ploteus/en/content/descriptors-pagehttp://www.nok.si/assets/PDF/Slovensko-ogrođe-kvalifikacij/Zaključno-poročilo-SI-2014.pdf> [29. 10. 2017].
- Loke, J.C.F., Laurensen, M.C. & Lee, K.W., 2014. Embracing a culture in conducting research requires more than nurses' enthusiasm. *Nurse Education Today*, 34(1), pp. 132–137. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2012.09.006>
- Lorber, M. & Skela-Savič, B., 2011. Perceptions of managerial competencies, style, and characteristics among professionals in nursing. *Croatian medical journal*, 52(2), pp. 198–204. doi: 10.3325/cmj.2011.52.198
- Melnik, B.M., Fineout-Overholt, E., Gallagher-Ford, L. & Kaplan, L., 2012. The state of evidence-based practice in US nurses: critical implications for nurse leaders and educators. *Journal of Nursing Administration*, 42(9), pp. 410–417. doi: 10.1097/NNA.0b013e3182664e0a
- Melnik, B.M., Gallagher-Ford, L., English Long, L. & Fineout-Overholt, E., 2014. The establishment of evidence-based practice competencies for practicing registered nurses and advanced practice nurses in real-world clinical settings: proficiencies to improve healthcare quality, reliability, patient outcomes, and costs. *Worldviews on Evidence-Based Nursing*, 11(1), pp. 5–15. doi: 10.1111/wvn.12021.
- Pajnikihar, M., Vrbnjak, D., Donik, B., Fekonja, Z., Pesjak, K. & Skela-Savič, B., 2017. *Nacionalni model razvoja in krepitev zdravstvene nege kot razvojnega discipline - mešani raziskovalni dizajn : rezultati raziskave DP 5 projekta »Zdravstvena nega kot znanstvena disciplina«* (CRP, 2015–2017). Maribor; Jesenice: Fakulteta za zdravstvene vede; Fakulteta za zdravstvo Angele Boškin, pp. 1–44.
- Skela-Savič, B., 2017. Razvoj elementov profesionalizacije v slovenski zdravstveni negi – tehnika skupinskih intervjujev. *Obzornik zdravstvene nege* 51(4), (v postopku objave).
- Skela-Savič, B., Hvalič-Touzery, S. & Pesjak, K., 2017a. Professional values and competencies as explanatory factors for the use of evidence-based practice in nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 73(1), pp. 1910–1923. doi: 10.1111/jan.13280
- Skela-Savič, B., Babnik, K., Trunk Širca, N., Pajnikihar, M., Klemenčič, E., Gabrovec, B., et al., 2017b. *Zaključno poročilo ciljno raziskovalni projekt: »Zdravstvena nega kot znanstvena disciplina v Sloveniji: mednarodno primerljiv sistem sekundarnega in terciarnega izobraževanja v zdravstveni negi kot temelj raziskav in prispevka znanosti k trajnostnemu družbenemu razvoju«*. Jesenice, Izola, Maribor, Celje, Ljubljana: Fakulteta za zdravstvo Angele Boškin, Fakulteta za vede o zdravju Univerze na Primorskem, Fakulteta za zdravstvene vede Univerze v Mariboru, Mednarodna fakulteta za družbene in poslovne študije, Nacionalni inštitut za javno zdravje, Pedagoški inštitut, pp. 1–226.
- Skela-Savič, B. 2016a. Stališča do poimenovanja štirih kategorij izvajalcev in splošnih kompetenc v zdravstveni negi Evropskega združenja v zdravstveni negi (EFN): eksplorativna raziskava. In: D. Železnik & U. Železnik, eds. *Kompetentnost in odgovornost kot temelja uspešnega delovanja na zdravstvenem in socialnem področju : zbornik predavanj z recenzijo, 6. znanstvena konferenca z mednarodno udeležbo s področja zdravstvenih in socialnih ved, 16. november 2016*. Slovenj Gradec: Visoka šola za zdravstvene vede, pp. 12–22.
- Skela-Savič, B., 2016b. *Smernice za izobraževanje v zdravstveni negi na študijskem programu prve stopnje Zdravstvena nega (VS)*. Jesenice: Fakulteta za zdravstvo, p. 19.
- Skela-Savič, B., 2016c. Razvoj zaposlenih in razvoj celovite kakovosti kot sistemski dimenziji učinkovite zdravstvene obravnave. In: M. Bahun & B. Pavlenč, eds. *10 let vodenja kakovosti v slovenskem zdravstvu: izkušnje, dobre prakse, ovire: zbornik prispevkov*. Jesenice: Splošna bolnišnica, pp. 16–26.
- Skela-Savič, B., Pesjak, K. & Lobe, B., 2016a. Evidence-based practice among nurses in Slovenian Hospitals: a national survey. *International Nursing Review*, 63(1), pp. 122–131. <https://doi.org/10.1111/inr.12233>

- Skela-Savič, B., Pivač, S., Kalender Smajlovič, S., Pesjak, K., Čuk, V., Babnik, K., et al., 2016b. *ARRS-CRP - Zdravstvena nega kot znanstvena disciplina v Sloveniji: mednarodno primerljiv sistem sekundarnega in terciarnega izobraževanja v zdravstveni negi kot temelj raziskav in prispevka znanosti k trajnostnemu družbenemu razvoju: DP 1 - Analiza sistemov izobraževanja na področju zdravstvene nege v EU: raziskovalno poročilo iz projekta*. Jesenice: Fakulteta za zdravstvo Jesenice, pp. 1–90.
- Skela-Savič, B., Pesjak, K., Hvalič Touzery, S. & Dermol, V., 2016c. *Predstavitev rezultatov raziskave DP 2.1: Razumevanje potreb po spremembah izobraževanja in raziskovanja v zdravstveni negi - vidik izvajalcev izobraževanja in delodajalcev*. Jesenice: Fakulteta za zdravstvo Jesenice, pp. 1–36.
- Skela-Savič, B., Babnik, K., Dermol, V., Klemenčič, E., Pesjak, K. & Hvalič Touzery, S., 2016d. *Predstavitev rezultatov raziskave DP 2.2: Razumevanje trenutnega položaja zdravstvene nege in potreb po spremembah izobraževanja in raziskovanja v zdravstveni negi na vzorcu osnovnošolske, srednješolske in visokošolske mladine : zaključno poročilo za vzorec učencev zadnje triade osnovne šole ter preliminarni rezultati raziskav, izvedenih na vzorcu srednješolcev in dodiplomskih študentov smeri Zdravstvena nega*. Jesenice: Fakulteta za zdravstvo Jesenice, pp. 1–86.
- Skela-Savič, B., Pivač, S., Hvalič Touzery, S., Čuk, V., Kalender Smajlovič, S., Smodiš, M., et al., 2016e. *Prenova srednješolskega modela izobraževanja in razvoj kompetenčnega modela za vse ravni izobraževanja v zdravstveni negi : tehnika skupinskega konsenza: rezultati raziskave DP 3 in DP 4 projekta »Zdravstvena nega kot znanstvena disciplina« (CRP, 2015-2017)*. Jesenice: Fakulteta za zdravstvo Angele Boškin, pp. 1–33.
- Skela-Savič, B. & Kiger, A.M., 2015. Self-assessment of clinical nurse mentors as dimensions of professional development and the capability of developing ethical values at nursing students: a correlational research study. *Nurse Education Today*, 35(10), pp. 1044–1051. doi: [10.1016/j.nedt.2015.04.003](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2015.04.003)
- Skela-Savič, B., 2014. Odgovornost za razvoj zdravstvene nege v prihodnosti. In: B. Skela-Savič & S. Hvalič Touzery, eds. *Zbornik predavanj z recenzijo, 7. mednarodna znanstvena konferenca Znanje, vrednote, prepričanja in dokazi za razvoj kakovostne zdravstvene obravnave: mesto in vloga zdravstvene nege, 12.-13. junij 2014, Bled, Slovenija*. Jesenice: Fakulteta za zdravstvo, pp. 26–38.
- Skela-Savič, B., 2013a. Definicija zahtevnejših oblik dela v zdravstveni negi In: B. Skela-Savič & S. Hvalič Touzery, eds. *Zahtevnejše oblike dela v zdravstveni negi: mednarodni pristopi in stanje v Sloveniji?. 6. posvet z mednarodno udeležbo Moja kariera - quo vadis, Ljubljana, 27. marec 2013*. Jesenice: Visoka šola za zdravstveno nego, pp. 14–21.
- Skela-Savič, B., 2013b. Izobraževanje v zdravstveni negi: nivoji izobraževanja v Bolonjskem procesu in kompetence za klinično prakso. In: B. Skela-Savič, S. Hvalič Touzery & J. Zurc, eds. *Zbornik predavanj z recenzijo, 6. mednarodna znanstvena konferenca Znanje in odgovornost za spremembe in razvoj v zdravstvu glede na rastoče probleme po zdravstveni obravnavi, Ljubljana, 6. - 7. junij 2013*. Jesenice: Visoka šola za zdravstveno nego, pp. 24–37.
- Skela-Savič, B., 2013c. Kompetence diplomantov strokovnih magistririjev v zdravstveni negi. In: B. Skela-Savič & S. Hvalič Touzery, eds. *Zahtevnejše oblike dela v zdravstveni negi: mednarodni pristopi in stanje v Sloveniji?. 6. posvet z mednarodno udeležbo Moja kariera - quo vadis, Ljubljana, 27. marec 2013*. Jesenice: Visoka šola za zdravstveno nego, pp. 85–95.
- Skela-Savič, B., 2012a. Doktorski študij zdravstvene nege v Sloveniji: pričakovanja in realnost? In: B. Skela-Savič, S., Hvalič Touzery & K. Skinder Savič, eds. *Zbornik predavanj z recenzijo, 5. mednarodna znanstvena konferenca Kakovostna zdravstvena obravnava skozi izobraževanje, raziskovanje in multiprofesionalno povezovanje - prispevek k zdravju posameznika in družbe, Ljubljana, 7.-8. junij 2012*. Jesenice: Visoka šola za zdravstveno nego, pp. 67–76.
- Skela-Savič, B., 2012b. Notranji dejavniki razvoja profesije: enote za razvoj in raziskovanje v zdravstveni negi. In: B. Skela-Savič, ed. *Izobraževanje in znanje v zdravstveni negi na vseh treh bolonjskih stopnjah: diferenciacija kompetenc ter sposobnosti. 5. posvet Moja kariera - quo vadis z mednarodno udeležbo, Ljubljana, 13. marec 2012*. Jesenice: Visoka šola za zdravstveno nego, pp. 83–91.
- Skela-Savič, B. & Klemenc, D., 2011. Opredelitev izobraževanja v Strategiji razvoja zdravstvene nege in oskrbe v sistemu zdravstvenega varstva v RS za obdobje od 2011 do 2020. In: B. Skela-Savič, ed. *Moja kariera - quo vadis. 4. posvet z mednarodno udeležbo Specializacije v zdravstveni negi - partnerstvo med zdravstveno nego in medicino, Ljubljana, 8. marec 2011*. Jesenice: Visoka šola za zdravstveno nego, pp. 20–33.
- Skela-Savič, B. & Kydd, A., 2011. Nursing knowledge as a response to societal needs: a framework for promoting nursing as a profession. *Zdravstveno varstvo*, 50(4), pp. 286–296. <https://doi.org/10.2478/v10152-011-0007-3>
- Skela-Savič, B., 2011. Vloga vodij pri razvoju profesije. In: B. Skela-Savič, S. Hvalič Touzery, J. Zurc & K. Skinder Savič, eds. *Evidence-based health care - opportunities for linking health care professions, patient needs and knowledge : proceedings of lectures with peer review. 4th International Scientific Conference on Research in Nursing and Health Care, Ljubljana, 9.-10. junij 2011*. Jesenice: Visoka šola za zdravstveno nego, pp. 85–96.
- Skela-Savič, B., 2009a. Zdravstvena nega in raziskovanje: nekateri vplivni dejavniki za razvoj zdravstvene nege kot znanstvene discipline v Sloveniji. *Obzornik zdravstvene nege*, 43(3), pp. 209–222.
- Skela-Savič, B., 2009b. Vplivni dejavniki razvoja zdravstvene nege v sodobni družbi: prevzemanje odgovornosti s strani vseh akterjev. In: B. Skela-Savič, B.M. Kaučič & B. Filej, eds. *New trends in contemporary nursing - promoting research, education, and multisector partnerships: proceedings of lectures with peer review. 2nd International Scientific Conference, Ljubljana, 17. - 18. september 2009*. Jesenice: Visoka šola za zdravstveno nego, pp. 45–54.
- Skela-Savič, B., 2008. Teorija, raziskovanje in praksa v zdravstveni negi - vidik odgovornosti menedžmenta v zdravstvu in menedžmenta v visokem šolstvu. In: B. Skela-Savič, B.M. Kaučič & J. Ramšak Pajk, eds. *Theory, research and practice - the three pillars of contemporary nursing care: proceedings of lectures with peer review, 1st international scientific conference, Bled, 25.- 26. september 2008*. Jesenice: Visoka šola za zdravstveno nego, pp. 38–46.
- Skela-Savič, B. & Pagon, M., 2008. Relationship between nurses and physicians in terms of organizational culture: who is responsible for subordination of nurses? *Croatian Medical Journal*, 49(3), pp. 334–343. doi: [10.3325/cmj.2008.3.334](https://doi.org/10.3325/cmj.2008.3.334)
- Skela-Savič, B., Pagon, M. & Robida, A., 2007. Predictors of the level of personal involvement in an organization : a study of Slovene hospitals. *Health Care Management Review*, 32(3), pp. 271–283. doi: [10.1097/01.HMR.0000281628.22526.0a](https://doi.org/10.1097/01.HMR.0000281628.22526.0a)
- Skela-Savič, B., 2006. Organizacijska kultura in uvajanje sprememb v slovenskih bolnišnicah: subkulture in mesto zdravstvene nege? *Obzornik zdravstvene nege*, 40(4), pp. 187–196.
- Svetlik, I., 1999. Sodobni izzivi profesionalizmu. *Knjižnica*, 43(2-3), pp. 7–18.
- Stokke, K., Olsen, N.R., Espehaug, B. & Nortvedt, M.W., 2014. Evidence based practice beliefs and implementation among nurses: a cross-sectional study. *BMC Nursing*, 13(1), pp. 8–18. <https://doi.org/10.1186/1472-6955-13-8>
- Viitanen, E., Wiili-Peltola, E., Tampsi-Jarvala, T. & Lehto, J., 2007. First-line managers in university hospitals – captives to their own professional culture? *Journal of Nursing Management*, 15(1), pp. 114–122. doi: [10.1111/j.1365-2934.2006.00656.x](https://doi.org/10.1111/j.1365-2934.2006.00656.x)
- Yoder, L.H., Kirkley, D., McFall, D.C., Kirksey, K.M., Stalbaum, A.L. & Sellers D., 2014. Staff nurses' use of research to facilitate evidence-based practice. *The American Journal of Nursing*, 114(9), pp. 26–37. doi: [10.1097/01.NAJ.0000453753.00894.29](https://doi.org/10.1097/01.NAJ.0000453753.00894.29)
- Watkins, D., 2011. The influence of masters education on the professional lives of British and German nurses and the further professionalization of nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 67(12), pp. 2605–2614. doi: [10.1111/j.1365-2648.2011.05698.x](https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2011.05698.x)

Slika 112 a: Predstavnice ZDMSS na Kongresu ICN
junija 1965 v Frankfurtu
(Foto: Neznani, Vir: Marija Miloradović)

VIII.

PREDSTAVITEV ZBORNICE ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE – ZVEZE STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

Marjeta Berkopec, Zdenka Seničar, Irena Keršič, Darinka Klemenc

Slika 114: Knjižnica, 2017
(Foto: Tjaša Barbo, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 115: Sejna sob, 2017
(Foto: Tjaša Barbo, Vir: arhiv: Zbornice – Zveze)

Zbornica – Zveza se v letu 2017 predstavlja kot strokovno, nevladno in nepridobitno združenje v Republiki Sloveniji, ki združuje preko 15.000 članic in članov – medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov in si prizadeva zagotavljati sodobno, kakovostno ter varno zdravstveno in babiško nego za vse prebivalce Republike Slovenije ter ščititi strokovne interese članic in članov. Medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki, ki delujejo v Zbornici - Zvezi, so vključeni v Mednarodni svet medicinskih sester (ICN), Mednarodno konfederacijo babic (ICM) in v Evropsko federacijo združenj medicinskih sester (EFN) ter tako sodelujejo v globalnih prizadevanjih za najboljšo zdravstveno oskrbo prebivalcev sveta in vplivajo na zdravstvene politike. Zbornica - Zveza je vpeta tudi v mednarodno dogajanje in ima poleg polnopravnega članstva v ICN, EFN, ICM, EMA ter v številnih drugih strokovnih združenjih po svetu (preko strokovnih sekcij in regijskih strokovnih društev) podpisane tudi mednarodne sporazume o sodelovanju z naslednjimi nacionalnimi združenji:

- Hrvaško združenje medicinskih sester
- Hrvaška udruga medicinskih sestara <http://www.hums.hr/novi/>
- Zveza združenj zdravstvenih delavcev Republike Srbije
- Savez udruženja zdravstvenih radnika Republike Srbije <http://www.szr.org.rs/>
- Združenje medicinskih sester, tehnikov in babic v Republiki Makedoniji
- Здружение на Медицински Сестри, Техничари и Акушерки на Македонија (Zbornica – Zveza, 2017).

Literatura in vir:

Zbornica – Zveza. Available at: <https://www.zbornica-zveza.si/> [22. 8. 2017].

Slika 116: Zaposleni na Zbornici – Zvezi, 2017
(Foto: Tjaša Barbo, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

VIII.1.

Društvena dejavnost – regijska strokovna društva

Marjeta Berkopec, Irena Keršič, Zdenka Seničar, Darinka Klemenc

Slika 117: Logotipi regijskih strokovnih društev, 2017
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Strokovno društvo
medicinskih sester,
babic in zdravstvenih
tehnikov Koroške

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER,
BABIC IN ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV CELJE

Strokovno društvo medicinskih sester,
babic in zdravstvenih tehnikov Pomurja
Ulica dr. Vrbnjaka 6, Rakičan, 9000 Murska Sobota

strokovnosti
srčnosti
složnosti

medicinskih
sester, babic in
zdravstvenih
tehnikov
Ljubljana

GRADIMO STEBRE ZDRAVJA

društvo
medicinskih sester, babic
in zdravstvenih tehnikov
Nova mesto

Po nastanku ZDMSS leta 1963 so se pričela ustanavljati samostojna društva medicinskih sester, ki so se registrirala pri upravnih enotah in so združevala članstvo na posameznem teritorialnem področju ter predstavljajo temelje današnjih samostojnih regijskih strokovnih društev. Društva so obeležitve organiziranega delovanja vezala na različne dogodke, ki so za posamezno društvo pomembni, npr. na ustanovitev šole s področja strokovnega izobraževanja, prvih ustanovnih občnih zborov, prvih organiziranih sestankov v posamezni regiji ali pa na uradno registracijo samostojnega društva po letu 1963. Društveno delovanje posameznih regijskih strokovnih društev je s popkovo vezano na delovanje strokovne organizacije, ki je vse od ustanovitve delovala skladno z zakonodajo o društvih.

Slika 118: Slovesen začetek jubilejne svečanosti DMSBZT Maribor ob 70 letnici delovanja, 2017
(Foto: Jože Pristavnik, Vir: DMSBZT Maribor)

Slika 119: Pomembno področje društvenih dejavnosti je bila raziskovalna skupina v DMSBZT Ljubljana, 2006
(Foto: neznan, Vir: Irena Keršič)

Slika 120: Simbol prve razstave s predstavitvijo dejavnosti zgodovine zdravstvene nege na Slovenskem v Cerkljanskem muzeju, 2011
(Foto: Žiga Kokalj, Vir: Irena Keršič)

Slika 121: Ena izmed oblik izvajanja občnega zbora DMSBZT Ljubljana
(Foto: neznan, Vir: Irena Keršič)

Slika122: Ne pozabimo niti na praznovanja rojstnih dni
(Foto: Irena Keršič, Vir: Irena Keršič)

STROKOVNO DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV CELJE

Zdenka Salobir

Obrazložitev logotipa

Logotip »gospa z lučko« v modri barvi je društvo uporabljalo na tiskovinah vse do leta 2004, ko so ob 40-letnici društva predstavili novega. Na žigu je ostal logotip »gospa z lučko« iz preteklega obdobja, le napis je sledil preimenovanju društva. Podoben logotip so uporabljala vsa slovenska regijska strokovna društva, združena v Zbornico - Zvezo. Podatki o oblikovalcu novega logotipa žal niso znani. Marjana Vengušt je v jubilejnem zborniku *Naše poti*, izdanem ob 50-letnici DMSBZT Celje, o logotipu napisala: »Med letoma 2003 – 2004 smo se na redni seji IO društva odločili in tudi podprli sklep o izdelavi novega logotipa, ki bi še izboljšal prepoznavnost in uspešnost delovanje društva. Ob logotipu društvo uporablja tudi okrogel žig z napisom Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Celje. Razlaga logotipa: roka, odprta dlan: medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki nudimo zaščito in skrb vsem, ki so nam zaupani. Roke so predvsem simbol dela in toplega objema; srce, bitje srca: simbol življenja, ljubezni, srčnosti, ki jo prenašamo med naše paciente; odprta knjiga: znanje, kontinuirano izobraževanje na vseh področjih in s tem skrb za varno in kakovostno zdravstveno in babiško nego. Ob novem logotipu smo se v društvu odločili tudi za izdelavo svoje zastave. Zastava ima belo podlago, na kateri sta natisnjena naziv društva in logotip«.

Uvod

V DMSBZT Celje je vključenih 1.628 medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov, ki so zaposleni na območju širše regije na primarnem, sekundarnem in terciarnem nivoju zdravstvene dejavnosti. Naše strokovno društvo je samostojno, neprofitno, stanovsko in prostovoljno združenje, ki uspešno deluje že več kot 50 let. Ima izdelano vizijo, ki člane spremlja v nekoliko posodobljeni preobleki že vse od ustanovitve dalje. Z organizacijo strokovnih srečanj, predavanj, posvetov in učnih delavnic spodbujamo učenje, izobraževanje in usposabljanje v stroki ter skrbimo za ohranjanje zdravega načina življenja, vseživljenjskega učenja in medgeneracijskega povezovanja članov.

Nastanek, preimenovanja in sedež DMSBZT Celje

4. oktobra 1963 je bil v Celju ustanovni občni zbor Društva medicinskih sester. Ustanoviteljice društva so bile medicinske sestre: Vida Bezovšek, Julija Dvoršek, Aleksandra Fazarinc, Jožefa Gorišek, Terezija Kraljič, Ivana Mulej, Angela Petrovič, Regina

Rozman, Stanislava Škrabec in Sonja Veninšek. Sprejele so pravilnik o delovanju društva in sklenile, da se včlanijo v ZDMSS.

UO društva so sestavljale: Marija Deželak, predsednica, Regina Rozman, tajnica, Jožefa Gorišek, blagajničarka. Društvo je imelo sedež v SB Celje, Ipavčeva 10, Celje, kjer je bila zaposlena Marija Deželak, predsednica društva in prva glavna medicinska sestra celjske bolnišnice. Sestanki UO društva so bili v bolnišnični knjižnici, predavanja in občne zборе pa so izvedli v predavalnici ZD Celje.

12. oktobra 1963 je UO društva zaprosil Oddelek za notranje zadeve Občinske ljudske skupščine Celje za registracijo novoustanovljenega DMS Celje. Na listini je žig z napisom Društvo medicinskih sester Slovenije, podružnica Celje. Vlogo so morali leta 1964 dopolniti z imeni in podpisi ustanoviteljev. Prva registracija društva je bila 29. 2. 1964 pri Okrajni skupščini Celje, pri Tajništvu za notranje zadeve (št. zadeve ni znana). Spomladi istega leta je društvo pri Narodni banki v Celju odprlo žiro račun in dobilo prvi žig, ki je bil v prvotni obliki v uporabi od 1964 do 1998 (viri: izpisi iz arhivskega gradiva DMSBZT Celje).

DMS Celje je bilo 20. 4. 1977 z odločbo takratnega Republiškega sekretariata za notranje zadeve št. 16/3-S-024/208-76 vpisano v register društev (vir: podatek iz odločbe o registraciji, izdane leta 1998). Upravna enota Celje, Oddelek za upravne notranje zadeve, je 19. 2. 1998 izdal odločbo o vpisu v register društev pod zaporedno št. 239 ob spremembi imena in dopolnitvi temeljnega akta društva. Društvo je bilo registrirano na upravni enoti Celje kot Društvo medicinskih se-

ster in zdravstvenih tehnikov Celje (vir: izdana odločba o registraciji, iz fonda ZAC/1567 DMSBZT Celje).

16. 12. 2006 so člani – udeleženci rednega občnega zbora DMSZT Celje potrdili preimenovanje društva v Društvo medicinskih sester, babc in zdravstvenih tehnikov Celje. 5. 3. 2007 je Upravna enota Celje izdala odločbo pod zaporedno številko 239 o preimenovanju društva, ki ima svoj sedež na Gregorčičevi 5 v Celju (vir: zapisnik in izdana odločba o registraciji iz fonda ZAC/1567 DMSBZT Celje).

7. 6. 2008 je volilni občni zbor DMSBZT Celje sledil spremembam Statuta Zbornice – Zveze ter sprejel sklep, da se imenu društva doda beseda »strokovno«. Naziv društva se glasi Strokovno društvo medicinskih sester, babc in zdravstvenih tehnikov Celje (vir: zapisnik DMSBZT Celje, iz fonda ZAC/1567 DMSBZT Celje). Z novim nazivom je bilo društvo na Upravni enoti Celje pod št. 239 registrirano leta 2012. Okrajšava je ostala enaka, medtem ko je na žigu polno ime društva.

S prevzemom vodenja DMS Celje 1969 je Viktorija Rehar poskrbela za selitev sedeža društva na Gregorčičevo 5, v prostore Zavoda za zdravstveno varstvo Celje. Kasneje je društvo dobilo v uporabo manjšo pisarno v stavbi ZD Celje. 29. novembra 1984 je društvo dobilo delovne prostore v Lahovi vili, ki je bila v neposredni bližini ZD Celje. Društvo si je prostore delilo z Zdravniškim društvom Celje (vir: objavljen članek o društvenih prostorih, arhiv DMSBZT Celje). V dveh večjih poplavih na Celjskem so bili društveni prostori poplavljeni in večji del arhiva trajno uničen. Društvo je nekaj časa delovalo v prostorih Patronažne službe v ZD Celje in tam hranilo svoj

arhiv do decembra 2015, ko je bila večina arhivskega gradiva predana v trajno hrambo Zgodovinskemu arhivu Celje. Društvo nima lastnih prostorov. Uradni naslov društva še vedno ostaja Gregorčičeva 5, 3000 Celje. DMSBZT Celje pri izvajanju dejavnosti sodeluje s Srednjo zdravstveno šolo Celje, kjer ima na razpolago ustrezne prostorske in multimedijske zmogljivosti.

Vodenje DMSBZT Celje

V obdobju od 1963 do 2017 se je v vodstvu društva zvrstilo osem predsednic. Vsaka izmed njih je pri uresničevanju vizije društva pustila neizbrisno sled. Z odgovornim odnosom do stroke, dela in članstva so poskrbele, da je DMSBZT Celje postalo prepoznavno v regiji in širše.

Marija Deželak (1963 - 1968)

se je 1949 zaposlila v Dispanzerju za pljučne bolezni Golnik na delovnem mestu glavne medicinske sestre. Dve leti kasneje je prevzela delo upravnice v Dečjem domu in jaslicah v Celju. Te naloge je opravljala do leta 1961, ko je prevzela naloge glavne sestre otroškega B oddelka v SB Celje. 1962 je bila imenovana za prvo glavno medicinsko sestro SB Celje. 1964 je bila kot članica imenovana v strokovni svet okrajnega zdravstvenega centra. Leta 1973 je bila invalidsko upokojena. Vedno je bila pripravljena na dialog, znala je biti stroga, natančna in strokovno kritična. Pri svojem delu je želela doseči največ, najvišji standard in najvišji cilj. Bila je vzornica številnim generacijam mladih medicinskih sester tako s svojim delom, strokovnim znanjem in pristopom k delu kot k življenju. Bila je soustanoviteljica DMS Celje in njegova prva predsednica. S članicami UO so zbirale podatke o kadrovski strukturi članstva in pripravile kadrovske potrebe, organizirale izobra-

Slika 123: Udeleženci pohoda na Triglavsko jezera, 2016
(Foto Marija Orožim, Vir: arhiv DMSBZT Celje)

Slika 124: Regijska proslava ob dnevu med. sester in babic, 2016
(Foto: Miran Salobir, Vir: arhiv DMSBZT Celje)

ževanja, pripravljale osnutek delokroga medicinske sestre v posamezni delovni enoti. Evidentirale so članstvo in izpejlale menjavo članskih izkaznic z novimi. Zbirale so naročnike za strokovno glasilo Zdravstveni obzornik. Velik poudarek so namenile tudi strokovni usposobljenosti in medsebojnemu odnosom. Marija Deželak se je redno udeleževala sestankov ZDMSS, kjer je redno poročala o delu društva. V zapisniku UO ZDMSS z dne 12. 10. 1964 je pod točko Ad 2 – poročilo

predsednice DMS Celje, zapisano: »Delo društva je živahno. Sestre se v velikem številu udeležujejo sestankov. Želijo seminarje, kjer bi se problem kompleksno obdelal. Poslale bodo sugestije za takšno delo.« Sodelovala je pri razvoju zdravstvene nege v SB Celje, pri izobraževanju kadrov ter drugih družbenih področjih. Pristojne v zdravstvenih ustanovah je opozarjala na pomen izobraževanja kadra, sklicujoč se na Pravilnik o strokovnem izpopolnjevanju iz leta 1957, ki

določa, kateri zdravstveni delavci in na koliko časa so se dolžni izpopolnjevati. Bila je pobudnica popisov opreme in delovnih nalog zaposlenih na različnih nivojih zdravstvenega varstva. Velik poudarek je dajala strokovnemu usposabljanju medicinskih sester v regiji in s kolegicami privabila številne znane strokovnjake iz območja nekdanje Jugoslavije. Leta 1987 je prejela plaketo DMS Celje, 1997 pa Spominsko priznanje Zbornice – Zveze.

Viktorija Rehar (1969 – 1973) in (1980 - 1982)

je po končani gimnaziji pot vodila najprej na Medicinsko fakulteto v Ljubljano za eno leto. Nato se je v Beogradu vpisala na Višjo šolo za medicinske sestre, ki jo je opustila zaradi pogojev dela, ki so jih od nje zahtevali po zaključku šolanja. Kasneje se je vpisala na Višjo šolo za medicinske sestre jugoslovanskega Rdečega križa v Beogradu, kjer so usposabljali medicinske sestre za delo v preventivnem in zdravstvenem-vzgojnem področju, za delo v lokalni skupnosti ter za delo v Rdečem križu. Pridobila je naziv višje medicinske sestre. Zaposlila se je v patronažni službi ZD Celje. Bila je prva generacija študentk zdravstvene vzgoje na Visoki šoli za zdravstvo v Ljubljani ter pridobila naziv profesorica zdravstvene vzgoje. Želja po aktivnem zdravstvenovzgojnem delu jo je vodila na Zavod za zdravstveno varstvo Celje. Še naprej se je izobraževala in bogatila znanje v različnih podiplomskih izobraževanjih doma in v tujini. Več kot dvajset let je vodila tečaje higijenskega minimuma, prvo delo na področju zdravstvene vzgoje je bilo v zobozdravstveni preventivi. Ukvarjala se je s preprečevanjem okužbe z virusom HIV, sodelovala pri organizaciji 40-letnice SZO v Celju. Poznana je po promociji nekajenja. Njeni Koledarji zdravstvenovzgojnih aktivnosti so še vedno v uporabi. 1991 je bila med pobudniki in ustanovitelji Društva za promocijo in vzgojo za zdravje, kjer še aktivno deluje. Je nosilka ameriške licence za organizacijo prireditve »Tek – hoja za življenje« za podporo in spodbudo obolenim za rakom v Sloveniji, ki jo s somišljeniki enkrat letno organizira v Žalcu. Prejela je več visokih priznanj, med najpomembnejšimi sta bila Red zaslug za narod leta 1972 in Zlata plaketa SZO za dolgoletno uresničevanje

ciljev na področju promocije zdravja in preprečevanje kajenja. Leta 1987 je prejela Zlato plaketo Zdravstvenega centra Celje, Zdravniškega društva Celje in DMS Celje. V obeh mandatih predsedovanja društvu si je Viktorija Rehar prizadevala za izobraževanje in ozaveščanje članov z zdravstveno-vzgojnimi vsebinami. V tem obdobju so bili v društvu organizirani nagradni natečaji na temo »Zdravi za zdravje« za vrtce ter osnovne in srednje šole. Bila je pobudnica razstav v sklopu prireditev ob svetovnem dnevu zdravja, ki jih je pripravljala z ostalimi člani društva. Organizirala je mednarodno problemsko konferenco o organizaciji in delu medicinskih sester v celjski zdravstveni regiji ter k delu pritegnila aktivno članstvo. Bila je tudi članica UO ZDMSS. O svojem delu v društvu skromno pove, da je bilo to že davno in zagotovo ne zanima nikogar, kaj vse so delali v obdobju njenega predsedovanja. Arhivsko gradivo iz tega obdobja je bilo trajno uničeno v času velikih celjskih poplav.

Fanika Šuc (1974 - 1976)

se je rodila v veliki družini na Šujici pri Ljubljani. Obiskovala je šolo za medicinske sestre v Ljubljani in jo končala leta 1947. Strokovni izpit je opravila pred izpitno komisijo Sveta za zdravstvo in socialno politiko LR Slovenije v Ljubljani. Aprila 1969 je pred izpitno komisijo Republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo v Ljubljani opravila poseben strokovni izpit za naziv medicinska sestra II. vrste. Svoje znanje je ves čas nadgrajevala. Po vojni je bila z dekretom razporejena na delo v Slovenske Konjice. Od leta 1947 dalje je v ZD Slovenske Konjice delovala kot prva patronažna sestra. Nekaj časa je delala v Dispanzerju za žene v ZD Slovenske Konjice, kjer sta skupaj z zdravnikom ozaveščala žene o

pomenu kontracepcije, kar je bilo v tistih časih težko sprejemljivo. Kot poslanka Republike Slovenije je na sejah skupščine pogosto razpravljala o stanju, pomenu in vlogi zaposlenih v zdravstvu. Leta 1965 je bila tudi namestnica direktorja ZD Slovenske Konjice. Do ljudi v lokalnem okolju je čutila veliko odgovornost in empatijo. Ob delu v zdravstvenem domu je predavala po šolah, vodila tečaje prve pomoči in sodelovala pri organizaciji in izvajanju predvojaške vzgoje. Del svoje aktivne delovne dobe je opravljala delo glavne medicinske sestre v ZD Celje. V tem času je prevzela naloge predsednice DMS Celje. Iz arhivskega gradiva je razvidno, da se je redno udeleževala sej v Ljubljani ter bila povezovalni člen pri prenosu informacij od zveze in društva k članstvu. V Lambrehtovem domu v Slovenskih Konjicah se je najprej zaposlila kot glavna medicinska sestra, v letih 1975 do 1980 pa ga je vodila kot direktorica. Delo v domu je bilo zahtevno in odgovornost za kakovostno preživljanje življenja stanovalcev v domu velika. Zato se za ponovni mandat predsednice DMS Celje ni odločila. Menila je, da je za dobre medsebojne odnose pomembno vzajemno spoštovanje in zaupanje. Prekipevala je od življenjske in delovne energije ter znala s ljudmi vzpostavljati dobre medosebne odnose. Bila je ženska, ki je izžarevala posebno notranjo moč, srčnost, ljubezen, toplino, sočutje, optimizem ter skrb za dom in družino. Spomladi leta 2015 je praznovala visok jubilej – 90 let. Življenjsko pot je sklenila leta 2015 (vir: povzeto po zapisu hčerke Jelene Šuc za objavo v zborniku).

Ljudmila Markovič (1976 - 1980)

je po zaključeni gimnaziji šolanje nadaljevala na VŠZD v Ljubljani. Diplomirala je leta 1970 in se zaposlila na ginekološko-

-porodniškem oddelku SB Celje, ki mu je ostala zvesta vse do upokojitve. Začela je z deli sobne sestre, nato instrumentarke in bila vodilna medicinska sestra na odseku za patološko nosečnost. Od leta 1972 dalje je opravljala dela in naloge glavne medicinske sestre oddelka. V letu 1989 je bila vršilka dolžnosti glavne medicinske sestre celjske bolnišnice. Šest let je bila svetovalka za zdravstveno nego, od leta 2000 dalje tudi koordinatorka za zdravstveno nego za področje ginekologije in porodništva. Bila je nosilka številnih projektov, sprememb in izboljšav v SB Celje. Z jasno vizijo o pomembnosti zdravstvene nege, s sposobnostjo dobre organizacije in vztrajnostjo jih je uspešno izpeljala. Vedno je poudarjala pomembnost razvoja stroke, strokovnost, znanje, poštenost, natančnost, prijaznost, odgovornost, dobre medsebojne odnose ter visok etični in human odnos do bolnika. Ob delu je pridobila dragocene izkušnje, ki jih je delila s sodelavci. Bila je mentorica številnim medicinskim sestram, izvajala je predavanja o etiki in odnosu do bolnika ter o komunikaciji. Poudarjala je pomen timskega dela ter znala prisluhniti sodelavcem. Z vso odgovornostjo je leta 1976 prevzela vodenje DMS Celje. Do 1977 je vodila društvo pod priimkom Šepec, nato Markovič. V obdobju predsedovanja DMS Celje si je prizadevala za raznoliko društveno aktivnost. Med drugim je zagovarjala aktivno vključevanje medicinskih sester v razprave in dogajanja ob aktualnih strokovnih problemih, ki so zadevali delo in življenje medicinskih sester. Za strokovno delo in aktivni prispevek v delovanju društva je leta 2008 prejela Srebrni znak društva.

Alenka Božinović (1988 - 1990)

vpisala se je v gimnazijo in leta 1967 maturirala. Študij je nadaljevala na VŠZD v Ljubljani, po diplomi 1970 se je zaposlila

v SB Celje. To je bilo njeno prvo srečanje s celjsko bolnišnico, zaposlila se je na ginekološko-porodniškem oddelku. Delala je na vseh enotah in se izpopolnjevala na različnih področjih zdravstvene nege otročnic, porodnic, operirank, dojenčkov in nedonošenčkov. Napredovala je v odgovorno medicinsko sestro neonatalnega oddelka ter delala tudi kot intervencijska medicinska sestra. Delo jo je izpolnjevalo. Leta 1981 je sprejela povabilo vodstva ZD Žalec na delovno mesto glavne medicinske sestre ZD. V tem obdobju se je več vključevala v delo DMS Celje in bila članica IO društva ter predstavnica v Sekciji medicinskih sester v splošni medicini. Leta 1988 je bila na predlog članov za dveletno mandatno obdobje izvoljena za predsednico društva, ki je imelo sedež v Lahovi vili, ki je pripadala ZD Celje. V času njenega predsedovanja so spodbujali članstvo k izobraževanju, podelili plaketo medicinski sestri, ki je bila v ZD Žalec začetnica zobozdravstvenega preventivnega programa, in nadaljevali s tekmovanji osnovnošolcev. Poudarjali so medsebojno druženje članov ter organizirali izlete. Medicinske sestre in zdravstvene tehnike so spodbujali k društvenim aktivnostim in včlanitvi v društvo. Alenka Božinović je ves čas aktivno zdravstveno-vzgojno delovala tudi v lokalnem okolju. Leta 2005 se je upokojila. Večkrat se udeleži dogodkov, ki jih organizira stanovsko društvo (vir: povzeto po zapisu Alenke Božinović za objavo v zborniku).

Olga Nezman (1982 – 1988) in (1990 - 1996)

se je po končanem šolanju na šoli za zdravstvene delavce leta 1968 zaposlila v SB Celje, v ambulanti ginekološko-porodniškega oddelka. 1971 je začela z delom patronažne medicinske sestre v ZD

Celje. Po nekaj letih je postala vodja DE Patronaža. Vseskozi je bila aktivna članica DMSZT Celje. Vodenje društva je prevzela leta 1982 pod priimkom Arzenšek. Po letu 1987 je društvu predsedovala s priimkom Nezman ter ga je z dveletnim premorom vodila vse do leta 1996. Problemi, ki so se pojavljali v obdobju njenega predsedovanja, so bili: zastarela medicinska oprema, nefunkcionalni delovni in bivalni prostori, pomanjkanje materiala in zdravstvenega kadra. Za reševanje težav so bili postavljeni nosilci posameznih področij, med njimi tudi za področje zdravstvene nege. Na tej točki je regijsko DMS Celje pridobilo nove vsebine za aktivnosti. Bila je tudi med ustanoviteljicami Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v splošni medicini ter jo nekaj časa tudi vodila. Z delom v službi in v društvu je dala neprecenljiv prispevek oblikovanju lika medicinske sestre in njenega mesta ter vloge v družbi. Z zgledom in predanim delom je v vrste članstva pritegnila kolegice in kolege z vseh področij dela v zdravstvu. Organizirala je številna strokovna srečanja, ki so bila dosegljiva vsem članom in tudi tako poskrbela za razvoj zdravstvene nege. Nikoli ni pozabila, da medicinske sestre in zdravstveni tehniki po napornem delu potrebujejo tudi sprostitve. V času njenega predsedovanja je regijsko društvo polno zaživelo. Aktivno je bilo povezano z Zdravniškim društvom Celje ter si z njim delilo delovne prostore. Kot predsednica društva je iskala možnosti pretoka znanja in razvoja v društvo ter iz njega. Na njeno pobudo so bile v delovanje društva vključene še druge aktivnosti, kot so: šport, kultura, izleti, skrb za človeka idr. Bila je pobudnica začetka delovanja vokalne skupine Cvet, katere članica je bila 20 let. Njena želja je, da bi medicinske sestre, babice in zdravstveni

tehnik skupaj stopali po isti poti v svoje dobro in v dobro vseh, ki jih potrebujejo. V letu 1988 je bilo v DMS Celje včlanjenih okoli tisoč članov. Njeno delo ni ostalo neopaženo. Leta 1988 je prejela plaketo društva, 1997 najvišje stanovsko priznanje Zbornice – Zveze Zlati znak, 2014 pa je postala Častna članica DMSBZT Celje.

Marjana Vengušt (1996 - 2012)

je naziv srednje medicinske sestre pridobila na Srednji zdravstveni šoli Celje in se zaposlila v ZD Celje v patronaži. Svoje znanje je nadgradila na VŠZD v Ljubljani. Delu patronažne medicinske sestre je zvesta še danes. Leta 1996 je prevzela vodenje DMS Celje, ki je združevalo članice in člane širše celjske regije. Društvu je predsedovala polnih 16 let. Aktivno je bila vključena v vsa preimenovanja društva in posledično tudi registracije na Upravni enoti. DMSBZT Celje je uspela približati članstvu in tako združiti zaposlene na vseh področjih zdravstvene in babiške nege v celjski regiji. V delovanje društva je pritegnila tudi upokojene. V letih predsedovanja je organizirala, vodila in aktivno sodelovala na različnih strokovnih srečanjih, delavnicah, okroglih mizah. Bila je pobudnica podeljevanja Srebrnih znakov za celjsko regijo. Leta 2004 je bila organizatorica osrednjih dogodkov Zbornice – Zveze ob mednarodnem dnevu medicinskih sester - s humanitarno noto. Z uvedbo spletnih strani je članstvu približala delovanje društva. Pod njenim vodstvom je število članstva nenehno rastlo. Z dobrim delovanjem društva je želela prispevati k boljšemu statusu poklica medicinskih sester, babilic in zdravstvenih tehnikov. Krona njenih prizadevanj so strokovna potovanja v tujino z vedno dobro udeležbo. Z različnimi kulturnimi prireditvami, družabnimi srečanji doma in v tujini je

prispevala k boljšemu vzdušju med člani. Pri tem nikoli ni pozabila na upokojene kolegice in kolege. Vključevala se je tudi v aktivnosti delovanja Zbornice - Zveze. Z društvenimi aktivnostmi je pomagala članom premagovati izgorevanje ter jim ponovno napolniti telo in duha s pozitivno energijo. Je prejemnica najvišjega stanovskega priznanja Zbornice - Zveze Zlatega znaka za leto 2008. Za dolgotrno vodenje društva ji je IO društva leta 2015 podelil naziv Častna članica DMSBZT Celje.

Tomislava Kordiš (od 2012 dalje)

se je po zaključeni Srednji zdravstveni šoli Celje vpisala na VŠZD v Ljubljani. Po končanem študiju se je zaposlila v SB Celje kot instrumentarka. Želja po aktivnejšem delu med ljudmi jo je leta 1993 vodila v ZD Laško, v patronažo. Leta 2000 je končala študij po merilih za prehode na Visoki zdravstveni šoli Univerze v Mariboru, leta 2013 pa je uspešno zagovarjala magistrsko nalogo na Fakulteti za zdravstvene vede v Novem mestu. Je začetnica izvajanja zdravstveno-vzgojnega dela v občini Laško. Vodila in izvajala je materinsko šolo ter bila aktivna v CINDY programih, vodi tudi šolo hujšanja. Objavlja strokovne članke v strokovnih revijah in publikacijah. Aktivna je v Sekciji medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v patronažni dejavnosti, kjer zastopa celjsko regijo. Je medicinska sestra s poslušom za ljudi, z veliko novimi idejami. Vedno je pripravljena pomagati tam, kjer čuti, da je to potrebno. Je prejemnica Srebrnega znaka za leto 2012. Istega leta je bila izvoljena za predsednico DMSBZT Celje. Vodenje društva je prevzela v obdobju, ko so strokovno srenjo pretresali dogodki, povezani z licenciranjem, in se je število slušateljev na izobraževanjih občutno zmanjšalo. Potrebno je bilo povrniti

zaupanje v društvene aktivnosti. V kriznih časih ji je uspelo obdržati članstvo v društvu. Na njeno pobudo je IO društva potrdil izvajanje mesečnih dobro sprejetih strokovnih popoldnevov. Leta 2013 je odlično izpeljala svečano akademijo ob 50-letnici društva, vključno z izdajo jubilejnega zbornika Naše poti. Bila je pobudnica ustanovitve Sklada sredstev, namenjenih izobraževanju članov. Uvedla je elektronsko obveščanje članov o dogodkih v organizaciji društva. Po duši športnica - motoristka je v društvu podprla ustanovitev sekcije tekačev in poho-dnikov. Ohranila je vse dobre programe svojih predhodnic. Sled njene društvene aktivnosti je prepoznana in spoštovana tudi v regiji.

Pomembni dosežki v obdobju od 2007 do 2017

Rdeča nit delovanja društva je skrb za strokovno rast članov. Številni strokovni posveti, seminarji in učne delavnice so z izbranimi vsebinami in predavatelji pretegnili veliko število udeležencev. Trenutno je največje zanimanje za strokovne popoldneve, ki jih organiziramo enkrat mesečno. Njihov namen je primere dobre prakse s pomočjo udeležencev prenesti med vse zaposlene v zdravstvenih in socialnih zavodih v regiji in širše. Organiziramo seminarje z obveznimi vsebinami, ki jih člani potrebujejo za podaljšanje licenc. Te so: zdravstvena zakonodaja in etika v zdravstveni negi, kakovost in izobraževanje z delavnico o temeljnih postopkih oživiljanja. Po potrebi se pove-zujemo tudi z ostalimi strokovnimi regijskimi društvi v Sloveniji. Pri organizaciji vsakoletnih strokovnih srečanj sodelujemo s Splošno bolnišnico Celje ter drugimi zdravstvenimi, socialnimi in izobraževalnimi zavodi na Celjskem. Ponosni smo na sklad za izobraževanje, ki je name-

njen formalnemu in neformalnemu zdravstvenemu izobraževanju naših članov. Ob različnih priložnostih se odzovemo prošnjam in doniramo sredstva za izdajo zbornikov s strokovno vsebino. Z urejeno spletno stranjo (<http://www.dmsbzt-celje.si/>) poskušamo informirati širši krog zainteresiranih o zgodovini društva, delovanju in vseh rednih aktivnostih, ki jih izvajamo. Z različnimi oblikami, kot so posterji, tematske stojnice ipd. sodelujemo tudi na simpozijih in kongresih ter drugih dogodkih, ki jih organizira Zbornica – Zveza. Vsako leto v maju organiziramo regijsko proslavo z bogatim kulturnim programom. Ob tej priložnosti podelimo najvišje društveno priznanje Srebrni znak in se zahvalimo vsem, ki so zaključili svojo poklicno pot. Člani društva so na delovnih mestih izpostavljeni različnim psihofizičnim naporom. Z organiziranim obiskom kulturnih prireditev, predstav, z izleti, potovanji po domovini in tujini ter s podporo njihovih športnih in kulturnih aktivnosti jim skušamo omiliti premagovanje stresnih situacij, hkrati jih želimo tudi razvedriti. Za najmlajše že nekaj let zapored organiziramo Božičkovanje ter jih s pomočjo sponzorjev in donatorjev tudi obdarimo. Tako poudarjamo pomen medgeneracijskega sodelovanja in povezanja. Zelo smo ponosni na obsežen zbornik *Naše poti*, ki je leta 2013 izšel ob 50-letnici delovanja društva. V njem smo strnili vso zgodovino, dogodke in aktivnosti članstva v preteklosti ter tako poskrbeli, da bodo o našem delu lahko brali še naslednji rodovi. Člani aktivno sodelujejo v strokovnih sekcijah in delovnih skupinah, ki delujejo znotraj Zbornice – Zveze. So uspešni predavatelji in demonstratorji različnih strokovnih vsebin. V IO DMSBZT Celje smo si delo razdelili po področjih, največji delež dela pa je zagotovito na ramenih predsednice. S skrbnim

gospodarjenjem, strokovnim, kreativnim in načrtnim delom izpolnjujemo našo vizijo in poslanstvo. Načrtov in idej za delo v prihodnje nam ne manjka. Želimo, da bi v prihodnje še večji krog zaposlenih začutil pripadnost naši stanovski organizaciji ter se vključil v aktivno delovanje DMSBZT Celje.

Literatura in viri:

Arhiv DMSBZT Celje.

Arhiv Zbornice – Zveze.

Brežnik, V., Jelančič, T., Mlinarič, M., 2005. *Viktorija Rehar, viš. med. ses., prof. zdr. vzgoje - portret: raziskovalna naloga*. Srednja zdravstvena šola Celje.

Nezman O., 2013. Spomini od včeraj, danes in jutri. In: Z. Salobir, M. Vengušt, T. Kordiš & P. Auser Štefanič, eds. *Naše poti, jubilejni zbornik ob 50-letnici Strokovnega društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Celje*. Celje: Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Celje, pp. 56–60.

Pavlič, D., 2013. Bili sva sodelavki. In: Z. Salobir, M. Vengušt, T. Kordiš & P. Auser Štefanič, eds. *Naše poti, jubilejni zbornik ob 50-letnici Strokovnega društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Celje*. Celje: Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Celje, p. 134.

Salobir, Z., 2013 a. Dobitniki priznanj. Plakete za najzaslužnejše člane. In: Z. Salobir, M. Vengušt, T. Kordiš & P. Auser Štefanič, eds. *Naše poti, jubilejni zbornik ob 50-letnici Strokovnega društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Celje*. Celje: Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Celje, pp. 110–113.

Salobir, Z., 2013 b. Dobitniki priznanj. Zlati znak, priznanje Zbornice zdravstvene in babiške nege. In: Z. Salobir, M. Vengušt, T. Kordiš & P. Auser Štefanič, eds. *Naše poti, jubilejni zbornik ob 50-letnici Strokovnega društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Celje*. Celje: Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Celje, pp. 116–117, 121–122.

Salobir, Z., 2013 c. Dobitniki priznanj. Dobitniki srebrnih znakov. In: Z. Salobir, M. Vengušt, T. Kordiš & P. Auser Štefanič, eds. *Naše poti, jubilejni zbornik ob 50-letnici Strokovnega društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Celje*. Celje: Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Celje, p. 134.

Salobir, Z., 2013 č. Dobitniki priznanj. Dobitniki srebrnih znakov. In: Z. Salobir, M. Vengušt, T. Kordiš & P. Auser Štefanič,

eds. *Naše poti, jubilejni zbornik ob 50-letnici Strokovnega društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Celje*. Celje: Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Celje, pp. 140–141.

Salobir, Z., 2013 d. Podelitev naziva častna članica DMSBZT Celje. In: Z. Salobir, M. Vengušt, T. Kordiš, & P. Auser Štefanič, eds. *Naše poti, jubilejni zbornik ob 50-letnici Strokovnega društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Celje*. Celje: Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Celje, pp. 148–149.

Salobir, Z., 2013 e. Intervju s Heleno Brežnik. In: Z. Salobir, M. Vengušt, T. Kordiš & P. Auser Štefanič, eds. *Naše poti, jubilejni zbornik ob 50-letnici Strokovnega društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Celje*. Celje: Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Celje, pp. 159–161.

Zgodovinski arhiv Celje, iz fonda ZAC/1567 DMSBZT Celje.

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV GORENJSKE

Alenka Bijol, Ivanka Župan, Zorica Panić, Nina Trifoni

Obrazložitev logotipa

Logotip društva predstavlja osebnostne in poklicne lastnosti svojih članov in pokrajine, ki jo zastopa. Sestavljen je iz kroga v rumeni barvi in dveh stikajočih se polkrožnih oblik v zeleni barvi. Vsi liki so obkroženi s črto v modri barvi. Zeleni polkrožni obliki in rumen krog spominjata na cvetlico. Cvetlica pomeni lepoto življenja, poklica in pokrajine Gorenjske. Sonce je medicinska sestra, saj njena strokovnost, zavzetost, delavnost in dobra beseda obsijejo pacienta s svojo toplino, ko jo ti najbolj potrebujejo. Avtor znaka je Miha Perčič, ki je diplomiral na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani na oddelku za oblikovanje, smer Vizualne komunikacije. Logotip društva je bil z glasovanjem izbran na občnem zboru v Škofji Loki v začetku leta 2001 (Marinšek & Mertelj, 2006).

Uvod

Vizija DMSBZT Gorenjske je povezati vse medicinske sestre, babice in zdravstvene tehnike Gorenjske ter pridružene člane, razvijati stike z drugimi društvi in organizacijami s sorodnimi cilji v domačem in mednarodnem prostoru, krepiti osebnostni in strokovni razvoj svojih članov, kakovostno preživljanje njihovega prostega časa ter ohranjati in razvijati kulturno in zgodovinsko dediščino medicinskih sester in babic. Namen društva je: poglobljeno strokovno združevanje; skrb za kontinuiran razvoj zdravstvene in babiške nege; skrb, da so medicinske sestre in babice avtonomne v stroki zdravstvene in babiške nege; skrb za krepitev pozitivne poklicne samopodobe in zavedanja svojega prispevka h krepitvi in ohranjanju zdravja populacije; skrb za strokovno izpopolnjevanje svojih članov; skrb za osebnostni razvoj svojih članov; razvoj in krepitev vloge in pomena dela medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov; aktivno sodelovanje pri ohranjanju in razvijanju kulturne in zgodovinske dediščine medicinskih sester; skrb za kulturno, stanovsko, socialno in športno delovanje svojih članov; razvoj stikov med društvi v domačem in mednarodnem prostoru; sprejemanje, obravnava pobud in izkazanih interesov članov; spodbujanje znanstveno raziskovalnega dela svojih članov; posredovanje priporočil za pridobivanje častnih in strokovnih nazivov, priznanj na področju zdravstvene in babiške nege; sodelovanje z Zbornico – Zvezo; sodelovanje s Sindikatom delavcev v zdravstveni negi in z drugimi sindikati, v katere so vključene medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki; sodelovanje s humanitarnimi organizacijami; sodelovanje in povezovanje v mednarodne organizacije in opravljanje strokovnih nalog društva.

Slika 125: Predsednice DMSBZT Gorenjske, slikane na praznovanju 60-letnice društva. Z leve proti desni: Kurilič Marinka, Vogelnik Silva, Čop Marija, Kokalj Vasiljka, Kokeza Boža, Zupan Jana, Hartman Ivana, Ažman Monika, Žagar Marjan, Slak Judita, Tanja Pristavec, najstarejša članica društva Vevar Marija in sedanja predsednica Alenka Bijol, Jesenice, 2016 (Foto: neznan, Vir: arhiv DMSBZT Gorenjske)

Slika 126: 60. obletnica DMSBZT Gorenjske. Z leve proti desni: Zorica Panič (podpredsednica za splošne zadeve), Monika Ažman (predsednica Zbornice – Zveze), Alenka Bijol (predsednica društva), Nina Trifoni (podpredsednica za področje izobraževanja), Jesenice, 2016 (Foto: neznan, Vir: arhiv DMSBZT Gorenjske)

Nastanek in preimenovanja DMSBZT Gorenjske

Medicinske sestre smo tiste, ki že zelo dolgo, ne samo zaradi svojega poklica, tudi iz želje po pomoči, skrbimo za zdravje in blaginjo ljudi v naši deželi. Prav zato so se 18. 11. 1956 v Kranju združile prve medicinske sestre s področja današnje Gorenjske, katerih cilj je bila zdravstvena vzgoja ljudi. Njihove prve akcije so bili gospodinjski tečaji. Žene in dekleta

so poučevale o pomenu in pripravi zdrave prehrane in nege dojenčkov. Na tem področju so dosegle zavidljive uspehe. V nekaj letih jim je uspelo vidno zmanjšati umrljivost otrok do prvega leta starosti. Velik poudarek so že na začetku organiziranega druženja posvetile tudi izobraževanju v lastnih vrstah.

Slovenske medicinske sestre in s tem tudi članice podružnice okraja Kranj so svoje

delovanje počasi širile, ne samo na ženske in otroke, ampak na celotno družino. Ena izmed pomembnejših akcij je bilo opozarjanje na pomen kontracepcije. Njihovo preventivno delo je ves čas prinašalo izjemne uspehe. Ker so se zavedale, da je njihovo delo zdravstvenovzgojno in prosvetno, so se trudile svoje znanje ponuditi čim večjemu številu ljudi. Svoje znanje so posredovale preko organizacije Rdečega križa in pri delavski univerzi.

Vsa ta leta je bil osnovni program društva medicinskih sester vezan na pravilno zaposlovanje le-teh. Trudile so se pridobiti delovna mesta medicinskim sestram, ki so odgovarjala njihovi izobrazbi. Zaradi kompleksnosti dela v patronažni službi je društvo priporočilo, da zdravstveni domovi sistematizirajo delovna mesta z višjo šolsko izobrazbo. Prav tako so v bolnišnicah na vodilna mesta postavili sestre z višjo izobrazbo.

Leta 1963 je društvo postalo samostojno za vso Gorenjsko, s sedežem v Kranju, pod vodstvom predsednice Mirjam Belič. Leta 1968 je društvo prišlo v manjšo krizo, ki jo je uspešno prebrodilo. Leta 1971 so na IO društva sprejeli sklep, da se sedež društva seli vsake dve leti v občino, kjer društvo deluje. Leta 1973 se je sedež društva preselil v bolnišnico na Golniku, dve leti kasneje pa v Radovljico, kjer so tudi uredili kartoteko članstva po abecedi. Od leta 1977 do 1979 je bil sedež društva v Škofji Loki, dve leti kasneje pa v Kranju. Leta 1981 se je društvo preselilo v SB Jesenice, dve leti kasneje v Obratno ambulanto na Jesenicah, leta 1985 v ZD Bled, leta 1989 pa v Psihiatrično bolnišnico Begunje. Istega leta je bil ustanovljen prvi Aktiv upokojenih medicinskih sester. Leta 1992 prevzame vodenje društva Bolnišnica za ginekologijo in porodništvo Kranj. Omenjenega leta je bila tudi ustanovljena Zbornica zdravstvene nege kot uradna institucija, ki predstavlja medicinske sestre Slovenije, s čimer je na novo organizirana tudi včlanitev v društvo in zbornico. Leta 1994 se je sedež društva preselil v Škofjo Loko. Društvo medicinskih sester Kranj se je leta 1996 preimenovalo v DMSBZT Gorenjske. Leta 2001 se je sedež društva ponovno preselil v SB na Jesenice, leta 2003 pa DMSBZT Gorenjske pridobi

stalno lokacijo sedeža društva, v prostorih Zavarovalnice Triglav v Kranju.

Društvo ima v letu 2017 1.289 članic in članov, od tega je 7 študentov, 89 upokojenih članic in 1.193 zaposlenih članov.

Vodenje DMSBZT Gorenjske

V društvu je vse od začetka organiziranega povezovanja pa do danes skrbelo za strokovno rast in razvoj stroke dvajset predsednic, med njimi en predsednik. Vsak je po svojih najboljših močeh prispeval k razvoju in napredku društva.

Ana (Mirjam) Belič (1956 - 1967)

V jubilejnem zborniku ob 50-letnici delovanja je Mirjam Belič zapisala, kako se s ponosom ozre na čase, ko so s sopotnicami zaorale ledino na področju povezovanja in združevanja medicinskih sester. Medicinske sestre so se 18. novembra 1956 v okraju Kranj vključile v Republiško Zvezo ženskih društev. V društvu je bilo 48 članic. Članice so sodelovale pri pripravi konferenc na temo zaščite matere in otroka na Gorenjskem ter problematiki kmečkih žena. Na področju Kranja so bili tako zabeleženi pomembni uspehi na področju zmanjšanja umrljivosti dojenčkov. Leta 1949 je bila umrljivost 7,42 odstotka, leta 1957 pa le 2,76 odstotka. Pod njenim vodstvom so oblikovali program dela v društvu. Temeljil je na šestih točkah, katerega so tudi realizirali. Program je obsegal: zdravstveno izobraževanje, predvsem pravilno prehrano dojenčka, krojni tečaj noseniških oblek in oblačil majhnega otroka; tečaj za sestre učiteljice za hišno nego bolnika; dve ekskurziji po zdravstvenih ustanovah; predavanja za medicinske sestre o spolni vzgoji otroka vse do končane pubertete; navezati stike prek Zveze ženskih društev; seminarji o prehrani noseče žene. Predsedni-

ca je vsako leto povečevala število članic. Poleg omenjenega programa so uvedli še obravnavo družine v celoti; zmanjšanje umrljivosti dojenčkov ter ustrezno sistematizacijo delovnih mest medicinskih sester. V letu 1959 so bili postavljeni tudi začetki polivalentne službe. V letu 1960 je društvo prejelo pohvalo s strani predsednice republiških društev ter načelnika za družbene službe, zlasti za področje preventive in zaščite matere in otroka. Članice so sodelovale z Rdečim križem, socialno službo, babiškim društvom. Organizirali so strokovne ekskurzije, šestdnevno strokovno izpopolnjevanje za pripravo na posebne strokovne izpite, se vključevale v družbene forume. Z letom 1963 je društvo postalo samostojno za vso Gorenjsko, s sedežem v Kranju (Marinšek & Mertelj, 2006, pp. 26-29).

Anica Pučko (1967 - 1968)

Helena Sitar (1968 - 1970)

V času njunega mandata je bilo društvo manj aktivno. Tedanja predsednica ZDMS Neža Jarnovič je članice uspela prepričati, da je društvo delovalo naprej v okviru sekcije za bolnišnično oskrbo in sekcije za zunaj bolnišnično in preventivno službo (Marinšek & Mertelj, 2006, p. 30).

Silva Vogeljik (1970 - 1971)

Marinka Kurilič (1971 - 1973)

V času njunega mandata je bila izvedena registracija Društva medicinskih sester Kranj pri Republiškem sekretariatu za notranje zadeve. S tem se je pričela tudi evidenca članstva. Stekla je akcija za naročilo strokovne revije Zdravstveni obzorik. Vsaka članica naj bi bila naročnica te revije (Marinšek & Mertelj, 2006, p. 30).

Marija Travnikar (1973 - 1975)

Organizirali so strokovna predavanja.

Članice so bile seznanjene z možnostjo visokošolskega študija. Dogovorili so se o spremembi delovne obleke, ki naj bi bila standardizirana po profilih zdravstvenih delavcev (Marinšek & Mertelj, 2006, p 31).

Marija Čop (1975 - 1977)

V začetku njenega mandata je društvo beležilo 250 članic in članov. Seminarji, ki jih je organiziralo društvo, so se šteli v strokovno izpopolnjevanje. Beležili so upad števila udeležencev na strokovnih predavanjih, tako kot predsednice v preteklih letih. Vzrok so pripisali stabilizacijskim ukrepom zdravstvenih ustanov, ki so omejile izobraževanje na minimum. V času njenega vodenja so zaradi nove registracije društva imeli tudi izredni občni zbor. Babice so se vključile v društvo medicinskih sester, ker je bilo slovensko babiško društvo ukinjeno (Marinšek & Mertelj, 2006, p. 31).

Maruša Polajnar (1977 - 1979)

Društvo je pod njenim vodstvom beležilo 450 članov in članic. Organizirali so šest strokovnih predavanj in tri strokovne ekskurzije. Na Zdravstveno skupnost Slovenije so poslale pripombe o normativih za patronažne obiske (Marinšek & Mertelj, 2006, p 31).

Francka Čadež (1979 - 1981)

V času njenega vodenja je društvo beležilo še naprej enako številno članstvo. Organizirali so pet strokovnih izpopolnjevanj in dve strokovni ekskurziji. Potekalo je sodelovanje z VŠZD v Ljubljani na področju raziskovalnega dela. Marija Čop je bila nagrajena z Zlatim znakom, kar je prvi podatek o dobitnici Zlatega znaka v društvu (Marinšek & Mertelj, 2006, p. 31).

Vasiljka Kokalj (1981 - 1983)

Pod njenim vodenjem so medicinske sestre predstavile delovanje društva na občinski konferenci in krajevni skupnosti. Organizirale so pet strokovnih predavanj in strokovno ekskurzijo v Slovenj Gradec, ki se jo je udeležilo 125 medicinskih sester. Na občni zbor so povabili vse direktorje bolnišnic in družbeno politične delavce (Marinšek & Mertelj, 2006, p. 32).

Anica Osovnikar (1983 - 1985)

Predsednica je v času njenega vodenja beležila 480 včlanjenih članov in članic. Organizirali so šest strokovnih predavanj in strokovno ekskurzijo v Atomske toplice. Članice društva so se ukvarjale s kadrovskimi in finančnimi težavami patronažne službe ter domsko oskrbo varovancev. Zapisano je, da so se o izidu priročnika Proces zdravstvene nege seznanile tudi članice društva (Marinšek & Mertelj, 2006, p. 32).

Boža Kokeza (1985 - 1989)

Predsednica je z društvom organizirala enajst enodnevnih seminarjev, dve strokovni ekskurziji in dva izleta. Na občnem zboru so sprejeli sklep, da se Društvo medicinskih sester Kranj preimenuje v Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Kranj (Marinšek & Mertelj, 2006, p. 32).

Jana Zupan (1989 - 1992)

DMSZT Kranj je v tem obdobju organiziralo sedem strokovnih predavanj in izdalo prvi zbornik z vsebinami strokovnih predavanj društva. 16. 4. 1991 je bil ustanovljen Aktiv upokojenih medicinskih sester. Predlagan, oblikovan in na skupščini društva leta je bil leta 1992 sprejet prvi List zdravstvene nege ob odpustu ali premestitvi bolnika. Potrjen je bil tudi predlog za njegovo dosledno uporabo v praksi.

Poslan je bil dopis vsem glavnim medicinskim sestram zdravstvenih zavodov na Gorenjskem s prošnjo za tesnejše sodelovanje z društvom in iskanjem možnosti za čim večjo udeležbo članic društva na strokovnih predavanjih. V imenu društva je bil poslan tudi dopis predstojniku enote za družboslovno usmeritev na Centru srednjega usmerjenega izobraževanja na Jesenicah, s katerim je društvo dalo vso podporo za ohranitev Zdravstvene šole na Jesenicah. Društvo pa je spremljalo tudi aktivnosti iniciativnega odbora za ustanovitev Zbornice zdravstvene nege.

Ustanovitev aktiva upokojenih medicinskih sester, prva predsednica je Helena Korošec (1991), ki je kot predsednica omenjenega aktiva opravljala vlogo vse do leta 1997 (Marinšek & Mertelj, 2006, p. 32).

Zdenka Brešar (1992 - 1994)

Predsednica je v letu 1992 beležila 704 članic in članov, dve leti kasneje članstvo upade na 463. 15. decembra 1992 je bila ustanovljena Zbornica zdravstvene nege. Evidenco članstva je tako prevzela Zbornica zdravstvene nege. Članice in člani so dobili nove članske izkaznice z novo številko. Predsednica je zapisala, da so potekala prizadevanja za uporabo lista Zdravstvene nege ob premestitvi ali odpustu bolnika v praksi. Ministru so poslali dopis za ureditev statuta medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov, zaradi prevelikih delovnih obremenitev. V pismu tudi opozorijo na slabe delovne pogoje v zdravstveni šoli na Jesenicah. V zapisu je tudi omenjeno, da društvo podarja denarna sredstva Zdravstveni šoli za nakup učnih pripomočkov (Marinšek & Mertelj, 2006, p. 33).

Ivana Hartman (1994 - 2001)

Število članstva se je v času njenega

predsednikovanja povečalo na 820. Predsedstvo je nadaljevalo delo v okviru organizacije strokovnih izobraževanj, ekskurzij, družabnih izletov in pohodov. 23. novembra 1996 so v Škofji Loki obeležili proslavo ob 40-letnici delovanja DMSZT Kranj. Po proslavi je potekal občni zbor, kjer so sprejeli nov statut, prav tako pa tudi preimenovanje v DMSZT Gorenjske. Štiridesetletnico društva povezujejo tudi z organizacijo 4. simpozija zdravstvene nege in svečane proslave na Bledu 12. maja 1997. Leta 1998 so organizirali okroglo mizo na temo Izobraževanje v zdravstveni negi. Sprejeli so predlog, da bodoča predsednica deluje predhodno na mestu podpredsednice. V istem letu je prjme Zlati znak prejela Rozika Špilak. Leta 1999 so oblikovali sklad finančnih sredstev za izobraževanje članov društva ter pravilnik o dodeljevanju sredstev. Zlati znak omenjenega leta je prejela Olga Blažič. V letu 2000 so organizirali gledališko predstavo, med tem pa je potekala izvedba številnih strokovnih izobraževanj in izletov. Pod njenim vodstvom so izbrali tudi logotip društva (Marinšek & Mertelj, 2006, 33-34).

Monika Ažman (2001 - 2008)

Skozi vsa leta njenega vodenja društva se je odvijal bogat nabor aktivnosti, z mnogimi dejavnostmi. Število članic se je iz leta v leto večalo. Plan dela je bil vsa leta pester in programi strokovnih srečanj tudi številčno zelo obiskani. Srečanja z naslovi: Kultura slovesa – Hospic; Medicinske sestre smo vedno tu za vas, skrbimo za družine; Poslovni odnos do bolnika; V vsaki krizi je priložnost; Zdravje – moja zavestna izbira (društvo prvič izda strokovno publikacijo); Od ljubezni do sebe kot zrcalu odnosa do drugih; Medicinska sestra kot zdravstvena vzgojiteljica v vseh življenjskih vlogah na poti do oseb-

ne rasti; Podarimo nekaj sebi; Življenje je koristno izrabljen čas. Leta 2003 so prvič podelili Srebrne znake društva. Predsednica je z veliko vložene energije uredila, da je sedež društva pridobil stalno lokacijo domovanja na Bleiweisovi 20 v Kranju. Omenjeno je promoviranje društva preko radia in časopisa ter podpora ob prireditvi 40-letnice zdravstvene šole in 50-letnice Psihiatrične bolnišnice Begunje. Organizirane so številne čajanke, pohodi in promocije društva na stojnicah.

Marjan Žagar (2008 - 2009)

V času njegovega mandata je delo v društvu teklo tako kot pri predhodnicah. Organizirani so bili enodnevni seminarji, delavnice, pohodi, izleti. Marjan Žagar je bil v društvu aktiven pred tem tudi kot član izvršilnega odbora, kot predsednik komisije za priznanja, predsednik nadzornega odbora in nazadnje kot predsednik društva. Področje zdravstvene nege je zastopal v širšem zdravstvenem timu in tako krepil vlogo medicinske sestre/zdravstvenika in društva nasploh.

Judita Slak (2009 - 2013)

Eno mandatno obdobje je bila predsednica DMSBZT Gorenjske in istočasno tudi urednica in sourednica zbornikov strokovnih srečanj, ki jih je organiziralo DMSBZT Gorenjske. Z aktivnim članstvom je po koncu mandata nadaljevala kot članica kolegija predsednice društva. Pod njenim vodstvom so bila organizirana številna strokovna srečanja: Kronične neozdravljive bolezni na stičišču s paliativno oskrbo, Psihosocialni pristopi za poklicno delo in vsakdanje življenje z rednim letnim občnim zborom, strokovna ekskurzija v Hildesheim in Bielefeld z naslovom Sodobni pristopi k dolgotrajni oskrbi v krajevnem okolju, Skrb zase danes – naložba jutri, Prehrana sodobnega

človeka med alternativo in stroko ter številni drugi; izleti, čajanke, tečaji tujih jezikov. Veliko truda so namenili organizaciji in izvedbi obveznih strokovnih vsebin: Poklicna etika v praksi zdravstvene in babiške nege, Zakonodaja v dejavnosti zdravstvene in babiške nege, Temeljni postopki oživljanja z vključenim AED.

Tanja Pristavec (2013 - 2015)

V času njenega vodenja je delo v društvu potekalo po ustaljenih praksah predhodnih predsednic. Potekale so interesne dejavnosti, strokovno izobraževanje na temo Organizacijska kultura, Klinični večer s študenti VŠZN Jesenice: Odprava v Zambijo, druženje ob čajanki s priznanim mojstrom fotografije Aleksandrom Čufarjem, strokovna ekskurzija v SB Čakovec ter obvezne vsebine, kot so zakonodaja v dejavnosti zdravstvene in babiške nege, etika v dejavnosti zdravstvene in babiške nege ter temeljni postopki oživljanja z vključenim AED. Prav tako so potekali pohodi, ustvarjalne delavnice in skupna udeležba članov in članic na Ljubljanskem maratonu.

Alenka Bijol (od 2015 dalje)

Predsednica je prevzela mandat z mesta podpredsednice za področje izobraževanja. V času njenega vodenja je društvo sledilo zastavljenemu načrtu in organiziralo strokovno srečanje Komunikacija in mediacijske veščine, se podalo na strokovno ekskurzijo v Bolnišnico Sežana, se izobrazilo na delavnici Bonton pri mizi, odšli so na božični izlet v Salzburg, strokovni izlet v Istanbul, kjer so si ogledali muzej Florence Nightingale. Članice so se povezale in pričele s country plesom. Članice in člani so podali predlog, da se ponovi znanje o večkratno odpornih bakterijah in društvo je organiziralo strokovno popoldne z naslovom Ali smo

med zidovi zdravstvenih ustanov res varni? Društvo je ponosno na odkritje spominske plošče Angeli Boškin v kasarni na Stari Savi. Nadaljevali so strokovnim srečanjem Učinkovito upravljanje s časom, organizirali so klinični večer s študenti. Izvedli so samostojno strokovno srečanje Kakovost in varnost v zdravstvu in vsako leto tudi skrbeli za redno založniško dejavnost. Promocija društva je bila slišna tudi v obliki intervjuja ob mednarodnem dnevu babic in medicinskih sester na Radiu Triglav ter v Gorenjskem Glasu. Leto 2016 so zaključili s slovesnostjo, saj je društvo praznovalo visok jubilej - 60 let organiziranega delovanja.

Vodenje Sekcije upokojenih članov DMSBZT Gorenjske, Jana Zupan

Sekcija upokojenih članic/ov DMSBZT Gorenjske je stara toliko, kot je stara naša država. Ustanovljena je bila, ko je bil sedež društva v Psihiatrični bolnišnici Begunje, kot Aktiv upokojenih medicinskih sester Gorenjske. 16. 4. 1991 se je ustanovnega sestanka v Psihiatrični bolnišnici Begunje udeležilo 15 od 31 do takrat v društvo včlanjenih upokojenih članic. Na sestanku IO DMSBZT Gorenjske je bil 25. 4. 2013 potrjen predlog preimenovanja Aktiva upokojenih medicinskih sester Gorenjske v Sekcijo upokojenih članov DMSBZT Gorenjske. Danes je v sekcijo včlanjenih 85 članic in članov. Prva predsednica aktiva je bila Helena Korošec (1991 – 1997). Njeno delo sta nadaljevali Anica Bajt (1997/98) in Dragica Cerar (1998/2000). Od leta 2000 do 2013 je aktiv vodila Ivanka Živič, od marca 2013 pa Sekcijo upokojenih članov DMSBZT Gorenjske vodi Jana Zupan. Z nadaljevanjem članstva v sekciji lahko člani/ce društva ohranjajo občutek stanovske pripadnosti in nadaljujejo z vseživljenjskim učenjem in širjenjem socialne mreže

skozi bogat program ustvarjalnih delavnic društva in njegove Sekcije za športno dejavnost in pohodništvo. V okviru sekcije pa sta vsako leto organizirana enodnevni strokovni izlet in prednovoletno srečanje s strokovnim predavanjem. V letu 2016 smo 25-letnico obstoja aktiva/sekcije obeležili s čajanko, poimenovano Tako se spominjam svojih začetkov. Svoje spomine so z nami podelile starejše kolegice, ki so v začetku druge polovice prejšnjega stoletja pričele na Gorenjskem orati ledino naše skupne poklicne poti. Ponosni smo tudi na najstarejšo članico sekcije Marijo Vevar, ki je letos dopolnila 91 let in v svoji častitljivi starosti še vedno izkazuje pripadnost društvu.

Pomembni dosežki v obdobju 2007 do 2017

V zadnjih desetih letih je bilo največ prizadevanj usmerjenih v organizacijo različnih strokovnih srečanj, kjer smo imeli možnost pridobivanja znanj na kliničnih večerih, strokovnih srečanjih in seminarjih. Obravnavali smo različne teme z različnih področjih, kot so bolnišnične okužbe, zdrava prehrana, partnerski odnosi, nenasilje v zdravstveni negi, kronične neozdravljive bolezni, paliativna oskrba, demenca, psihosocialni pristopi, skrb zase, obravnava pacienta z bolečino, kako ohraniti notranje ravnovesje, kako komunicirati, zdravje kot vrednota vsake ženske, kakovostna skrb za družine in obvezne vsebine za podaljševanje licence: zakonodaja v dejavnosti zdravstvene in babiške nege, temeljni postopki oživiljanja z vključenim AED, tika in zdravstvena nega ter kakovost in varnost v zdravstveni negi.

Poleg zgoraj navedenih izobraževanj smo se izpopolnjevali tudi v tujini, kjer smo se izobraževali in organizirali strokovno ekskurzijo v Hildesheim in Bielefeld, kjer

smo imeli tridnevni strokovni seminar z naslovom Sodobni pristopi k dolgotrajni oskrbi v krajevnem okolju, udeležili smo se 11. kongresa evropskega združenja za paliativno oskrbo in bili na obisku pri poljskih kolegicah in kolegih, kjer smo si ogledali hospic. V sosednjih državah smo si ogledali SB Čakovec, Center za limfologijo na Koroškem in komuno Cenacolo v Medjugorju. Poleg navedenega smo organizirali tudi strokovno ekskurzijo v Bolnišnico Sežana, po tem ogledu pa tudi kraške jame. Skupaj z upokojenimi medicinskimi sestrami smo imeli priložnost ogleda Doma Petrovo Brdo in ob obeležitvi 60-letnice društva tudi obiskati grob Angele Boškin (Trifoni, 2016). DMSBZT Gorenjske je v sodelovanju z Zbornico - Zvezo 3. 3. 2016 v preddverju Gornjesavskega muzeja na Jesenicah organiziralo slovesen dogodek - odkritje spominske plošče prvi skrbstveni (medicinski) sestri na Slovenskem Angeli Boškin (Bijol, 2016).

Člani društva radi ustvarjamo, kuhamo, plešemo, skrbimo za svoje zdravje ali kulturno udejstvujemo in se družimo zunaj delovnega okolja. V ta namen so bile organizirane različne delavnice, tečaji, vadbe. Ustvarjali in izdelovali smo vitraže, nakit, božično novoletne okraske, voščilnice. Omogočili smo kuharske delavnice priprave izdelkov iz polnozrnate moke, dobrote iz paljenega in kvašenega testa, čokoladne dobrote, se naučili, kako na hitro pripraviti jedi za goste. Organizirali smo delavnico bonton pri mizi in kultura oblačenja ter ob našem tempu življenja zelo pomembno smejalno delavnico in delavnico miselne gimnastike. Utrjevali smo znanje nemškega in angleškega jezika. Za tiste, ki radi plešejo, smo organizirali tečaj orientalskega in country plesa, za bolj aktivne v športu pa tek na

smučeh, nordijsko hojo in suhi tek. Omo- gočamo vadbo pilatesa, joge in aerobike, z vsako letno večjo udeležbo in dolžino pretečenih kilometrov člani zastopajo društvo na različnih tekih, številčno naj- več na Ljubljanskem maratonu. V okviru kulturnega udejstvovanja imamo na vo- ljo šest abonmajskih vstopnic za Prešer- novo gledališče Kranj in Gledališče Tone- ta Čufarja Jesenice.

V društvu je zelo aktivna Sekcija za špor- tno dejavnost in pohodništvo. Osvojili smo vrhove: Kojce, Krniške glavice, Do- načko goro, Učko, Veliko Bavho, Kraški Rob, Trdinov vrh, Snežnik, Stol, Peco, Ra- duho, Dobrač, Uršljo Goro ter hribovje v Dolomitih, kamor že tradicionalno orga- niziramo dvodnevni pohod. Poleg špor- tnih dejavnosti za člane organiziramo tudi večdnevne izlete. V zadnjem obdobju smo nazadnje obiskali Sicilijo, prej še Istanbul, Berlin, Prago, Sarajevo, Apulijo, Pariz, Bolgarijo in Toskano. V Istanbulu nam je uspel tudi ogled zgodovinskega muzeja medicinske sestre z lučko – Flo- rence Nightingale.

K čajanki povabimo zanimive goste, ki nam polepšajo popoldne ob dobri sko- delici čaja. V letu 2016 smo se začeli spo- minjati svojih začetkov, zato smo imeli v gosteh upokojene medicinske sestre, z za- nimivimi življenjskimi in profesionalnimi zgodbami, ki so krojile temelje zdravstve- ne in babiške nege. Prejšnja leta so se ča- janke udeležili tudi drugi zanimivi gosti, kot so priznani fotograf Aleksander Ču- fer, pisatelj Ivan Sivec, scenarist in režiser Miha Mazzini, igralka Alenka Bole Vrabc, slavistka Ifigenija Zagoričnik in drugi.

Na področju kulturnega delovanja je bila konec leta 2010 ustanovljena tudi gleda- liška skupina pri DMSBZT Gorenjske, ki

je v letu 2011 na oder postavila komedi- jo z naslovom Tašča se vrača. Omenjena gledališka igra se je uvrstila med pet fi- nalnih predstav 14. festivala gorenjskih komedijantov, ki ga organizira Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, na katerem je Maja Debelak v vlogi vnukinje prejela nagrado za naj- boljšo stransko vlogo. Komedija Tašča se vrača je bila v letu 2011 kar nekajkrat od- igrana na gorenjskih odrih (Slak, 2011).

Do danes je bilo podeljenih štirideset Srebrnih znakov in štiri priznanja Častni član društva. Šest naših članic je med prejemnicami Zlatega znaka. S srebrnimi in zlatimi črkami so se zapisali izjemni posamezniki, ki so na področju zdra- vstvene in babiške nege na Gorenjskem pustili pečat.

Omenjena priznanja smo podelili tudi 26. 11. 2016 na zaključni slovesnosti ob 60. obletnici delovanja društva in ob tej priložnosti izdali tudi zbornik 60 let DMSBZT Gorenjske. Na omenjeni slo- vesnosti smo podelili priznanja vsem dosedanjim predsednicam gorenjske- ga društva, priznanje najstarejši članici društva in Zbornice – Zveze ter zahvalo Zavarovalnici Triglav – območni enoti Kranj za dolgoletno domovanje društva.

Omeniti je potrebno tudi dobro sodelo- vanje in povezovanje z ostalimi regijskimi strokovnimi društvi in s strokovnimi sek- cijami. Redno se organizirano udeležimo slovesnosti ob 12. maju - mednarodnem dnevu medicinskih sester.

Opravljen delo DMSBZT Gorenjske je plod kolektivnega duha in timskega dela. V društvu smo preko predstavnikov čla- nic in članov zavodov v IO prisluhnili potrebam naših članic in članov ter or- ganizirali aktivnosti po njihovih željah in

predlogih. V letu 2011 se je v IO društva aktivno vključil predstavnik študentov takratne VŠZN Jesenice.

Sledimo viziji, ciljem in namenu delova- nja društva, ki je povezati vse medicinske sestre, babice in zdravstvene tehnike Go- renjske pri osebnostnem in strokovnem razvoju ter kakovostnem preživljanju prostega časa.

Naj za konec zapišem misel, ki jo zapisa- la Mirjam Belič v prispevku Moja pot ob 50. obletnici društva: »Ko danes gledam in razmišljam, kaj nas je poganjalo, vem, da so bili to dobri medosebni odnosi, medsebojno spoštovanje, zaupanje, pri- jateljstvo in iskrenost. Nihče ni poznal besede »ne morem«. Vodilo nas je nače- lo: Prižgimo luč, ne preganjajmo teme.« (Belič, 2006)

Literatura in viri

Arhiv DMSBZT Gorenjske.

Belič, M., 2006. Moja pot. In: M. Ažman & D. Lešnik Mugnaioni, eds. *Petdeset let v skrbi za človeka: jubilejni zbornik Društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Gorenjske*. Kranj: Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Gorenjske, p. 41.

Bijol, A., 2016. Odkritje spominske plošče Angeli Boškin. In: M. Bahun & A. Bijol, eds.. *60 let Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Gorenjske*. Kranj: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Gorenjske, pp. 50–51.

Marinšek, N. & Mertelj, O., 2006. Kronika razvoja Društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Gorenjske. M. Ažman & D. Lešnik Mugnaioni, eds. *Petdeset let v skrbi za človeka: jubilejni zbornik Društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Gorenjske*. Kranj: Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Gorenjske, p. 34.

Slak, J., 2011. Poročilo o delu DMSBZT Gorenjske za leto 2011. Available at: <http://www.dmsbzt-gorenjske.si/index.php/porocila/arhiv-porocil/arhiv-vseh-porocil> [25. 8. 2017].

Trifoni, N. 2016. Pregled aktivnosti DMSBZT Gorenjske v zadnjih 10 letih. In: M. Bahun & A. Bijol, eds. *60 let Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Gorenjske*. Kranj: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Gorenjske, pp. 47–49.

STROKOVNO DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV KOPER

Boja Pahor, Doroteja Dobrinja, Mira Peroša

Obrazložitev logotipa

Do leta 2001 DMSBZT Koper ni imelo svojega logotipa, s katerim bi se predstavljalo, in je uporabljalo logotip Zbornice – Zveze. Leta 2001 so se člani tedanjega IO odločili, da razpišejo natečaj za izdelavo logotipa, ki bo predstavljal naše društvo, naše kraje in to, kar nam je najbližje. Vodilo pri oblikovanju so bile barve sonca, neba in morja – istočasno so to barve naših delovnih oblek. Osnova simbola je krog, v katerem je logotip. Za delovanje društva se uporablja okrogel pečat, na katerem je napis "Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koper", tudi v italijanskem jeziku, saj se nahajamo na dvojezičnem območju. V sredini pečata je simbol sonca v objemu rok. Logotip predstavlja določene značilnosti: topel objem – skrb in zaščita, ki jo nudijo medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki vsem potrebnim, zdravim in bolnim, v vseh starostnih obdobjih življenja; sonce – ki ga društvo prinaša svojim varovancem, da jim je lažje preživeti dan. Sonce prinaša energijo; modra barva – predstavlja slovensko morje; rumena barva – je barva sonca, barva toplote Obalno-kraške pokrajine in barva jeseni, ko je pogled na Kras najlepši.

Uvod

V SDMSBZT Koper se povezujemo medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki Obalno-kraške regije: Koper, Izola, Piran, Sežana in Ilirska Bistrica.

Nastanek in preimenovanja SDMSBZT Koper

Iz zapiskov, shranjenih v arhivu, je razvidno, da so se medicinske sestre na Obalno-kraškem področju povezovale na državnem nivoju že leta 1954. Delovale so v okviru Društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije, in sicer kot pododbor (podružnica) Koper.

Sklepa o tem, kdaj se je koprsko društvo vključilo v DMSS, v arhivskem gradivu ni. V arhivu je zapisnik seje UO DMSS z dne 7. aprila 1955, kjer je navedeno, da se vse podružnice društev pozove k aktivnemu sodelovanju v DMSS.

8. junija 1963 (Zapisnik, 1963) je bilo na Debelem rtiču na občnem zboru ustanovljeno DMS Koper. Takoj po ustanovitvenem občnem zboru in še pred uradno registracijo je DMS – podružnica Koper z dopisom (Dopis, 1963) obvestilo novoustanovljeno ZDMSS, da so ustanovili samostojno društvo in podali vlogo za izstavitve uradnega potrdila s strani krovne organizacije, da jih prizna kot pridruženega člana ZDMSS, ker je le tako lah-

ko podalo vlogo za registracijo društva. 3. 8. 1963 (Dopis, 1963 a) je Anja Grizold s podporo ostalih članic, vložila zahtevke za registracijo DMS Koper kot samostojnega društva. Okrajna občina Koper, Tajništvo za notranje zadeve, je izdala odločbo št. 21-03/01-DRU-334 z dne 7. septembra 1963 (Odločba, 1963), na podlagi katere se dovoli ustanovitev DMSS – Podružnica Koper s sedežem v Kopru in delovanjem na področju občin Koper, Izola, Piran, Postojna, Ilirska Bistrica in Sežana. Anja Grizold, predsednica DMS Koper, je bila članica UO in nadzornega odbora ZDMSS.

Vse do leta 1985 so se, vezano na odločbo v DMS Koper, vključevale medicinske sestre iz Postojne. Februarja 1985. leta so iz društva izstopile medicinske sestre Doma upokojencev Postojna, kasneje pa še iz vseh postojnskih delovnih enot. Zaradi bližine Ljubljane so se pridružile ljubljanskemu društvu. Leta 2009 so se nekatere medicinske sestre iz ZD Postojna ponovno včlanile v koprsko društvo, čeprav Postojna ni več vključena v obseg delovanja našega društva.

V arhivu veliko arhivskega gradiva primanjkuje, ker se je lokacija društva in sestankov selila med kraji in ustanovami na Obalno-kraškem področju.

V vseh letih delovanja je društvo spreminjalo tudi svoj naziv. Na začetku je bilo to Društvo medicinskih sester Koper, leta 2002 se je preimenovalo v Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Koper. Kasneje, ko so se društvu pridružile še babice, je bil naziv društva dopolnjen v Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koper.

V Portorožu je bila 15. maja 2008 na Občnem zboru društva sprejeta sprememba

naziva društva v Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koper. V register društev Uprave enote Koper, kjer je vpisano društvo z imenom DMSBZT Koper, se z odločbo št. 215/-143/2008-4 vpiše: Sprememba temeljnega akta in Sprememba imena: Strokovno društvo medicinskih sester babic in zdravstvenih tehnikov Koper. Danes je to Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koper, kratica SDMSBZT Koper.

Vodenje SDMSBZT Koper

Pri pregledu zapisov so predsednice imenovali za različno časovno obdobje, od enega leta pa do osmih let. Iz gradiva ni razvidno, po kakšnem ključu so sprejemali odločitve. Nekateri zapisniki nimajo datiranih sestankov, zato jih ni mogoče umestiti v kronološki zapis delovanja društva. Prav tako v arhivskem gradivu manjkajo zapisniki sej društva med leti 1977 in 1987.

Leta 1956 je bila za predsednico Podružnice Koper izvoljena **Krašovec Marija**. Na četrtem rednem sestanku, ki se je odvijal 25. decembra 1956, v prostorih SB Koper, je bil sprejet sklep, da se bo Društvo medicinskih sester vključilo v Zvezo ženskih društev. Vključitev je imela namen vzajemnega sodelovanja, krepite in pomoči, predvsem pa soočanja z najbolj perečimi zadevami, ki se navezujejo na žensko populacijo: zaščita matere in otroka, zdravstvena prosveta v borbi za zdravo prehrano in širši problem zaščite družine. Krašovec Marija je poudarila, da mora medicinska sestra, ki deluje na področju preventive in zaščite matere in otroka na terenu, sodelovati z ustreznimi organizacijami z namenom ozaveščanja širše javnosti s problematiko na različnih forumih. Poudarila je, "če želimo imeti teren nasičen s patro-

nažnimi sestrami, jim moramo zagotoviti primerne materialne pogoje, ker je delo na terenu veliko težje kot v ambulanti« (arhiv – zapisnik sestanka 15. decembra 1956). Istega leta so v društvu organizirali tečaj za higieno prehrane.

14. februarja 1958. leta je bila za predsednico podružnice Koper izbrana **Flerin Herta**, ki je bila predsednica društva do leta 1962. Na sestankih društva so bile obravnavane strokovne teme in navodila za delovanje medicinskih sester ter politično stanje v državi.

Iz arhivskih zapisov je zaslediti, da je bila leta 1962 imenovana za predsednico DMSS pododbora medicinskih sester Koper Klanjšček Meta (arhiv – zapisnik sestanka). Plan dela za leto 1963/64 je vseboval: delokrog medicinskih sester na vseh področjih, ponovi se problematika patronažne službe in dejavnosti, zdravstveno varstvo starih ljudi, preprečitev splava, organizacija sistema sodobne nege bolnika v bolnišnicah, nega bolnika na domu, priprava materiala za izdajo priročnika za patronažno službo, reševanje tekoče problematike (arhiv – zapisnik december 1962).

Na občnem zboru 30. marca 1963 je bila za predsednico Podružnice (pododbora) Koper izvoljena **Grizold Anja**, ki je bila predsednica društva od leta 1963 do 1970. Kasneje so bile predsednice še: **Mira Firm**, 1970 – 1975, **Iva Rotner**, 1975 – 1977, **Olga Černe**, 1977 – 1983, **Majda Ban**, 1983 – 1987, **Alenka Šau**, 1987 – 1992, **Miroslava Bažec**, 1992 – 2001, **Tadeja Bizjak**, 2001 – 2005, **Boja Pahor**, 2005 – 2013, **Doro-teja Dobrinja** od 2013 dalje.

Delovanje SDMSBZT Koper

V letu 2017 je v SDMSBZT Koper včlanjenih 927 članic in članov. Od ustanovitve društva je število članov nihalo, tudi zaradi novosti pri načinu plačevanja čla-

Slika 127: Izlet SDMSBZT Koper
na Portugalsko, 2011
(Foto: neznan, Vir: arhiv SDMSBZT Koper)

Slika 128: Članice UO društva, 2013-2017
(Foto: neznan, Vir: arhiv SDMSBZT Koper)

narine, ki je pričela veljati leta 2005, s pridobitvijo javnih pooblastil Zbornice – Zveze. Največji preskok v povečanju števila članov v našem društvu se je zgodil v letu 2007. Eden od razlogov za povečanje števila članov je, da društvo deluje strokovno in profesionalno.

Naše strokovno društvo najdete tudi na spletni strani, kjer je objavljenih veliko informacij [http://www.dmsbzt-koper.](http://www.dmsbzt-koper.si)

[si](http://www.dmsbzt-koper.si) V načrtu pa imamo posodobitev spletne strani.

Članstvo v strokovnem društvu sestavljajo medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki, v zadnjem obdobju še bolničarji, iz precej obsežnega območja treh obalnih občin – Koper, Izola, Piran, pa še Sežane, Ilirske Bistrice ter nekaterih članov iz postojnskega območja. Člani so zaposleni na primarnem nivoju

v različnih zdravstvenih domovih ter pri zdravnikih zasebnikih, bolnišnicah, domovih starejših občanov, zdraviliščih in letoviščih, na Fakulteti za vede o zdravju Izola ter na Srednji zdravstveni šoli Izola.

Poglavitna naloga strokovnega društva je pridobivanje in povezovanje članic in članov znotraj društva in navzven, spodbujanje pripadnosti in skrb za strokovno rast članov. V ta namen večkrat le-

tno organiziramo strokovna predavanja s področja zdravstvene nege in drugih aktualnih tematik, ki so običajno zelo dobro obiskana. Zavedamo se pomena ustreznega razvoja stroke in kakovosti pri vsakodnevem delu, s pomočjo katerih lahko najboljše delujemo v dobrobit pacienta in zagotavljamo visoko raven varnosti. Poklic, ki ga opravljamo, je v vseh pogledih zelo naporen, zato je pomembna tudi skrb za dobro počutje med člani. Društvo organizira strokovne ekskurzije in izlete po domovini, občasno tudi v tujino, prireja družabna srečanja ob različnih priložnostih, pohode in izlete v naravo. Člani smo vselej pripravljeni spregovoriti za javnost, saj je pomembno, da ljudje razumejo naše delo in spoznajo prizadevanja za višjo kakovost zdravstvene nege in večjo prepoznavnost našega poklica. Vsi, ki se za to trudimo, si želimo podporo vseh naših članic in članov, tudi s tem, da se v okviru društva vključujejo v aktivnosti, ki so jim na voljo.

Znotraj društva je do leta 1993 deloval pevski zbor pod vodstvom Kristine Babič. Na začetku delovanja pevskega zbora je bilo zanimanje za zborovsko petje veliko. Skozi čas se je število pevk zmanjševalo in tako je po nekaj letih organizirano petje v našem zboru zamrlo.

Z društvenim delovanjem želimo prispevati h krepitvi zdravja, k osebni in strokovni rasti članstva, k dvigovanju ugleda poklica ter aktivno sodelovati pri uveljavljanju sprememb, ki jih narekuje razvijajoča se profesija zdravstvene in babiške nege ter družbene potrebe. Društvo deluje na področju skrbi za zdravje v svojem najširšem pomenu, opredeljenem v sodobnih dokumentih, pomembnih za kakovost življenja po-

sameznika. Program društva je namenjen tako krepitvi, ohranjanju zdravja kot preprečevanju bolezni, spodbujanju zdravega življenjskega sloga posameznika in skupin. S tem prispeva k izvajanju kakovostne in učinkovite zdravstvene ter babiške nege.

Izobraževanje je stalnica društvenega delovanja. Potreba po znanju je vrednota, ki jo v vsakdanjem življenju in delu vse bolj cenimo ter se z vsebinami temu primerno odzivamo. Znanje je predpogoj za razvoj stroke zdravstvene nege, nenehno strokovno izobraževanje pa ni le pravica, temveč tudi dolžnost vsake medicinske sestre. Poleg strokovnih tem, ki so ozko vezane na področje našega delovanja, prisluhnemo tudi vsebinam, ki nas sproščajo in duhovno bogatijo. Da bi zagotovili možnost udeležbe čim večjemu številu članstva, srečanja pripravljamo v pozno popoldanskem času in za naše člane brezplačno. Vsebine strokovnih srečanj izbiramo glede na zanimanje in potrebe članstva, pa tudi glede na aktualnost določene problematike. Predavatelji so medicinske sestre in sodelavci iz delovnih okolij ter različni strokovnjaki iz vse Slovenije.

V SDMSBZT Koper je 23 članic prejelo Zlati znak Zbornice – Zveze. Vsako leto od leta 2011 v SDMSBZT Koper podeljujemo Srebrni znak društva, ki ga lahko prejme vsaka članica ali član ter skupina za uspešno večletno strokovno delo na področju zdravstvene in babiške nege, ki je doprineslo k večji prepoznavnosti zdravstvenega, izobraževalnega ali socialno-varstvenega zavoda, za kakovostno in učinkovito večletno organizacijsko delo v dejavnosti zdravstvene in babiške nege, za aktivno delovanje v okviru SDMSBZT Koper na strokovnem, izobraževalnem, raziskovalnem, social-

nem, kulturnem ali športnem področju ali za prispevek k humanizaciji odnosov med člani društva in uporabniki, razvijanju stikov med člani ter društvu ali krepitvi vloge in pomena dela medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov v slovenskem in mednarodnem prostoru. Svečanost s podelitvijo poteka v mesecu maju. Letno podeljujemo zahvale za uspešno delo na področju zdravstvene in babiške nege vsem kolegicam in kolegom ob zaključku njihove poklicne poti. V društvu podeljujemo naziv Častni član osebam ali delovnim organizacijam, ki so najbolj zaslužne za prepoznavnost našega društva.

Z delom, ki že uspešno poteka, želimo nadaljevati tudi v prihodnosti. Naši cilji in želje so jasno in natančno začrtani. Po pregledu več kot 60 let starega gradiva ugotavljamo, da so prizadevanja za izboljšanje položaja medicinskih sester še vedno aktualna, njihov razvoj v smeri izobraževanja, znanja in vedenja medicinskih sester pa v nenehnem napredovanju.

Literatura in viri

Anon, 2009. Delovanje društva skozi čas. In: B. Pahor & T. Bizjak, eds. *Jubilejni zbornik Strokovnega društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koper*. Koper: Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov, pp. 31–52.

Arhivsko gradivo SDMSBZT Koper od leta 1954 do leta 2017.

Dopis, 1963 a. Društva medicinskih sester Koper, z dne 3. avgust 1963 poslan na Občinski ljudski odbor Koper – oddelek za notranje zadeve.

Dopis, 1963: DMS Koper: dopis št 10/63 28.6.1963: Zvezi društev med. sester Slovenije.

Odločba, 7 septembra 1963. Okrajna občina Koper, Tajništvo za notranje zadeve, sklep št. 21-03/01-DRU-334.

Zapisnik ustanovne skupščine društva med. sester Koper, 8. 6.1963 ter *dopis 9/63* z dne 28. 6.1963, Arhiv ZDMSS Koper

STROKOVNO DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV KOROŠKE

Petra Štigl, Bojana Zemljič, Aleksandra Saša Horvat

Obrazložitev logotipa

Logotip: »Srce in razprta dlan sta zlita v eno«, modro bele barve, ob njem je zapisano ime Društva«. Izhajajoč iz stoletja znanih prepričanj strokovne in laične javnosti, da potrebuje medicinska sestra za opravljanje svojega poslanstva oziroma poklica: strokovno znanje, delovne roke in čuteče srce, je logotip Društva izdelal arhitekt Edi Koraca iz biroja Arh Deko (Arhitektura Design Koraca), v sodelovanju članic Društva Jane Spanžel in Bojane Zemljič. »Razprta dlan«, ki simbolizira pomen dotika v zdravstveni negi in hkrati predstavlja posebno vlogo delovnih rok medicinske sestre. »Srce na razprti dlani« simbolizira pričakovano etično držo, holističen pristop, empatijo, srčnost ter sočutnost, čustveno inteligenco, sposobnost profesionalne komunikacije, kar so naslednji osnovni pogoji, ki naj bi jih imela medicinska sestra, da bi lahko dobro opravljala svoj poklic oziroma poslanstvo. Modra barva simbolizira, mirnost, stabilnost, enotnost, harmonijo, zaupanje, resnico, varnost, čistost, red, lojalnost, nebo, vodo in s tem življenje. Bela barva predstavlja: čistost in sterilnost, zato je pogosta v bolnišnicah in medicini nasploh; nevtralnost, zato je bela zastava simbol želje po dogovoru.

Uvod

SDMSBZT Koroške (v nadaljevanju društvo) že 51 let združuje zaposlene na področju zdravstvene in babiške nege Koroške regije. Zaposleni so v bolnišnici, zdravstvenih domovih, v domovih za starejše, v srednji strokovni zdravstveni šoli, pri zasebnikih. V naši sredini so tudi upokojene kolegice in dijaki ter študentje zdravstvene in babiške nege. Društvo šteje 530 članic in članov.

Nastanek in preimenovanja SDMSBZT Koroške

Pred uradnim nastankom društva so bile medicinske sestre, zaposlene v zdravstvenih ustanovah naše regije, članice enotnega DMSS. Na pobudo glavnega odbora Zveze so začele kolegice Marija Burnik, Taja Debelak, Marija Geč, Joca Šimon, Majda Lavre, Ela Lenassi, Mojca Dretnik, Štefka Kvartič in Silva Renčelj pogovore z medicinskimi sestrami iz vseh zdravstvenih ustanov na Koroškem o možnosti ustanovitve društva v Slovenj Gradcu, kjer je bilo zaposlenih največ medicinskih sester in je bila vodilna ustanova SB Slovenj Gradec. V pomoč jim je priskočila Neža Jarnovič, viš. med. ses., članica glavnega odbora v Ljubljani. Dne 16. 6. 1966 je bilo DMS Slovenj Gradec vpisano v register ter potrjeno na Upravni enoti občine Slovenj Gradec. Po registraciji so lahko dali v izdelavo pečat društva in v banki odprli žiro račun.

Društvo je svoj naziv z vpisom v register prvič spremenilo 21. 10. 1997, ko se je preimenovalo v Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenj Gradec. Naslednja sprememba imena društva sega v leto 2006, ko se Društvo preimenuje v Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenj Gradec, z vpisom v register 15. 5. 2006.

23. 6. 2010 vpišemo v register Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenj Gradec.

23. 3. 2015 smo na rednem zboru članov sprejeli preimenovanje Društva v Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koroške, s skrajšanim imenom Društvo MSBZT Koroške.

Sedež SDMSBZT Koroške

Društvo v vseh letih delovanja nima lastnih prostorov. Sedež društva je vsa leta v Slovenj Gradcu, v Splošni bolnišnici, Gosposvetska cesta 1.

Vodenje SDMSBZT Koroške

Marija Burnik (1966 – 1974)

se je rodila v Podgorju pri Slovenj Gradcu. Po končani gimnaziji na Ravnah na Koroškem je diplomirala na VŠZD v Ljubljani in se leta 1960 zaposlila v ZD Slovenj Gradec, kjer je sprva delovala na področju patronažne službe ter v dispanzerju za žene in v otroškem dispanzerju. Kasneje je opravljala dela in naloge glavne medicinske sestre ZD. Leta 1979 je diplomirala na Fakulteti za organizacijo dela. Leta 1980 se je z družino preselila v Novo Gorico, kjer se je zaposlila na Zavodu za zdravstveno varstvo, na oddelku za socialno medicino. Opravila je tudi podiplomski študij iz socialne medicine in opravljala delo vodje oddelka za

socialno medicino vse do upokojitve leta 1995. Zavedajoč se pomena izobraževanja je organizirala številna predavanja za medicinske sestre. Pomembna prelomnica v delu društva je bilo leto 1973, ko je bila ustanovljena Srednja zdravstvena šola v Slovenj Gradcu. Za društvo so se odprle nove možnosti, sestrsko zaledje se je povečalo. Ob 12. maju – mednarodnem dnevu medicinskih sester so vedno pripravile strokovno predavanje ali občni zbor društva. Dejavnost so bile tudi ob 7. aprilu – svetovnem dnevu zdravja. Pripravile so predstavitve in predavanja na vaseh in šolah, da bi seznanile ljudi z vsakokratnim motivom dneva zdravja.

Marička Kozelj (1974 - 1981)

se je rodila pri Rimskih Toplicah. Diplomirala je na višji šoli za medicinske sestre in je v SB Slovenj Gradec opravljala pionirsko delo glavne instrumentarke od zgodnjih petdesetih let prejšnjega stoletja vse do prezgodnje smrti leta 1981. Medicinskih sester instrumentark je bilo takrat še zelo malo, zato se ji je med predsedovanjem društvu večkrat zgodilo, da ni mogla oditi na sestanke ZDMS v Ljubljani, a je vedno poslala mlajše kolegice, aktivne članice društva, ki so bile takrat na manj zahtevnem delovnem mestu lažje pogrešljive, da so jo nadomestile. Zelo se je zavzemala za strokovno usposabljanje in izobraževanje medicinskih sester in jim pomagala zagotoviti udeležbo na strokovnih seminarjih. Tudi znotraj društva je organizirala vsaj tri strokovna izobraževanja letno. Imela je izjemen posluš za sočloveka in je s svojim zgledom vzpostavljala prijazne medsebojne odnose tako do pacientov kot do zaposlenih.

Ana Perše (1981 – 1984)

je bila rojena v Mislinjski Dobravi pri

Slovenj Gradcu. Po opravljeni maturi na gimnaziji na Ravnah na Koroškem leta 1968 je leta 1971 diplomirala na VŠZD v Ljubljani in se še istega leta zaposlila na kirurškem oddelku SB Slovenj Gradec, na oddelku abdominalne in splošne kirurgije. Leta 2000 je diplomirala na FZV Maribor in si pridobila naziv dipl. m. s. (Zemljič, 2017). Leta 1990 je prevzela vodenje celotnega kirurškega oddelka vse do upokojitve leta 2006. V svoji karieri kirurške medicinske sestre je posvetila največ poudarka predvsem »strokovni oskrbi rane« kirurških pacientov. V bolnišnično strokovno prakso je uvedla enterostomalno terapijo s povsem novimi načini oskrbe stom, s prvimi stomalnimi vrečkami in želatinastimi podlogami, ki so v marsičem olajšale življenje pacientom z izpeljanim črevesjem. Skupaj z Jano Spanžel, takratno glavno medicinsko sestro bolnišnice, sta uvedli prostovoljno dejavnost v bolnišnici, bolnišnico pa vključili v slovensko filantropijo. Napisali sta »Pravilnik o delu prostovoljstva«, ki so ga kot prvega napisanega povzele vse bolnišnice v Sloveniji. Leta 1991 je ustanovila »Skupino za samopomoč žensk z rakom dojke Slovenj Gradec«. Prizadevala si je za dvig kakovosti v zdravstvu, s postavitvijo pacienta v središče dogajanja, kar je velika dodana vrednost in višji standard kakovostne zdravstvene obravnave. V društveno življenje je vnesla še pogostejša načrtovana strokovna izobraževanja, kasneje je postala tudi prva predsednica pohodniške sekcije. V času njenega mandata je društvo štelo 230 članic in članov. Leta 2001 je prejela Zlati znak - najvišje priznanje Zbornice – Zveze (Zemljič, 2017).

Jana Spanžel (1984 - 1988)

je bila rojena v Slovenj Gradcu. Po opravljeni maturi na gimnaziji na Ravnah na

Slika 129: Podelitev najvišjih priznanj SDMSBZT Koroške, 2017
(Foto: neznan, Vir: arhiv SDMSBZT Koroške)

Slika 130: Članice SDMSBZT Koroške kot promotorke zdravja na jesenskem srečanju na Prevaljah, 2016
(Foto: neznan, Vir: arhiv SDMSBZT Koroške)

Koroškem leta 1967 je leta 1970 diplomirala na VŠZD v Ljubljani in se še istega leta zaposlila na Otroškem oddelku SB Slovenj Gradec, zlata nit njenega udejstvovanja je bila vseskozi skrb za kakovostno in strokovno zdravstveno nego pa tudi pravice otrok. Opravila je tudi podiplomski študij s področja intenzivne zdravstvene nege otrok, prav tako je bila predsednica sindikata. Leta 2000 je diplomirala na FZV Maribor in si pridobila naziv dipl. m. s.

(Zemljič, 2016). Glavna medicinska sestra SB Slovenj Gradec je postala leta 1993, to funkcijo je opravljala vse do upokojitve leta 2007. Bila je aktivna predavateljica na društvenih seminarjih ter na simpozijih in kongresih zdravstvene nege Slovenije. V vsakodnevni praksi je vpeljala uporabo prve negovalne dokumentacije, beležiti in analizirati so se pričeli odkloni in incidenti, napisani so bili prvi strokovni standardi in izvajati so se pričeli organizacijski

in strokovni nadzori. Kot strokovnjakinja s področja zdravstvene nege je bila predlagana za članico RSKZN, v katerem je delovala dva mandata in z njeno pomočjo in posredovanjem je bila SB Slovenj Gradec imenovana za učno ustanovo tudi za področje zdravstvene nege. Medicinske sestre so se začele izobraževati za mentorice kliničnih vaj za študente visokih šol (Zemljič 2006). Zelo si je prizadevala povečati število članstva v društvu, velik

poudarek je dajala strokovnemu usposabljanju članov, v okviru društva je organizirala najmanj sedem strokovnih seminarjev letno (Zemljič, 2017), članice društva je spodbujala k aktivnemu predstavljanju raziskav iz svojih diplomskih nalog. Leta 1999 je prejela Zlati znak, najvišje priznanje Zbornice - Zveze.

Bojana Zemljič (1988 - 2003)

je bila rojena v Slovenj Gradcu. Po opravljeni maturi na gimnaziji na Ravnah na Koroškem leta 1973 je leta 1977 diplomirala na VŠZD v Ljubljani in se še istega leta zaposlila na Internem oddelku SB Slovenj Gradec ter pričela z delom v koroškem Diabetičnem dispanzerju. Leta 2000 je diplomirala na FZV Maribor in si pridobila naziv dipl. m. s.. Na področju zdravstvene vzgoje kroničnih in predvsem sladkornih bolnikov se je ob delu dodatno strokovno izobraževala, zastavila je temelje edukacije sladkornih in drugih kroničnih bolnikov v slovenskem prostoru. Aktivno je predavala na izobraževanjih, seminarjih in kongresih. Leta 1990 je prejela »Zahvalno listino« Društva za boj proti sladkorni bolezni in Zveze društev Slovenije za boj proti sladkorni bolezni. Od 1989 do 2007 je opravljala delo glavne medicinske sestre Oddelka za interno medicino SB Slovenj Gradec. Organizirala je niz predavanj za zaposlene in za člane regijskega društva, z izdelanimi povzetki v brošurah. Za izveden projekt predstavitev so timi zdravstvene nege Oddelka za interno medicino dobili leta 2005 tudi najvišje priznanje društva Srebrni znak (Zemljič, 2016). Od leta 2008 do upokojitve leta 2015 je opravljala delo pomočnice direktorja za področje zdravstvene in babiške nege in oskrbe v SB Slovenj Gradec. Največ pozornosti je skupaj s svojimi sodelavkami v vodstveni ekipi posvetila številnim spremembam in izboljšavam na področju zdravstvene

nege. Tvorno je sodelovala pri ustanovitvi Visoke šole za zdravstvene vede Slovenj Gradec (Zemljič, 2017). Še vedno je članica etične komisije v Splošni bolnišnici. Za člane društva je organizirala po deset strokovnih predavanj letno. Društvo je s svojimi člani sodelovalo tudi pri pripravi in organizaciji seminarjev strokovnih sekcij in uroloških simpozijev s samostojnimi zborniki strokovnih člankov. Je podpredsednica regijskega društva in predsednica komisije za priznanja v društvu. Leta 2000 je prejela Zlati znak, najvišje priznanje Zbornice - Zveze, leta 2006 pa Jubilejno priznanje društva (Zemljič, 2006.) V času njenih treh mandatov, ko je predsedovala društvu, je bilo leta 1996 vpisanih 310, leta 2003 pa že 409 članic in članov.

Petra Štigl (od 2003 dalje)

je bila rojena v Črni na Koroškem. Po opravljeni maturi na Zdravstveni šoli v Slovenj Gradcu leta 1979 je pridobila naziv medicinska sestra. Leta 1980 se je zaposlila na Oddelku za urologijo v SB Slovenj Gradec, čez eno leto je pričela z delom v urološki operacijski kot instrumentarka. Leta 1985 je ob delu diplomirala na Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani in si pridobila naziv viš. med. ses.. Kasneje je leta 1989 nastopila delo na Oddelku za anesteziologijo, kjer je vmes še diplomirala na Fakulteti za zdravstvene vede Maribor leta 2001 in si pridobila naziv dipl. m. s.. Od leta 2002 dalje je delala v kirurških ambulantah, leta 2005 pa je prevzela delo vodje »Enote za urgentno medicino«, ki je postala samostojna enota. (Zemljič, 2016). Z leti je na Enoti za urgentno medicino vzpostavila celostno obravnavo pacientov, vpeljala je negovalno dokumentacijo, tudi spremljanje kazalnika »čas obravnave pacienta od prihoda na urgenco do odpusta oz. premestitve na oddelek« (Zemljič,

2006). Pod njenim vodstvom so v društvu prvič podelili Srebrni znak, najvišje priznanje društva, ki ga zaposleni v zdravstveni negi lahko prejmejo za vidne prispevke pri svojem strokovnem in društvenem delu.

Pomembni dosežki v obdobju 2007 – 2017

Članice/člani društva se zavedamo, da je kontinuirano vseživljenjsko učenje pravica, pa tudi dolžnost zaposlenih v zdravstveni in babiški negi, zato se udeležujemo strokovnih izobraževanj in strokovnih srečanj, kongresov in simpozijev, ki jih organizira društvo, druga regijska društva ali Zbornica – Zveza.

V letu 2007 smo organizirali interna strokovna predavanja na teme: metabolni sindrom, novosti v diagnostiki in kirurškem zdravljenju raka dojke, zgodnje prepoznavanje in zdravljenje ledvičnih bolezni, pred dializna edukacija bolnika in osnove prehranskega svetovanja, centralni venski kateter – pomoč pri vstavljanju, oskrba in odstranitev, med medicino in stomatologijo, protokol obravnave nasilja na delovnem mestu – mobing, shranjevanje izvornih celic iz krvi v popkovernici ter kako se srečujemo z bolniki, umirajočimi in njihovimi svojci.

V letu 2008 smo organizirali interna strokovna predavanja na temo: poučevanje bolnika s srčnim popuščanjem, postavljanje standarda za oskrbo kronične rane in HPV – Humani papiloma virus. Društvo je za člane organiziralo dve učni delavnici o Komunikaciji in obvladovanju konfliktov ter delavnico Javno nastopanje.

V letu 2009 smo organizirali interna strokovna predavanja na temo Kakovost v zdravstvu in Pravno etična vprašanja

v zdravstveni negi. Društvo je na željo članov ponovno organiziralo dve uspešni učni delavnici Komunikacija in obvladovanje konfliktov. Aktivno je sodelovalo pri organizaciji in izvedbi strokovnega srečanja in seminarja, ki je potekal pod naslovom Predstavitev Oddelka za travmatologijo in ortopedijo SB Slovenj Gradec in podprlo izvedbo 8. slovenskega urološkega simpozija. Prav tako je v tem letu društvo pomagalo organizirati strokovno srečanje ob pol stoletja uspešnega Patronažnega zdravstvenega varstva v ZD Ravne.

Društvo je od leta 2010 do 2015 za svoje člane organiziralo devet strokovnih izobraževanj iz vseh predpisanih vsebin modula licenca, svojim članom pa v skladu s Pravilnikom o dodeljevanju sredstev iz sklada za izobraževanje pri društvu pomagalo sofinancirati eno obvezno vsebino. V letu 2010 je društvo organiziralo prvo strokovno izobraževanje iz obveznih vsebin – modul licenca na temo Dimenzije etike in morale v zdravstveni in babiški negi V istem letu so strokovnjaki zdravstvene nege Enota za intenzivno medicino operativnih strok SB Slovenj Gradec v sodelovanju in s podporo društva odmevno obeležili 40 - letnico zdravstvene nege v tej enoti.

V letu 2011 je društvo organiziralo dve strokovni izobraževanju iz obveznih vsebin – modul licenca na temo Dimenzije etike in morale v zdravstveni in babiški negi, podprlo je izvedbo 9. slovenskega urološkega simpozija Oddelka za urologijo SB Slovenj Gradec, člani UO društva so se udeležili strokovnega seminarja v Celju, organiziranega v sodelovanju z DMSBZT Celje in Zbornico – Zvezo.

V letu 2012 si je društvo na področju izobraževanja članov postavilo za prioriteto

organizacijo strokovnih izobraževanj za pridobitev licence. Organiziralo in izvedlo je šest obveznih izobraževanj – modula licenca v Slovenj Gradcu. V letih 2013, 2014 in 2015 je društvo organiziralo izobraževanja v sodelovanju z regijskima DMSBZT Maribor in Ljubljana. V letu 2014 je bila ponatisnjena prenovljena zloženska društva. Društvo je v letih 2013 in 2015 podprlo izdaji Zbornika znanstvene konference s področja zdravstvenih ved Visoke šole za zdravstvene vede Slovenj Gradec.

Društvo je v čast mednarodnima dnevo- ma babilic in medicinskih sester 5. in 12. maja 2015 za člane organiziralo predavanje Kaj ima samopodoba opraviti s komunikacijo? Predavala je Klara Ramovš, profesorica pedagogike. Bili smo udeleženci strokovnih izobraževanj s področja zdravstvenih ved, ki jih je organizirala Visoka šola za zdravstvene vede Slovenj Gradec ter podprli njihove izdaje zbornikov.

V letih 2007 do 2017 smo podelili 37 Srebrnih znakov društva posameznicam članicam in članom ter šestim timom. Leta 2016 smo prvič podelili Bronaste znake društva, ki so jih prejele tri članice.

Društvo je v letu 2011 organiziralo izlet na Idrijsko, Cerkljansko in v Škofjo Loko. Izlet smo popestrili z ogledom partizanske bolnišnice Franja, razstave Razvoj sestrintstva v Cerknici, rudnika in muzeja živega srebra ter čipkarske šole v Idriji. V letu 2015 je Društvo organiziralo izlet »v neznanu«, na katerem so člani društva odkrivali Orehovico, vinorodno Pregaro, kraj, kjer se zemeljska polobla male Slovenije konča z odsekanim robom, vonjali opojne, pomirjujoče in dobrodejne učinke sivke ter v strnjeni vasici Abitanti občudovali značilno istrsko vasico, v njej pa najstarejši hrast v Istri.

Novembra 2012 so poplave močno prizadele Koroško ter članice društva. Na pobudo Aleksandre Saše Horvat in v sodelovanju z Zbornico – Zvezo smo strnili vrste in organizirali akcijo zbiranja nujne materialne in finančne pomoči in pomagali sedmim članom in članicam društva, dvema članicama negovalnih timov SB Slovenj Gradec ter družinam v stiski v občini Dravograd, ki so jih poplave najbolj prizadele. Zbrano materialno pomoč v obliki čistil, higienskih pripomočkov, brisač, spodnjega perila, oblačil smo predali območnemu združenju RK Dravograd.

Literatura in viri

Arhiv SDMSBZT Koroške.

Burnik, M., 2006. Vsak začetek je težak. In: P. Štigl, S. A. Horvat, J. Spanžel, B. Zemljič & J. Kogal. *40 let : 1996-2006: jubilejni zbornik ob 40-letnici delovanja društva*. Slovenj Gradec: Društvo medicinskih sester babic in zdravstvenih tehnikov Slovenj Gradec, pp. 10–13.

Grbec, V., 1998. Prvi prevod Virginie Henderson v Slovenščino. *Obzornik zdravstvene nege*, 32(3-4), pp. 179.

Horvat, A. S., 2017. Strokovna izobraževanja, srečanja, kongresne dejavnosti in simpoziji SDMSBZT Koroške. In: A. S. Horvat, P. Štigl, B. Zemljič: *Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koroške - 50 let v času in prostoru*. Slovenj Gradec: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveza društev medicinskih sester, babic in

zdravstvenih tehnikov Slovenije, Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koroške, pp. 44- 68.

Zemljič, B., 2006. Zgodovina Društva medicinskih sester babic in zdravstvenih tehnikov Slovenj Gradec. In: P. Štigl, S. Horvat, J. Spanžel, B. Zemljič & J. Kogal: *40 let : 1996-2006: jubilejni zbornik ob 40-letnici delovanja društva*. Slovenj Gradec: Društvo medicinskih sester babic in zdravstvenih tehnikov Slovenj Gradec., pp. 6–9.

Zemljič, B., 2016. 120 let zgodovine zdravstvene in babiške nege in oskrbe (ZBNO) v Splošni bolnišnici Slovenj Gradec. In: S. A. Horvat, P. Štigl & B. Zemljič, eds: *Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koroške - 50 let v času in prostoru*. Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koroške. Slovenj Gradec: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveza društev medicinskih sester, babic in

zdravstvenih tehnikov Slovenije, Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koroške, pp. 85–112.

Zemljič, B., 2017. Osebni intervjuji s kolegicami medicinskimi sestrami: M. Burnik, A. Perše, A. Kašnik, J. Spanžel, P. Štigl.

DRUŠTVO MEDICINEKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV LJUBLJANA

Đurđa Sima

Obrazložitev logotipa

DMSBZT Ljubljana ima logotip od leta 1998. Avtor logotipa je Luka Klemenc. Logotip predstavlja odnos do pacienta, simbolizira zdravstveno nego, povezanost članov ljubljanskega društva in povezanost s pacienti. Šavnik (1999) navaja, da je roka simbol toplote, zavetja, prijateljstva in strokovnega dela, zato je osrednji del znaka odprta roka, po kateri se bodo medicinske sestre vedno prepoznale. Kvadrat simbolično predstavlja območje ljubljanske regije, kamor naj v vsak košček poseže tudi delovanje društva. To je simbolična omejitev društva, ki se na desni strani kvadrata odpira in prehaja v svetlejšo barvo. Svetla barva pomeni odprtost društvenega delovanja v širši prostor. Kvadrat izraža tudi trdnost društva. Barva je prepoznavna: zelena barva kot je barva mesta Ljubljane. V času obeležitve jubileja organiziranega delovanja medicinskih sester v ljubljanski regiji je vodstvo v letu 2007 dodalo k logotipu še letnico 80. V letu 2017 je jubilejni logotip dobil novo podobo, s poudarkom na strokovnosti, srčnosti in složnosti, ki so temelj za graditev stebrov zdravja. Predlagatelja dodanega besedila sta Đurđa Sima in mag. Peter Požun.

Slika 131: Gibalno športna dejavnost in pohodništvo imata dolgoletno tradicijo, Dolomiti 2017
(Foto: neznan, Vir: DMSBZT Ljubljana).

Slika 132: Podelitev priznanj Plaketa društva DMSBZT Ljubljana, 2013. Od leve stojijo: Peter Koren, Nada Sirknik, Vesna Nedović, Đurđa Sima, Aleksandra Ferfolja, doc. dr. Andreja Kvas, Ruža Pandel Mikuž, Gordana Njenjić, mag. Peter Požun, sedita z leve: Srbijanka Mladenović - Lara in Maruša Šolar
(Foto: neznan, Vir: DMSBZT Ljubljana).

Uvod

DMSBZT Ljubljana zajema geografsko osrednjo slovensko regijo, združuje članice in člane, zaposlene na tem območju ali s stalnim naslovom bivanja, kar omogoča svobodo pri opredelitvi članstva in iskanju najboljšega osebnega izbora posameznika. Društvo danes šteje okoli 4.900 članov. Vstopi, izstopi in upokojevanja predstavljajo stalnico v vodenju evidence števila članstva. Vizija delova-

nja, poslanstvo in vrednote so več kot desetletje rdeča nit delovanja. Vizija temelji na strokovnem razvoju in delovanju članov, z odpiranjem dejavnosti v širšem javnem delovanju. Poslanstvo in cilji so naravnani na razvijanje raznolike društvene dejavnosti s poudarkom na zgodovini, skrbi za kulturno, socialno, stanovsko in športno delovanje ob stalni skrbi za strokovni razvoj članov društva. Temeljne vrednote so: spoštovanje člo-

vekovih pravic, humanizem, solidarnost, enakopravnost in obravnavanje posameznika kot celostnega bitja.

Nastanek, preimenovanja in naslovi DMSBZT Ljubljana

Za začetek organiziranega delovanja si je ljubljansko društvo izbralo 27. 11. 1927 in datum povežalo z ustanovnim občnim zborom absolventk Šole za sestre Zavoda za zdravstveno in socialno zaščito dece

v Ljubljani z obrazložitvijo, da sta datum nastanka in mesto Ljubljana pomembna tako za ljubljansko društvo kot današnje Zbornico – Zvezo. Razlogi, zaradi katerih so medicinske sestre ljubljanske regije povezale datum začetka delovanja, so bili postavljeni že v času predsednice Jelke Mlakar (Mlakar, 1997). Izhajale so iz dejstva, da iz Ljubljane izhaja razvoj strokovnih zdravstvenih šol in na šolo vezana strokovna organizacija, da so vse pravne naslednice strokovne organizacije izhajale iz Ljubljane, da je vse delovanje in organiziranje stroke izhajalo iz Ljubljane in se širilo preko posameznic na vso Slovenijo, da je po 2. svetovni vojni iz Ljubljane ponovno izhajala pobuda in bilo nato izpeljano združevanje medicinskih sester vse Slovenije, da so šele družbene spremembe, ustanovitev strokovnih zdravstvenih šol izven Ljubljane in s tem povečano število medicinskih sester drugod po Sloveniji narekovali ustanovitev in organizirano področno delovanje, vendar z glavnim odborom še vedno v Ljubljani, in nenazadnje dejstvo, da so si tudi ostala društva medicinskih sester sama izbrala datum obeležja organiziranega delovanja, ne glede na to, kdaj so se uradno registrirala (Keršič Ramšak, 2007).

Druga svetovna vojna je prekinila delo strokovnega združenja v Ljubljani. Sedež DMS Slovenije, ustanovljenega 3. februarja 1952, se pojavlja kot sedež republiškega in regijskega pododbora, saj so poleg ljubljanskega delovali še pododbori v Mariboru, Celju, Novem mestu, Kopru, Kočevju in na Ptuju (Miloradović, 1978). Reorganizacija DMS Slovenije leta 1963 v ZDMSS je v skladu s statutom narekovala ustanavljanje samostojnih regijskih društev, kar je sprožilo ustanovitev samostojnega ljubljanskega društva.

Temeljno pravno podlago samostojnega DMS Ljubljana daje ustanovni občni zbor medicinskih sester znotraj ljubljanske regije za občine Šiška, Bežigrad, Medvode, Domžale in Kamnik s sedežem v občini Šiška z dne 31. 3. 1964 v Ljubljani (Zapisnik, 1964). Iz zapisnika ustanovnega občnega zbora lahko povzamemo, da je bil glavni namen ustanovitve društva zgolj boljša povezanost članstva z ZDMSS (Keršič Ramšak, 2007). Registracija je bila opravljena na ime Društvo medicinskih sester občin Šiška, Bežigrad in se je 24. 12. 1966 preimenovalo v DMS Ljubljana, s sedežem v Ljubljani, Vesele 2. Na ustanovnem občnem zboru je bilo navzočih 150 medicinskih sester, od tega 125 članic društva, ki so sprejele Pravila DMS Ljubljana. UO društva je utemeljeval svoje delo na rednih sejah, razdelitvi nalog med članicami UO, evidenci, pridobivanju novih članov, plačevanju članarine, strokovnem izpopolnjevanju, organizaciji strokovnih ekskurzij in pridobivanju naročnikov za strokovno revijo Zdravstveni obzornik. V letu 1968 je sledila sprememba sedeža in registracija na naslov Japljeva 2, Ljubljana. 4. 6. 1998 je društvo spremenilo ime v DMSZT Ljubljana in 16. 6. 1999 spremenilo naslov na Zaloška 7 v Ljubljani. Za zadnja dva sedeža Japljeva 2 in Zaloška 7 je društvu nudil zatočišče Univerzitetni klinični center (UKC) Ljubljana. Svoje lastne prostore je društvo dobilo 30. 7. 2004 z najemom prostorov na naslovu Ulica Stare pravde 6 v Ljubljani. Registracija ni bila opravljena. Z vključitvijo babic v Zbornico - Zvezo so se spremenili temeljni akti regijskih društev, zato se je društvo leta 2005 preimenovalo v DMSBZT Ljubljana. V skladu z najemno pogodbo z Mestno občino Ljubljana z dne 16. 7. 2007 je društvo najelo prostore na Poljanski cesti 14 v Ljubljani, kjer deluje še danes.

DMSBZT Ljubljana je postalo in ostaja edino društvo najštevilčnejše profesionalne skupine izvajalcev zdravstvene in babiške nege v zdravstvenem varstvu v ljubljanski regiji kot tudi najštevilčnejše regijsko strokovno društvo med enajstimi regijskimi strokovnimi društvi pri Zbornici – Zvezi.

Vodenje DMSBZT Ljubljana

Marija Oblak (1964 - 1966)

je prevzela vodenje Društva medicinskih sester občin Šiška, Bežigrad, Medvode, Domžale, Kamnik in predsedovala do leta 1966. Značilnosti stanovskega ustvarjanja v tem času so bili strokovni seminarji po zavodih oz. takratnih zdravstvenih organizacijah, povezovanje članic in evidentiranje članstva.

Maruša Šolar (1966 – 1967)

je prevzela vodenje društva za eno leto v času od 1966 do leta 1967. Poleg nalog predsednice društva je v tem času opravljala tudi naloge glavne medicinske sestre Psihiatrične bolnišnice Polje, kjer je doprinesla k številnim reorganizacijskim spremembam, s ciljem optimizacije delovnega časa in nalog članov negovalnega tima.

Marija Vujičić (1967 – 1968)

je bila predsednica društva DMS Ljubljana od 1967 do 1968. Bila je medicinska sestra, sanitetni major, zaposlena v Vojni bolnici v Ljubljani. Društvo je v času njenega vodenja zajemalo območje ljubljanskega okraja, tj. 17 občin: Ljubljano – Bežigrad, Moste, Center, Šiško, Vič, Cerknico, Domžale, Grosuplje, Hrastnik, Kočevje, Litijo, Logatec, Ribnico, Trbovlje, Vrhniko, Zagorje, Idrijo. Na območju je bilo zaposlenih 600 medicinskih sester v več kot 100 ustanovah.

Število članic je naraslo na 352. Vpeljali so pobiranje članarine preko odgovornih medicinskih sester, ki so jo nato nakazovale na tekoči račun društva. Prednostna naloga je bila ureditev delovnega področja zdravstvenih delavcev in urejanje problematike poklicnega delovanja, zlasti za višje medicinske sestre, katerih delovno mesto je bilo le v bolnišnicah in v patronažni službi (Keršič Ramšak, 2007).

Mira Pridgar (1968 – 1970)

je bila predsednica DMS Ljubljana od 1968 – 1970. Na občnem zboru leta 1968 je društvo opredelilo strokovno izobraževanje članov kot prioriteto nalogo društva. Že istega leta so izpeljali program izobraževanja s strokovnimi predavanji in ogledi zdravstvenih ustanov. K izobraževanju so preko Zdravstvenega obzornika povabili medicinske sestre iz drugih regijskih društev. Društvo je organiziralo strokovno ekskurzijo po zahodni Nemčiji, Holandiji, Belgiji in Luksemburgu. Istega leta je DMS Ljubljana organizirano pričelo dvigovati nivo znanja medicinskih sester. Iz Poročila o delu, ki ga je napisala Mira Pridgar za občni zbor 17. 4. 1970, povzamemo, da je bilo organizirano in izvedeno obsežno strokovno izobraževanje z ogledom zdravstvenih ustanov. Zanimivo je bilo razmišljanje o organizaciji krožkov večernega kramljanja ali sestanka ob petih, kar pa ni bilo realizirano zaradi pomanjkanja prostorov (Keršič Ramšak, 2007).

Olga Pivk Vidmar (1970 – 1972)

je predsedovala društvu od leta 1970 do 1972, zaposlena je bila v SB Trbovlje. Iz omenjenega obdobja v arhivu društva ni dokumentarnega gradiva, iz katerega bi lahko povzeli delovanje društva. Ne glede na to je bila Olga Pivk Vidmar za služna za zastopanje društva in širjenje

stroke zdravstvene nege zlasti v Zasavje, kar kaže tudi leta 1987 prejeto priznanje dr. Jožeta Potrča (Keršič Ramšak, 2007).

Vida Saje (1972 – 1975)

je predsedovala društvu od leta 1972 do 1975. Zaposlena je bila v Klinični bolnišnici dr. Petra Držaja. Leta 1974 je bilo na področju ljubljanskega društva 2322 zaposlenih medicinskih sester, od tega jih je bilo vključenih v društvo nekaj več kot 1000, kar je UO društva ocenil kot zadovoljivo realizacijo programa društva. Na občnem zboru oktobra 1974 je DMS Ljubljana, na pobudo ZDMSS, začelo ustanavljati podružnice društva. Podružnica naj bi obsegala določen teren ali večjo zdravstveno ustanovo. Namen podružnice je bil, da izboljša organiziranje in metodo dela, poveča aktivnost članov in omogoči boljši pretok informacij. Predlagali so ustanovitev podružnice DMS Ljubljana v Cerknici za notranjske zdravstvene domove in v Zasavju. Kasneje so sklep spremenili in razširili s tem, da naj se ustanovijo naslednje podružnice: za območje Zasavja, Notranjske, Domžal, Kočevja in Idrije. Pravila DMS Ljubljana namreč niso določala števila podružnic, ustanovile so se lahko tam, kjer je bilo zaposlenih najmanj deset medicinskih sester. DMS Ljubljana se je zelo zavzemalo za izobraževanje svojih članic, kar dokazujejo vabila na strokovna izobraževanja, ki so jih redno objavljali v Zdravstvenem obzorniku. Društvo je denarno pomagalo strokovnemu glasilu, da je lahko uspešnejše izpolnjevalo svoje poslanstvo. Leta 1972 sta se uredništvo in uprava Zdravstvenega obzornika javno zahvalila DMS Ljubljana za izkazano denarno pomoč (Keršič Ramšak, 2007).

Marija Bulatovič (1975 – 1978)

je bila predsednica v času od 1975 do

1978. Uvedla je uradne ure vsak drugi četrtek v mesecu v Kliničnem centru Ljubljana, v IV. nadstropju, kjer je bila zaposlena. Že leta 1964 je bilo ustanovljeno DMS Zasavje. Zaslužna za ustanovitev društva je bila predvsem Joža Goltes, ki je bila tudi prva predsednica društva. Velik doprinos k ustanovitvi društva sta prispevali tudi Olga Pivk in Marjana Bajda. Leta 1975 se je zasavsko društvo priključilo DMS Ljubljana in od leta 1975 deluje kot podružnica Zasavje (Keršič Ramšak, 2007).

Nada Čibej (1978 – 1980)

je vodila društvo od leta 1978 do 1980 leta, s poudarkom na izvajanju izobraževanja, razvoju strokovnega in stanovskega vprašanja ter prepoznavnosti delovanja društva v širšem kontekstu.

Mara Hostnik (1980 – 1982)

je vodila DMS Ljubljana od leta 1980 do 1982. Leta 1981 je vodstvo aktivno prevzelo pobudo za pridobitev novih članov, predvsem mlajših izvajalcev v zdravstveni negi. Pisno so povabili vse medicinske sestre, zaposlene na območju ljubljanske regije, ki niso bile včlanjene, naj se včlanijo v društvo (Keršič Ramšak, 2007). Društvo je poskušalo ustanoviti nove podružnice. Ugotovljeno je bilo, da so izgubljali stik z upokojenimi medicinskimi sestrami, zato so pri društvu ustanovili komisijo za upokojene medicinske sestre s ciljem povezovati upokojene medicinske sestre in jim nuditi medsebojno pomoč v obliki svetovanja (Krašovec, 2002). Mara Hostnik je umrla leta 1995.

Ana Hladnik (1982 – 1984)

se je aktivno vključila v vodenje društva v letih 1982 do 1984. Društvo se je posebej zavzemalo za povečanje članstva, za sistematično strokovno izpopol-

njevanje medicinskih sester in drugih zdravstvenih delavcev ter sodelavcev. Posebno uspešno je bilo delovanje društva v povezovanju s sekcijami in drugimi društvi po Sloveniji in Jugoslaviji. Program seminarjev je bil usklajen z rezultati ankete, ki je bila izvedena na predhodnem občnem zboru društva. Plačana kotizacija za seminarje je bila, poleg članarine, edini vir dohodka društva. Število članov v letih 1982/83 je bilo 1800, število zaposlenih medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v ljubljanski regiji pa 3730 (48 odstotkov članstva). Društvo je imelo prostore še vedno na Infekcijski kliniki, kjer so bili vsako drugo sredo v mesecu od 15.00 do 16.30 na voljo člani IO društva. Društvo je marca 1984 sprejelo Pravila DMS Ljubljana (1984) in v njih zapisalo, da je društvo prostovoljna strokovna organizacija zdravstvenih delavcev, ki delajo na področju zdravstvene nege na območju družbenopolitične skupnosti, ki obsega 19 občin.

Marija Pepevnik (1984 - 1986)

je bila predsednica v času od 1984 do 1986. V njenem mandatu je bila leta 1985 ustanovljena podružnica v Domžalah, ki je povezovala občine Domžale, Kamnik in Litijo. Do poskusa ustanovitve podružnice je prišlo še za notranjsko področje, vendar zaradi slabega odziva ni zaživela. Kljub vsem prizadevanjem je članstvo v društvu leta 1985 padlo. V ljubljanski regiji je bilo zaposleno preko 4000 medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov, vendar v društvo včlanjenih le ena tretjina. V obdobju 1984/85 je bilo izpeljanih 16 strokovnih srečanj in dve ekskurziji v zdravstveni ustanovi. Na vsa srečanja in strokovne ekskurzije so vabili tudi upokojene medicinske sestre. Strokovna srečanja so

štela kot strokovna izpopolnjevanja, ko so dobila soglasje Univerzitetnega zavoda za zdravstveno in socialno varstvo Ljubljana (Keršič Ramšak, 2007).

Duška Vreg (1986 – 1991)

je bila izvoljena za predsedstvo društva na skupščini leta 1986 na Bledu. Poudarjeno je bilo, da mora društvo nameniti večjo pozornost aktualnim problemom, kot so izobraževanje, zaposlovanje, pripravništvo, delovni pogoji in nagrajevanje. Poleg strokovnih srečanj so se pričela organizirati tudi družabna srečanja. V okviru društva so potekale priprave za vključitev študentov in dijakov v delo društva. Značilnost obdobja je bil problem vse bolj obsežnega administrativnega dela medicinskih sester. Za samo delovanje društva v smislu racionalizacije organizacijskih in administrativnih postopkov je bil podan predlog za nabavo pisalnega stroja in pisarniškega materiala, ki bi bil na voljo v društvenih prostorih. V zapisnikih se pojavljajo neenotni nazivi društva, kot so: Društvo medicinskih sester Ljubljana, Društvo medicinskih sester in medicinskih tehnikov Ljubljana, Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Ljubljana. Na žigu iz leta 1986 je še vedno zapisano Društvo medicinskih sester Ljubljana. 10. junija 1987 so upokojene medicinske sestre ustanovile Aktiv upokojenih medicinskih sester pri DMS Ljubljana s prvo predsednico aktiva Marušo Šolar (Keršič Ramšak, 2007).

Jelka Mlakar (1991 – 1997)

je v letih 1991 do 1997 prepoznala vlogo in moč stanovskega delovanja v tem, da je vpeljala številne nove interesne aktivnosti, kar je povežalo stare članice in zainteresiralo nove. Prepoznana je predsedničina filozofija povezovanja članstva

zaradi skupnih interesov, besedo društvo enači z druženjem in povezovanjem, kar je poleg izobraževanja in reševanja stanovskih interesov prispevalo nove oblike povezovanja skozi izlete, sproščujoče tehnike (avtogeni trening) in podobno. Svojo vizijo vodenja društva je udeleževala na izvajanju preventivno - zdravstvenih aktivnosti za člane, kot npr. avtogeni trening, druženje skozi izletništvo in podobno. Izobraževanje, založniška dejavnost in sledenje aktualnim dogodkom na področju zdravstvene nege so bile temeljne društvene aktivnosti.

Darinka Klemenc (1997 – 2008)

je predsedovala v obdobju 1997 do 2008, ki je bilo zaznamovano z najemom društvenih prostorov na novi lokaciji na Zaloški 7, nato prenos najema na Ulico stare pravde 6 ter čez dobri dve leti sprememba lokacije in uradna registracija društva na Poljanski 14 v Ljubljani. Poleg izobraževanja je društvo doživelo velik razvoj interesnih aktivnosti, kar je pripomoglo približevanje društvenih aktivnosti njegovemu članstvu. Opravljena je bila vrsta raziskovalnih projektov, ki so in še vedno vplivajo in odmevajo tudi v današnjem društvenem delovanju. Razvijala je celostno podobo društva in njegovo prepoznavnost s postavljanjem jasne vizije, poslanstva in vrednot delovanja društva.

Đurđa Sima (od 2008 dalje)

je prevzela vodenje DMSBZT Ljubljana leta 2008 in ga vodi tretji mandat. Aktivnosti društvenega delovanja so pridobile večjo dimenzijo na področju števila in frekvence izobraževanja v prostorih društva in drugih lokacijah ter dejavnosti na prostem. Okrepila so se izobraževanja za krepitev zdravega življenjskega sloga članov, družinskih članov in prebivalcev

Ljubljanske regije, ker je društvo zažive-
lo s svojo dejavnostjo delovanja v jav-
nem interesu. Sistematične aktivnosti in
strateški pristop h krepitvi članske baze
ohranjajo delovanje društva v ljublan-
ski regiji močno in prepoznavno v širšem
profesionalnem okolju delovanja.

Pomembni dosežki od leta 2007 do 2017

V preteklem obdobju smo s timskim
delom dosegli uspehe pri mnogih ak-
tivnostih. Začeli smo izobraževanja s
področja obveznih vsebin za podaljša-
nje licence, poklicne etike, zdravstve-
ne zakonodaje in temeljnih postopkov
oživljanja, v letu 2017 še izobraževanje
s področja kakovosti. Vsako leto smo
pripravili strokovni simpozij; tako smo
skozi štiriletno mandatno obdobje pri-
pravili teme, ki so vzbudile zanimanje na-
ših članov in tudi širše. Simpozij z nas-
lovom »Medicinske sestre spremljamo
novosti na področju temeljnih postop-
kov oživljanja« je privabil številne čla-
ne, zato smo seminar z enako vsebino
ponovili v letu 2009. Redni simpozij je
bil namenjen nadaljevanju začelih raz-
iskovalnih projektov pri ljubljanskem
društvu. Mednarodni simpozij s temo
»Tim medicinskih sester in zdravnikov
podoba svojo na ogled postavi« - razi-
skava v klinični praksi - je osvetlil pojme
timskega dela v zdravstvu, naše vsakda-
nje prakse in pričakovanja, ki jih gojimo
med seboj v zdravstvenem in negoval-
nem timu. V letu 2011 smo se obrnili k
neposrednemu delu v klinični praksi
in zbrali nabor postopkov in posegov,
katerih vloga v procesu zdravstvene
obravnave je tako pomembna, da smo
želeli znanja obnoviti. Naslov: »Sodob-
nim znanjem postopkov v zdravstveni
in babiški negi naproti«. Leto 2011 smo
posvetili simpozijski temi »Zdravstvena

vzgoja - moč medicinskih sester«. Z vse-
bino smo se dotaknili osnovnih pojmov
učenja, zdravstvene vzgoje in oblik po-
sredovanja znanj pacientom. Vsakoletni
strokovni simpozij je imel pomemben
informacijski vpliv na članstvo, s spod-
budo po širjenju in uvajanju sprememb
v delovno okolje. Sledile so simpozijske
teme: »Predpisovanje zdravil – izziv
medicinskim sestram za prihodnost«,
»Približajmo zdravstveno okolje pacien-
tu«, »Razvojne usmeritve zdravstvene
in babiške nege« in v letu 2016 »Odvi-
snost in problemi v širši družbi«. Inte-
res in delo članov UO društva, posebej
nosilcev dejavnosti ter vodstva društva,
sta omogočila širitev interesnih aktivno-
sti, kar je okrepilo prepoznavnost naše-
ga društva med člani v regiji in izven nje.

Po kriznem obdobju, ki smo ga doživlja-
li lokalni ravni v letu 2012, smo uspeli
zadržati članstvo in ga celo vsakoletno
povečevati. Pomembno je, da smo že v
letu 2013 uspeli doseči več kot 50 od-
stotno udeležbo članov na naših aktiv-
nostih. V letu 2016 je delež udeležencev
na društvenih aktivnostih dosegel že 70
odstotni delež. Skupaj s članstvom smo
se posvečali viziji in poslanstvu organi-
zacije in stremeli k doseganju zastav-
ljenih ciljev. V preteklem obdobju velja
opozoriti na pomemben mednarodni
ugled, ki nam ga je izkazala predsednica
ICN dr. Judith Shamian, v oktobru 2015.
Ob tem dogodku smo se izpostavljeni
funkcionarji društva imeli priložnost
srečati z njo.

Priznanja, ki smo jih v zadnjem manda-
tu podelili našim zaslužnim članom, so
dokaz zaslug in prispevka posamezni-
ka, da društvo živi, se razvija in deluje v
prid svojega razvoja in profesionalizma.
Društvo vsako leto podeli več Srebrnih

znakov in Plaket. Člani ljubljanskega
društva so prejemniki najvišjih priznanj,
ki jih podeljuje Zbornica – Zveza. Leta
2015 smo prejeli priznanje Zbornice –
Zveze za kakovostno izvedbo 16. sim-
pozija DMSBZT Ljubljana z naslovom
»Razvojne usmeritve zdravstvene in
babiške nege«. Vrstila so se priznanja
tudi izven države. Predsednica Đurđa
Sima je prejela priznanje Saveza udru-
ženja zdravstvenih radnika Beograda za
večletno učinkovito povezovanje dveh
organizacij v skupnem prizadevanju za
razvoj stroke.

Ključni dokument za odločanje, snovanje
in vodenje društvenih aktivnosti je stra-
teški načrt društva. Leta 2013 smo vse
aktivnosti društva oblikovali in vrednotili
po kazalnikih uravnoteženega razvoja:
usmerjenost k članom, organizacija pro-
cesov za doseganje namena, poslanstva
in ciljev društva, učenju in motivaciji ter
usklajenemu finančnemu poslovanju.

V letu 2013 smo pričeli voditi bazo ele-
ktronskih naslovov članov z namenom
obveščanja o dogodkih ter pri tem upo-
števali varovanje podatkov. Obveščā-
nje in informiranje članov o društvenih
aktivnostih poteka tudi preko spletnih
strani in oglasnih desk. Na spletni pove-
zavi [http://www.drustvo-med-sester-lj-
si/](http://www.drustvo-med-sester-lj.si/) so dostopne vse informacije o delova-
nju društva. V maju 2014 smo izdali naš
prvi e-bilten s strnjjenimi informacijami.
Članom smo želeli ponuditi dostop in
evidenco dostopa do opravljenih izobra-
ževanj. Zato smo s pobudo, ki je bila po-
dana na rednem letnem občnem zboru
društva v letu 2014, informirali vodstvo
Zbornice – Zveze o naši želji in nameri.

Pomembna izobraževalna aktivnost je
izobraževanje bolničarjev kot sodelavcev

pri izvajanju zdravstvenih oz. negovalnih storitev v zdravstvenem oz. socialnem zavodu. Med novo prepoznane učne vsebine smo vključili ohranjanje dostojanstva pacienta v procesu izvajanja zdravstvene oskrbe, ker je to neločljivo povezan proces s spoštovanjem profesionalnega kodeksa etike medicinskih sester in kodeksa babic.

Žepni vodnik za obravnavo nujnih stanj je poleg treh knjižnih prenov doživel pravo aplikacije za pametne telefone in tablice.

Vredno je poudariti tudi mednarodno povezovanje v širši regiji.

Viri in literatura

Arhiv DMSBZT Ljubljana od 1964 do 2017.

Keršič Ramšak, I., 2007. 80 let delovanja medicinskih sester v ljubljanski regiji. In: A. Kvas, D. Klemenc, I. Keršič Ramšak, & P. Požun, eds. *Zdravstvena nega včeraj, danes, jutri. Zbornik ob 80 letnici delovanja medicinskih sester v ljubljanski regiji*. Ljubljana: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Ljubljana, pp. 15–31.

Krašovec, A., 2002. *Pregled organiziranega delovanja medicinskih sester v Sloveniji in ljubljanski regiji v obdobju od 1919 do 2001: diplomsko delo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Visoka šola za zdravstvo, p. 39.

Miloradović, M., 1978. Petdesetletnica strokovnega društva medicinskih sester na Slovenskem. *Zdravstveni Obzornik*, 12(1-2), pp. 3–22.

Mlakar, J., 1997. Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Ljubljana. In: P. Kersnič, B. Filej, *Jubilejni zbornik ob 70-letnici Zveze društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije in Zbornice zdravstvene nege Slovenije*. Ljubljana: Zbornica zdravstvene nege Slovenije, pp. 29–30.

Šavnik, L., 1999. Le pogledjte, pa ga imamo! *Utrip*, 7(3), p. 19.

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV MARIBOR

Ksenija Pirš

Obrazložitev logotipa

Leta 2001 je društvo na občnem zboru sprejelo zaščitni znak, ki ga uporablja pri delu in poslovanju v pravnem in drugem prometu. Upodablja prizadevanja in prepoznavnost vseh, združenih v simbolu belega goloba, ki predstavlja humanost, samostojnost, odprtost, svobodo, ustvarjalnost, prijaznost, natančnost, mir, upanje, povezovanje in sodelovanje v poslanstvu skrbi za ljudi. Zaščitni znak društva ustreza liku medicinske sestre, babice in zdravstvenega tehnika, njihovemu delu in priznavanju za dosego in uresničitev omenjenih osebnih in poklicnih vrednot. Ker v letu 2017 društvo obhaja 70 let delovanja, je logotip jubilejno oblikovan v skladu z visoko obletnico obstoja in razvoja društvene dejavnosti v širši mariborski regiji.

Uvod

DMSBZT Maribor je prostovoljno, samostojno, nepridobitno, stanovsko, nestranksko združenje medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov, ki delujejo na področju upravnih enot Maribora, Ruš, Slovenske Bistrice in Lenarta. Trenutno je v

društvo včlanjenih okoli 2000 izvajalcev zdravstvene in babiške nege. Za uresničevanje skupnih interesov se Društvo povezuje v Zbornico – Zvezo.

Za mednarodno sodelovanje se uporablja prevod imena, ki se glasi: Regional Nurses and Midwifery Organization of Maribor. Registracija statusnih sprememb: spremembe Statuta, zapisnik OZ z dne 06. 3.2008, vloga za postopek registracije statusnih sprememb in spremembe sedeža društva, izdana odločba UE Maribor, sedež in naslov društva: Ulica heroja Jevtiča 5, Maribor (beri odločbo): številka: 215- 421/ 2008 – 4 (9111), z dne 18. 11. 2008.

Društvo pospešeno vlaga v ljudi ter prevzema vlogo partnerja v procesih strokovnega izpopolnjevanja in vseživljenjskega učenja v zdravstveni negi, babištvu in oskrbi ter razvija področje interesnih dejavnosti za kakovostno preživljanje prostega časa in druženje svojih članic in članov. Društvo ohranja, razvija in krepi vlogo poklica – nosilca in izvajalca zdravstvene in babiške nege z namenom, zagotoviti status in ugled zaposlenih v zdravstveni in babiški negi v družbi. Z izvajanjem svojih aktivnosti se vključuje v lokalno in regionalno zdravstveno vzgojno delovanje ter razvija vlogo partnerja v družbeni skrbi za zdravje in podporo prebivalstvu v vseh življenjskih obdobjih, v trenutkih zdravja in bolezni. Aktivno skrbi za stanovsko: strokovno, socialno, kulturno in športno udejstvovanje ter za izboljševanje kakovosti življenja svojih članov, aktivno sodeluje na področju razvijanja kulturne in zgodovinske dediščine medicinskih sester in babic, razvija medsebojne odnose s strokovnimi regijskimi društvi, strokovnimi sekcijami, Zbornico - Zvezo, Sindikatom delavcev

v zdravstveni negi Slovenije ter z drugimi strokovnimi združenji in institucijami na lokalni, državni in mednarodni ravni. Prizadeva si za sodelovanje pri oblikovanju zdravstvenega sistema v regionalnem okolju, povezovanje z mednarodnimi strokovnimi organizacijami ter sodeluje pri oblikovanju zdravstvene politike v Republiki Sloveniji (Statut društva, 2008).

Nastanek in preimenovanja DMSBZT Maribor

Začetki delovanja mariborskega društva segajo v leto 1947, ko so bile medicinske sestre maloštevilne. Zaradi velikih potreb po medicinskih sestrah je bila istega leta ustanovljena srednja šola za medicinske sestre v Mariboru. V prvem desetletju po drugi svetovni vojni se je število medicinskih sester počasi povečevalo. Bile so organizirane v podružnico Društva medicinskih sester Maribor. Dejavnost društva je obsegala strokovna izpopolnjevanja, zdravstvene delovne akcije na terenu in udejstvovanje članic v družbenih organizacijah. Razen strokovnih so medicinske sestre obravnavale tudi aktualne družbene probleme. Vključevale so se v vse družbeno – politične organizacije. Delovale so zdravstveno vzgojno in dosegale pomembne uspehe, saj so z njihovo pomočjo zatrli mnogokatero bolezen in izboljšali zdravstveno stanje prebivalcev. V drugem desetletju delovanja društva zasledimo delovanje dveh sekcij, bolnišnične in izven bolnišnične, ter dva aktiva, v Slovenj Gradcu in na Ptujju. Društvo je pridobivalo vse več svojih članov (Lahe, 2007). Do leta 1969 je v Mariboru delovala le podružnica Zveze društev medicinskih sester Slovenije. Društvo se je razvijalo in bilo organizirano po različnih sekcijah. Po ustanovitvi Zveze društev medicinskih sester Slovenije se je leta 1970 mariborska podružnica registrirala v

Društvo medicinskih sester Maribor, oba aktiva pa sta se osamosvojila.

V arhivu društva je iz prvih desetletij ohranjenih malo zapisov. Bogatejši viri pa pričajo o sedemdesetih in kasnejših letih.

Ustanovni občni zbor Društva medicinskih sester je bil 18. aprila 1970 v Dobrni, republiški sekretariat za notranje zadeve v Ljubljani pa je 1. oktobra 1970 poslal odločbo, da se v register društev pod zaporedno številko 225 vpiše Društvo medicinskih sester Maribor, s sedežem v Mariboru. Leta 1975 se je društvo vključilo v Zvezo društev medicinskih sester Slovenije in tako v mednarodno združenje medicinskih sester. Leta 1976 se v društvu ustanovi aktiv upokojenih medicinskih sester, ki so vseskozi aktivne pri delovanju društva.

V letu 1997 se je društvo preimenovalo v Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Maribor. V letu 2006 se naziv dopolni tako, kot se glasi še danes, Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor.

Za uresničevanje skupnih interesov se društvo od 26. februarja 1998 preko pogodbe o povezovanju društev povezuje v Zbornico zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zvezo strokovnih društev medicinskih sester; babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (Lahe, 2007).

Sedeži DMSBZT Maribor

Pred uradno registracijo sedeža je bil sedež društva v protituberkuloznem di-spanzerju takratnega ZD Maribor. Društvo je bilo prvič registrirano leta 1970 kot Društvo medicinskih sester Maribor, s sedežem na naslovu Trg Miloša Zidanška 3 v Mariboru, na takratni Srednji zdravstveni šoli. Druga uradna registra-

cija na upravni enoti v Mariboru je evidentirana 12. julija 2004, s spremembo sedeža društva na Žitno ulico 15, na takratni Visoki zdravstveni šoli Maribor. 18. novembra 2008 je društvo z nakupom lastnih delovno poslovnih prostorov registriralo sedež na Ulici heroja Jevtiča 5 v Mariboru, odločba UE Maribor, št.: 215 - 421/ 2008 - 4 (9111).

Vodenje DMSBZT Maribor

Vsak član društva je s svojim delom bodisi aktivnim, v organih društva v prostem času, bodisi z vsakodnevnim delom v delovnem okolju, prispeval k razvoju strokovnih področij zdravstvene nege, babištvu in oskrbe ter k razvoju društvene dejavnosti. Pred nami so bile in so še medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki, ki so v društvu s svojim strokovnim znanjem in z veliko mero altruizma pustili del sebe. Poklicno delo v najrazličnejših okoljih zdravstvenega varstva ter delo v društvu sta bila vseskozi tesno povezana, kar se izraža tudi pri vodenju društva. Iz zapisov predsednic društva je zaznati njihovo edinstveno vlogo pri povezovanju strokovnega področja v širše lokalno okolje. Tako je društvo tesno sodelovalo z razvijajočimi se področji znotraj posameznih zdravstvenih ustanov, hkrati pa vseskozi povezovalo različna strokovna področja zdravstvene nege v skupnih prizadevanjih, tudi medregijskih in mednarodnih. Prav tako iz društva skozi zgodovino izhajajo pomembne pobude pri uvajanju in uresničevanju zgodovinsko prelomnih strokovnih projektov, ki so zaznamovali širši strokovni prostor in so predstavljali vzor strokovnih praks tudi v mednarodnem prostoru. V izobraževanju tako zasledimo izjemno povezanost društva z delovanjem Srednje zdravstvene šole v Mariboru, saj začetek njegovega delovanja izhaja prav iz leta 1947, ko je bila

v Mariboru ustanovljena Srednja šola za medicinske sestre.

Prav tako je društvo sodelovalo pri organizaciji polivalentne patronažne službe ZD Maribor, ki je še danes strokovno in organizacijsko vzoren model urejenosti patronažnega varstva. Med nami so kolegice, članice, ki so tako svoje delo ponesle v svet, kjer so se drugi učili od nas. Ponosni smo na vse.

V letu 1993 pa je društvo aktivno sodelovalo pri ustanovitvi takrat Višje zdravstvene šole, kasneje preimenevane v Visoko zdravstveno šolo, danes Fakulteto za zdravstvene vede Univerze v Mariboru. Prof. dr. Viljem Brumec, dekan, je ob tem povedal: »V zadnjih dvajsetih letih je bilo v Mariboru več poskusov ustanovitve šole za višje medicinske sestre. Uspešen je bil zadnji, ki je izhajal iz Društva medicinskih sester v Mariboru. Temeljni dokument, ki je bil izhodišče za vse dejavnosti so pripravili Bojana Filej, vodja, Levina Hribernik, Breda Koban, Majda Šlajmer Japelj in Slavko Cvetek z Univerze« (Brumec, 1994). Prva prodekanica za izobraževalno dejavnost je bila Silva Vuga, ki je s sodelavci postavljala temelje izobraževalnemu procesu zdravstvene nege. Ob deseti obletnici ustanovitve šole je društvo prejelo zahvalo za dobro sodelovanje in podporo pri reševanju prostorskih izzivov ob ustanovitvi šole.

Predsednice društva: 1956 Marta (Vivod) Fištravec, 1957 Sonja Kobilica, 1958 – 1961 Marija Kambič, 1962 Marija Geršak, 1963 – 1966 dr. Majda Šlajmer Japelj, 1967 – 1968 Helena Polovič, 1969 – 1970 Adrijana Elvič, 1971 – 1974 Lucija Tekauc, 1975 – 1979 Marija Zupančič, 1979 – 1982, Martina Forjan, 1983 – 1987 Elizabeta Mlinarič, 1987 – 1993 doc. dr. Bojana Filej, 1993 – 2006 mag. Milica Lahe, od 2006 Ksenija Pirš.

Osnovne dejavnosti društva v začetnem obdobju so bile zbiranje članstva, izobraževanja, medsebojna strokovna pomoč, povezave z ostalimi društvi, medsebojni odnosi (Fištravec, 2007). Šlajmer Japeljeva je o svojem delu v društvu povzela, da so strokovna društva nekaj posebnega, saj bistveno vlivajo na odnos do lastne stroke in pripadnost. Društvo je bilo vseskozi pomemben strokovni partner, navaja, tudi v letih 1977 – 1981, ko je kot predsednica jugoslovanske Zveze medicinskih sester imela v društvu pomembno oporo pri organizacijskih in programskih nalogah. Razvijali so strokovni jezik, testirali novo izrazoslovje v vseh zdravstvenih ustanovah, predstavljali negovalne diagnoze, preizkušali Mednarodno klasifikacijo zdravstvene nege, sprejemali mednarodne strokovnjake zdravstvene nege, se udeleževali mednarodnih strokovnih srečanj, pri čemer navaja pomembno izobraževalno vlogo društva, ki je močno vplivalo na rast strokovne kulture. Društvo je organiziralo redna mesečna strokovna srečanja, t. i. klinične večere, ki potekajo še danes. Pripomoglo je k večjemu interesu za ustvarjanje strokovnih knjižnic, odbor je namreč nagrajeval predano delo v društvu s knjigami iz zbirke Kolaborativnega centra »Pogovori o zdravstveni negi« in tako dejansko širilo nova spoznanja na področju zdravstvene nege in dvigalo raven strokovnega razmišljanja (Šlajmer Japelj, 2007). O utrinkih društvenega življenja v šestdesetih in sedemdesetih letih je zapisala Adijana Elvič, ko je društvo skrbelo predvsem za strokovna izpopolnjevanja medicinskih sester, babic, zdravstvenih tehnikov in negovalcev. Društvo je v tem obdobju med drugim podprlo izvajanje tečajev prve pomoči, nege otrok in odraslih v domačem okolju, šolo za nosečnice s pripravo na porod pod

vodstvom Dare Tominc, izobraževanje za zobne asistentke pod vodstvom Jožice Tomšič (Elvič, 2007).

Mariborsko društvo je bilo vidno aktivno tudi v ZDMSS. Lucija Tekauc opiše aktivnosti društva pri vodenju komisij za bolnišnično in izven bolnišnično službo (Štefka Zalokar, Lucija Tekauc, Silva Vuga), kjer so postavljali standarde za opremo, tekstil in kadrovske normative. Sodelovale so v aktivnostih vsejugoslovanskih simpozijev o intrahospitalnih infekcijah v sedemdesetih letih. Pod okriljem civilne zaščite z nazivom »Nič nas ne sme presenetiti« so bila organizirana strokovna predavanja, vsak prvi četrtek v mesecu pa so redno potekali klinični večeri. Takratna SB Maribor je društvu vsakoletno namenila donacijo ter prispevala za druge izjemne potrebe ter nudila prostore (Tekauc, 2007).

Maja 1979 je vodenje društva prevzela Martina Forjan. V društvenem odboru so poleg članov sodelovali tudi predsednica Sekcije operacijskih medicinskih sester Jožica Tomšič, predsednica pediatrične sekcije Božena Golob (obe sekciji sta imeli sedež v Mariboru) in predsednica babiškega aktiva pri društvu Metka Korošec, kasneje Erika Razboršek. Dijaški aktiv stas vodili Melita Klasinc in Marija Košak. Na sestanke odbora sta bili vabljeni tudi Lucija Tekauc, glavna medicinska sestra SB Maribor, ter Marija Flisar, glavna medicinska sestra ZD dr. Adolfa Drolca Maribor. Društvo je organiziralo strokovna izpopolnjevanja, klinični večeri so potekali vsako prvo sredo v mesecu, ob obeležju 8. marca so povabili tudi upokojene, mednarodni dan medicinskih sester so 12. maja obeleževali s ciklusom strokovnih predavanj na temo, ki jo je vsako leto določila SZO ob praznovanju

svetovnega dneva zdravja 7. aprila. Društvo je spremljalo priprave na usmerjeno izobraževanje ter sodelovalo pri razpravi o izobraževanju ter o predlogih poklicev na področju zdravstvenega varstva.

Pripravljali so srečanja za upokojene in krepili so medgeneracijsko sodelovanje. Upokojene člane so priložnostno obdali. Sodelovali so z Rdečim križem, sindikatom in krajevnimi skupnostmi. Vključeni v ZDMSS so v svoj program vključili tudi aktivnosti Zveze.

V regiji so v tem času izvedli anketo med medicinskimi sestrami in pridobili predloge ter mnenja za razvojno – programske usmeritve društva. Prostore za sestanke in predavanja so društvu nudile zdravstvene ustanove, SB Maribor je društvu vsakoletno poklonila tudi finančna sredstva. Društvo je tesno sodelovalo tudi z Zavodom za zdravstveno varstvo, s katerim je pripravljalo razna predavanja (Forjan, 2007).

Z vodenjem društva v letu 1983 nadaljuje Elizabeta Mlinarič, ki je v času predsednikovanja Forjanove opravljala tajniška dela. Tako aktivnosti tajnice preda Vlasti Mlekuž. Društvo še naprej izvaja mesečna strokovna srečanja, klinične večere ter strokovna izpopolnjevanja, ki jih je pripravljala in vodil Milan Povoden. Udeleževali so se strokovnih seminarjev v okviru Saveza društva medicinskih sestara Jugoslavije, katerega članice so bile tudi članice mariborskega društva. Ob 12. maju je društvo organiziralo proslave in strokovna srečanja. Omenjeni osrednji dogodek leta se je odvijal v Unionski dvorani v Mariboru (Mlinarič, 2007).

Od leta 1987 je mariborsko društvo vodila mag. Bojana Filej in od leta 1993 mag. Milica Lahe. Društvo je v tem ob-

dobju ob že utečenih dejavnosti razvijalo strategijo »učeečega se društva«, saj je s številnimi aktivnostmi razvijalo strokovno avtonomnost svojih članov in pospešeno vlagalo v razvoj vseživljenjskega učenja, strokovnega izpopolnjevanja in raziskovanja v stroki. V ta namen je bil ustanovljen sklad za izobraževanja članov društva. Društvo je pričelo z izdajanjem lastnih strokovnih publikacij in zbornikov predavanj. Izdalo je prvo predstavitevno zloženko društva. Številna strokovna izpopolnjevanja, seminarji, učne delavnice, okrogle mize, klinični večeri, strokovne ekskurzije, gledališke predstave in razvoj interesnih dejavnosti so poglobili medsebojno sodelovanje in strokovna znanja, potrebna na delovnem mestu in izven njega.

Leta 1993, 2003 in 2011 so vodstva društva ob praznovanju mednarodnega dneva medicinskih sester prevzela vlogo gostitelja svečane akademije Zbornice - Zveze, leta 2011 pa od 12. do 14. maja v kongresnem centru hotela Habakuk na Pohorju tudi vlogo gostitelja 8. kongresa zdravstvene in babiške nege Slovenije. V tem letu so regijska strokovna društva prvič organizirala tudi bogate obkongresne dejavnosti. V vlogi gostitelja smo izkazali spoštovanje vsem stanovskim kolegicam in kolegom po Sloveniji.

Pomembni dosežki v obdobju 2010 do 2017

V obdobju od 2006 do 2017 je društvo nadaljevalo z obsežnim delovanjem na področju vseživljenjskega učenja in strokovnega izpopolnjevanja. Ohranilo je tradicijo, t. i. strokovne klinične večere, ki so prepoznavna oblika strokovnih izpopolnjevanj znotraj regije že od začetka delovanja društva in potekajo v sodelovanju z zavodi v regiji ter regijskimi

člani, ki se interesno združujejo v strokovnih sekcijah pri Zbornici - Zvezi, podarek je na timskem pristopu v procesu obravnave pacientov. Razvija strokovna izpopolnjevanja, enodnevne in dvodnevne strokovne dogodke, učne delavnice, med njimi tudi, 1. simpozij zdravstvene in babiške nege z mednarodno udeležbo »Kakovostna komunikacija in etična drža sta temelja zdravstvene in babiške nege«, 2. znanstveni simpozij z mednarodno udeležbo »Kakovost v zdravstveni in babiški negi - odgovorni, kompetentni in inovativni zaposleni«, 1. mednarodna znanstvena konferenca »Gradimo učinkovito in zmogljivo zdravstveno nego« in mnogi drugi. Društvo je razvilo lastne strokovne programe na področju obveznih vsebin za pridobitev in ohranjanje licence v dejavnosti zdravstvene in babiške nege (modul licenca) ter številne druge. Založilo in izdalo je prenovljeno predstavitveno zloženko društva in mnoge strokovne publikacije, zbornike predavanj s CIP kataložnim zapisom (glej

www.dmsbzt-mb.si, založništvo). Prav tako je društvo razvilo raznovrstne interesne dejavnosti, ki članom ponujajo druženje v prostem času, ko lahko razvijajo osebne interese, se osebno razvijajo ter prispevajo k razvoju širše poklicne skupine ter družbe v okolju delovanja društva in izven. Tovrstne dejavnosti so namenjene podpori članom pri njihovem poklicnem delu in usklajevanju med poklicnim in zasebnim življenjem (krepitev notranjih virov moči, osebnega zdravja in dobrega počutja). Društvo vsako leto obeležuje mednarodni dan žena, mednarodna dneva babic in medicinskih sester, v prednovoletnem času pa prireja družbenje članov in svečano slovesnost s podelitvijo najvišjih priznanj, srebrni znak in častni član društva. Društvo ohranja sklad za izobraževanja, ki podpira tudi aktivne udeležbe svojih članov v okviru različnih strokovnih dogodkov doma in v tujini ter udeležbo članov na strokovnih izobraževanjih v regiji in izven.

Slika 133: Prejemnice jubilejnih priznanj društva, 2017. Od leve proti desni: mag. Milica Lahe, Elizabeta Mlinarič, Martina Forjan, Lucija Tekauc, Adrijana Elvič, dr. Majda Šlajmer Japelj, Sonja Gros, Marta Fištravec, v ozadju Milena Frankič, predsednica Komisije za priznanja in Ksenija Pirš, predsednica društva (Foto: Jože Pristovnik, Vir: DMSBZT Maribor)

Društvo je v tem obdobju obeležilo tri pomembne jubileje, 60-letnico (2007, Hotel Habakuk), 65letnico (2012, Narodni dom Maribor) in 70-letnico (2017, Unionska dvorana) organiziranega delovanja in povezovanja zdravstvene in babiške nege ter oskrbe na Štajerskem. V letu 2007 je društvo izdalo obsežen jubilejni zbornik, v katerem so se predstavili zdravstveni, socialni, posebni varstveni zavodi in izobraževalni instituciji v regiji, na svečanosti, ki je potekala 18. maja 2007 v Hotelu Habakuk pod Pohorjem, pa so bila podeljena najvišja priznanja za strokovno delo, Srebrni znak in jubilejna priznanja dotedanjim predsednicam društva. Dogodek je zaznamoval regijski strokovni prostor, udeležili so se ga predstavniki Ministrstva za zdravje, vodstva zavodov, Zbornice – Zveze, regijskih strokovnih društev in številni vabljeni gostje ter člani društva.

2. junija 2017 smo v mariborski dvorani Union obeležili visok jubilej društva, ki smo mu posvetili bogat kulturni program, 4. letni koncert stanovskega pevskega zbora La Vita s pihalnim orkestrom Slovenske policije. Na dogodku so bile podeljene zahvalne listine za dolgotrno sodelovanje pri razvoju področja zdravstvene nege, babištva in oskrbe v regiji ter podporo pri delu strokovnega združenja, njenih članic in članov vsem izobraževalnim, zdravstvenim in socialno varstvenim zavodom ter Slovenski vojski, Centru vojaških šol mariborske Kadetnice, s katero društvo sodeluje že vrsto let. Tako smo priznanje namenili slehernemu posamezniku, ki so mu zahvalo prenesla vodstva zavodov. Za uspešno delo preteklih desetletij smo prejeli: zahvalo Zbornice – Zveze, Mestne občine Maribor, Zdravniškega društva Maribor in ZD dr. Adolfa Drolca Maribor.

Svoje aktivnosti društvo vsako leto zaokroži na prednovoletni svečanosti, ko počasti prejemnike najvišjih priznanj društva, Srebrni znak in naziva častni član/ica društva ter pogosti svoje člane.

Ustanovitev delovne skupine za ohranjanje zgodovine zdravstvene in babiške nege

Skupina je bila ustanovljena leta 2011. Svojo aktivnost je začrtala med drugim s sistematičnim delovanjem, razvijanjem arhivskega področja in spodbujanjem regijskega pristopa. V DMSBZT Maribor smo tem izhodiščem lahko sledili, ker smo oblikovali močno delovno skupino v sestavi: Majda Šlajmer Japelj, Marjeta Kokoš, dr. Jadranka Stričević in Silva Vuga, in ker smo imeli široko društveno podporo. V šestih letih delovanja smo o našem delu seznanili zdravstvene in izobraževalne ustanove v okolju, z njimi razvili sodelovanje, postavili tri razstave, arhivsko shrambo in arhivsko knjižnico. Ves čas smo iskali primarne vire. Področje dela smo opravljale z veliko entuziazma, navdušenja in ponosa. Tako smo izjemno ponosni na pridobitev izjemnega zgodovinskega arhivskega eksponata, ki ga predstavlja projekt Visoke zdravstvene šole v Mariboru iz leta 1996 o prvem fakultetnem študijskem programu zdravstvene nege in prvi zdravstveni fakulteti v Sloveniji. V delovni skupini, ki deluje pri Zbornici – Zvezi, smo stalno prisotni in prizadevno ustvarjalni (Silva Vuga, vodja delovne skupine)

Ustanovitev pevskega zbora društva La Vita

V letu 2013 se je uresničila nekajletna ideja po skupnem muziciranju in rodil se je stanovski pevski zbor »La Vita«. Od ustanovitve naprej sooblikuje kulturne prireditve v matičnem društvu in v raz-

ličnih strokovnih združenjih. Prireja samostojne letne koncerte, božične zgodbe, se povezuje z lokalno skupnostjo in z različnimi regijami. Z zborovodkinjo Klementino Mikec Korpič je glas medicinskih sester ponesel tudi preko meja domovine in v dobrih treh letih zelo uspešno gostoval v Splitu, na Visu, v Slavoniji, v Sremu in v Črni gori, kjer je z univerzalno govorico zgradil tako strokovne kot kulturne mostove med ljudmi, mesti in deželami (Anemarija Smonkar, vodja pevskega zbora).

Ustanovitev likovne skupine

Članice in člani društva so svoja likovna dela prvič razstavljali leta 2002, ob 55-letnici delovanja društva. Po nekaj poskusih je do ustanovitve likovne skupine prišlo leta 2009. Ob otvoritvi društvenih prostorov 9. decembra 2010 se je s svojimi deli prvič predstavila novonastala skupina. 18. marca 2011 so članice skupine priredile 2. likovno razstavo, s sprejemom Mizyal Karabiber Nacaroglu, častne konzulke Republike Slovenije v Gaziantepu. 24. maja 2013 je likovna skupina svojo 3. likovno razstavo poklonila mednarodnima dnevoma babilon in medicinskih sester. Ob dogajanju v mestu v okviru Evropske prestolnice kulture je skupina od 26. do 30. avgusta 2013, v sodelovanju s slikarjem in kiparjem Michaelom Richmanom iz Londona, organizirala poletno šolo slikanja portreta, ki se je zaključila s 4. likovno razstavo v prostorih društva. Začetke je spremljal akademski slikar Toplica Ignjatović, danes pa skupino mentorira Simona Šuc, akademska slikarka. Združevanje že od začetka vodi Boža Majcen, članica društva.

Nakup lastnih delovno poslovnih prostorov

Po 60. letih delovanja društva smo na

rednem občnem zboru dne 6. 3. 2008 soglasno podprli projekt nakupa lastnih delovnih prostorov (plemenitenje premoženja društva v skladu s 24. členom ZDru, UL RS št. 61- 2567/2006). Z neprecenljivo podporo članic in članov ter veliko truda, obsežnega dela, vztrajnosti in poguma vseh nas, ki je vel iz prepričanja v namen projekta, smo uspeli izpeljati nakup, prenovu in opremo društvenih prostorov, kar je za delovanje društva v prihodnje, ko prevzema odgovorno vlogo partnerja v procesih strokovnega izpopolnjevanja in vseživljenjskega izobraževanja ter podpore, izjemnega pomena. V prostorih smo delovali že leto dni, vendar smo v svoja vrata na ogled odprli na otvoritvi 9. decembra 2010. Za to priložnost smo izbrali predpraznični čas, z željo, da ga tudi v

prihodnje obujemo v posebnem, prazničnem vzdušju. Aktivnosti za pridobivanje prostorov so potekale v letih 2007 in 2008. Kreditne obveznosti društva v zvezi z nakupom poslovnih prostorov so bile januarja 2014 v celoti poravnane, tako so postori v lasti društva.

V letu 2016 je društvo izvedlo obsežno prenovu interierja; tako danes prostoren, sodoben in svetel ambient ponuja spodbudno in ustvarjalno vzdušje za strokovno delo in druženje članic in članov. Društvo je s to pridobitvijo zagotovilo primerne pogoje za hrambo pomembnih listin, ima urejen arhiv ter arhiv za hrambo zgodovinsko pomembnih virov s področja zdravstvene nege in babištva v regiji. Društvo od leta 2006 podeljuje najvišja

Slika 134: Pri nas doma, 2017
(Foto: Ksenija Pirš, Vir: DMSBZT Maribor)

priznanja za strokovno delo v regiji, Srebrni znak in naziv Častni član/ica društva.

Nekoč drzna zamisel posameznikov, ki so verjeli v skupnost, danes predstavlja uspešno mariborsko društvo, ki trdno stopa v prihodnost. Zaupati vase bolj kot v prevladujoča prepričanja svojega časa, je bilo vodilo vseh entuziastov, spoštovanih kolegic in kolegov, predanih poslanstvu strokovnega združevanja. Hvala vsakomur in vsem.

»Veritas temporis filia«.

Literatura in viri

arhiv DMSBZT Maribor

Brumec, V., 1994. Višja zdravstvena šola v Mariboru sprejela prvo generacijo študentov. *Utrip*, 2(1), pp. 4–6.

Elvič, A., 2007. Utrinki društvenega življenja v šestdesetih in sedemdesetih letih. In: K. Pirš, et al., eds. *60 let v besedah, slikah, spominih in pogledih v prihodnost: jubilejni zbornik Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor 1947 – 2007, Maribor 18. maj 2007*. Maribor: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor, p. 40.

pogledih v prihodnost: jubilejni zbornik Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor 1947 – 2007, Maribor 18. maj 2007. Maribor: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor, p. 40.

Fištravec, M., 2007. Spomini na prehojeno pot. In: K. Pirš, et al., eds. *60 let v besedah, slikah, spominih in pogledih v prihodnost: jubilejni zbornik Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor 1947 – 2007, Maribor 18. maj 2007*. Maribor: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor, p. 38.

Forjan, M., 2007. Delovanje Društva medicinskih sester Maribor v letih od 1979 do 1983. In: K. Pirš, et al., eds. *60 let v besedah, slikah, spominih in pogledih v prihodnost: jubilejni zbornik Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor 1947 – 2007, Maribor 18. maj 2007*. Maribor: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor, p. 40.

Lahe, M., 2007. Razvoj Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor v letih 1947 – 2007. In: K. Pirš, et al., eds. *60 let v besedah, slikah, spominih in pogledih v prihodnost: jubilejni zbornik Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor 1947 – 2007, Maribor 18. maj 2007*. Maribor: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor, pp. 30–36.

Mlinarič, E., 2007. V teh dejanjih še vedno biva najgloblji smisel mojega življenja. In: K. Pirš, et al., eds. *60 let v besedah, slikah, spominih in pogledih v prihodnost: jubilejni zbornik Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor 1947 – 2007, Maribor 18. maj 2007*. Maribor: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor, p. 40.

Pisni viri: zapisniki sej, poročila dejavnosti na rednih letnih občnih zborih društva.

Statut Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor, 2008. Občni zbor DMSBZT MB, 6. 3. 2008.

Šlajmer Japelj, M., 2007. Mariborsko društvo mi je na strokovni poti bilo v veliko pomoč in mi je pomagalo ustvariti krog dobrih sodelavcev in prijateljev. In: K. Pirš, et al., eds. *60 let v besedah, slikah, spominih in pogledih v prihodnost: jubilejni zbornik Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor 1947 – 2007, Maribor 18. maj 2007*. Maribor: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor, p. 39.

Tekauc, L., 2007. Moje sodelovanje v Društvu medicinskih sester. In: K. Pirš, et al., eds. *60 let v besedah, slikah, spominih in pogledih v prihodnost: jubilejni zbornik Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor 1947 – 2007, Maribor 18. maj 2007*. Maribor: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor, p. 40.

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV NOVA GORICA

Monika Kalin Vodopivec, Nataša Slejko

Obrazložitev logotipa

Logotip društva je bil predstavljen in sprejet 12. maja 2002 ob mednarodnem dnevu medicinskih sester. Simbolično označuje vsakega člana in društvo kot celoto. Glava poudarja modrost znanje in izkušnje (etika, vrednote, izobraževanje, povezovanje teorije s prakso, svetovanje, jasni cilji). Roke ponujajo delavnost, prijateljstvo in toplino (spremljanje, dotik, pozornost). Odprto srce pa ljubezen do pacientov, kolegov, sodelavcev, družine in sebe (spoštovanje, celovita obravnava posameznika, vrednote, empatija, zaupanje).

Uvod

DMSBZT Nova Gorica danes šteje 741 članov. Vanj se povezujejo medicinske sestre, babice, zdravstveni tehniki severno primorske regije, ki so zaposleni v zdravstvenih, socialnovarstvenih zavodih, zdravstvenih šolah, vojašnicah, drugih ustanovah, pri zasebnikih in upokojeni člani, članice ter študentje Univerze na Primorskem. Člani društva so delovali že v šestdesetih letih preko različnih strokovnih sekcij pri Zvezi društev medicinskih sester Slovenije.

Nastanek in preimenovanja DMSBZT Nova Gorica

16. junija 2017 bo minilo 46 let, kar je zabeleženo uradno delovanje Društva medicinskih sester Nova Gorica. Skozi leta uradnega delovanja društva so zabeležene dopolnitve statuta, sedeža in imena društva. Sedaj društvo nosi ime: Društvo

medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Nova Gorica, s sedežem v Novi Gorici, Rejčeva 4.

DMSBZT Nova Gorica je prostovoljno, samostojno, neprofitno združenje medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov severno primorske regije, ki delujejo na področju zdravstvene in babiške nege.

Medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki društva sledimo viziji društva, ki obsega izobraževanje, raziskovanje, management, samostojnost, odgovornost, partnerstvo, preventivno delo, promoviranje zdravja, vključevanje in sodelovanje v lokalnih skupnostih. Vse izvajamo z namenom, da, združeni v delu, izobraževanju in poslanstvu, promoviramo poklic ter nudimo kakovostno zdravstveno nego in pomoč sočloveku.

Slika 135: Damjana Polanec, predsednica društva na proslavi ob 40-letnici delovanja DMSBZT Nova Gorica, junij, 2011
(Foto: neznan, Vir: arhiv DMSBZT Nova Gorica)

Slika 136: Strokovna ekskurzija članov DMSBZT Nova Gorica. Zbrani pred vhodom JAMSKE BOLNICE v Budimpešti, junij, 2016
(Foto: neznan, Vir: arhiv DMSBZT Nova Gorica)

DMSBZT Nova Gorica se povezuje Zbornico zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zvezo strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije.

Uradni zaznamek o ustanovitvi DMSBZT Nova Gorica je vpisan v register društev z odločbo št. 024-RD-93771, dne 16.6.1971 pri Skupščini občine Nova Gorica, oddelku za občjo upravo in notranje zadeve. Leta 1975, 1984 in 1997 so se skladno z veljavnimi zakonskimi predpisi vpisale in registrirale spremembe in dopolnitve statuta, sedeža in imena društva.

Sedež DMSBZT Nova Gorica

DMSBZT Nova Gorica ima sedež v Novi Gorici, Rejčeva 4.

Vodenje DMSBZT Nova Gorica

Od ustanovitve do danes se je na vodilnem mestu društva zamenjalo deset predsednic, ki so vsaka po svojih najboljših močeh prispevale k razvoju in napredku društvenega dela.

Mileni Srnovršnik, poročeni Ščuka, vodji takratne patronažne službe Združenega zdravstvenega doma Nova Gorica, je bilo zaupano prvo predsedovanje. Uspešno je utirala pot v uveljavljanje in delovanje društva.

Njeno delo so nadaljevale predsednice:

Jana Krek, SB Šempeter pri Gorici, **Valentina Lazovski**, ZD Nova Gorica, **Marina Plahuta**, ZD Nova Gorica, **Lilijana Reljič**, ZD Nova Gorica, **Irena Velušček**, Zavod za socialno medicino in higieno Nova Gorica in **Andreina Savelli**, ZD Nova Gorica.

Sledile so predsednice:

Irena Vidmar (1994 – 2002)

se je po Srednji zdravstveni šoli v Šempetru pri Gorici vpisala na VŠZD - Oddelek za medicinske sestre in diplomirala leta 1976. Še istega leta se je zaposlila v ZD Ajdovščina, v dispanzerju za žene, kjer je pričela z zdravstveno-vzgojnim delom žena in bodočih staršev. Leta 1983 je sprejela nov izziv na poklicni poti kot glavna medicinska sestra ZD in je to delo opravljala do upokojitve. Zasnovala in organizirala je službo zdravstvene in zobozdravstvene vzgoje, polivalentno patronažno službo, službo nujne medicinske pomoči in centralno sterilizacijo. Pomembno vlogo je imela pri razvoju, uporabi in aplikaciji računalniških programov v osnovnem zdravstvu in zdravstveni negi. Članica društva je postala že ob zaključku srednje zdravstvene šole. Od leta 1986 je bila članica IO društva in leta 1994 je bila izvoljena za predsednico društva. To funkcijo je opravljala osem let. Društvo je med njenim vodenjem ponovno zaživelo in članstvo se je močno povečalo, pričela je z organizacijo strokovnih seminarjev, strokovnih ekskurzij in družabnih srečanj ter pri članih dosegla izjemno pripadnost stroki. Štiri leta je delovala v IO Zbornice – Zveze in bila podpredsednica Odbora regijskih društev. Bila je tudi članica IO Sekcije v managementu. Pri MZ – RSKZN je bila vodja skupine za uvedbo kategorizacije pacientov in družin v osnovni zdravstveni dejavnosti. Sodelovala je v projektni skupini zapisa zdravil na kartico zdravstvenega zavarovanja in pri uvedbi dokumentacije zdravstvene nege na elektronski karton pacienta. Leta 1999 ji je Zbornica - Zveza podelila Zlati znak, priznanje za dosežke v zdravstveni in babiški negi ter za prizadevanja in uspehe pri uresničevanju programov Zbornice - Zveze.

Renata Trampuž (2002 – 2010)

se je po končanem šolanju v Ljubljani leta 1983 zaposlila v ZD Ajdovščina. Leta 1985 je prevzela dela in naloge patronažne medicinske sestre in leta 1998 že postala vodja patronaže z zdravstveno nego na domu, kar je uspešno opravljala do leta 2010. Leto dni je nadomeščala glavno medicinsko sestro zavoda. Leta 2003 je po uspešnem dokončanju študija postala dipl. m. s.. Sedaj svoje delovne izkušnje s pridom uporablja v dispanzerju medicine dela prometa in športa. Z veseljem opravlja pedagoško delo, je mentorica številnim študentom in pripravnikom za zdravstveno nego. Kot članica aktivno deluje v strokovnem združenju medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov. Leta 1998 je postala tajnica IO društva, v letih od 2002 do 2010 pa predsednica društva. Poudarjala je pomen strokovnega razvoja, obveznosti in odgovornosti pri delu ter skrb za status in ugled poklica medicinske sestre. Organizirala je mnoga izobraževanja in strokovne ekskurzije. Uredila je spletno stran društva in skrbela za ažurno informiranje članov. V državnem merilu je veliko let sodelovala v IO sekcije patronažnih medicinskih sester in kot članica za področje regijskih strokovnih društev delovala en mandat v UO Zbornice – Zveze. S svojim bogatim znanjem, zavzetim delom in odličnimi pobudami je sodelovala pri razvoju kakovostne zdravstvene nege, še posebej pri oblikovanju samostojnosti in odgovornosti patronažne medicinske sestre. Njeno izjemno delo dokazuje, da moramo zdravstveno nego izvajati celostno, izključno v korist pacientov, družin, skupnosti ob spoštovanju njihove osebnosti in integritete.

Damjana Polanc (2010 - 2017)

Njena prva zaposlitev je bila na oddel-

ku za predšolsko invalidno mladino Stara Gora SB Dr. Franca Derganca Šempeter pri Gorici. Po štirih letih se je na lastno željo vključila v delo na oddelku za intenzivno nego in terapijo v isti ustanovi. Po dveh letih je postala glavna medicinska sestra otorinolaringološkega oddelka in delovala najprej kot viš. med. ses., kasneje pa kot dipl. m. s. na oddelku za plastično in rekonstruktivno kirurgijo. Po devetnajstih letih je poiskala nove izzive v ZD Nova Gorica, kjer je zadnjih devet let planirala in izvajala otroško in šolsko preventivo ter prenaša znanje na starše, ki pričakujejo naraščaj, s tečajji Šole za starše. Obiskovala je tudi magistrski študij, smer zdravstvena nega na takratni Visoki šoli za zdravstvo v Izoli. Skupaj s kolegicami in kolegi je zaslužna, da so sodelavci izpeljali marsikatero raziskavo, ki so jo objavili in izsledke uporabili v domači ustanovi in drugje. Leta 2009 je zaključila tečaj za vodenje telesne vadbe v nosečnosti in ga potem vodila v okviru Tečajev šole za starše. Dolga leta je bila mentorica dijakom in študentom zdravstvene nege. V okviru DMSBZT Nova Gorica, ki mu je predsedovala sedem let, je sodelovala z dobrodelnimi ustanovami. Prizadevala si je za ugled in prepoznavnost društva. Veliko pozornost je namenjala izobraževanju, skupaj s člani je krepila osebno rast in zdrav življenjski slog. Zdravstveno nego na Goriškem je bogatilo njeno strokovno delo in njena objavljena publicistična dela. Leta 2016 ji je Zbornica - Zveza podelila Zlati znak, priznanje za dosežke v zdravstveni in babiški negi ter za prizadevanja in uspehe pri uresničevanju programov Zbornice – Zveze.

Pomembni dosežki v obdobje 2007 do 2017

Največ prizadevanj s strani DMSBZT Nova Gorica skozi vsa leta delovanja je usmerje-

nih v strokovno izobraževanje in druženje članov/ic. Organizirali smo tudi predavanja za osebno rast in tako v naše sredine povabili priznane strokovnjake z različnih področij. Za naše člane smo organizirali tudi delavnice s področja temeljnih postopkov oživljanja, predavanja o poklicni etiki, zdravstveni zakonodaji ter kakovosti in varnosti v zdravstvu in zdravstveni ter babiški negi. Organiziramo okoli pet strokovnih dogodkov letno in vsi so zelo dobro obiskani. Poročila o društvenih aktivnostih so redno objavljena v informativnem biltenu Utrip in na spletni strani društva. Prizadevanja so usmerjena tudi v delovanje za prepoznavnost zdravstvene in babiške nege v širši javnosti. Društvo dejavno deluje v lokalni skupnosti in se povezuje z zdravstvenimi zavodi in šolami. Veliko slikovnega in pisnega gradiva, ki smo ga uspeli ohraniti, je zbranega in objavljene ga v dveh jubilejnih zbornikih, ki sta izšla ob 30 in 40-letnici organiziranega delovanja. V skladu s pobudami članov v društvu delujeta izletniška in pohodniška skupina. V zadnjih osmih letih se vsako leto organizira večdnevna strokovna ekskurzija, ki vključuje obisk strokovne ustanove oziroma za naš poklic pomembnega središča. Lani je društvo organiziralo strokovno ekskurzijo v London, kjer so si naše članice in člani ogledali muzej Florence Nightingale. Organiziranih pa je bilo tudi kar nekaj enodnevnih ekskurzij. Vsako leto ob zaključku leta obdarimo člane in članice s simboličnim darilom ter organiziramo prednovoletno srečanje. Ker so naše kolegice dejavne tudi zunaj društva, to pomeni, da so vključene v razne gledališke skupine, povabimo v okviru praznovanja na predstavo gledališko skupino, v kateri sodelujejo tudi naši člani. Po predstavi si vedno vzamemo čas za druženje ob dobri hrani in pijači. V sklopu društva deluje tudi pohodniška skupina, ki organizira dva pohoda letno.

Naši člani delujejo v nekaterih delovnih skupinah krovne organizacije. Omeniti je treba dobro sodelovanje in povezovanje z ostalimi regijskimi društvi in s strokovnimi sekcijami. Društvena dejavnost je bila večkrat, s posterjem ali s stojnico, predstavljena na simpozijih in kongresih Zbornice – Zveze. V okviru društva se organizirano udeležimo nacionalne slovesnosti ob mednarodnem dnevu medicinskih sester in mednarodnem dnevu babic. Društvo svojim najzaslužnejšim članom podeljuje priznanje Srebrni znak. V zadnjih desetih letih so bile štiri članice tudi prejemnice Zlatega znaka – najvišjega priznanja Zbornice - Zveze. To so bile: Slavica Babič (2010), Irma Rijavec in Božena Istenič (2012) ter Damjana Polanc (2016). Želimo si, da bi prav vsak član našega društva začutil pripadnost stanovski organizaciji in se dejavno vključil v čim več društvenih aktivnosti ter s svojimi predlogi prispeval k razvoju in dobremu delu društva. Tudi v prihodnje bo društvo sledilo svoji viziji organiziranega delovanja in si z dejavnim vključevanjem v različne projekte prizadevalo za ugled in prepoznavnost zdravstvene in babiške nege.

Literatura in viri

Arhiv DMSBZT Nova Gorica 1971 – 2017.

Polanc D., 2011. Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Nova Gorica. In: D. Polanc. *40 let ustanovitve in delovanja Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Nova Gorica*. Nova Gorica: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Nova Gorica, pp. 5-10.

Vidmar I., 2001. Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Nova Gorica. In: I. Vidmar, R. Trampuž, T. Kofol, eds. *30 let ustanovitve in delovanja Društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Nova Gorica: strokovni razvoj, profesionalnost, osebna rast*. Novo Gorica: Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Nova Gorica, pp. 5-13.

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV NOVO MESTO

Marjeta Berkopec, Zdenka Seničar

Obrazložitev logotipa

Pri izdelavi logotipa smo izhajali iz definicije lika medicinske sestre in njenega specifičnega dela. Strokovno področje medicinske sestre je zdravstvena nega. Zdravstvena nega je sistematična ciljna dejavnost, ki se v prvi meri nanaša na izboljšanje zdravja in kakovosti življenja posameznika, družine, skupnosti. Medicinske sestre usmerjajo svoje moči v promocijo, vzdrževanje in vračanje zdravja, v preprečevanje bolezni, v izogibanje trpljenju in zagotavljanju mirne smrti, kadar življenja ni več moč vzdrževati. Podpirajo holistični pogled in spoštujejo posameznika kot bio-psiho-socialno bitje.

Logotip DMSZT Novo mesto predstavlja školjko z biserom v razprtih dlaneh, pod njim pa je izpisano ime društva. Osnova simbola sta dva modra polkrožna loka, ki objemata rdečo kroglico. Zunanji spodnji lok predstavlja razprte dlani medicinske sestre, poudarja pomen dotika v zdravstveni negi in pripravljenost medicinske sestre za pomoč človeku v stiski. Notranji lok predstavlja školjko v dlani in je simbol stroke zdravstvene nege ter njene najpomembnejše vloge – skrbi za človeka. V svojem varnem oklepu školjka varuje biser – ki predstavlja človekovo največjo vrednoto – zdravje. Modra barva označuje skrb, varovanje. Biser je rdeče barve in s tem barvno bolj izpostavljen, ker je najpomembnejši. Obe barvi, modra in rdeča, sta že od nekdaj simbol zdravstva in se med seboj dopolnjujeta. Logotip je v sodelovanju z DMSZT Novo mesto izdelala Tjaša Kastelic (Seničar, 2003). V logotipu se je leta 2005, ob preimenovanju društva, spremenilo izpisano ime društva pod znakom.

Uvod

V DMSBZT Novo mesto, ki danes šteje 1.257 članov, se povezujemo medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki Dolenjske, Bele krajine in Posavja. Naše predhodnice so z vizijo o organiziranem delovanju, ki bo medicinskim sestram v naših krajih dajalo oporo, spodbudo, ugled in dobro ime, verjele v svoje poslanstvo in tlakovale pot, po kateri stopamo danes. Z jasno vizijo in opredeljivim poslanstvom je današnje društveno delovanje umeščeno v delo in bivanje medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov naše regije.

Nastanek in preimenovanja DMSBZT Novo mesto

Začetki organiziranega delovanja dolenjskih medicinskih sester sežejo v leto 1952, ko je bil na pobudo Marije Tomšič ustanovljen Novomeški pododbor Društva medicinskih

sester Slovenije. Marija Tomšič, ki je bila po do zdaj znanih ustnih in pisnih virih prva medicinska sestra na Dolenjskem, je pododbor vodila vse do leta 1959, tudi pozneje se je dejavno vključevala v društvene aktivnosti (Seničar, 2009).

Društvo medicinskih sester Novo mesto je bilo ustanovljeno v Novem mestu, na občnem zboru 26. 6. 1963. Vloga za registracijo društva je bila oddana 22. 10. 1963, v register delujočih društev Tajništva za notranje zadeve pri Okrajni skupščini v Ljubljani pa je bilo društvo pod številko 71 vpisano 24. 3. 1964 (Seničar & Skrabl, 2003).

Društvo je svoj naziv prvič spremenilo leta 1989, saj so po uvedbi usmerjenega izobraževanja dijaki po zaključeni štiriletni zdravstveni šoli pridobili naziv zdravstveni tehnik. Vloga za spremembo naziva Društva medicinskih sester Novo mesto v naziv Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Novo mes-

to je bila na občinsko konferenco SZDL Novo mesto posredovana 19.1.1989.

Na izrednem občnem zboru 9. 11. 2005 se je ponovno spreminjal naziv DMSZT Novo mesto v Društvo medicinskih sester, babc in zdravstvenih tehnikov Novo mesto.

Društvo v vsem svojem delovanju ni imelo svojih prostorov. Sedež društva je bil ves čas v Novem mestu, najprej v Zdravstvenem domu, Jenkova ulica 1. Podatka, kdaj se je sedež društva preselil v SB Novo mesto, Partizanska cesta 19, žal ni. Prav tako ni podatka o spremembi naslova, na katerem je še danes sedež društva: SB Novo mesto, Šmihelska cesta 1.

Vodenje DMSBZT Novo mesto

Od ustanovitve do danes se je na vodilnem mestu društva zamenjalo deset predsednic, ki so vsaka po svojih najboljših močeh prispevale k razvoju in napredku društvenega dela.

Slika 137: Udeleženci strokovnega izobraževanja, 2016

(Foto: Zdenka Seničar, Vir: arhiv DMSBZT Novo mesto)

Slika 138: Člani DMSBZT Novo mesto slikani pred svečano akademijo ob dnevu medicinskih sester, Brdo pri Kranju, 2015
(Foto: Jože Platiše, Vir: arhiv DMSBZT Novo mesto)

Rafaela Grlic (1963 – 1966)

se je rodila v Belgiji. Šolala se je v treh jeziki: štiri leta je v Belgiji hodila v francosko šolo, nato doma dve leti v italijansko, naposled pa še v slovensko. Po končani gimnaziji v Tolminu se je vpisala na ljubljansko šolo za medicinske sestre in jo končala leta 1951. Z dekretom ministrstva je bila najprej nameščena v Tolminu, kje je delala kot referentka za zaščito matere in otroka. Po enem letu so jo premestili v Cerkno, kjer je delala v splošni ambulanti. Z odločbo Okrajnega ljudskega odbora Krško je bila od julija 1955 do septembra 1959 nameščena kot medicinska sestra pri šolskem dispanzerju in materinski posvetovalnici pri Zdravstveni postaji Krmelj. Septembra 1959 se je zaposlila v novomeški bolnišnici na kirurškem oddelku. Leta 1960 je postala glavna medicinska sestra novozgrajenega oddelka za medicinsko rehabilitacijo. Ko so oddelek leta 1981 ukinili, je sprejela nov izziv in postala glavna medicinska sestra v novozgrajenem DSO Novo mesto. Ponovno, že tretjič, je postavljala

na noge organizacijo zdravstvene nege. Upokojila se je leta 1986. Junija leta 1963 je bila izvoljena za prvo predsednico samostojnega DMS Novo mesto. Naloge predsednice je opravljala do leta 1966 (Seničar, 2013).

Stanka Škof (1967 – 1968)

Do leta 1968 je delala v ZD Metlika, potem pa sprejela delo v Novem mestu, na Zavodu za zdravstveno varstvo. Kot medicinska sestra je bila zaposlena tudi na osnovni šoli za otroke s posebnimi potrebami v Novem mestu. V času njenega mandata so se medicinske sestre ukvarjale predvsem s problematiko patronažne službe, z evidenco članstva, zbiranjem prednaročnikov na Zdravstveni obzornik in organizirale tri predavanja. UO se je sestel na treh sestankih in obravnaval slabo udeležbo na strokovnih srečanjih, predvsem so pogrešali medicinske sestre izven Novega mesta.

Jožica Marinčič (1968 – 1969)

O življenju in delu Jožice Marinčič ni

znanih podatkov, razen podatka, da je bila leta 1968 izvoljena za predsednico društva. V tem obdobju so aktivnosti društva popolnoma zamrle, zato je ena od članic zaprosila za pomoč republiško Društvo medicinskih sester.

Zdenka Kaplan (1969 – 1983)

se je rodila v kraju Jarči Vrh pri Bučki na Dolenjskem. Kot enajstleten otrok izseljencev je okupacijo preživljala na delu v Nemčiji. Po vrnitvi domov je leta 1953 z odliko končala dvoletno babiško šolo v Ljubljani in se avgusta 1953 zaposlila v SB Novo mesto. Prvo leto je delala kot babica v Materinskem domu. Po opravljenem enoletnem tečaju za kirurške instrumentarke je od leta 1955 kot instrumentarka delala na ginekološko-porodniškem oddelku SB Novo mesto. Leta 1962 je s študijem ob delu opravila poseben strokovni izpit za naziv medicinska sestra in leta 1964 postala glavna medicinska sestra ginekološko-porodniškega oddelka. Leta 1970 je kot izredna študentka končala še Višjo šolo za medicinske sestre v Ljubljani. Za svoje dolgoletno uspešno delo je leta 1977 prejela Zlati znak, leta 1997 pa Spominsko priznanje Zbornice – Zveze. Upokojila se je leta 1987. Med letoma 1953 in 1962 je bila članica Babiškega društva, nato pa dejavna članica DMS Novo mesto, ki mu je predsedovala med letoma 1969 in 1983. Kot predsednici ji je uspelo vnovič oživiti delovanje društva. UO se je sestajal na rednih sejah in organiziral občne zборе, na katerih so članice razpravljale o opravljenem delu in načrtovale nove programe dela, ki so temeljili na strokovnem izobraževanju medicinskih sester z organiziranjem različnih predavanj in strokovnih ekskurzij po Sloveniji in na tujem, sodelovanju s Srednjo zdravstveno šolo v Novem mestu in zagotavljanju mentor-

stva mladim medicinskim sestram. Število članic je naraščalo in leta 1977 je bilo novomeško društvo na šestem mestu v Sloveniji z 207 članicami. Zdenka Kaplan je vzpostavila organizacijsko strukturo in metode dela tako, da je društvo delovalo urejeno in uspešno ter pridobila nekatere sponzorje, ki so prispevali sredstva za načrtovane društvene akcije (Berkopec, 2013, 2015).

Dragica Murn (1984 – 1988)

se je rodila v občini Krško. Leta 1966 je končala Srednjo babiško šolo v Ljubljani in se zaposlila na ginekološko-porodniškem oddelku, kjer je delala pet let. Zaradi veselja do zdravstvenovzgojnega dela je zamenjala službo in se za štiri leta kot medicinska sestra zaposlila v vrtcu. Potem se je zaposlila v ZD Novo mesto, v dispanzerju za žene, kjer je vodila materinsko šolo. V želji po strokovnem izpopolnjevanju se je ob delu vpisala na VŠZD v Ljubljani in leta 1981 diplomirala. Po uveljavitvi polivalentne patronažne službe je leta 1980 zaorala ledino na področju patronažne službe v Novem mestu, kjer je ostala do upokojitve. Svoje bogate izkušnje in strokovno znanje je kot mentorica nesebično prenašala na mlajše kolegice. Aktivno je delovala v Sekciji patronažnih medicinskih sester. Leta 1992 je za svoje delo prejela Zlati znak. Leta 1984 je sprejela vodenje DMS Novo mesto in mu predsedovala do leta 1988. Zelo veliko truda je vložila v strokovno izobraževanje članic društva.

Slavica Krošelj Naumov (1988 – 1991)

se je rodila v kraju Vrhnje pri Brežicah. Po gimnaziji v Brežicah se je vpisala na VŠZD v Ljubljani in leta 1971 diplomirala. Prvo zaposlitev je našla na Srednji zdravstveni šoli v Novem mestu, kjer je bila 13 let učiteljica strokovnih teoretičnih

predmetov in praktičnega pouka. Nato je tri leta delala v Dispanzerju medicinske dela, prometa in športa v ZD Novo mesto, kjer so ji pozneje ponudili delo v strokovno-medicinski službi na ravni Zdravstvenega centra Dolenjske. Leta 1990 je postala glavna medicinska sestra SB Novo mesto in na tem mestu delovala vse do upokojitve leta 2006. Dve leti je predsedovala Razširjenemu strokovnemu kolegiju za zdravstveno nego pri Ministrstvu za zdravstvo. Ob delu je leta 1995 zaključila tudi univerzitetni študij zdravstvene vzgoje. Za svoje delo je prejela plaketo SB Novo mesto, leta 1997 pa tudi Zlati znak Zbornice - Zveze. Slavica Naumov se je takoj po diplomi leta 1971 dejavno vključila v delo društva. Na strokovnih izobraževanjih društva je večkrat predavala, več let je bila članica IO in od leta 1988 do 1992 predsednica društva. V tem obdobju se je začelo dolgoletno uspešno sodelovanje z novomeško Krko, tovarno zdravil, ki je začela podpirati društveno delovanje pri vseh projektih.

Zvonka David (1992 – 1996)

se je rodila v Murski Soboti. Po končani Srednji zdravstveni šoli v Murski Soboti je šolanje nadaljevala na VŠZD v Ljubljani. Po diplomi leta 1979 se je za eno leto kot operacijska medicinska sestra zaposlila na ORL kliniki v Ljubljani. Po selitvi v Novo mesto se je leta 1980 zaposlila v kirurškem operacijskem bloku SB Novo mesto. Ob delu je diplomirala na Visoki šoli za zdravstvo v Ljubljani, končala je tudi podiplomski študij iz interhospitalne higijene. Danes je odgovorna operacijska medicinska sestra za področje interhospitalne higijene v COB-u SB Novo mesto. Od leta 1992 do 1996 je bila predsednica DMSZT Novo mesto, ki je v tistem obdobju največji poudarek namenjalo izobraževanju svojih članov.

Zdenka Seničar (1996 – 2001)

se je rodila v Novem mestu. Po zaključku srednje zdravstvene šole se je vpisala na VŠZD v Ljubljani. Njena poklicna pot se je leta 1983 začela na kirurškem oddelku SB Novo mesto. Od leta 1967 do 2008 je vodila tim zdravstvene nege na travmatološkem oddelku, ob delu diplomirala na Visoki šoli za zdravstvo v Ljubljani in leta 1993 prevzela vodenje izobraževanja v SB Novo mesto. Danes deluje kot koordinatorka zdravstvene nege, zadolžena za izobraževanje. Za svoje delo je leta 2001 prejela plaketo SB Novo mesto, leta 2002 pa Zlati znak Zbornice - Zveze. DMSZT Novo mesto je v času njenega vodenja, med leti 1996 do 2001, postalo prepoznavno po dobro organiziranih strokovnih srečanjih in drugih priložnostnih prireditvah, ki so bile vse zelo dobro obiskane. Na teh srečanjih je pogosto nastopala kot organizatorica, dobra moderatorka okroglih miz in predavateljica. Prijetna srečanja, kakovostna predavanja, domiselni kulturni programi in seveda vpletenost stvaritev Toneta Pavčka so tisto, kar je zaznamovalo njeno delo. Neprecenljiv je njen prispevek pri raziskovanju zgodovine in delovanja prvih medicinskih sester na Dolenjskem, zbiranju arhivskega gradiva in ohranjanju zgodovinske dediščine. Raziskovala in objavila je življenje in delo Marije Tomšič, prve medicinske sestre na Dolenjskem. Zapisala je številne spomine upokojenih medicinskih sester. Deluje v Delovni skupini za ohranjanje zgodovine pri Zbornici – Zvezi. Aktivno je bila vključena v pripravo jubilejnega zbornika in slavnostne akademije ob 40-letnici in 50-letnici društva. Vsa leta aktivno sodeluje pri organizaciji dnevov Marije Tomšič.

mag. Marta Kavšek (2002 – 2004)

je magistrica znanosti s področja mana-

gementa kakovosti. Leta 1998 je diplomirala na VŠZD v Ljubljani. V letu 2006 je diplomirala na Fakulteti za organizacijske vede v Kranju in leta 2012 tam zagovarjala magistrsko delo. Od leta 1998 je v DSO Krško namestnica direktorice za področje zdravstvene nege in oskrbe. Je koordinatorka in mentorica študentom FZV Novo mesto in drugim. Delovne izkušnje je pridobivala v SB Brežice, v ZD Krško - enota Senovo in v KC Ljubljana – Centralni intenzivni enoti - CIT na Kliničnem oddelku za kirurgijo srca in ožilja. Je ustanovna članica FZV Novo mesto, kjer je bila od 2008 do 2013 habilitirana predavateljica. Je strokovnjakinja pri NAKVIS in izkušena ocenjevalka študijskih programov zdravstvene nege. Je članica Socialne zbornice in članica njene skupščine za področje zdravstvene nege. Ima pridobljen naziv višja svetovalka v socialnem varstvu. Sodelovala je v komisiji MZ kot strokovnjakinja za strokovne nadzore. Pet let je vodila skupino za samopomoč – Spominčica. Na FZAB Jesenice je nosilka na študijskem programu prve stopnje Zdravstvena nega. Leta 2006 je prejela Zlati znak Zbornice - Zveze. V letih od 2000 do 2003 je bila predsednica DMSZT Novo mesto, kasneje pa podpredsednica. V času njenega vodenja so strokovna srečanja potekala v različnih krajih Dolenjske, Bele krajine in Posavja. Društvo je v njenem mandatu s svečano akademijo in izdajo jubilejnega zbornika praznovalo 40-letnico organiziranega delovanja.

mag. Jožica Rešetič (od 2004 dalje)

se je rodila v Novem mestu. Srednjo zdravstveno šolo je leta 1979 zaključila v Novem mestu, na VŠZD v Ljubljani pa diplomirala leta 1982 in se zaposlila v SB Novo mesto, na Odseku za otroško, žilno in plastično kirurgijo, kjer je leta 1990

postala odgovorna medicinska sestra oddelka. Leta 2007 je prevzela vodenje zdravstvene nege na kirurškem oddelku. Od leta 2013 do 2016 je bila pomočnica direktorice za zdravstveno nego. Leta 1998 se je ob delu vpisala na Visoko šolo za zdravstvene delavce, leta 2001 na kranjsko Fakulteto za organizacijske vede in šolanje nadaljevala na Fakulteti za management v Kopru. Končala je znanstveni magistrski študij Fakultete za organizacijske vede v Kranju. Mag. Jožica Rešetič se je leta 2003 vključila v projekt prostovoljnega dela v bolnišnicah pod vodstvom Slovenske filantropije. Deset let je bila v bolnišnici predsednica Sindikata delavcev v zdravstveni negi. Sodelovala je v projektni skupini za pripravo Visoke šole za zdravstvo v Novem mestu. Za dobro in strokovno delo je leta 2006 dobila priznanje SB Novo mesto. Leta 2008 je prejela Zlati znak Zbornice - Zveze.

Od leta 2004 je predsednica DMSBZT Novo mesto. V času njenega vodenja se je povečalo članstvo v društvu, aktivna je društvena spletna stran, od leta 2005 se najzaslužnejšim članom podeljujejo Srebrni znaki, društvo se s stojnicami in posterji predstavlja širši strokovni in laični javnosti. Praznovanje 50-letnice društva je pod njenim vodstvom obeležila svečana akademija in izdaja jubilejnega zbornika. Društvo kot soorganizator, od samega začetka, od leta 2009 sodeluje pri organizaciji dnevov Marije Tomšič.

Pomembni dosežki v obdobju od 2007 do 2017

Največ prizadevanj strokovnega društva skozi vsa leta delovanja je usmerjenih v strokovno izobraževanje. Strokovne vsebine posameznih srečanj, ki običajno potekajo v popoldanskem času, izbiramo v duhu časa, v katerem zaposleni v zdravstveni in babiški negi živimo in delamo.

Medicinske sestre pogosto kot predavateljice same predstavijo primere dobre prakse v zdravstveni negi. K sodelovanju povabimo tudi naše sodelavce v multidisciplinarnem timu, da vsak s svojega zornega kota predstavi predavano vsebino. Organiziramo tudi predavanja za osebno rast in v našo sredo povabimo priznane strokovnjake z različnih področij. Za naše člane organiziramo tudi delavnice temeljnih postopkov oživljanja in predavanja za vzdrževanje licence: poklicna etika in zdravstvena zakonodaja, kakovost in varnost. Organiziramo okoli deset strokovnih dogodkov letno in vsi so zelo dobro obiskani. Prepoznavna oblika izmenjave znanja so postali dnevi Marije Tomšič. V soorganizaciji SB Novo mesto, DMSBZT Novo mesto in FZV Novo mesto jih sredi januarja organiziramo v naših krajih. Poimenovali smo jih po pionirki zdravstvene nege na Dolenjskem in so letos potekali že devetič zapored. Vsako leto ob tej priložnosti izide tudi zbornik zbranih prispevkov. Da bi strokovne vsebine postale dostopne tudi širši strokovni javnosti, so vsi zborniki v celoti dostopni na društveni spletni strani. Poročila o društvenih aktivnostih so redno objavljena v informativnem biltenu Utrip. Društvo aktivno deluje tudi na širši medijski prepoznavnosti. Mediji (Dolenjski list, Vaš kanal, radio Krka, Dnevnik) redno poročajo o društvenih dogodkih in aktivnostih.. Prizadevanja so usmerjena tudi v delovanje za prepoznavnost zdravstvene in babiške nege v širši javnosti. Društvo dejavno deluje v lokalni skupnosti in se povezuje z zdravstvenimi, socialno varstvenimi zavodi, šolami in vrtci v regiji. Ob različnih tematskih dnevih pripravlja stojnice s predstavitvami in promocijo zdravega življenjskega sloga. Naše članice v okviru Slovenske filantropije sodelujejo v projektu prostovoljnega dela v SB Novo mesto.

Posebna skrb društva je namenjena raziskovanju zgodovine in ohranjanju zgodovinske dediščine. Veliko slikovnega in pisnega gradiva, ki smo ga uspeli ohraniti pred pozabo, je zbranega in objavljenega v dveh jubilejnih zbornikih, ki sta izšla ob 40- in 50-letnici organiziranega delovanja. Naši članici delujeta tudi v delovni skupini za zgodovino, ki deluje v okviru Zbornice – Zveze.

V skladu s pobudami članov v društvu delujeta izletniška in pohodniška skupina. V zadnjem času izletnikom žal ne uspe zbrati zadostnega števila prijav za uspešno organizacijo potovanja. Navdušeni popotniki so se zato začeli povezovati z izletniško skupino DMSBZT Celje. Veliko bolj aktivna je pohodniška skupina, ki se odpravi na približno pet pohodov letno.

Društvo sodeluje v različnih projektih Zbornice – Zveze, naši člani delujejo v nekaterih delovnih skupinah krovne organizacije. Omeniti je treba dobro sodelovanje in povezovanje z ostalimi regijskimi društvi in s strokovnimi sekcijami. Društvena dejavnost je bila večkrat, s posterjem ali s stojnico, predstavljena na simpozijih in kongresih Zbornice – Zveze. Na občnem zboru izvoljeni poslanci društva zastopajo naše člane na skupščini krovne organizacije. V okviru društva se organizirano udeležimo nacionalne slovesnosti ob mednarodnem dnevu medicinskih sester in mednarodnem dnevu babic. Ob 12. maju organiziramo ogled kulturne prireditve ali pripravimo priložnostni dogodek v počastitev našega praznika. Naši člani kot predavatelji pogosto sodelujejo na domačih in mednarodnih strokovnih izobraževanjih.

Društvo svojim najzaslužnejšim članom podeljuje priznanje Srebrni znak. Prvi

Srebrni znak je bil podeljen decembra leta 2005. Do danes je bilo podeljenih 46 Srebrnih znakov in dve priznanji Častni član. Dvajset naših članic je med prejemnicami Zlatega znaka.

Obveščanje in informiranje članov o društvenih aktivnostih poteka preko spletnih strani. Na spletni povezavi <http://www.dmszt-nm.si/si/> so redno dostopne vse informacije o delovanju društva.

Želimo si, da bi prav vsak član našega društva začutil pripadnost stanovski organizaciji in se dejavno vključil v čim več društvenih aktivnosti ter s svojimi predlogi prispeval k razvoju in dobremu delu društva. Tudi v prihodnje bo društvo sledilo svoji viziji organiziranega delovanja in si z dejavnim vključevanjem v različne projekte prizadevalo za ugled in prepoznavnost zdravstvene in babiške nege.

Literatura in viri

Arhiv DMSBZT Novo mesto 1963 – 2016.

Berkopec, M., 2013. Dobitnice priznanj Zlati znak Zbornice – Zveze.. In: M. Berkopec, ed., *Ohranimo sledi: 1963–2013: jubilejni zbornik strokovnega društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Novo mesto*. Novo mesto: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Novo mesto, pp. 119–33.

Berkopec, M., 2015. S priznanji odlikovane operacijske medicinske sestre. In: M. Berkopec, ed. *Operacijske medicinske sestre na Slovenskem: jubilejni zbornik Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v operativni dejavnosti*. Ljubljana: Zbornica

zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v operativni dejavnosti, p. 126.

Seničar, Z., 2009. Marija Tomšič – pionirka zdravstvene nege na Dolenjskem. In: M. Berkopec, ed. *Primeri dobre prakse v zdravstveni negi/ 1. Dnevi Marije Tomšič, Novo mesto, 21. in 22. januar 2009*. Novo mesto: Splošna bolnišnica, Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov, Visoka šola za zdravstvo, pp. 13–21.

Seničar, Z., 2013. Medicinska sestra Rafaela (Rafka) Grilc. In: M. Berkopec, ed. *Ohranimo*

sledi: 1963–2013: jubilejni zbornik strokovnega društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Novo mesto. Novo mesto: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Novo mesto, pp. 36–7.

Seničar, Z., 2003. Obrazložitev logotipa DMSZT Novo mesto. In: M. Berkopec, ed. *Jubilejni zbornik: 1963 – 2003*. Novo mesto: Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Novo mesto, p. 28.

Seničar, Z., Skrabl, R., 2003. Brez poznavanja preteklosti ne moremo sanjati o prihodnosti. In: M. Berkopec, ed. *Jubilejni zbornik: 1963 – 2003*. Novo mesto: Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Novo mesto, pp. 7–11.

STROKOVNO DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV POMURJA

Dragica Jošar

Obrazložitev logotipa

Društvo ima zaščitni znak, ki ga uporablja pri poslovanju v pravnem in drugem prometu. Osnova simbola je podoba ženske s svetilko, ki predstavlja upanje, pomoč in povezanost.

Zaščitni znak društva ustreza tako liku medicinske sestre, babice in zdravstvenega tehnika kot njihovemu delu in prizadevanju za dosego in uresničitev vsega navedenega.

Uvod

SDMSBZT Pomurja deluje že 57 let. Društvo deluje v regiji v javnem interesu, z namenom strokovne rasti, druženja, pripadnosti in kakovostne obravnave pacientov, v zdravstvenih zavodih, zdraviliški dejavnosti in v socialno varstvenih zavodih. Člani društva delujejo tudi na drugih področjih, kot so Rdeči križ, Karitas, Društvo za boj proti raku, v raznih humanitarnih organizacijah ter v skupinah za samopomoč. Poleg strokovnega izobraževanja nudimo tudi kulturne in športne aktivnosti, ki vplivajo na zadovoljstvo izvajalcev zdravstvene in babiške nege ter oskrbe kot tudi vseh, ki so vključeni v obravnavo. V svojem okolju spodbujamo preventivo bolezni in zdrav način življenja. V okviru SDMSBZT Pomurja delujeta pevka skupina Žarek in ljubiteljska gledališka skupina, ki skrbita za razvedritev članov društva. Društvo ima 1090 članov.

Nastanek in preimenovanja SDMSBZT Pomurja

Trdna strokovna in prijateljska poveza-va pomurskih medicinskih sester je bila vzrok in dobra osnova za pobudo in ustanovitev DMSZT Pomurja. Po spominu sodelujočih naj bi bilo to leta 1959 ali 1960. Zgodilo se je na nekem srečanju, kjer se je na hitro ustanovil iniciativni odbor. Na pobudo medicinske sestre Slavice Fekonja se je iniciativni odbor sestal v Gornji Radgoni. DMSZT Pomurja je tako ustanovila peščica nadobudnih medicinskih sester. Za prvo predsednico so izvolili medicinsko sestro Heleno Ravnič. Tudi čas je bil pravi in ugoden, da so pionirke zdravstvene nege v Pomurju začutile pomen organiziranega delovanja ter po plodnem sodelovanju na področju izobraževanja v pokrajini ob Muri ustanovile društvo medicinskih sester, ki je bilo nekakšna sekcija društva v Ljubljani (Fekonja, 2010). Žal ni natančnih podatkov o ustanovitvi, ker so se začetni dokumenti izgubili pri selitvi sedeža društva. Leta 1975 (15. 12. 1975) se je društvo z ustanovnim občnim zborom redno registriralo. Imenovalo se je Društvo medicinskih sester Radenci -

Murska Sobota (Kavaš, 2010). Sprejeta so bila pravila Društva medicinskih sester Radenci - Murska Sobota. Datum izdaje odločbe o vpisu v register društev je 20. 07. 1976. Društvo je imelo leta 1992 naziv Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Murska Sobota. Zaradi regijske pokritosti smo ime spremenili v Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Pomurja, od leta 2008 pa je naziv Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Pomurja (Kavaš, 2010).

Sedež SDMSBZT Pomurja

Društvo v svojem delovanju nikoli ni imelo svojih prostorov. Sedež društva je v SB Murska Sobota, Ulica dr. Vrbnjaka 6, Rakičan, 9000 Murska Sobota.

Vodenje SDMSBZT Pomurja

Od ustanovitve do danes se je na vodilnem mestu društva zamenjalo več predsednic, ki so vsaka po svojih najboljših močeh prispevale k razvoju in napredku društvenega dela. Za prve tri predsednice ni točnih podatkov, od kdaj do kdaj so vodile društvo.

*Slika 139: Strokovno srečanje Simpozij o kronični rani, 2015
(Foto: Dragica Jošar, Vir: arhiv SDMSBZT Pomurja)*

Slika 140: Sodelovanje Strokovnega DMSBZT Pomurja na sejmu Medical, 2016
(Foto: neznan, Vir: arhiv SDMSBZT Pomurja)

Helena Ravnič (iz razpoložljivih virov ni možno pridobiti podatka čas predsednikovanja)

Prva predsednica društva je bila Helena Ravnič, takratna ravnateljica Srednje zdravstvene šole Murska Sobota. V letih 1933 do 1936 je obiskovala triletno zagrebško šolo za sestre pomočnice. Pred tem je bila na mariborskem učiteljišču. Poleti 1937 je prišla v službo v ZD v Murski Soboti, na Protitrahovski oddelek, toda že decembra istega leta je to službo pustila. Decembra 1946 se je vrnila v ZD v Mursko Soboto. Tu je delovala pet let, v Protituberkuloznem dispanzerju, v šolski polikliniki, v otroški posvetovalnici, posvetovalnici za noseče žene in v ambulanti za siromašne. Sodelovala je tudi na tečaju za protitrahomske pomočnice v vseh tedanjih akcijah in pri cepljenju otrok na terenu. Leta 1950 in 1951 je vodila Referat za zdravstveno

zaščito mater in otrok pri Občinskem ljudskem odboru Murska Sobota. Nato za nekaj časa odšla v Slovensko Bistrico in Ptuj. Leta 1957 se je vrnila v ZD v Mursko Soboto in sicer v patronažno službo otroškega dispanzerja, ki je bil ustanovljen po njenem prihodu. Delala je tudi v otroških posvetovalnicah na terenu. V ZD je ob svojem prihodu našla otroško negovalko Angelo Lah, s katero sta v dispanzerju sodelovali vse do leta 1960, ko je Ravničeva prevzela vodstvo Srednje zdravstvene šole. Članek Prve medicinske sestre v Prekmurju je njeno neprecenljivo delo in za zdravstveno nego pomemben zgodovinski zaklad (Kavaš, 2010). Helena Ravnič je za svoje bogato strokovno delo prejela Zlati znak Zbornice - Zveze ter Priznanje DMSZT Pomurja. Svoje bogastvo duha je izrazila v svojih dveh pesniških zbirkah Otava in Jesen. Helena Ravnič je začela povezovali kolegice v društvo iz osnovnega in

bolnišničnega področja in organizirati strokovna predavanja ter seminarje.

Cecilija Škraban (iz razpoložljivih virov ni možno pridobiti podatka čas predsednikovanja)

Druga predsednica je bila Cecilija Škraban. V DMS Murska Sobota so v času njenega predsednikovanja skrbele za strokovni razvoj članstva in organizirale predavanja, ki so jih imeli priznani regijski zdravniki. Bila je prva višja medicinska sestra, ki je nastopila delo v SB Murska Sobota (leta 1956) in prevzela delo glavne medicinske sestre bolnišnice. Prišla je iz Kliničnih bolnišnic Ljubljana, kjer je bila zaposlena od leta 1955. Več let je bila glavna medicinska sestra bolnišnice v Murski Soboti, potem pa je postala glavna medicinska sestra ginekološko-porodniškega oddelka, kjer je zavzeto, pogumno in strokovno vodila področje zdravstvene nege do upokojitve. Še zmeraj se rada udeležuje aktivnosti društva ter srečanj upokojenih medicinskih sester. Prejela je Priznanje DMSZT Pomurja (Kavaš, 2010).

Tončka Šuster – Sedonja (iz razpoložljivih virov ni možno pridobiti podatka čas predsednikovanja)

Delo Cecilije Škraban je v društvu nadaljevala Tončka Šuster - Sedonja, ki je leta 1958 prišla v Prekmurje iz celjske šole. Odsek za zdravstvo in socialno varstvo Občinskega ljudskega odbora Murska Sobota jo je razporedil v Zdravstveno postajo Cankova, od tam je odšla v Zdravstveno postajo Križevci, kjer je vso zimo prezebala v nezakurjenih prostorih. Marca 1959 je bila premeščena v Otroški dispanzer v Murski Soboti. Tu je delala v patronažni službi in sodelovala pri strokovnem izpopolnjevanju babic.

Ko je bil leta 1960 v zdravstvenem domu ustanovljen patronažni center, je prevzela vodstvo in bila imenovana v komisijo za kategorizacijo otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju za celo Pomurje. Leta 1963 je postala glavna medicinska sestra ušesnega oddelka. Od leta 1966 pa vse do upokojitve je bila glavna medicinska sestra SB Murska Sobota. Študirala je tudi sociologijo in postala prva univerzitetno izobražena medicinska sestra v Pomurju. Sodelovala je z mnogimi pomembnimi institucijami in zavodi v Sloveniji, z Višjo šolo za medicinske sestre v Mariboru in s Kolaborativnim centrom SZO.

Nada Pitz (1969 – 1972)

je bila vrsto let tajnica DMS Murska Sobota. Pisala je zapiske, ki so zgodovinska dediščina njenega dela, ko še ni bilo računalnikov. V pokrajino ob Muri je pripeljala marsikaterega dobrega strokovnega predavatelja, ki je širil horizont strokovne in osebne rasti. Seznanjala nas je z logoterapijo in njenimi avtorji. Medicinske sestre je tudi sama osveščala ter jih seznanjala z znanji in spoznanji, ki jih sama šola ni nudila, so pa nujno potrebna za stroko zdravstvene nege ter za kakovostno delo in human pristop do sočloveka. Nada Pitz je pionirka na področju dela s skupinami za samopomoč. Vodila je skupino hipertonicov v ambulanti tovarne Mura ter preko skupinskega dela zdravstvenovzgojno delovala. Za svoje dobro strokovno delo, human pristop in organizacijske veščine je prejela Zlati znak Zbornice - Zveze in Priznanje društva.

Olga Lenart (1972 – 1975)

se je zaposlila na Internem oddelku SB Murska Sobota. V tem obdobju je bila tudi predsednica društva, kjer si je skupaj

s kolegicami v IO prizadevala za strokovni razvoj in druge aktivnosti društva v pokrajini ob Muri. V društvu je nadaljevala pot predhodnice pri povezovanju, družanju in izobraževanju medicinskih sester. Leta 1974 je menjala področje dela ter se zaposlila na Srednji zdravstveni šoli ter bil tam poučevala praktični pouka ginekološko - porodne nege vse do svoje upokojitve. Poučevala, izobraževala in vzgojila je številne generacije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov.

Slavica Fekonja (1975-1980)

je predsedstvo društva prevzela leta 1975. Po končani maturi na Srednji medicinski šoli v Ljubljani je bila leta 1950 razporejena v službo na Okrajni ljudski odbor Gornja Radgona – Poverjeništvo za zdravstvo. Njeno prvo področje dela je bilo izboljšati delo na področju zaščite matere in otroka, njeno drugo področje dela pa je bilo v protituberkuloznem dispanzerju v Gornji Radgoni, ki je odprl svoja vrata leta 1950. Uvedli so patronažno službo, zdravstveno prosvetno delo in drugo. Nadaljnja službena pot je Slavico Fekonja odpeljala v Zdravilišče Radenci. Leta 1975 je na občnem zboru na njeno pobudo DMS Murska Sobota - Radenci sprejelo prvi statut ter tako pridobilo formalno pravni status društva. Slavica Fekonja je ob tem prevzela tudi mesto predsednice društva. Na njeno pobudo se je leta 1983 v Radencih ustanovila Sekcija zdraviliških medicinskih sester v okviru ZDMSS. Z vsem entuziazmom je skrbela za strokovno in humano delovanje društva ter v sodelovanju z drugimi člani IO skrbela za izobraževanja in skupna druženja članov. Svojo poklicno pot je zaključila v Zdravilišču Radenci. Kot upokojena medicinska sestra se rada udeležuje naših srečanj in dogodkov ter sodeluje pri ustvarjanju zgodovi-

ne društva. Za svoje humano, strokovno, prostovoljno delo in doprinos k razvoju stroke zdravstvene nege v Pomurju in v Sloveniji je druga dobitnica Zlatega znaka Zbornice – Zveze iz Pomurja in dobitnica Priznanja društva.

Erika Žilavec (1980 – 1984)

je na svoji poklicni poti delala s srcem, strokovno ter z največjim etičnim čutom do pacientov in humanim odnosom do svojih ožjih in širših sodelavcev. Vrednote njenega strokovnega in osebnega življenja so ljubezen do poklica, do bolnikov, svojih sodelavcev ter izreden čut za poštenost, pomoč, empatijo in optimizem.

Na področju poklicne poti ji je uspelo iz nemogočih razmer urediti zelo dobro organizirano in strokovno kakovostno centralno instrumentarsko službo ter dobro usklajen tim, ki mu je kljub težkemu delu znala vliti optimizem ter voljo za spremembe in strokovni razvoj. Vseskozi se je izobraževala. K temu je motivirala tudi druge in svoje znanje aktivno prenašala svojim sodelavcem. Erika Žilavec je s svojo osebnostjo dala čudovite temelje za delovanje DMSZT Pomurja, ki mu je predsedovala v letih 1980 - 1984. V letih predsedovanja je prav tako kot njene predhodnice organizirala seminarje, družabna srečanja za stanovske kolegice in sledila razvoju zdravstvene nege. Tudi po izteku mandata je ostala članica izvršilnega odbora društva in je bila vedno pripravljena v DMSBZT Pomurja aktivno pomagati. Bila je predsednica pevskega zbora DMSBZT Pomurja, ki predstavlja stroko tudi na kulturnem področju. Erika je s svojo čutno in optimistično naravnostjo duša tega zbora. Zaradi vseh odlik, ki jih ima Erika Žilavec, je prejela Zlati znak Zbornice – Zveze.

Terezija - Cvetka Steržaj (1984 – 1988)

je leta 1951 v ZD Ljutomer prišla kot prva izobražena medicinska sestra ter delala na mnogih področjih, od patronažne medicinske sestre do medicinske sestre v splošni ambulanti ter drugod, kjer so jo potrebovali. Po prihodu drugih medicinskih sester je postala glavna medicinska sestra ZD Ljutomer in je to delo opravljala do upokojitve. Prav tako je bila predsednica DMSZT Murska Sobota – Radenci, kjer je v štiriletnem mandatu skrbela za izobraževanje, strokovno rast in druženje članov društva. Za svoje delo, prizadevanja, strokovni doprinos in human pristop ter organizacijske sposobnosti je dobila Cvetka Steržaj Priznanje DMSBZT Pomurja.

Emilija Makovec (1988 – 1992)

je bila zaposlena v ZD Lendava. Emilija Makovec - Mija je začela delati v zdravilišču Radenci kot srednja medicinska sestra. Ob delu je študirala ter diplomirala kot viš. med. ses.. Zaposlila se je v ZD Lendava, kjer je prevzela mesto glavne medicinske sestre. Leta 1996 se je zaposlila v trgovini Sanovita. Empatijo, strokovno znanje in topel človeški odnos je prenašala na uporabnike njenih storitev. V času njenega predsednikovanja društvu so bili organizirani celodnevni seminarji, predavanja in delavnice. Seznanjali smo se z makrobiotiko, zdravo prehrano, zdravim načinom življenja, vrednotami pozitivne samopodobe ter dobre komunikacije. Mija Makovec je bila strokovna, čutna, srčna ter empatična in tako je v svojem mandatu vodila tudi društvo.

Emilija Kavaš (1992 – 2012)

je po končani gimnaziji študij nadaljevala na VŠZD v Ljubljani. Svojo poklicno pot je začela v SB v Murski Soboti. Delovala je na različnih področjih, od oddelčne me-

dicinske sestre do pomočnice direktorja za zdravstveno nego. Leta 1999 se je na Inštitutu Antona Trstenjaka usposobila za voditeljico skupin za samopomoč, leta 2002 pa na Fakulteti za organizacijske vede pridobila naziv diplomirana organizatorica - menedžerka. V letih od 1996 do 2005 je delovala v občini Beltinci kot vodja referata za družbene dejavnosti. Milka Kavaš je medicinska sestra, ki je svoje delo opravljala kakovostno, strokovno in humano. Imela je posluš za težave in stiske bolnikov in sodelavcev. Nenehno je spremljala razvoj zdravstvene nege. Kot medicinska sestra na vodilnih mestih je sodelavce spodbujala k stalnemu izobraževanju in začela uvajati proces zdravstvene nege, razvijala je timsko delo, bila je mentorica mnogim dijakom in študentom v kliničnem okolju. Sodelovala in vodila je različne projekte v bolnišnici in na občini Beltinci. Bila je članica RSKZN pri MZ in članica predsedstva Zbornice – Zveze. Aktivno je delovala na mnogih strokovnih izobraževanjih in bila urednica zbornikov. Njeno delovanje sega v Zbornico - Zvezo vse od leta 1992 naprej. Bila je članica predsedstva, NO, ORD, predsednica komisije za priznanja pri Zbornici - Zvezi. Od leta 1985 je bila članica IO društva in od 1992 do 2012 njegova predsednica. To poslanstvo je opravljala z vso zavzetostjo predvsem zato, ker je želela skupaj s sodelavci v društvu dati članom možnost izobraževanja, druženja, osebne rasti, pripadnosti poklicu medicinske sestre ter stroki zdravstvene in babiške nege. Danes je članica NO SDMSBZT Pomurja. 20 let je sodelovala pri društvenem pevskem zboru Žarek. V lokalni skupnosti je aktivna pri promociji zdravja in kot prostovoljka deluje v številnih nevladnih organizacijah. Praznovanje 50-letnice je društvo obeležilo pod njenim vodstvom s sveča-

no akademijo in izdalo jubilejni zbornik. Prejela je številna priznanja: Zlati znak Zbornice – Zveze, Priznanje SDMSBZT Pomurje, Spominsko priznanje Sindikata delavcev v zdravstveni negi Slovenije, Priznanje Združenja za gerantologijo in gerantogogiko Slovenije, Ministrstva za zdravje in CINDI, Slovenske Karitas, občine Beltinci, nominacijo pri reviji Naša žena za posebno osebnost, Srebrni znak SDMSBZT Pomurja. Milka Kavaš s svojimi bogatimi izkušnjami, človeško toplino in izjemnim veseljem do dela predstavlja vzor medicinskim sestram.

Daniela Mörec (2013 – 2016)

Daniela Mörec je upokojena dipl. m. s. Leta 1973 se je po končanem študiju zaposlila kot viš. med. ses. v ZD Lendava, nato pa delala kot patronažna medicinska sestra v Zdravstveni postaji Beltinci. Po enem letu je sprejela zaposlitev na Srednji zdravstveni šoli v Murski Soboti kot učiteljica zdravstvene nege, kjer je poučevala vse do leta 1987, ko se je zaposlila v SB Murska Sobota na kirurškem oddelku. Postala je odgovorna medicinska sestra v negovalnem timu abdominalne kirurgije, nato pa glavna medicinska sestra internega oddelka. Organizacija in vodenje sta jo od nekdaj veselila in to je bila priložnost za strokovno in osebno rast. Na področju zdravstvene nege so posodobili dokumentacijo, uvedli procesno metodo dela in izboljšali organizacijo dela. Od leta 1996 pa do 2005 je bila pomočnica direktorja za področje zdravstvene nege v SB Murska Sobota. Leta 2006 je postala v Domu starejših Rakičan namestnica direktorja za področje zdravstvene nege in oskrbe. Dolgoletne izkušnje, znanje, moč in volja so jo vodili pri uvajanju sprememb na področju zdravstvene nege starejših. Aktivno je sodelovala v Sekciji medicinskih sester v so-

cialnih zavodih ter v Skupnosti socialnih zavodov. Od ustanovitve naprej je bila članica IO Sekcije v managementu. Bila je članica in dvakratna predsednica RSKZN pri MZ. Poleg predsedovanja je delovala v več delovnih skupinah pri pripravi različne zakonodaje in strokovnih usmeritev. Vključena je bila v nekatere projekte Zbornice – Zveze, večkrat je bila imenovana v komisijo za strokovni nadzor. Vse te izkušnje, pridobljena znanja na strokovnem, organizacijskem, vodstvenem, komunikacijskem, socialnem področju ter na področju medosebnih odnosov, so ji bila v pomoč pri vodenju SDMSBZT Pomurja. Tudi njene osebne lastnosti, kot so poštenost, natančnost, odkritost in strokovnost so vrednote, ki štejejo. Pri Zbornici – Zvezi je dobila najvišje priznanje Zlati znak. V času njenega vodenja društva sta se ustanovili vokalna skupina Žarek in ljubiteljska gledališka skupina, katere pobudnica je bila prav ona. V njenem mandatu pa se je društvo povežalo čez mejo s hrvaškimi kolegicami.

Dragica Jošar (od 2017 dalje)

Dragica Jošar, dipl. m. s., ET., je v društvu delovala že več mandatov kot članica IO, zadnja dva mandata kot podpredsednica. Zaposlena je v ZD Murska Sobota kot patronažna medicinska sestra, opravlja tudi naloge enterostomalne terapevtke. Od 2017 je prav tako članica IO Sekcije medicinskih sester v enterostomalni terapiji. Povezana je z ILCO sekcijo v Pomurju, kjer svetuje kot enterostomalna terapevtka. Aktivna je v Sekciji medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v patronažni dejavnosti in članica UO Društva za oskrbo ran Slovenije, deluje tudi v lokalnem okolju. Aktivno je bila vključena v projekt Sastipe - Zdravje, kjer je promovirala zdravje in preventivo med romsko populacijo. Kot prostovoljka je

vključena v projekt Inštituta dr. Antona Trstenjaka Preprečevanje padcev v starosti, kjer je kot vodja delavnic v okviru projekta pripomogla k zdravstveni prosvetljenosti prebivalcev ter varnemu preživljanju starosti v domačem okolju. Veliko let je bila tudi članica IO v Sindikatu zdravstvene nege Slovenije v ZD Murska Sobota. Poleg službenih obveznosti je ves čas močno vpeta tudi v društveno življenje. Zanesljivost, pravočasnost in natančnost so njene vrline pri organizaciji društvenih dogodkov. Leta 2011 je prejela Srebrni znak SDMSBZT Pomurja. Je avtorica več strokovnih člankov s področja zdravstvene nege v patronažnem varstvu, enterostomalne terapije in zdravstvene nege pacienta s kronično rano. Ves čas poklicne poti se dodatno izobražuje in strokovno izpopolnjuje in nova znanja z veseljem posreduje sodelavkam, mlajšim kolegicam, pripravnikom ter študentom. Pri delu jo vodijo optimizem, etični in humani odnos, znanje in profesionalnost. S svojim delovanjem bogato prispeva k prepoznavnosti poklica medicinske sestre. Vrednote za katere se zavzema so iskrenost, strokovnost in delo. Pri Zbornici – Zvezi je prejela tudi Zlati znak

Pomembni dosežki v obdobje 2007 do 2017

V času zadnjih desetih letih smo prehodili skupno pot, na kateri se družimo, se izobražujemo, se povezujemo in rastemo strokovno in osebno, se udeležujemo predavanj, izletov, strokovnih ekskurzij in drugih aktivnosti, ki jih vsako leto znova organizira SDMSBZT Pomurja. Posebej nas veseli, da se naših aktivnosti udeležujejo tudi predstavniki drugih zdravstvenih poklicev in lokalna javnost. Člani IO so predstavniki vseh zdravstvenih, socialnih zavodov, zdravstvenih šol v pomurski regiji, predstavnice upo-

kojenih medicinskih sester ter tistih v zasebni dejavnosti. Tako imamo večjo kontinuiteto dela in stanovsko povezanost ter prenos informacij. Na sejah IO se društvo sestane devet do deset krat letno. Ob Mednarodnem dnevu medicinskih sester organiziramo srečanje na lokalnem nivoju, ki ima poleg strokovnega dela še kulturni vložek in druženje. Prav tako se udeležujemo slavnosti na nacionalni ravni ob 12. maju. Najmanj dvakrat letno imamo srečanje v zdravstvenih in socialnih zavodih ali v zdraviliščih, kjer kolegice predstavijo zavod in zdravstveno nego ter strokovne prispevke.

Vsako leto ima društvo redni letni zbor, kamor povabi tudi predstavnike Zbornice – Zveze. Od leta 2000 podeljujemo vsako drugo leto priznanja in Srebrni znak najbolj zaslužnim medicinskim sestram, babicam in zdravstvenim tehnikom Pomurja. V društvu imamo 18 dobitnic Zlatih znakov Zbornice – Zveze.

Zelo dobro so obiskana tudi strokovna predavanja in strokovne ekskurzije, ki jih društvo organizira vsako leto po pripravljenem programu. Leta 2008 smo skupaj z Zbornico – Zvezo organizirali simpozij in osrednjo slovesnost ob mednarodnem dnevu medicinskih sester in babic v Lendavi. Organizacija Simpozija o kronični rani skupaj s SB Murska Sobota je postala naša stalnica, zadnja leta celo z mednarodno udeležbo predavateljev.

Zadnji dve leti smo sodelovali na sejmu Medical, kjer smo letos skupaj z Zbornico – Zvezo in s Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji, Sekcijo medicinskih sester babic in NIJZ organizirali celodnevni strokovni seminar. Delo društva je vidno v lokalnih skupnostih, pri raznih zdravstveno vzgojnih

programih, predavanjih in projektih. Ob različnih tematskih dnevih pripravljamo stojnice s predstavitvami in promocijo zdravega življenjskega sloga. Člani in članice društva delujejo na nacionalni ravni, tri naše članice imamo v Strateškem svetu pri MZ. Prav tako delujejo v delovnih skupinah pri Zbornici – Zvezi. Odmevna je bila konferenca pomurskih medicinskih sester, kjer smo predstavili raziskavo o položaju medicinskih sester v družbi. Konferenco je pripravila raziskovalna skupina, ki jo vodi mag. Marija Zrim.

V tem obdobju je za društvo pomembna ustanovitev Vokalne skupine Žarek in ustanovitev Ljubiteljske gledališke skupine, ki s svojimi nastopi razveseljujeta člane in širšo javnost širom Slovenije. V zdravstvenih zavodih je velika večina izvajalcev zdravstvene nege vključena v SDMSBZT Pomurja in s tem v Zbornico – Zvezo. Člani društva delujejo tudi v skupinah za samopomoč.

Posebna vrsta umetnosti v tem hitrem tempu življenja ter kriznih časih je povezovanje in druženje članstva, stroke ter izvajalcev v njej. Naša znanja in veščine dopolnjujemo s permanentnim izobraževanjem na formalni in neformalni ravni. Skupaj z obema šolama, Srednjo zdravstveno šolo Murska Sobota in Visoko šolo za zdravstveno nego, ki deluje pod okriljem Evropskega središča Maribor, gradimo stroko in vzgajamo pri članstvu pomembne vrednote in empatijo v skrbi za sočloveka. S svojimi aktivnostmi se lahko primerjamo tudi z ostalimi stanovskimi društvi v Sloveniji. Enakovredno z ostalimi društvi v Sloveniji soustvarjamo zgodovino razvoja slovenske stroke zdravstvene nege in poklicev v njej. Poleg izobraževanja v domačem društvu in v Pomurju se naše medicinske sestre,

babice in zdravstveni tehniki aktivno in pasivno udeležujejo tudi raznih srečanj in izobraževanj, ki jih pripravljajo strokovne sekcije ter Zbornica – Zveza in druge strokovne in izobraževalne organizacije. Društvo pri tem člane motivira in jim pomaga tudi finančno.

Ves čas se trudimo, da nam predavajo ali izvajajo seminarje strokovnjaki z različnih področij. Organiziramo tudi celodnevne seminarje, kjer predstavljamo strokovne dosežke, raziskave, analize in druge aktivnosti na področju zdravstvene dejavnosti v pomurskih zavodih. Večina domačih predavateljev predava brez plačila, za kar jim gre še posebna zahvala. Finančne stroške organizacije predavanj in drugih aktivnosti krije društvo. Skupaj se trudimo uspešno peljati naprej našo pot in umetnost druženja in življenja, ki nas preko sodelovanja, povezovanja in sprejemanja sprememb vodi v strokovni razvoj in kakovostno ter varno zdravstveno nego, namenjeno sočloveku.

Literatura in viri:

Arhiv Strokovnega DMSBZT Pomurja.

Fekonja S., 2010. In tako je nastalo društvo medicinskih sester Pomurja. In: Kavaš E., et al. eds. *Zdravstvena nega skozi čas, besede, slike in spomine – zbornik ob 50-letnici delovanja Strokovnega društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Pomurja*, december 2010, Murska Sobota.; Strokovno DMSBZT Pomurja; pp. 101-104.

Kavaš, E., 2010. Zgodovina Strokovnega društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Pomurja skozi čas. In: E. Kavaš, et al. eds. *Zdravstvena nega skozi čas, besede, slike in spomine – zbornik ob 50-letnici delovanja Strokovnega društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Pomurja*, december 2010. Murska Sobota: Strokovno DMSBZT Pomurja, pp. 41–48.

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV PTUJ – ORMOŽ

Tanja Ribič Vidovič

Obrazložitev logotipa

Logotip DMSBZT Ptuj – Ormož predstavlja celovitost poklica in človeka, ki ta poklic opravlja. Strokovno področje dela medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov je raznolika paleta različnih teoretičnih in praktičnih znanj ter lastnosti, ki se morajo čim bolj skladno prepletati v lastno in pacientovo zadovoljstvo. Strokovno področje zaposlenih je zdravstvena nega. Zdravstvena nega je sistematična ciljna dejavnost, ki se nanaša na izboljšanje zdravja in kakovost življenja posameznika, družine in skupnosti. Medicinske sestre usmerjajo svoje moči v promocijo, vzdrževanje in vračanje zdravja, v preprečevanje bolezni, v izogibanje trpljenju in zagotavljanju mirne smrti, kadar življenja ni več moč vzdrževati. Logotip je v sodelovanju z DMBSZT Ptuj - Ormož izdelala Verica Turk. V logotipu se je leta 2006, ob preimenovanju Društva, spremenilo izpisano ime Društva pod znakom. Logotip DMSBZT Ptuj – Ormož je sestavljen iz petih src različnih barv: modro srce – občutek za dolžnost in pravičnost, vijolično srce – zanesljivo ukrepanje, zeleno srce – ustvarjalnost, rumeno srce – izvirnost, rdeče srce – širokosrčnost.

Uvod

DMSBZT Ptuj – Ormož danes šteje 623 članov. Društvo skrbi, da so v organih zastopana vsa delovna okolja. Društvo je prostovoljno, samostojno, nepridobitno združenje medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov ptujsko - ormoške regije ki delujejo na področju zdravstvene in babiške nege in se financira iz članarine članov. Članstvo je iz vrst aktivnih izvajalcev zdravstvene in babiške nege, upokojenih medicinskih sester, dijakov in študentov zdravstvene nege. Večina članov je zaposlena v javnih zavodih, pri zasebnikih, nekaj pa je samostojnih izvajalcev. Je pravna oseba zasebnega prava, ima pečat okrogle oblike. Povezuje se v Zbornico – Zvezo.

Nastanek in preimenovanja DMSBZT Ptuj - Ormož

Začetki društvenega dela medicinskih sester in babic na področju Ptuja in Ormoža segajo v leto 1970. 25. 9. 1970 je bil na Ptuj u ustanovni občni zbor društva, takrat se je DMSBZT Ptuj – Ormož vključilo v Zvezo društev medicinskih sester Slovenije. Prva predsednica je bila Vida Lipovšek, ki je društvo vodila od leta 1970. Vloga za registracijo društva je bila oddana 23. 5. 1977, v register delujočih društev pri Republiškem sekretariatu za notranje zadeve v Ljubljani pod številko 319.

Slika 141: Slavnostna podelitev Srebrnih znakov, z leve proti desni: Nevenka Rosić (podpredsednica), Helena Pikel Srebrni znak), Marjana Vogrinec (Srebrni znak), Sabina Bricelj Čelan (Srebrni znak), Dragica Golob (Srebrni znak), Irena Klasinc (Srebrni znak življenjsko delo), Brigita Mlinarič (predsednica komisije za priznanja), Suzana Komperšak (moderatorica), 2017 (Foto: Langerholc, Vir: arhiv DMSBZT Ormož – Ptuj).

Društvo je svoj naziv prvič spremenilo leta 1989, saj so po uvedbi usmerjenega izobraževanja dijaki po zaključeni štiriletni zdravstveni šoli pridobili naziv zdravstveni tehnik. Vloga za spremembo naziva Društva medicinskih sester Ptuj – Ormož v naziv Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Ptuj – Ormož. Na izrednem občnem zboru 17. 11. 2006 se je ponovno spremenil naziv v DMSBZT Ptuj - Ormož v Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Ptuj – Ormož.

Sedež DMSBZT Ptuj - Ormož

Društvo v vsem svojem delovanju ni imelo svojih prostorov. Sedež društva je bil ves čas v Ptuj, v Zdravstvenem domu, na Potrčevi ulici 19a.

Vodenje DMSBZT Ptuj - Ormož

Od ustanovitve do danes se je v DMSBZT Ptuj - Ormož zamenjalo enajst predsednic, ki so vsaka po svojih najboljših močeh prispevale k razvoju, prepoznavnosti in napredku društvenega dela.

Vida Lipovšek (1970 – 1972)

se je rodila v Račah pri Mariboru. Leta 1947 je zaključila šolanje za zaščitne sestre v Ljubljani. Po prisilnih premestitvah v povojnem obdobju, ki jih zahteval takratni čas, si je ustvarila družino v Jesenicah, kjer je delala v Protituberkuloznem dispanzerju in ambulanti na Bledu. Leta 1951 se je z družino preselila na Ptuj. Po nekaj mesečni zaposlitvi v jasliah in na kirurškem oddelku ptujske bolnišnice je prišla v protituberkulozni dispanzer ZD Ptuj, kjer je delala do upokojitve 1982. leta. Opravila je veliko pionirsko delo. Bila je nesebična, obzirna, odkrita, skromna, z veliko znanja. Na sodelavce je prenašala bogate strokovne izkušnje. Ob njej so se učili potrpežljivega in razumevajočega odnosa z bolniki in spoznavali razsežnosti poklica medicinske sestre. Ustvarjala je začetke sestrskeslužbe. Trudila se je, da je vloga medicinske sestre v zdravstveni negi rastla. Le njej se imamo zahvaliti, da imamo medicinske sestre od leta 1970

svoje regijsko strokovno društvo, kamor je kot prva predsednica vlagala svoje neizčrpne moči in znanje. Uspela je, ker je bila skromna, vendar vztrajna in nezlomljiva. Vida Lipovšek je umrla leta 2017. Spominjali se je bomo kot naše vzornice, spoštovane, požrtvovalne sodelavke z ogromno znanja.

Olga Feguš (1972 – 1976)

je leta 1957 začela svojo poklicno pot v SB dr. Jožeta Potrča na Ptujju kot srednja medicinska sestra. Ob svojem prihodu v bolnišnico se je srečala s težkimi razmerami. Primanjkovalo je strokovnega kadra, delo so opravljale redovnice in priučene bolničarke. Na začetku šestdesetih se je začelo stanje postopoma izboljševati, počasi so začeli pridobivati strokovni sestriški kader. Tudi sama se je vpisala na VŠZD v Ljubljani in jo uspešno končala.

Med letoma 1969 – 1988 je prevzela delo glavne medicinske sestre v bolnišnici. Bila je aktivna kot predavateljica na Srednji zdravstveni šoli Maribor, dislocirana enota Ptuj. Že takrat je izpeljala kategorizacijo bolnikov po zahtevnosti zdravstvene nege in opise del in nalog zaposlenih v zdravstveni negi. Leta 1972 je prevzela tudi vodenje takratnega DMS Ptuj – Ormož. Organizirala je strokovna izobraževanja, tečaje nege bolnika, preprečevanje okužb in skrbela za strokovni razvoj članstva. Redno je sklicevala sestanke v društvu, kjer so obravnavali aktualno problematiko na področju zdravstva in zdravstvene nege. Ves čas svojega delovanja je skušala pozitivno vplivati na napredek in kakovost dela medicinskih sester. Vse prepreke je premagovala z dobro voljo, pozitivnostjo, korektnimi odnosi in visoko stopnjo profesionalnosti.

*Slika 142: Belopeška jezera, udeleženci izleta po Gorenjski, 2016
(Foto: Tanja Ribič Vidovič, Vir: arhiv DMSBZT Ormož – Ptuj)*

Anica Geč (1976 – 1978)

se je rodila v Sodincih pri Veliki Nedelji. Po končani gimnaziji na Ptuju, se je vpisala v VŠZD v Ljubljani. Svojo prvo službo je nastopila v ZD Ormož, v službi splošne medicine. Kot prva viš. med. ses. je bila v ZD imenovana za vodjo patronažne službe. Tukaj je postavila temelje sodobne in dobro organizirane polivalentne patronažne službe. Svoje delo je nadaljevala na področju dispanzerskega dela z otroki, v kar je vložila vse svoje znanje in organizacijske sposobnosti. Poznana je kot neprecenljiva zdravstvena vzgojiteljica in mentorica številnim zaposlenim. Vse svoje znanje je vložila v predsednikovanje v društvu, kjer je povezovala medicinske sestre in zdravstvene tehnike iz zavodov ptujsko - ormoške regije. Povezovanje je utrdila z izobraževalnimi programi, strokovnimi ekskurzijami in druženji, kjer je skrbela za povezovanje članov v korist stroke zdravstvene nege. Njene glavne odlike so znanje, visoki etični in moralni normativi, dobri medsebojni odnosi, pristna komunikacija in spoštovanje človekovih pravic. Leta 2002 je postala dobitnica Zlatega znaka Zbornice – Zveze.

Vilma Kac (1978 – 1980)

poklicna pot jo je leta 1970 pripeljala v ZD Ptuj. Kot viš. med. ses. je najprej opravljala dela v ambulanti medicine dela, potem je za nekaj let prevzela delo glavne medicinske sestre ZD Ptuj. Svojo delovno pot je zaključila leta 1990 v enoti zdravstvena vzgoja za odrasle. V letih, ko je vodila društvo, je z vsem zanosom svoje znanje prenašala na mlajše kolegice. Skrbela je, da delovanje društva ni zamrlo. Po svojih najboljših močeh je skrbela za strokovni in osebnostni razvoj članov.

Verica Turk (1980 – 1984), (1994 – 2003)

se je kot SMS leta 1974 zaposlila v ZD

Ptuj, kot medicinska sestra v dejavnosti zdravstvenega varstva odraslih v Juršincih. Ob delu je nadaljevala šolanje na VŠZD v Ljubljani in ga uspešno zaključila leta 1982. Leta 1976 je postala odgovorna medicinska sestra Splošnih ambulant ZD Ptuj in glavna medicinska sestra osnovnega zdravstva odraslih vse do leta 1991. Svojo delovno pot je nadaljevala v enoti Vzgoja za zdravje. Od leta 1984-1988 je bila predsednica Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v splošni medicini. Leta 1980 je postala predsednica DMS Ptuj – Ormož s štiriletnim mandatom. Poleg rednih sestankov je vpeljala številne novosti. Pod njenim vodstvom se je izpeljal prvi rekreacijsko družaben dogodek – kolesarjenje. Leta 1994 je bila ponovno izvoljena za predsednico, njen mandat je trajal vse do leta 2002. Pričela so se strokovna izobraževanja s predavatelji širšega slovenskega prostora. Skrbela je za povezanost članov z novoletnimi zabavami, gledališkimi igrami, planinskimi izleti, ki so bile za člane društva brezplačni. Vse to so vsebine, ki jih je vpeljala, in ostajajo še danes. Skrbela je za napredek v društvu. Prav njej se moramo zahvaliti za naš logotip društva, prvi žig, prepoznavnost, napredek,...Verica Turk je dobitnica nagrade Zveze društev medicinskih sester Jugoslavije in dobitnica Zlatega znaka Zbornice – Zveze. Poznamo kot preprosto, dostopno, odgovorno, fleksibilno osebo, ki je zmeraj imela moč za spremembe. V društvu bo ostala zapisana z zlatimi črkami.

Renata Verden (1984 – 1986)

Njena prva zaposlitev je bila v OŠ Ljudovita Pivka, kjer je delala kot srednja medicinska sestra. Delo z otroci s posebnimi pogoji jo je osrečevalo. Vendar je želela več, zato se je vpisala na VŠZD v Ljubljani, smer delovni terapevt, in jo uspešno

zaključila. Njen naslednji izziv je bilo vodenje društva. Delo je sprejela zavzeto in resno. Trudila se je po najboljših močeh, da nadaljuje delo Verice Turk. V njenem obdobju so potekala strokovna izobraževanja za vse člane in članice Ptujsko – Ormoške regije. Povezovali so se z vsemi zavodi in uresničevali svoje poslanstvo.

Majda Keček (1986 – 1990)

se je rodila v Beltincih v Prekmurju. Po končani gimnaziji se je vpisala VŠZD v Ljubljani, jo uspešno končala in se zaposlila v Psihiatrični bolnišnici Ormož. Svojo delovno pot začela kot viš. med. ses., nato je postala glavna medicinska sestra psihiatričnega oddelka, nato bolnišnice, pomočnica direktorja in nazadnje direktorica Psihiatrične bolnišnice Ormož. Skozi delo ji je uspelo zagotoviti, da so se razmere za duševne bolnike bistveno spremenile, metode zdravljenja, pogoji ter delovno in bivalno okolje tako za bolnike kot delovno osebje. Dolga leta je bila aktivna članica Nevropsihiatrične in kasneje Psihiatrične sekcije pri Zbornici - Zvezi. Štiri leta je uspešno vodila DMS Ptuj – Ormož. Organizirala je številna zdravstveno – vzgojna izobraževanja, delavnice, okrogle mize,... Še zmeraj je aktivna in sodeluje v lokalnem okolju kot nekdanja predsednica RKS OZ Ormož in LAS UE Ormož, še sedaj pa je predsednica društva Spominčica. Leta 2001 je postala dobitnica Zlatega znaka Zbornice – Zveze, leta 2013 pa prejemnica Srebrnega znaka za življenjsko delo, ki ga podeljuje DMSBZT Ptuj – Ormož. Majda Keček sledi svojemu poslanstvu, v srcu ostaja medicinska sestra, požrtvovalna in predana svojim poklicnim zadolžitvam.

Irena Galun (1990 – 1994)

je po končani Srednji zdravstveni šoli v Mariboru šolanje ob delu nadaljevala na

VŠZD v Ljubljani. Leta 1978 se je zaposlila v SB Ptuj. Po osemnajstih letih dela je sprejela delo glavne medicinske sestre Ginekološkega oddelka, ki ga je vodila vse do leta 2009. Sedaj opravlja delo vodje negovalnega tima na istem oddelku. Kot izkušena, polna znanja, je v času, med leti 1990 do 1994 vodila DMSZT Ptuj – Ormož. Zavzemala se je za kompetence medicinskih sester, dobre medosebne odnose. Bila je povezovalni steber med društvom in ustanovami, iz katerih so prihajali člani. Z dobro voljo, sposobnostmi in optimizmom je znala razrešiti še tako zapletene in neprijetne stvari. Od leta 2010 je ponovno aktivno deluje v UO društva. Zmeraj se lahko zanesemo nanjo, svoje bogate izkušnje z veseljem deli z nami in nam je v veliko pomoč.

Vesna Krof, sedaj Juršič (2003 – 2010)

je rojena na Ptuj. Po končani Srednji zdravstveni šoli je izobraževanje nadaljevala na VŠZD v Ljubljani in se nato zaposlila v Psihiatrični bolnišnici Ormož. Za krajši čas jo je poklicna pot vodila v Dom Lukavce, a se je vrnila v Psihiatrično bolnišnico Ormož, kjer je zaposlena še danes. Ob delu je leta 1999 uspešno končala šolanje na FZV v Mariboru in si pridobila naziv dipl. m. s.. Aktivno deluje v Sekciji medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji. Leta 2003 je nastopila delo predsednice DMSBZT Ptuj – Ormož. V ospredje delovanja društva je postavila organizacijo strokovnih izobraževanj in s tem dvig kakovosti znanja v skrbi za paciente. Skrbela je, da so se strokovna izobraževanja za člane pokrivala iz društvenega sklada in so člani lahko sledili novostim na ožjem in širšem strokovnem področju. V času predsedovanja DMSBZT Ptuj – Ormož je skrbela za pokritost različnih strokovnih področij. Bila je pobudnica in je jasno opozarjala

na nasilje v zdravstveni negi ter spodbujala razvoj kakovosti v zdravstvu. Posebno pozornost je namenila druženju na planinskih izletih, gledaliških predstavah in ob zaključku leta. Aktivno se je vključevala v dogajanja na Zbornici – Zvezi in uspešno sodelovala v ORDS.

Tanja Ribič Vidovič (od 2010 dalje)

se je rodila v Mariboru. Po končani Srednji zdravstveni šoli v Mariboru je šolanje nadaljevala na VŠZD v Ljubljani. Leta 1997 se je zaposlila na Internem oddelku SB dr. Jožeta Potrča Ptuj. Ob delu je nadaljevala šolanje na FZV v Mariboru, leta 2000 in si pridobila naziv dipl. m. s.. Takrat je prevzela delo glavne medicinske sestre na oddelku za intenzivno terapijo, nego, anestezijo in terapijo bolečin. Po letu 2008 opravlja delo vodje negovalnega tima. Ves čas se dodatno izobražuje in si pridobiva nova znanja. Opravljenih ima več funkcionalnih izobraževanj, pridobila je certifikat s področja zdravstvene nege za opravljanje mentorstva pri študentih in dijakih, licenco iz Dodatnih postopkov oživljanja po programu tečaja Evropskega Reanimacijskega Sveta. Vpisana je v register strokovnjakov za izvajanje TPO in DPO. Prav tako je opravila sklop Manchester triaže, množičnih nesreč in si s tem pridobila specialna znanja. Aktivno je delovala v Sekciji medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v anesteziologiji, intenzivni terapiji in transfuziologiji. Od leta 2000 je v UO DMSBZT Ptuj – Ormož. Leta 2010 je prevzela vodenje DMSBZT Ptuj – Ormož. Kot predsednica društva aktivno sodeluje z Zbornico – Zvezo v ORSD. V času njenega vodenja se je povečalo članstvo v društvu. Sprejetih je bilo več pravilnikov, revidiran je bil statut društva in vzpostavljena spletna stran društva. Od leta 2011 se na njeno pobudo najzaslužnejšim članom

podeljujejo Srebrni znaki. Društvo je pod njenim vodstvom izoblikovalo svojo vizijo, izdalo prvo zloženko, plakat, ki povečuje prepoznavnost samega društva. Z metodo upravljanja poslovnih procesov je povečala kakovost in učinkovitost in zmanjšala stroške poslovanja. S pravimi pristopi h kakovosti v delovanju društva ji je uspelo spremeniti razmišljanje članov UO, ki ji vztrajno sledijo v procesu izboljšav. Spoštovanje, dobrobit članov je zanj vedno na prvem mestu.

Pomembni dosežki v obdobje 2007 do 2017

DMSBZT Ptuj – Ormož je z društvenim delovanjem korenito prispevalo h krepitvi zdravja, osebnostni rasti članstva ter aktivno sodelovalo pri uveljavljanju sprememb, ki jih narekuje razvijajoča se profesija zdravstvene in babiške nege. Svoje cilje uresničuje preko predstavnikov upravnega odbora iz posameznih delovnih sredin. Sodeluje z Zbornico zdravstvene in babiške nege Slovenije in Zvezo društev, ter s strokovnimi sekcijami.

Velik poudarek je namenjen strokovnim izobraževanjem in medsebojnim odnosom. Strokovna izobraževanja, delavnice, klinične večere in okrogle mize so bile izpeljane s predavatelji iz naših delovnih sredin kot tudi vabljenih strokovnjakov. V program dela vključujemo izbirne vsebine kot tudi strokovna izobraževanja – modul obvezne vsebine. Zaradi slabih finančnih razmer zavodov v naši regiji se izobraževanja za naše člane v celoti pokrivajo iz društvenega sklada za izobraževanje. Vpeljan je tudi Mednarodni seminar – Oskrba kroničnih ran, ki ga vsako leto pripravimo v sodelovanju z Zdravniškim društvom Ptuj – Ormož in je kot vsa ostala strokovna izobraževanja zelo dobro obiskana. Redno vodimo

tudi kazalnike kakovosti o ustreznosti in zadovoljstvu udeležencev na strokovnih izobraževanjih, ki kažejo, da je naše delo dobro. Velik korak je bil narejen s pomočjo Zbornice – Zveze, ki je omogočila članom elektronske prijave na strokovna izobraževanja, nam pa olajšala delo. Vsi člani so dobili sodobne članske izkaznice, ki omogočajo, da preko čipa odčitamo podatke in potrdimo udeležbo in je vse veliko bolj transparentno in pregledno.

Poleg strokovnih izobraževanj društvo skrbi za kulturno, stanovsko, socialno in športno dejavnost članov. Izstopajo planinski pohodi, ekskurzije, gledališke predstave, zabava ob zaključku leta.

Vsako leto obeležimo 5. maj, mednarodni dan babic, in 12. maj, mednarodni dan medicinskih sester. Uspešno sodelujemo z lokalnim prebivalstvom, kjer se predstavljamo s stojnicami (merjenje vitalnih funkcij, kostne gostote, krvnega sladkorja, holesterola, nordijsko hojo, svetovanje o zdravi prehrani,...) in s tem pripomoremo k večji prepoznavnosti zdravstvene nege in promoviramo delo našega društva. Vključujemo se v dobrodelne akcije, kjer zbiramo pripomočke za osebno higieno, ki jih predamo RK. Že nekaj let dobro sodelujemo z lokalnimi mediji (radio Ptuj, radio Prlek, časopis Tednik, Pet tv, KTV Ormož), ki obeležijo naše dogodke ter akcije in jih delimo s širšim okoljem. Ves čas so razvojne tendence na področju zdravstvene nege usmerjale delo društva. Članstvo je z novostmi redno seznanjeno. S ponosom ugotavljamo, da se je število članstva povečalo, kljub burnim, težkim časom. Člani se v večini izobražujejo v svojem prostem času in od delodajalcev ne dobio službene odsotnosti.

Društvo nima stalnega prostora za delovanje, zato seje organiziramo po zavodih v naši regiji. UO se letno sestane na 3. do 5. sejah. Seje UO so vedno dobro obiskane, konstruktivne. Na sejah obravnavamo tekočo problematiko, novosti in skrbno načrtujemo delo. Vedno prisluhnemo pobudam iz delovnih sredin. Skrbno arhiviramo vse kar se dogaja v društvu, da bodo naši nasledniki imeli gradivo, ki ga mi žal nimamo.

V letih delovanja je bilo pripravljenih in obnovljenih kar nekaj pravilnikov, ki urejajo pravno delovanje in so v pomoč številnim komisijam v DMSBZT Ptuj – Ormož. Leta 2011 se je zaključil projekt izdelave spletne strani in s tem je članom omogočen dostop do informacij o našem društvu preko spletne strani. Na spletni strani dobijo uporabniki podatke o društvu (naslov, kontaktne osebe, vizijo in poslanstvo društva, informacije o komisijah...). Na voljo so Statut, Kodeks etike, plan dela, poročilo o delu, aktualna strokovna izobraževanja, utrinki iz prireditev,...

Društvo je svojim zaslužnim članom leta 2011 prvič v zgodovini društva podelilo priznanja, Srebrne znake in plakete v znak spoštovanja in zahvale za uspešno delo v zdravstveni in babiški negi. Nagradili smo jih za njihov prispevek k večji kakovosti in prepoznavnosti dela medicinskih sester, babic. Od leta 2011 do danes smo tako podelili 16 Srebrnih znakov, 4 Srebrne znake za življenjsko delo in več priznanj.

Članstvo v društvu je prostovoljno. Je čast in obveza za vse medicinske sestre, babice in zdravstvene tehnike iz vrst aktivnih delavcev v zdravstveni negi, upokojenih medicinskih sester, dijakov in študentov zdravstvene nege. Temeljno

poslanstvo in namen društva je strokovno združevanje, skrb za strokovni razvoj s ciljem izboljšati kakovostno obravnavo pacientov in neprekinjen razvoj stroke zdravstvene in babiške nege v naši regiji. Delujemo v javnem interesu, skrbimo za strokovna izobraževanja svojih članov. Spodbujamo raziskovalno in publicistično delo. Smo odprti za spremembe in ideje slehernega člana našega društva. Zavzemamo se za avtonomnost stroke in vseh poklicev v njej. Skrbimo za krepitev pozitivne poklicne samopodobe in zavedanja svojega prispevka pri krepitvi in ohranjanju zdravja ljudi.

Literatura in viri

Arhiv DMSBZT Ptuj - Ormož 2010 – 2017.

Šuligoj, L., et al., 2004. *Zbornik Splošne bolnišnice dr. Jožeta Potrča Ptuj 1874 – 2004*. Ptuj: Splošna bolnišnica Ptuj, pp. 303 – 316, 361 – 363.

Turk, V., Krof V. & Rašl, M., 2007. 80 let organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem - Regijska društva se predstavijo: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Ptuj – Ormož. *Obzornik zdravstvene nege*, 41(Suppl. 1), pp. 39–41.

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV VELENJE

mag. Janez Kramar

Obrazložitev logotipa

Logotip je okrogle oblike, predstavlja osnovno enoto - celico, kjer medicinske sestre ustvarjamo, se povezujemo, izmenjujemo izkušnje, smo si v izziv in oporo. Odprtost kroga omogoča in hkrati ponuja možnost sodelovanja v širšem smislu. Modra figura v notranjosti simbolizira osnovni namen obstoja in delovanja medicinskih sester. Rdeča figura simbolizira osebo, ki potrebuje naše znanje, oporo ali pomoč, hkrati pa nam ponuja stalni vir energije. Barvni kontrast in velikost figur predstavljata profesionalnost, odgovornost in harmonijo. Sestavni del logotipa je ime društva: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Velenje.

Uvod

DMSBZT Velenje šteje 352 članov in deluje na področju Savinjsko-šaleške regije. Namen društva je skrb za strokovno rast in razvoj, strokovno druženje, aktivno sodelovanje pri ohranjanju in razvijanju kulturne in zgodovinske dediščine medicinskih sester, skrb za kulturno, stanovsko, socialno in športno delovanje svojih članov, razvijanje ter povezovanje z ostalimi strokovnimi društvi.

Nastanek in preimenovanja DMSBZT Velenje

Ustanovitev društva sega v leto 1975, natančneje v Velenje 19. 12. 1975. V register društev je bilo društvo vpisano 4. 2. 1976. Imenovalo se je Društvo medicinskih sester Velenje, sedež društva je po dostopnih arhivih večina časa na naslovu Vodnikova 1. Prva predsednica DMS Velenje je postala Anica Satler. Članice iniciativnega odbora za ustanovitev društva so bile: Cilka Atelšek, Majda Menih, Slavica Sadek, Ivanka Mernik, Milena Vučina, Jožica Kunej, Vida Purnat, Anica Satler, Slavica Kortnik in Zala Cesar.

Vodenje društva DMSBZT Velenje

Žal ne razpolagamo s podatki o vseh predsednicah društva. Iz uradnih arhivov je razvidno, da so v vseh letih vpisani kot zakoniti zastopniki samo štirje predsedniki, in sicer: Anica Satler, Tatjana Verhovnik, Lidija Časl in Janez Kramar. Iz ustnih virov in delne dokumentacije vemo, da sta bili predsednici tudi Vera Rakun in Saška Lipnik.

Ob ustanovitvi društva, leta 1975 je postala prva predsednica Anica Satler. V arhivskem gradivu žal ni podatka, do kdaj je društvo vodila. Večino svoje strokovne poti je bila zaposlena v ZD Velenje. Upokojila se je kot glavna medicinska sestra ZD. Bila je pobudnica

Slika 143: Člani DMSBZT Velenje na seminarju Zakonodaja v zdravstvu v Velenju, 2011
(Foto: neznan, Vir: DMSBZT Velenje).

Slika 144: Člani DMSBZT Velenje na izobraževanju o temeljnih postopkih oživljanja, 2010
(Foto: Janez Kramar, Vir: arhiv DMSBZT Velenje)

ustanovitve Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v splošni medicini, ki je bila ustanovljena v Velenju decembra 1979. Za svoje delo je dobila leta 1997 Spominsko priznanje Zbornice – Zveze.

Saška Lipnik (1989 – 1990)

je v srednjo zdravstveno šolo vpisala v Celju končala 1984. leta končala. To je bilo obdobje, ko se je odločala, ali s študijem nadaljevati ali pa poiskati zaposli-

tev. Odločila se je za zaposlitev in istega leta postala član kolektiva v Bolnišnici Topolšica. Svojo delovno pot je pričela na internem oddelku. V tem obdobju se je na novo organizirala enota intenzivne nege in terapije in kot delovna in zanesljiva oseba je bila povabljena v tim. S polno odgovornostjo je razdajala svoje znanje najzahtevnejšim bolnikom, delala je kot timska medicinska sestra. Ugotovila je, da mora nadgraditi formalno izobrazbo

ter se odločila za študij ob delu na VŠZD v Ljubljani. Ko je prišla sprememba šolskega sistema, je znova postala študentka in študij uspešno zaključila z diplomom na FZV Maribor. Saška Lipnik je aktivno delovala v DMSZT Velenje in en mandat društvu tudi predsedovala. Društvo je vodila od leta 1989 do 1991. Poznamo jo kot osebo, ki zna reči bobu bob, ki nikoli ne pomišlja, ko je treba zagovarjati stroko, položaj zdravstvene nege in sestrstva. Odlikuje jo obširno strokovno znanje, ki ga nesebično prenaša številnim generacijam pripravnikov, je odlična mentorica dijakom in študentom, ki svoje študijske obveznosti opravljajo v Bolnišnici Topolšica. Saška Lipnik je predana poslanstvu medicinske sestre in stroki; pri svojem delu si prizadeva za pristne medosebne odnose in je zagovornica resnice, nepristranskosti, natančnosti in doslednosti pri delu. Leta 2011 je prejela Srebrni znak DMSBZT Velenje.

Vera Rakun (1990 – 1991)

se je po končani osnovni šoli vpisala na Srednjo šolo za medicinske sestre-babice v Ljubljani. Leta 1979 jo je uspešno zaključila in se vpisala na VŠZD v Ljubljani ter leta 1982 diplomirala. Pripravnštvo je opravljala v Zdravstvenem centru v Velenju in leta 1983 opravila strokovni izpit. Še istega leta je pričela z delom v zobni ambulanti Luče, delno kot zobozdravstvena asistentka in delno v splošni ambulanti. Leta 1984 je nadomeščala patronažne medicinske sestre in leta 1986 dobila stalno zaposlitev kot patronažna medicinska sestra za območji Luče in Solčava, kjer je zaposlena še danes. V tem obdobju se je predsedstvo društva selilo iz Velenja v Topolšico in nato v Mozirje. V letih 1990/91 je bilo predsedstvo v Mozirju in v tem času je bila Vera Rakun predsednica društva.

Tatjana Vrhovnik (1991 – 2001)

je rojena v Velenju. Leta 1974 se je vpisala v Srednjo zdravstveno šolo v Celju in se po končanem srednješolskem izobraževanju leta 1978 zaposlila v Zdravstvenem centru v splošnih ambulantah (20 let) ZD Velenje, nato pa v šolskem dispanzerju (15 let), kjer vztraja še danes. Društvo je vodila skozi desetletno obdobje. Leta 1993 je bila izpeljana širša akcija evidentiranja članov in članstvo je poraslo za sto odstotkov. Njeno mnenje, da je stalno izobraževanje medicinskih sester in budno spremljanje novih spoznanj in izmenjava izkušenj nujno, jo je vodilo tudi k novim zadolžitvam. Delo je nadaljevala v obratnih ambulantah, svojo aktivnost usmerja tudi na področje računalništva v zdravstvu. Pomembni so njeni mentorski prispevki k vsebini izobraževanja za področje zdravstvene nege pripravnikov. Pri svojem delu je bila v času vodenja društva samoiniciativna, saj je povezovala medicinske sestre in zdravstvene tehnike celotne regije. Od nje so pričakovali veliko, vedno nova predavanja, nove spodbude, srečanja, strokovne ekskurzije (Kamenik, 1994).

Lidija Časl (2001 – 2009)

se je po pridobitvi strokovnega naziva ZT na VŠZD v Ljubljani, kjer je leta 1988 diplomirala. Svoje prve delovne izkušnje je pridobila na oddelku za dializne bolnike v SB Celje, kjer je iskala nove izzive v vodenju negovalnega osebja na Internistični prvi pomoči v SB Celje, nato je odšla v SZŠ Celje, za tem pa se je leta 1997 zaposlila v Bolnišnici Topolšica. V letu 2002 si je na FZV Maribor pridobila naziv dipl. m. s. V Bolnišnici Topolšica se je pred leti spoprijela z novim, za njo neznanim izzivom – ustanovitvijo in organizacijo negovalne enote. Orala je ledino, oblikovala vizijo dela zdravstvene

nege na negovalnem oddelku, postavila standarde dela na oddelku in v navezi s sodelavci bolnišnice ustvarila dobro delujoč tim, ki dokazuje potrebo in uspešnost negovalne enote. Na oddelku se zavzema za strokovno delo, v sodelovanju z zdravniki izvajajo paliativno oskrbo. Lidija Časl je predana tako zaposlenim kot bolnikom in svojcem. Kot strokovnjakinja se zavzema za prepoznavnost stroke in kakovost dela v zdravstveni negi in prav na teh vrednotah je temeljilo tudi njeno vodenje društva. S srčnostjo, predanostjo, elanom in veseljem poskrbi za izbruh idej, je neusahljiv vir znanja, ki ga pridobiva vsepovsod, kamor jo zanese želja po izobraževanju. V njenem mandatu je društvo oblikovalo spletno stran, uredilo logotip in organiziralo veliko izobraževanj, ki so bila dobro obiskana. Kot predsednica si je prizadevala, da so obvezne vsebine postale dostopne vsem članom društva.

mag. Janez Kramar (od 2009 do danes)

se je po knčani srednji šoli zaposlil v Bolnišnici Topolšica kot ZT na internem in pulmološkem oddelku. Strokovno pot je nadaljeval v ZD Velenje, v specialistične ambulante, nato v Psihiatrično bolnišnico Vojnik. V začetku leta 1990 se je zaposlil v nujni medicinski pomoči ZD Velenje. Leta 2000 se je vpisal na študij zdravstvene nege na VZŠ Maribor. Študij je uspešno zaključil v letu 2003. Leta 2016 je zaključil izobraževanje na podiplomskem študiju in si pridobil znanstveni naziv magister znanosti s področja managementa. Trenutno je zaposlen v UKC Ljubljana v Reševalni službi. V letu 1990 je bil eden izmed ustanoviteljev strokovne sekcije Reševalcev v zdravstvu, sodeloval je pri projektu NMP na MZ in pri pripravi programa usposabljanja reševalcev iz vode, kjer je še vedno

aktiven. Sodeluje tudi pri pripravi izobraževalnih programov za usposabljanje kadra v predbolnišnični NMP in je zunanji sodelavec MZ v strokovnih nadzorih po enotah NMP v Sloveniji. Sodeloval je tudi v projektu NMP za poklic zdravstveni reševalec. Je habilitiran na ZF UL. Ima več nazivov, med drugim je inštruktor Evropskega sveta za reanimacijo, aktiven pri RK Slovenije. Leta 2005 je prejel najvišje priznanje Zbornice – Zveze Zlati znak. V svojem mandatu je uspel povečati število članstva, pričel je povezovati delovne sindikate na področju zdravstvene nege in DMSBZT Velenje tako, da so postali dogodki, predvsem pa izleti društva večdnevni in cenovno zelo ugodni za člane. Skupaj z IO je posodobil statut društva, spletno stran in obveščanje članstva, ki sedaj poteka preko sodobnih elektronskih poti, tudi facebooka.

Pomembni dosežki v obdobju 2007 – 2017

Prizadevanje društva gre vseskozi v smer povezovanja, pripadnosti in strokovnosti medicinskih sester. Strokovne vsebine so usmerjene v potrebe in želje članov, ki delujejo na primarnem in sekundarnem nivoju zdravstvenega varstva ter v soci-

alnovarstvenih zavodih. Srečanja so organizirana tudi po posameznih delovnih organizacijah, ob terminih, ki omogočajo članom udeležbo v čim večjem številu. Skozi vsa leta se povečuje število članov. Za člane so organizirana izobraževanja s področja obveznih vsebin za vzdrževanje licence za delo. Obveščanje članov se izvaja preko elektronske pošte, spletne strani in oglasnih desk v zavodih.

V društvu je odlično sprejet tudi prednovoletni ples s programom in jesenski tri-dnevni zlet. Oba dogodka sta namenjena druženju, sprostitvi in utrjevanju vezi med člani.

Vsako leto v društvu podelimo največ dve najvišji priznanji - Srebrni znak društva. Enajst članov našega društva je prejelo Zlati znak, najvišje priznanje Zbornice – Zveze. DMSBZT ima tudi dva Častna člana, prim. Alojza Fijavža in Cecilijo Atelšek.

Literatura in viri

Arhiv DMSBZT Velenje 1975 – 2017.

Kamenik, M. , 1994. Predsednica Društva medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Velenje Jana Verhovnik. *Utrip* 2(7-8), p. 17.

VIII.II.

Strokovna dejavnost – strokovne sekcije

Irena Keršič, Darinka Klemenc, Zdenka Seničar, Marjeta Berkopec

Strokovno izpopolnjevanje, pomoč članicam strokovne organizacije v zvezi z izobraževanjem in izobraževanje širše strokovne in laične javnosti, so bili temeljni nameni delovanja organizacije, zapisani že v prvih pravilih in pravilnikih. Prvo strokovno izpopolnjevanje je bilo organizirano v Zdravstvenem domu Medvode leta 1937, ko je Higijenski zavod organiziral 14 dnevni seminar, ki ga je vodila zdravnica Amalija Šimec. Seminarja se je udeležilo 12 zaščitnih sester iz Slovenije in dve iz Zagreba (Jarnovič, 1969).

Slika 145: Logotipi strokovnih sekcij v letu 2017
 (Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 146: Zaščitne sestre in zdravnica Amalija Šimec na prvem strokovnem izpopolnjevanju v Sloveniji v ZD Medvode leta 1937 (Foto: neznan, Vir: Angela Košir)

Slika 147: Certifikat Higijenskega zavoda Kraljevine Jugoslavije, ki so ga prejele tečajnice strokovno izobraževalnega tečaja leta 1937 (Foto: neznan, Vir: Angela Košir)

Irena Buček Hajdarević, je v letu 2002, ob 75 letnici strokovne organizacije, zapisala in povzela delovanje in delo strokovnih sekcij. Prva strokovna sekcija je bila ustanovljena v letu 1963 v ZDMSS. Imenovala se je Sekcija medicinskih sester v industriji in je bila odraz potreb po neprestanem strokovnem izpopolnjevanju za potrebe zdravstvenega varstva delavcev, ki ga je narekovala industrializacija in nastajajoče obratne ambulante v velikih tovarniških obratih. Čeprav je bila že na začetku temeljna naloga strokovne organizacije izobraževanje, pomeni ustanavljanje strokovnih sekcij pomemben mejnik v njenem delovanju. Izkazalo se je, da pridobljeno temeljno strokovno znanje ne zadošča več in se je potrebno poglobljeno izobraževati na specifičnem in ožjem strokovnem področju.

Poslanstvo strokovnih sekcij je bilo ves čas usmerjeno v kontinuirano strokovno izpopolnjevanje, spremljanje novosti, preučevanje strokovnih vprašanj, izmenjavi izkušenj na področju dobre prakse in skrbi za strokovni razvoj zdravstvene nege v najširšem pomenu besede. Že v letu 2002 se je pojavila potreba po dodatnem podiplomskem izobraževanju, potreba po dodatnem funkcionalnem izobraževanju na zelo zahtevnih delovnih mestih, ki jih skupaj organizirajo v delovnih organizacijah. V posameznih strokovnih sekcijah so nastali programi specializacij na posameznih strokovnih področjih, ki so primerljivi v evropskem in svetovnem merilu. Reševanje strokovnih in etičnih vprašanj so vse pogostejše teme strokovnih srečanj. V programe izobraževanj se vse bolj vključujejo vsebine kakovosti, komunikacije, vodenja in drugih, za delo medicinskih sester in babic pomembnih strokovnih področij, ki omogočajo strokovno in osebnostno rast. Pomemben doprinos so oblikovane strokovne doktrine oz. strokovne smernice

*Slika 148: Patronažna zdravstvena nega starostnika, Žalec, 22. april 2009
(Foto: neznan, Vir: Zbornica – Zveza)*

ter standardi na ožjem strokovnem področju (Buček Hajdarevič, 2002).

Pravna podlaga za delovanje strokovnih sekcij je Pravilnik o delu strokovnih sekcij Zbornice – Zveze, ki obvezuje člane k proučevanju strokovnih vprašanja s svojega ožjega strokovnega področja zdravstvene in babiške nege, organiziranju strokovnih izpopolnjevanj posameznega ožjega strokovnega področja, oblikovanju strokovnih priporočil, smernic, protokolov z ožjega strokovnega področja ter obravnavanju strokovnih in družbenih vprašanj, ki so pomembna za razvoj stroke. Strokovno sekcijo vodi in zastopa

predsednik/ca strokovne sekcije. V odbor strokovnih sekcij (OSS) se vključujejo izvoljeni predsedniki strokovnih sekcij. Izmed članov OSS izvolijo koordinatorsko in člana/ico UO Zbornice – Zveze. S tem oba postaneta člana UO Zbornice – Zveze. Leta 2017 pri Zbornici – Zvezi deluje 31 strokovnih sekcij (Pravilnik, 2015).

Literatura in viri

Buček Hajdarevič, I., 2002. Povezovanje medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov po strokovnih področjih. Arhiv Zbornica – Zveza.

Jarnovič, N., 1969. Društvo medicinskih sester v Sloveniji. *Zdravstveni obzornik*, 3(4), p. 234.

Pravilnik o delu strokovnih sekcij, 2015. Available at: <https://www.zbornica-zveza.si/>

[sites/default/files/doc_attachments/pravilnik_o_delu_strokovnih_sekcij_zbornice_-_zveze_zadnja_sprememba_18.11.2015_0.pdf](https://www.zbornica-zveza.si/sites/default/files/doc_attachments/pravilnik_o_delu_strokovnih_sekcij_zbornice_-_zveze_zadnja_sprememba_18.11.2015_0.pdf) [10. 6. 2017].

Strokovne sekcije, 2017. Available at: <https://www.zbornica-zveza.si/sl/sekcije> [23. 11. 2016].

Viri fotografij

Slika 4: Patronažna zdravstvena nega starostnika, Žalec, 22. april 2009. Vir: Zbornica – Zveza.

Available at: https://www.zbornica-zveza.si/sites/default/files/sections_images/doc_foto_3.jpg

Slika 5 : Strokovno srečanje Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v onkologiji, 2014. Vir: Zbornica – Zveza. Available at:

https://www.zbornica-zveza.si/sites/default/files/imce_images/z_dokazi_v_prakso_2014_4.jpg

STROKOVNA SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V MEDICINI DELA, PROMETA IN ŠPORTA

dr. Nevenka Šestan

Opis logotipa

Iz logotipa strokovne sekcije je razvidno, da je bila strokovna sekcija ustanovljena leta 1963 in predstavlja tri glavna področja delovanja: medicino dela, medicino prometa in medicino športa. Najširše področje zajame področje medicine dela, sledi področje prometa in športa. Logotip je bil izdelan v letu 2013, avtorica je sedanja predsednica strokovne sekcije dr. Nevenka Šestan.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v medicini dela, prometa in športa je bila ustanovljena 1963. leta pri takratni ZDMSS v Ljubljani. Njena prva predsednica

je bila Maruša Šolar. Začetki slovenske medicine dela segajo v leto 1953, ko so podjetja in organizacije začele ustanavljati prve obratne ambulante, ki so imele vlogo zagotavljanja aktivnega zdravstvenega varstva delavcev. Prav tako so v obdobju od leta 1968 do 1971 potekale aktivnosti za ustanovitev slovenskega inštituta za medicino dela v Ljubljani, ki je bil 1971 leta tudi uradno ustanovljen kot organizacija združenega dela v sestavi Kliničnih bolnic v Ljubljani.

Od leta 2010 je predsednica strokovne sekcije dr. Nevenka Šestan, zaposlena v UKC Ljubljana na Kliničnem inštitutu za medicino dela, prometa in športa. Predsednice strokovne sekcije od ustanovitve leta 1963 do leta 2010 so bile: Marija Mehle, Maruša Šolar, Majda Gorše, Vera Črepinšek, Malči Pavčič Lisac, Marija Jarc, Marija Šemrov, Marjanca Škofic, Anica Osovnikar, Nada Modic Harl, Stanka Košir, Ana Nuša Laurih.

Strokovno področje

Strokovna področja, ki jih strokovna sekcija v sodelovanju z zdravniki specialisti medicine dela, prometa in športa in ostalim zdravstvenim timom pokriva, so: preventivna dejavnost na primarni, sekundarni in terciarni ravni, na področju zdravja delavcev in prebivalcev v tistem življenjskem okolju, kjer je prisoten sovpliv delovnega okolja, na področju prometa, kjer se izvaja zdravstveno varstvo voznikov/amaterjev in po-

*Slika 149: Podiplomski tečaj medicinskih sester, zaposlenih v ambulantah medicine dela v podjetjih rudarstva, Mežica 1975
(Foto: neznan, Vir: Majda Gorše)*

Slika 150: Predsednica strokovne sekcije dr. Nevenka Šestan in predsednica Zbornice –Zveze Darinka Klemenc ob podelitvi priznanja ob 50-letnici delovanja Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v medicini dela, prometa in športa
(Foto: Občina Postojna, Vir: dr. Nevenka Šestan)

klicnih voznikov na I. in II. stopnji, zdravstveno varstvo vrhunskih športnikov in rekreativcev. Poseben poudarek stroke je na določanju izpostavljenosti delavcev na delovnem mestu, povezovanju izpostavljenosti z boleznijo, prepoznavanju in preprečevanju tveganja na delovnem mestu, določanju delazmožnosti in prepoznavanju poklicnih bolezni.

Veliko samostojno vlogo imajo medicinske sestre pri izvajanju promocije zdravja na delovnem mestu, pri opravljanju različnih zahtevnih preiskav na področju fiziologije dela, pri razvojno raziskovalnem delu in drugje.

Iz 50-letnega arhiva (ki pa ni ohranjen v celoti) je razvidno, da je strokovna sekcija organizirala in izvajala strokovna srečanja po vsej Sloveniji, predstavljene so bile različne vsebine, predvsem z ožjega strokovnega področja, glede na novosti, ki jih je oblikovala stroka glede na problematiko, ki se je pojavljala v različnih obdobjih. V 70 in 80 letih so si medicinske sestre v okviru podiplomskih izobraževanj in strokovnih srečanj ogledale mnoge tovarne in različna delovna mesta, da bi lažje pris-

topile k obravnavi in predvsem razumele svojega varovanca – delavca.

Leta 1987 so se strokovni sekciji pridružile medicinske sestre avdiometristike, ki so kasneje ustanovile svojo strokovno sekcijo. V 90. letih se je zaradi krize v medicini dela, prometa in športa kot posledica sprememb v gospodarstvu le ta odražala tudi v strokovni sekciji. Po letu 2000 je bila v strokovni sekciji predstavljena nova zakonodaja s področja varnosti in zdravja pri delu.

Od leta 2010 si v strokovni sekciji prizadevamo, da bi izvedli podiplomsko izobraževanje oziroma specializacijo za višje in diplomirane medicinske sestre skupaj z UKC Ljubljana, Kliničnim inštitutom za medicino dela, prometa in športa in Zdravstveno fakulteto v Ljubljani. Program za specializacijo imamo v celoti pripravljen, vendar je realizacija izobraževanja odvisna predvsem od načrtov specializacij Zbornice – Zveze, ki jih načrtuje v okviru javnih pooblastil.

V letu 2010 smo prvič v Ljubljani gostili članice evropskega združenja medicin-

skih sester iz medicine dela FOHNEU (Federation of Occupational Health Nurses within the European Union), skupaj s Kliničnim inštitutom za medicino dela, prometa in športa, in izvedli 32. delovno srečanje. Od takrat se redno udeležujemo strokovnih srečanj in kongresov v evropskem združenju FOHNEU.

V obdobju zadnjih desetih let imamo na naših strokovnih srečanjih izdane tudi zbornike. Pripravljamo in dopolnjujemo izdajo nacionalnih protokolov, pripravljen imamo program za delavnice z naslovom Organizacijski ukrepi na delovnem mestu in Poškodbe z ostrimi predmeti pri zaposlenih v zdravstvu. V pripravi imamo program za specialna znanja s področja vidnih funkcij. V strokovni sekciji dajemo velik poudarek tudi raziskovalni dejavnosti.

Literatura in viri

Arhiv Strokovne sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v medicini dela, prometa in športa.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V PSIHIATRIJI

mag. Branko Bregar

Opis logotipa

Logotip predstavlja medicinsko sestro (modra barva lika), ki je vedno pripravljena sprejeti (široko odprte roke) pacienta, mu prisluhniti, svetovati in pomagati. Sivi del lika predstavlja pacienta. Oblak predstavlja obdobje bolezni, težav, problemov, recidiva, obupa, neznanja, pesimizma in neosveščenosti o bolezni idr., sonce predstavlja zdravje, remisijo, upanje, osveščenost, optimizem in poznavanje bolezni. Medicinska sestra oz. zdravstveni tehnik imata pomembno vlogo pri pacientovem prehodu iz obdobja »oblaka« v obdobje »sonca«.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji je bila ustanovljena leta 1969, kar pomeni, da gre za eno izmed treh najstarejših sekcij, ki danes delujejo v okviru Zbornice – Zveze (Čuk, 2007). V vsem tem času od ustanovitve so sekcijo vodili: Maruša Šolar (1969 – 1976), Ladi Škerbinek (1976 – 1986), Ivica Balkovec (1986 – 1990), Marija Mrak (1990 – 2001), dr. Vesna Čuk (2001 – 2008), Barbara Možgan (2008 – 2009), mag. Branko Bregar (od 2009 dalje).

Strokovno področje

Pacient z duševno motnjo ali drugimi težavami na področju duševnega zdravja je v ospredju delovanja vseh zaposlenih v zdravstveni negi na področju duševnega zdravja in psihiatrije. Pacient je tisti, ki ima pravico do najbolj kakovostne in varne zdravstvene

*Slika 151: Delovni sestanek Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji v prostorih Zbornice – Zveze, 2017
(Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji)*

obravnave, ki jo v danem trenutku lahko nudijo medicinske sestre in zdravstveni tehniki glede na svoje znanje in veščine. Zato je dolžnost vseh zaposlenih v zdravstveni negi, da pridobivajo najsodobnejše znanje in veščine in delujejo v vsakem trenutku v korist pacienta, pri tem pa zagotavljajo najvišje etične norme. Prav to je vsa leta vodilo strokovne sekcije od ustanovitve naprej, ki ga sekcija uresničuje preko organiziranega delovanja na področju izobraževanja in usposabljanja ter delovanja na vseh drugih področjih ali telesih, preko katerih lahko vpliva na zdravstveno obravnavo pacienta z duševno motnjo ali drugimi težavami v duševnem zdravju.

Sekcija je v vseh teh letih organizirala množico strokovnih izobraževanj – seminarjev, objavila več bibliografskih enot in bila pobudnica neprestanega razvoja zdravstvene nege v Sloveniji. V njenih organih so sodelovali najbolj prepoznani posamezniki na področju zdravstvene nege v Sloveniji, kar kaže na to, da je sekcija imela nenehno možnost in vpliv na razvoj celotne zdravstvene nege.

Dolga tradicija delovanja strokovne sekcije se vsekakor odraža v razvoju stroke zdravstvene nege na področju duševnega zdravja in psihiatrije. Vse od začetka je bila sekcija organizirana tako, da se je njeno strokovno delovanje lahko neposredno prenašalo v klinično prakso. V organih sekcije so bili vedno posamezniki, ki so veljali za prepoznane strokovnjake na področju psihiatrije in duševnega zdravja ter širše. Tako je hkrati v organih sekcije vedno organizirano deloval tudi najvišji management zdravstvene nege iz posameznih psihiatričnih bolnišnic ali drugih institucij. Že več kot desetletje ima s tem namenom sekcija oblikovano Stalno delovno skupino glavnih medicinskih

sester v psihiatrični zdravstveni negi, ki se vedno sestaja v sklopu rednih in izrednih sej IO sekcije. Združevanje stroke in managementa omogoča, da se strokovne vsebine zlahka in tekoče uvajajo tudi v klinično okolje, kar pa je navsezadnje tudi namen strokovne sekcije.

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji je močan dejavnik strokovnega razvoja in profesionalizacije poklica medicinske sestre na področju duševnega zdravja in psihiatrije vse od svojega začetka. Če so se medicinske sestre na področju duševnega zdravja in psihiatrije zgodaj strokovno opolnomočile, pa jim profesionalizacija poklica nikoli ni v celoti uspela, čeprav je bila ravno sekcija pobudnica in vodilna pri oblikovanju prvega podiplomskega izobraževanja za medicinske sestre v Sloveniji. Leta 1971 so bili to vsekakor prvi znaki začetka profesionalizacije poklica medicinske sestre po vzoru drugih zahodnih držav. Vendar nesistematično usposabljanje zaposlenih v zdravstveni negi na področju duševnega zdravja in psihiatrije ostaja eden izmed doslej še vedno največjih problemov, ki ga bo potrebno v prihodnosti rešiti z namenom, da medicinske sestre na področju duševnega zdravja in psihiatrije pridobijo svojo identiteto, avtonomnost in odgovornost za lastni razvoj in razvoj stroke, saj jim bodo specializacije omogočile ne samo več strokovnega znanja, ampak tudi usposobljenosti za raziskovanje problemov v klinični praksi.

Ključno strokovno delovanje sekcije so izobraževalne vsebine, usmerjene v aktivacijo pacienta z duševno motnjo in multidisciplinarno delovanje v skrbi, v delo s svojci pacientov in njihovimi bližnjimi, v destigmatizacijo pacienta z duševno motnjo kot tudi psihiatrije na splošno, v pridobivanje motivacijskih in svetovalnih tehnik za delo s pacienti, v psihoterapevtsko delo

in drugo. Vedno je veljal poudarek na medosebni odnosu med medicinsko sestro in pacientom z duševno motnjo, ki je v svoji biti nekaj, česar ni mogoče materializirati, hkrati pa vse, kar morajo zaposleni v zdravstveni negi na področju duševnega znanja in psihiatrije dobro znati, obvladati in biti usposobljeni.

V letu 2016 je sekcija uspela s sodelovanjem vseh deležnikov v psihiatriji in skupaj s FZVAB Jesenice oblikovati sodoben program specializacije, ki ga je potrdil NAKVIS, ki je tako ostal uradno verificiran. V naslednji fazi je potrebno usmeriti vse sile, da bodo odločujoči organi prepoznali specializacijo kot nujno kontinuirano formalno izobraževanje, ki ga mora imeti vsaka medicinska sestra za delo na področju duševnega zdravja in psihiatrije. Sekcija je v letu 2017 prepoznala tudi potrebo po formalnem znanju zdravstvenih tehnikov, za katere je pripravila enoten kurikulum za specialna znanja. S tem želimo postaviti visoke formalne standarde v znanju in usposobljenosti, ki jih morajo dosegati zaposleni v zdravstveni negi na tem področju.

V letu 2017 je sekcija prenovila poklicne aktivnosti in kompetence za področje duševnega zdravja in psihiatrije. Pri tem se je povezala z vsemi deležniki, ki sodelujejo v izobraževanju na srednje in visokošolskem prostoru ter strokovnjaki v kliničnem okolju. Aktivnosti in kompetence bodo tako temelj managementu v kliničnem okolju pri pridobivanju in razvoju kadra v zdravstveni negi.

Literatura in viri

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji.

Čuk, V., 2007. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji. *Obzornik zdravstvene nege*, 41(Suppl I), pp. 45–48.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU

Irena Šumak

Opis logotipa

Sekcija v vzgoji in izobraževanju je v šolskem letu 2002/03 razpisala natečaj za sprejete logotipa sekcije. K sodelovanju smo povabili vse srednja zdravstvene šole. Pri razglasitvi najprimernejšega logotipa nam je pomagal akademski slikar Šubic. Izbran je bil logotip dijakov Srednje zdravstvene šole Maribor. Z manjšim popravkom gospoda Šubica je nastal današnji logotip. Na logotipu je poudarek na knjigi, ki predstavlja učenje, znanje, in oljenka, ki jo je nosila Florence Nightingale, torej učenje za zdravstveno nego.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Šolska sekcija je bila ustanovljena leta 1970 pri ZDMSS, z namenom, da organizacijsko poveže vse medicinske sestre, učiteljice zdravstvenih šol v Sloveniji. Vsebina dela strokovne sekcije se je prvotno nanašala predvsem na strokovno, pedagoško-didaktično izobraževanje, izpopolnjevanje, poenotenje učnega procesa in organiziranje strokovnih ogledov s predstavitvijo dela v posameznih zdravstvenih ustanovah in zavodih. Poudarek dela je bil na stroki zdravstvene nege, na enotnih, usklajenih in posodobljenih učnih metodah. Obravnavali so tudi psihološke vidike izobraževanja, poklicno vzgojo ter etiko medicinskih sester in pozneje zdravstvenih tehnikov. Prva predsednica sekcije je bila Anica Gradišek s Srednje medicinske šole v Ljubljani. Sedež sekcije se je selil v različne zdravstvene šole, odvisno od tega, katera šola je prevzela predsedovanje. V letih od 1974 do 1979 je sekcija začasno prenehala delovati, žal nimamo vseh podatkov iz zgodovine sekcije. V strokovno sekcijo so se vključevale medicinske sestre, zaposlene na srednjih zdravstvenih šolah v Celju, Mariboru, Ljubljani, Slovenj Gradcu, na Jesenicah, v Piranu, Novem mestu, Novi Gorici in v Murski Soboti.

Predsednice strokovne sekcije: Anica Gradišek (1970 – 1974), Srednja medicinska šola Ljubljana, Marija Geč (1974 – 1981), Srednja zdravstvena šola Slovenj Gradec, Božena Golob (1981 – 1983), Srednja zdravstvena šola Maribor, Marija Zadavec (1983 – 1985), Srednja zdravstvena šola Murska Sobota, Joža Goltes (1986 – 1988), Srednja zdravstvena šola Celje, Edita Grebec (1988 – 1990), Srednja zdravstvena šola Ljubljana, Ljudmila Brčín (1991 – 1994), Srednja zdravstvena šola Piran, Jožica Novak (1995 – 1999), Srednja zdravstvena šola Novo mesto, Darinka Babič (1999 – 2007), Srednja zdravstvena šola Juge Polak Maribor, Zdenka Vogrič (2008 – 2009), Srednja zdravstvena šola Ljubljana, Lucija Matić (2009 – 2013), Srednja zdravstvena šola Ljubljana, Irena Šumak (2013 – 2017), Srednja zdravstvena šola Murska Sobota, Irena Šumak (od 2017 dalje), Srednja zdravstvena šola Murska Sobota.

Slika 152: Jana Bučar in Marija Račič, Maribor 2013

(Foto: Irena Šumak, Vir: Irena Šumak)

Po 25 letih delovanja se je Šolska sekcija preimenovala v Sekcijo medicinskih sester v vzgoji in izobraževanju. Aktiv učiteljic zdravstvene nege in strokovnih predmetov Srednje zdravstvene šole Novo mesto je prevzel vodenje strokovne sekcije, predsednica pa je bila Jožica Novak. V sekcijo so se leta 1994 vključile tudi učiteljice zdravstvene nege, takratnih visokih zdravstvenih šol Maribor in Ljubljana.

25. 3 1999 je sedež sekcije prevzel Aktiv učiteljic zdravstvene nege Srednje zdravstvene šole Maribor, predsedstvo pa Darinka Babič, ki je uspešno vodila sekcijo kar dva mandata, skupaj osem let. V letu 2000 smo v Mariboru svečano obeležili in praznovali 30-letnico delovanja strokovne sekcije, kjer so bili predstavljeni logotip in aktivnosti sekcije v preteklosti in načrti za prihodnost. V sekcijo so bile aktivno vključene učiteljice zdravstvene nege iz srednjih zdravstvenih šol in predavateljice visokih zdravstvenih šol. Iz dokumentacije je razvidno, da so v strokovni sekciji in IO aktivno sodelovale medicinske sestre iz kliničnega okolja, kar potrjuje stalno sodelovanje medicinskih sester iz šol z medicinskimi sestrami iz zdravstvenih ustanov. Slednje so veliko pripomogle k organizaciji in kakovosti izobraževanja medicinskih sester pri praktičnem pouku dijakov in kliničnih vajah študentov ter uvajanju pripravnikov v delo z bolniki.

Strokovno področje

Danes sekcija združuje in povezuje učitelje/učiteljice in predavatelje/predavateljice zdravstvene nege, sledimo ciljem naših ustanoviteljic z različnimi aktivnostmi v skrbi za kakovostno izobraževanje na srednjem strokovnem in visokošolskem izobraževanju v zdravstveni negi v Sloveniji: z izobraževanjem učiteljev in pre-

davateljev na strokovnih seminarjih in učnih delavnicah, sodelujemo z mentorji praktičnega pouka in kliničnih vaj v zdravstvenih in socialnih zavodih, izvajamo zdravstveni vzgojno delo v okviru različnih srečanj in dogodkov, seznanjamo in učimo dijake in študente pripadnosti in vključevanja v delo regijskih strokovnih društev in Zbornice - Zveze, vključujemo se v znanstveno raziskovalno delo in mednarodno sodelovanje v izobraževanju za poklice v zdravstveni negi in oskrbi in drugo. V Murski Soboti smo na seminarju sekcije, avgusta 2015, obeležili in proslavili 45-letnico delovanja sekcije s kulturnim programom in načrti za dejavnosti za prihajajoči 50-letni jubilej. V letih delovanja strokovne sekcije so potekala številna srečanja in okrogle mize z namenom kakovostnega izobraževanja dijakov in študentov zdravstvene nege v Sloveniji. Izvedenih je bila vrsta izobraževanj, večinoma dvakrat letno, s povezovanjem teorije in prakse za kakovostno zdravstveno obravnavo pacientov. Na naših srečanjih smo večkrat predstavili izobraževanje in nujno poenotenje vsebin zdravstvene nege v srednjem strokovnem izobraževanju. Predstavili smo tudi dodiplomsko izobraževanje zdravstvene nege, s predstavitvijo EFN smernic in vključevanjem le teh v učne programe in Direktivo 2013/55/EU, kompetence in pod-kompetence, ki izhajajo iz omenjenega, in jih je potrebno vključiti v učne načrte na visokošolskem izobraževanju. V prihodnosti bomo izvajali izobraževanja v okviru sekcije in Zbornice - Zveze za mentorje praktičnega pouka in mentorje v kliničnem okolju dijakom na praktičnem usposabljanju pri delodajalcu in študentom na kliničnem usposabljanju. Želimo si sodelovanja med učitelji in predavatelji zdravstvene nege v smislu enakega poučevanja negovalnih

intervencij v vseh šolah z izdajo enotnih strokovnih učbenikov in gradiv, ki bi jih uporabljali dijaki in študenti zdravstvene nege po Sloveniji. Vključevali se bomo v delo Zbornice - Zveze na različnih področjih dela. Posebno skrb bomo še naprej posvečali sodelovanju z medicinskimi sestrami v kliničnih okoljih in tako poskrbeli za kakovostno izobraževanje v zdravstveni negi in oskrbi ter s tem za varnost in zdravje pacientov.

Medicinske sestre, zaposlene v vzgoji in izobraževanju, se zavedamo bogatih korenin naše organizacije, zato bomo skrbele za rast in nadaljnji razvoj tako na osebni kot strokovni ravni v zavedanju, da so nam zaupani mladi ljudje - bodoči izvajalci zdravstvene nege in oskrbe, ki jim prinašamo vzgled in vedrino za lepo, a odgovorno delo s človekom - pacientom.

Literatura in viri

Arhiv Sekcije medicinskih sester v vzgoji in izobraževanju.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V ANESTEZIOLOGIJI, INTENZIVNI TERAPIJI IN TRANSFUZIOLOGIJI

Dejan Doberšek

Opis logotipa

V logotip strokovne sekcije so vrisani simboli področij, na katerih sekcija deluje. Področje anestezije predstavlja makova glavica, EKG zapis področje intenzivne terapije, kapljica krvi pa področje transfuziologije. V ozadju se nahaja lipov list, ki predstavlja Slovenijo.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Prvi ustanovni sestanek in občni zbor sekcije je potekal 19. 4. 1973 v takratnem Kliničnem centru v Ljubljani. Na ustanovnem sestanku sta bila izvoljena prvi odbor in prva predsednica Sonja Bergman. Takrat se je novoustanovljena sekcija in četrta po vrsti imenovala Sekcija za medicinske sestre na anesteziji in v enoti za intenzivno nego Slovenije. Že na prvem sestanku je bil poudarjen kot glavni namen delovanja sekcije strokovno izpopolnjevanje medicinskih sester in izmenjava delovnih izkušenj na tem področju. Leta 1979 so ponovno potekale volitve in izvoljen je bil nov odbor in nova predsednica sekcije Marina Velepčič. Kot tretja predsednica je strokovno sekcijo zastopala Veronika Spindler, ki je bila izvoljena leta 1984.

*Slika 153: Zgodovinski pripomočki, ki so bili razstavljeni ob 40-letnici delovanja strokovne sekcije v Rogaški Slatini, 2014
(Foto: neznan, Vir: Dejan Doberšek)*

Leta 1976 je bila ustanovljena transfuziološka sekcija na pobudo glavne medicinske sestre zavoda RS za transfuzijo krvi, ki se je leta 1987 priključila Sekciji za medicinske sestre na anesteziji in v enoti za intenzivno nego, zato se je sekcija takrat preimenovala v Sekcijo medicinskih sester pri anesteziji, intenzivni terapiji ter transfuziologiji.

Leta 1992 je bila na ponovnih volitvah kot četrta predsednica strokovne sekcije izvoljena Irena Buček Hajdarević, ki je sekcijo vodila vse do leta 2007. V začetku 90-tih so bile znotraj strokovne sekcije ustanovljene tri delovne skupine, ki delujejo še danes. Delovanje sekcije je tripartitno, vsako delovno skupino koordinira koordinator, sekcijo pa vodi predsednik.

Leta 2007 je kot peta predsednica prevzela vodenje sekcije Asja Jaklič ter jo vodila štiri leta, do leta 2011. Leta 2011 je bil na volitvah izvoljen Dejan Doberšek, ki strokovno sekcijo vodi še danes v svojem drugem mandatu.

Strokovno področje

V začetku delovanja sekcije so bila dvakrat letno organizirana enodnevna izobraževanja, kar se je kasneje v letih delovanja spremenilo v dvodnevna izobraževanja enkrat letno. Do leta 2017 je bilo organiziranih več kot 80 strokovnih izpopolnjevanj s področja anesteziologije, intenzivne terapije in transfuziologije in obravnavanih več kot 190 strokovnih tem na sestankih IO in delovnih skupin. Prvič je bil že leta 1980 na takratni seminar povabljen tuj predavatelj iz Velike Britanije. Leta 2014 je strokovna sekcija z drugim simpozijem obeležila 40 let svojega delovanja in razvoja stroke na vseh treh področjih, ki jih pokriva.

Zaradi specifičnega dela so prizadevanja strokovne sekcije usmerjena v pridobivanje specifičnega izobraževanja za medicinske sestre in zdravstvene tehnike na področjih, ki jih sekcija pokriva. Tako je bil že leta 1995 v pripravi podiplomski študijski program specializacij za področje intenzivne zdravstvene nege in terapije ter anestezije, ki naj bi se pričel izvajati jeseni istega leta, vendar pa zaradi takratne reforme visokega šolstva le ta ni nikoli zaživel.

Leta 2001 so na Visoki šoli za zdravstvo v Ljubljani potekala dogovarjanja o programu specializacije iz transfuzijske medicine za medicinske sestre.

Strokovna sekcija že dolga leta sodeluje s tujimi združenji in društvi in je od leta 1989 članica Svetovnega združenja medicinskih sester v anesteziji: International Federation of Nurse Anesthetists (IFNA) ter je od leta 2012 članica Evropskega združenja kritično bolnega: European Federation of Critical Care Nursing Associations (EfCCNa). Leta 2007 je sekcija pričela aktivno sodelovati s hrvaškim Društvom medicinskih sester v anesteziji, reanimaciji, intenzivni terapiji in transfuziologiji ter s srbskim Združenjem medicinskih sester in tehnikov intenzivne nege in leta 2009 z obema omenjenima združenjema podpisala sporazum o strokovnem sodelovanju. Leta 2012 je v Ljubljani strokovna sekcija v sodelovanju z IFNA organizirala svetovni kongres medicinskih sester v anesteziji, leta 2017 pa je bila v sodelovanju z EfCCNa izbrana za pripravo evropskega kongresa medicinskih sester pri obravnavi kritično bolnih, ki bo potekal leta 2019 prav tako Ljubljani.

Literatura in viri

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v anesteziologiji, intenzivni terapiji in transfuziologiji.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V PATRONAŽNI DEJAVNOSTI

Martina Horvat

Opis logotipa

Leta 2001 je bil oblikovan logotip, ki se na dokumentih prične pojavljati v letu 2002. Avtor iz dostopnih virov ni znan. Logotip z roko, ki objema obraz s poudarjenim očesom in toplimi barvami, predstavlja lik in poslanstvo patronažne medicinske sestre – objeti ljudi, jih videti in jim prisluhniti.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Ustanovna seja Sekcije patronažne službe pri takratni ZDMSS je bila 17. 3. 1975 v Ljubljani. Vodja iniciativnega odbora za ustanovitev patronažne sekcije je bila Silva Vuga, ki že od takrat pa vse do danes s svojim delom in neprecenljivim znanjem s področja patronažnega varstva pomembno zaznamuje stroko. Ob ustanovitvi se je sekcija imenovala Sekcija za patronažno službo. Iz zapisov v Zdravstvenem obzorniku je razvidno, da se je leta 1978 že imenovala Sekcija patronažnih medicinskih sester, včasih samo Patronažna sekcija. Zadnje preimenovanje se je izvedlo leta 2010, ko se je sekcija preimenovala v Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v patronažni dejavnosti.

Slika 154: V prvi vrsti od leve proti desni Magda Brložnik in Nedeljka Luznar na svečanosti ob 35-letnici delovanja strokovne sekcije (Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v patronažni dejavnosti)

Predsednice strokovne sekcije: Angelca Trlep (1975 – 1977), Mojca Kirn (1977 – 1978), Marija Pepevnik (1979), Sonja Veninšek (1980), Marija Pajič (1981 – 1985), Fanči Pipuš (1985– 1987), Nedeljka Luznar (1987 – 1993), Magda Brložnik (1993 – 2008), Martina Horvat (od 2008 dalje).

Strokovno področje

Danes sekcija združuje blizu 850 izvajalcev zdravstvene nege v patronažnem varstvu, zaposlenih tako v javnih zavodih ali kot pri zasebnikih s koncesijo. Je nosilka razvoja zdravstvene nege v patronažnem varstvu. Namen dela sekcije je strokovno povezovanje vseh medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v patronažni dejavnosti, spremljanje najnovejših usmeritev in dognanj na področju zdravstvene nege v patronažnem varstvu ter spodbujanje izvajanja na dokazih podprte zdravstvene nege.

Strokovno področje, ki ga sekcija zaobjema, je patronažno varstvo - aktivno zdravstveno in socialno varovanje posameznika, družine in skupnosti. Ti so zaradi bioloških lastnosti, določenih obolenj, nenavajenosti na novo okolje in ranljivosti občutljivi za škodljive vplive iz okolja. Področja dela v patronažnem varstvu so: zdravstveno socialna obravnava posameznika, družine in skupnosti; zdravstvena nega nosečnice, otročnice, novorojenčka in dojenčka na domu; zdravstvena nega in oskrba pacienta na domu. Patronažne medicinske sestre kot družinske medicinske sestre znajo upoštevati celotno sliko skupnosti in kulturnega konteksta, v katerem živi posamezna družina, ter odnose med družinskimi člani. Njihova prednost je v izjemnem poznavanju terena, kjer zaznavajo socialno in zdravstveno problematiko in iščejo interdisciplinarne rešitve tudi

v povezovanju z lokalno skupnostjo in nevladnimi organizacijami. Patronažne medicinske sestre so samostojne nosilke dejavnosti in so pri načrtovanju svojega dela samostojne.

Iz arhiva je razvidno, da je strokovna sekcija že od vsega začetka organizirala in izvajala strokovna srečanja po vsej Sloveniji, predstavljene so bile različne vsebine z ožjega strokovnega področja in tudi druge, ki so se izkazale pomembne za razvoj patronažnega varstva. S svojimi aktivnostmi sekcija že od vsega začetka prispeva k razvoju patronažnega varstva, njegovi samostojnosti in mednarodni prepoznavnosti. Eden pomembnejših ciljev, ki so si jih zadale, je bil poenotenje delovanja vseh izvajalcev patronažnega varstva. Sekcija je tesno sodelovala s Stalno strokovno skupino za področje patronažnega varstva in Referatom za zdravstveno vzgojo pri Inštitutu za varovanje zdravja RS, s katerim so v letu 1997 skupaj zastavili in izpeljali raziskavo z naslovom "Realno stanje patronažnega varstva v Sloveniji". Raziskavo sta podprla Ministrstvo za zdravstvo in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Leta 2004 je na pobudo kolegic iz ZD dr. Adolfa Drolca Maribor sekcija v vseh regijah organizirala delavnice o kategorizaciji v patronažni zdravstveni negi in pričela z uvajanjem le-te. Številne družbene in spremembe na vseh ravneh zdravstvenega varstva so bile povod za nastanek dokumenta Patronažno varstvo in patronažna zdravstvena nega – nadgradnja in prilagajanje novim izzivom. Publikacija Aktivnosti zdravstvene nege v patronažnem varstvu, ki smo jo v strokovni sekciji pripravili v sodelovanju s strokovnjaki z drugih področij zdravstvene nege, predstavlja skupaj s Priporočili obravnave pacientov v patro-

nažnem varstvu za diplomirane medicinske sestre temeljna dokumenta stroke.

Organizacija izobraževanja ostaja tudi danes ena najpomembnejših aktivnosti strokovne sekcije. Ves čas skrbimo za pridobivanje novega in nadgrajevanje obstoječega znanja vseh, ki izvajajo zdravstveno nego družine in lokalne skupnosti. Pod naslovom Timsko delo in medsebojno sodelovanje - izziv za kakovostno zdravstveno obravnavo na pacientovem domu se vsako leto zvrstijo teme z vseh področij našega delovanja, ki jih objavimo tudi v zbornikih. Spodbujamo znanstveno – raziskovalno delo na ožjem strokovnem področju, objavo člankov v strokovnih revijah in izdajanje samostojnih publikacij z ožjega strokovnega področja. Članice sekcije kot predavateljice pogosto sodelujejo na strokovnih srečanjih in drugih dogodkih doma in v tujini. O svojem delu pripravljamo prispevke v glasilu Utrip in tudi v drugih medijih, dostopnih širši javnosti. Pomembna naloga sekcije v bližnji prihodnosti je razvoj podiplomskega študijskega programa za izpopolnjevanje, klinične specializacije na področju zdravstvene nege v patronažnem varstvu, za katerega si je sekcija v vseh letih delovanja zelo prizadevala. Specializacija iz patronažne zdravstvene nege se je v preteklosti že izvajala, z večletnim presledkom na dveh fakultetah po različnih programih. Aktivno sodelujemo pri realizaciji nadgradnje patronažnega varstva v predvideni Resoluciji o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2015 – 2025 »Skupaj za družbo zdravja«. Eden od pomembnejših dosežkov je tudi prenova kataloga storitev za področje patronažnega varstva in obračunavanja storitev, ki je potekala na ZZS, in na podlagi katere se je leta 2015 pričel nov način beleženja in obra-

čunavanja storitev v patronažni dejavnosti. Že od leta 2013 dalje veliko naporov vlagamo v aktivnosti, povezane s sodelovanjem z NIJZ, pri pripravi metodoloških navodil za prenovljeno Evidenco patronažne zdravstvene nege in njeno implementacijo v prakso.

Naše članice so kot zunanje strokovne sodelavke sodelovale v projektu NIJZ za boljše zdravje in zmanjšanje neenakosti v zdravju – Skupaj za zdravje, v obeh delovnih sklopih, za otroke in mladostnike ter odrasle, v projektu Vzpostavitev interdisciplinarnega celostnega pristopa odkrivanja in podpore pri opuščanju tvegane in škodljivega pitja alkohola pri odraslih prebivalcih Slovenije ter projektu Nadgrajena celovite obravnave pacienta (Upgraded Comprehensive Patient

Care, CPC+), katerega nosilec je bil ZD Ljubljana. Ves čas se dejavno vključujemo v delo Zbornice – Zveze.

Vloga medicinskih sester v patronažnem varstvu, v zavezništvu z državljanima, je neprecenljiva in kot je na enem od strokovnih srečanj, na podlagi osebne izkušnje, dejala vabljen predavateljica: »Patronažne medicinske sestre znajo združevati znanje in etiko skrbi, od česar je velikokrat odvisna razlika med življenjem in smrtjo, med dobrim in slabim. Njihova moč je prav zaradi tega ogromna.«

V Sekciji medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v patronažni dejavnosti bomo skrbeli za strokovni razvoj in se odgovorno ter učinkovito odzivali na potrebe ljudi. Z uveljavljanjem najnovej-

ših strokovnih usmeritev se bomo trudili zagotavljati nenehen razvoj kakovosti v stroki patronažne zdravstvene nege ter zdravstvu nasploh. Svoje znanje bomo dopolnjevali, nadgrajevali in poglobljali na področjih, kjer ga imamo premalo in tako suvereno ostali na mestu edinih strokovnjakov v zdravstvu, katerih delovno mesto je na pacientovem domu. Pacienta kot osebnost, z vsemi težavami, strahovi, občutenji in negotovostmi moramo umestiti v središče procesa patronažne zdravstvene nege in oskrbe.

Literatura in viri:

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v patronažni dejavnosti.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V OPERATIVNI DEJAVNOSTI

Marjeta Berkopec

Opis logotipa

Logotip strokovne sekcije predstavlja krog z roko operacijske medicinske sestre, ki podaja instrument v roko operaterja. V zunanjem delu kroga je izpisano ime Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v operativni dejavnosti in kratica ZZBNS (Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije).

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Na pobudo slovenskih medicinskih sester instrumentark je bil 4. 12. 1974 na 3. seji glavnega odbora ZDMSZTS sprejet sklep, da se ustanovi Sekcija operacijskih medicinskih sester (Papler, 2000). 21. 2. 1975 je bila uradno ustanovljena Sekcija medicinskih sester instrumentark s sedežem na Zdravstveni šoli Maribor, Trg Miloša Zidanška 3, Maribor.

Slika 155: Predsednice sekcije ob 40-letnici organiziranega delovanja operacijskih medicinskih sester, Ptuj, 2015. Od leve: Neva Papler, Zorica Šuligoj, Marija Lačen, Olga Wagner, Ada Ličen, Ela Majerič, Manica Rebernik Milič, Sanja Arnautović, Tatjana Požarnik (Foto: Tone Zorjan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v operativni dejavnosti).

(Jarnovič, 1975). Sekcija se je v obdobju svojega delovanja dvakrat preimenovala. Konec leta 1980 (Močnik, 1981) so v okviru sekcije organizirali okroglo mizo, kjer je bilo med drugim sprejeto tudi stališče, da naj bi se instrumentarke uradno imenovala operacijske medicinske sestre. Predvidevamo, da se je sekcija takrat preimenovala v Sekcijo operacijskih medicinskih sester, čeprav uradnega zapisnika s tem podatkom ni v arhivu. V začetku leta 2005 (Berkopec, 2015) so na Koordinacijskem odboru strokovnih sekcij pri Zbornici – Zvezi razpravljali o preimenovanju nekaterih strokovnih sekcij. Tudi Sekcija operacijskih medicinskih sester je razširila svoj naziv v Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v operativni dejavnosti, ki se uporablja še danes.

Za prvo predsednico je bila izvoljena Jožica Tomšič iz SB Maribor, ki je sekcijsko vodila do leta 1981. Sekcijo so vodile tudi: Ela Majerič iz SB Maribor (1981 – 1983), Ada Ličen iz SB Nova Gorica (1983 – 1987), Marija Lačen iz SB Slovenj Gradec (1987 – 1991), Zorica Šuligoj iz SB Ce-

lje (1991 – 1994), Olga Wagner z OI Ljubljana (1994 – 1996), Neva Papler z OI Ljubljana (1996 – 2001), Manica Rebernik Milič iz UKC Maribor (2001 – 2009), Sanja Arnautović iz UKC Ljubljana (2009 – 2013). Leta 2013 je vodenje strokovne sekcije prevzela Tatjana Požarnik iz Operacijskega bloka UKC Ljubljana.

Strokovno področje

Strokovna sekcija povezuje medicinske sestre in zdravstvene tehnike, ki delujejo na področju operativne dejavnosti. Od vsega začetka je bila med najaktivnejšimi sekcijami, ki delujejo v okviru krovne organizacije. Strokovna izobraževanja so bila prva leta organizirana štirikrat letno, v okviru sekcije so bile organizirane strokovne ekskurzije tudi izven slovenskih meja. Organizirano delovanje operacijskih medicinskih sester (OPMS) je zelo zgodaj preraslo domače meje, povezovati so se začele s kolegicami iz drugih republik nekdanje skupne države in se udeleževati tudi mednarodnih izobraževanj. Že leta 1980 je Jožica Tomšič s predavanjem dejavno sodelovala na 2. svetovnem kongresu operacijskih

medicinskih sester v Švici. V okviru novoustanovljene strokovne sekcije so se OPMS začele prizadevati za poenotenje dela v operacijskih dvoranah in sprejem standardov perioperativne zdravstvene nege. Tudi danes je največ prizadevanj usmerjenih v izobraževanje na področju perioperativne zdravstvene nege, zato se v okviru sekcije organizirata najmanj dva strokovna dogodka letno. Od leta 1995 ob vsakem strokovnem seminarju sekcija izda zbornik predavanj, v katerem so zbrani strokovni prispevki posameznih srečanj. Do vseh izdaj zbornikov, ki so izšli po letu 2004, je možen dostop tudi na spletnem naslovu sekcije (www.soms.si), kjer je objavljena tudi predstavitev sekcije delovanja. Sekcija je bila leta 1996 sprejeta v evropsko združenje operacijskih medicinskih sester EORNA (European Operating Room Nurses Association) in ima od takrat stalnega predstavnika v tem združenju. Slovenske OPMS z aktivno udeležbo na kongresih EORNA predstavljajo primere dobrih praks. Ob 30-letnici organiziranega delovanja je izšel Vodnik za začetnike v operacijskem okolju, ki je prvo strokovno zbrano pisno gradivo v slovenskem jeziku. Ob 40-letnici organiziranega delovanja je izšel jubilejni zbornik Operacijske medicinske sestre na Slovenskem, v katerem je zbrana bogata zgodovina OPMS. Več kot deset let OPMS obeležujemo 15. februar – dan operacijskih medicinskih sester Evrope. EORNA vsako leto izbere slogan, ki povezuje evropske operacijske medicinske sestre ob njihovem prazniku. Plakat z logotipi vseh članic EORNE in skupnim motom praznovanja predsednica strokovne sekcije pošlje v vse slovenske bolnišnice. Veliko prizadevanj strokovne sekcije v vseh letih delovanja je bilo usmerjenih v ureditev specialističnega študija perioperativne

zdravstvene nege na nacionalnem nivoju. Žal formalno izobraževanje OPMS, ki bo v skladu z evropskimi smernicami, še danes ni urejeno. Sekcija si prizadeva za prepoznavnost perioperativne zdravstvene nege v strokovni in širši javnosti. OPMS kot predavateljice pogosto sodelujejo na strokovnih izobraževanjih doma in v tujini. Poročila s strokovnih izobraževanj so redno objavljena v Utrpu in internih glasilih bolnišnic, novice o delovanju OPMS tudi izven operacijskih sob lahko zasledimo v različnih medijih. Kar nekaj OPMS je za svoje delo prejelo srebrni znak regijskega strokovnega društva, nekatere so bile nagrajene z najvišjim priznanjem Zbornice - Zveze, Zlatim znakom. Strokovna sekcija se je v vsem svojem obdobju dejavno vključevala v delo in različne projekte Zbornice - Zveze. Delovna skupina sekcije se je aktivno vključila v prenovu dokumenta Poklicne aktivnosti in kompetence v zdravstveni in babiški negi ter pripravila posodobitve, ki pa kljub prizadevanju žal ni izšel v tiskani obliki. Izdelali so se Nacionalni protokoli aktivnosti zdravstvene nege za kirurško štetje materiala, igel in instrumentov, higiensko umivanje rok ter kirurško umivanje in razkuževanje rok. Tudi v prihodnje bo sekcija sledila svoji viziji postati prepoznavna strokovna sekcija v okviru Zbornice-Zveze ter si z dejavnim vključevanjem v različne projekte prizadevala za vidnejšo in prepoznavno perioperativno zdravstveno nego.

Literatura in viri

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v operativni dejavnosti.

Berkopec, M., 2015. Operacijske medicinske sestre in razvoj perioperativne zdravstvene nege na Slovenskem. In: M. Berkopec, ed. *Operacijske medicinske sestre na Slovenskem: jubilejni zbornik Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v operativni dejavnosti*. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v operativni dejavnosti, pp. 40–79.

Jarnovič, N., 1975. Ustanovitev sekcije medicinskih sester instrumentark. *Zdravstveni obzornik*, 9(2), pp. 144–147. Available at: http://www.obzornikzdravstvenenege.si/Celoten_clanek.aspx?ID=ed9a2050-4fcb-43e2-9973-c7a504ebcc58http://www.obzornikzdravstvenenege.si/Celoten_clanek.aspx?ID=ed9a2050-4fcb-43e2-9973-c7a504ebcc58 [2. 5. 2017].

Močnik, M., 1981. Strokovni seminar Sekcije operacijskih medicinskih sester. *Zdravstveni obzornik*, 15(1–2), pp. 91–92. Available at: http://www.obzornikzdravstvenenege.si/Celoten_clanek.aspx?ID=f9505a86-5b7b-42d5-a51f-3ec9b90b18e4 [2. 5. 2017].

Papler, N., 2000. Sekcija operacijskih medicinskih sester. In: N. Papler, ed. *Etični in pravni vidiki perioperativne zdravstvene nege: zbornik 10: seminar v Laškem, 9. in 10. junij 2000*. Ljubljana: Sekcija operacijskih medicinskih sester Slovenije, pp. 5–7.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN BABIC

Mateja Pogorelc, Anita Prelec

Opis logotipa

Logotip Sekcije medicinskih sester in babic ima več pomenov: srce pomeni življenje, maternica daje zavetje plodu in dvoje rok predstavlja roke babic, ki skrbijo za dvoje življenj (matere in otroka).

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Sekcija medicinskih sester in babic je nastala leta 1976 ob priključitvi ZDMSS. Slovenske babice so bile vse od leta 1920 združene v Društvo diplomiranih babic, ki se je leta 1925 preimenovalo v Slovensko babiško društvo in tako delovalo vse do leta 1975. Strokovno se je društvo povezovalo z drugimi babiškimi društvi v takratni državi. Iz njihovega statuta razberemo, kakšen je bil namen društva: skrb za strokovni dvig stroke in za njeno strokovno in družbeno afirmacijo, proučevanje strokovnih problemov in dajanje rešitev, skrb za strokovno izpopolnjevanje, varstvo zdravja mater in otrok, razvijanje ljubezni do poklica, medsebojnega razumevanja in delovnega elana, skrb za zakonsko zaščito znaka in uniforme babic. Društvo je materialna sredstva pridobivalo predvsem iz vpisnine, članarine, naročnine na časopis Babiški vestnik, prostovoljnih prispevkov in drugih donacij. Za članstvo je lahko zaprosila vsaka babica, ki je zaključila eno izmed šol za babice. Društvo je včlanjevalo tudi izredne in častne člane. Že davnega leta 1929 je pričel izhajati Babiški vestnik, strokovno glasilo Društva diplomiranih babic. V njem so izhajali strokovni prispevki babic, obogateni z izkušnjami in dogodki na terenu. Časopis je skrbel tudi za seznanjenje z novostmi in smernicami razvoja ginekologije in porodništva, zato so v njem pogosto sodelovali tudi zdravniki. Izhajal je vse do leta 1968, ko je bilo zaradi pomanjkanja denarja delovanje časopisa prekinjeno.

*Slika 156: Razširjeni IO Sekcije medicinskih sester in babic izvoljen za mandatno obdobje 2016 – 2020
(Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in babic)*

Slika 157: Udeleženci 31. kongresa ICM v Torontu, 2017

(Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in babic)

Predsednice strokovne sekcije: Julka Kuzma (1976 – 1988), Marjana Drčar (1988 – 1996), Alenka Zega (1996 – 2000), Gordana Njenjić (2000 – 2008), Anita Prelec (2008 – 2016), Mateja Pogorelc (od 2016 dalje).

Strokovno področje

Leta 1999 je v Manili na Filipinih potekal svetovni kongres International Confederation of Midwives (ICM), kjer je bilo strokovno združenje sprejeto v članstvo te mednarodne babiške organizacije. Danes so slovenske babice v evropskem prostoru včlanjene v European Midwives Association (EMA), kamor so se pridružile leta 2000. V obdobju 2009 – 2017 je bila članica vodstva EMA Anita Prelec. V Sloveniji smo od pristopov v obe mednarodni organizaciji uspešno izvedli tudi srečanje obeh organizacij: leta 2003 ICM in leta 2009 EMA letno konferenco, obakrat v Ljubljani. Delegatki ICM od leta 2002 -2017 sta Gordana Njenjić in Anita Prelec.

V letu 2003 je strokovna sekcija na UO Zbornice – Zveze naslovila vlogo za ureditev pravnega statusa babic v tem strokovnem združenju. Na skupščini

Zbornice – Zveze so bile sprejete predlagane spremembe; krovna organizacija je spremenila naziv organizacije, v skladu s spremenjenim statutom je predstavnica babic tako članica nadzornega in upravnega odbora ter častnega razsodišča prve in druge stopnje.

V letu 2011 je skupščina Zbornice – Zveze sprejela prvi Kodeks etike za babice Slovenije.

Ožji IO sekcije ima v skladu s statutom Zbornice – Zveze devet članov, v širšem odboru pa še predstavnice vseh slovenskih porodničnic. Člani IO oblikujejo strategijo delo za štiriletno obdobje mandata, načrtujejo strokovna izobraževanja ter se povezujejo s sorodnimi poklicnimi skupinami pri zagotavljanju najboljših možnih obravnave žensk, otrok in njihovih družin v različnih življenjskih obdobjih. Aktivno pristopajo k oblikovanju pobud za izboljšanje položaja babic in babištva v slovenskem zdravstvenem sistemu. V register izvajalcev pri Zbornici – Zvezi je na dan 1. 9. 2017 vpisanih 788 srednjih medicinskih sester – babic, diplomiranih babic in babičarjev.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTRE IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V PULMOLOGIJI

Lojzka Prestor

Opis logotipa

Logotip strokovne sekcije predstavlja roko Florence Nightingale, ki namesto svetilke drži zdrava pljuča kot simbol vrednote, za katero si prizadeva Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pulmologiji.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Začetek delovanja medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pulmologiji sega v leto 1976, ko je bila na pobudo Ele Lah ustanovljena Pnevmoftziološka sekcija. Kdo so bili prvi člani izvršilnega odbora (IO) sekcije, ni znano, ker zapisnika v arhivu ne zasledimo. Sekcija je takrat delovala pod okriljem ZDMSS. Že v samih začetkih delovanja se je odražala velika zavzetost in aktivnost delovanja v smislu pridobivanja in širjenja znanja s področja pulmologije. Aktivno so se udeleževale kongresov pnevmoftziološke sekcije medicinske sestre na področju celotne Jugoslavije. Njihova angažiranost je vidna tudi v ZDMS Slovenije in Jugoslavije.

Predsednice strokovne sekcije: Od leta 1976 pa do osamosvojitve Slovenije so strokovno sekcijo vodile predsednice: Ela Lah (1976 – 1978), Cilka Kavčič (1978 – 1980), Majda Zorec (1980 – 1983), Andreja Peternelj (1983 – 1984), Teja Pulko (1984 – 1986), Pavla Merše (1986 – 1991), Silva Pernat (1991 – 1994), Pavla Merše (1994 – 1997), Marija Špelič (1997 – 2009), Lojzka Prestor (2009 – 2017), Maruša Ahačič (od 2017 dalje).

Strokovno področje

V času predsednice Majde Zorec so na IO sekcije sprejeli sklep organizirati dvodnevni seminar v spomladanskem času. Ta tradicija se je ohranila vse do danes. Hkrati so začeli z objavljanjem najzanimivejših tem iz seminarja v edini strokovni reviji s področja zdravstvene nege v Zdravstvenem obzorniku. Dogovorili so se, da na strokovna srečanja vabijo tudi patronažne medicinske sestre in medicinske sestre splošnih ambulant; medicinske sestre s torakalne kirurgije pa naj bi se udeležile vsakoletnega podiplomskega izobraževanja, ki ga je organiziral Inštitut Golnik.

Maja 1979 so se udeležile 1. kongresa pnevmoftzioloških sester in tehnikov Jugoslavije v Sarajevu. V nadaljevanju so članice IO Pnevmoftziološke sekcije aktivno delovale pri organizaciji 2. kongresa pnevmoftzioloških sester in tehnikov Jugoslavije v Portorožu

kot tudi s strokovnimi prispevki. Slovenija je pripravila teme o astmi, tuberkulozi in pljučnem raku. Sodelovale so tudi na 3. kongresu, ki se je odvijal od 6. do 9. maja 1987 v Novem Sadu, kjer so medicinske sestre prejele priznanja za svoje uspešne, kakovostne in prepoznavne dosežke. Nagrajenke iz Republike Slovenije so bile: Andreja Peternelj, Tanja Brodnik, Majda Jerman, Irena Režonja in Marija Kukovec. Sestavljen je bil organizacijski odbor za priprave na 4. kongres v Dubrovniku leta 1991. Slovenija naj bi pripravila temo «Zdravstvena nega in terapija bolnika s kisikom v bolnišnici in na bolnikovem domu». Za pridobitev priznanja so bile predlagane: Jožica Burgar, Pavla Merše, Manja Travnikar, Albina Vertič, Helena Woroš. Zaradi razpada nekdanje Jugoslavije do realizacije kongresa ni prišlo.

Poleg že navedene aktivne udeležbe na treh kongresih pnevmoftizioloških medicinskih sester in tehnikov Jugoslavije so članice strokovne sekcije sodelovale na Zveznem seminarju v Opatiji 1985.

V obdobju med letom 1994 - 1997 se je pnevmoftiziološka sekcija preimenovala v Pulmološko sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije. Izpostavile so problem udeležbe na seminarjih, predvsem za kolegice v zasebnih pulmoloških ambulantah. Na seminarje so ponovno vabili patronažne medicinske sestre in medicinske sestre, zaposlene na medicini dela.

Aktivne so bile v ZDMSZT Slovenije in obravnavale različne dokumente. Govorile so o novem kodeksu etike in visokošolskem študiju za medicinske sestre za področje zdravstvene nege. Potrdile so Pravilnik o priznanjih (1995). IO je obravnaval dokument o Razmejitvi v zdravstveni negi (razmejitev del in nalog znotraj poklicnih skupin).

1998 je IO odobril finančno pomoč petim medicinskim sestram za »Šolo astme« v Kranjski Gori. V tej šoli sta predavali tudi članici IO Pulmološke sekcije in sicer: Ljubica Ravnikar in Andreja Peternelj.

Slika 158: Podelitev priznanja predsednici sekcije, 2017
(Foto: neznan, Vir: Lojzka Prestor)

Marija Špelič je bila predsednica sekcije kar tri štiriletna mandatna obdobja (1997 - 2009). Minister za zdravstvo Marjan Jereb se je odzval njenemu povabilu na strokovno srečanje »Pljučni bolnik v diagnostični in terapevtski interventni endoskopiji« (1999). To leto je bil izdan tudi prvi zbornik predavanj.

V letu 2003 je bila Andreja Peternelj vključena v komisijo za strokovne nadzore pri Ministrstvu za zdravje. Ponovno se je oživilo povezovanje s kolegicami izven meja Slovenije. Dogovorile so se za strokovno ekskurzijo v Zagrebu, z ogledom treh bolnišnic za pljučne bolezni. Kot soavtorica plakata je Marija Špelič sodelovala na 3. svetovnem kongresu življenjsko ogroženih bolnikov v Manili. Bolnišnica Golnik – Klinični oddelek za pljučne bolezni in alergijo je skupaj s Pulmološko sekcijo Slovenije organizirala 1. kongres zdravstvene nege pljučnega bolnika, ki je potekal od 20. do 21. oktobra 2004 v Portorožu.

Leta 2005 je sekcija doživela že tretje preimenovanje. Po navodilih Zbornice - Zveze se je po novem imenovala Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pulmologiji.

Marija Špelič je 2007 prevzela tudi funkcijo koordinatorice strokovnih sekcij pri Zbornici – Zvezi.

Od leta 2009 do 2017 je Pulmološko sekcijo vodila Lojzka Prestor iz Univerzitetne klinike za pljučne bolezni in alergijo Golnik. To je bilo zelo plodno obdobje v delovanju strokovne sekcije, ki se lahko pohvali z izvedbo vsakoletnega dvodnevne in tudi enodnevnega seminarja ali delavnice iz neinvazivne mehanične ventilacije ali spirometrije. V tem času je bilo izdelanih sedem nacionalnih protokolov:

Aplikacija kisika preko nosnega katetra, Aplikacija kisika preko maske za kisik, Inhalacijska terapija, Tuberkulinski kožni test (Mtx test), QuantiFERON, TB Gold test, Merjenje največjega pretoka zraka (PEF) in Spirometrija.

Izdelal se je logotip, žig in »pingvin« Pulmološke sekcije. Prenovilo se je gradivo za spletno stran Zbornice - Zveze. Dogovorijo se za pravila o označevanju zapisnikov in korespondenčnih sej zaradi večje preglednosti arhivske dokumentacije. Vsa dokumentacija se smiselno uredi v zajetno število fasciklov od ustanovitve pa do danes.

Leta 2011 smo sodelovali pri pripravi izobraževalnega programa za diplomirane medicinske sestre, ki bodo delale v referenčnih ambulantah. Skupaj s Kliniko Golnik smo pripravili izobraževalni modul za Astmo in Kronično obstruktivno pljučno bolezen (KOPB) in več let sodelovali pri sami izvedbi. Dva člana IO sekcije sta člana IO pri Društvu pljučnih in alergijskih bolnikov Slovenije in izvajata pouk bolnikov z astmo in KOPB na terenu.

Od 9. do 10. 5. 2012 so v Cankarjevem domu v organizaciji Zbornice - Zveze potekali Dnevi medicinskih sester in bobic. Sekcija je izvajala spirometrijo in predstavila zdravstvenovzgojno gradivo za paciente s KOPB, astmo in trajnim zdravljenjem s kisikom na domu.

Leta 2015 sta bili Natalija Vičar in Lojzka Prestor predlagani za članici komisije za izvajanje strokovnih nadzorov s svetovanjem v dejavnosti zdravstvene in babiške nege.

V težnji za čim večjo strokovnost in tudi dostopnost novosti s področja pulmologije čim širšemu delu strokovne jav-

nosti je strokovna sekcija organizirala 50 seminarjev, večinoma dvodnevnih, ki so v zadnjih letih v svoj strokovni program vključevali vse več učnih delavnic. Izdani so bili povzetki predavanj. Leta 2012 je bil izdan prvi recenziran zbornik Zdravstvena nega pacienta z astmo in alergijo, ki mu sledijo tudi vsi naslednji. Izvedene so bile štiri enodnevne delavnice iz neinvazivne mehanične ventilacije na Golniku in delavnica spirometrije na Zbornici - Zvezi s pomočjo respiratornega laboratorija Klinike Golnik.

Leta 2017 je v okviru seminarja potekala slavnostna akademija ob 40-letnici ustanovitve strokovne sekcije. Na njej smo podelili dve priznanji za dosežke na ožjem strokovnem področju za posebne dosežke, in sicer Andreji Peternel in Pavli Merše. Vsem bivšim predsednicam smo podelili Zahvalo za vodenje sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pulmologiji in za doprinos k dobremu imenu Zbornice - Zveze. Dobitnice zahvale so bile Ela Lah, Cilka Kavčič, Majda Zorec de Miranda in Silva Verčko. Ker pa člani IO ne bi mogli dobro delovati brez podpore naših delovnih organizacij, smo se zahvalili tudi pomočnicam direktorjev za področje zdravstvene nege za podporo pri delu v sekciji. Zahvalo za podporo pri delovanju IO sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pulmologiji so prejele dr. Saša Kadivec - Univerzitetna klinika Golnik, mag. Darja Kramar – Bolnišnica Topolšica, Metka Jamnik – ZD Vič- Rudnik, Simona Križ – UKC Maribor, oddelek za pljučne bolezni, Metka Lipič Baligač – SB Murska Sobota, Ema Matevljič Mešiček – Bolnišnica Sežana, Simona Volf – SB Novo mesto in Robertina Benkovič – ZD Ljubljana.

Literatura in vir

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pulmologiji.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V PEDIATRIJI

Majda Oštir, Ivanka Limonšek, Andreja Doberšek in Gabrijela Gabor

Opis logotipa

Logotip je bil narejen v letu 2006 in se prvič pojavi v zborniku strokovnega srečanja medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pediatriji istega leta. Žal ni podatkov o oblikovalcu. Zgodba logotipa opisuje poslanstvo medicinske sestre v pediatriji: medicinska sestra prepoznava potrebe otroka z zavedanjem o posebnostih posameznega starostnega obdobja od novorojenčka do adolescenta. Medicinska sestra v pediatriji izvaja atravmatsko zdravstveno nego, ki vključuje družino, vzpodbuja možnost sodelovanja in odločanja ter preprečuje bolečino in poškodbe.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Pred skoraj četrto stoletje, ko smo praznovali svetovni dan zdravja pod geslom »Srečen otrok v zdravem okolju«, je nastala pobuda za ustanovitev pediatrične sekcije. Zamisel se je porodila pri mariborskih medicinskih sestrah, ki so sodelovale v skupnem kolegiju medicinskih sester, zaposlenih na Otroškem oddelku SB Maribor, v Dispanzerju za otroke, v Šolskem dispanzerju, v Patronažnem varstvu Zdravstvenega doma Maribor, v Zdravstveni šoli Juga Polak – Maribor, v Vzgojno varstvenih zavodih ter v Otroškem domu. 7. aprila 1978 je bila ustanovljena Pediatrična sekcija in njena prva predsednica je postala Božena Golob. Iniciativni odbor so sestavljali: Kurt Kancler, Marija Domjan, Silva Faletov, Antonija Lešnik, Emica Kamerečki, Danica Žiberna, Jožica Rožman, Helena Pologič, Manja Pašek. Zanimivo je, da je bil v ustanovnem zboru tudi zdravnik.

Zaradi poenotene imenovanja vseh strokovnih sekcij, ki delujejo pod okriljem Zbornice - Zveze, smo se leta 2004 preimenovali iz Pediatrične sekcije v Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pediatriji.

Predsednice strokovne sekcije: Božena Golob (1978 – 1980), Maribor; Manja Pašek (1980 – 1984), Maribor; Veronika Pretnar Kunstek (1984 – 1988), Ljubljana; Marjeta Dežnak (1988 – 1992), Celje; Mojca Stojan (1992 – 1996), Jesenice; Cvetka Meolic (1996 – 2000), Murska Sobota; Valentina Vajović (2000 – 2004), Novo mesto; Beisa Žabkar (2004 – 2008), Koper; Anica Vogel (2008 – 2009), Slovenj Gradec; Majda Oštir (2009 – 2017), Ljubljana.

Strokovno področje

Prva poročila o organiziranem strokovnem izobraževanju za medicinske sestre iz vse

Slika 159: Učna delavnica Pravilno rokovanje z otrokom, marec 2011

(Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pediatriji)

Slovenije na področju zdravstvene nege v pediatriji so iz leta 1979. Medicinske sestre so obravnavale teme kot so kožna in alergijska obolenja in imele predavanja na temo mednarodnega leta otroka. Prvo predavanje je imela višja medicinska sestra, ki je imela tudi izobrazbo diplomirane sociologinje. Strokovna srečanja so postala stalnica in tako sta bili vsako leto vsaj dve strokovni srečanja, ki sta obravnavali tako preventivo kot kurativo. V začetku osemdesetih let je bilo veliko skrbi in tem posvečenih preprečevanju otroških nezgod, rizičnim skupinam otrok ter družbeni skrbi, ki je bila namenjena otrokom s posebnimi potrebami.

Medicinske sestre so že v letu 1982 sodelovale v akciji osebne in splošne higiene ter varstvu okolja, kjer so opozorile na pomen zdravstveno vzgojnega dela na področju pediatrije.

V letu 1983 je bil na Zavod SRS za šolstvo poslan predlog, ki je opozarjal na problem izobraževanja za medicinske sestre, ki so bile zaposlene v socialnih za-

vodih za otroke do drugega leta starosti. Tam je bilo zaposlenih 378 medicinskih sester, ki so izvajale zdravstveno vzgojno delo za dojenčke, vendar kadrovsko in finančno niso bile ustrezno podprte, predvsem so želele več strokovnega izobraževanja s področja zdravstvene nege.

Nadalje so bile v letu 1986 podane pripombe k poklicu zdravstveni tehnik. Predlagane dopolnitve so bile: zdravstveni tehnik naj po zaključenem izobraževanju in pripravniški dobi opravi še šest mesecev specializacije iz pediatrije. V aprilu tega leta je bilo strokovnem srečanju v Novi Gorici 520 udeležencev, kar izkazuje pomembnost strokovnega srečanja in želje po izobraževanju.

V času predsednikovanja Beise Žabkar je bil oddan tudi predlog za specialna znanja, ki bi jih zdravstveni tehniki lahko pridobili kot nacionalno poklicno kvalifikacijo, vendar žal ni bil sprejet.

V letu 2012 smo se aktivno odzvali na predlagano odredbo Ministra za zdravje

o ukinitvi licenc za zdravstvene tehnike in se vključili v javno razpravo. Mnenje strokovne sekcije je bilo, da je nedopustno, da zdravstveni tehniki kot pomemben del tima zdravstvene nege ostanejo brez licenc, saj bo to postal nereguliran poklic, ki bo delno onemogočal kontinuirano strokovno izobraževanje zdravstvenih tehnikov.

V letu 2013 smo sodelovali z FZV Maribor. Skupaj smo organizirali okroglo mizo na temo Posvet o zdravstveni negi otroka in mladostnika, ki je bila namenjena vsem izvajalcem študijskih programov na zdravstvenih fakultetah. Posvet je bil uspešen, saj je izboljšal sodelovanje med nosilci predmetov s področja zdravstvene nege otroka in mladostnika, študentje pa bodo dobili bolj enotna znanja. Žal ni prišlo do realizacije izdaje enotnega učbenika za študente z naslovom Zdravstvena nega v pediatriji.

V času delovanja sekcije so bila organizirana mnoga strokovna izobraževanja v različnih krajih Slovenije, tako da so bila

vsem enako dostopna. Sekcija je že v zgodnjih osemdesetih sodelovala z drugimi sekcijami, kliničnimi oddelki in klinikami ter zdravstveno socialnimi zavodi. V letu 2011 smo sodelovali z VŠZ Celje. Tema, ki smo jo obravnavali, je bila Spanje pri otroku. V letu 2012 smo v Cankarjevem domu ob Dnevih medicinskih sester aktivno sodelovali s stojnico in pokrili teme, kot so: svetovanje o prehrani dojenčka, o ukrepanju v primeru respiratorne okužbe pri otroku, predstavitev Zavoda za usposabljanje in delo Dornava ter predstavitev oživiljanja za šolske otroke. Pripravili smo tudi predavanje za odprti oder na temo Otrokove pravice v bolnišnici.

V zadnjih desetih letih so stalnica strokovnih srečanj učne delavnice, ki so med udeleženci zelo priljubljene, saj ne pridobijo samo teoretičnih znanj, marveč tudi veščine, ki jih lahko uporabijo ob delu s pacienti.

Ponosni smo tudi na to, da smo v zadnjem desetletju kar nekaj sredstev namenili izobraževanju medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov tako doma kot v tujini.

V dolgih letih delovanja sekcije so bile teme strokovnih srečanj zelo raznolike in so obravnavale zdravstveno nego v pediatriji na vseh področjih zdravstvenega varstva. Pogosto smo vključili teme, ki se dotikajo otrokovih pravic, ter teme, ki zagotavljajo zdravo rast in razvoj otroka. Ob vseh strokovnih srečanjih smo izdali zbornik predavanj. V elektronski obliki so zborniki predavanj dosegljivi na spletni strani Zbornice – Zveze, in sicer izdaje od leta 2006 dalje. Vsi ostali zborniki so dosegljivi v Narodni univerzitetni knjižnici. V zadnjih letih smo poskrbeli, da so zborniki dosegljivi v knjižnicah srednjih zdravstvenih šoli in visokošolskih inštitu-

cij, ki izobražujejo za zdravstveno nego. Ob srečanju V Znanju je moč - ga imamo dovolj? smo leta 2013 izdali strokovni zbornik, v katerem smo objavili tudi prevedene dokumente PNAE (Pediatric Nursing Associations of Europe), tako da so dostopni vsem zdravstvenim delavcem na področju pediatrije.

V letu 2014 je Klinični oddelek za neonatologijo Pediatrične klinike, UKC Ljubljana izdal knjižico Nega novorojenčkovega popka. Knjižica je nastala v sodelovanju s pediatri in medicinskimi sestrami UKC Ljubljana in Maribor, ZD Maribor, Postojna in Murska Sobota, Zbornico - Zvezo, Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pediatriji, Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v patronažni dejavnosti ter Sekcijo medicinskih sester in babic. Nastala je ob delu skupine za nacionalni protokol Zdravstvena nega novorojenčkovega popka, ki je bil sprejet spomladi 2014 in je tudi objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze.

V letu 2016 smo v sodelovanju s Slovenskim zdravniškim društvom in Združenjem za pediatrijo izdali knjižico Pomagati otroku zmanjšati strah in bolečino med zdravstvenim posegom, ki je namenjena staršem bolnih otrok, da bi lažje premagovali bolečino ob invazivnih posegih v zdravstvenih ustanovah, seveda pa je zelo koristen tudi za zdravstvene delavce. Sekcija je financirala izdajo knjižice, po nekaj izvodov pa je bilo poslanih prav v vsako zdravstveno ustanovo v Sloveniji. V elektronski obliki je dosegljiva na spletni strani Zbornice – Zveze

Poročila o strokovnih srečanjih in dogodkih Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pediatriji so bila objavljena v Utripu.

V arhivskih zapisih sekcije je navedeno tudi, da so medicinske sestre v pediatriji sodelovale tudi s sekcijami v bivših republikah Jugoslavije.

Evropsko združenje pediatričnih medicinskih sester (PNAE) je bilo leta 2003 ustanovljeno kot področna skupina Mednarodnega združenja pediatričnih medicinskih sester. Njegov namen je povezati strokovne organizacije medicinskih sester, ki delajo z otroki in mladostniki v Evropi. V letu 2011 smo organizirali mednarodni sestanek PNAE, katere članica je Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pediatriji. Sestanek je potekal v Ljubljani in je bil združen z ogledom Pediatrične klinike Ljubljana in Intenzivne terapije nedonošenčkov - Ginekološke klinike, s tem smo se predstavili evropskim kolegicam. Predstavili smo stanje zdravstvene nege v pediatriji v Sloveniji.

Otroci in mladostniki spadajo med rizične skupine prebivalstva, zato imajo pravico, da v sistemu zdravstvene obravnave zanje skrbijo ustrezno izobražene in usposobljene pediatrične medicinske sestre, ki so pridobile specifična znanja, spretnosti in vrednote. Prvič so medicinske sestre v pediatriji že leta 1986 opozorile na nujnost enoletne specializacije iz pediatrije za višje medicinske sestre po končani VI. stopnji študija, zaradi specifičnosti dela z majhnimi otroki.

V okviru sekcije deluje tudi skupina za specializacijo, ki je na sestanku 11. 11. 2009 sprejela okvirna področja specializacije v pediatriji. Kar nekaj dela bo še potrebno vložiti, da bo specializacija za področje zdravstvene nege v pediatriji pripravljena. Na enem od strokovnih srečanj smo izvedli anketo med medicinski-

mi sestrami in zdravstvenimi tehnikami, ki so bili na srečanju prisotni (n=150) in kar 85 % vprašanih je specializacijo podprlo.

V letu 2018 bomo obeležili 40-letnico delovanja strokovne sekcije. V času delovanja smo se aktivno odzivali na dogodke, ki so lahko posredno ali neposredno vplivali na zdravstveno nego v pediatriji z namenom izboljšati obravnavo otrok in mladostnikov ter zagotoviti varno in kakovostno zdravstveno nego v pediatriji.

Sekcija skrbi za ohranjanje bazičnega znanja, prenos novih znanj ter praktičnih veščin in spretnosti na vseh nivojih zdravstvenega varstva. Je povezovalna in

svetovalna organizacija, ki se odziva na trenutna stanja na področju zdravstvene nege v pediatriji. Dostopna je vsakemu posamezniku na strokovnem področju in omogoča izboljšave ter inovacije na področju zdravstvene nege v pediatriji. Spodbuja raziskovalno dejavnost ter sodeluje pri implementiranju rezultatov v prakso. Dolgoročni cilji: krepitev zdravstvenega stanja otrok in mladostnikov, izboljšanje kakovosti na področju zdravstvene nege v pediatriji, izboljšanje zdravlja kronično bolnih otrok in mladostnikov, povezovanje na strokovnem področju na vseh nivojih zdravstvenega varstva, poenotenje standardov in smernic na področju zdravstvene nege v pedi-

atriji, aktivno sodelovanje v evropskih organizacijah zdravstvene nege v pediatriji.

Pri organizaciji dogodkov in na splošno pri delovanju sekcije je sodelovalo veliko medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov. Vsem, ki so kakorkoli prispevali, se iskreno zahvaljujemo. Prav tako se zahvaljujemo vsem udeležencem strokovnih srečanj, saj so prav oni tisti, ki so največji del naše strokovne sekcije.

Literatura in viri

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pediatriji.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V DRUŽINSKI MEDICINI

Tadeja Bizjak

Opis logotipa

Krog predstavlja celostno obravnavo prebivalstva oz. članov družine; silhueta ljudi predstavlja idejo, da ambulante družinske medicine zajemajo celotno populacijo prebivalstva. Silhueta lahko predstavlja tudi izvajalce zdravstvene nege, ki skrbijo za populacijo, simbolna igla predstavlja poklic medicinske sestre in zdravstvenega tehnika. Krila predstavljajo delovne, tople in varne roke, lahko tudi odprtost izvajalcev zdravstvene nege v ambulantah družinske medicine, odprta pot uporabnikom na druge ravni zdravstvene nege. Centralno: glava predstavlja bogato znanje, izobrazbo in izkušnje, usposobljenost in prijaznost izvajalcev zdravstvene nege. Avtor logotipa je Erik Hrast, zdravstveni tehnik iz ZD Tolmin.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v splošni medicini je svoje korenine pognala 15. 12. 1979 v Velenju na pobudo Anice Satler, ob podpori Združenih

zdravstvenih organizacij Velenje in Zdravstvenega centra Celje – enote Splošna medicina v Velenju.

Leta 2017 je prišlo do preimenovanja sekcije v Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v družinski medicini, kar je sledilo preimenovanju dejavnosti splošne/družinske medicine in pomenu vloge medicinske sestre v timu družinske medicine.

Predsednice v času delovanja: Olga Arzenšek (1979 – 1984), ZD Celje; Verica Turk (1984 – 1988), ZD Ptuj; Mija Drobnič (1989 – 1990), ZD Vojnik; Marta Falež (1990 – 1996), ZD Maribor; Vesna Božiček (1996 – 2000), ZD Bistrica ob Sotli; Božena Istenič (2000 – 2012), ZD Tolmin; Tadeja Bizjak (od 2012 dalje), ZD Piran.

Strokovno področje

Prva in najpomembnejša naloga strokovne sekcije je podpora kakovostnemu in strokovnemu izobraževanju izvajalcev zdravstvene nege v ambulantah družinske medicine (ADM) z organiziranjem re-

dnega strokovnega izpopolnjevanja vsaj dvakrat letno, redno tudi v sodelovanju z Združenjem zdravnikov družinske medicine, Katedro za družinsko medicino Medicinske fakultete v Ljubljani, Zavodom za razvoj družinske medicine in z drugimi soorganizatorji.

V začetku leta 2008 nas je Zdravniška zbornica Slovenije (Odbor za splošno medicino) povabila k skupnem projektu »Timski pristop obravnave pacientov v ambulantah splošne/družinske medicine«, ki je pomembno vplival na nadaljnje v delovanje strokovne sekcije. Kot posledica vabila in prepoznavanja potreb po vrednotenju dela medicinskih sester v ambulantah družinske medicine je v letu 2009 je začel nastajati dokument »Aktivnosti zdravstvene nege za diplomirano medicinsko sestro in tehnike zdravstvene nege v ambulanti družinske medicine«. Dokument je 29. 7. 2010 potrdil RSKZN. V letu 2011 je bil v tiskani obliki posredovan v uporabo strokovni in drugi javnosti. Oktobra 2010 je bila imenovana delovna

Slika 160: Članice IO Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v družinski medicini v mandatnem obdobju 2012 do 2016 (Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v družinski medicini)

Slika 161: Predstavitev referenčnih ambulant družinske medicine, 2017

(Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v družinski medicini)

skupina, ki je novembra istega leta pričela s pripravami vsebin in oblik izobraževanja diplomiranih medicinskih sester.

Z namenom razvijanja in sledenja projekta je minister za zdravje (Marušič) imenoval projektni svet projekta »Referenčne ambulate« (RA), kamor je bila kot edina medicinska sestra imenovana tedanja predsednica Zbornice – Zveze Darinka Klemenc, njena namestnica pa Karmen Panikvar Žlahtič. Kasneje smo uspeli s strani zdravstvene nege bolj intenzivno sodelovati in tudi zastopanost medicinskih sester v projektu je bila boljša. Prvih 40 referenčnih ambulant je pričelo z delom aprila 2011. Trenutno (na dan 31. 01. 2017) imamo v Sloveniji 674 referenčnih ambulant, do konca leta 2017 pa naj bi bile vse ambulate družinske medicine okrepljene z diplomirano medicinsko sestro s polovičnim delovnim časom. V bodoče je želja vseh, ki smo in sodelujemo pri projektu, da so vsi v timu ambulate družinske medicine (zdravnik, diplomirana medicinska sestra/diplomirani zdravstvenik in zdravstveni tehnik/tehnik zdravstvene nege) zapos-

leni za polni delovni čas in da se v stroki tesneje povezujemo s patronažnimi medicinskimi sestrami in tistim, ki delajo v zdravstvenovzgojnih centrih, saj skrbimo za istega bolnika in isto družino.

V letu 2016 je sekcija v sodelovanju z ZD Ljubljana in NIJZ izdala informativno zloženko in plakat s predstavitvijo dejavnosti medicinske sestre v referenčni ambulanti, ki je prosto dostopna vsem izvajalcem na spletnih straneh sekcije.

Literatura in viri:

Arhiv sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v družinski medicini.

Kersnič, P. & Filej, B., 2007. 80 let organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem in 40 let izhajanja Obzornika zdravstvene nege. *Obzornik zdravstvene in babiške nege*, 41(Suppl1) p.56.

Ažman, M., 2017. *Letopis Zbornice – Zveze*. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, pp. 62–63.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V OFTALMOLOGIJI

Lucija Grudnik

Opis logotipa

Izdelan je bil leta 2009 v času predsednikovanja Bernarde Mrzelj. Izdelala ga je Tanja Kovačič s.p., ECO DESIGN, Ivančna Gorica.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v oftalmologiji uspešno deluje že četrto desetletje. Po prizadevanjih ustanoviteljice, takratne glavne medicinske sestre Očesne klinike v Ljubljani, Marjete Možek, ter članic strokovnega kolegija zdravstvene Očesne klinike, je bila 21. 5. 1982 v UKC v Ljubljani ustanovljena pri ZDMSS je nova strokovna sekcija – Oftalmološka sekcija medicinskih sester. Za predsednico sekcije je bila takrat izvoljena Meta Možek, za podpredsednico Ružica Rozman ter za sekretariko Klara Pajntar. Članice IO so bile še: Magda Stanonik, Vojka Macura, Meta Černec, Alenka Sterle, Mihaela Božič, Ljuba Taljat, Anica Kovič, Sonja Šinkovec in Senada Pau-nović. Poročilo o ustanovitvi nove strokovne sekcije je bilo objavljeno v Zdravstvenem obzorniku leta 1982 (št. 4-5).

Slika 162: IO Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v oftalmologiji v obdobju 2008 - 2012: Nadica Komes, Milena Suhadolnik, Đurđa Sima, Daša Lichtenegger, Bernarda Mrzelj, Marina Lampret, Divna Eržen, Marta Blažič (Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v oftalmologiji)

Slika 163: Meta Možek, prva predsednica Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v oftalmologiji
(Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v oftalmologiji)

Predsednice strokovne sekcije: Meta Možek (1982–1986), Vojka Macura (1986–1988), Marjeta Lunar (1988–1992), Sonja Šinkovec (1992–1996), Ljuba Taljat (1996–1999), Đurđa Sima (1999–2008), Bernarda Mrzelj (2008–2016), Lucija Grudnik (od 2016 dalje).

Strokovno področje

Leta 1989 je bilo na pobudo Oftalmološke sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov pripravljen diplomski program specializacije iz oftalmološke zdravstvene nege na Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani (Nendl, 2002). V vseh letih delovanja so bila organizirana kakovostna strokovna izobraževanja po različnih regijah Slovenije in tudi strokovne ekskurzije v tujino.

Tudi danes je glavna skrb vodstva strokovne sekcije usmerjena k zaposlenim v oftalmološki zdravstveni negi. Naša prioriteta so zadovoljni pacienti in kakovostna, učinkovita in varna obravnava z vidika oftalmološke zdravstvene nege. Spodbujamo vseživljenjsko učenje in posledično boljšo samopodobo in suverenost zaposlenih v oftalmološki zdravstveni negi. Želimo povezovati oba klinična centra in regijske bolnišnice kot tudi zaposlene v zasebni oftalmološki zdravstveni dejavnosti in poznati razmere na našem področju izven naših meja. V slovenskem prostoru želimo uvesti enotne načine izvajanja postopkov oftalmološke zdravstvene nege. Povezujemo se z drugimi strokovnimi sekcijami, sodelujemo z regijskimi strokovnimi društvi

in se povezujemo s sorodnimi združenji izven meja Slovenije. V svoja strokovna izobraževanja vključujemo vsebine, ki pripomorejo k pridobivanju osnov in nadgradnji že pridobljenih znanj, za izvajanje kakovostnejše, varnejše in pacientu prijazne očesne zdravstvene nege. V zadnjih letih sodelujemo z Združenjem oftalmologov Slovenije, ki nas prijazno povabijo k sodelovanju. To nam daje odlične možnosti prepletanja zdravstvene nege z medicinsko oftalmološko stroko. Strokovna izobraževanja organiziramo širom po Sloveniji, kar nam zagotavlja regijsko povezovanje. Leta 2012 je bilo 30 let delovanja Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v oftalmologiji, ki smo ga slavnostno obeležili v Kristalni palači v Ljubljani.

V zadnjem mandatu sodelujemo v IO: Marta Blažič, Valentina Fric, Lucija Grudnik, Breda Kojc, Andreja Marolt, Saša Mohar, Alenka Poštrak, Helena Stupan in Andreja Udovč. Izvršilni odbor se srečuje tri do štirikrat letno. Na sejah se informiramo o dogajanjih na Zbornici - Zvezi, izmenjamo izkušnje iz delovnih okolij in oblikujemo programe za naslednja strokovna srečanja.

Literatura in viri

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v oftalmologiji.

Nendl, T., 2002. Razvoj zdravstvene nege na Očesni kliniki Ljubljani. *Obzornik zdravstvene nege*, 36(2), pp. 139.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V KIRURGIJI

Lidija Fošnarič

Opis logotipa

Z namenom prepoznavnosti je strokovna sekcija leta 2011 pridobila logotip, ki ga je oblikovala članica IO Jana Lavtižar. Logotip predstavlja kirurško rano, ki zaobjema in povezuje vse kirurške stroke in s tem tudi medicinske sestre in zdravstvene tehnike, ki delujejo na kirurškem področju.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Zaradi strokovnega povezovanja, izmenjave najboljših praks in razvoja kirurške zdravstvene nege je prvega oktobra 1982 bila na pobudo Grete Zver ustanovljena Strokovna sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v kirurgiji, ki še danes strokovno povezuje člane timov zdravstvene nege širokega kirurškega področja. Sekcija povezuje medicinske sestre in zdravstvene tehnike v vseh slovenskih bolnišnicah, ki obravnavajo paciente v pred in pooperativnem obdobju. Strokovna sekcija tako zaobjema sledeča področja: zdravstveno nego v abdominalni, žilni, torakalni, plastični in rekonstruktivni kirurgiji, v ortopediji, nevrokirurgiji, kardiokirurgiji, urologiji in v otroški kirurgiji.

*Slika 164: Delovni sestanek, september 2011.
Z leve proti desni: Jožica Rešetič, Irma Rijavec,
Lidija Fošnarič, Nataša Kreft, Jana Lavtižar,
Karmen Jakomin
(Foto: neznan, Vir: Lidija Fošnarič)*

Slika 165: Delavnica Higiena rok in uporaba osebne varovalne opreme z moderatorko Jano Lavtižar, maj 2017
(Foto: neznan, Vir: Lidija Fošnarič)

Predsednice strokovne sekcije: Greta Zver (1982 – 1986), Mirjana Milošević (1986 – 1988), Greta Zver (1988 – 1990), Marta Gantar (1990 – 1992), Liljana Wigle (1992 – 1993), Greta Zver (1993 – 2001), Irma Rijavec (2001 – 2011), Lidija Fošnarič (od 2011 dalje).

Strokovno področje

Kirurška zdravstvena nega je izrazito dinamična in se je skozi leta razvijala ob razvoju sodobnih tehnologij in kirurških operativnih tehnik. Zahteva izobražene in usposobljene člane tima zdravstvene nege, ki delujejo avtonomno pri zagotavljanju zdravstvene nege v preoperativnem in pooperativnem obdobju. Medicinske sestre so tiste, ki smo ob pacientu pred, med in po operaciji, in mu s strokovnim znanjem nudimo učinkovito in varno zdravstveno nego.

Strokovna sekcija pri svojem delovanju upošteva pravne akte Zbornice - Zveze in deluje v skladu s Pravilnikom o delu strokovnih sekcij. Smo del celovite krovne organizacije in tako sledimo njeni vi-

ziji in vrednotam. Sodelujemo pri proučevanju strokovnih vprašanj s področja kirurške zdravstvene nege, strokovnih smernic in standardov ter organiziramo strokovna izpopolnjevanja.

Z vključevanjem članov IO v visokošolsko pedagoško dejavnost utiramo pot raziskovanja na področju zdravstvene nege kirurškega pacienta. Sekcija tako enkrat letno na seminarju izda recenziran zbornik z vsebinami zdravstvene nege kirurškega pacienta z različnimi vsebinami.

Pomembna naloga sekcije je povezovanje kirurških strok in enotno delovanje. Od leta 2011 so tako seminarji kirurške zdravstvene nege oblikovani multidisciplinarno z vključevanjem vseh področij kirurške stroke iz vseh slovenskih bolnišnic. Na pobudo kliničnih okolij smo tako z letom 2014 pričeli s predstavitvami delavnic s specialnimi vsebinami, ki so zelo dobro sprejete in nudijo medicinskim sestram s kirurškega področja tudi praktično usposabljanje.

Izvedene delavnice: *EVLA - Endovaskularna laserska ablacija in postoperativna kompresijska terapija* (Peter Repas in Mateja Vertovšek); *Vsaka kirurška rana ima svojo zgodbo* (Adrijana Debelak, Brigita Kovačec, Lidija Fošnarič); *Ravnanje s sodobnim kirurškim šivalnim materialom* (Simona Sečko, Nevenka Praznik); *Zdravstvena nega pacienta z urinsko drenažo (ZN nefrostome, ZN cistostome, ZN stalnega urinskega katetra)* (Sašo Šumer, Mojca Pfajfar, Majda Topler); *Nastavitev, odstranitev atravmatske igle in oskrba venske valvule* (Irena Tominc, Suzana Mlaker, Marija Horvat, Andreja Krajnc); *Zdravstvena nega pacienta s torakalno drenažo* (Bojana Smrke Kumer in Marija Bizilj); *Higiena rok in uporaba osebne varovalne opreme* (Jana Lavtižar); *Kaj lahko pacient sporoča z govornico telesa?* (Adrijana Debelak); *Motivacija in krepitev timskega dela* (Suzana Pibernik); *Priložnosti za raziskovalno delo pri obravnavi ortopedskega bolnika - primeri iz prakse - raziskovana delavnica* (mag. Mira Šavora, Simon Veladžič, Tanja Montanič Starc, Helena Cah).

Od leta 2013 so redno organizirani posveti vodilnih medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov, koordinatorjev na kirurškem področju, kjer se obravnava aktualna problematika iz kliničnih okolij.

Vizija strokovne sekcije je postati strokovni tim, ki bo podpiral kirurško zdravstveno nego, ki bo vključevala z dokazi

podprto prakso. Zavedamo se, »da so veter in valovi vedno na strani tistih, ki so najbolj sposobni jadрати« (Edvard Gibbon).

Literatura in viri:

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v kirurgiji.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V REHABILITACIJI IN ZDRAVILIŠKI DEJAVNOSTI

Veronika Vidmar, Bojana Hočevar Posavec

Opis logotipa

Sredinski del znaka ponazarja zdravilišča, obroč je krog invalidskega vozička gibalno oviranega pacienta in roki, ki simbolizirata sodelovanje medicinske sestre, pacienta ter svojcev.

Ustanovitev, vodenje in delovanje strokovne sekcije

Sekcija sester – naravnih zdravilišč je bila ustanovljena 17. 9. 1982 na sestanku predstavnic medicinskih sester, zaposlenih v naravnih zdraviliščih in centrih za rehabilitacijo v Rogaški Slatini. Prva predsednica sekcije je bila od leta 1983 do 1986 dobitnica Zlatega znaka Zbornice – Zveze Slivnik Štefka iz Zdravilišča Rogaška Slatina. Že tedaj se je ukvarjala z vedno aktualno temo o higienskih problemih balneoloških zdravilišč. Leta 1984 je sekcija štela 64 članov od 88 medicinskih sester, zaposlenih v zdraviliščih. Zavzemali so se za poenotenje dokumentacije v slovenskih zdraviliščih.

Od leta 1986 do 1988 je predsedovanje prevzela Martina Radičević iz Zdravilišča Radenci. Njeno delo je od 1988 do 1990 nadaljevala Mija Križnik iz Zdravilišča Laško. K sodelovanju je pritegnila tudi medicinske sestre, zaposlene v Zavodu za rehabilitacijo Ljubljana. Zavzemati so se začeli, da se bo »invalid vozičkar v kraju svobodno gibal in se dobro počutil«. Od leta 1990 do 1992 je predsedovanje prevzela dobitnica Zlatega znaka Zbornice – Zveze Marta Hren iz Zavoda za rehabilitacijo Soča, Ljubljana. V tem obdobju se je strokovna sekcija prvič znašla v težavah zaradi slabega obiska strokov-

Slika 166: Strokovni seminar z učnimi delavnicami: Premeščanje pacienta v URI-Soča, marec 2014. Klavdija Lah, Bojana Hočevar Posavec, Veronika Vidmar (Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v rehabilitaciji in zdraviliški dejavnosti)

nih seminarjev ter majhnega zanimanja članov za sodelovanje. Od leta 1992 do 1994 je bila predsednica predstavnic Šmarjeških Toplic Anica Gomizelj. Njeno delo je od leta 1994 do 1998 nadaljeval Jože Matjašec iz Klimatskega zdravilišča Rakitna. Toda udeležba na strokovnih seminarjih je kljub sodelovanju in prizadevanju vodij in medicinskih sester sekcije še vedno upadala. Ob zamenjavi predsedovanja se je 2.12.1998 spremenil tudi naziv sekcije v Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v rehabilitaciji in zdraviliški dejavnosti. Od leta 1998 do 2009 je predsedovanje prevzela Jelka Voda iz Ptujskih toplic. Leta 2007 je v strokovnem in informativnem glasilu pozvala k druženju, sodelovanju in podpori vse medicinske sestre, zaposlene v rehabilitaciji in zdraviliški dejavnosti. Leta 2009 do 2013 je vodenje prevzela Natalija Kopitar z URI Republike Slovenije – Soča (URI – Soča) in ponovno s članicami IO leta 2009 organizirala zelo uspešno strokovno srečanje Rehabilitacijska zdravstvena nega starostnika z žilno problematiko. K sodelovanju so bili povabljeni strokovnjaki različnih področij (medicinske sestre, enterostomalni

terapevti, fizioterapevti, delovni terapevti, socialni delavci in zdravniki) iz URI – Soča, UKC Ljubljana in zdravstvenih domov. Izdan je bil tudi zbornik. Tako se je sekcija ponovno aktivirala ter poskušala vključiti slovenska zdravilišča. Drugi uspešni seminar je bil Rehabilitacijska zdravstvena nega pacienta s problemi zadrževanja urina (2009). Sodelovali so strokovnjaki različnih profilov iz URI – Soča in ZF Univerze v Ljubljani. Izšel je tudi lektoriran zbornik v nakladi 60 izvodov. Ob tem dogodku je bil izveden tudi občni zbor in vzpostavljen stik s predstavniki nekaterih zdravilišč.

Na sestanku IO sekcije 28. 1. 2010 v Zdravilišču Laško je bil sprejet znak sekcije. S sprejetjem logotipa je bila oblikovana tudi internetna stran. Seminar Varnost in rehabilitacijska zdravstvena nega je potekal 15. 4. 2010 in pritegnil strokovnjake iz URI – Soča, Psihiatrične klinike in UKC Ljubljana. Vključeni so bili predstavniki interdisciplinarnega tima. Zdravstveni problemi pacientov z motnjami odvajanja blata (2011) so ponovno k aktivnemu sodelovanju pritegnili strokovnjake iz Zdravilišča Rogaška Slatina, URI – Soča,

Bolnišnice dr. Petra Držaja in UKC Ljubljana. Peti zelo uspešni strokovni seminar Motnje požiranja in načini hranjenja (2012) je k aktivnemu sodelovanju pritegnil strokovnjake z vseh področij dela iz UKC Ljubljana, URI – Soča in Thermane Laško. Na seminarju Inkontinenca – pogosto prikrita težava (2013) so sodelovali strokovnjaki iz URI – Soča, Bolnišnice dr. Petra Držaja in Thermane Laško.

Leta 2013 je predsednikovanje prevzela Veronika Vidmar iz URI – Soča. Sedmi strokovni seminar Premeščanje pacienta (2014) je vključeval tudi učne delavnice. Bil je tako dobro sprejet in pohvaljen, da je leta 2015 sledila ponovitev z izboljšavami in dodano četrto učno delavnico. Predsednica se je vseskozi zavzemala za izvedbo izobraževanja za pridobitev specialnega znanja s področja Zdravstvena nega pacienta z motnjami v uriniranju. Tako je bilo v sodelovanju s Sekcijo medicinskih sester v enterostomalni terapiji ter s podporo in sodelovanjem Združenja urologov Slovenije leta 2016 uspešno izvedeno prvo izobraževanje. Namen izobraževanja je opremiti diplomirane medicinske sestre in diplomirane zdra-

vstvenike z dodatnim znanjem o motnjah uriniranja, izvajanja kateterizacije ženske in moškega, izbiri in predpisovanju medicinsko tehničnih pripomočkov ter reševanje etičnih dilem. Izobraževanja se je udeležilo 27 udeležencev, ki so opravili 100 urno usposabljanje (50 ur teoretičnih vsebin in 50 ur praktičnega usposabljanja). Praktično usposabljanje je potekalo na uroloških oddelkih UKC Maribor, SB Slovenj Gradec ter URI Soča. Vsi so izobraževanje uspešno zaključili in pridobili potrdila o dodatnih znanjih.

Prvi strokovni seminar z mednarodno udeležbo Zapleti in pristopi v rehabilitacijski zdravstveni negi je bil izveden leta 2016. Sodelovali so avtorji iz Slovenije, Hrvaške in Srbije. Prvič je bil izdan lektoriran in recenziran zbornik v nakladi 100 izvodov. V letu 2017 je potekal 10.

strokovni seminar Neprekinjena zdravstvena nega – ključ do pacientovega napredka, kjer so sodelovali strokovnjaki iz UKC Maribor, Bolnišnice Topolšica, UKC Ljubljana in ZD Ljubljana. Izdan je bil lektoriran in recenziran zbornik na USB ključku. Žal je bil ponovno zaznan slabši interes predstavnikov slovenskih zdravilišč ter slabša udeležba slušateljev. Uspešno izvedeno je bilo tudi drugo izobraževanje za pridobitev specialnega znanja s področja Zdravstvena nega pacienta z motnjami v uriniranju.

Delovna skupina za pripravo nacionalnih protokolov je pripravila in s strani različnih strokovnjakov v slovenskem prostoru dopolnila protokol Kateterizacija ženske.

Strokovna sekcija zaobjema celostno strokovno področje rehabilitacijske zdra-

vstvene nege in izboljšanje samooskrbe pacienta. Njen cilj je pomagati posamezniku z gibalno oviranostjo in kronično boleznijo ponovno vzpostaviti, ohranjati in spodbujati optimalno zdravje.

Strokovno sekcijo v letu 2017 zastopajo: predsednica sekcije Veronika Vidmar (URI Soča), podpredsednica Romana Petkovšek Gregorin (URI Soča), tajnica Bojana Hočvar Posavec (URI Soča) in članice IO: Katja Hribar (URI Soča), Melita Belej (Thermana Laško d. d.) in Mirjam Salobir (Naravno zdravilišče Topolšica d. d.).

Literatura in viri:

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v rehabilitaciji in zdraviliški dejavnosti.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V ONKOLOGIJI

Gordana Marinček Garić

Opis logotipa

Strokovna sekcija se predstavlja s svojim znakom, ki je bil oblikovan na pobudo prve predsednice sekcije Olge Koblar. Oblikovala ga je takrat mlada industrijska oblikovalka Vida Jenko. Znak je pozitiven, vesel in močan, obenem pa nežen – prav tak, kot smo medicinske sestre. Trikotnik ostrih oblik v sredini znaka predstavlja bolezen, vse ostale linije pa so mehke in nežne. Take so tudi njegove barve. Barvni prehodi v zgornjem delu znaka ponazarjajo zarjo - novo upanje, spodnji del znaka pa ponazarja roke, ki poskušajo človeka, ki je na tleh, dvigniti, da začne pozitivno gledati na svojo bolezen in prihodnost. Barvna podoba znaka se je iz neznanih razlogov nekje na poti delovanja strokovne sekcije spremenila, oblika in motiv pa sta ostala enaka.

Slika 167: Srečanje svetovalnega odbora EONS (Advisory Council Meeting) na Onkološkem inštitutu v Ljubljani, 23. 11. 2012 (Foto: Rudi Brike, Vir: Gordana Marinček Garić)

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v onkologiji je bila ustanovljena 6. 3. 1987 in letos obeležuje 30 let svojega organiziranega delovanja. Eden glavnih namenov ustanovitve sekcije bil združiti slovenske medicinske sestre, ki so se v svojem delovnem okolju in v vsakdanji praksi srečevale z onkološkimi bolniki, in jim nuditi znanje, potrebno za kakovostnejše izvajanje zdravstvene nege. Sekcija sledi viziji, vrednotam in poslanstvu Zbornice - Zveze, ki jih dopolnjuje s svojimi lastnimi vizijami, vrednotami in poslanstvom.

Sekcija se je najprej imenovala Sekcija medicinskih sester v onkologiji. Leta 2005 se je na pobudo Zbornice – Zveze preimenovala v Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v onkologiji.

Predsedniki/ce strokovne sekcije: Olga Koblar (1987 – 1991) in (1994 - 1998), Jožica Bostič Pavlovič (1991 – 1994), Brigita Skela Savič (1998 - 2002), Mira Logonder (2002 – 2006), Denis Mlakar Mastnak (2006 – 2009), Katarina Lokar (2009 – 2010), Biserka Petrijevčanin (2010 – 2014), Gordana Marinček Garić (od 2014 dalje).

Strokovno področje

Glavne vizije Sekcije MSZT v onkologiji so: prispevati k višjemu nivoju kakovosti in varnosti v obravnavi onkoloških bolnikov na vseh področjih zdravstvenega varstva, zavzemati se za boljši izobraževalni program, predvsem si želimo specialističnega študija s področja onkološke zdravstvene nege, skrbeti za prepoznavnost v slovenskem in evropskem prostoru.

Strokovna sekcija vse od ustanovitve deluje predvsem na izobraževanju in širjenju znanja iz onkologije in onkološke zdravstvene nege ter prenosu dobre, z dokazi podprte prakse v slovenski prostor. Poleg tega se vključuje v raziskovalno dejavnost, oblikuje strokovna priporočila in strokovne smernice, obravnava strokovna in družbeno vprašanja, ki so pomembna za razvoj stroke, sodeluje s sorodnimi strokovnimi združenji doma in v tujini ter z različnimi izobraževalnimi ustanovami in zdravstvenimi zavodi, preko Zbornice – Zveze pa tudi z nekaterimi državnimi organi, kot sta Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za izobraževanje. Tesno in uspešno sodeluje z dejavnostjo zdravstvene nege na Onkološkem inštitutu Ljubljana. Ena izmed nalog sekcije je tudi skrb za prepoznavnost zdravstvene nege in promocijo našega poklica,

Slika 168: Podelitev zahval ustanoviteljicam in nekdanjim predsednicam Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v onkologiji, Otočec, 21. 4. 2017

(Foto: Peter Koren., Vir: Gordana Marinček Garić)

promocijo zdravja in zdravega življenjskega sloga. Zadnja leta veliko pozornosti namenimo novostim na področju preventive, zgodnjega odkrivanja rakavih obolenj in zdravljenja, paliativni oskrbi neozdravljivo bolnih, obravnavi bolnišničnih okužb in patronažni zdravstveni negi onkoloških bolnikov. S svojo dejavnostjo želi strokovna sekcija prispevati k višjemu nivoju kakovosti in varnosti v obravnavi onkoloških bolnikov na vseh področjih zdravstvenega varstva.

Kronološki pregled ključnih izobraževalnih vsebin in dogodkov v času delovanja: marec 1987: ustanovitev Sekcije medicinskih sester v onkologiji; 1989: preko OI Ljubljana - vključitev sekcije v onkologiji v EONS (Evropsko združenje onkoloških medicinskih sester); 2001: sekcija postane samostojna članica EONS-a; november 2012: sekcija na OI Ljubljana gosti srečanje svetovalnega odbora EONS-a; januar 2017: Sekcija postane članica ISN-CC (Mednarodno združenje onkoloških medicinskih sester).

Strokovna sekcija je v letih svojega delovanja organizirala številne strokovne seminarje in učne delavnice ter izdala lepo število zbornikov s strokovnih srečanj z recenzijo. Od leta 1986 do danes (2017)

smo organizirali naslednje strokovne seminarje: Onkološka ginekologija rak jajčnikov (1986), Zdravstvena nega stom (1987), Pljučni rak (1988), Rak v ORL področju (1988), Brahiradioterapija v ginekologiji (1989), Akutne levkemije (1989), Maligni melanom (1990), Maligni tumorji testisa (1990), Karcinom sečnega mehurja (1991), Medicinska sestra in stres (1991), Stranski učinki citostatikov (1992), Diagnostika v onkologiji (1992), Maligni limfomi (1993), Izbrana poglavja iz ginekološke onkologije (1994), Rak črevesja (1994), Tumorji v otroški dobi (1995), Začetki uvajanja procesa zdravstvene nege na Onkološkem inštitutu Ljubljana (1995), Novosti v sistemskem zdravljenju in pri zdravljenju kronične bolečine (1996), Standardi onkološke zdravstvene nege ustna votlina (1996), Zadovoljna, celovito urejena medicinska sestra, kakovostna zdravstvena nega (1997), Komunikacija v zdravstveni negi (1997), Pljučni rak (1998), Dojke - okras ženske in njena bolečina (1998), Rak mod (1999), Pomen prehrane pri nastanku in zdravljenju malignih obolenj (1999), Kaj je storjeno na področju informiranja bolnikov v onkološki zdravstveni negi? (2000), Napredovali rak - dodajmo življenje dnevom (2000), Urgentna stanja v onkologiji in hormonsko zdravljenje raka dojk (2001), Razvoj on-

kologije in onkološke zdravstvene nege (2002), Starost in rak - pomoč medicinski sestri, bolniku in svojcem (2003), Ukrepajmo danes, da bomo živeli jutri (primarna in sekundarna preventiva raka ter terciarna preventiva za izboljšanje življenja bolnikov z rakom) (2004), Sodobni trendi v onkologiji in onkološki zdravstveni negi (2005), Med bolnišnico in domom (izziv medicinski sestri za kontinuirano onkološko zdravstveno nego) (2006), Ženske, moški in rak (2007), Varnost bolnikov in osebja v onkologiji in onkološki zdravstveni negi (2008), Podporna onkološka zdravstvena nega in zdravljenje (2009), Bolnik z rakom na zdravljenju doma - priporočila za zdravstveno nego (2010), Komunikacija in njene vrzeli pri delu z onkološkim pacientom (2011), Pacienti in pljučni rak - trendi in novosti (2012), Pacientke z rakom dojk - trendi in novosti (2013), Z dokazi v prakso - obvladovanje simptomov v onkološki zdravstveni negi (2014), Tarčna zdravila - trendi in novosti (2015), Aktualno! Onkološke teme in dileme (2016), Onkološka zdravstvena nega včeraj, danes, jutri (2017).

Literatura in viri:

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v onkologiji.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER V ENTEROSTOMALNI TERAPIJI

Renata Batas

Opis logotipa

Štiriperesna zlata deteljica v roki pomeni za pacienta s stomo držati srečo v roki, ko je ozdravljen in rehabilitiran – ob strokovni pomoči enterostomalnih terapevtk; enako velja za pacienta pri uspešni oskrbi rane, inkontinence ali fistule, saj se je z razvojem enterostomalne terapije kakovost življenja ljudi s temi težavami zelo izboljšala. Avtor logotipa je Luka Klemenc.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije:

11. 11. 1987 je bila pri ZDMSS ustanovljena Sekcija medicinskih sester za zdravstveno nego stom. Ustanovili so jo na pobudo takratne glavne medicinske sestre UKC Ljubljana Polone Zupančič in članic iniciativnega odbora: Lee Zver, Darinke Klemenc, Alenke Krist, Marije Smolič, Štefke Koderman, Metke Foltyn Zima. 10. 11. 1994 je bil podan predlog za preimenovanje sekcije v Sekcijo medicinskih sester v enterostomalni terapiji. Danes se sekcija imenuje Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v enterostomalni terapiji.

Začetki razvoja enterostomalne terapije segajo v obdobje, ko se je na pobudo kirurga Pavla Košoroka Metka Foltyn Zima, zaposlena na abdominalni kirurgiji UKC Ljubljana, leta 1981 v ZDA izšolala za enterostomalno terapevtko, za njo pa v Nemčiji leta 1985 Lea Zver. Nato sta krajši tečaj enterostomalne terapije v Angliji opravili še Alenka Krist in Darinka Klemenc (1987), prav tako obe iz UKC Ljubljana. Po vrnitvi sta aktivno pristopili k ustanavljanju strokovne sekcije. Začetek strokovnih aktivnosti je potekal že pred tem časom (izobraževanja v UKC Ljubljana, predavanja po bivši Jugoslaviji, spoznavanje s pripomočki za oskrbo stome). Kmalu po ustanovitvi strokovne sekcije smo na skupščini ZZZS (25. 11. 1987) dosegli povečanja količine in vrste pripomočkov. Na pobudo sekcije je bila tako sprejeta sprememba Pravilnika o ortopedskih pripomočkih, kar je bila tedaj za paciente velika pridobitev, za medicinske sestre pa uspeh. 22. 12. 1987 je bilo v Mariboru ustanovljeno še ILCO društvo, ki je povežalo ljudi z različnimi vrstami stom, kar smo spodbujale tudi medicinske sestre enterostomalne terapevtke.

Dosedanje predsednice strokovne sekcije, vse enterostomalne terapevtke: Darinka Klemenc (1987 – 1991), Metka Zima (1991 – 1994), Alenka Šau (1994 – 1995), Marija Smolič (1995 – 1999), Marta Gantar (1999 – 2003), Dragica Tomc Šalamun (2003 – 2007), mag. Tamara Štemberger Kolnik (2007 – 2016). Aktualna predsednica strokovne sekcije je Renata Batas (od 2016 dalje), zaposlena v ZD Ljubljana, Patro-

Slika 169: Na odru se je predstavil del organizacijskega odbora 17. svetovnega kongresa WCET v Cankarjevem domu v Ljubljani (Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v enterostomalni terapiji)

nažno varstvo, OE Šiška je tudi članica IO Evropskega združenja enterostomalnih terapevtov ECET (European Council of Enterostomal Therapists).

Strokovno področje

Strokovna področja, ki jih sekcija zajema: zdravstvena nega pacientov z izločalnimi, dihalnimi, hranilnimi stomami, fistulami, inkontinenco in kroničnimi ranami. Kompetence enterostomalnega terapevta/ke zajemajo (Povzeto in dopolnjeno po Burchu, 2008): izvajanje zdravstvene nege pri pacientu z izločalnimi, dihalnimi, hranilnimi stomami, fistulami, inkontinenco in kroničnimi ranami, zdravstvenovzgojno delo, izobraževanje, raziskovalno delo, dokumentiranje in sodelovanje z drugimi člani zdravstvenonegovalnega tima ter drugimi službami v multidisciplinarni obravnavi pacienta (socialna služba, patronažna služba, bolnišnice, ambulante ipd.).

Strokovna sekcija je v svojem 30 letnem delovanju vseskozi sledila viziji, poslanstvu in vrednotam Zbornice – Zveze. Razvija in nadgrajuje svoje obširno strokovno področje, sodeluje pri proučevanju strokovnih vprašanj s področja

enterostomalne terapije v vsem slovenskem prostoru, oblikuje strokovne smernice (na primer za področje predpisovanja medicinsko tehničnih pripomočkov pri ZZZS), zlasti aktualne Nacionalne protokole, spodbuja raziskovanje in publiciranje. Sekcija je po Pravilniku o delu strokovnih sekcij vsa leta organizirala eno ali dvodnevne strokovne seminarje tako v Ljubljani kot drugje po Sloveniji, ki so bili vedno dobro obiskani.

Tako smo v 30 letih delovanja sekcije organizirali prek sto strokovnih dogodkov. Poleg tega je sekcija intenzivno sledila razvoju stroke v primerljivih in bolj razvitih državah sveta, zato smo se redno udeleževali svetovnih kongresov in drugih izobraževanj. Člani Svetovnega združenja enterostomalnih terapevtov (WCET – World Council of Enterostomal Therapists) smo od leta 1980. Prav tako smo od nastanka (2004) vključeni v ECET.

Od vsega začetka razvoja enterostomalne terapije pri nas, še posebej od nastanka strokovne sekcije, smo medicinske sestre enterostomalne terapevtke aktivno vključevale tako v strokovno kot splošno do-

gajanje na tem področju. Razvijale smo tako stroko samo, zdaj na nacionalnem nivoju, pričele z lastnim izobraževanjem enterostomalnih terapevtk v UKC Ljubljana, bile odzivne v medijih, se umeščale v zdravstvene in negovalne time.

Leta 1990 je potekal v UKC Ljubljana prvi tečaj (14 dnevni) enterostomalne terapije, leta 1991 drugi (tritedenski) in leta 1992 je bil izpeljan še tretji, ki so ga opravile slušateljice obeh prejšnjih. Tako je prvih pet medicinskih sester doma uspešno končalo šolo enterostomalne terapije, ki jo je priznal tudi WCET.

Leta 1993 je bil v Lyonu na Svetovnem kongresu WCET potrjen program šole za enterostomalne terapevte in pridobljen prvi certifikat s strani WCET, nato so sledile ponovne potrditve na vsakih nekaj let, tako da šola danes uspešno poteka in izšolanih imamo skupno 91 enterostomalnih terapevtk, kar je za stroko in za državo velik uspeh. Prav tako smo stalno prisotni v WCET, kjer imamo stalno mednarodno delegatko (do zdaj so bile to: Metka Foltyn Zima, Darinka Klemenc, Neva Gavrilov, sedanja je Suzana Majcen Dvoršak).

Za velik uspeh sekcije štejemo organizacijo 17. svetovnega kongresa enterostomalne terapije leta 2008 v Ljubljani. To je bil tudi prvi svetovni kongres medicinskih sester v R Sloveniji (1500 udeležencev). Izvedena je bila tudi nacionalna raziskava o kakovosti življenja oseb s stomo v Sloveniji, predstavljena na tem kongresu, in objavljena v tematski številki Obzornika zdravstvene nege leta 2009.

V letu 2012 smo pripravljali strokovne smernice, standarde, nacionalne protokole za zdravstveno nego pacientov z uro-, kolo- in ileostomo. Izdelali smo tudi strokovne smernice za predpisovanje medicinsko-tehničnih pripomočkov za oskrbo ljudi s stomami in fistulami. Z ZZZS smo sodelovali glede predpisovanja pripomočkov za oskrbo pacientov s stomo, z društvom ILCO pri izobraževanju prostovoljcev. Izdali smo več publikacij za paciente s stomo in tudi za zdravstvene delavce. Sodelovali smo z drugimi strokovnimi sekcijami, na primer s Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v rehabilitaciji in zdraviliški dejavnosti pri izvedbi izobraževanja s področja zdravstvene nege pacienta z motnjami v uriniranju (2016 in 2017) za pridobitev specialnih znanj s tega področja. Že leta si prizadevamo, da bi bilo področje enterostomalne terapije v državi prepoznano kot specializacija in da bi bilo mesto enterostomalne/ga terapevta/tke sistemizirano kot samostojno delovno mesto, kjer bi bilo po kriterijih stroke to potrebno.

Trenutno je v pripravi dokument »Aktivnosti zdravstvene nege na področju enterostomalne terapije. 6. oktobra 2017 je strokovna sekcija slovesno praznovala 30-letnico svojega delovanja in ob tem izdala monografijo »30 let delovanja medicinskih sester v enterostomalni terapiji«.

Literatura in viri:

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v enterostomalni terapiji.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V ENDOKRINOLOGIJI

Jana Klavs

Opis logotipa

Logotip Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v endokrinologiji simbolizira pomen nefarmakološkega zdravljenja sladkorne bolezni in drugih kroničnih nenalezljivih bolezni. Zdravljenje z zdravim življenjskim slogom je temelj zdravljenja sladkorne bolezni, zato osrednji del logotipu predstavlja jabolko, kot simbol zdrave hrane. Tekoč v jabolku simbolizira pomen gibanja. Prednji levi del jabolka je izpeljan v črko E, kar je inicialna začetnica endokrinološke sekcije. Jabolko se nahaja pod osrednjim vrhom naše najvišje gore - Triglava. Poslanstvo strokovne sekcije je torej promocija zdravega življenjskega sloga za vse državljane Slovenije. Avtor logotipa je Stane Klavs.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Endokrinološka sekcija je bila ustanovljena 27. 2. 1988 na pobudo Duške Vreg, Irene Poljšak, Anice Cotman Anžič, Bojane Zemljič in Grete Gomboc. Ustanoviteljici Duška Vreg in Irena Poljšak sta takrat zapisali: »Razvoj medicinske znanosti in tehnologije je v zadnjih desetih letih privedel do prave revolucije v razvoju posameznih medicinskih področij. Naš namen ni predstaviti vseh medicinsko socialnih in drugih problemov endokrinologije, spomniti želimo le na eno najbolj pogosto in številčno najbolj zastopano endokrinopatijo, ki zaradi svoje narave, trajanja in načina zdravljenja predstavlja ne samo zdravstveno socialni, temveč tudi širši družbeni pomen - to je sladkorna bolezen«. Pri ustanovitvi sekcije so sodelovale še medicinske sestre Anica Cotman Anžič, Bojana Zemljič in Greta Gomboc. Že leta 1988 so organizirale prvi enodnevni strokovni seminar, ki je obravnaval sodobna načela zdravljenja sladkorne bolezni.

Dosedanje predsednice: Duška Vreg (1988 – 1993), Majda Lukančič Mori (1993 – 1997), Helena Peric (1997 – 1999), Milena Bohneč (1999 – 2001), Mateja Tomažin Šporar (2001 – 2015), Jana Klavs (od 2015 dalje).

Strokovno področje

Krepitev in razvoj stroke je bila ves čas primarna naloga sekcije. V samem zgodnjem razvoju sekcije smo priča oziranju onkraj slovenskih meja, še posebno plodno je sekcija sodelovala z organizacijo FEND (Federation of European Nurses in Diabetes). Zdravljenje sladkorne bolezni se je naglo razvijalo, novi medicinsko tehnični pripomočki (igle, peresniki, merilniki glukoze v krvi, testni lističi za optično odčitavanje) so botrovali sledenju in razvoju zdravstvene nege - zdravstvene vzgoje bolnika s sladkorno boleznijo.

Tako je zdravstvena vzgoja iz »postranske« dejavnosti v ambulantah in bolnišničnih oddelkih postala pomemben del zdravstvene oskrbe bolnika s sladkorno boleznijo. Procese zdravstvene vzgoje bolnikov za področje diabetologije imenujemo edukacija. Beseda se je v zadnjih desetletjih oblikovala skupaj s strokovnjaki in bolniki, in se nekako uvozila iz tujine (Diabetes Education).

Sekcija je močno vpeta v implementacijo Nacionalnega programa za obvladovanje sladkorne bolezni 2010 – 2020, pripravlja dveletne načrte, ki so v skladu s krovnimi cilji Nacionalnega programa pri Ministrstvu za zdravje. V Koordinativni skupini za obvladovanje sladkorne bolezni pri Ministrstvu za zdravje sekcija že od leta 2006 zastopa Jana Klavs, v zadnjih letih tudi Klara Peternelj, Mateja Tomažin Šporar in Mira Brodarič, kot predstavnica medicinskih sester v referenčni ambulanti družinske medicine. Prav tako sekcija sodeluje pri pripravi Slovenskih smernic za klinično obravnavo bolnika s sladkorno boleznijo tipa 2. V letu 2016 so izšle že tretje zapored. Članice sekcije so tudi avtorice oziroma soavtorice nekaterih področij, predvsem bedijo nad temo Edukacija.

Članice sekcije pripravljajo razna raziskovalna dela v povezavi z zdravljenjem bolnika s sladkorno boleznijo, v zadnjih letih predvsem na temo opolnomočenja, kar je tudi eden od krovnih ciljev Nacionalnega programa za obvladovanje sladkorne bolezni. S posameznimi raziskavami in pilotnimi projekti se članice udeležujejo tudi svetovnih kongresov, kot so kongres IDF (International diabetes federation) in FEND.

Ena bolj pomembnih nalog strokovne sekcije je razvoj učnih programov, vsebin in gradiv za bolnike s sladkorno boleznijo.

Vsaka od predsednic je v sekciji pustila pomembno sled. Duška Vreg z ustanovitvijo, Majda Lukančič Mori pomemben doprinos k razvoju didaktičnega pomena zdravstvene vzgoje in beleženju zdravstvene vzgoje, Helena Peric k sodelovanju sekcije na mednarodnem nivoju, saj je že leta 1996 sodelovala s posterjem na svetovnem kongresu IDF. Milena Bohnec je s svojimi znanji o pedagogiki krepila vsebine in programe edukacije ter v uredniški vlogi in kot avtorica prispevala k izdaji prvih priročnikov o sladkorni bolezni za zdravstvene delavce, predvsem v zdravstveni negi. Mateja Tomažin Šporar je bila vrsto let članica IO omenjene mednarodne organizacije FEND. V njenem mandatu je izšel tudi prvi Kurikulim za edukacijo bolnikov s sladkorno boleznijo. Jana Klavs je pričela s svojim mandatom v letu 2015, vizijo sekcije spretno vpleta na nacionalnem nivoju. V naslednjih letih predvsem pričakujemo razvoj nivojske edukacije po strategiji »Modela edukacije«, s tem se pomemben del osnovne edukacije o sladkorni bolezni premika na primarno zdravstveno raven. Načrtuje se prenova kurikuluma, razvoj gradiv za bolnike s sladkorno boleznijo in vrsto izobraževanj na temo prehrane, gibanja, motivacije in komunikacije, ki bi zdravstvenim strokovnjakom doprinesla k lažjemu uresničevanju krovnega cilja Nacionalnega programa - opolnomočenju.

V izobraževanju sekcij se vključuje okoli 160 medicinskih sester, ki delajo na področju endokrinologije, vendar se v zadnjih letih strokovnih srečanj udeležujejo tudi medicinske sestre iz referenčnih ambulant družinske medicine, zdravstve-

no vzgojnih centrov, centrov za krepitev zdravja, patronažne medicinske sestre in ostale, ki se srečujejo z bolniki s sladkorno boleznijo. Sekcija bdi nad izobraževanjem medicinskih sester v referenčnih ambulantah za potrebe dela z bolniki s sladkorno boleznijo (od leta 2011 povprečno štiri moduli na leto), vsako leto za njih pripravi tudi osvežitveno izobraževanje. Vsake štiri leta sekcija organizira endokrinološki kongres zdravstvene nege z mednarodno udeležbo. Prvi kongres je bil na Bledu leta 2000. Vsako leto sekcija pripravi vsaj eno izobraževanje, običajno v jesenskem času. Tem izobraževanjem se pridružijo krajša enodnevna izobraževanja z aktualnimi vsebinami, kot so prehrana, komunikacija, pedagoško-andragoške vsebine in ostalo.

Leta 2018 bo strokovna sekcija obeležila 30-letnico obstoja, ob čemer se načrtuje almanah o razvoju edukacije za bolnike s sladkorno boleznijo v Sloveniji.

Naloge endokrinološke sekcije so: aktivno vključevanje v nacionalne strategije obvladovanja sladkorne bolezni in ostalih endokrinoloških bolezni (s partnerji Ministrstvom za zdravje, UKC Ljubljana, NIJZ, drugimi strokovnimi sekcijami pri Zbornici – Zvezi, Zvezo društev diabetikov, Lekarniško zbornica in ostalimi); sooblikovanje Nacionalnega programa za obvladovanje sladkorne bolezni, načrtovanje akcijskega načrta za obdobja dveh let; sodelovanje pri razvoju Slovenskih smernic za klinično obravnavo sladkorne bolezni tipa 2; razvoj in implementacija kurikuluma za edukacijo; vertikalni in horizontalni razvoj izobraževanja medicinskih sester za potrebe edukacije, specialna znanja, razvoj specializacije; spremljanje dosežkov znanosti in prenos strokovnih vsebin udeležencem izobra-

ževanj strokovne sekcije, raziskovalna in promocijska dejavnost; organizacija izobraževanj, izvajanje delavnic; priprava nacionalnih protokolov za področje endokrinologije; vrednotenje edukacije; implementacije vizije »Modela edukacije 2016-2020«, razvoj nivojske edukacije v letih 2017 – 2020; drugo.

Strokovna področja, ki jih sekcija zaobjame: diabetologija, endokrinologija, pediatrična diabetologija in endokrinologija, preventiva kronično nenalezljivih bolezni, zdravstvena vzgoja, edukacija, psihologija, komunikacija, zdrava prehrana, odnosi v timu, motivacija, ipd.

Literatura in viri:

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v endokrinologiji.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V NEFROLOGIJI, DIALIZI IN TRANSPLANTACIJI

Mirjana Rep

Opis logotipa

Prvi logotip je predstavljal geografski prikaz Slovenije, ki jo je prekrivala ledvica z napisom SNTDN SLOVENIA v obliki slike, ki je kasneje predstavljal problem za grafične oblikovalce. Iz tega razloga je logotip prenovljen in izdelan v vektorski obliki, kar je bil eden od kriterijev. Logotip je prepoznavni znak strokovne sekcije in je sestavljen iz elementov, ki simbolizirajo nas in naše delo: ledvica, ki je simbol našega strokovnega področja, roke, ki so simbol zaščite, prijateljstva in moči, modrina, ki povezuje neskončnost, velikost in je barva medicinskih sester, upanja, barva vere in vernikov. Ob vznožju logotipa je naziv sekcije v slovenskem jeziku, kratice, ki dopolnjujejo krog v angleškem jeziku, pomenijo: Society of Nurses in Dialysis Transplant & Nephrology of Slovenia, Sekcija medicinskih sester v dializi, transplantaciji in nefrologiji Slovenije. Avtor logotipa je MEDIAL, Interaktivne rešitve, Staša Rep. Predlagan logotip so člani IO potrdili 12. maja 2013.

Ustanovitev, vodenje in delovanje strokovne sekcije

Kronično nadomestno zdravljenje pacientov z odpovedjo ledvic se je v Sloveniji začelo leta 1970. Z razvijanjem znanosti na področju nefrologije, dialize in transplantacije se je, vzporedno z zavzetostjo in aktivnostjo medicinskih sester, razvijala sodobna zdravstvena nega s ciljem zagotoviti varno in kakovostno obravnavo kroničnega pacienta

Slika 170: Prva predsednica in pobudnica za ustanovitev sekcije Ljubica Šavnik (Jugovič), 2009
(Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester za področje nefrologije, dialize in transplantacije)

Slika 171: Mirjana Čalić
(Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester za področje nefrologije, dialize in transplantacije)

Slika 172: Mirjana Rep
(Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester za področje nefrologije, dialize in transplantacije)

z boleznijo ledvic in pacienta v nadomestnem zdravljenju.

Leta 1986 se je Ljubica Šavnik (Jugovič) zaposlila v Centru za dializo Interne Klinike – Kliničnega oddelka za nefrologijo v UKC Ljubljana. Kot glavna medicinska sestra oddelka se je dnevno srečevala s težkimi pogoji dela in kroničnim pomanjkanjem medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov. Začetek nadomestnega zdravljenja pacientov s končno ledvično odpovedjo in nagel razvoj medicinske tehnologije na področju dializnega zdravljenja sta zahtevala spremljanje najnovejših dognanj pri organizaciji dela, izobraževalno raziskovalnem delu in nenehnem usposabljanju ter izobraževanju medicinskih sester o nadomestnem zdravljenju. Potreba po organizaciji neformalnega izobraževanja, ki je lahko izvedeno v okviru strokovne sekcije z organizacijo funkcionalnih izobraževanj, specialnih znanjih in specializacij, je spodbudila Ljubico Šavnik k ustanovitvi iniciativnega odbora v sestavi: Polona Plavšak, Stojana Vrhovec, Stanka Lavtižar in Ljubica Šavnik za ustanovitev strokovne sekcije. Iniciativni odbor je predsedstvu ZDMSS predlagal, da v skladu s statutom ZDMSS ustanovi novo strokovno sekcijo z imenom Sekcija medicinskih sester za področje nefrologije, dialize in transplantacije. Ideja je dobila podporo s strani zdravnikov, medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov, ki delujejo na področju nefrologije, dialize in transplantacije v Sloveniji in tudi v Društvu ledvičnih bolnikov Slovenije. Predlog iniciativne skupine je bil sprejet in 6. 4. 1988 je bila v Ljubljani ustanovljena Sekcija medicinskih sester za področje nefrologije, dialize in transplantacije s predsednico sekcije Ljubico Šavnik.

V decembru 1990 leta se je na zadnji seji strokovne sekcije zamenjalo vodstvo, za novo predsednico sekcije je bila imenovana Mirjana Čalić, zaposlena v UKC Ljubljana na Kliničnem oddelku za nefrologijo (KON), Centra za dializo, kot vodilna medicinska sestra oddelka za hospitalno dializo in transplantacijo ledvic. Za sekretarko sekcije je bila imenovana Stojana Vrhovec, zaposlena v UKC Ljubljana na KON kot vodilna medicinska sestra Centra za dializo Leonišče. Predsednica Mirjana Čalić je vodila strokovno sekcijo 19 let. Med svojim delovanjem je povezovala medicinske sestre in zdravstvene tehnike dializnih centrov v Sloveniji, organizirala strokovna srečanja s strokovnimi predavanji s področja nefrologije in nadomestnega zdravljenja z dializo in transplantacijo, predstavljala sekcijo in delo zunaj meja, na Evropskem združenju medicinskih sester v dializi in transplantaciji/Evropsko združenje za zdravstveno nego ledvic, (EDTNA/ERCA ang. European Dialysis and Transplant Nurses Association/European Renal Care Association), na kongresih nekdanje Jugoslavije in aktivno sodelovala kot moderatorica. Sodelovanje na mednarodni ravni in boljša prepoznavnost sekcije sta zahtevala izdelavo logotipa.

Na seji IO sekcije 28. 3. 2009 je bila za predsednico izvoljena Mirjana Rep, zaposlena v SB Celje na Oddelku za ledvične bolezni in dializo kot glavna medicinska sestra oddelka. Delo je prevzela 1. 6. 2009 in bila v letu 2013 ponovno izvoljena z IO v sestavi: Marica Parapot (podpredsednica), Boža Pirkovič, Benedikta Lipičar Kovšca, Darijan Marič, Mateja Perko, Sabina Eberl, Cvetka Likar in Doroteja Žnidarko. Septembra 2013 je bila postavljena spletna stran nefrološke sekcije dostopna na <http://nefroloska-sekcija.com/> in E-

naslov sekcije info@nefroloska-sekcija.com. V osmih letih vodenja je Mirjana Rep skrbela za stalno strokovno usposabljanje izvajalcev zdravstvene nege z organizacijo različnih oblik izobraževanja. Plani izobraževanja so bili vedno obsežni in izpeljani. Leta 2012 je z delovno skupino na Zbornici - Zvezi in delovno skupino nefrološke sekcije v sestavi: Mirjana Rep, Mirjana Čalić, Marica Parapot pripravila Aktivnosti zdravstvene nege na področju nefrologije, dialize in transplantacije. Cilj dokumenta je bil načrtovanje kadra in kadrovske politike, sistematizacija delovnih mest, kompetence izvajalcev in varno in kakovostno izvajanje zdravstvene nege na področju nefrologije, dialize in transplantacije. Posebno mesto je zavzemal projekt »Specialna znanja s področja peritonealne dialize (PD)«, ki je vpisan v Nacionalni register specialnih znanj v dejavnosti zdravstvene in babiške nege pod št.: SZO-2016-002-002. Nacionalni projekt asistirana PD je zasnovan na sodelovanju Zbornice - Zveze in delovne skupine v sestavi sekcije (Mirjana Rep, Marica Parapot), Slovenskega nefrološkega društva (Damjan Kovač, Jelka Lindič), Patronažnega zdravstvenega varstva (Andreja Krajnc, Danica Sirk), Socialno varstvenih zavodov (Gabrijela Valenčič, Klavdija Kobal Štraus) in Ministrstva za zdravje (Zdenka Tičar) (Rep, 2016).

Na strokovnem srečanju, 3. junija 2017 v Ljubljani, so bile izvedene volitve za predsednico sekcije in člane IO. Mirjani Rep je potekel drugi mandat. Izvoljena predsednica sekcije za mandatno obdobje 2017 - 2021 je bila Ana Koroša, zaposlena v UKC Maribor na Oddelku za hemodializo.

Posebna skrb sekcije je bila usmerjena v strokovno literaturo. Izdani so bili števil-

ni zborniki. Leta 2014 je bil narejen prevod priročnika za klinično prakso Peritonealna dializa EDTNA/ERCA (Rep, 2014), leta 2015 priprava in izdaja Zbirne mape kliničnega usposabljanja za pridobitev specialnih znanj na področju PD (Rep, 2015), leta 2016 prevod knjižice Žilni pristop, punkcija in oskrba EDTNA/ERCA, leta 2015 Zdravstveno vzgojna brošura: Varovanje ožilja zgornjih okončin in krepitev mišičnih črpalk in leta 2016 izdelava Protokola umestitve zdravljenja pacienta s peritonealno dializo s kronično ledvično odpovedjo v projektu Asistirana peritonealna dializa, s katerim se je sekcija predstavila na evropskem kongresu EDTNA/ERCA (Rep, 2016). V okviru sekcije je bila ustanovljena delovna skupina za izdelavo Nacionalnih protokolov (NP), ki jo sestavlja 11 članov iz vseh dializnih centrov. Veliko je bilo dosežkov, vendar je potrebno izpostaviti kakovostno organizacijo 1. kongresa nefrološke zdravstvene nege v Portorožu leta 2016 z izdajo zbornika prispevkov z recenzijo.

Slovenske medicinske sestre v nefrologiji se že vrsto let vključujemo tudi v mednarodno organizacijo (EDTNA/ERCA), ki je bila ustanovljena leta 1971. Predstavnica za Jugoslavijo in kasneje za Slovenijo je bila Liljana Gaber. Njena nominacija in potrditev je potekala na 3. jugoslovanskem simpoziju na Bledu leta 1983. Delo predstavnice slovenskih medicinskih sester je opravljala do leta 2004 in ga predala Simonu Želetu, ki je deloval od leta 2004 do 2009. Od leta 2009 do danes (2017) je naša predstavnica Sonja Pečolar. Delovanje sekcije na mednarodnem področju je usmerjeno v skupno sodelovanje in obojestransko korist pridobivanja in širjenja znanja (Gaber, 2017) zato je bil podpisan sporazum med EDTNA/ERCA in Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih

tehnikov v nefrologiji, dializi in transplantaciji, ki bo v letu 2017 obnovljen.

Vsa leta se člani udeležujemo letnih mednarodnih konferenc s predavanji in posterji, v ocenjevalni komisiji posterjev in izvlečkov prispevkov pa kot moderatorji, izvajalci delavnic o transplantaciji in soavtorji strokovnih knjižic. Sodelovali smo v raziskavah Odnos nefroloških medicinskih sester do starejših ljudi, 2012, O izboljšanju kvalitete 2013, Kadrovske normativi 2017.

Vizija strokovne sekcije: slediti strategiji razvoja zdravstvene nege v Republiki Sloveniji od leta 2011 do 2020; stalno strokovno usposabljanje izvajalcev zdravstvene nege z organizacijo seminarjev, predavanj, tečajev in vseh oblik permanentnega izobraževanja, ki ima nalogo posredovati najnovejša spoznanja iz znanosti in prakse in tako omogočiti razvoj specialnega znanja v nefrologiji, dializi in transplantaciji; sodelovanje s strokovnimi in izobraževalnimi organizacijami; predlaganje raziskovalnih projektov na področju nefrologije, dialize in transplantacije.

Literatura in viri:

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v nefrologiji, dializi in transplantaciji.

Železnik, D., Buček Hajdarević, I., Rep, M., Čalić, M. & Parapot, M. 2012. Aktivnosti zdravstvene nege na področju nefrologije, dialize in transplantacije. Ljubljana: Zbornica – Zveza.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V ENDOSKOPIJI IN GASTROENTEROLOGIJI

Stanka Popovič, Lučka Kočever, Tatjana Gjergjek

Opis logotipa

Logotip strokovne sekcije je črno bel. Mali krogec v črnem polju pomeni svetlobo – lučko v pregledovanem organu. Idejno zasnovo je podala Aca Batič, abstraktno sliko je narisal arhitekt.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Sekcija je bila ustanovljena na pobudo Ace Batič iz bolnišnice Maribor in Marinke Štefančič z Gastroenterološke klinike v Ljubljani. Na ustanovnem informativnem sestanku 23. 3. 1989 se jima je pridružila še Lučka Kočever z Urološke klinike v Ljubljani. Strokovna sekcija je bila ustanovljena kot združenje medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov z vseh področij zdravstva, kjer se izvaja diagnostična, terapevtska in operativna endoskopska dejavnost. Do leta 2003 se je imenovala kratko: Endoskopska sekcija. Takrat smo zaprosili za preimenovanje v Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v endoskopiji. Od leta 2017 se sekcija imenuje Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v endoskopiji in gastroenterologiji.

Predsednice od ustanovitve dalje so bile: Aca Batič (1989 – 1991), Lučka Kočever (1991 – 1992), Stanka Popovič (1992 – 2011) in sedanja predsednica Tatjana Gjergjek (od 2011 dalje).

Strokovno področje

Strokovno področje, ki ga sekcija zaobjame, je v prvi vrsti kakovostna, varna in etična zdravstvena nega pacientov v endoskopiji, vsem pa so poleg tega skupni krajši in daljši endoskopi vseh vrst, ki morajo biti vedno higiensko neoporečno pripravljene. Sledijo skrb za endoskopske pripomočke in inštrumente, izvor svetlobe, električne, računalniške in digitalne naprave. Zelo pomembno področje v endoskopiji so čiščenje, dezinfekcija in sterilizacija endoskopov in endoskopskih pripomočkov ter preprečevanje bolnišničnih okužb, zato smo pripravili tudi nacionalne protokole za enotno in strokovno delo na tem področju.

Endoskopska dejavnost se izvaja na mnogih področjih: interna (najširše področje gastroenterologija, pulmologija in revmatologija; kirurgija (urologija, abdominalna,

Slika 173: Sproščen delovni sestanek
(Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester
in zdravstvenih tehnikov v endoskopiji in
gastroenterologiji)

torikalna, kardiovaskularna, plastična kirurgija, travmatologija, ortopedija, otorinolaringologija, v zadnjem času še nevrokirurgija in v prihodnosti morda še katera. Vrstni red naštetih ne pomeni, da je katero področje manj pomembno, saj je naša prva in najpomembnejša naloga skrb vedno za pacienta.

Vsako leto pripravimo enodnevni ali dvodnevni strokovni seminar, ki je tematsko vezan na določeno strokovno področje našega dela. Vključujemo teme, ki so skupne vsem področjem endoskopije, kot tudi teme ožjih strokovnih področij. V letih od ustanovitve smo organizirali srečanja po celi Sloveniji (Rogaška Slatina, Maribor, Bled, Moravske toplice, Portorož, Slovenj Gradec, Kranjska gora, Laško, Nova Gorica, Čatež, Lenart, Otočec, Dobrna, Velenje, Ribno) in tako poskušali približati seminar udeležencem. V sodelovanju z zdravniškim združenjem gastroenterologov smo sodelovali pri pripravi in izvedbi treh kongresov, kjer smo si izmenjali izkušnje in znanje domačih in tujih strokovnjakov v zdravstveni negi bolnika v endoskopiji in dosežkih in novostih na tem področju. Prispevki vseh strokovnih dogodkov so bili vsako leto zbrani v zborniku predavanj.

Poleg strokovnih seminarjev smo v jeseni 1996 organizirale prvo 80 urno funkcionalno izobraževanje za medicinske sestre in zdravstvene tehnike v endoskopiji, ki je potekalo v Kliničnem centru v Ljubljani. Funkcionalno izobraževanje je bilo ponovno izvedeno leta 2001 in 2003, udeležilo se ga je 53 udeležencev. Leta 2005 in 2008 je bilo izobraževanje razširjeno na 100 ur, udeležilo se ga je še 40 udeležencev. Leta 2011 je sekcija na Komisijo za specialna znanja poslala vso potrebno dokumentacijo za potrditev izobraževanje s področja specialnih znanj zdravstvene nege pacienta v endoskopiji. Izobraževanje je bilo izvedeno in naziv je pridobilo 20 medicinskih sester.

Na področju raziskovanja smo članice sekcije ugotavljale higiensko urejenost endoskopskih enot v Sloveniji leta 2006 in 2016. Leta 2003 smo skupaj z Delovno skupino za nenasilje v zdravstveni negi, ki deluje pri Zbornici – Zvezi, izvedle raziskavo z naslovom Nasilje na delovnem mestu medicinskih sester v endoskopskih centrih v Sloveniji in Evropi. Obe raziskavi sta bili odmevni doma in v tujini.

Organizirali smo tudi samostojne učne delavnice ali v okviru strokovnega sre-

čanja, kjer lahko udeleženci praktično preizkusijo svoje veščine in znanje s področja zdravstvene nege pacientov s PEG (perkutana endoskopska gastrostoma), izvedbe mikrobiološkega testiranja v endoskopiji, zaustavljanja krvavitev, čiščenja in razkuževanja.

Vsa leta našega delovanja sodelujemo tudi s kolegicami s Hrvaške, saj si vsakoletno izmenjamo udeležence na izobraževanjih. Od leta 1996 je sekcija članica Evropskega združenja gastroenteroloških in endoskopskih medicinskih sester ESGENA (European Society of gastroenterology and Endoscopy Nurses), v kateri aktivno sodelujemo. Dolga leta smo imeli predstavnico tudi v predsedstvu združenja. Vsako leto se aktivno s predavanjem ali posterjem udeležimo evropske konference. Aktivno sodelujemo v EEWG (ESGENA Educational Working Group), kjer smo pomembno sooblikovale dva osnovna dokumenta ESGENA: evropski delovni profil endoskopskih medicinskih sester ter ESGENA evropski Cor Curriculum zdravstvene nege v endoskopiji. Skupina je zelo delovna in je izdala mnoge zelo uporabne dokumente, ki jih lahko najdete na www.esgena.org.

Strokovno sekcijo so pomembno sooblikovale poleg ustanoviteljic Ace Batič, Marinke Štefančič in Lučke Kočevar še: Milena Pišlar iz Rogaške Slatine, Nevenka Zornik in Helena Sever iz Nove Gorice, Irena Šumak iz Murske Sobote, Milena Malovrh z Jesenic, Radojka Karan iz Novega Mesta, Majda Šoštar Lah iz Slovenj Gradca, Tatjana Melanšek iz Celja, Anica Forštnarič in Bojana Baričič iz Izole, Brigita Hekič iz Maribora, Marija Petrincec

Primožič z Golnika, Jožica Sever, Ines Hribar, Avgušтина Rajič, Milena Prosen in Stanka Popovič, vse iz Ljubljane. Sedanje članice IO Lučka Kočevar, Marija Petrincec Primožič, Bojana Baričič, Rosanda Drufovka, Milena Kaplar, Jasna Korak, Nika Nahtigal s predsednico Tatjano Gjergjek nadaljujejo z delom.

Literatura in viri:

Arhiv sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v endoskopiji in gastroenterologiji.

Popovič, S., 2007. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v endoskopiji. *Obzornika zdravstvene nege*, 40(Suppl.1) pp.62–63.

Ažman, M., Prelec, A., Doberšek, D., Kramar, J., 2017. *Letopis Zbornice – Zveze 2016*. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, pp.81–82.

SEKCIJA REŠEVALCEV V ZDRAVSTVU

Danijel Andoljšek

Opis logotipa

Logotip Sekcije reševalcev v zdravstvu je v osnovi sestavljen iz bele šesterokrake zvezde življenja na modri podlagi. Modra zvezda je mednarodni znak nujne medicinske pomoči, vsak od krakov ima določen pomen, in sicer prepoznavna, klic, odziv, pomoč, transport in dokončna oskrba. Dodatno je v sredini zvezde znak Caduceusa (dve prekrizani kači s palico in krili na vrhu, izhaja iz legende Hermesa, imel je krila na gležnjih in v lasti zlato palico, njegova naloga je bila med drugim tudi spremljati mrtve na zadnjo pot). Simbole obkroža bel obroč, v katerem je napis z modro barvo SEKCIJA REŠEVALCEV V ZDRAVSTVU. Avtorja logotipa sekcije sta Igor Crnić in Erik Hrast, člana IO sekcije v letu 2003.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

28. 9. 1990 se je zbrala skupina zdravstvenih tehnikov in medicinskih sester, zaposlenih na različnih reševalnih postajah in službah ter zdravstvenih domovih po Sloveniji, in se ob podpori zdravnikov – kirurgov na ustanovni skupščini v UKC Ljubljana odločila, da se strokovno povežejo in organizirano delujejo v okviru ZDMSZTS. Strokovna organiziranost, medsebojna povezanost, izmenjava izkušenj in poenotenje strokovnega dela so bili glavni razlogi, ki jih je takratni iniciativni odbor navedel kot podlago za ustanovitev Sekcije zdravstvenih tehnikov in medicinskih sester - reševalcev. Pobudniki za ustanovitev sekcije so bili Andrej Fink, reševalec, zaposlen na RP KC Ljubljana, Ranko Djokič, reševalec, zaposlen na RSSI Izola, Viktor Zrim, reševalec, zaposlen na RP Murska Sobota,

Stojan Bolič, reševalec, zaposlen na RP Postojna, Matjaž Bric, reševalec, zaposlen na RP Nova Gorica in Dario Klančič, reševalec, zaposlen na RP Tolmin.

Sekcija reševalcev je v letu 2003 spremenila naziv iz Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov – reševalcev v Sekcijo reševalcev v zdravstvu in istočasno zamenjala tudi logotip.

Predsedniki/ce v času delovanja: Andrej Fink (1990 – 1993), Ranko Djokič (1993 – 1994), Valentina Lukan (1993 – 1995), Andrej Fink (1995 -1997), Darko Čander (1997 – 2001), Anton Posavec (2001 – 2005), Jože Prestor (2005 – 2013), Darko Čander (2013 – 2017), Danijel Andoljšek (od 2017 dalje).

Strokovno področje

Strokovna področja, ki jih sekcija zaobjame, so nujna medicinska pomoč in reševalni prevoz – nujni in nenujni.

Kronološki pregled strokovnih srečanj do leta 2017:

Imobilizacija hrbtenice (1995); Urgentni

porod (1995); Terapija s kisikom v predbolnišničnem okolju (1996); Kardiologija in kardiopulmonalna reanimacija v predbolnišničnem okolju (1996); Strokovno srečanje in občni zbor (1997); Kardiologija in KP reanimacija v predbolnišničnem okolju (1997); Kardiopulmonalno oživljanje otroka (1997); Obravnava psihiatričnega bolnika v prehospitalnem okolju (1998); Strokovni ogled reševalnega centra v Udinah v Italiji (1998); Toplotne poškodbe in prelomi III. in IV. stopnje – amputacije (1998); Interpretacija EKG-ja v predbolnišničnem okolju (2000) – izdana prva skripta; Transport bolnika/poškodovanca (2000) – izdan prvi vezni zbornik predavanj, dostopen je tudi na spletni strani Zbornice – Zveze, kot tudi vsi kasnejši. Dispečerstvo v zdravstvu (2001); Politravma v predbolnišničnem in bolnišničnem okolju (2001); Zastrupitve v predbolnišničnem okolju (2002); Uporaba pripomočkov za imobilizacijo in tehnično reševanje v PNMP (2002); Nujna stanja v ginekologiji in porodništvu ter porod na terenu (2003); Predbolnišnična obravnava urgentnega internističnega bolnika (2003); Tehnično reševanje

Slika 174: Instruktorji Sekcije reševalcev v zdravstvu na usposabljanju na Igu, februar 2003
(Foto: neznan, Vir: Sekcija reševalcev v zdravstvu)

v predbolnišničnem okolju - Reševanje z višine in globine organizacija v sodelovanju z Gorsko šolo Slovenske vojske (2004); Otrovanja 2004 (Hrvaško - Slovenski simpozij (2004); Predbolnišnična obravnava urgentnega nevrološkega bolnika (2004); Predbolnišnična obravnava nujnih stanj pri otrocih (2005); Imobilizacija s sodobnimi pripomočki (2006) – izdan zbornik predavanj, še vedno predstavlja osnovno gradivo – učbenik za imobilizacijo za reševalce. Nujni ukrepi v predbolnišnični nujni medicinski pomoči (2006); Ukrepanje ob množičnih nesrečah (2006); Nujna obravnava starostnika v predbolnišničnem okolju (2007); Zdravstveni reševalec – poklic, poslanstvo ali izziv (2007); Opeklina, amputacije, blast in crush poškodbe v PBO (2008); Imobilizacija hrbtenice – učna delavnica s preizkusom znanja (2008) – izdan prvi zbornik predavanj na multimediji. Modra luč (2008); Nujna internistična stanja v PBO – sladkorna bolezen (2009); TPO z AED – učna delavnica (2009); Od reševalca do reševalca v zdravstvu – 20 let Sekcije (2010); Obravnava pacientov z nalezljivimi obolenji v predbolnišničnem okolju (2010); Zdravila v rokah reševalca (2011); Dihalna pot (2011); Droge – prepoznavanje in ukrepanje v predbolnišničnem okolju (2012); Prepoznavanje in ustrezno ukrepanje ob življenjsko ogroženem pacientu (2013) – izdan prvi recenzirani zbornik predavanj; Akcidentalna stanja na terenu (2014); Interpretacija EKG na terenu (2014); Ogrožen otrok na terenu in spremembe sistema NMP (2015); Znanja, veščine in kompetence reševalcev (2016).

Sekcija reševalcev aktivno sodeluje skupaj s Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v urgenci pri pripravi mednarodnih simpozijev o urgentni medicini, ki jih vsako leto v Portorožu orga-

nizira Slovensko združenje za urgentno medicino. Samostojno pripravimo in izvajamo programski del srečanja, ki je namenjen zdravstvenim tehnikom in medicinskim sestram. Leta 2010 je Sekcija reševalcev v zdravstvu podpisala pogodbo s Hrvatskim zavodom za hitno medicino, ki je le še potrdil dobro sodelovanje z reševalci in nujno medicinsko pomočjo na Hrvaškem. Leta 2010 je sekcija začela z aktivnim sodelovanjem na področju organizacije reševanja množične nesreče in se združila s Sekcijo travmatologov pri Slovenskem zdravniškem društvu (SZD). Skupaj so leta 2013 ustanovili novo strokovno sekcijo pri SZD – ukrepanje zdravstva ob velikih nesrečah, ki redno dvakrat letno pripravlja mednarodne tečaje usposabljanja za reševanje množične nesreče.

Cilji, ki so si jih zadali ustanovitelji sekcije leta 1990, so aktualni še danes. Pridobljeno znanje je potrebno redno obnavljati in nadgrajevati. V ta namen je sekcija v letih 2003 in 2004 iz vrst svojih aktivnih članov usposobila 32 inštruktorjev in predavateljev. Vsi so opravili skupaj štiridnevno usposabljanje v učnem centru URSZR na Igu. Pridobitev naziva inštruktor ter predavatelj je verificirala tudi komisija za izobraževanje pri Zbornici - Zvezi. Danes predavatelji in inštruktorji predstavljajo za sekcijo bogato dediščino znanja in veščin, saj aktivno sodelujejo pri pripravi in predvsem pri izvedbi strokovnih srečanj in delavnic.

Strokovno združenje mora v prvi vrsti povezovati in zastopati vse slovenske reševalce. Leta 2004 je IO sekcije največ energije posvečal oblikovanju nacionalnega poklicnega standarda Zdravstveni reševalec, ki smo ga pripravljali v sodelovanju z Zbornico - Zvezo, UKC Ljubljana

in Centrom za poklicno izobraževanje. Poklicni standard je bil v letu 2005 dokončno oblikovan. Nacionalna poklicna kvalifikacija (NPK) je skladna z Bolonjsko deklaracijo o vseživljenjskem izobraževanju. V letu 2006 se je registrirala že prva učna baza za pripravo na izpit iz NPK, konec leta 2009 pa je sekcija licencirala devet potrjevalcev oziroma izpraševalcev pri državnem izpitnem centru. V letu 2010 je pridobilo certifikat Zdravstveni reševalec prva skupina reševalcev, danes je že več kot 400 nosilcev certifikata.

Največje bogastvo znanja je v izdanih zbornikih predavanj s strokovnih srečanj. Prvi zbornik, ki je bil izdan v vezani obliki, je sekcija objavila 22. 9. 2000. Urednik je bil Anton Posavec, zbornik je imel že tudi kataložni zapis CIP in ISBN. Enako so bili oblikovani tudi vsi kasnejši zborniki, od leta 2013 dalje so vsi zborniki tudi strokovno recenzirani. Leta 2008 smo izdali prvo publikacijo na multimediji, od takrat pa še tri vsebine, nekatere tudi v več ponatisih. Sekcija reševalcev je leta 2010 pridobila sklep za izvajanje obvezne vsebine TPO z AED licenčnega obdobja za izvajalce dejavnosti zdravstvene in babiške nege. V sedmih letih smo usposobili več tisoč izvajalcev iz temeljnih postopkov oživljanja. Pripravili smo tudi več delavnic, namenjenih boljši kakovosti dela reševalcev na terenu, med katerimi sta najbolj sprejeta delavnici Interpretacije EKG zapisa in Oskrba dihalne poti in umetna ventilacija na terenu. Poleg teh izvajamo tudi delavnice imobilizacije s sodobnimi pripomočki, obravnavo otrok na terenu in reševanje množične nesreče, triaža in komunikacija. Vsi zborniki sekcije od leta 2000 so dostopni tudi na spletni strani Zbornice – Zveze.

Leta 2007 je skupina reševalcev in medicinskih sester iz ZD Slovenske Konjice povabila k sodelovanju Sekcijo reševalcev v zdravstvu in Slovensko združenje za urgentno medicino. Skupaj so organizirali prvo tekmovanje ekip NMP na Rogli. Leta 2012 je ZD Slovenske Konjice prosil Sekcijo reševalcev, da prevzame odgovornost za priprave organizacije tekmovanj ekip in NMP. Vlada RS je v letu 2015 na predlog Ministrstva za zdravje strokovno izobraževalno tekmo-

vanje ekip iz NMP uvrstila v načrt izvajanja nacionalnega programa varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v RS. V skladu z omenjenim načrtom naj bi se udeleženci usposabljali za ukrepanje v primeru nujnih stanj na terenu, v učnih delavnicah in na simulatorjih, izvedena pa bo tudi vaja za reševanje množične nesreče. Tudi v predlogu Resolucije o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v Republiki Sloveniji od 2016 do 2022 ostaja izvedba

strokovno izobraževalnega tekmovanja ekip nujne medicinske pomoči Slovenije sestavni del usposabljanja, katerega nosilca sta Zbornica - Zveza, Sekcija reševalcev v zdravstvu, v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje. V letu 2016 je bilo izvedeno že tradicionalno deseto tekmovanje na Rogli.

Literatura in vir

Arhiv Sekcije reševalcev v zdravstvu.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V ZOBOZDRAVSTVU

Marina Čok

Opis logotipa

Na 34. seji (11. 3. 2011) IO strokovne sekcije smo se dogovorili za simbol sekcije ter ugotovili, da je simbol »zob«, da so usta ogledalo zdravja in da je naša skrb za lep nasmeh mogoča samo v dobrem sodelovanju v zobozdravstvenem timu. Delovati je potrebno usklajeno, organizirano in strokovno.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

V mladi samostojni državi smo leta 1992 na 21. seji predsedstva ZDMSZTS ustanovili Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v zobozdravstvu. Na ZDMSZTS je bil poslan predlog o ustanovitvi strokovne sekcije, ki ga je oblikoval iniciativni odbor v sestavi: Milena Gliha, predsednica, članice: Marija Miklič, Sonja Štraus in Irena Malovrh. Potrebo po ustanovitvi lastne sekcije v okviru ZDMSZTS so čutile tudi medicinske sestre, ki so izvajale zobozdravstveno vzgojo in preventivo, med njimi so bile Tanja Goričan, Danica Ostanek in Marina Čok.

V takratnem obdobju ni bilo možno realizirati ustanovitve dveh strokovnih sekcij, zato je bil sprejet sklep, da se medicinske sestre v zobozdravstveni vzgoji in preventivi vključijo v nastajajočo Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v zobozdravstvu. Od

Slika 175: Gosta s Švedske s predsednico sekcije Marino Čok na strokovnem seminarju v Kongresnem centru Bernardin, 7. 4. 2017 (Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v zobozdravstvu)

ideje oziroma želje po strokovnem združenju smo prešli k dejanju, tako smo 23. 12. 1992 medicinske sestre in zdravstveni tehniki v zobozdravstvu na ustanovni skupščini ustanovili svojo strokovno sekcijo. Delovno predsedstvo takratne ustanovne skupščine so sestavljale predsednica Danica Ostanek ter članici Sonja Štraus in Zdenka Zafošnik. Prvi zapisnik te skupščine je napisala Tamara Štemberger, overila pa Marina Čok.

Milena Gliha je sekciji predsedovala od leta 1992 do 2000, sledili sta ji Stanislava Štajer od 2000 do 2004 in Marija Miklič od leta 2004 do 2012. Od leta 2012 sekciji predseduje Marina Čok.

Strokovno področje

Najvišje priznanje Zlati znak Zbornice - Zveze so za naše strokovno področje dobili: Služba zobozdravstvene vzgoje in preventive novogoriškega, ajdovskega in tolminskega območja (2001), Milena

Gliha (2013) in Marina Čok (2014). Regijsko priznanje Srebrni znak za naše strokovno področje so dobili: Dora Masten (2014), Ljubica Grogl, Helena Rakovec in Zobozdravstvena vzgoja in preventiva ZD Velenje (2015).

Strokovna sekcija združuje medicinske sestre in zdravstvene tehnike, zaposlene v javnem in zasebnem sektorju v zobozdravstveni dejavnosti. Njeno delovanje je usmerjeno v razvoj stroke ter skrb za strokovno in kakovostno delo. Sekcija povezuje preventivno in kurativno dejavnost na primarnem, sekundarnem in terciarnem strokovnem področju od otroka do starejšega človeka. Regijska povezanost je sekciji dala širino in različnost, tako pri izobraževanju kot pri povezovanju in druženju.

Strokovna sekcija danes zaobjema strokovna področja zobozdravstvene vzgoje in preventive, zobozdravstva za otroke in

mladostnike, zobozdravstva za odrasle, pedontologije, paradontologije, oralne kirurgije, ortodontije, maksilofacialne kirurgije in protetike.

Potrebe po specifičnih znanjih, ki jih mora osvojiti zdravstveni delavec, naraščajo, zato je izmenjava strokovnih izkušenj še kako pomembna. Ponosni smo na množično udeležbo na strokovnih srečanjih, ki jih sekcija organizira. To je tudi dokaz, da se kolegice in kolegi zavedajo, da sta za doseganje večščin, ki nam bodo pomagale pri našem delu, pomembna strokovna usposobljenost ter močna, stabilna in urejena osebnost strokovnega delavca, željnega znanja in osebnega napredovanja.

Julija 2013 smo aktivno sodelovali na Mednarodni konferenci SCHOOL NURSE v Ljubljani.

Strokovna ekskurzija je odlična priložnost, kjer lahko spoznamo delo medicin-

ske sestre v zobozdravstveni negi preko naših meja. Novembra 2013 nas je pot popeljala v Avstrijo, kraj Gralle pri Lipnici, kjer smo obiskali Zobozdravstveni dentalni studio »Zahn Oase«. Po krajši predstavitvi smo si ogledali sodobno opremljene zobne ordinacije, ordinacijo za operativne posege, rentgen ter se seznanili z njihovim načinom dela. V letu 2014 smo želeli nadaljevati sodelovanje s tujino in obiskali Stomatološko polikliniko v Zagrebu. Ohranili smo dober stik s kolegica-

mi in jih povabili na 23. strokovni seminar v Šmarješke toplice. Izvedle so strokovno predavanje ter nam predstavile organizacijo dela na Stomatološki polikliniki.

Z željo po novih znanjih in izmenjavi strokovnih izkušenj smo novembra 2016 in aprila 2017 gostili predstavnike zobozdravstvene dejavnosti s Švedske. Obiskala nas je diplomirana ustna higieničarka s svojo ekipo in predstavila izobraževalni sistem v zobozdravstvu ter vidik zobozdravstvene

nege od prvega zoba do brez zobosti.

Medicinske sestre v zobozdravstvu s svojimi vrednotami in strokovnostjo gradimo in zagotavljamo učinkovito in kakovostno izvajanje zobozdravstvene nege. Naš skupni cilj je bogatiti in razvijati stroko zobozdravstvene nege.

Literatura in vir

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v zobozdravstvu.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V STERILIZACIJI

Nataša Piletič

Opis logotipa

Logotip sekcije je bil izdelan in predstavljen na drugem strokovnem srečanju v Novem mestu leta 1995. Izbrano je bilo rdeče srce z napisom »sterilizacija srce bolnišnice«. Logotip je skozi vsa leta ostal enak.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v sterilizaciji je bila ustanovljena na pobudo takratne glavne medicinske sestre Centralne sterilizacije v UKC Ljubljana Eve Verstovšek, ki je k sodelovanju povabila glavne medicinske sestre večjih bolnišničnih sterilizacij. Pričele so se aktivnosti glede pridobivanja soglasij. Prvi občni zbor, na katerem je bila ustanovljena Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v sterilizaciji, je bil 14. 11. 1994 v Ljubljani.

Prva predsednica sekcije je bila Eva Verstovšek (1994 – 2002) iz UKC Ljubljana, nasledila jo je Andreja Žagar (2002 – 2015) iz OI Ljubljana. Sedanja predsednica sekcije je Nataša Piletič (od 2015 dalje) iz SB Novo mesto.

Strokovno področje

Delo v sterilizaciji je sestavni del zdravstvene nege, ki s svojo dejavnostjo zagotavlja

Slika 176: Podelitev priznanj Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v sterilizaciji, 2016 (Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v sterilizaciji)

oskrbo s sterilnim in čistim materialom. Sterilizacija je pomemben dejavnik pri preprečevanju okužb. Deluje kot oskrbovalna in podporna dejavnost in je vpeta v temeljne procese delovanja posamezne zdravstvene ustanove, katere uporabniki so izvajalci zdravstvene dejavnosti na primarni, sekundarni in terciarni ravni in ostali izvajalci, ki opravljajo zdravstvene storitve v skladu z veljavno zdravstveno zakonodajo. Nosilka dela v sterilizaciji je medicinska sestra. Na področju sterilizacije ugotavlja, načrtuje, izvaja, nadzira in vrednoti delo ter vodi tim delavcev v sterilizaciji in pomožno osebje, ki je vključeno v proces dela. Pravica vsakega pacienta je varnost, kar pomeni, da se pri njegovem zdravljenju uporabi sterilni material in sterilni, brezhrebno delujoč instrument.

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v sterilizaciji vsako leto, od ustanovitve dalje, organizira dvodnevno strokovno srečanje in ob tem vedno izda tudi zbornik predavanj: Ljubljana (1994), Novo mesto (1995), Celje (1996), Murska Sobota (1997), Jesenice (1998),

Maribor (1999), Portorož (2000), Novo mesto (2001), Podčetrtek (2002), Čateške Toplice (2003), Zreče (2004), Radenci (2005), Rogaška Slatina (2006), Šmarješke Toplice (2007), Laško (2008), Rogaška Slatina (2009), Portorož (2010), Laško (2011), Ptuj (2012), Dolenjske Toplice (2013), Zreče (2014), Kranjska Gora (2015), Zreče (2016) in Zreče (2017).

V juliju 2003 je Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v sterilizaciji na evropskem forumu postala članica Evropskega združenja bolnišničnih sterilizacij (EFHSS) in kmalu še članica Svetovnega združenja (WFHSS)

Sekcija je v vseh teh letih zelo aktivna. Navezali smo stike s strokovnjaki s področja sterilizacije iz tujine, kjer smo velikokrat črpali znanje in izkušnje. Naša vizija je usmerjena v zagotavljanje nadgrajevanja sistema kakovosti reprocesiranja medicinskih pripomočkov, v sodelovanje z organizacijami in komisijami, ki se ukvarjajo s podobno problematiko, v delovanje v skladu z usmeritvami Zborni-

ce - Zveze, v organizacijo strokovnih seminarjev in ostalih izpopolnjevanj – skrb za izobraževanje in razvoj kadrov za delo v sterilizaciji. Sledimo stroki in uvajamo novosti s področja sterilizacije v slovenskem prostoru. Stremimo k enotnemu strokovnemu pristopu v vseh sterilizacijah, kar je dolgotrajen proces.

Zastavili smo si cilj, da bomo enkrat letno izvedli anketo med zobozdravstvenimi ambulantami na temo reprocesiranja instrumentarija in jih spremljali pet let. Na strokovnem srečanju v Zrečah 2016 smo predstavili prve rezultate raziskave o reprocesiranju instrumentarija v zobozdra-

vstvenih ambulantah. V letu 2017 smo z raziskavo nadaljevali in naredili primerjavo z lanskimi rezultati, ki smo jih objavili v zborniku predavanj strokovnega srečanja Malenkosti so odločilne. V letu 2015 smo izdali priročnik »Priporočila za delo v sterilizaciji«. Je prvi priročnik s tega področja v slovenskem jeziku.

Pripravili in objavili smo tri Nacionalne protokole.

Junija 2016 smo v sodelovanju z Zbornico – Zvezo in UKC Ljubljana pričeli z aktivnostmi za pripravo in izvedbo prve-

ga izobraževanje s področja sterilizacije – specialna znanja v sterilizaciji za zdravstvene tehnike. V aprilu in maju 2017 je bilo prvo izobraževanje tudi izpeljano.

V prihodnje želimo nadaljevati z zastavljenimi nalogami, slediti stroki in delovati v skladu z usmeritvami Zbornice – Zveze.

Literatura in vir

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v sterilizaciji.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V HEMATOLOGIJI

Nataša Režun

Sekcija nima logotipa.

Hematologija se je tako kot druga področja medicine razvila postopoma v samostojno dejavnost. Hkrati z vedno bolj zahtevno diagnostiko in načini zdravljenja bolnikov se je razvijala tudi zdravstvena nega. Bolniki, ki potrebujejo ustrezno zdravstveno nego s področja hematologije, so navzoči v vsaki bolnišnici in prihajajo v večino zdravstvenih domov po Sloveniji.

Ustanovitev, vodenje in delovanje strokovne sekcije

Izkušnje so pokazale, da ima področje zdravstvene nege bolnika z boleznimi krvi in krvotvornih organov, pa naj bo to otrok ali odrasel, toliko posebnosti, da zahteva usmerjeno in načrtovano izobraževanje in obveščanje zaposlenih. Ravno posebnosti v zdravstveni negi so bile razlog za pobudo iniciativnega odbora v sestavi: Dragica Avguštin, Marjanca Rožič, Irena Katja Škoda, Alenka Dobrovoljc, Zdenka Žalik, Tatjane Hribar in Marjane Božjak, za ustanovitev hematološke sekcije pri Zbornici - Zvezi, že v

Slika 177: Strokovno srečanje Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v hematologiji na Bledu 3.- 4. 10. 2014
(Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v hematologiji)

juniju leta 1994. Posebnosti pri ustanavljanju naše sekcije je, da smo se povezale po strokovnem področju – zdravstveni negi bolnika z boleznimi krvi in krvotvornih organov, ki vključuje zaposlene pri otrocih in odraslih.

Na 10. seji Zbornice - Zveze, dne 23.3. 1995, je bil sprejet sklep o ustanovitvi Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v hematologiji. Dne 26. maja 1995 je bilo v Moravskih toplicah v prisotnosti udeležencev prvega dvodnevnega strokovnega srečanja sekcije z volitvami v izvršilni odbor sekcije zaključeno delo iniciativnega odbora.

V času od prvega srečanja v maja 1995 je sekcija pripravila: strokovna srečanj z različnimi vsebinami in oblikami (predavanja, učne delavnice, okrogle mize); strokovne ogledе: Term Portorož, Kliničnega oddelka za hematologijo SPS Interna klinika UKC Ljubljana, Splošne bolnišnice Izola-Internega oddelka; 5. Slovenski kongres medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov v hemato-onkologiji z mednarodno udeležbo; leta 1996 enodnevno funkcionalno izobraževanje z naslovom Zdravstvena nega

bolnika z boleznimi krvi in krvotvornih organov – osrednji venski dovodi; leta 1996 izobraževanje v obsegu 190 ur teoretičnega in praktičnega programa iz področja zdravstvene nege v hematologiji; leta 2000 organizirale 1. slovenski kongres z mednarodno udeležbo vseh strokovnih sekcij, ki delujejo na področju zdravstvene nege bolnika s hematološkim obolenjem z naslovom »Povezovanje naša prednost in priložnost«.

Slika 41(36. DSC 0593 -) Slika: Strokovno srečanje Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v hematologiji na Bledu 3.- 4. 10. 2014 (Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v hematologiji).

Od leta 1995 do 2017 so bile tri volitve za predsednico/predsednika Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v hematologiji. Prva predsednica sekcije je bila Marjana Božjak, ki je dolga leta uspešno in strokovno vodila sekcijo. Njeno delo je leta 2003 prevzela Alenka Dobrovoljc, leta 2012 pa Nataša Režun. V izvršilnem odboru so dolgo časa delovale ustanoviteljice strokovne sekcije. V letu 2013 so bile izpeljane volitve za člane IO,

ki pokrivajo primorsko, štajersko, dolensko in ljubljansko regijo.

V hematološko sekcijo so vključene medicinske sestre in zdravstveni tehniki širom po Sloveniji, iz bolnišnic in zdravstvenih domov, kar je razvidno iz udeležbe na strokovnih srečanjih. Povezujemo se z drugimi strokovnimi področji in sodelujemo z ostalimi strokovnimi sekcijami. Pri pripravi strokovnih srečanj pa sodelujejo tudi medicinske sestre Zavoda RS za transfuzijo krvi.

Vsa srečanja pripravljamo skupaj s hematološko in transfuziološko sekcijo, Združenjem hematologov Slovenije ter hematološkim društvom laboratorijskih

tehnikov, saj je naše delo tudi ob pacientu skupno. Ob vsakem strokovnem srečanju je pripravljen Zbornik predavanj. Ob 1. kongresu medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v hemato-onkologiji je bil Zbornik združen v skupni Zbornik z ostalimi tremi organizatorji kongresov (Združenje hematologov Slovenije, Združenje za transfuzijsko medicino, Hematološko laboratorijsko združenje).

Za enodnevno funkcionalno izobraževanje je izšel Priročnik: Osrednji venski dovodi.

V Obzorniku zdravstvene nege smo prispevale več člankov inotic. Ravno tako z obvestili sodelujemo v informativnem časopisu Utrip.

Opravljen delo in bodoči razvoj hemato-onkološkega strokovnega področja je in bo plod povezave in skupnega dela sodelujočih. V prihodnosti temelji na: izvedbi strokovnega izobraževanja dvakrat letno, izdaji strokovnega zbornika, izvedbi funkcionalnega izobraževanja in učnih delavnicah, povezavi s strokovnimi sekcijami, pripravi smernic za področje hemato-onkološke zdravstvene nege, strokovnih prispevkov za objavo v zbornikih, strokovnem glasilu, informativnih glasilih in udeležbi na mednarodnih strokovnih srečanjih.

Literatura in vir

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v hematologiji.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V URGENCI

Vida Bračko

Opis logotipa

Logotip predstavlja zvezdo življenja, simbol križa, ki je mednarodni znak nujne medicinske pomoči. Sekcija je znak dopolnila z logotipom krovne organizacije in tako poudarila svojo osnovno dejavnost in povezanost v okviru Zbornice – Zveze.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v urgenci je bila ustanovljena 22. 9. 1995 v Ljubljani na pobudo iniciativnega odbora medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov iz vseh slovenskih regij. Odbor je vodila Slavica Klančar, ki je bila tudi izvoljena za prvo predsednico strokovne sekcije. Ob ustanovitvi sta bila zapisana vizija in namen dela, ki mu sekcija sledi še danes: promocija zdravstvene nege urgentnih in življenjsko ogroženih pacientov, priprava in izvedba kontinuiranih strokovnih izobraževanj iz urgentne zdravstvene nege, izdelava strokovnih standardov obravnav in

Slika 178: Slavica Klančar (na sredini) – pobudnica za ustanovitev strokovne sekcije ter prva predsednica in članici IO Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v urgenci, Melanija Plančak (desno) in Vida Dolžan (levo) na strokovnem srečanju v Moravskih Toplicah, 1997 (Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v urgenci)

opreme, priprava enotne dokumentacije in informacijska povezava med izvajalci, spremljanje novosti na področju zdravstvene nege življenjsko ogroženih pacientov doma in v tujini, uvajanje novosti v prakso, spremljanje in ocenjevanje kakovosti ter spoštovanje etičnih norm, povezovanje z domačimi in mednarodnimi organizacijami, aktivno sodelovanje na evropskih in svetovnih kongresih s predavanji in pripravi programov ter znanstvenoraziskovalno delo in publiciranje. Na predlog Zbornice – Zveze se je Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v urgentni medicini leta 2004 preimenovala v Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v urgenci. Kmalu po nastanku je sekcija izbrala logotip.

Predsednice strokovne sekcije: Slavica Klančar (1995 – 2003), Draga Štromajer (2003 – 2007), Majda Cotič Anderle (2007 – 2011), Vida Bračko (od 2011 dalje).

Slika 40: Slika: Slavica Klančar (na sredini) – pobudnica za ustanovitev strokovne sekcije ter prva predsednica in članici IO Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v urgenci, Melanija

Plančak (desno) in Vida Dolžan (levo) na strokovnem srečanju v Moravskih Toplicah, 1997 (Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v urgenci).

Strokovno področje

Urgentna zdravstvena oskrba pokriva raznolika področja in zato za doseganje naštetih ciljev v sekciji deluje šest strokovnih delovnih skupin, ki pokrivajo specifično področje urgentne zdravstvene nege. Delovne skupine, ki jih vodijo člani IO, so: internistična, kirurška, skupina za življenjsko ogrožene paciente, skupina splošne nujne medicinske pomoči, skupina za triažo in skupina ortopedskih tehnologov.

Različna tematska področja urgentne zdravstvene oskrbe so obravnavana v okviru vsakoletnih dvodnevnih seminarjev, ki so organizirani vse od leta 1996. V tem času so bili izvedeni tudi trije kongresi strokovne sekcije z mednarodno udeležbo. Vsebina na seminarjih oz. kongresih je bila predvsem usmerjena k prepoznavi, obravnavi in reševanju življenjsko ogrožajočih stanj. Ob tem pa smo obravnavali tudi vsebine, pomembne za

kakovostno in varno obravnavo pacientov: komunikacija, etične dileme, medosebni odnosi in timsko delo, kompetence in odgovornost, izobraževanje, standardi, raziskovanje. Izvedeni so bili tudi trije enodnevni seminarji s področja ortopedске imobilizacije. V zadnjih letih so vsebine za ortopedске tehnologe predstavljene kot vzporedni sklop predavanj oz. učnih delavnic v okviru dvodnevni seminarjev. Ob vsakem srečanju je bil izdan tudi zbornik predavanj, kjer so objavljeni vsi prispevki. Udeležba na naših strokovnih dogodkih je bila vedno številčna in udeleženci so bili zelo zadovoljni tako s programom kot organizacijo.

Dokument zdravstvene nege ob sprejemu bolnika v urgentno obravnavo, ki ga je sekcija pripravila leta 1999, je poudaril pomembnost dokumentiranja izvedenih postopkov za boljšo kakovost in kontinuiteto dela in je bil podlaga za pripravo kasnejših dokumentov.

V okviru strokovnih ekskurzij, ki jih je organizirala sekcija v času delovanja, so si udeleženci lahko ogledali različne slovenske in tudi tuje bolnišnice, druge ustanove in zanimivosti ter se seznanili z različnimi strokovnimi praksami in izmenjali svoje izkušnje z drugimi.

Znanja in veščine za opravljanje dela v zdravstveni dejavnosti so zelo specifična in se stalno dopolnjujejo in poglobljajo skladno in v odvisnosti od razvoja stroke. Ortopedski tehnologi, nekoč mavčarji, so posebna skupina zdravstvenih tehnikov, ki nima formalnega specifičnega izobraževanja za delo, ki ga opravljajo. Delovna skupina mavčarjev in nekaterih posameznikov je v letih 2003/04 skupaj z Centrom za poklicno izobraževanje iz Ljubljane pripravila nacionalni poklicni standard, katalog znanj in določila iz-

vajalca za nadgradnjo poklicne kvalifikacije, ki je bila leta 2005 objavljena v Uradnem listu kot Nacionalna poklicna kvalifikacija (NKP) za ortopedskega tehnologa/tehnologinjo. Do danes je bilo podeljenih 60 certifikatov NPK.

Profil poklica zdravstvenega tehnika za delo v urgentni dejavnosti je v letu 2006 izdelala strokovna skupina imenovana s strani sekcije.

Leta 2005 je ugledala luč spletna stran strokovne sekcije: www.urgenca.org.

Organizacija urgentne dejavnosti v smislu boljše in varnejše zdravstvene obravnave je pred izvajalce postavila številne nove izzive. Takšen izziv predstavlja tudi triaža oziroma razvrščanje pacientov glede na klinično prizadetost in nujnost obravnave. Sekcija je aktivno pristopila k projektu Ministrstva za zdravje in leta 2011 v Ljubljani organizirala prvi tečaj, ki ga je vodil priznani strokovnjak iz Anglije. Še istega leta se je manjša skupina zdravstvenih delavcev udeležila inštruktorskega tečaja triaže v Manchestru. V začetku leta 2012 so slovenski inštruktorji, ki jih je trenutno 12, pripravili prvi samostojni tečaj v Mariboru. Sekcija je do sedaj pripravila in izvedla 14 tečajev »Triaža v sistemu nujne medicinske pomoči v Republiki Sloveniji - Tečaj triaže po načelih Manchestrskega triažnega sistema« in usposobila več kot 200 medicinskih sester/zdravstvenikov za izvajanje te odgovorne in zahtevne naloge. Inštruktorji sodelujejo tako z Ministrstvom za zdravje kot z urgentnimi centri pri vpeljevanju in spremljanju izvajanja triažnega procesa v praksi.

Kontinuirano izobraževanje, stalno sledenje novostim in praktično obnavljanje

znanja, ki je potrebno pri urgentnih in življenjsko ogrožajočih stanjih, ni pomembno samo za pacienta in njegovo preživetje, ampak tudi za zdravstvenega delavca, ker mu daje občutek, da je naredil za pacienta vse, kar je bilo možno. Določene spretnosti in izkušnje se lahko pridobijo samo z večkratnim izvajanjem/ponavljanjem posegov oziroma postopkov. Vsakoletni seminar Prepoznavna življenjsko ogroženega pacienta in reanimacija, ki poteka od leta 2011, vključuje tako obvezne vsebine iz temeljnih postopkov oživljanja za licenčno obdobje kot dodatne vsebine, ki pomagajo udeležencem pri prepoznavi ter ukrepanju ob nujnih stanjih.

Sekcija je leta 2016 pridobila mednarodno licenco za izvajanje Tečaja dodatnih postopkov zdravstvene nege pri obravnavi ogroženega poškodovanca (ATCN). Letos je v sodelovanju z mednarodnim odborom Advanced Trauma Care for Nurses (ATCN, slov. Tečaj dodatnih postopkov zdravstvene nege pri obravnavi ogroženega poškodovanca) izvedla tečaj za inštruktorje in skupaj s Slovenskim zdravniškim društvom ATLS (Advanced Trauma Life Support, slov. Nadaljevalni postopki oskrbe poškodovanca) pripravila prvi tečaj ATCN s slovenskimi inštruktorji, ki jih je trenutno devet. Slovenija je tako postala sedma država v Evropi, ki je vpeljala tečaj ATCN. Zadovoljstvo udeležencev je najboljši dokaz, da potrebujemo interaktivni timski pristop pri pridobivanju določenih znanj in spretnosti.

Sekcija vsa leta v okviru programskega odbora sodeluje na Mednarodnem simpoziju urgentne medicine v Portorožu, ki ga organizira Slovensko združenje za urgentno medicino. Skupaj s Sekcijo reševalcev v zdravstvu pripravljamo samostoj-

ne sklope s področja zdravstvene nege, sodelujemo v skupnih plenarnih predavanjih in na učnih delavnicah. Prispevki so objavljeni v vsakoletnem zborniku.

Poleg delovanja v slovenskem prostoru pa je bilo delovanje sekcije zelo aktivno tudi v mednarodnem merilu. Prva predsednica strokovne sekcije, Slavica Klančar, se je zavedala pomembnosti povezovanja s podobnimi tujimi združenji medicinskih sester. Tako je bila sekcija med ustanovnimi članicami Evropskega in svetovnega združenja za zdravstveno nego življenjsko ogroženega pacienta (EfCCNa, WFCCN) ter Evropskega združenja za urgentno zdravstveno nego (EuSEN) in ima v odborih vseh združenj predstavnika Slovenije, člana/ico IO Sekcije. Evropsko združenje EfCCNa je bilo ustanovljeno leta 1999 z namenom povezati medicinske sestre, ki delajo na področju zdravstvene nege življenjsko ogroženih pacientov. Sekcija vsa leta aktivno sodeluje z združenjem v okviru

različnih delovnih skupin, predstavnik Drago Satošek je že drugi mandat član IO. Slovenski udeleženci so s predavanji oz. posterji sodelovali na vseh sedmih evropskih kongresih združenja, ki se ga v organizaciji dveh strokovnih sekcij udeleži lepo število medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov iz cele Slovenije. 2005 in 2016 je sekcija uspešno organizirala redni letni sestanek predstavnikov vseh držav članic EfCCNa v Ljubljani.

Leta 2001 je bilo ustanovljeno svetovno združenje WFCCN, kjer predstavnik/ca Slovenije sodeluje v Svetu WFCCN pri različnih aktivnostih. Poster »Klinična pot bolnika z AKS (akutnim koronarnim sindromom) z vidika zdravstvene nege« je leta 2004 na svetovnem kongresu WFCCN dobil prvo nagrado med 64 razstavljenimi posterji.

V zahvalo za dolgoletno sodelovanje je Sekcija dodelila naziv Častni član Bogdani Winterleitner, Andreju Bručanu, Slavici

Klančar, Melaniji Plančak, Petri Kersnič, Vidi Dolžan, Darji Cibic in podelila Priznanja za dosežke na ožjem strokovnem področju Rozani Prešern, Erni Sreš, Silvi Mahnič, Julijanu Špesu, Vojku Anderletu, Ivanu Kovačiču, Tanji Vranešević Žmavc, Urošu Grošlju, Dragu Satošku. Zlati znak, najvišje priznanje Zbornice – Zveze, so prejele predsednice sekcije Slavica Klančar, Draga Štromajer, Majda Cotič Anderle in člani IO Miha Okrožnik, Stanka Košir, Maruša Brvar.

V zadnjih 20 letih je stroka urgentne medicine zelo napredovala in po zaslugi sekcije ji je sledila tudi urgentna zdravstvena nega, kar pomeni, da urgentnim pacientom lahko nudimo kompetentno, strokovno, varno in multidisciplinarno zdravstveno nego. Iz tega sledi tudi naš še nedokončani izziv, specializacija iz urgentne zdravstvene nege.

Literatura in vir

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v urgenci.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V DERMATOVENEROLOGIJ

Mojca Vreček

Opis logotipa

Za večjo prepoznavnost strokovne sekcije je IO sekcije 13. marca 2012 izbral logotip, ki se uporablja pri vodenju sekcije ter organizaciji strokovnih srečanj. Dermatologija je veja medicine, ki obsega predvsem zdravljenje različnih obolenj kože, lasišča, nohtov in znojnic ter povezanih motenj, ki se pojavljajo v različnih nivojih kože, zato se nam je zdel izbor logotipa, ki prikazuje prerez kože, zelo primeren in prepoznaven za našo strokovno sekcijo.

Slika 179: Članice strokovne sekcije na Trojanah, maj 2017. Od leve proti desni; spredaj: Mojca Vreček, Nevenka Verboten, Simona Muri, Irena Mohar, zadaj: Martina Zupančič, Liljana Kralj, Zdenka Špindler
(Foto: Vreček Mojca, Vir: Mojca Vreček)

Ustanovitev, vodenje in delovanje strokovne sekcije

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v dermatovenerologiji je bila ustanovljena leta 1995; predsedovala ji je Ivanka Pupis Škapin vse do leta 2006, ko je delo predsednice prevzela Simona Muri. Od leta 2014 vodi Sekcijo Mojca Vreček, zaposlena na Dermatovenerološki kliniki v UKC Ljubljana.

Sekcija je bila ustanovljena na pobudo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov, zaposlenih v dermatovenerologiji, saj so želeli svoje strokovno znanje nadgrajevati oziroma ga posredovati tudi drugim zdravstvenim delavcem. Dermatovenerologija je široka veja medicine in prav tako zdravstvena nega pacienta z dermatovenerološkimi spremembami. Obsega zdravljenje različnih obolenj kože, lasišča, nohtov in znojnic, zdravljenje motenj pigmentacij ter presnovnih in granulomskih kožnih bolezni, preglede pigmentnih znamenj, diagnostične posege za opredelitev kožnih sprememb, preglede in zdravljenje

kožnih tumorjev, zdravljenje golenje razjede in izvajanje skleroterapije, diagnostiko in zdravljenje kroničnega venskega popuščanja ter limfedema, kirurške in laserske posege na koži in venah, zdravljenje spolno prenosljivih okužb in laboratorijsko dejavnost.

Sodobnemu zdravljenju sledi sodobna zdravstvena nega. Naloge sekcije so povezovanje, izmenjava izkušenj, uvajanje novih metod dela ter posredovanje znanja in izkušenj širšemu krogu zaposlenih v dermatologiji tako v javnem kot v privatnem zdravstvenem sektorju.

Strokovna sekcija je v obdobju svojega 22-letnega delovanja izvedla 21 strokovnih srečanj in tri strokovne ekskurzije. Izbor vsebin za strokovna srečanja je potekal na predlog članov strokovne sekcije (IO, drugi sodelavci). Strokovna srečanja so vključevala teme, kot so zdravstvena nega pacienta z luskavico, golenjo razjedo in drugimi kroničnimi ranami, s spolno prenosljivimi okužbami, dermatologija pred poletjem, sodobni načini zdravlje-

nja v dermatovenerologiji in zdravstvena nega, estetska dermatologija, virusne okužbe, atopijski dermatitis, novosti v dermatološki zdravstveni negi ter druge aktualne teme. Strokovne ekskurzije so bile vodene na Dunaj, ogled bolnišnice ter farmacevtske družbe, v Naftalan v Ivanič-Grad na Hrvaškem ter Wittlinger Lymphedema clinic, Walchsee v Avstriji. Druženje je potekalo v prijetnem vzdušju, saj smo združili strokovnost s koristnim.

Delovno telo sekcije sestavlja 7 članov IO ter 2 strokovni sodelavki. Člani zastopajo različne regije kot tudi javno ter zasebno zdravstveno varstvo. Poleg Dermatovenerološke klinike v Ljubljani (UKC) sodelujejo tudi Oddelek za kožne in spolne bolezni v Mariboru (UKC), Dermatovenerološki oddelek v SB Celje, Ambulanta za dermatovenerologijo v SB Slovenj Gradec, Patronažno varstvo ZD Celje ter Dermatovenerologija Barteničev - Rogl d.o.o. v Ljubljani. Sestanki IO potekajo povprečno dvakrat letno, kjer se dogovarjamo o perečih in aktualnih

vsebinah, izmenjamo izkušnje ter primere dobre pa tudi slabe prakse. Vsekakor pa smo vedno polne načrtov za vnaprej.

Cilj strokovne sekcije v prihodnosti je še večje sodelovanje ter izmenjava znanja tudi na konkretnih kliničnih primerih, saj se kaže, da so določena poglavja v dermatovenerologiji bodisi regijsko centralizirana oziroma omejena zgolj na zasebno zdravstvo (estetska dermatologija). Želje

ter potrebe po znanju in širjenju obzorja skušamo čim bolj vplesti v bodoča strokovna srečanja in izobraževanja, saj želimo, da bi medicinske sestre in zdravstveni tehniki pridobili čim več strokovnih, aktualnih in zanimivih vsebin.

Literatura in viri:

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v dermatovenerologiji.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV NA INTERNISTIČNO INFEKTOLOŠKEM PODROČJU

Veronika Jagodic Bašič

Opis logotipa

Leta 2012 smo pristopili k izdelavi celostne grafične podobe strokovne sekcije ter izdelali svoj logotip, ki ima večplasten pomen – na eni strani predstavlja mikroorganizem, ki širi svoje lovke in ga skušamo s svojimi aktivnostmi zamejiti. Istočasno pa predstavlja tudi naše aktivno delovanje, ki se iz centra širi na vse strani.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Konec leta 1993 so se sestale štiri medicinske sestre, ki so začutile potrebo po združenju in dale pobudo za ustanovitev Sekcije internističnih medicinskih sester in medicinskih sester s področja infektologije. Osnovan je bil iniciativni odbor, ki je 11. 5. 1995 na Zbornico – Zvezo naslovil predlog za ustanovitev Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov na internistično infektološkem področju. V iniciativnem odboru so bile: Erna Kos Grabnar, Marija Bručan, Dragica Kuralt Štucin, Darinka Dobovišek, Bojana Zemljič, Irena Trobec, Slavica Naumov in Milica Ozmec. 19. 4. 1996 je bil organiziran ustanovni občni zbor in prvo strokovno srečanje, na katerem je bila izvoljena prva predsednica sekcije Erna Kos Grabnar, VMS z Interne klinike, Kliničnega centra v Ljubljani (Munih, 2007).

Slika 180: Sestanek IO Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov na internistično infektološkem področju, spomladi 2017. Od leve proti desni: Suzana Vrenko, Tea Šmon, Veronika Jagodic Bašič in Mateja Tramte, v zgornji vrsti Irena Knuplež, Leonida Perčič Šeligo, Tanja Hovnik Markota, Jana Lavtžar
(Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov na internistično infektološkem področju)

Dosedanje predsednice sekcije so bile: Erna Kos Grabnar (1996 – 2000) in (2000 – 2004), Jolanda Munih (2004 – 2008) in (2008 – 2013), Veronika Jagodic Bašič (2013 – 2017) in (od 2017 dalje).

Strokovno področje

Strokovna sekcija je vsako leto organizirala eno ali dve strokovni srečanja na visoki strokovni ravni, pogosto so bile v okviru srečanj poleg teoretičnih vsebin izvedene tudi učne delavnice. Sodelujemo na okroglih mizah, zlasti ob tematiki spolno prenosljivih bolezni, ki je kljub osveščanju še vedno pereča. Aktualna je tematika v zvezi s cepljenji, z odpornostjo antibiotikov, z novimi okužbami, ki se pojavljajo in zaradi globalizacije tudi hitro širijo po svetu. Poleg organizacije strokovnih srečanj smo v sekciji aktivni pri pripravi nacionalnih protokolov, po-

vezujemo se s strokovnjaki na sorodnih področjih v tujini, v poteku je včlanitev v strokovno evropsko združenje na področju revmatologije EULAR (The European League Against Rheumatism; Evropsko združenje proti revmatizmu).

Področje strokovne sekcije se prekriva s področji ostalih sekcij, zato skušamo delovati povezovalno in sodelovati s strokovnjaki z raznih področij. V svoje vrste je sekcija že vključila strokovnjake s področja preprečevanja in obvladovanja bolnišničnih okužb. Da bi bilo povezovanje še obsežnejše, se v sklopu sekcije načrtuje ustanovitev ožje delovne skupine za to področje.

Na ustanovnem občnem zboru je bilo izrečeno: »S sodelovanjem vseh, ki delajo na internistično infektološkem področju,

bomo skrbeli za napredek in razvoj stroke« in te besede ostajajo osnovno načelo našega delovanja v prihodnosti.

Literatura in viri

Arhov Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov na internistično infektološkem področju.

Munih, J., 2007. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov na internistično infektološkem področju. 80 let organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem. *Obzornik zdravstvene nege* 41(Suppl.I), pp. 69–71.

Slika 181: IO sekcije na seminarju na temo Zdravstvenovzgojno delo na področju internistične zdravstvene nege, 28. 3. 2008 v Slovenj Gradcu

(Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov na internistično infektološkem področju)

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V SOCIALNIH ZAVODIH

Gabrijela Valenčič

Iz razpoložljivih virov ni možno pridobiti opisa logotipa.

Ustanovitev, vodenje in delovanje strokovne sekcije

Urejanje in organiziranje zdravstvenega varstva starejših v socialnih zavodih in s tem zdravstvene nege je bilo do leta 1982 v pretežni meri odvisno od lokalnih možnosti in naklonjenosti lokalne skupnosti. Od leta 1983 se je urejanje preneslo na državno raven in prišlo je do razmejitve nalog med socialnim skrbstvom in zdravstvom. V tem obdobju so se pričeli bistveni premiki v strukturi zaposlenih v smeri večjega zaposlovanja izvajalcev zdravstvene nege.

Zametki povezovanja medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov, zaposlenih v socialnih zavodih, segajo v leto 1983, ko so se glavne medicinske sestre, zaposlene v socialnih zavodih, povezale in združile v sekcijo pod okriljem Skupnosti socialnih zavodov Slovenije. Sekcija je delovala preko IO, ki je štel 14 članic, predstavnic vseh regij. Delovanje sekcije je financirala Skupnost socialnih zavodov, tajniška in organizacijska dela je opravljal tajnik skupnosti. Namen združenja je bil predvsem poenotenje dela na področju zdravstvene nege v socialnih zavodih in dvig kakovosti obravnave uporabnikov. Od samega začetka delovanja so se združene medicinske sestre zavedale, da je ena izmed njihovih prioritetenih nalog izobraževanje.

Skozi delovanje strokovne sekcije so članice prišle do spoznanja, da je potrebno Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v socialnih zavodih preoblikovati v Strokovno sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v socialnih zavodih, pod okriljem strokovnega združenja. Tako je 6. 12. 1996 prišlo do ustanovitve Strokovne sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v socialnih zavodih, s prvo predsednico Mileno Križaj. Ta je ob ustanovitvi v svojem govoru poudarila: »Z ustanovitvijo strokovne Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v socialnih zavodih želimo povezati vse, ki delajo na področju zdravstvene nege v socialno varstvenih zavodih, poskrbeti za medsebojno spoznavanje in izmenjavanje mnenj in izkušenj. Želimo se strokovno izpopolnjevati, zato bomo organizirale predavanja in seminarje, na katere bomo vabile najrazličnejše strokovnjake. Spoznavati želimo nove teorije zdravstvene nege in še naprej razvijati proces zdravstvene nege. Sodelovati želimo na področju izobraževanja kadra za potrebe zdravstvene nege in oskrbe. Aktivno sodelujemo pri razreševanju strokovnih vprašanj s področja zdravstvene nege in oskrbe v Skupnosti

socialnih zavodov in v organih ter komisijah ZZN Slovenije. Povezujemo se s sorodnimi zdravstvenimi zavodi, ki se prav tako ukvarjajo z zdravstveno nego starostnika in z Gerontološkim društvom«.

Milena Križaj je bila na mestu predsednice sekcije vse do leta 2001, ko je vodenje sekcije prevzela Sabina Renčelj in ga leta 2003 predala Lilijani Leskovic. Lilijana Leskovic je bila predsednica sekcije do leta 2011. Pod njenim vodstvom je sekcija organizirala številna strokovna srečanja, posvete vodij zdravstvene nege in oskrbe ter 1. kongres gerontološke zdravstvene nege in oskrbe v Sloveniji. Nasledila jo je Jelka Črnivec, ki je zagotovo ena izmed najzaslužnejših, da smo na področju zdravstvene nege in oskrbe v socialnih zavodih pridobili dokument Aktivnosti zdravstvene nege in oskrbe na področju socialno varstvenih zavodih. Konec leta je 2014 vodenje sekcije prevzela Marjetka Smolinger Galun in ga v januarju 2016 predala Gabrijeli Valenčič. Leto 2016 je bilo leto, ko je sekcija praznovala 20. le-

tnico delovanja in jo obeležila z 2. kongresom gerontološke zdravstvene nege. Do leta 2017 je sekcija poleg dveh kongresov organizirala 38 strokovnih srečanj in številne posvete vodij zdravstvene nege. Članice IO sekcije aktivno sodelujejo na vseh področjih, ki so pomembni za gerontološko zdravstveno nego in oskrbo. Tako so v letu 2016 sodelovale v delovni skupini za pripravo predloga obravnave peritonealne dialize v socialnih zavodih, na področju dolgotrajne oskrbe, paliativne oskrbe in na številnih drugih področjih. Aktivno delujejo pri opozarjanju na sistemske prepreke, ki jih je potrebno urediti in na način, ki bo zagotavljal uporabnikom živeti varno življenje v varni starosti.

Vsem dosedanjim predsednicam in članicam IO sekcije so bile in so znane skupne aktivnosti za spremembo kadrovskih standardov in normativov, ki se v zadnjih desetletjih niso spreminjali v skladu s potrebami uporabnikov po zdravstveni negi in oskrbi.

V letu 2017, dobrih dvajset let po ustanovitvi strokovne sekcije, ostajajo aktualne vse želje, izrečene ob ustanovitvi. Posebna vloga sekcije je še vedno skrb za strokovni razvoj zdravstvene nege in oskrbe v socialnih zavodih in sodelovanje pri razvoju skrbi za starejše. Prizadevanja vodstvenih organov strokovne sekcije so usmerjena v posodobitev imena sekcije, ki bi simbolično predstavljalo vse izvajalce zdravstvene nege in oskrbe v socialnih zavodih, od bolničarjev negovalcev, zdravstvenih tehnikov do diplomiranih medicinskih sester.

Skrb za starejše je ena od osrednjih nalog družbe, ki se s staranjem družbe in podaljševanjem življenjske dobe srečuje z velikim izzivom. V tem izzivu je vloga vseh izvajalcev gerontološke zdravstvene nege in oskrbe nepogrešljiva.

Literatura in viri:

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v socialnih zavodih.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V KARDIOLOGIJI IN ANGIOLOGIJI

Tanja Žontar

Opis logotipa

Srce predstavlja kardiološkega bolnika, roke, ki ga objemajo, in medicinsko sestro ter zdravstveno nego v skrbi za kardiološkega bolnika. Z njim želimo simbolizirati poslanstvo Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v kardiologiji in skrbi za kakovostno in v pacienta usmerjeno zdravstveno nego tako na področju preventive kot zdravljenja, rehabilitacije in spremljanja pacienta. Sekcija ga uporablja že osem let.

**Sekcija medicinskih sester
in zdravstvenih tehnikov
v kardiologiji in angiologiji**

Ustanovitev, vodenje in delovanje strokovne sekcije

Letos mineva dvajset let, ko so medicinske sestre na Kliničnem oddelku za kardiologijo v UKC Ljubljani dale pobudo za ustanovitev strokovne sekcije na področju zdravstvene nege kardiološkega in angiološkega bolnika. Idejo so najprej predstavile kolegicam in kolegom na Kliničnem oddelku za žilne bolezni in na Kliničnem oddelku za kardiologijo Pediatrične klinike UKC Ljubljana. Sledilo je povabilo k sodelovanju še ostalim kardiološkim oddelkom slovenskih bolnišnic. Odziv je bil zelo dober. Prvi sestanek je bil spomladi 1997, na njem je bil sprejet načrt dela in sekcija je dobila ime Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v kardiologiji in angiologiji. 10. 10. 1997 je bilo vse pripravljeno za ustanovni občni zbor, ki je potekal na Otočcu.

Prva predsednica sekcije v obdobju med letom 1997 in 2005 je bila Lidija Marinč. Že na samem začetku je bila sprejeta odločitev, da bodo na strokovnih srečanjih aktivno sodelovale medicinske sestre in zdravstveni tehniki iz vseh zdravstvenih

ustanov v državi, kjer se zdravijo bolniki s srčno-žilnimi obolenji. Še vedno je širša regijska zastopanost pomembno vodilo pri izboru članov IO sekcije.

Strokovna srečanja so bila zanimiva, poučna in velikokrat tudi zelo prijetna zaradi medsebojnega druženja. Vsako leto sta bili organizirani dve strokovni srečanja s področja zdravstvene nege kardiološkega in angiološkega bolnika. Teme srečanj so bile predlagane s strani kolegic in kolegov, ki so delovali v praksi. Najpomembnejši cilji pa so bili: pridobivanje novega znanja, spretnosti in veščin, izmenjava izkušenj, spoznavanje dela v drugih ustanovah in prenašanje dobrih praks v svoje delovno okolje. Strokovna srečanja so omogočala tudi sklepanje novih poznanstev in prijateljstev. Že v času predsednikovanja Lidije Marinč je strokovna sekcija pričela aktivno sodelovati z Združenjem kardiologov Slovenije, udeleževanjem v preventivnih akcijah ob mednarodnem dnevu srca in na ostalih strokovnih srečanjih medicinskih sester, zdravstvenih tehnikov in tudi zdravnikov.

Slika 182: IO Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v kardiologiji in angiologiji na 5. mednarodnem kongresu kardioloških medicinskih sester Hrvaške v Zagrebu novembra 2014. Z leve proti desni: Druga Urška Hvala, Irena Trampuš, Tanja Žontar, Katja Janša Trontelj, Ana Ljubas, Ružica Evačić, Renata Lošić (Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v kardiologiji in angiologiji)

Po dveh mandatih je predsednikovanje prevzela doc. dr. Andreja Kvas, takrat zaposlena na Kliničnem oddelku za kardiologijo UKC Ljubljana, in sicer za obdobje od leta 2005 do 2009. S pomočjo članic IO sekcije je nadaljevala z organizacijo in izvajanjem strokovnih srečanj z interdisciplinarnim sodelovanjem, povezovanjem s kolegicami in kolegi iz tujine ter z aktivnim sodelovanjem v raznih preventivnih akcijah za preprečevanje bolezni srca in žilja. Ob koncu leta 2006 je bila sekcija povabljen v delovno skupino Nacionalnega združenja kardiovaskularnih medicinskih sester oz. v Svet za kardiovaskularno nego in pridružene profesije (CCNP – Council on Cardiovascular Nursing and Allied Professions of the European Society of Cardiology). V okviru sveta so ustanovili delovno skupino, v kateri prostovoljno sodeluje 12 članov, eno izmed mest zaseda tudi Slovenija z našo predstavnico Urško Hvala s Kliničnega oddelka za žilne bolezni v UKC Ljubljana. Andreja Kvas je dala pobudo, da so zborniki prispevkov, izdani ob strokovnih srečanjih, recenzirani in lektorirani ter na voljo na spletni strani sekcije in tako dosegljivi vsem zaposlenim na področju zdravstvene nege ter dijakom in študentom zdravstvene nege. Dodatno je nadgradila delo, ki ga je začrtala njena predhodnica Lidija Marinč s povezovanjem z drugimi sekcijami medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov in številnimi društvi.

V letu 2009 je vlogo predsednice sekcije prevzela Tanja Žontar, zaposlena na Univerzitetni kliniki za pljučne bolezni in alergijo Golnik. Takrat je bila sekcija že uveljavljena in njeno delo cenjeno med kolegicami in kolegi. Pot je nadaljevala in skušala nadgraditi delo predhodnic skupaj s člani IO. Na mestu predsednice je

bila dva mandata do letošnjega leta, ko bo to vlogo prevzela gospa Irena Trampuš, zaposlena na Kliničnem oddelku za kardiologijo UKC Ljubljana.

Na pobudo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov, ki delujejo v delovnih okoljih, kjer obravnavajo bolnike s srčnim popuščanjem, je bila 30. 11. 2010 pod okriljem sekcije ustanovljena Skupina medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov za področje zdravstvene nege bolnika s srčnim popuščanjem. Le-ta povezuje medicinske sestre v slovenskem prostoru, ki delujejo na področju zdravstvene vzgoje bolnikov s srčnim popuščanjem v ambulantah za srčno popuščanje in na kardioloških oddelkih. Skupina si je za nalogo zadala pripravo enotnih navodil pri obravnavi bolnika s srčnim popuščanjem, na področju zdravstvene vzgoje, kar ji je tudi uspelo. Skupina skupaj z Združenjem kardiologov Slovenije, Delovno skupino za srčno popuščanje vsako leto organizira strokovno srečanje, ki je namenjeno prav njim in na njih obravnavamo teme s področja zdravstvene nege, zdravstvene vzgoje in zdravljenja bolnika s srčnim popuščanjem. Skupaj smo posneli tudi zgoščenko, namenjeno bolnikom s srčnim popuščanjem. Skupino vodi Renata Lošič z Oddelka za kardiologijo in angiologijo v UKC Maribor.

21. 11. 2012 je bila pri sekciji ustanovljena Skupina medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v srčno-žilni invazivni diagnostiki. Delovna skupina si je za nalogo zadala povezovanje in izmenjavo izkušenj, poenotenja negovalne dokumentacije in navodil za negovalne postopke in intervencije ter izdelavo protokolov za določene aktivnosti na področju srčno-žilne invazivne diagnostike. Izdelali so protokol Priprava bolnika na invaziv-

ni srčno-žilni poseg. Skupino vodi Irena Blažič iz SB Izola.

Sekcija že od samega začetka sodeluje v projektu Referenčnih ambulant in skupaj s Katedro za družinsko medicino na Medicinski fakulteti v Ljubljani in Kliniklo za hipertenzijo iz UKC Ljubljana izvaja modul Arterijska hipertenzija, izobraževanje za diplomirane medicinske sestre/diplomirane zdravstvenike v referenčnih ambulantah družinske medicine.

V zadnjih letih je sekcija navezala prijateljske vezi tudi s kolegicami in kolegi z Hrvaške in zelo aktivno sodeluje z njihovim Združenjem kardioloških medicinskih sester Hrvaške. Redno se srečujemo na strokovnih srečanjih in si izmenjujemo delovne izkušnje. V prihodnje si želimo izpeljati tudi skupne projekte.

Tudi aktivno udejstvovanje na različnih strokovnih srečanjih in mednarodnih kongresih postaja zelo pomemben del delovanja sekcije in predstavlja še večji izziv v prihodnje, saj so izmenjave izkušenj, spoznavanje in predstavljanje novosti ter dobrih praks zelo pomemben del vseživljenjskega učenja in napredka na področju kakovostne, kontinuirane in k bolniku usmerjene zdravstvene nege kardiološkega bolnika. V načrtu imamo tudi nadaljevanje priprave protokolov na področju zdravstvene nege kardiološkega in angiološkega bolnika.

V letu 2017 praznujemo 20 let delovanja in smo ponosni na vse naloge, strokovna srečanja in projekte, ki smo jih skupaj uspešno izvedli.

Literatura in vir.

Arhiv sekcije MS in ZT v kardiologiji in angiologiji.

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER V MANAGEMENTU

doc. dr. Saša Kadivec

Opis logotipa

pri oblikovanju logotipa za Sekcijo medicinskih sester v managementu je avtorje vodila želja, da bi sekcijo predstavili kot moderno in aktivno enoto znotraj Zbornice - Zveze. Osnovna barva v logotipu je enaka barvi logotipa Zbornice - Zveze, odtenek modrine poudarja individualnost sekcije. Zaobljeni kvadrati v sredini logotipa predstavljajo povezanost, sinergijo in napredek, h kateri sekcija teži. Logotip je bil zasnovan leta 2000 v studiu Ark, avtorica je Manca Švara.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Sekcija je bila ustanovljena v letu 2000. Ustanovni občni zbor je potekal 15. 9. 2000. Strokovna sekcija za področje menedžmenta je bila ustanovljena kot 29. strokovna sekcija Zbornice - Zveze. Strokovno sekcijo so ustanovili mag. Peter Požun, Ana Ladi Škerbinek in Petra Kersnič. Ob ustanovitvi strokovne sekcije so predlagatelji zapisali, da se organizacija dela v zavodih, kjer se opravljajo zdravstvene storitve, počasi, a vztrajno prilagaja sodobnim trendom managementa. Za začetek svojega delovanja so si zastavili nalogo posredovanja menedžerkam in menedžerjem zdravstvene nege sodobna znanja, vedenja, veščine s področja vodenja organizacije ter vodenja ljudi (vir: arhiv Sekcije medicinskih sester v managementu, 2000).

Predsedniki/ce v času delovanja: mag. Peter Požun (2000 – 2008), mag. Miha Kaučič (2008 – 2012), dr. Saša Kadivec (od 2012 dalje).

Slika 183: Strokovno srečanje Sekcije medicinskih sester v managementu 28. 5. 2015
(Foto: neznan, Vir: doc. dr. Saša Kadivec)

Slika 184: Vseživljenjsko učenje in pridobivanje znanja
(Foto: neznan, Vir: doc. dr. Saša Kadivec)

Strokovno področje

Skozi vso zgodovino delovanja sekcije je poudarek na strokovnem izobraževanju/izpopolnjevanju menedžerjev zdravstvene in babiške nege.

Člani sekcije so aktivni tudi v mednarodnem prostoru. Prvi predsednik sekcije mag. Peter Požun je bil član borda European Nurse Directors Association (ENDE) od novembra 1999 pa do konca mandata vodenja sekcije. Mag. Miha Kaučič je član generalnega komiteja/ upravnega odbora ENDE od začetka svojega mandata dalje.

Ključni izobraževalni dogodki: Ustanovni občni zbor in strokovno srečanje, Ljubljana (2000); Tudi slovenska zdravstvena nega gre v EU (2001); Management smo ljudje, Radenci (2001); Upoštevajmo novosti (2002); Komuniciranje sprememb, Ljubljana (2002); Uvajajmo spremembe (2003); Stres na delovnem mestu, aktualnosti v managementu (2004); Ali in kako varujemo v slovenskih zdravstvenih ustanovah pacientove podatke (2004); Manager/ ka zdravstvene nege – javni/ a uslužbenec / ka v odnosu do organi-

zacije in sodelavcev (2005); Privatizacija javnega sektorja (2006); Ali potrebujemo spremembe na področju vodenja zaposlenih v zdravstvu – novi izzivi? (2008); Preprečimo, da nas stresa stres na delovnem mestu (2009); Od besed k dejanju: opolnomočenje managementa zdravstvene nege za uspešno sodelovanje pri upravljanju zdravstvenih zavodov (2010); Zdravstveni management – quo vadis? (2010); Odličnost v zdravstvu – odprti za nove ideje (2011); Z raznolikostjo do uspeha – poti za ustvarjanje pozitivnega delovnega okolja in razvoja zaposlenih (2012); Medicinska sestra vodja, Ljubljana (2013); Položaj managementa v zdravstveni negi danes (2014); Management zdravstvene nege danes za jutri (2014); Odgovornost managementa za spremembe (2016); Učne delavnice: Kategorizacija zahtevnosti zdravstvene nege (KZZN) in planiranje kadra so bile v letu 2016 organizirane dva krat. Kaj mora danes vedeti management v zdravstveni negi (2017); Priložnosti na področju managementa v zdravstveni negi (2017).

Literatura in viri:

Arhiv Sekcije medicinskih sester v managementu.

Kaučič, B.M., 2010. Preteklost, sedanjost, prihodnost - 10 let delovanja Sekcije medicinskih sester v managementu. In: B.M. Kaučič, N. Vidnar & S. Majcen Dvoršak, eds. *Zdravstveni menedžment - quo vadis?: zbornik prispevkov, Seminar Sekcije medicinskih sester v managementu, Maribor, 20. oktober 2010.* Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, Sekcija medicinskih sester v managementu, pp. 11–14.

Švara, M., 2010. O logotipu Sekcije medicinskih sester v managementu. Available at: <https://www.zbornica-zveza.si/sl/29-sekcija-medicinskih-sester-v-managementu/zgodovina> [9. 6. 2017].

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V NEVROLOGIJI

mag. Maja Medvešček Smrekar

Opis logotipa

Logotip je leta 2004 oblikovala članica IO naše sekcije Bojana Zobavnik. Logotip živčna celica (nevron) predstavlja nevrologijo in roko predstavlja pomoč medicinske sestre nevrološkemu bolniku.

Ustanovitev, vodenje in delovanje strokovne sekcije

Medicinske sestre in zdravstveni tehniki, ki smo zaposleni na nevroloških oddelkih in klinikah v celotni Sloveniji, smo od leta 1969 delovali v okviru Psihiatrične in nevrološke sekcije. V letu 2002 je Zbornica - Zveza, na predlog iniciativnega odbora, ki je menil, da se stroki vse bolj strokovno razlikujeta, sprejela sklep, da se ustanovi samostojna Nevrološka sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov. Tako smo 21. 3. 2003 pripravili 1. strokovno srečanje z naslovom Možganska kap - sodobni pristopi zdravstvene nege in zgodnja nevrorehabilitacija. V sklopu strokovnega srečanja smo izvedli prve volitve predsednika in članov IO. Za prvo predsednico sekcije je bila izvoljena Helena Tušar, v IO pa so bile izvoljene: Maja Medvešček Smrekar, Štefica Sršen, Renata Orosel, Judita Kolenc, Senada Žunić, Bojana Zobavnik in Katarina Medic. Upoštevali smo regionalno zastopanost sestave članic IO strokovne sekcije. V prvem štiriletnem mandatu smo pripravili šest strokovnih srečanj, ki so vključevala nekatera specialna področja nevrologije, kot so: možganska kap, multipla skleroza, Parkinsonova bolezen, epilepsija, glavobol, miastenija gravis.... Na vseh teh področjih smo z interdisciplinarnim pristopom celotnega zdravstvenega tima prikazali področje zdravstvene nege nevrološkega pacienta.

V letu 2005 smo se na pobudo Zbornice - Zveze iz Nevrološke sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov preimenovali v Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v nevrologiji.

Helena Tušar je vodila sekcijo tudi v drugem mandatu, za podpredsednico je bila imenovana Maja Medvešček Smrekar, izvoljene članice izvršilnega odbora so bile: Štefica Sršen, Renata Orosel, Senada Žunić, Bojana Zobavnik in Irma Kumer. Po devetih letih delovanja strokovne sekcije jo zdaj vodi predsednica mag. Maja Medvešček Smrekar, ki je bila za drugi mandat ponovno izvoljena v začetku leta 2017, za podpredsednico je bila imenovana Anita Pirečnik Noč, članice IO sekcije pa so: Stanka Habjanič, Irma Kumer, Dušica Ivančič, Darja Glavan, Melita Kokol, Rozalija Šket in Olga Žunkovič.

Do danes smo samostojno organizirali 13 strokovnih srečanj in eno ekskurzijo. V letošnjem letu smo v sodelovanju z Združenjem nevrologov Slovenije, Slovenskega zdravniškega društva in UKC Ljubljana organizirali 1. mednarodni simpozij vaskularne nevrologije z naslovom Zdravstvena nega v žilni nevrologiji I, Nevrološka ocena bolnika.

Na področju zdravstvene nege nevrološkega pacienta prihaja do velikih sprememb, ki so posledica širitve dejavnosti, sprememb v vsebini dela, novih metod zdravljenja, novih postopkov in posegov v zdravstveni negi in posledično uporabe nove opreme in pripomočkov za delo. Vse to zahteva od medicinskih sester vseživljenjsko učenje oziroma permanentno strokovno izpopolnjevanje. Permanentno izobraževanje in izpopolnjevanje je pomembno tudi za njihov osebni in profesionalni razvoj. Zdravstveni delavci, ki delujemo na nevrološkem področju, se tega zavedamo, saj smo željni nenehne-

ga strokovnega izpopolnjevanja z najrazličnejšimi specializacijami.

Zavedamo se, da je pred nami še veliko izzivov, a tudi velika priložnost, da se aktivno vključimo v prizadevanja za razvoj stroke zdravstvene nege in sodobno obravnavo nevrološkega pacienta.

Naš cilj je nadaljevati s srečanji ožjega in širšega strokovnega področja, mednarodnimi simpoziji in delavnicami za izvajalce zdravstvene nege. Izziv vidimo v izobraževanju medicinskih sester na specialnih področjih nevrološke zdravstvene nege in oblikovanju profilov medicinske sestre za obravnavo bolnikov s Parkinsonovo boleznijo, multiplo sklerozo, epilepsijo, možgansko kapjo in nevrorehabilitacijo.

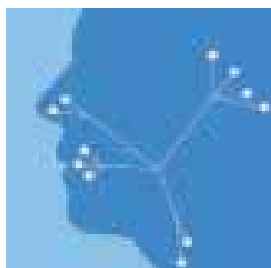
Literatura in viri:

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v nevrologiji.

*Slika 185: Članice IO Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v nevrologiji, 2017
(Foto: neznan, Vir: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v nevrologiji)*

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V OTORINOLARINGOLOGIJI

Nika Jug, Matjaž Mrhar

Opis logotipa

Logotip prikazuje katera področja obravnava otorinolaringologija: nos, usta, ušesa, žrelo in področje vratu. Modra barva predstavlja barvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov.

Ustanovitev in vodenje strokovne sekcije

Otorinolaringologija je medicinska veda, ki deluje na področju zdravljenja bolezni in poškodb ušes, nosu, grla in vratu. Otorinolaringološka zdravstvena nega zajema paciente vseh starosti, od malih otrok vse do starostnikov. Obsega operativni del, ki ga sestavljajo operacije žrelnice, sinusov, polžkovnega vsadka, mandljev, vstavitve cev, trahealne kanile ipd. in ne-operativni oz. ambulantni del, preiskava sluha, ravnotežja ipd.

*Slika 186: Udeleženci strokovnega srečanja Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v otorinolaringologiji v Mariboru, 2013
(Foto: neznan, Vir: Matjaž Mrhar)*

Sekcijo so na pobudo Stojke Škrokov in Matjaža Mrharja ustanovili člani otorinolaringoloških oddelkov slovenskih bolnišnic. V prvem mandatu je bil predsednik sekcije Matjaž Mrhar in člani IO sekcije: Breda Ponikvar in Marina Smogavec iz UKC Ljubljana, Andreja Trdin in Jasmin Mustafić iz UKC Maribor, Marjanca But iz SB Celje, Danica Lukšič iz SB Novo mesto, Nataša Veren iz SB Murska Sobota, Stojka Škrokov iz SB Izola.

Slika 187: Prikaz in edukacija medicinskih sester za vodenje delavnic Vestibularne vaje za bolnike v Celju, 2012

(Foto: neznan, Vir: Matjaž Mrhar)

V letu 2017 je predsednik sekcije Matjaž Mrhar, podpredsednica sekcije Sonja Krajnik, tajnica Nika Jug. Članice IO so: Breda Ponikvar in Sonja Krajnik - UKC Ljubljana, Andreja Trdin in Dunja Gornjak - UKC Maribor, Marjanca But - SB Celje, Danica Lukšič - SB Novo mesto, Nataša Veren - SB Murska Sobota in Alisa Salihović - SB Izola.

Strokovno področje

Sekcija spada med mlajše sekcije, saj je bila ustanovljena leta 2009 in deluje pod okriljem Zbornice – Zveze. V slovenskem prostoru predstavlja steber razvoja otorinolaringološke zdravstvene nege. S svojim delovanjem informira, izobražuje, osvežuje znanje in osvešča o novostih zaposlene v zdravstveni negi, ki se srečujejo z otorinolaringološkimi pacienti in tiste željne po širiti obzorja znanja.

V času od ustanovitve 2009 do 2017 je sekcija organizirala sedem strokovnih izobraževanj: Krvavitve iz otorinolaringološkega področja (2010); Celostna obravnava pacienta, obolelega za rakom grla in vratu (2011); Vloga zdravstvene

nege pri obravnavi bolnika z motnjo ravnotežja (2012). Leta 2012 smo izvedli tri delavnice v Celju, Mariboru in Ljubljani z naslovom Ravnotežne vaje. V sodelovanju z Sekcijo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v enterostomalni terapiji smo izvedli strokovno izobraževanje z naslovom Traheostoma v vseh življenjskih obdobjih (2013). Organizirali smo tudi strokovna izobraževanja z naslovom Celostna obravnava otokirurškega bolnika (2015), Celostna obravnava pacienta z obolenji nosu (2016) in Celostna obravnava pacienta z obolenji obnosnih votlin (2017). Sekcija je pripravljala tudi dva nacionalna protokola.

Cilji sekcije so v prihodnosti doseči večje poznavanje oz. seznanitev dijakov, študentov in zaposlenih na otorinolaringoloških oddelkih iz otorinolaringologije in poenotiti šolski sistem na omenjenem področju, saj je opazno pomanjkanje znanja med mladimi zaposlenimi. Programi visokih šol so različni in nekatere šole nimajo predmeta otorinolaringologije. Prav tako se sekcija nagiba k delovanju na področju organiziranja tečajev

za specialna znanja iz otorinolaringološkega področja. Prihodnost sekcije je tudi v organiziranju delavnic z področja otorinolaringologije za medicinske sestre in bolnike. Želja in znanja je veliko, časa premalo, pri majhnih oddelkih je strokovnjakov malo, zato upamo da sekcija ne bo zamrla in bo živela, delila znanje še mnogo let.

Literatura in viri:

Arhiv Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v otorinolaringologiji.

STROKOVNA SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER V PROMOCIJI ZDRAVJA IN ZDRAVSTVENI VZGOJI

Majda Šmit, Sanja Vrbovšek

Opis logotipa

Logotip avtorja Tomaža Kvasa je sestavljen iz napisa »Seksija medicinskih sester v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji«, ki obkroža podobe petih oseb v različnih življenjskih obdobjih na podlagi petih poti v barvah mavrice. Logotip simbolizira ciljne populacije v različnih življenjskih obdobjih, ki jih obravnavamo medicinske sestre, delujoče na področju promocije zdravja in zdravstvene vzgoje, ter zdrav in aktiven življenjski slog, h kateremu jih spodbujamo. Poti v barvah mavrice pa predstavljajo raznolikost življenjskih slogov posameznikov, raznolikost zdravstvenovzgojnih pristopov, ki jih medicinske sestre uporabljamo pri svojem delu s ciljem opolnomočenja posameznikov, družin, skupin in skupnosti.

Ustanovitev, vodenje in delovanje strokovne sekcije

Leta 2016 so se uresničila dolgoletna prizadevanja številnih izvajalcev zdravstvene vzgoje za ustanovitev samostojne strokovne sekcije medicinskih sester v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji. Zanje so si prizadevale zdaj že dolgo upokojene kolegice, ki so uvajale in izvajale zdravstveno vzgojo na primarni ravni zdravstvene dejavnosti, tako za otroke in mladostnike kot za odrasle, v zdravstvenih ustanovah, vzgojno-izobraževalnih institucijah, delovnih organizacijah in lokalnih skupnostih.

Slika 188: Veselje iniciativnega odbora ob ustanovitvi Sekcije medicinskih sester v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji na volilni skupščini Zbornice – Zveze, 19. 3. 2016. Od leve proti desni: Ksenija Noč, Tadeja Bizjak, Andreja Kvas, Sanja Vrbovšek, Ria Jagodic, Majda Šmit, manjkata Mirna Nemanič in Tamara Štemberger Kolnik (Foto: neznan, Vir: Seksija medicinskih sester v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji)

Pomembno prepoznavnost zdravstvene vzgoje na primarni ravni zdravstvene dejavnosti je doprinesla uspešno organizirana mednarodna konferenca medicinskih sester v zdravstvenem varstvu šolskih otrok in mladine "School Nurse" leta 2013, ki smo jo organizirali v Cankarjevem domu v Ljubljani. Udeležile so se je kolegice in kolegi iz 18 držav (in vseh celin), izvajalci zdravstvene vzgoje in preventive pri šolskih otrocih in mladini. Konferenca je bila dobro izhodišče za nadaljnje delovanje *Delovne skupine za zdravstveno in zobozdravstveno vzgojo in preventivo*, ki je bila ustanovljena po konferenci in je delovala v okviru Strokovne sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v družinski medicini.

Članice te delovne skupine smo 31. januarja 2016 pripravile pobudo za ustanovitev samostojne Strokovne sekcije medicinskih sester v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji, ki je bila sprejeta in potrjena na letni skupščini Zbornice – Zveze 19. marca 2016. Tadeja Bizjak, Ria Jagodic, Andreja Kvas, Mirna Nemanič, Ksenija Noč, Tamara Štemberger Kolnik, Sanja Vrbovšek in Majda Šmit, članice iniciativnega odbora, ki smo organizirale mednarodno konferenco »School Nurse« in nato delovale v Delovni skupini za zdravstveno in zobozdravstveno vzgojo in preventivo, smo 17. junija 2016 v Ljubljani organizirale prvo strokovno srečanje Strokovne sekcije medicinskih sester v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji z naslovom »Zdravstvena vzgoja – kje smo?«. Takrat so bile izvedene tudi volitve za predsednika in izvršni odbor (IO) sekcije. Za prvo predsednico sekcije je bila izvoljena Majda Šmit, dipl. m.s., zaposlena v zdravstvenovzgojnem centru Zdravstvenega doma Ljubljana Vič Rudnik, za člane IO sekcije pa Tadeja

Bizjak (ZD Piran), Sandra Gaber Flegar (ZD Murska Sobota), doc. dr. Andreja Kvas (Zdravstvena fakulteta Univerze v Ljubljani), Mirna Nemanič (ZD Metlika), Ksenija Noč (ZD Jesenice), Renata Škrget (ZD Ljutomer), Boštjan Viher (ZD Ormož) in Sanja Vrbovšek (NIJZ).

V sekciji združujemo in povezujemo izvajalke in izvajalce promocije zdravja in zdravstvene vzgoje vseh populacijskih skupin, na različnih vsebinskih področjih in na vseh ravneh zdravstvene dejavnosti. Prizadevamo si za strokovni razvoj na področju promocije zdravja in zdravstvene vzgoje in podporo medicinskim sestram in babicam – izvajalkam in izvajalcem promocije zdravja in zdravstvene vzgoje. Pri svojem delu sledimo naslednjim zastavljenim ciljem: raziskovalno utemeljeno ugotavljanje stanja in potreb na področju promocije zdravja in zdravstvene vzgoje v Sloveniji, spremljanje in soustvarjanje novosti na strokovnem področju, organizacija in izvedba izobraževanj s področja promocije zdravja in zdravstvene vzgoje za strokovnjake zdravstvene in babiške nege, priprava kompetenčnega profila izvajalcev promocije zdravja in zdravstvene vzgoje, aktivno vključevanje v kadrovske politike na nacionalni ravni na področju promocije zdravja in zdravstvene vzgoje, poenotenje dokumentiranja in zbiranja podatkov in rezultatov dela v sodelovanju z NIJZ, sodelovanje z drugimi strokovnimi sekcijami, regijskimi društvi, zdravstvenimi in izobraževalnimi institucijami, NIJZ, nevladnimi organizacijami, Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Ministrstvom za zdravje in Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport ter vsemi ostalimi relevantnimi institucijami.

V sekciji se zavedamo pomena ohranjanja in krepitev vloge medicinskih sester/

zdravstvenikov na področju zdravstvene vzgoje ter potenciala, ki ga imamo na področju zdravstvene vzgoje.

V prvem letu delovanja smo samostojno organizirali tri strokovna srečanja in soorganizirali eno strokovno srečanje. Sodelovali smo s predstavniki s področja zdravstvene vzgoje z NIJZ glede sprememb Splošnega dogovora za pogodbeno leto 2016. Prav tako smo pripravili iztočnice za nacionalno Strategijo razvoja osnovne zdravstvene dejavnosti v Sloveniji do leta 2027 za področje zdravstvene vzgoje, pripravili stališča Zbornice – Zveze glede sodelovanja med zdravstvenimi domovi in vzgojno-izobraževalnimi institucijami v zvezi s pripravo in izvedbo sistematskih pregledov osnovnošolskih in srednješolskih otrok ter mladine, posredovali pripombe k predlogu Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. V glasilu Utrip smo objavili tri članke ter napisali tri izjave za javnost ob različnih svetovnih dnevih. Predsednica sekcije je sodelovala v programskem odboru 19. mednarodne Biennial School Nurses International conference, ki je bila od 24. do 28. julija 2017 v San Franciscu. Članici IO sekcije sta tam aktivno sodelovali s predavanjema (Tadeja Bizjak je predstavila Izvajanje zdravstvene vzgoje v Sloveniji in primer zdravega zajtrka, ki ga izvaja v ZD Piran, Majda Šmit pa skupaj s kolegico pilotni projekt »Pokončna drža«) in učno delavnico.

Vir:

Arhiv Sekcije medicinskih sester v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji.

VIII.III.

Javna pooblastila – Zbornica zdravstvene in babiške nege

Andrej Vojnovič

Zdravstvena nega in babištvo nista usklajena z EU

Ljubljana – Področje zdravstvene nege in babištva v Sloveniji še vedno ni usklajeno z direktivami EU na tem področju. Zbornica zdravstvene nege Slovenije - Zveza društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije je zato na včerajšnji tiskovni konferenci opozorila na posledice za dejavnost zdravstvene nege in babištva, če bo to področje ostalo neusklajeno s sektorskimi direktivami EU tudi po vstopu države v Unijo. Med drugim bo zaradi neusklajenosti v izobraževalnih programih oviran

prost pretok delovne sile. Slovenski državljani in državljani EU pa v slovenskih zdravstvenih zavodih ne bodo deležni enako kakovostnih uslug zdravstvene in babiške nege, kot jih predpisujejo evropski standardi. Kot je povedal podpredsednik zbornice Peter Požun, že od leta 1998 dajejo pobude pristojnim, a v izobraževalnih institucijah in na obeh pristojnih ministrstvih – za zdravje ter za šolstvo, znanost in šport – niso imeli posluha za nujno potrebne spremembe. **STA**

Delo

sobota, 15. marca 2003

Zbornica – Zveza ima v skladu z določili Zakona o zdravstveni dejavnosti, v nadaljnjem besedilu: ZZDej (Zakon, 2005), status pravne osebe zasebnega prava, ki deluje po Zakonu o društvih (Zakon, 2011). Dolgoletno delovanje na področju zagotavljanja strokovnosti in kakovosti v zdravstveni negi ter babištvu na območju celotne države ji vzpostavlja status reprezentativne strokovne organizacije izvajalcev zdravstvene in babiške nege v R Sloveniji. ZZDej pa vzpostavlja pravno podlago, da minister, pristojen za zdravje, zbornici ali strokovnemu združenju podeli javno pooblastilo za izvajanje postopkov regulacije izvajalcev posamezne poklicne skupine v zdravstvu. Namen podelitve javnega pooblastila je zagotovitev avtonomnim strokovnim organizacijam (zbornicam, strokovnim združenjem ...) izvajanje upravnih nalog z namenom večje učinkovitosti, strokovnosti in samoregulacije posamezne poklicne skupine. Avtonomnost stroke pri izvajanju regulacije omogoča tudi večjo zmožnost razumevanja kompleksnosti problematike ter zmožnost za spremembo praks.

Regulacija je namenjena tako izvajalcem zdravstvenih storitev kot uporabnikom, ki jih ščiti pred tveganjem slabega izvajanja dejavnosti (prakse), in sicer tako, da postavlja dogovorjene standarde, kompetence izvajalcev, registrira kompetentne za izvajanje dejavnosti, dovoljuje uporabo poklicnih nazivov le tistim, ki so registrirani, in enakopravno uveljavlja sankcije, kot je na primer izbris posameznika iz registra, če le-ta ne izpolnjuje standardov poklicne dejavnosti (Zdravstvena, 2012).

Začetki izvajanja nalog javnega pooblastila segajo v leto 2005, ko je Ministrstvo za zdravje RS izdalo odločbo, s katero je Zbornici - Zvezi s 1. 7. 2005 podelilo javno pooblastilo za dobo 3 let z možnostjo podaljšanja. Na podlagi določil 87. e člena ZZDej je bilo podeljeno javno pooblastilo za vodenje registra izvajalcev zdravstvene in ba-

Slika 189: Opozorjanje strokovne organizacije na neusklajeno zakonodajo s področja zdravstvene in babiške nege z direktivami Evropske Unije (Vir: STA, Delo, 15. 3. 2003)

biške nege, vodenje registra za zasebne izvajalce, izdajanje potrdil o vpisu in izbrisu iz registra, izvajanje strokovnega nadzora s svetovanjem ter izdajanje, podaljševanje in odvzem licence izvajalcem. Pravni akti povezani z opravljanjem storitev iz oddanega javnega pooblastila - Pravilnik o registru izvajalcev v dejavnosti zdravstvene in babiške nege, Pravilnik o licencah izvajalcev v dejavnosti zdravstvene in babiške nege, Pravilnik o strokovnem nadzoru s svetovanjem v dejavnosti zdravstvene in babiške nege so bili objavljeni v Uradnem listu šele 20. 3. 2007 (Pravilnik, 2007). Zbornica - Zveza je 21. 6. 2007 pričela z izvajanjem javnih pooblastil in sprejemanjem prvih vlog za vpis v Register izvajalcev v dejavnosti zdravstvene in babiške nege in vlog za podelitev prve licence za samostojno opravljanje dela na področju zdravstvene oziroma babiške nege. Ministrstvo za zdravje RS je dne 25. 3. 2009 z odločbo Zbornici - Zvezi ponovno podelilo javno pooblastilo za dobo 3 let z možnostjo podaljšanja. Med podeljenimi upravnimi nalogami je bil tudi podeljen sklop načrtovanje specializacij in specialističnih izpitov. Že v letu 2008 je bila sklicana delovna skupina za načrtovanje specializacij, v letih 2008 in 2010 so bila opravljena poizvedovanja glede specializacij v kliničnih okoljih, s pravno službo Ministrstva za zdravje so potekala usklajevanja glede sprejema Pravilnika o specializacijah izvajalcev zdravstvene in babiške nege.

Dne 4. 5. 2012 je Zbornici - Zvezi potekla odločba o podelitvi javnega pooblastila, naloge javnega pooblastila pa je začelo izvajati Ministrstvo za zdravje, ki je v letu 2013 tudi sprejelo Odredbo o seznamu izvajalcev zdravstvenih poklicev, ki morajo biti vpisani v register in imeti veljavno li-

cenco (Odredba, 2013), v kateri pa poklic »tehnika zdravstvene nege/tehnice zdravstvene nege, zdravstvenega tehnika, medicinske sestre« ni več opredeljen kot poklic, ki bi za samostojno delo potreboval licenco, ampak zadostuje zgolj vpis v register. V javni razpravi ob sprejemanju odredbe si je Zbornica - Zveza prizadevala, da bi izvajalci zdravstvene nege s srednjo strokovno izobrazbo bili še naprej licencirani, na omenjeni način pa bi bilo zagotovljeno njihovo stalno strokovno izobraževanje ter izpopolnjevanje, vendar s svojimi prizadevanji ni uspela.

V letu 2015 je ministrica za zdravje Milojka Kolar Celarc Zbornici - Zvezi vnovič podelila javno pooblastilo za obdobje 3 let. Vzpostavljen je bil bolj sistematičen pristop k izvajanju strokovnih nadzorov s svetovanjem, saj je bilo že v razpisu o podelitvi javnega pooblastila opredeljeno, da se na leto izvede 10 strokovnih nadzorov s svetovanjem pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti in 40 strokovnih nadzorov pri posameznem izvajalcu zdravstvene in babiške nege (zdravstveni delavec). V preteklosti so se redni strokovni nadzori s svetovanjem, ki so namenjeni presoji zagotavljanja kakovosti in varnosti v zdravstveni in babiški negi, izvajali večinoma zgolj v zdravstvenih in socialnovarstvenih zavodih, število zavodov, pri katerih se je lahko izvedel strokovni nadzor pa je bilo bistveno manjše. Pri izvajanju strokovnih nadzorov s svetovanjem so komisije z namenom zagotavljanja kakovosti in poenotenih pristopov k presoji, upoštevale tudi strokovna priporočila in vodila za izvajanje strokovnih nadzorov s svetovanjem v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi, ki so nastala ob sodelovanju strokovnjakov s področja kakovosti in varnosti v R Sloveniji.

V decembru 2016 je bil na Ministrstvo

za zdravje posredovan predlog in strokovna utemeljitev štirih specializacij na ožjih strokovnih področjih zdravstvene nege, Ministrstvo za zdravje je maja 2017 potrdilo predloga priprave specializacij s področja obravnave in vodenja pacienta s kronično nenalezljivo boleznijo in (referenčne ambulante) ter specializacije zdravstvene nege s področja urgentnih stanj. Direktiva 2013/55/EU o priznavanju poklicnih kvalifikacij upravičeno poudarja, da se je poklic medicinskih sester v zadnjih treh desetletjih precej razvil: zdravstvena oskrba na domu, uporaba kompleksnejših terapij in nenehni razvoj tehnologije terjajo zmožnost prevzemanja večje odgovornosti medicinskih sester (Direktiva, 2013). Zdi se, da so prizadevanja stroke zdravstvene nege za razvoj kliničnih specializacij kot oblike naprednih znanj, ki nedvomno pripomorejo k bolj kakovostni in varni zdravstveni obravnavi ter še večji strokovni usposobljenosti izvajalcev, nekoliko bližje uresničitvi.

Podeljeno javno pooblastilo na področju regulacije zdravstvene in babiške nege (vpis v register, podeljevanje, podaljševanje in odvzem licenc za samostojno opravljanje dela, izvajanje strokovnih nadzorov s svetovanjem, načrtovanje specializacij in specialističnih izpitov) tako krovni organizaciji omogoča pridobitev tudi formalnega statusa regulatorja na področju zdravstvene in babiške nege z ustreznimi zakonskimi pooblastili, kar je skladno z ureditvijo velike večine držav po svetu, v katerih avtonomna telesa medicinskih sester in bobic izvajajo regulacijo, naloga vlad oziroma ministrstev pa je vzpostavitev ustreznega normativnega okvirja in nadzor na regulacijo. Mednarodni svet medicinskih sester (International Council of Nurses - ICN) tako

ugotavlja, da so za tiste pristojnosti, za katere obstaja ustrezna zakonodaja s področja zdravstvene nege, regulatorna telesa večinoma avtonomna, njihov glavni vir financiranja pa so upravne takse, pridobljene v registracijskih postopkih (ICN, 2009).

Podeljeno javno pooblastilo predstavlja priznanje utemeljenih pričakovanj stroke zdravstvene in babiške nege ter poklicne skupine medicinskih sester in babic do samoregulacije poklica, saj naj vprašanja, ki se nanašajo na dejavnost zdravstvene in babiške nege, regulira stroka.

ZZDej sicer določa merila, ki jih mora izpolnjevati zbornica oziroma strokovno združenje za podelitev javnega pooblastila, toda o podelitvi javnega pooblastila na podlagi diskrecijske pravice odloča minister, pristojen za zdravje. V nasprotju s primerljivimi poklicnimi zbornicami, ki so jim naloge javnega pooblastila podeljene na podlagi zakona, npr. Zakona o zdravniški službi (Zakon, 2006), Zakona o lekarniški dejavnosti (Zakon, 2016), Zakona o socialnem varstvu (Zakon, 2007), o podelitvi javnega pooblastila Zbornici – Zvezi odloča o minister, pristojen za zdravje na podlagi diskrecijske pravice, javno pooblastilo pa se podeljuje za časovne obdobje, ki ne omogoča načrtovanega dolgoročnega razvoja.

Prizadevanja krovne organizacije izvajalcev zdravstvene in babiške nege bodo tudi nadalje usmerjena v prizadevanja za enakopravnejšo obravnavo poklicnih skupin, ki so enotno regulirane na podlagi evropskih direktiv o avtomatičnem priznavanju poklicnih kvalifikacij in prejem lastnega zakona o zdravstveni negi ter babištvu, na podlagi katerega bodo vzpostavljene ustrezne pravne podlage

za sistematični in načrtovani razvoj regulacije poklica medicinske sestre ter babice Sloveniji.

Literatura in viri:

Direktiva Evropskega parlamenta in sveta o spremembi Direktive 2005/36/ES o priznavanju poklicnih kvalifikacij in Uredbe (EU) št. 1024/2012 o upravnem sodelovanju prek informacijskega sistema za notranji trg. Uradni list Evropske unije 2013/55/EU; 2013.

ICN. Regulation series. *The role and identity of the regulator: an international comparative study.* Geneva: International Council of Nurses; 2009: 16-9.

Odredba o seznamu izvajalcev zdravstvenih poklicev, ki morajo biti vpisani v register in imeti veljavno licenco, 2013. Uradni list Republike Slovenije, št. 16.

Pravilnik o licencah izvajalcev v dejavnosti zdravstvene in babiške nege, 2007. Uradni list RS, št. 24.

Pravilnik o registru izvajalcev v dejavnosti zdravstvene in babiške nege, 2007. Uradni list RS, št. 24.

Pravilnik o strokovnem nadzoru s svetovanjem v dejavnosti zdravstvene in babiške nege, 2007. Uradni list RS, št. 24.

Zakon o društvih (uradno prečiščeno besedilo), 2011. Uradni list RS, št. 64.

Zakon o lekarniški dejavnosti, 2016. Uradni list RS, št. 85.

Zakon o socialnem varstvu (uradno prečiščeno besedilo) (ZSV), 2007. Uradni list RS, št. 3.

Zakon o zdravniški službi (uradno prečiščeno besedilo) (ZZdrS), 2006. Uradni list RS, št. 72.

Zakon o zdravstveni dejavnosti (uradno prečiščeno besedilo) (ZZDej-UPB2), 2005. Uradni list Republike Slovenije št. 23.

Zdravstvena nega v luči zahteve po deregulaciji zdravstvenih poklicev. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije; 2012, Available at: http://www.zborniczveza.si/sites/default/files/doc_attachments/dokument_zbornicezveze_zdravstvena_nega_v_luci_zhteve_po_deregulaciji.pdf [7. 7. 2017].

VIII.IV.

Delovne skupine

Darinka Klemenc, Irena Keršič

DELOVNA SKUPINA ZA OHRANJANJE ZGODOVINE ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

Irena Keršič

Na svečani akademiji 11. decembra 2009, ob 50-letnici DMSBZT Koper, v Kongresnem centru Bernardin v dvorani Evropa v Portorožu, v skupini prepoznavnih in zaslužnih medicinskih sester Silve Vuga, Majde Šlajmer Japelj, Marije Miloradović in Petre Kersnič izrečena pobuda za ustanovitev delovne skupine za ohranjanje zgodovine zdravstvene in babiške nege pri strokovni organizaciji. Pobudnica je bila Silva Vuga, ki je 10. 6. 2010 na Zbornico – Zvezo naslovila dopis z naslovom »Historično proučevanje zdravstvene in babiške nege« in v njem poimenovala skupino, zainteresirano za delovanje na tem področju: Ireno Keršič, Marijo Miloradović, Majdo Šlajmer Japelj, Petro Kersnič in Silvo Vuga. V pobudi je med drugim zapisala: »da delujejo v slovenskem prostoru med seboj povezana zgodovinska združenja, ki so stičišča tudi za zdravstveno in babiško nego: Medikohistorična sekcija Slovenskega zdravniškega društva, Znanstveno društvo za zgodovino zdravstvene kulture Slovenija in Zgodovinsko društvo dr. Franca Kovačiča, da na področju zdravstvene in babiške nege še nimamo sistematičnega, organiziranega zgodovinskega delovanja in se za te naloge trudijo le posamezniki in posameznice, da je vse več vzpodbujanj za organiziranje strokovnega združenja, ki bo delovalo na področju zgodovinskega ozadja zdravstvene in babiške nege, saj se bližajo pomembna zgodovinska obeležja za zdravstveno in babiško nego«.

UO Zbornice - Zveze je potrdil zainteresirano skupino kot delovno skupino z možnostjo sprememb v organizacijskem oz. statusnem pogledu in potrdil namen in pot k cilju: sistematičnemu zbiranju podatkov, ohranjanju in povezovanju zgodovinskih gradiv in dogodkov od začetka strokovne organizacije pa vse do danes. Ustanovitveni sestanek prve delovne skupine je bil 11. 1. 2011 ob 13.00 uri v prostorih Zbornice – Zveze, Ob železnici 30 A v Ljubljani. Datum je bil izbran premišljeno z veliko simbolne sporočilne vrednosti, ali kot je zapisala Silva Vuga: »simbolika osmih enic, saj je bil za nekatere članice to tudi prvi (1.) obisk v novih prostorih strokovne organizacije. Delovna skupina v sestavi: Marija Miloradović, Majda Šlajmer Japelj, Petra Kersnič, Silva Vuga in Irena Keršič je za vodjo delovne skupine imenovala Ireno Keršič in evidentirala pridružene člane delovne skupine: Marjeto Berkopec, Branko Červ, Marjeto Kokoš, Janez Strajnarja, Zdenko Seničar in Ljubico Šavnik.

Na ustanovnem sestanku so bili oblikovani dogovori za nadaljnje delo s poudarkom na pomenu sistematičnega, kronološkega, etičnega in objektivnega pristopa k

Slika 190: Vitrina s predstavitvijo čepic medicinskih sester v prostoru knjižnice Zbornice - Zveze, 2015

(Foto: Irena Keršič, Vir: Irena Keršič)

Slika 191: Sestanek razširjene delovne skupine
januarja 2017
(Foto: Irena Kršič, Vir: Irena Keršič)

zgodovinskemu proučevanju zdravstvene in babiške nege. Vzporedno je bila izpostavljena prioriteta naloga delovne skupine: iskanje, zbiranje in arhiviranje že obstoječih gradiv, fotografij in predmetov, ki so značilni za stroko zdravstvene in babiške nege. Vizija delovanja in cilj delovne skupine je ustanovitev inštituta za zgodovino zdravstvene in babiške nege pri Zbornici – Zvezi.

Delovna skupina se je v času delovanja spreminjala. Članice stalne delovne skupine po sklepu 4. seje UO Zbornice – Zveze z dne 13. 7. 2016 so: Irena Keršič, Majda Šlajmer Japelj, Silva Vuga, Darinka Klemenc, Marjeta Kokoš, doc. dr. Jadranka Stričević, Ljubica Šavnik, Marjeta Berkopec, Zdenka Seničar, Gordana Njenjić, Andreja Mihelič Zajec. Zgraditi je potrebno nacionalno mrežo sodelujočih članov razširjene delovne skupine z imenovanimi predstavniki za zgodovino v posameznem regijskem strokovnem društvu. Trenutno so imenovane predstavnice v DMSBZT Celje, kjer zgodovino pokriva Zdenka Salobir, v DMSBZT Ko-

per Boja Pahor, v DMSBZT Ptuj - Ormož Marija Kokol, v DMSBZT Novo mesto Marjeta Berkopec in Zdenka Seničar, v DMSBZT Maribor poleg Silve Vuga še Marjeta Kokoš in doc. dr. Jadranka Stričević. V društvih, kjer nimajo imenovane predstavnice za zgodovino, to področje pokrivajo predsednice društva. Babice zastopa Gordana Njenjić.

Pregled opravljenega dela delovne skupine nam do danes nudi vpogled v posamezna delovna področja osebnih zadolžitve članic delovne skupine, ki obsegajo pripravo navodil za iskanje, ohranjanje, dokumentiranje in arhiviranje primarnih dokumentarnih virov s področja zdravstvene in babiške nege v enajstih regijskih strokovnih društvih in enaintridesetih strokovnih sekcijah, pripravi predlogov za razpis diplomskih del s področja zgodovine zdravstvene in babiške nege za študente visokošolskega študijskega programa, iskanje primarnih virov strokovne organizacije in slovenskih medicinskih sester in babic tako doma kot v tujini, iskanje, zbiranje in ohranjanje gra-

diva o posameznih medicinskih sestrah in babicah, ki so zaznamovale slovensko zdravstveno in babiško nego, iskanje posameznih številčk glasila Babiški vestnik in Medicinska sestra na terenu zaradi digitalizacije gradiva, oblikovanje izhodišč za knjigo ob 90-letnici strokovne organizacije, digitalizacijo fotografskega gradiva, oblikovanje delovnih skupin za ohranjanje zgodovine pri regijskih strokovnih društvih in predstavitev opravljenega dela v lastnih okoljih. Intenzivnost dela in sodelovanja se odraža v DMSBZT Maribor, Novo mesto in Celje, v ostalih društvih je bil poudarek dela na iskanju primarnih virov o ustanovitvi in registraciji društva, predsednicah društva, žigih, logotipih in vsebini dela društva. Ustvarjajo se zbirke posameznice (Maruša Šolar, Marija Miloradović, Majda Gorše, Marija Šipec, Cita Bole in druge), ki so podarile osebno gradivo, dokumente, fotografije, predmete in podelile spomine ter s tem obogatile vpogled v delovanje stroke zdravstvene nege.

Zgodovino zdravstvene in babiške nege ustvarjajo posameznice in posamezniki, sleherna medicinska sestra in babica in z njima povezano osebno, socialno, izobraževalno, strokovno, delovno in družbeno okolje. Raziskovanje lastne

zgodovine zahteva čas, voljo in znanje. Prvi referat o zgodovini delovanja strokovne organizacije so bili podani s strani Viktorije Kecelj Pičman na ustanovnem zboru 23. 1. 1952. V arhivih povzetka nismo našli, tako kot tudi naše predhodnice ne, in se je verjetno nekje izgubil.

Leta 1969, ob 50-letnici poklica medicinske sestre na Slovenskem, je Anica Gradišek poudarila, da je še čas za pripravo pomembnega, strnjenegega, zgodovinskega dokumenta o prispevku in vlogi medicinskih sester med drugo svetovno vojno (Gradišek, 1970).

Iz poročila (Miloradović, 1974) predsednice ZDMSS na skupščini 11. maja 1974 je razvidno, da je bila pri organizaciji ustanovljena Komisija za evidenco medicinskih sester in bolničark v narodnoosvobodilni borbi (v nadaljevanju NOB), ki je zbirala podatke o medicinskih sestrah in bolničarkah, ki so sodelovale v NOB, pomagala pri skupni evidenci o partizanski saniteti pri Slovenskem zdravniškem društvu in pripravila gradivo o vlogi medicinskih sester v obdobju druge svetovne vojne za objavo v strokovnem glasilu. Petdeset let po ideji Gradiškove lastnega celovito zbranega gradiva in dokumentov še vedno nimamo, vendar se v delovni skupini zavedamo, da se dogodki

oddaljujejo in je zato še toliko bolj pomembno, da si vzamemo čas, zberemo voljo, se opremimo z znanjem, tudi v luči iskanja naših strokovnih in organizacijskih korenin iz preteklosti, brez katere ne bi bilo sedanjosti in ne prihodnosti.

Literatura:

Arhiv Delovne skupine za ohranjanje zdravstvene in babiške nege 2010 do 2017. Zbornica – Zveza.

Gradišek, A., 1970. Petdeset let dela in oblikovanja medicinske sestre na Slovenskem: govor na jubilejni skupščini ZDMSS v Ljubljani dne 5. decembra 1969. *Zdravstveni Obzornik* 4(1), p. 10.

Miloradović, M., 1974. Poročilo predsednice Zveze društev medicinskih sester Slovenije na skupščini. *Zdravstveni Obzornik* 8(3), pp.180–203.

Slika 192: Negovanje arhivskega dokumentarnega gradiva, 2017
(Foto: Irena Keršič, Vir: Irena Keršič)

DELOVNA SKUPINA ZA PRIPRAVO NACIONALNIH PROTOKOLOV

Lojzka Prestor

Zbornica – Zveza je že pred letom 2004 začela s prvimi aktivnostmi, da bi pripravila uporabna navodila za dobro klinično prakso zdravstvene in babiške nege in oskrbe v državi.

Najprej so aktivnosti izhajale iz ideje, da bi oblikovali smernice zdravstvene in babiške nege. Osnovana je bila prva delovna skupina, ki je pripravila predloge za oblikovanje dokumentov. Ugotovili smo, da smernice lahko pripravimo le na dva načina: ali izvedemo obsežne in veljavne raziskave na področju zdravstvene in babiške nege v Sloveniji ali prevedemo in prilagodimo smernice, ki so jih pripravila velika nacionalna ali mednarodna združenja na podlagi raziskav. Pridobili smo smernice Ontarijskega združenja medicinskih sester in testno prevedli smernico za oskrbo kronične rane. V strokovni recenziji naših kolegic, ki se s tem posebej ukvarjajo, je bilo ugotovljeno, da smernica ni povsem aplikativna za slovensko zdravstveno nego. Zaposili smo Zbornico medicinskih sester Hrvaške, ali nam dovolijo, da njihove standarde zdravstvene nege uporabimo za svoje strokovno okolje. Vendar smo ugotovili, da ima večina slovenskih zdravstvenih zavodov pripravljene bolj natančne in praviloma bolj strokovne standarde z ato področje. Sledila je ideja, da bi zaprosili največje slovenske zdravstvene zavode, da bi Zbornici - Zvezi odstopili svoje interne standarde zdravstvene in babiške nege ter oskrbe, delovna skupina bi gradivo pregledala za iste aktivnosti iz različnih zavodov in oblikovala skupnega, ki bi bil dovolj splošen, da bi bil širše uporaben za vsa okolja dejavnosti zdravstvene ali babiške nege. Nekateri zaproseni zavodi so se sklicevali na avtorske pravice pripravljenih dokumentov, drugi so pobudo preslišali.

Upravni odbor Zbornice – Zveze je na predlog Odbora strokovnih sekcij **leta 2010 sprejel sklep, da se ustanovi Delovna skupina za pripravo nacionalnih protokolov.**

Delovno skupino so sestavljale Majda Oštir (UKC Ljubljana, Pediatrična klinika) kot vodja skupine, Andreja Žagar (Onkološki Inštitut Ljubljana), Lojzka Prestor (Klinika Golnik), Mateja Bahun (SB Jesenice) in Đurđa Sima (UKC Ljubljana). Njihova prva naloga je bila izdelati načrt dela skupine, izoblikovati obrazec nacionalnega protokola, določiti skrbnika nacionalnih protokolov in pravilnik, ki bo določal pot nastanka, potrjevanja, objavljanja in obnavljanja dokumentov. Pravilnik je bil objavljen leta 2013, trenutno je na spletni strani zadnja verzija iz leta 2014. Strokovne sekcije so organizirane na nacionalni ravni in združujejo strokovnjake, naše članice in člane, ki prihajajo iz različnih regijskih slovenskih zdravstvenih in drugih zavodov, kjer so zaposleni izvajalci

zdravstvene in babiške nege ter oskrbe. Predstavljajo najširši nabor strokovnjakov, kar jih premoreta slovenska zdravstvena in babiška nega, zato so postale zibelka nastajajočih dokumentov. Zaželeno je, da se strokovne sekcije pri oblikovanju nacionalnih protokolov združujejo na tistih področjih, kjer se področja aktivnosti zdravstvene nege med seboj prekrivajo. Na ta način bodo nacionalni protokoli še bolj uporabni. Tako imamo že nekaj primerov, ko so se strokovnjaki združili, npr. oskrba popka.

Nacionalni protokol je dokument, ki vsebuje minimalni nabor priporočil, ki zagotavljajo, da je izvedba aktivnosti zdravstvene in babiške nege ter oskrbe pacienta še varna in ga lahko uporabimo v vseh kliničnih in drugih okoljih. Pripravljalci nacionalnih protokolov pri oblikovanju nacionalnih protokolov s področja zdravstvene in babiške nege ter oskrbe upoštevajo enotna nomotehnična pravila. Priloga nacionalnega protokola, ki podaja razširjena navodila in/ali pojasnila k nacionalnemu protokolu, ni obvezen del nacionalnega protokola. Med priloge protokola spada tudi tolmačenje kratic ali redkih izrazov, ki niso zajeti v terminološkem slovarju zdravstvene in babiške nege ter oskrbe in se uporabljajo v nacionalnem protokolu.

Nacionalni protokol **ima skrbnika za nadzor nad protokolom**. Praviloma sta to strokovna sekcija, ki je protokol pripravila, in odgovorna oseba. Zdravstvena nega je živa strokovna disciplina, ki se neprestano spreminja glede na rezultate z dokazi podprtih raziskav. Zato je potrebno protokol na določen čas ponovno pregledati, oceniti in spremeniti, da je v skladu z najnovejšimi strokovnimi priporočili, smernicami in kliničnimi

izkušnjami. Priporoča se, da se upošteva vedno le protokole, ki so objavljeni in dosegljivi vsak trenutek na spletni strani Zbornice – Zveze.

Pred objavo je nacionalni protokol praviloma potrjen na naslednjih strokovnih forumih:

- najprej na IO strokovne sekcije na ožjem strokovnem področju,
- nato na Delovni skupini za pripravo nacionalnih protokolov,
- sledi potrditev na UO Zbornice – Zveze in na koncu še
- potrditev na RSKZN.

Objavljeni protokoli so javno dostopni za interesirani strokovni javnosti na spletni strani Zbornice – Zveze (in tudi postopno v Utripu), da jih lahko posamezniki in/ali zdravstvene, socialnovarstvene in druge institucije kadarkoli uporabijo v svojih delovnih okoljih v primeru, ko še nimajo definiranih postopkov v lastnih internih dokumentih oz. svoje interne dokumente uskladijo z nacionalnimi protokoli. Ker predvidevamo, da bo protokolov o izvajanju kakovostne, varne in humane prakse zdravstvene in babiške nege v prihodnosti bistveno več, bodo urejeni v iskalniku, ki jih bo prepoznal po ključnih besedah, po naslovu ali po šifrantu, ki izhaja iz opredeljenih življenjskih aktivnosti zdravstvene nege po avtorici Virginiji Henderson. Nacionalni protokoli so dokumenti, ki se sklicujejo na vire, ki so jih predlagali strokovnjaki z ožjih strokovnih področij zdravstvene in babiške nege.

Namen priprave dokumentov je podati ključne informacije oziroma priporočila, ki bodo v oporo slehernemu izvajalcu zdravstvene in babiške nege ter aplikativni v vseh okoljih, v katerih se zdravstvena in babiška nega ter oskrba izvajajo.

Omogočajo pa tudi poenotenje izvajanja zdravstvene in babiške nege ter oskrbe na področju celotne države Slovenije, na vseh področjih zdravstvenega in socialnega varstva. Poenotenje ni samo vsebinsko, temveč opredeljuje tudi kompetence različnih profilov, ki delujejo na področju zdravstvene in babiške nege ter oskrbe. Poenoteni protokoli so dobra osnova za širše, tudi nacionalno, raziskovanje na področju zdravstvene in babiške nege, ki je tudi naši državi še kako potrebno, saj bomo le na ta način dobili reprezentativne podatke in statistično pomembne rezultate, ki nas bodo usmerjali v strokovno pravilne odločitve in delo. Ne nazadnje so nacionalni protokoli lahko vodilo pri poučevanju aktivnosti zdravstvene nege v srednjih zdravstvenih šolah in na zdravstvenih fakultetah. Nacionalni protokoli so dostopni vsej zainteresirani (zlasti strokovni) javnosti in predstavljajo osnovno navodilo za varno izvajanje zdravstvene in babiške nege in oskrbe v zdravstvenih in drugih zavodih, kjer niso pripravili internih dokumentov z navodili o dobri in varni praksi zdravstvene in babiške nege. Dopusčamo tudi možnost, da bodo nacionalni protokoli s področja zdravstvene in babiške nege ter oskrbe lahko predstavljali ključen ali dodaten vir pri presoji nekaterih internih navodil ali evalvaciji prakse zdravstvene in babiške nege in oskrbe. Prav tako nacionalni protokoli predstavljajo enega ključnih dokumentov pri izvajanju strokovnih nadzorov s svetovanjem.

RSKZN je oblikovanje nacionalnih protokolov s področja zdravstvene in babiške nege ter oskrbe pri Zbornici - Zvezi podprl in prvi dokument potrdil že septembra 2013. Do sedaj je na spletni strani Zbornice - Zveze objavljenih 33 protokolov, okoli 15 pa jih čaka na dokončno potrditev.

Izdajo nacionalnih protokolov je stroka zdravstvene in babiške nege z naklonjenostjo sprejela, enako tudi objavo v Utripu in na spletnih straneh Zbornice - Zveze. Delovno skupino za nacionalne protokole je do leta 2017 vodila Majda Oštir. V letošnjem letu je vodstvo skupine prevzela

Lojzka Prestor, zamenjale se bodo tudi nekatere članice delovne skupine.

Literatura in vir:

Arhiv delovne skupine za pripravo nacionalnih protokolov (neobjavljeno).

Slika 193: Nacionalni protokol aktivnosti zdravstvene in babiške nege – spirometrija (Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

DELOVNA SKUPINA ZA NENASILJE V ZDRAVSTVENI IN BABIŠKI NEGI

Irena Špela Cvetežar, Darinka Klemenc, Doroteja Lešnik Mugnaioni

Predstavitev

Zbornica - Zveza je 20. 12. 2000 na pobudo DMSBZT Ljubljana ustanovila Delovno skupino za nenasilje v zdravstveni negi (v nadaljevanju Delovna skupina). V ljubljanskem društvu je bila leta 1999 izvedena prva raziskava na nacionalnem nivoju o pojavnosti različnih vrst nasilja na delovnih mestih medicinskih sester v Sloveniji (Klemenc, Planinšek, Pahor), ki ji je sledil zbornik »Nasilje in spolno nadlegovanje na delovnih mestih medicinskih sester v Sloveniji«. Nastala je pobuda za ustanovitev delovne skupine, ki bi se ukvarjala s to problematiko. S ponosom ugotavljamo, da smo bili prva poklicna skupina v državi, ki je odkrito spregovorila o tej pereči temi in iskala rešitve za izboljševanje delovnih pogojev, vezanih na nasilje na delovnih mestih.

Sestava Delovne skupine se je skozi 17 letno obdobje spreminjala. Od vsega začetka so v skupini aktivne: Irena Špela Cvetežar (prej Planinšek, vodja), Monika Ažman, Darinka Klemenc in strokovna sodelavka Doroteja Lešnik Mugnaioni. V delovni skupini so bile aktivne še: Flory Banovac (SDZNS), Magda Brložnik, Stanka Košir, Nataša Majcan, Veronika Pretnar Kunstek, Zdenka Seničar, Nika Škrabl, Vesna Šlajpah, Saša Šolc, in dr. Sonja Robnik (strokovna sodelavka). Aktualni člani Delovne skupine za nenasilje v zdravstveni negi so: Irena Špela Cvetežar (vodja), Monika Ažman, Urban Bole, Karmen Jerkić, Aljoša Lapanja, Darinka Klemenc, Sonja Kovač, Vesna Sekelj Rangus ter strokovni sodelavki Mojca Cerkovnik Hvala in Doroteja Lešnik Mugnaioni. Delovna skupina je 12. 5. 2005 ob mednarodnem dnevu medicinskih sester prejela Zlati znak.

Vsebine dela Delovne skupine

Od ustanovitve dalje se Delovna skupina trudi sistematično in celovito delovati na področjih preprečevanja, ozaveščanja, izobraževanja, raziskovanja in publiciranja o nenasilju v zdravstveni in babiški negi. Veliko pozornost je Delovna skupina namenila svetovanju članstvu v primerih izkušenj z nasiljem (predvsem Doroteja Lešnik Mugnaioni) in pripravi protokolov za bolj učinkovito soočanje z nasiljem na delovnem mestu: Psihosocialna pomoč ženski, ki je preživela nasilje (2004), Kaj lahko storimo, če se srečamo z nasiljem na delovnem mestu? (2004), Protokol obravnave trpinčenja (mobinga) na delovnem mestu v zdravstveni in babiški negi (2011), Protokol obravnave

nasilnih dejanj nad zaposlenimi v zdravstveni in babiški negi (2011), Obravnava starejše osebe, ki preživlja nasilje (2012). Na Ministrstvu za zdravje smo sodelovali (Cvetežar) pri oblikovanju Strokovnih smernic za obravnavo nasilja v družini pri izvajanju zdravstvene dejavnosti (2015). V okviru tega projekta je bil narejen tudi protokol Obravnava nasilja v družini v patronažni službi. Na pobudo Delovne skupine je Upravni odbor Zbornice – Zveze sprejel sklep, da se vsebine nenasilja v zdravstveni in babiški negi in v družini vključijo v obvezne vsebine za vzdrževanje licence in sicer v okviru področja zdravstvena zakonodaja.

Aktivnosti ob mednarodnih dnevih boja zoper nasilje nad ženskami

V sodelovanju z Društvom SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja (v nadaljevanju Društvo SOS telefon) so postale stalnica delovanja vsakoletne akcije v okviru mednarodnih dni boja zoper nasilje nad ženskami. Več let so aktivnosti potekale pod skupnim imenom »Kaj ti je deklica?«. Tako so bila izvedena izobraževanja v sodelovanju z regijskimi strokovnimi društvi, potekale so akcije v smislu ozaveščanja širše strokovne in splošne javnosti z distribucijo posterjev, nalepk s številko SOS telefona (2004), zloženk in drugih materialov. Odmevna je bila akcija (2003), ko smo v petih slovenskih bolnišnicah (Jesenice, Izola, Celje, Ljubljana in Maribor) izvedli 24 urno dežurstvo na urgencah s tematskimi stojnicami. V aktivnosti smo vključili tudi dijake in učitelje srednjih zdravstvenih šol, največ dejavnosti je potekalo na Srednji zdravstveni šoli Celje (2005). V tem letu smo se pridružili tudi akcijam nevladnih organizacij z izobešanjem zvezanih rjuh z oken zavodov, da bi opozorili na ne-

dopustnost nasilja nad ženskami. Leta 2010 smo uvedli Dan odprtih vrat Delovne skupine na sedežu Zbornice - Zveze. S strokovnjakinjami Društva SOS telefon smo našemu članstvu nudili psihosocialno pomoč po izkušnji z nasiljem, materiale in predstavljali naše aktivnosti.

Izobraževanje

Veliko izobraževanj je bilo izvedenih v regijskih strokovnih društvih in strokovnih sekcijah ter v posameznih zdravstvenih zavodih na temo prepoznavanja, preprečevanja in obravnave nasilja na delovnem mestu. Sodelovali smo na 8. simpoziju zdravstvene in babiške nege z okroglo mizo Preprečevanje nasilja na naših delovnih mestih, na 4. (2003) in na 6. kongresu zdravstvene nege (2007) z usposabljanjem Pot k nični toleranci do nasilja - varnost v zdravstveni negi. V letu 2006 je bil izveden projekt Društva SOS telefon, Sindikata delavcev v zdravstveni negi Slovenije in Delovne skupine Rdeča luč spolnemu nadlegovanju na delovnem mestu - izobraževalni modul za zaposlene v zdravstveni negi.

Publiciranje in komuniciranje s strokovno in splošno javnostjo

Prva zloženska »NE nasilje v zdravstveni negi« je bila oblikovana v prvem letu delovanja (2001), na 3. kongresu zdravstvene nege pa je bil predstavljen tudi poster na to temo, ki je potoval po zdravstvenih zavodih. Strokovne prispevke smo objavili v več zbornikih, Obzorniku zdravstvene nege (tematska številka po drugi nacionalni raziskavi leta 2012), v glasilu Utrip, časopisih in revijah, v glasilu Sindikata delavcev v zdravstveni negi Slovenije. Oblikovali smo izjave za medije, bili aktivni na RTV. Leta 2005 je

bila prevedena tudi publikacija Okvirne smernice za obravnavanje nasilja na delovnem mestu v zdravstvu..

Mednarodno sodelovanje

V letu 2002 smo na Evropskem združenju za endoskopijo v Ženevi predstavili (Klemenc, Planinšek, Popovič) raziskavo o nasilju po endoskopskih centrih slovenskih bolnišnic, v letu 2003 smo sodelovali na ICN konferenci v Amsterdamu in leta 2007 na regionalnem seminarju Sveta Evrope v Skopju. Z Zvezo združenj zdravstvenih delavcev Srbije in Hrvatskega združenja medicinskih sester smo prevedli vprašalnik o nasilju v srbski in hrvaški jezik in v Srbiji več let zapored to temo predstavljali tako v okviru DMSB-ZT Ljubljana kot Zbornice – Zveze. Leta 2017 smo delovanje Delovne skupine predstavili na okrogli mizi na XV. simpoziju Združenja medicinskih sester, tehnikov in babic Srbske krajine v BIH.

Raziskovanje

Prvi raziskavi iz leta 1999 »Nasilje in spolno nadlegovanje na delovnih mestih medicinskih sester v Sloveniji« je v letu 2002 sledila raziskava o nasilju v endoskopskih centrih slovenskih bolnišnic, leta 2007 pa ponovljena raziskava na isto temo (Klemenc, Cvetežar, Popovič). V istem letu je bila izvedena raziskava v okviru projekta Odnos do problematike nasilja nad ženskami v ginekoloških ambulantah v sodelovanju z Uradom za enake možnosti in Društvom SOS telefon. Leta 2011 je bila izvedena druga nacionalna raziskava »Nasilje na delovnih mestih medicinskih sester in babic v Sloveniji«. Ob tej priložnosti je izšla tematska številka Obzornika zdravstvene nege (2012).

Posveti, konference, okrogle mize

Članice Delovne skupine so sodelovale na več strokovnih posvetih v Državnem svetu na teme: Nasilje v družini (2003 in 2005), Ženske in zdravje (2008), Zagovorništvo starejših oseb (2010), Generacije skupaj proti nasilju nad starejšimi, zlasti starejšimi ženskami (2012), Delovanje zdravstvene in babiške nege na področju nasilja (2013). V Državnem zboru smo v letu 2007 aktivno sodelovali na dveh posvetih: Nasilje nad ženskami v družini in Nasilje na delovnem mestu, v letu 2008 pa na mednarodni konferenci Nasilje nad ženskami skozi ozaveščanje in razvoj. V projektu Vesna - živeti življenje brez nasilja (MDDSZ in MNZ), so bili izvedeni trije strokovni posveti (2015) na temo Nasilje nad ženskami kot javnozdravstveni problem. V letu 2011 je Delovna skupina pripravila posvet z mednarodno udeležbo Ponovno skupaj proti nasilju, kjer so bili predstavljeni rezultati 2. nacionalne raziskave »Nasilje na delovnih mestih medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov v Sloveniji«, sodeloval je tudi mednarodni strokovnjak dr. Ian Needham iz Švice. Sledili so posveti: Pomoč osebam z izkušnjo nasilja na delovnem mestu. Kaj lahko storimo še boljše? (2012), Soočanje z nasiljem v družini v zdravstveni negi (2013), S sodelovanjem do učinkovite obravnave nasilja na delovnem mestu v zdravstvu (2014) in Nasilje nad ženskami med nosečnostjo (2016).

Multidisciplinarni tim

V letu 2009 je bil ustanovljen multidisciplinarni tim, ki je do leta 2014 članstvu nudil psihosocialno in pravno pomoč v primerih izkušnje z nasiljem na delovnem mestu. Tim je zagotavljal osebno in tele-

fonsko svetovanje, e-svetovanje, posvetovanje s pravno službo in strokovnimi sekcijami Zbornice - Zveze, sodelovanje s sindikati in nevladnimi organizacijami ter posredovanje pri vodstvih zavodov.

Naštete aktivnosti izpričujejo, da od same ustanovitve dalje trudimo sistematično preprečevati nasilje v zdravstveni in babiški negi. Zavedamo se, da v novih družbenih, socialnih in varnostnih razmerah potrebujemo nove pristope in znanja, da bi bili kos kompleksnim izzivom sedanjega časa. Za sistematično in kontinuirano delovanje na tem zahtevnem področju potrebujemo še več sodelovanja z zunanjimi strokovnjaki in še več multiprofesionalnega delovanja. Delovanje Delovne skupine je bilo do sedaj večinoma prostovoljno, kar pa ne zadostuje za kontinuirano in profesionalno delo, ki ga aktivno preprečevanje nasilja terja.

Literatura in viri:

Delovna skupina za nenasilje v zdravstveni negi, n.d. Predstavitev. Available at: <http://www.zbornica-zveza.si/sl/o-zbornici-zvezi/organi/delovne-skupine/delovna-skupina-za-nenasilje-v-zdravstveni-negi> [29. 10. 2017].

Delovna skupina za nenasilje v zdravstveni negi, n. d. Dokumentacija o obravnavi primerov nasilja. Ljubljana: Arhiv Zbornice-Zveze.

Cvetežar, I.Š., 2005. Kaj ti je dekllica? *Utrip*, 12(11), pp. 4–5.

DELOVNA SKUPINA ZA PALIATIVNO ZDRAVSTVENO NEGO

Judita Slak

Stalna delovna skupina za paliativno zdravstveno nego pri Zbornici – Zvezi (SDSPZN) je bila ustanovljena v letu 2013, namen in cilji delovanja so bili predstavljeni na Posvetu o paliativni oskrbi z mednarodno udeležbo 26. septembra 2013 na Brdu pri Kranju. SDSPZN sestavlja skupina devetih strokovnjakinj s področja paliativne zdravstvene nege, ki delujejo v paliativni zdravstveni negi na primarni, sekundarni in terciarni ravni, v socialno varstvenih zavodih in v izobraževalnih ustanovah ter v Slovenskem društvu hospic, in strokovnjakinja s področja duhovne oskrbe.

Predstavitev in področje delovanja SDSPZN

Osnovna naloga SDSPZN je prispevati k razvoju paliativne oskrbe in udeležanje načel paliativne oskrbe na vseh ravneh zdravstvenega in socialnega varstva ter v izobraževalnih ustanovah s področja zdravstvene nege v celotnem slovenskem prostoru ter zagotoviti enako dostopnost do paliativne oskrbe vsem prebivalcem Slovenije.

Cilji delovanja SDSPZN so razumevanje pomena paliativne oskrbe in njeno prepoznavanje v delovnih okoljih, interdisciplinarni pristop, izobraževanje medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov ter sodelavcev iz paliativne oskrbe in paliativne zdravstvene nege (PZN) ter priprava smernic in standardov paliativne zdravstvene nege; znanja s področja paliativne oskrbe potrebujemo skorajda na vseh področjih zdravstvene nege, saj je le malo delovnih mest v zdravstveni negi, kjer se člani negovalnega tima ne bi srečevali z neozdravljivo bolnimi in njihovimi bližnjimi.

Članice SDSPZN smo si za doseg ciljev delovanja zastavile mnogo aktivnosti, ki pa jih bomo uspele realizirati le s široko podporo in dobrim sodelovanjem vseh kolegic in kolegov z različnih strokovnih področij zdravstvene nege. Na ustanovnem sestanku smo prioriteto izpostavile vzpostavitev mreže izvajalcev PZN po zdravstvenih, socialnih in izobraževalnih ustanovah s področja zdravstvene nege.

Zavzemamo se za uvajanje izobraževanja iz PZN na srednji in dodiplomski stopnji kot redni program ter za izvajanje specializacije iz PZN, ki jo strategija zdravstvene nege do leta 2020 predvideva kot eno izmed 12 predvidenih specializacij s področja zdravstvene nege. Organizirali bomo izobraževanje za specialna znanja s področja paliativne oskrbe in PZN za medicinske sestre v okviru 120 urnih izobraževanj.

Po vzpostavitvi nacionalne mreže izvajalcev PZN, tudi z realizacijo izobraževanja, bomo v večji meri lahko nudili pomoč in svetovanje s področja PZN medicinskim sestram in

zdravstvenim tehnikom ter sodelavcem in laični javnosti. V okviru načrtovanih aktivnosti se zavzemamo za interdisciplinarno povezovanje z ostalimi obstoječimi organizacijami za paliativno oskrbo, za sodelovanje z drugimi strokami, ki se vključujejo v paliativno oskrbo in s strokovnimi sekcijami ter strokovnimi regijskimi društvi pri Zbornici - Zvezi.

Članice SDSPZN smo na voljo za pomoč in svetovanje z našega strokovnega področja, organiziramo izobraževanja in delavnice s področja paliativne oskrbe in

PZN, sodelujemo v različnih organih na državnem nivoju pri oblikovanju smernic in reševanju problemov s področja paliativne oskrbe, pri pripravi nacionalnih standardov in terminologije z našega strokovnega področja, objavljamo članke, poročila in priporočila v glasilu Zbornice - Zveze Utrip, sodelujemo na strokovnih izobraževanjih ter kongresih doma in v tujini.

Izziv v prihodnosti nam je izvedba izobraževanja za specialna znanja s področja

paliativne oskrbe in PZN za medicinske sestre v okviru 120 urnih izobraževanj, katerega program smo že izdelali. V okviru SDSPZN smo izdelali standard oskrbe umrlega, v pripravi pa so smernice za duhovno oskrbo v sodelovanju z drugimi strokovnjaki s tega področja, prepoznavamo pa tudi potrebo po raziskovalnem delu in uvajanju rednega predmeta paliativna oskrba na vseh ravneh izobraževanja na področju zdravstvene nege.

DELOVNA SKUPINA ZA PREOBLIKOVANJE DOKUMENTA POKLICNE AKTIVNOSTI IN KOMPETENCE V ZDRAVSTVENI IN BABIŠKI NEGI

Prof. dr. (Republika Finska) Danica Železnik

Slika 194: Knjižice Aktivnosti zdravstvene nege
(Foto: Anja Kokalj, Vir: Darinka Klemenc in Irena Keršič)

1 Razmejitev zdravstvene nege, 1993

Ministrstvo za zdravstvo, družino in socialno varstvo Republike Slovenije je leta 1991 RSKZN kot strokovnemu organu Inštituta za varovanje zdravja naročilo, da oblikuje dokument, iz katerega bo razvidna razmejitev dela med profesionalno zdravstveno nego in neprofesionalno nego. Poudarek naj bi bil predvsem na delu zdravstvene nege, ki se izvaja na domovih uporabnikov, v socialnih zavodih in v posebnih socialnovarstvenih zavodih. Ožjo delovno skupino, ki je nalogo izvajala, so sestavljale medicinske sestre Ladi Škerbinek s Psihiatrične klinike Ljubljana, Marjeta Kokoš s Socialnega zavoda Maribor, Mira Šilec iz Posebnega socialnovarstvenega zavoda Hrastovec – Trate in Silva Vuga iz Patronažnega varstva ZD Maribor, ki je bila tudi predsednica delovne skupine. Svetovalke delovne skupine so bile medicinske sestre Majda Šlajmer-Japelj, Kolaborativni center SZO, ZD Maribor, mag. Bojana Filej, ZD Maribor, in Breda Podboj z Ministrstva za zdravstvo, družino in socialno varstvo Republike Slovenije. Pri podajanju mnenj so sodelovale VŠZD Ljubljana, KC Ljubljana, Klinika za nuklearno medicino Ljubljana, SB Slovenj Gradec, ZD Ljubljana, ZD Trbovlje, ZD Celje, ZD Maribor, Dom upokojencev Maribor in Zavod za duševno in živčno bolne Hrastovec - Trate. Dokument se je imenoval Razmejitev zdravstvene nege, bil potrjen na RSKZN leta 1992 in objavljen v Zdravstvenem obzorniku št. 1-2, leta 1993. Dokument je predstavljal temeljne opredelitve v zdravstveni negi, ki so skupne vsem področjem njenega delovanja, razmejitev zdravstvene nege in neprofesionalne nege, zdravstveno nego bolnika na domu, v domovih za starejše oziroma v socialnih zavodih in v posebnih socialnih zavodih, prav tako je navajal seznam

zdravil, zdravilnih sredstev, materialov in pripomočkov, ki so potrebni za izvajanje zdravstvene nege bolnika.

2 Razmejitev zdravstvene nege, 1997

Vzrok za oblikovanje drugega dokumenta z naslovom Razmejitev zdravstvene nege je bila potreba po pregledu nalog, ki jih opravljajo zdravstveni tehniki in medicinske sestre, in razmejitev dela med medicinsko sestro in zdravnikom. Dokument je nastajal dve leti in je bil pripravljen leta 1997. Dokument je oblikovala delovna skupina RSKZN (tokrat že pod okriljem MZ) in Zbornice zdravstvene nege Slovenije v sestavi: Darja Cibic, Nana Domajnko, mag. Bojana Filej, Petra Kersnič, Alenka Krist, Ladi Škerbinek, mag. Olga Šušteršič, Silva Vuga in Polona Zupančič. V delovni skupini so bili poleg RSKZN še obe visoki zdravstveni šoli (Ljubljana in Maribor) ter bolnišnice, zdravstveni domovi, domovi za ostarele in drugi. Nabor aktivnosti (intervencij) je bil razdeljen na dva dela – splošni del in intervencije glede na temeljne življenjske aktivnosti in druge negovalne intervencije, kamor spadajo organizacija zdravstvene nege, intervencije v zvezi z dajanjem zdravil, izvajanje medicinsko tehničnih posegov. Zdravstveni svet MZ RS dne 06.11.1997 dokument sprejel. Dokument je bil objavljen v Utripu decembra 1997.

3 poklicne aktivnosti in kompetence v zdravstveni in babiški negi, 2008

Zbornica - Zveza je oblikovala delovno skupino v sestavi: dr. Danica Železnik, vodja skupine, Magda Brložnik, Irena Buček Hajdarevič, Mojca Dolinšek, dr. Bojana Filej, Božena Istenič, Petra Kersnič, Erna Kos Grabnar, mag. Ljiljana Leskovic, Gordana Njenjič, Stanka Popovič in Ma-

rija Verbič ter kot koordinatorica strokovnih sekcij pri Zbornici – Zvezi Marija Špelič za oblikovanje novega dokumenta z imenom Poklicne aktivnosti in kompetence v zdravstveni in babiški negi. Dokument je nastajal štiri leta in opredeljuje aktivnosti v zdravstveni negi, babiški negi in oskrbi, ki jih izvajajo izvajalci, navedeni v Seznamu poklicev v zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 82/2004) in Seznamu o spremembah in dopolnitvah seznama poklicev v zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 40/2006), hkrati pa opredeljuje tudi njihove kompetence. Dokument je bil potrjen na UO Zbornice – Zveze, na RSKZN dokument ni bil potrjen, saj seja, ki bi slednje omogočila, ni bila sklicana več mesecev. Dokument je bil v celoti predstavljen tudi predsedniku Zdravniške zbornice v letu 2008, ko je bil tudi natisnjen in objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze.

Dokument Poklicne aktivnosti in kompetence v zdravstveni in babiški negi temelji na akreditiranih študijskih programih, poklicnih standardih, na aktivnostih in kompetencah, opredeljenih v Seznamu poklicev v zdravstveni dejavnosti, modificiranem modelu osnovnih življenjskih aktivnosti po Virginiji Henderson in na seznamu aktivnosti, izvajanih v klinični praksi zdravstvene in babiške nege, ki so jih pripravile strokovne sekcije za svoja ožja strokovna področja.

Po izidu dokumenta Poklicne aktivnosti in kompetence v zdravstveni in babiški negi, 2008 se je uporabna vrednost v praksi izkazala kot dobrodošla pomoč, bilo pa je kar nekaj pripomb na dokument in nestrinjanj s kompetentnostjo izvedbe posameznih aktivnosti zdravstvene nege. Zato je Zbornica - Zveza že v letu (2009) objavila dva javna poziva za dopolnitev

dokumenta <http://www.zbornicazveza.si/Dokument.aspx?ID=26> in 14. 9. 2009 še dostopno na <http://www.zbornicazveza.si/Dokument.aspx?ID=35>). Ker ni bilo odzivov, ki bi bili usmerjeni v dopolnitev splošnih poklicnih aktivnosti in kompetenc, temveč zgolj pobude za bolj temeljito ureditev posameznih strokovnih področij, se je vodstvo Zbornice - Zveze odločilo za oblikovanje delovnih skupin za posamezno strokovno področje. Te delovne skupine so pripravile nove dokumente, ki so nadgradnja dokumenta iz leta 2008.

Na podlagi potreb strokovnih sekcij so se na pobudo predsednice Zbornice - Zveze Darinke Klemenc oblikovale delovne skupine za pripravo aktivnosti in kompetenc za posamezno strokovno področje. Izhajajoč iz dokumenta *Poklicne aktivnosti in kompetence v zdravstveni in babiški negi* se je najprej oblikoval dokument z naslovom:

3.1. Aktivnosti zdravstvene nege za diplomirane medicinske sestre in tehnike zdravstvene nege v ambulanti družinske medicine, 2010.

Povečan in zahtevnejši obseg aktivnosti zdravstvene nege, ki je nastal z uvedbo preventivne dejavnosti srčno-žilnih obolenj pri odraslih (CINDI program – uporaba preventivne metode dela kot tudi zdravstvenovzgojna dejavnost rizičnih skupin populacije je zahtevna dejavnost zdravstvene nege, ki je v poklicnih kompetencah diplomirane medicinske sestre), ter uvajanje projekta referenčnih ambulant sta bila glavna razloga za pripravo dokumenta z naslovom: *Aktivnosti zdravstvene nege za diplomirane medicinske sestre*

in tehnike zdravstvene nege v ambulanti družinske medicine.

Zbornica – Zveza je leta 2009 imenovala ekspertno skupino za oblikovanje navedenega dokumenta v sestavi: Božena Istenič, predsednica Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v splošni medicini, Irena Vidmar, koordinatorica za kategorizacijo pacientov v osnovni zdravstveni dejavnosti pri RSKZN, Karmen Panikvar Žlahtič, članica komisije Zbornice – Zveze za strokovni nadzor na primarnem nivoju zdravstvenega varstva. Ekspertni skupini so se na vabilo Zbornice – Zveze pridružile še dr. Bojana Filej, Marija Verbič, Sonja Založnik in dr. Danica Železnik, ki je delovno skupino tudi vodila. Leta 2010 je bil dokument potrjen na RSKZN in leta 2011 tudi izdan kot tiskana publikacija.

3.2 Aktivnosti zdravstvene nege v patronažnem varstvu, 2011

Pomemben razlog za pripravo dokumenta je bilo dejstvo, da je v dokumentu iz leta 2008 izpadlo celotno specialno področje zdravstvene nege v patronažnem varstvu. Cilji so tako poistoveteni s cilji in nameni dokumenta iz 2008. Delovna skupina za pripravo dokumenta je bila imenovana s strani UO Zbornice Zveze v sestavi: Martina Horvat, Karmen Panikvar Žlahtič, dr. Bojana Filej in Irena Vidmar. Skupino je vodila dr. Danica Železnik. Martina Horvat je vodila skupino za pregled aktivnosti v patronažnem varstvu pri Sekciji medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v patronažni dejavnosti, v kateri so sodelovale: dr. Olga Šušteršič, Mira Peroša, Darinka Fras, Aneta Rihtar, Polona Kutin. RSKZN je določil dodatno revizijo dokumenta, ki sta jo opravili dr. Marija Zaletel in mag. Jožica Ramšak Pajk. Tiskano obliko do-

kumenta je izdala Zbornica - Zveza novembra 2011.

UO Zbornice – Zveze je na predlog RSKZN in neurejenega stanja glede zapolnitve delovnih mest na področju dejavnosti zdravstvene nege z ustrezno formalno izobraženimi in usposobljenimi izvajalci imenoval stalno delovno skupino, ki izvaja delo koordinatorja priprave dokumentov za potrebe izvajalcev zdravstvene nege na različnih strokovnih področjih. Skupino vodi dr. Danica Železnik, člana sta še Irena Buček Hajdarevič, članica UO - predstavnica DMSBZT Ljubljana, ter Jože Prestor, koordinator strokovnih sekcij in podpredsednik Zbornice – Zveze.

3.3 Aktivnosti zdravstvene nege na področju nefrologije, dialize in transplantacije, 2012

V razširjeno delovno skupino za prenovu dokumenta poklicnih aktivnosti in kompetenc zdravstvene nege na področju nefrologije, dialize in transplantacije so člani UO Zbornice – Zveze imenovali Mirjano Čalič in Marico Parapot, skupini se je pridružila tudi Mirjana Rep, predsednica Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v nefrologiji, dializi in transplantaciji. V času priprave dokumenta so bile za področje nefrologije, dialize in transplantacije pri otrocih k sodelovanju povabljene še Ana Hostnik, Liljana Gaber in Stojana Vrhovec. Urejen dokument *Aktivnosti zdravstvene nege na področju nefrologije, dialize in transplantacije* je bil potrjen na RSKZN in izdan s strani Zbornice – Zveze marca 2012.

3.4 Poklicne aktivnosti in kompetence zdravstvene nege in oskrbe v Slovenski vojski, 2014)

Na Zbornico - Zvezo se je s specifičnimi

potrebami obrnila Zdravstvena služba Slovenske vojske. Za zagotavljanje zdravstvene nege in oskrbe imajo v Slovenski vojski (SV) po vzoru vojaške zveze NATO vključene tudi vojake bolničarje in bojne reševalce. Usposabljanje za vse profile je urejeno centralno iz NATO in se na veliko področjih močno razlikuje od civilnopravnih ureditev odgovornosti v zdravstveni negi in oskrbi. Delovna skupina je pod vodstvom dr. Danice Železnik in članicami Moniko Ažman, Ireno Buček Hajdarevič, Jožetom Prestorjem ter v sodelovanju z izvajalci zdravstvene nege v Zdravstveni službi SV Dragice Milavec in Sonje Turnšek izdelala dokument Aktivnosti v zdravstveni negi in oskrbi v slovenski vojski. Dokument je bil izdan v slovenskem in angleškem jeziku leta 2014. Slovenska vojska je dokument uvrstila med interno gradivo, ki ureja odgovornost izvajalcev zdravstvene nege in oskrbe na mednarodnih misijah, v kateri sodeluje Republika Slovenija. Poudariti je potrebno, da se zdravstvena nega in oskrba v vojnih razmerah izvaja specifično. Dejstvo je, da je zdravstvena služba SV ena redkih oboroženih sil v NATO, ki ima formalno urejene poklicne aktivnosti in kompetence svojih izvajalcev zdravstvene nege.

3.5. Aktivnosti zdravstvene nege in oskrbe na področju socialno varstvenih zavodov, 2015

Zbornica – Zveza je na podlagi potreb po izvajanju zdravstvene nege s strani strokovno izobraženih (in ne laičnih izvajalcev v socialno varstvenih zavodih) imenovala delovno skupino v sestavi: dr. Danica Železnik, vodja skupine, Irena Buček Hajdarevič, Jelka Černivec, Valerija Lekič Poljšak in Jože Prestor za oblikovanje dokumenta Aktivnosti zdravstvene nege in oskrbe na področju socialno varstvenih zavodov. Delovna skupina je dokument leta 2013

predstavila Aktivu vodij službe zdravstvene nege in oskrbe pri Skupnosti socialnih zavodov Slovenije, UO Zbornice - Zveze in RSKZN, ki ga je tudi potrdil. Dokument je bil natisnjen leta 2015.

4 Kompetence in poklicne aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege

Na Zbornici - Zvezi intenzivno deluje Delovna skupina sestavi prof. dr. (Republika Finska) Danica Železnik kot vodja skupine, Jože Prestor, Irena Buček Hajdarevič, Monika Ažman, Anita Prelec, Darinka Babič, Robertina Benkovič, mag. Branko Bregar, doc. dr. Saša Kadivec, Dragica Karadžić, mag. Klavdija Kobal Štraus, Zdenka Kramar, Branka Langerholc, Barbara Možgan, Ksenija Pirš, dr. Aleksandra Stjepanović Vračar, Irena Šumak, Gabrijela Valenčič in Katja Vrankar. Skupina zaključuje dokument v skladu s posodobljeno Direktivo 2013/55/EU, ki v členu 31 določa minimalne izobraževalne zahteve medicinskih sester za splošno zdravstveno nego in vključuje niz osmih kompetenc. Vsebine na novo oblikovanega dokumenta z delovnim naslovom Kompetence in poklicne aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege odražajo aktivnosti zdravstvene nege in oskrbe na različnih strokovnih področjih delovanja, zato bo dokument služil kot pomemben usmerjevalec pri izvajanju poklicnih aktivnosti v kliničnem okolju. Dokument je fleksibilen, zato se bo še naprej razvijal, dopolnjeval in nadgrajeval, saj se zavedamo, da izvajalci zdravstvene nege razvijajo svojo stroko na podlagi kritične refleksije in raziskovalnega dela in dejstvo je, da medicinske sestre v čedalje večjem številu prehajajo na področje, ki je bilo pred časom rezervirano samo za zdravnike. Zelo pomembno je, da se srečujemo z vedno večjim številom je medicinskih sester z zaključenimi akademskimi študiji, kar daje profesiji

zdravstvene nege pomembno dodano vrednost.

Nekatera strokovna področja zdravstvene nege in oskrbe so z navedenimi dokumenti »pokrita«, čeprav dokumenti niso dokončni, saj se sleherno strokovno področje nenehno razvija in temu bo potrebno v prihodnosti pospešeno slediti. Verjamemo in želimo, da bi vsi navedeni dokumenti morali imeli veliko uporabno vrednost, saj predstavljajo dodano vrednost stroki zdravstvene nege in drugačno razmišljanje izvajalcev zdravstvene nege na vseh področjih. Danes v Sloveniji lahko govorimo o profesiji zdravstvene nege in njeni profesionalnosti, saj smo dobili prve akademske študije, kar pomeni vertikalno izobraževanje na najvišjem nivoju. S tem smo dobili novo paradigmo, v kateri sobivata tako zdravstvena nega kot profesionalnost, na kar smo lahko posebej ponosni. Novi dokumenti, ki se bodo oblikovali, bodo morali upoštevati tudi to dejstvo.

Literatura in viri:

Prestor, J., 2012. *Pregled nastajanja dokumentov o razmejitvi dela izvajalcev dejavnosti zdravstvene in babiške nege*. Available at: https://www.zbornica-zveza.si/sites/default/files/doc_attachments/2012_kronologija_nastanka_dokumentov_kompetence_zn_1.pdf [1. 10. 2017].

Železnik, D., Brložnik, M., Buček Hajdarevič, I., Dolinšek, M., Filej, B., Istenič, B., et al. 2008. *Poklicne aktivnosti in kompetence v zdravstveni in babiški negi*. Ljubljana: Zbornica-Zveza. Available at: https://www.zbornicazveza.si/sites/default/files/doc_attachments/poklicne_aktivnosti_in_kompetence08_0.pdf [29. 9. 2017].

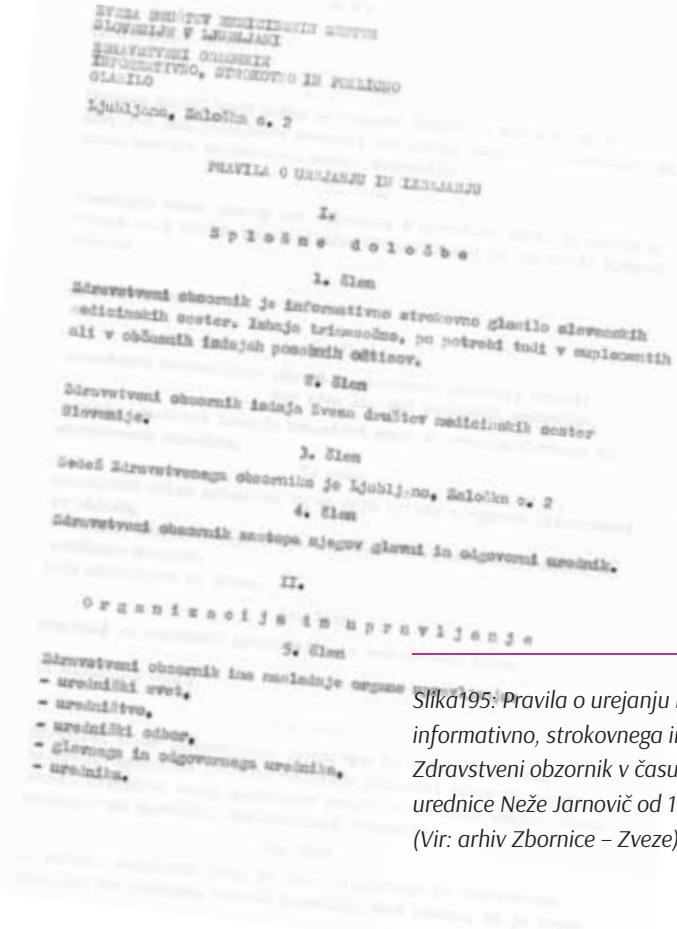
IX.

ZALOŽNIŠKO
INFORMATIVNA
DEJAVNOST

Irena Keršič, Darinka Klemenc, Marjeta Berkopec, Zdenka Seničar

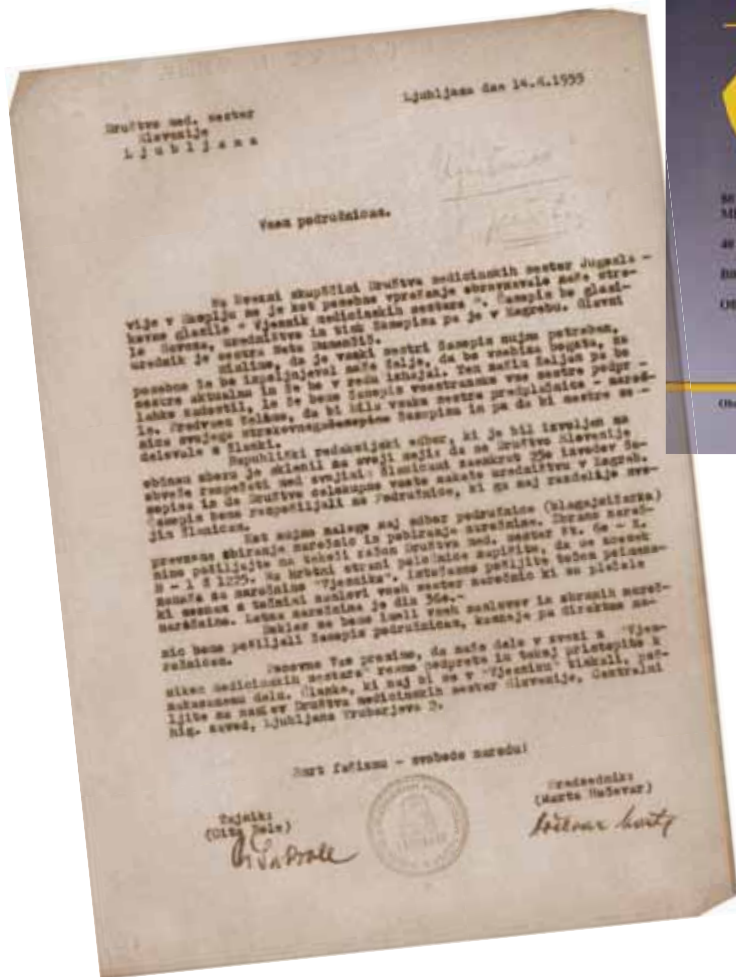
Slika 196: Strokovno informacijsko glasilo Medicinska sestra na terenu, ki je izhajalo od leta 1954 do 1961 (Vir: arhiv Zbornice - Zveze)

Slika 195: Pravila o urejanju in izdajanju informativno, strokovnega in poklicnega glasila Zdravstveni obzornik v času glavne in odgovorne urednice Neže Jarnovič od 1970 do 1974 (Vir: arhiv Zbornice - Zveze)

Slika 197: Jubilejni Obzornik zdravstvene in babiške nege, ki je izšel ob 80 letnici strokovne organizacije leta 2007 (Foto: Anja Kokalj, Vir: arhiv Zbornice - Zveze)

Slika 198: Poziv DMSS podružnicam, da se naročijo na strokovno glasilo Vjestnik medicinskih sestera leta 1955 v takratni skupni državi FLRJ (Vir: arhiv Zbornice - Zveze)

ZDRAVSTVENI OBZORNIK / OBZORNIK ZDRAVSTVENE NEGE

Slika 199: Naslovnica Zdravstvenega obzornika leta 1984
(Foto: Anja Kokalj, Vir: Irena Keršič)

Slika 200: Naslovnica Zdravstvenega obzornika leta 1993
(Foto: Anja Kokalj, Vir: Irena Keršič)

Slika 201: Naslovnica Obzornika zdravstvene nege leta 1999
(Foto: Anja Kokalj, Vir: Irena Keršič)

Slika 202: Naslovnica Obzornika zdravstvene nege leta 2000
(Foto: Anja Kokalj, Vir: Irena Keršič)

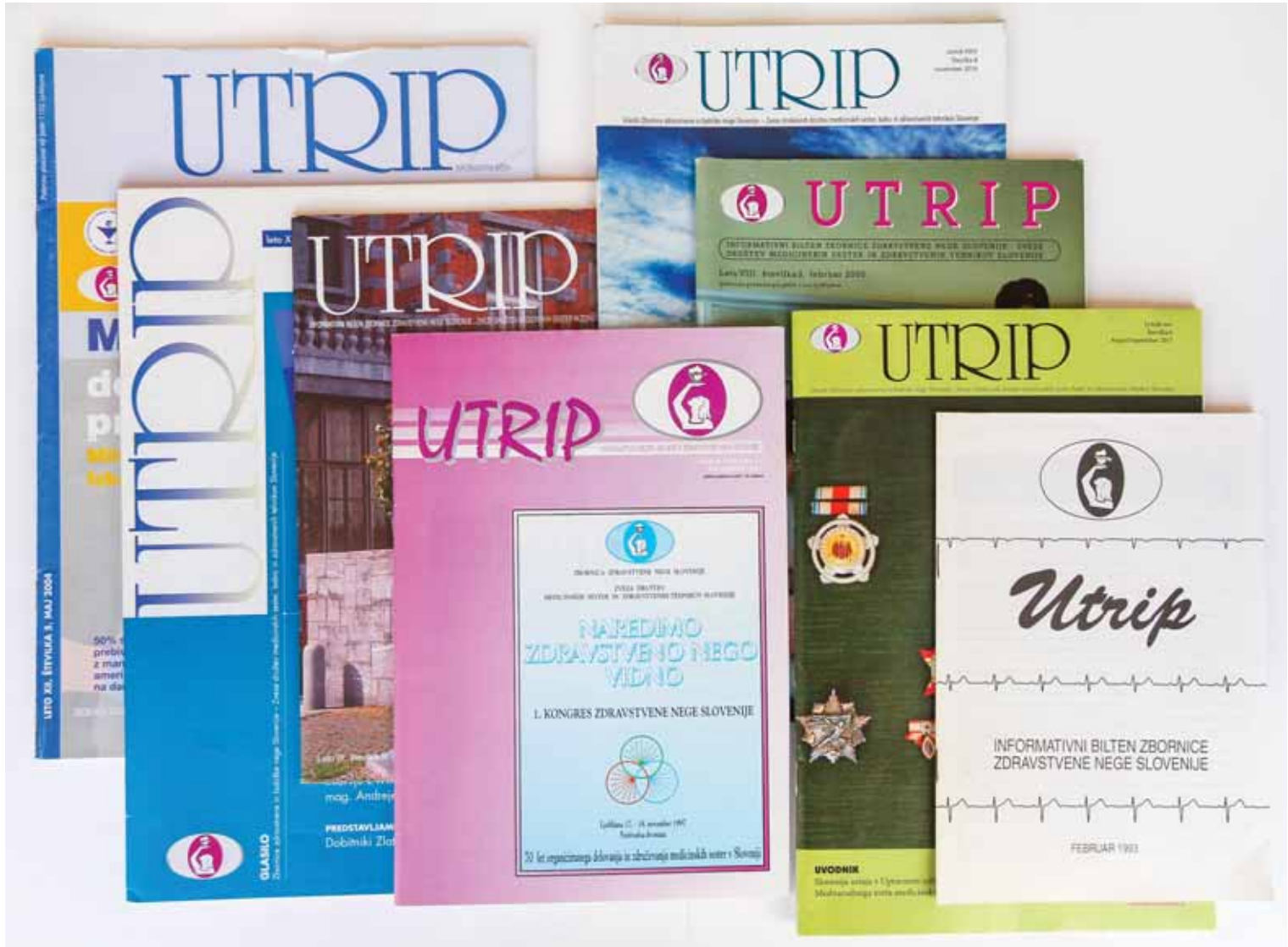
Slika 203: Naslovnica Obzornika zdravstvene nege leta 2012
(Foto: Anja Kokalj, Vir: Irena Keršič)

Slika 204: Naslovnica Obzornika zdravstvene nege leta 2016
(Foto: Anja Kokalj, Vir: Irena Keršič)

UTRIP

Ksenija Pirš, Biserka Marolt Meden

Slika 205: Spremembe naslovnice strokovno informativnega biltena Zbornice – Zveze od leta 1993 do 2017
(Foto: Anja Kokalj, Vir: Irena Keršič)

Utrip je strokovno informativni bilten Zbornice – Zveze, ki ga prejmejo vse članice in člani. Izhaja do 10. v mesecu, devetkrat na leto: januar, februar/marec, april, maj, junij/julij, avgust/september, oktober, november, december. Na spletni strani Zbornice - Zveze je pod zavihkom E knjižnica – Glasilo UTRIP – Seznam elektronskih izdaj na voljo praviloma prvega v mesecu. V letu 2017 Utrip izhaja že petindvajseto leto.

Preden je Utrip leta 1993 izšel kot samostojni informativni bilten, njegove začetke najdemo v letu 1967, ko je začelo izhajati strokovno informativno glasilo Zdravstveni obzornik. Njegov namen je bil seznanjati bralce z delom medicinskih sester in jih obveščati o novostih, spremembah in rezultatih dela s področja njihovega delovanja (Miloradović, 2007). Glasilo je bilo namenjeno slovenskim medicinskim sestram, fizioter-

pevtom in delovnim terapevtom. Od leta 1974 dalje pa je bil Zdravstveni obzornik izključno strokovna in informativna revija medicinskih sester Slovenije (Pretnar Kunstek, 1997).

Gradišek (2007) navaja, da so iz uvodnika prve številke Zdravstvenega obzornika, kakor tudi iz uvodnikov vsakega naslednjega letnika, razvidni cilji, ki si jih je zadalo uredništvo. Opiše, da so to bili cilji, ki so jih narekovale nove, obširnejše naloge zdravstvenih strokovnjakov v naglem razvoju sistema zdravstvenega varstva. Zdravstveni obzornik je bilo instruktivno informativno glasilo ZDMSS, ki je skozi leta, v bogatem vsebinsko – strokovnem razvoju, objavljalo tako strokovne prispevke, kot informativne objave in poročila regijskih društev. Uredništvo je aktivno sodelovalo tudi pri opredeljevanju in usklajevanju delovnih programov strokovnih sekcij Zveze društev medicinskih sester Slovenije in tako spodbujalo usmerjeno in sistematično obravnavo področja zdravstvene nege. Z objavo kakovostnih člankov s strokovnih seminarjev je zagotavljalo stalno strokovno izpopolnjevanje (Šipec, 2007).

Razvoj časopisno – založniške dejavnosti ustanovljene Zbornice - Zveze se nadaljuje v samostojni glasili, Zdravstveni obzornik, ki se je leta 1994 preimenoval v Obzornik zdravstvene nege, ki tudi danes ostaja edina strokovna revija s področja zdravstvene nege v Sloveniji, in informativni bilten Utrip, ki je prvič izšel februarja 1993, kot odziv na potrebe po hitrem in ustreznem obveščanju članov. V decembru 1992 je bila za glavno in odgovorno urednico časopisno založniške dejavnosti za štiriletno mandatno obdobje 1993 – 1997 imenovana Veronika Pretnar Kunstek.

Veronika Pretnar Kunstek je z besedo glavne in odgovorne urednice časopisno – založniške dejavnosti na pot pospremila prvo številko Utripa: »Ob ustanovitvi Zbornice zdravstvene nege decembra 1992 se je porodila tudi misel in potreba po novem glasilu, ki nas bo skušalo čim bolj obveščati o delu in poslovanju Zbornice, hkrati pa tudi sproti obveščati o strokovnih srečanjih društev in sekcij ter o drugih pomembnih dogajanjih. In tako je pred vami že prva številka našega novega informativnega biltena, ki smo ga poimenovali UTRIP. Izhajal naj bi vsak mesec, vsakič pa bomo natisnili približno 8.500 izvodov, tako da bomo naše glasilo lahko posredovali res vsem članicam in članom Zbornice zdravstvene nege Slovenije« (Pretnar Kunstek, 1993). Že v naslednjih letih je Utrip razvil novo podobo, njegova naklada pa se je postopno povečevala.

Zgodnje obdobje razvoja Utripa med leti 1993 in 1997

Iz zaključnega poročila časopisno založniške dejavnosti za obdobje od 1993 do 1997 zasledimo povzetek razvoja Utripa v zgodnjem obdobju. V prvem uredniškem odboru so sodelovale: Bojana Filej, Vera Grbec, Bernarda Mudrovčič, Ladi Škerbinek in Hedvika Škraban. Lektoriranje je prevzela Dunja Kalčič. Naklada je dosegala 8.500 izvodov, naslov uredniškega odbora je bil takratni sedež organizacije na Vidovdanski 9 v Ljubljani. Stalne rubrike so bile: »Delo Zbornice, Novice iz ICN, Iz Kolaborativnega centra za primarno zdravstveno nego pri Svetovni zdravstveni organizaciji, Predstavljamo vam, Iz društev in sekcij, Razmišljanja, Udeležili smo se, Srečanja doma, Srečanja na tujem«. Med občasnimi rubrikami prebiramo vsebine pod: »Aktualno, Ne prezrite, Novo na knjižnih policah, Pravna rubrika«.

Veronika Petnar Kunstek izbira in pripravlja prispevke za objavo, opravlja redakcijo biltena, sodeluje pri slikovnem in oblikovnem urejanju biltena, skrbi za koordinacijo dela podjetja Starling, Tiskarne Povše in distribucije Regvat, da Utrip redno mesečno izhaja ob dogovorjenem datumu. Sodeluje s podjetjem za trženje oglasov Anonsa za pridobivanje oglasnega prostora, s čimer se znatno zmanjšajo stroški tiskanja Utripa. Oblikovanje in računalniški prelom izvaja podjetje Starling. Lektorsko delo opravlja prof. Cveta Tavzes. Utrip tiska Tiskarna Povše (Pretnar Kunstek, 1997).

V letu 1994 se je uredniški odbor preimenoval v programski svet, v katerem so sodelovale: Nana Domajnko, Bojana Filej in Petra Kersnič. V februarju se jim pridruži Meta Cerar, pravnica, ki je v t. i. Pravni rubriki pisala o zakonodajno – pravnih vidikih, v mesecu aprilu pa se jim pridruži še Ladi Škerbinek. Glavna in odgovorna urednica ostaja Veronika Pretnar Kunstek. Od meseca marca naprej je lektoriranje opravljala prof. Cveta Tavzes. Naklada obsega od 6.300 do 8.550 izvodov. Uvedejo se oblikovanje in tehnično urejanje ter trženje revije. Utrip dobi novo zunanjo podobo. Naslovnice so se tematsko navezovala na regijska strokovna društva, ki so jih skozi številke Utripa predstavile takratne predsednice. Posamezno številko letnika je tako krasila naslovnica mesta, kjer je društvo imelo sedež. Ker je v letu 1994 organizacija izdala prvi Kodeks etike medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije, mu je v mesecu oktobru posvetila 1. simpozij zdravstvene nege. O tem obsežno priča zapis v novembrski številki Utripa, ki jo označuje naslovnica z njegovo podobo.

Glede na vsebinsko razvejanost in število objav je bilten pridobil na številu

strani, ki je naraslo na 54. Ob prebiranju se odstirajo nekatere zgodovinsko pomembne informacije, med drugim tudi obvestilo Zbornice zdravstvene nege, ki je v januarški številki Utripa leta 1994 obveščala člane o prejemu prve članske izkaznice, s katero so se člani organizacije izkazovali na strokovnih srečanjih in drugih dogodkih Zbornice, o ugodnostih članov ter o pripravi prvega pravilnika za vrednotenje udeležbe posameznikov na strokovnih dogodkih, doma in v tujini. Konec leta 1994 Utrip zaokroži z anketo, s katero je programski svet pridobil informacije članov za nadaljnjo vsebinsko zasnovu. V letu 1994 je izšlo dvanajst številčk glasila Utrip.

Prizadevanja za Utrip po meri bralcev so se odražala v vseh naslednjih letih, saj je Utrip pridobival tako na vsebini kot na podobi.

V letu 1995 Utrip izide v dvanajstih številkah, 11 krat letno (dvojna poletna številka julij/avgust), katerih naslovnice krasijo likovna dela zaposlenih in upokojenih medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov, članic in članov organizacije. V Utripu je bilo predstavljeno umetniško ustvarjanje avtorjev slik na naslovnica. Junjska številka z naslovnico vabi k prebiranju zapisov s takratnega že 2. simpozija zdravstvene nege, ki je potekal 12. in 13. maja v Ankaranu, v sodelovanju z DMSZT Koper, posvečenim kakovosti zdravstvene nege in zdravju žensk. Meseca maja 1995 v uredniškem odboru zaznamo spremembo, s članstvom v odboru prenehata Meta Cerar in Ladi Škerbinek, pridružita se Irena Istenič in Irma Antončič. Naklada se giblje do 9.550 izvodov, število strani se povzpne do 62. Uredniški odbor uspešno nadaljuje v letu

1996, ki povečuje število stani in izvodov, doseže naklado 10.100 izvodov.

Februarja 1997 se na 6. volilni skupščini Zbornice zdravstvene nege Slovenije izvolijo novi organi, Nana Domajnko preda vodenje organizacije Veroniki Pretnar Kunstek. Imenuje se uredniški odbor za obdobje od 1997 do 2001. Mesto glavne urednice časopisno založniške dejavnosti prevzame Vera Grbec, odgovorna urednica Utripa postane Irma Antončič, uredniški odbor pa deluje v sestavi: Veronika Pretnar Kunstek, Bojana Filej, Petra Kersnič in Irena Istenič. Naklada dosega od 10.300 do 10.800 izvodov. Med omejenimi rubrikami zasledimo še t. i. Portret meseca, kjer se v intervjujih predstavijo stanovske kolegice in kolegi. Naslovnice letnika prikazujejo delovna okolja zaposlenih v zdravstveni negi. V letu 1998 naklada doseže 11.150 izvodov, vsebina posamezne številke dosega 50 strani.

Odgovorna urednica, Irma Antončič v uvodniku januarške številke zapiše »še vedno mlademu Utripu«: »Člani ZZN si danes skoraj ne moremo več predstavljati biti brez informacij, ki jih vsak mesec posreduje naša revija. V uredništvu smo zadovoljni vselej, ko je delo opravljeno in že čaka vrsta prispevkov na objavo, ki so last vašega in našega dela. Tudi prenekatera pohvala dobro dene in vsaka kritika je sprejeta konstruktivno /... /»tako, kot se razvija ZZN, tako se tudi kažejo različne potrebe po vse bolj kompleksnih in vsebinsko bogatih informacijah« /.../ »Revija zapisuje dogodke doma in v tujini že peto leto. Pri tem nam je v zadoščenje in podporo mnenje večine naših bralcev, da je revija dobra in potrebna. Želim, da bi bila še boljša, zato brez zadržkov pišite utrinke, s katerimi se srečujete vsakdan, vesele in žalostne dogodke, podkrepite jih z intervjuji z bolniki, varovanci in tudi nekaj

humorja ne bo odveč«(Antončič, 1998).

Naslovnice še naprej krasijo umetniška dela medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov ali druge fotografije, vezane na aktualne teme številke, prebiramo lahko tudi poezijo članic in članov. Utrip je izhajal mesečno in v dvojni poletni številki julij-avgust. Naklada se je postopno, skladno z včlanjevanjem v organizacijo, povečevala in je do leta 2001 dosegala 12.000 izvodov mesečno. Uredniški odbor si je prizadeval razviti zunanjo podobo Utripa v sodelovanju s strokovnimi sekcijami, vendar so občasno sprotno reševali njihovo podobo. V letu 2001 so sprejeli celoletno podobo naslovnice pod motom »voda je vir življenja«.

Na 11. redni volilni skupščini je bila za predsednico Zbornice- Zveze v mandatsnem obdobju 2001 - 2005 izvoljena mag. Bojana Filej. Utrip do konca leta 2001 doseže 12.500 izvodov, število strani se povečuje.

Utrip v obdobju 2002 – 2007

Upravni odbor je 1. 1. 2002 imenoval nov uredniški odbor. Za odgovorno urednico je bila imenovana Brigita Skela Savič, za članice pa: Irena Keršič Ramšak, Veronika Pretnar Kunstek in Petra Kersnič. Brigita Skela Savič je ob tem zapisala: »Informativni bilten Utrip veliko prispeva k dobremu in ustreznemu informiranju medicinskih sester v državi in njihovi organiziranosti na področju strokovnega izobraževanja in druženja. Prepričana sem, da precej vpliva na razvoj pozitivne podobe poklicev v zdravstveni negi. Delo odgovorne urednice si predstavljam kot povezovalno – timsko, predvsem si želim tesne povezave s člani in pri tem pričakujem, da bodo s svojimi prispevki bogatili vsebine Utripa (Skela Savič, 2002).«

Za prevajanje še naprej skrbi Primož

Trobevšek. V tem letu naslovnice krasijo umetniške fotografije avtorja Jaka Bregarja. Naklada dosega 12. 500 izvodov, število strani narašča. Med že omenjene rubrike se uvrstijo »Mi med seboj«, »Medicinske sestre v prostem času«, »S humorjem je lažje in lepše«, »Praznovali smo«, »Predlagajte, povejte«.

V aprilski številki letnika zasledimo rubriko »Uvodnik«, kjer odgovorna urednica Brigita Skela Savič predstavi zasnovano novo uredniško politiko: »Utrip bo ogledalo našega dela na vseh pomembnih področjih zdravstvene nege, kot so strokovni dosežki, strokovna izobraževanja, druženja in preživljanje prostega časa. Prispevkov ne bomo razvrščali po tem, kje so nastali, ampak po tem, kaj sporočajo. Tako se bomo na simbolni ravni združili vsi, ki delujemo na področju zdravstvene nege, ne glede na to, ali delujemo v društvih, sekcijah, bolnišnicah, zdravstvenih domovih, socialnih zavodih, v zdraviliščih, med zasebniki in drugod. S pomočjo uvodnika bomo ustvarjali pozitivno klimo med zaposlenimi v zdravstveni negi, ob sočasnem povezovanju z aktualnimi dogodki v zdravstvu in državi« (Skela - Savič, 2002).

V decembru 2002 trženje revije nadaljuje podjetje Krasna d. o. o., v decembru 2004 pa podjetje Atelier IM, d. o. o.

V letu 2003 Utrip spremeni zunanjo podobo, izhajati prične na večjem, A4 formatu, naslovnice so tematsko različne, izvirajo tudi iz zgodovinskih virov posameznikov, glede na aktualnost številke letnika. Naklada dosega 12.800 izvodov, Utrip še naprej izhaja v 11 številkah (dvojna poletna, julij/avgustovska številka). V letih 2004, 2005, 2006 in 2007 Utrip nadaljuje v izbrani velikosti formata, razvija vsebino, obseg posameznih rubrik se

povečuje. Število prispevkov tako s strani strokovnih sekcij kot s strani regijskih strokovnih društev narašča. Naslovnice prikazujejo zaposlene v zdravstveni negi v različnih delovnih okoljih, občasno so posvečene aktualnim dogodkom. V letu 2005 za naslovnice skrbi Foto Spring, z značilnimi fotografijami fonendoskopov, ki simbolno ponazarjajo »slišati« ali prepoznavati pomembne, aktualne, strokovne in druge informacije, predstavljene v biltenu, v letu 2006 pa ure, ki ponazarjajo čas, avtor fotografij je isti fotografski atelje. Naklada konec leta 2007 doseže 15.000 izvodov.

Utrip v obdobju 2008 – 2012

V letu 2008 je bila za predsednico Zbornice – Zveze izvoljena Darinka Klemenc, za odgovorno urednico je bila imenovana Biserka Marolt Meden, za članice uredniškega odbora pa: Irena Keršič Ramšak, Tatjana Nendl, Ksenija Pirš, Veronika Pretnar Kunstek, Barbara Žargaj in Monika Ažman (po položaju izvršne direktorice). Lektoriranje opravlja Mojca Hudolin, za prevajanje skrbi Primož Trobevšek. Utrip obdrži zunanjo podobo, velikost formata, naslovnice v letu 2009 prikazujejo fotografije aktualnih dogodkov znotraj organizacije, naklada doseže 16.500 izvodov, posamezne številke letnika dosežajo 77 strani. Obstoječe rubrike povečujejo število prispevkov članic in članov, zasledimo rubriko Etika idr.

Z novo odgovorno urednico je bil sprejet naslednji način dela: tesno sodelovanje z vodstvom Zbornice – Zveze, uvede se institut glavne urednice, kar je običajno pri podobnih glasilih, glavna urednica je predsednica Zbornice – Zveze, odgovorna urednica in uredniški odbor (UO) sta izvajalca dogovorjene uredniške politike, ki jo diktira vodstvo Zbornice – Zveze z

upravnim odborom; večje sodelovanje z organi oziroma strokovnimi sekcijami ter delovnimi telesi Zbornice – Zveze in s strokovnimi društvi; sodelovanje s strokovno službo Zbornice – Zveze; poudarek je na elektronskem »poslovanju«. UO se sestane po potrebi, redna komunikacija poteka po elektronski pošti. Za bolj učinkovito in sistematično delo so se dogovorile zadolžitve posameznih članic in drugih sodelavcev za posamezne rubrike, ki jih so se ohranile oziroma na novo uvedle. Uvedlo se je nekaj od predlaganih novih rubrik: »Intervju, »Etika« (Marina Velepčič), »Iz Državnega sveta« (Peter Požun), »Natečajji: kratke zgodbe, fotografije, pesmi«, »Ugodnosti za članice in člane v povezavi s trženjem oglasnega prostora«. Pripravljena so bila prenovljena navodila za oddajanje prispevkov.

V interesu znižanja stroškov priprave glasila se je pričelo preverjati stroške, kar je bilo uspešno na vseh področjih. Na podlagi analize cen oglasnega prostora v primerljivih glasilih je odgovorna urednica Biserka Marolt Meden pripravila cenik oglasnega prostora, ki ga je potrdil Upravni odbor Zbornice – Zveze. Pripravila je pismo za oglaševalce in nabor naslovov potencialnih oglaševalcev. Iz tajništva Zbornice – Zveze so bili v letu 2008 dvakrat poslani pozivi za oglaševanje na skupaj več kot 100 naslovov. Opravljenih je bilo veliko osebnih pogovorov. Zaradi slabega odziva se je uredniški odbor odločil poiskati zunanjo agencijo, vendar ni bilo pozitivnega odziva. Zastavljen cilj je bil usmerjen v pridobivanje prihodkov od oglaševanja, ki bi krili stroške tiska in kasneje tudi oblikovanja.

Uredniški odbor je predlagal spremembo Pravilnika o delu uredniškega odbora tako, da uredništvo Utripa šteje najmanj

(namesto največ) 5 članov in da sta člana/ici uredništva po položaju predsednik/ica in izvršni/a direktor/ica. Predlagan in sprejet je bil institut glavne/ga urednice/ka – predsednice/ka Zbornice – Zveze. Odgovorna urednica je v sodelovanju z uredniškim odborom pripravila anketo za bralce Utripa, ki je bila objavljena dvakrat (maja in junija) in opravila analizo vrnjenih vprašalnikov. Rezultati so bili objavljeni v junijski številki Utripa. Večina članov je bila z vsebino Utripa zadovoljna, predlagali pa so konkretne vsebine in teme, ki so se postopno uvrščale v Utrip.

V letu 2009 se je uredniški odbor zmanjšal, z delom v odboru preneha Barbara Žargaj. Članice uredniškega odbora so se redno vključevale v delo in sodelovale pri pripravi Utripa. V letu 2009 uvedene nove rubrike so se obdržale, na novo se je uvedla rubrika »Iz dela RSK za zdravstveno nego«. Dve številki sta bili na nek način tematski: z aktivno udeleženi avtorji je urednica predstavila 24. kongres ICN in aktivnosti na področju boja proti nasilju nad ženskami.

V letu 2010 so se ohranile vse rubrike, na novo uvedeni rubriki sta »Za nenasilje v zdravstveni in babiški negi« in »Iz dela WHO - Kolaborativnega centra Maribor«. Kljub racionalizaciji prostora je v povprečju (12 števil) število strani na posamezno številko znašalo 60 strani. Pri pridobivanju oglasov, na področju oglaševanja se je odražala recesija. Stalni vir prihodka so predstavljali oglasi zdravstvenih ustanov za različna izobraževanja.

V letu 2011 je bila sprejeta odločitev za nov, manjši format revije in tanjši papir. Prenovila se je tudi oblikovna podoba. Za leto 2012 so se dogovorile nove ru-

brike: »Standardni postopki in posegi s področja zdravstvene nege«, »Protokoli s področja varnosti pacientov«, »Predstavitve dela delovnih skupin Zbornice – Zveze«, »Predstavitve društev pacientov – dobre prakse«.

Utrip v obdobju 2012 - 2016

Maja je potekel mandat odgovorni urednici Biserki Marolt Meden. Upravni odbor je dosednji odgovorni urednici podaljšal mandat za naslednja štiri leta. Glavna in odgovorna urednica ter izvršna direktorica so imele številne delovne posvete v zvezi s projektom »varčevalni ukrepi pri pripravi in izdajanju Utripa«. V februarju je o uredniški politiki Utripa razpravljala Upravni odbor Zbornice – Zveze. Rezultat so bile odločitve v zvezi z objavljanjem odmevov oziroma replik v Utripu. Novembra je Upravni odbor Zbornice – Zveze razpravljala o zmanjšanju stroškov za izdajanje Utripa in se odločil, da v letu 2013 izide 9 števil. Uredniški odbor je vse leto tesno sodeloval z ožjim in širšim vodstvom Zbornice – Zveze. Članice uredniškega odbora so se redno vključevale v delo in sodelovale pri pripravi Utripa.

V januarju je Utrip izšel v novi podobi in zmanjšanem formatu. Odzivi bralcev in bralk so bili zelo dobri. Na nestrinjanje je naletelo le to, da pri najavah izobraževanj ni bilo logotipov organizatorjev (strokovnih regijskih društev in strokovnih sekcij). Logotipi organizatorjev izobraževanj so se ponovno uvedli. Majska številka je vsebovala prilogo – Zlati znaki, novembrska številka Utripa pa je ponovno vsebovala prilogo – aktivnosti na področju boja proti nasilju nad ženskami, tokrat posvečeno starejši populaciji. Ponovno pripravljena anketa »Sodelujte pri ustvarjanju Utripa« je bila objavljena

v poletni številki Utripa, možno jo je bilo izpolniti tudi na spletni strani Zbornice – Zveze. Pridobljeni odgovori so bili zanimivi in koristni pri urejanju Utripa. Večina bralcev je z Utripom zadovoljna. Podani so bili tudi koristni predlogi za nove rubrike, teme, imena intervjuvancev ipd. V prizadevanjih zmanjševanja stroškov je odgovorna urednica v poletnih mesecih pridobila ponudbe za tisk na rotaciji. Primerjalo se je ponudbe treh tiskarn in analiziralo, za koliko se zmanjšajo stroški poštnine zaradi lažjega papirja in stroški priprave na tisk (plošče ne bi bile več potrebne). Ob dobrem sodelovanju s tiskarno Povše in popustu, se vodstvo Zbornice – Zveze ni odločilo za prehod na rotacijo. Odločili so se, da se v letu 2013 poišče cenejši tisk v okviru Tiskarne Povše. Začasno se je odpovedalo lektoriranju besedil, delo se je opravilo v okviru uredniškega odbora. Prevodi so se omejili na minimum. Zmanjšali so se tudi stroški urejanja Utripa.

V januarju 2013 je Utrip izšel v novi podobi. Majska številka je vsebovala prilogo – Zlati znaki, novembrska številka Utripa je spet vsebovala prilogo – aktivnosti na področju boja proti nasilju v zdravstveni in babiški negi. S prenovno spletnih strani Zbornice – Zveze nas je presenetil »zaklenjen« Utrip, do katerega s pomočjo članske izkaznice lahko dostopajo samo članice in člani Zbornice – Zveze. Uredniški odbor je sprejel stališče, da je Utrip na spletni strani primerno odpreti za vse, brez omejitev, ker se s pomočjo Utripa promovira ne le dejavnosti Zbornice – Zveze, temveč se prispeva k utrditvi vloge stroke zdravstvene in babiške nege v širšem prostoru. Posebna pozornost je bila namenjena etiki, nenasilju v zdravstveni negi in zdravemu načinu prehranjevanja. Septembra 2013 je bil na področju obvla-

dovanja stroškov uresničen pomemben korak. Utrip se je začel tiskati v novi tiskarni na rotaciji, bistveno se je prihranilo tudi pri stroških tiska in pri poštnini, ker je časopisni papir tanjši in lažji.

V letu 2014 so naslovnice krasile zdravilne rastline, ki jih je mogoče najti v Sloveniji. Objavljene so bile avtorske fotografije zdravilnih rastlin in napotki za uporabo, ki jih je pripravljala Tatjana Nendl. Uredniški odbor Utripa se je odločil, da v letu 2014 ohrani manjši format Utripa in sprejme spremembe nekaterih oblikovalskih rešitev iz januarске številke 2013 ter preide nazaj na staro oblikovanje Azmirja Čvoraka. Pripravi se nagradni natečaj za »Modro zgodbo« z delovnega mesta. Uredniški odbor je UO Zbornice – Zveze predlagal, da izvede postopek imenovanja novega člana/ice uredniškega odbora Utripa, ki bi zastopal strokovne sekcije. Imenovana je bila Anita Prelec. Majska številka je vsebovala prilogo – zlati znaki, novembrska številka Utripa pa je vsebovala prilogo »Plan aktivnosti in strokovnih izpopolnjevanj v letu 2015«. V decembrski številki je bila objavljena priloga »Predvidene delavnice Zbornice – Zveze v letu 2015«.

V letu 2015 je bila zelo brana rubrika »Vi sprašujete, mi odgovarjamo«, v kateri so bili objavljeni zanimivi in vedno aktualni odgovori naše Pravne pisarne oziroma pravnika Andreja Vojnoviča. Ob interesu, da v Utripu objavljajo tudi nečlani, je vodstvo Zbornice – Zveze k včlanjevanju povabilo tudi zdravstvene šole. Spodbujanje včlanjevanja študentov zdravstvene nege in babištva v nacionalno organizacijo je pomembno, ena od možnosti je tudi njihovo objavljanje v Utripu. Naslovnice so prikazovale delovni utrip v zdravstveni negi. Objavljale

so se fotografije medicinskih sester Pediatrične klinike Ljubljana, avtorja Sebastjana Plavca. Majska številka je vsebovala prilogo Zlati znaki, novembrska pa prilogo »Plan aktivnosti in strokovnih izpopolnjevanj v letu 2016«. Vse leto smo objavljali nacionalne protokole aktivnosti zdravstvene in babiške nege. V juniju smo razpisali nagradni natečaj za modro zgodbo ob koncu življenja skozi doživljanja medicinskih sester in babic. Modre zgodbe smo objavljali od oktobra in v decembru izbrali najboljšo modro zgodbo.

Utrip od leta 2016

13. junija 2016 je potekala predaja dela dolgoletne odgovorne urednice Utripa Biserke Marolt Meden. Njene odlične reference, med drugim s področja urednikovanja pri različnih revijah, biltenih in glasilih, aktivno delo v civilni družbi ter zdravstvu in njena osebna naklonjenost strokovnemu področju zdravstvene in babiške nege, so gotovo pomembno vplivali na razvoj Utripa in odlično sodelovanje z nami, članicami in člani Zbornice – Zveze ter drugimi avtorji. Njeno delo nadaljuje Ksenija Pirš, ki sodeluje z uredniškim odborom v sestavi: Monika Ažman, glavna urednica (predsednica Zbornice – Zveze), Irena Keršič, Tatjana Nendl (do septembra 2017), Andreja Krajnc, Suzana Habot, Marjeta Berkopec (od septembra 2017) ter Anita Prelec (po položaju izvršne direktorice). Utrip je tudi v letu 2016 objavljala strokovne prispevke, ki so jih pripravljale članice in člani Zbornice – Zveze tako iz dela strokovnih sekcij kot tudi iz strokovnih regijskih društev, iz zdravstvenih, socialnovarstvenih in izobraževalnih institucij. Objavili smo vsa pomembna obvestila in informacije iz dela vodstva Zbornice – Zveze ter aktualne izjave organizacije za javnost. Predstavili smo prejemnice zlatih znakov

Zbornice – Zveze in prejemnico priznanja za življenjsko delo, prejemnike srebrnih znakov, ki jih podeljujejo regijska strokovna društva in prejemnike posebnih priznanj strokovnih sekcij. Objavljali smo tudi pomembnejše informacije iz dela mednarodnih organizacij, predvsem ICN in EFN in tudi drugih strokovnih združenj medicinskih sester in babic. Objavljali smo tako napovedi kot tudi poročila s strokovnih srečanj, kratke intervjuje »Življenje medicinske sestre« ali »Življenje babice«, v daljših intervjujih pa posameznike, ki so pomembno zaznamovali strokovni in širši družbeni prostor. V rubriki »Vi sprašujete, mi odgovarjamo« smo objavljali vedno aktualne odgovore naše pravne pisarne oziroma pravnika Andreja Vojnoviča.

Ker v Utripu objavljamo tudi strokovne prispevke, kjer avtor navaja uporabljene vire (po navodilih avtorjem za objavo v Obzorniku zdravstvene nege), smo pričeli z recenzijo strokovnih prispevkov. Strokovno recenzijo opravlja Anita Prelec. Lektoriranje prispevkov, ki ga je v prejšnjem mandatnem obdobju opravljal odgovorna urednica, Biserka Marolt Meden v sodelovanju z glavno urednico Darinko Klemenc, nadaljuje Jelica Žalig Grce. V letu 2016 je preminil dolgoletni oblikovalec Utripa, Azmir Čvorak. Z njegovim delom nadaljuje Tijana Čvorak, oblikovalka Utripa, Starling d. o. o. Naslovnice so skozi leto 2016 ponazarjale motive iz narave, sončne vzhode in zahode avtorja Janija Nendla. Junij/juljska številka je vsebovala rubriko »Zlati znak«, novembrska številka Utripa pa je vsebovala prilogo »Načrt aktivnosti in strokovnih izpopolnjevanj v letu 2017«. Skozi leto smo objavljali razpoložljive (sprejete in potrjene) nacionalne protokole aktivnosti zdravstvene in babiške

nege. V maju smo razpisali nagradni natečaj »Ta svet je nor«. Iskali smo zgodbe z delovnega mesta ali prostega časa, ki ga preživljamo s sodelavci. Pričakovali smo kaj veselega, zabavnega ali drugačnega. V letu 2016 zgodbe na razpisani natečaj nismo prejeli.

Ker je leto 2017 za Zbornico – Zvezo jubilejno leto in obeležujemo že 90 let organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem, temu sledi tudi Utrip.

V ta namen skozi vse številke letnika XXV o zgodovini organizacije priča primerno obsežna rubrika »Iz zgodovine«, avtorice Irene Keršič in sodelavk delovne skupine za ohranjanje zgodovine pri Zbornici – Zvezi. Bogata vsebina pomembno odstira njen razvoj z mnogih vidikov delovanja, skladno s tem je oblikovana posamezna naslovnica revije.

Glede na aktivnosti organizacije in številne spremembe znotraj njenih organov se povečuje obseg posameznih rubrik, kar se kaže tako v delovanju strokovnih sekcij kot regijskih strokovnih društev. Zaradi velikega interesa po objavi strokovnih prispevkov so se dopolnila navodila za pripravo le teh, uredniški odbor pa je pred novimi izzivi v iskanju ravnovesja med razvojem vsebin in hkratnega obvladovanja obsega revije. Glede na izražene interese članic in članov se razvija tudi rubrika »Živimo zdravo«, kjer je razen izjemnih prispevkov avtorja Jožeta Lavrinca umeščena tudi rubrika zdravstvenih nasvetov mag. Darije Ščepanović ter

prispevki drugih. Razen rubrike »Prejeli smo« je glede na prejete prispevke članic in članov uvedena rubrika »Odstiranje«, v kateri svoja razmišljanja in občutja ob delu in v življenju z nami delijo naši članice in člani. V letu 2017 se nadaljuje nagradni natečaj za najboljšo zgodbo na temo »Narobe svet«. V nekoliko prenovljeni podobi z oblikovanjem revije nadaljuje Tijana Čvorak, oblikovalka Utripa, Starling d. o. o.

Za kakovost informativnega biltena je pomembno, da se je krog sodelavcev zelo širil in s tem intenzivna elektronska komunikacija z avtorji ter skrajšan čas od oddaje prispevkov do objave na spletni strani Zbornice – Zveze.

Utrip danes dosega naklado 14.950 izvodov. V svoji bogati vsebini nedvomno priča o strokovnem razvoju zdravstvene nege, babištva in oskrbe v Sloveniji ter o razvoju naše skupne organizacije, Zbornice – Zveze. Ko se oziramo na zgodovinski razvoj našega strokovno informativnega biltena Utrip, zato s spoštovanjem in posebno skrbnostjo, zadovoljni pišemo zgodbo o uspehu. Za ta izjemni privilegij iskrena hvala v imenu avtoric prispevka. Ob tej priložnosti se iskreno zahvaljujemo vsem aktivnim ustvarjalcem biltena, ki so v petindvajsetih letih ustvarili prepoznavno informativno glasilo poklicnih skupin medicinskih sester, bobic in zdravstvenih tehnikov, ki ga danes v sodobni obliki lahko prebiramo kjerkoli, tudi izven organizacije, kjer

pomembno promovira vlogo poklicev v zdravstveni negi, babištvu in oskrbi ter predstavlja pomen našega dela. Dosegljiv je tudi na naših odlično obiskanih spletnih straneh, kjer je na voljo v E - knjižnici. Zahvala in poklon vsem glavnim in odgovornim urednicam ter članicam uredniških odborov, in drugim sodelavcem za neizbrisen pečat na področju razvoja informativnega biltena Utrip, ki je skozi celoten razvoj publicistične dejavnosti pridobival na pomenu, vsebini in obliki sporočil, informacij in strokovnih vsebin. Zahvala našim zvestim članicam in članom, ki so bili s svojimi prispevki skozi desetletja njegovi ustvarjalci v najširšem pomenu. Poklon vašemu in našemu delu.

Literatura in viri:

- Antončič, I., 1998. Ob novem letu. *Utrip*, 6(1), p. 5.
- Gradišek, A., 2007. 80 let organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem. *Obzornik zdravstvene nege*, 41(Suppl.1), pp. 2–4.
- Miloradovič, M. 80 let organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem. *Obzornik zdravstvene nege*, 41(Suppl.1), pp. 4–6.
- Pretnar Kunstek, V., 1997. Zaključno poročilo o delu časopisno založniške dejavnosti v štiriletnem mandatnem obdobju od leta 1993 do 1997. *Utrip*, 5(3), pp. 14–16.
- Pretnar Kunstek, V., 1993. Beseda urednice. *Utrip*, 1(1), p. 2.
- Skela-Savič, B., 2002. Predstavljamo vam. *Utrip*, 10(2), pp. 16–17.
- Skela-Savič, B., 2002. Uvodniku na pot. *Utrip*, 10(4), p. 6.
- Šipec, M. 80 let organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem. *Obzornik zdravstvene nege*, 41(Suppl.1), p.7.

E- NOVICE

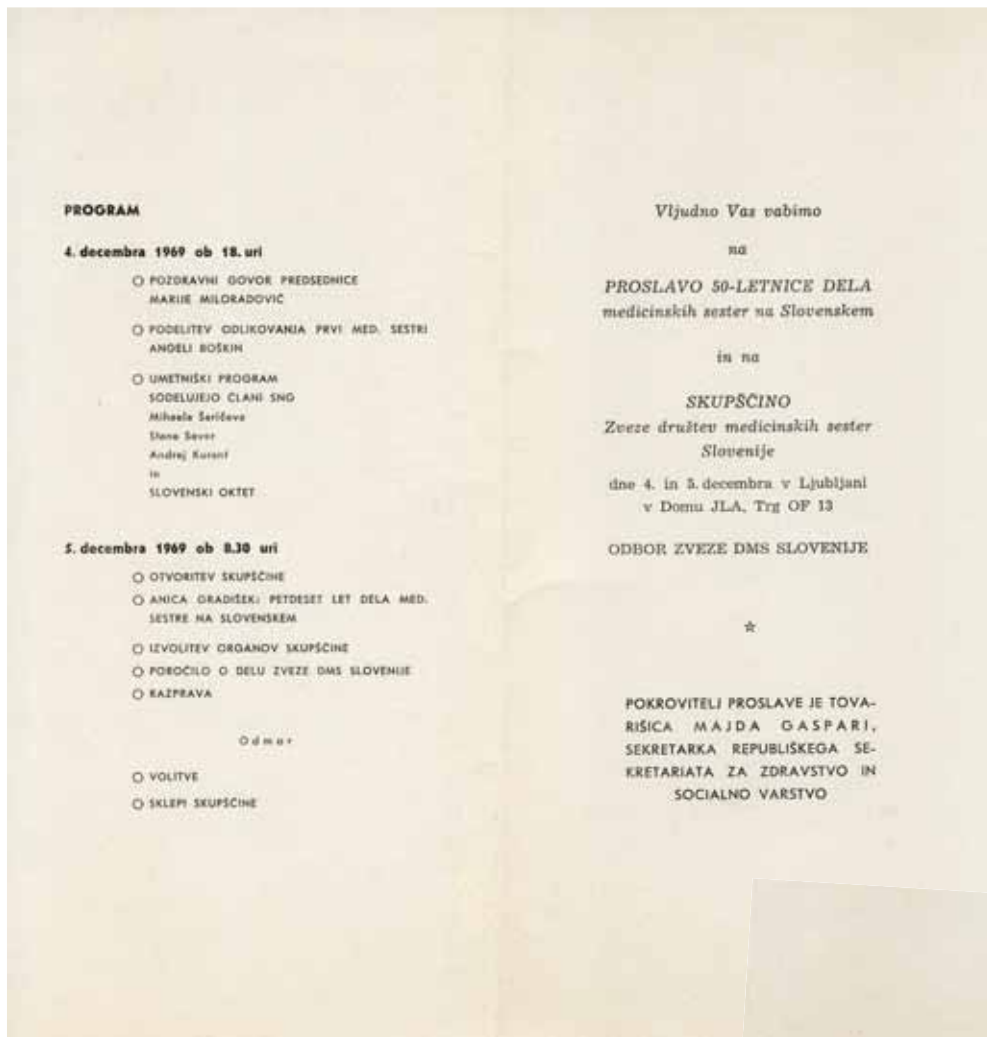
Anita Prelec

Da bi seznanjali člane z aktualnimi novicami s področja zdravstva, predvsem pa z aktivnostmi vodstva in delovnih teles Zbornice – Zveze, je Zbornica – Zveza v letu 2017 pričela z izhajanjem E – novic. E – novice izhajajo dvakrat mesečno, poslano so na več kot 8000 e - naslovov. Skoraj polovica članov te novice tudi prebere, največkrat so gledane strani strokovnih izobraževanj, intervjujev in aktualnih dogodkov. Namen je približevanje članstvu preko socialnih omrežij in ne samo v tiskani obliki. V družabnem omrežju Facebook, ki je aktiven od spomladi 2017, sledi skoraj 2000 ljudi, z najbolj odmevnimi objavami, ki so jih naši sledilci še posebej radi »všečkali«, posredovali prijateljem ali komentirali, pa je bilo doseženo tudi več kot 10.000 različnih uporabnikov. Število objav, ki se pripravljajo za Facebook, se spreminja glede na aktivnosti Zbornice – Zveze, vendar so prizadevanja usmerjena, da sledilcem redno nudimo sveže in aktualne informacije, vključno z informacijami o strokovnih srečanjih.

X.

NAGRADE IN
PRIZNANJA, KI
JIH PODELJUJE
STROKOVNA
ORGANIZACIJA

Irena Keršič, Marjeta Berkopec, Darinka Klemenc, Zdenka Seničar

Slika 206: Vabilo na proslavo ob 50-letnici dela medicinskih sester Slovenije in prvo podelitev odlikovanja prvi medicinski sestri Angeli Boškin združeno s skupščino Zveze društev medicinskih sester Slovenije, 1969
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 207: Vabilo na sprejem ob proslavi 50-letnice dela medicinskih sester Slovenije
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 208: Prvo podeljevanje priznanj
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze).

Slika 209: Vabilo na svečano akademijo ob 70-letnici organiziranega delovanja in združevanja strokovne organizacije 17. 11. 2007 (Vir: Irena Keršič)

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE - ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

5. 5. 2017
MEDNARODNI DAN BABIC

Babice, matere in družine: partnerji za vse življenje

Medicinske sestre: vodilni glas za doseganje ciljev trajnostnega razvoja

12. 5. 2017
MEDNARODNI DAN MEDICINSKIH SESTER

Slavnostna akademija,
Kongresni center Monis, Ljubljana
12. maj 2017 ob 19. uri

Program:
Nagovor predsednice Zbornice – Zveze Monike Ažman
Nagovor ministrice za zdravje Milojke Kolar Celarc
Podelitev priznanj Zlati znak
Podelitev priznanja za življenjsko delo Angele Boškin
Sprejem in pogostitev v predhvalni dvorani

Program povezuje: David Urankar
Nastopajoči: Flora Erna Lotrič
in skupina študentov Maja Drčar, Tina Žerovnik,
Jaka Peterka, Ana Blažević Arko in Brina Ormahan

ZLATI ZNAK 2017

Doroteja Dobrinja
Darja Kramar
Branka Mikluž
Kristina Novak
Alojzija Prestor
Mirjana Rep

Priznanje za življenjsko delo Angele Boškin
Marija Šipec

Vsem nagrajenkam iskrene čestitke, vsem članom in članicam zahvala za vaš prispevek v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi. Želimo vam lepo praznovanje.

Slika 210: Program svečane akademije ob mednarodnem dnevu medicinskih sester in babic 2017 in dobitnice priznanj (Oblikovanje: Barbara Kralj, Vir: arhiv Zbornice – Zveze).

Prva priznanja medicinskim sestram so bila podeljena leta 1969, ob-50 letnici nastopa službe prve skrbstvene sestre na Slovenskem in s tem tudi vstop prve šolane medicinske sestre v zdravstveni sistem. ZDMS Slovenije je prvič podelila v tistem času imenovano »Zlato značko«, ki jo je prejela Angela Boškin. Kriteriji za priznanja so bili sprejeti na sestanku UO Zveze. Društvo medicinskih sester Maribor je s sodelovanjem Srednje šole za medicinske sestre podelilo simbolične spominske značke zaslužnim medicinskim sestram krajevnega območja. Obe podelitvi predstavljata začetek podeljevanja priznanj na nacionalni in društveni ravni.

Pomembni kriteriji za evidentiranje zaslužnih medicinskih sester v letu 1980, potrjeni na 1. seji predsedstva ZDMS Slovenije januarja 1980, so bili dolgoletno delo v regijskih društvih in ZDMS Slovenije, prednost pri izbiri naj bi imele medicinske sestre, zaslužne na področju otroškega varstva. Poudarili so postopke evidentiranja skladno s Pravilnikom o kriterijih in merilih za podeljevanje »Zlatega znaka priznanja«, sprejetega na skupščini ZDMS Slovenije.

Pravilnik o priznanjih ZDMS Slovenije je bil spremenjen in sprejet na redni letni skupščini ZDMS Slovenije 27. marca 1985 v Ljubljani. Pravilnik je opredeljeval način podeljevanja priznanj za izredne dosežke na področju zdravstvene nege in za pomembne dosežke na področju zdravstvenega varstva. Opredeljena so bila priznanja Zlati znak, spominska, jubilejna in druga priznanja. Občinska in medobčinska društva medicinskih sester so lahko podeljevala priznanja po svojem pravilniku. Dne 28. 11. 2015 je bil sprejet dopolnjen Pravilnik o priznanjih Zbornice – Zveze, ki opredeljuje namen in vrsto priznanj, kriterije za podelitev priznanj, postopke predlaganja, komisijo za priznanja, obliko in način podelitve priznanj. Priznanja Zbornice – Zveze se podeljujejo posamezniku ali skupini za dosežke in pomembne prispevke na področju zdravstvene in babiške nege. Priznanja lahko prejmejo tudi društva in organizacije za prizadevanja in uspehe pri uresničevanju in akcij Zbornice – Zveze ter za pomembne dosežke na področju zdravstvene in babiške nege.

Priznanja, ki jih podeljuje Zbornica – Zveza, so: Priznanje za življenjsko delo Angele Boškin na področju zdravstvene in babiške nege, Zlati znak, Srebrni znak, Priznanje za dosežke na ožjem strokovnem področju, spominska, jubilejna in druga priznanja, Naziv častnega člana.

Dobitnike vseh priznanj Zbornice – Zveze se enkrat letno predstavi v prilogi Utripa in na spletni strani Zbornice – Zveze.

PRIZNANJE ZA ŽIVLJENJSKO DELO ANGELE BOŠKIN

Priznanje za življenjsko delo Angele Boškin na področju zdravstvene in babiške nege podeljuje Zbornica – Zveza ob 12. maju – mednarodnem dnevu medicinskih sester. Letno se lahko podeli le eno Priznanje za življenjsko delo. Prvo priznanje je bilo podeljeno leta 2010.

Kriteriji za podelitev Priznanja za življenjsko delo Angele Boškin na področju zdravstvene in babiške nege so: izjemni dosežki na področju zdravstvene/babiške nege, pomembni prispevek k teoriji in razvoju prakse zdravstvene/babiške nege, pomembni prispevek k humanizaciji dela z uporabniki zdravstvene/babiške nege, pomembni prispevek k uveljavljanju človekovih in pacientovih pravic, pomembni prispevek k avtonomiji strokovnega dela, pomembni prispevek k izboljšavam na področju zdravstvene/babiške nege, dejanja oz prizadevanja, ki so prispevala k izboljšanju stroke in/ali organizacije v zdravstvenem sistemu, tudi promocija stroke v strokovni in/ali splošni javnosti in so publicirane v strokovnih člankih, drugih publikacijah (poljubnih, informativnih, medijih), ali uporabljene v neposrednem kliničnem okolju, najmanj 30-letno obdobje dela na področju zdravstvene/babiške nege, najmanj 20 let članstva v Zbornici - Zvezi širša prepoznavnost v okviru zdravstvene/babiške nege na nacionalnem nivoju.

Dobitnika priznanja za življenjsko delo Angele Boškin lahko predlagajo predsednik Zbornice - Zveze, člani UO Zbornice – Zveze, ORSD in OSS Zbornice – Zveze. Predlog mora vsebovati lastnoročni podpis predlagatelja.

Prejemnice Priznanja Angele Boškin za življenjsko delo so bile:

Marta Hočevar Kuharič, priznanje je bilo podeljeno na svečani akademiji 12. 5. 2010 v Kongresnem centru v Portorožu.

Slika 211: Marta Hočevar Kuharič, prejemnica prvega priznanja za življenjsko delo, 2010 (Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Marija Miloradović, priznanje je bilo podeljeno na svečani akademiji 12. 5. 2011 v Kongresnem centru Habakuk v Mariboru.

*Slika 212: Marija Miloradović na podelitvi priznanja, 2011
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)*

Dr. Majda Šlajmer Japelj, priznanje je bilo podeljeno na svečani akademiji 10. 5. 2012 v Cankarjevem domu v Ljubljani.

*Slika 213: V sredini prejemnica priznanja dr. Majda Šlajmer Japelj, levo predsednik RS Danilo Türk, desno predsednica Zbornice – Zveze Darinka Klemenc, 2012
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)*

Silva Vuga, priznanje je bilo podeljeno na svečani akademiji 10. 05. 2013 v Kongresnem centru Brdo na Brdu pri Kranju.

*Slika 214: Silva Vuga, 2013
(Foto: neznan, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)*

Vera Grbec, priznanje je bilo podeljeno na svečani akademiji 10. 05. 2014 v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Slika 215: Prejemnica priznanja za življenjsko delo Vera Grbec, 2014

(Foto: Branka Timpran, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Majda Gorše, priznanje je bilo podeljeno na svečani akademiji 12. 5. 2015 v Kongresnem centru Brdo na Brdu pri Kranju.

Slika 216: Darinka Klemenc, predsednica Zbornice – Zveze, prejemnica priznanja Majda Gorše, in Milojka Kolar Celarc, ministrica za zdravje, 2015

(Foto: Matej Glavinac, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Maruša Šolar, priznanje je bilo podeljeno na svečani akademiji 12. 5. 2016 v Festivalni dvorani na Bledu.

Slika 217: Monika Ažman, predsednica Zbornice – Zveze, prejemnica priznanja Maruša Šolar, in Milojka Kolar Celarc, ministrica za zdravje, 2016

(Foto: Matej Glavinac, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

Marija Šipec, priznanje je bilo podeljeno na svečani akademiji 12. maja 2017 v Hotelu in kongresnem centru Mons v Ljubljani.

Slika 218: Milojka Kolar Celarc, ministrica za zdravje, prejemnica priznanja Marija Šipec, in Monika Ažman, predsednica Zbornice – Zveze

(Foto: Matej Glavinac, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

ZLATI ZNAK

Prva priznanja medicinskim sestram so bila podeljena leta 1969, ob 50-letnici nastopa službe prve skrbstvene sestre na Slovenskem in s tem tudi vstop prve šolane medicinske sestre v zdravstveni sistem. ZDMSS je prvič podelila v tistem času imenovano »Zlato značko«, ki jo je prejela Angela Boškin. Kriteriji za priznanja so bili sprejeti na sestanku UO ZDMSS. DMS Maribor je s sodelovanjem s Srednjo šolo za medicinske sestre v Mariboru podelilo simbolične spominske značke zaslužnim medicinskim sestram krajevnega območja. Obe podelitvi predstavljata začetek podeljevanja priznanj na nacionalni in društveni ravni.

Pomembni kriteriji za evidentiranje zaslužnih medicinskih sester v letu 1980, potrjeni na 1. seji predsedstva ZDMS Slovenije januarja 1980, so bili dolgoletno delo v regijskih društvih in ZDMS Slovenije. Prednost pri izbiri naj bi imele medicinske sestre, zaslužne na področju otroškega varstva. Poudarili so postopke evidentiranja skladno s Pravilnikom o kriterijih in merilih za podeljevanje »Zlatega znaka priznanja«, sprejetega na skupščini ZDMS Slovenije.

Pravilnik o priznanjih ZDMSS je bil spremenjen in sprejet na redni letni skupščini ZDMSS 27. marca 1985 v Ljubljani. Pravilnik je opredeljeval način podeljevanja priznanj za izredne dosežke na področju zdravstvene nege in za pomembne dosežke na področju zdravstvenega varstva. Opredeljena so bila priznanja Zlati znak, spominska, jubilejna in druga priznanja. Občinska in medobčinska društva medicinskih sester so lahko podeljevala priznanja po svojem pravilniku. Od leta 2008 so bile značke Zlati znak prvič iz pravega zlata. Izdelal jih je zlatar Franci Lavtižar iz Jesenic.

Kriteriji za podelitev Zlatega znaka od leta 2015 so: uspešno poklicno delo na področju zdravstvene/babiške nege, kakovostno in učinkovito organizacijsko delo v dejavnosti zdravstvene/babiške nege, prispevek k uspešnemu uresničevanju programov zdravstvene/babiške nege in zdravstvenega varstva, prispevek k humanizaciji odnosov v zdravstvu, uspehi pri doseganju ciljev, uresničevanju ter uveljavljanju nalog Zbornice – Zveze, prispevek k izboljšanju zdravstvenega stanja prebivalstva, raziskovalno

delo, pomembno publicistično delo, najmanj 20-letno obdobje dela na področju zdravstvene/babiške nege, neprekinjeno članstvo v Zbornici - Zvezi v zadnjih desetih letih.

Razpis za podelitev Zlatega znaka se objavi v informativnem biltenu Utrip in na spletni strani Zbornice - Zveze. Obrazec za predlagatelje je objavljen na spletni strani Zbornice – Zveze. Letno se lahko podeli do deset Zlatih znakov.

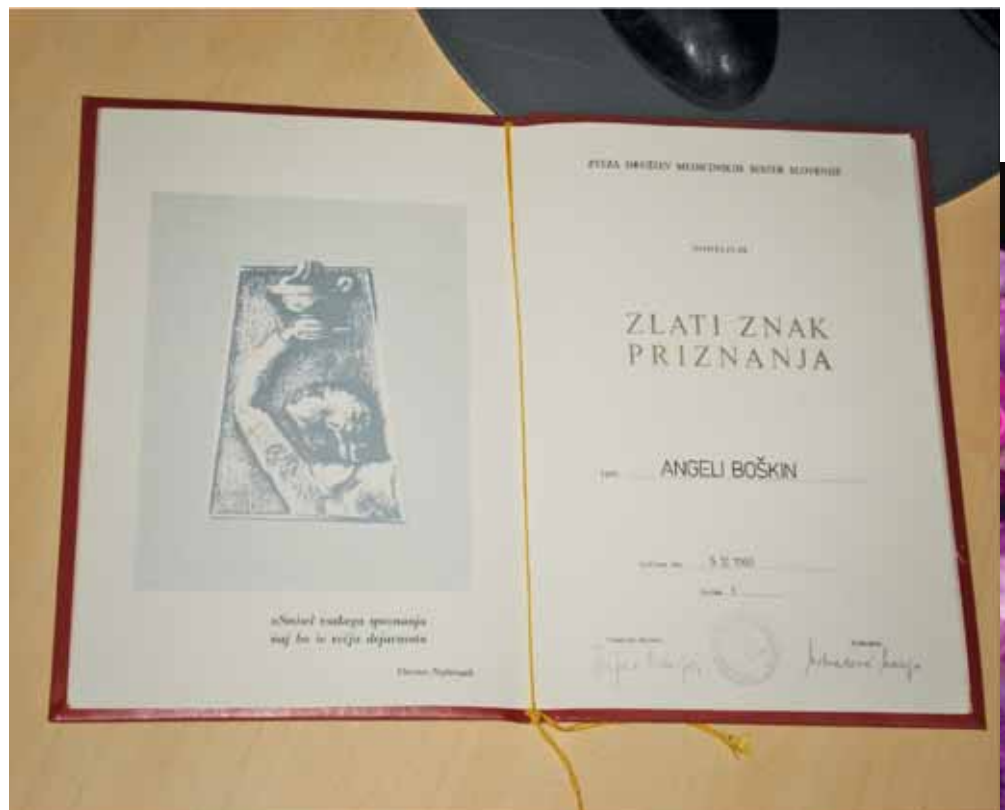
Zlati znak podeljuje Zbornica – Zveza ob 12. maju – mednarodnem dnevu medicinskih sester.

Od leta 1969 do 12. 5. 2017 je bilo podeljenih 322 Zlatih znakov, od tega dvanajstim delovnim skupinam. Prvi moški, ki je bil član strokovne organizacije in je prejel najvišje odlikovanje, je bil Jože Lavrinec leta 2004. Prvi moški, ki je prejel najvišje odlikovanje, a ni bil član strokovne organizacije, je bil leta 1985 Borut Miklavčič s Komiteja za zdravstvo in socialno varstvo Slovenije.

Slika 219: Prejemnica prvega Zlatega znaka
Angela Boškin in Zora Tomič, 4. 12. 1969
(Vir: Arhiv Zbornice –Zveze)

Slika 220: Plaketa priznanja Zlati znak
(Foto: Irena Keršič. Vir: Arhiv DMSBZT Ljubljana)

Slika 221: Značka Zlati znak, 2007
(Foto: Žiga Kokalj. Vir: Arhiv Irena Keršič)

Slika 222: Značka Zlati znak, 2017
(Foto: Tjaša Barbo. Vir: Arhiv Zbornice – Zveze)

Slika 223: Podelitev plaket in Zlatih
znakov leta 2016
(Foto: Neznani. Vir: Arhiv Zbornice – Zveze)

Dobitniki Zlatega znaka od 4. 12. 1969 do 12. 5. 2017

1969

Angela Boškin
Zora Tomič

1974

Minka Božič
Angela Gašperin
Anica Gradišek
Mira Jazbinšek
Saša Kambič
Marija Košak
Vida Korbar
Rozalija Kralj
Nives Merljak
Marija Miloradović
Iva Pernuš
Mira Pridgar
Nežka Škafar
Francka Šušteršič
Dina Urbančič

1977

Milka Dovjak
Adriana Elvič
Majda Gorše
Neža Jarnovič
Zdenka Kaplan
Malči Lisac Pavčič
Marija Tomšič
Majda Šlajmer Japelj
Maruša Šolar
Silva Vuga

1981

Marija Čop
Mira Klemen Vadnjal
Jana Krek
Julka Kuzma
Marija Šipeč
Lucija Tekavc
Jožica Tomšič
Marija Vujčič
Marija Zupančič
Medicinske sestre Zavoda
za varstvo in delovno
usposabljanje mladine
dr. Marijana Borštnarja -
Dornava

1985

Borut Miklavčič - Komite
za zdravstvo in socialno
varstvo Slovenije izredno
podeljen

1986

Alja Fazarinc
Mira Firm
Marija Flisar
Martina Forjan
Olga Koren
Jelka Kurnik
Breda Podboj
Cilka Potokar
Štefka Slivnik
Marina Šemrov

1988

Julija Babič
Anja Grizold
Cveta Jurko
Ela Majerič
Marija Perlič
Milka Prosen
Milena Rozman
Vida Saje
Albina Skok

1990

Marijana Bajda
Majda Ban
Vera Grbec
Metka Ivnik
Almira Lovrenčec
Marija Pajič
Manja Pašek
Marija Pepevnik
Jelka Plaper
Marta Pogačnik
Veronika Pretnar Kunstek
Helena Ravnič
Silva Renčelj
Poslovna skupnost za
zdravstvo

1991

Društvo medicinskih sester
in zdravstvenih tehnikov
Celje

1992

Manca Dobrovnik
 Branislava Fekonja
 Marjeta Kokoš
 Magda Kert
 Dragica Murn
 Ela Okršlar
 Duša Perdan
 Zlata Rajter
 Regina Rozman
 Marija Terzer
 Medicinske sestre
 Gerontološko-psihiatričnega
 oddelka Psihiatrične klinike
 Ljubljana

1994

Anja Borjančič
 Ljudmila Brčin
 Margareta Dežnak
 Slavka Dular
 Bojana Filej
 Antonija Ivanuša
 Petra Kersnič
 Marija Kozamernik
 Ela Lah
 Frida Roblek
 Medicinske sestre
 Nevrološkega oddelka
 Bolnišnice Celje

1996

Majda Anžur
 Marija Caf
 Marta Gantar

Marija Geč
 Ljubica Glucks
 Jelka Mlakar
 Marija Švajncer
 Ladi Ana Škerbinek
 Greta Zver
 Vodstvo službe zdravstvene
 nege v KC v Ljubljani

1997

Milica Corel
 Silva Černilogar
 Nana Domajnko
 Zofka Dretnik
 Emilija Kavaš
 Anica Hrunstel
 Slavica Naurnov
 Olga Nezman
 Marija Perko
 Rozi Špilak
 Verica Turk

1999

Jožica Bakija
 Anica Benkovič
 Olga Blažič
 Irena Buček Hajdarevič
 Tatjana Geč
 Nevenka Kirič
 Zofija Mežnarec
 Joža Roglič
 Jožica Rolih
 Julijana Sodin
 Jana Spanžel
 Mira Silec

Irena Vidmar
 Justina Vujnovič
 Dragica Zelinka

2000

Jelka Čemivec
 Mira Čuk
 Magda Brložnik
 Marjana Drčar
 Nuša Mlakar
 Marjeta Mežek
 Marija Mrak
 Bojana Zemljič
 Polona Zupančič
 Kabinet za zdravstveno
 vzgojo ZD Maribor

2001

Iva Ambrožič
 Marta Bančov
 Dragica Basile
 Vera Bogdan
 Majda Keček
 Zdenka Kramar
 Breda Koban
 Meta Meglič Čuk
 Cvetka Meolic
 Ana Perše
 Marina Velepčič
 Marija Vošnjak
 Služba zobozdravstvene
 vzgoje in preventive
 novogoriškega, ajdovskega
 in tolminskega območja

2002

Tatjana Debelak
Anica Geč
Ivana Hartman
Marija Hirci
Karolina Dragica Marenčič
Andreja Peternej
Milka Pobega
Zdenka Seničar
Mihaela Skoberne
Marija Smolič
Felicita Stopar
Lidija Svetelšek
Anica Šavle
Ljubica Šavnik
Irena Topolovec
Marinka Trošt
Danica Železnik
Skupina avtoric učbenika
Zdravstvena nega, SZŠ
Maribor

2003

Sonja Bergman
Vesna Božiček
Ivanka Brumec
Darja Cibic
Marta Falež
Dalija Fürst
Ana Goltes
Marija Gorše Muhič
Marta Hren
Nada Kadiš
Matilda Kramer
Milena Križaj

Milica Lahe
Nada Pitz
Sonja Ravnik
Marija Simšič
Romana Škrabl
Alenka Šau
Tatjana Valant Veličkovič

2004

Flory Banovac
Branka Drk
Mira Frangež
Saša Kadivec
Slavica Klančar
Tatjana Kumar
Jože Lavrinec
Ljuba Lednik
Zorica Šuligoj
Olga Šuštersič

2005

Milena Bohnec
Mirjana Čalič
Janez Kramar
Stanislava Majerle
Majda Medved
Djurdja Sima
Ana Polona Skočir
Jožica Trstenjak
Erika Žilavec
Delovna skupina Zbornice
- Zveze za nenasilje v
zdravstveni negi

2006

Vera Čepon
Darinka Fras
Marta Kavšek
Metka Kovačič
Ljiljana Leskovic
Nedeljka Luznar
Oti Mertelj
Marinka Orehek
Genovefa Virag
Raziskovalna skupina
DMSBZT Ljubljana

2007

Andrej Fink
dr. Silvestra Hoyer
Jožica Jošt
Irena Keršič Ramšak
Nevenka Marinšek
Jožica Mikec
dr. Majda Pajnkihar
dr. Brigita Skela Savič
Vesna Šlajpah
Irena Šumak

2008

Monika Ažman
Irena Špela Cvetežar
Milena Frankič
Neva Gavrilov
Erna Kos Grabnar
Katjuša Mravljak
Jožica Rešetič
Zdenka Tratnjek
Marjana Vangušt
dr. Marija Zaletel

2009

Mojca Dolinšek
Zorica Kardoš
Marija Logonder
Suzana Majcen Dvoršak
Andreja Mihelič Zajec
Danijela Mõrec
Gordana Njenjić
Peter Požun

2010

Slavica Babič
Marjana Bratkovič
mag. Vesna Čuk
mag. Boris Miha Kaučič
Alenka Krist
Marjeta (Metka) Močnik
Jože Prestor
mag. Brigita Putar
Dubravka Sancin
Beisa Žabkar

2011

Darko Čander
Martina Horvat
Alojzija Fink
mag. Andreja Kvas
Boja Pahor
Darja Plank
Stanka Popovič
mag. Tamara Štemberger
Kolnik
Helena Uršič
Vida Vitek

2012

Marjeta Berkopec
Aleksandra Saša Horvat
Božica Hribar
Božena Istenič
Asja Jaklič
Darinka Klemenc
Vanja Kosmina Novak
Anita Prelec
Irma Rijavec

2013

Milena Gliha
Bernarda Hostnik
Dragica Jošar
dr. Ruža Pandel Mikuš
mag. Jožica Peterka Novak
dr. Jadranka Stričević
Draga Štromajer
Mateja Tomažin Šporar
Sonja Trafela
Vanja Vilar

2014

Renata Batas
Lidija Časl
Marina Čok
Metka Lipič Baligač
Tatjana Nendl
Miha Okrožnik
Karmen Panikvar Žlahtič
Anton Posavec
Majda Šmit
Marija Verbič

2015

Majda Cotič Anderle
Karmen Janežič
Stanka Košir
Slavica Mankoč
Nataša Medved
Zdenka Mrak
Judita Slak
Mira Slak
Majda Topler
Ivanka Videčnik

2016

Marija Brvar
Andreja Krajnc
dr. Mateja Lorber
Ema Mesarič
Barbara Možgan
Mira Peroša
Damjana Polanc
mag. Jožica Ramšak Pajk
Vladimira Tomšič

2017

Doroteja Dobrinja
mag. Darja Kramar
Branka Mikluž
Kristina Novak
Alojzija Prestor
Mirjana Rep

SREBRNI ZNAK REGIJSKIH STROKOVNIH DRUŠTEV

Srebrni znak podeljujejo regijska strokovna društva v skladu s svojimi sprejetimi pravilniki. Kriterije za podelitev Srebrnega znaka določi regijsko strokovno društvo. Organizirano in v skladu s pravilnikom je prvo pričelo podeljevati Srebrne znake DMSBZT Ljubljana leta 1999. Strokovne sekcije lahko prejemnikom priznanja za dosežke na ožjem strokovnem področju ali drugim zasluženim posameznikom na ožjem strokovnem področju podelijo slovesni srebrnik, katerega obliko določi UO Zbornice – Zveze.

Slika 224: Podelitev srebrnih znakov v DMSBZT
Koroške leta 2012
(Foto: neznan, Vir: DMSBZT Koroške)

Slika 225: Značka srebrni znak DMSBZT
Maribor, 2016
(Foto: neznan, Vir: DMSBZT Maribor)

Slika 226: Srebrni znak DMSBZT
Novo mesto, 2016
(Foto: neznan, Vir: DMSBZT Novo mesto)

PRIZNANJE ZA DOSEŽKE NA OŽJEM STROKOVNEM PODROČJU

Priznanje za dosežke na ožjem strokovnem področju podeljujejo strokovne sekcije Zbornice – Zveze na svojih strokovnih srečanjih enkrat na leto. Podeli se do dve priznanji na leto.

Kriteriji za podelitev priznanja za dosežke na ožjem strokovnem področju so: pomembni dosežek na ožjem strokovnem področju, pomembni prispevek k prepoznavnosti ožjega strokovnega področja in strokovne sekcije, aktivno delovanje na ožjem strokovnem področju, aktivno delovanje v strokovni sekciji, izražanje pripadnosti strokovni sekciji, skrb za razvoj stroke in za izboljšanje obravnave pacientov na področju delovanja strokovne sekcije, raziskovalno delo na ožjem strokovnem področju, publicistično delo, pomembno za ožje strokovno področje, najmanj desetletno obdobje dela na ožjem strokovnem področju, neprekinjeno članstvo v Zbornici - Zvezi v zadnjih petih letih. Strokovna sekcija lahko opredeli dodatne kriterije za podelitev Priznanja za dosežke na ožjem strokovnem področju.

Razpis za podelitev se objavi na spletni strani Zbornice - Zveze. Dobitnike priznanj lahko predlaga član IO strokovne sekcije ali član, ki aktivno deluje na področju strokovne sekcije.

*Slika 227: Marica Parapot, prejemnica Priznanja za dosežke na strokovnem področju nefrologije, dialize in transplantacije, Novo mesto, 2014
(Foto: neznan, Vir: Marica Parapot)*

SPOMINSKA, JUBILEJNA IN DRUGA PRIZNANJA

Spominska, jubilejna in druga priznanja podeljuje Zbornica – Zveza ob jubilejnih in drugih slovesnih dogodkih. Število in kriterije spominskih, jubilejnih in drugih priznanj določi UO Zbornice – Zveze.

JUBILEJNA PRIZNANJA

1996

Srednja zdravstvena šola Celje

1997

Marija Debelak
Alja Fazarinc
Majda Gorše
Anica Gradišek
Vera Grbec
Dunja Kalčič
Petra Kersnič
Marija Lavš
Marija Miloradović
Milena Pipan
Polona Plavšak
Breda Podboj
Veronika Pretnar Kunstek
Mira Pridgar
Janez Strajnar
Marija Šipec
Ladi Ana Škerbinek
Majda Šlajmer Japelj
Dina Urbanč

2002

Maruša Šolar
Maruša Šolar (prejela dve jubilejni priznanji)
Anica Gradišek
Sonja Bergman
Marija Pajič

Jožica Tomšič

Julka Kuzma

Ela Lah

Božena Golob

Olga Nezman

2007

Magda Brložnik
Irena Buček Hajdarevič
Mirjana Čalič
Emilija Kavaš
Darinka Klemenc
Stanka Popovič
Marjana Vengušt
Marija Špelič
Univerza v Mariboru – Fakulteta za organizacijske vede Kranj

Do 12. 5. 2007 je bilo podeljenih 39 jubilejnih priznanj.

SPOMINSKA PRIZNANJA

1996

Milica Corel
Zorka Jeraj
Katarina Vinčec

1997

Mirjam Belič
Marija Burnik
Marija Deželak

Marija Fištrovec

Zdenka Kaplan

Vida Lipušček

Helena Ravnič

Vida Saje

Anica Satler

Milena Ščuka

Do 12. 5. 2007 je bilo podeljenih 13 spominskih priznanj

POSEBNO PRIZNANJE 2010

Ana Strauch, Ljubljana, 12. 12. 2010

NAZIV ČASTNI ČLAN

Naziv častnega člana podeljuje strokovna organizacija ob jubilejnih in drugih slovesnih dogodkih. Naziv je omejen na največ tri v letu. Pri podelitvi Naziva častnega člana se upošteva pomemben prispevek na področju zdravstvene ali babiške nege oziroma pomemben prispevek pri uresničevanju nalog Zbornice – Zveze. O podelitvi naziva na predlog člana UO Zbornice – Zveze odloča UO Zbornice – Zveze

Prvi Naziv častne članice je bil podeljen na ustanovnem občnem zboru Organizacije absolventk šole za sestre Zavoda za socialno higiensko zaščito dece v Ljubljani (Zapisnik, 1927). Prejela ga je gospa Franja Tavčar (soproga Ivana Tavčarja, op. avtoric), prosvetno humana organizatorka in osrednja predstavnica slovensko meščansko liberalnega ženskega gibanja (Slovenski biografski leksikon, 2017). Podatkov o vseh podeljenih Nazivih častnih članov do leta 1974 ni bilo možno izslediti. Obstaja zapis o podelitvi Listine častnega člana strokovne organizacije ob 50-letnici strokovnega zdravstvenega šolstva leta 1974. Podeljene so bile Listine častnega člana društva zaslužnim medicinskim sestram in drugim zdravstvenim delavcem in strokovnjakom, ki so petdeset let sodelovali pri razvoju in oblikovanju poklica medicinske sestre. Za častne članice ZDMSS so bili imenovani: dr. Marijan Ahčin, dr. Jože Benigar, Cita Bole, Bogomila Fajon, Jožica Pirc, Marija Šlajmer in Mira Vadnjal Klemenc.

Slika 228: Prejemnica Naziva častne članice strokovne organizacije Biserka Marolt Meden, levo predsednica Zbornice – Zveze Monika Ažman, desno podpredsednik Zbornice – Zveze Jože Prestor, 2017 (Foto: neznan, Vir: DMSBZT Ljubljana)

Častne članice 2016

doc. dr. Antonija Poplas Susič
prof. dr. Majda Pahor
mag. Rada Nešič
Dušanka Dobrašinović
Branka Rimac
Velka Lukik

Častni članici 2017

Biserka Marolt Meden
Irma Kiprijanović

Slika 229: Dobitnice naziva Častna članica v letu 2016. Od leve proti desni: Darinka Klemenc (predsednica), Dušanka Dobrašinović in dr. sci. Radmila Nešič (Zveza združenj zdravstvenih delavcev Srbije), prof. dr. Majda Pahor, Branka Rimac (Hrvatsko združenje medicinskih sester), Velka Lukik (Združenje medicinskih sester in babic Makedonije), doc. dr. Tonka Poplas Susič (ZD Ljubljana), Jože Prestor (podpredsednik) (Foto: neznan, Vir: Zbornica – Zveza)

Literatura in viri:

DMSBZT Ljubljana Available at: https://scontent-firt3-1.xx.fbcdn.net/v/t1.0-0/c21.0.200.200/p200x200/17309843_1109669782472065_5046698200956788739_n.jpg?oh=adce38fc5bc6902fe762d-1805d2753ec&oe=5A3DDD79 [15. 9. 2017].

Miloradović, M., 1974. Poročilo predsednice Zveze društev medicinskih sester Slovenije na skupščini dne 11. maja 1974 v Ljubljani. *Zdravstveni Obzornik*, 8(3), pp.180–203.

Tavčar Franja (1868 – 1938). Slovenska biografija. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU. Available at: <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi686340/> [13. 7. 2017].

Zapisnik Organizacije absolventk šole za sestre Zavoda za socialno higiensko zaščito dece v Ljubljani, 27. 11. 1927. *Zbornica – Zveza*, 5. 3. 2017.

XI.

NAGRADE IN PRIZNANJA, KI SO JIH PREJELI ORGANIZACIJA IN NJENI ČLANI

Irena Keršič, Darinka Klemenc, Marjeta Berkopec, Zdenka Seničar

Slika 230: Nekaj priznanj, ki jih je prejela
 strokovna organizacija
 (Foto: Tjaša Barbo, Vir: arhiv
 Zbornice – Zveze)

ODLIKOVANJA IN PRIZNANJA, KI JIH JE PREJELA ORGANIZACIJA

RED zaslug za narod s srebrnimi žarki, 11. novembra 1977

Odlikovanje predsednika SFRJ, s katerim je maršal Tito odlikoval strokovno organizacijo ZDMSS ob 50-letnici organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem.

SREBRNI častni znak svobode Republike Slovenije, 17. novembra 1997

Odlikovanje Republike Slovenije, ki ga je ZDMSZTS izročil predsednik republike Milan Kučan ob 70-letnici zaslužnega delovanja na področju zdravstvene nege in njenega strokovnega razvoja.

Junija 2015 je Zbornica – Zveza s strani ICN (od predsednice ICN dr. Judith Shamian) prejela **ZLATO nagrado za vključevanje članstva** (angl. ICN Membership Inclusiveness Gold Award). Nagrado ICN podeljuje strokovnim združenjem, ki imajo vključenih preko 75 odstotkov izvajalcev zdravstvene nege v državi članici. Nagrada je bila podeljena v Seulu na zasedanju CNR na kongresu ICN (Klemenc, 2016).

*Slika 231: Članice Odbora regijskih strokovnih društev po prejemu odlikovanja ICN, 2015.
(Foto: Tjaša Barbo, Vir: arhiv Zbornice – Zveze)*

31. avgusta 2017 je Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor Zbornici – Zvezi vročil odlikovanje **RED za zasluge** - najvišje priznanje države za izjemne zasluge in dejanja posebnega pomena.

Slika 232: Monika Ažman, predsednica Zbornice - Zveze, ob vročitvi visokega odlikovanja
(Foto: Bor Slana/STA, Vir: arhiv Zbornice - Zveze)

PRIZNANJA IN ODLIKOVANJA, KI SO JIH PREJELI ČLANI STROKOVNE ORGANIZACIJE

V času organiziranega delovanja so številni člani in članice strokovne organizacije prejeli različna, tudi najvišja državna odlikovanja, odlikovanja s področja zdravstva, civilnih organizacij, sindikalnih združenj, humanitarnih organizacij, občinska in druga priznanja. Vsako izmed njih je bilo izročeno s sporočilno vrednostjo, ki odraža zahvalo in priznanje civilni strokovni družbi in organizaciji medicinskih sester za strokovno, humanitarno, etično in družbeno aktivno delo.

Odlikovanji na najvišjem državnem nivoju v času SFRJ sta bili: Red zaslug za narod s srebrno zvezdo in Red dela z zlatim vencem. Prejele so jih medicinske sestre, ki so pomembno zaznamovale zdravstveno nego v slovenskem in jugoslovanskem prostoru. Med najvidnejšimi priznanji naj izpostavimo Nagrade in priznanja dr. Jožeta Potrča in odlikovanje Medalja Florence Nightingale.

Nagrade in priznanja dr. Jožeta Potrča

so se pričeli podeljevati v letu 1985 na pobudo delovnih organizacij in strokovnih združenj v zdravstvu. Pod okriljem Zdravstvene skupnosti Republike Slovenije so priznanja in nagrade podeljevali ob svetovnem dnevu zdravja 7. aprilu. Posebno družbeno priznanje je bilo namenjeno za izredne delovne in strokovne dosežke na področju zdravstvenega varstva, ki so bili posebnega družbenega pomena in so prispevali k napredku in orga-

Slika 233: Medalja Florence Nightingale
(Vir: ICN)

nizaciji zdravstvenega varstva v teoriji in praksi. V odboru za podeljevanje priznanj leta 1985 sta sodelovali medicinski sestri, članici ZDMSS, Nuša Mlakar in Marija Miloradović. Za leto 1984 in 1985 so bila podeljena prva skupna priznanja. Prejemnice so bile Majda Šlajmer Japelj, Silva Vuga, Marjeta Kokoš, Anica Gradišek in Majda Gorše. Leta 1986 je priznanje prejela Maja Češarek, leta 1987 Mira Pridgar, Cilka Nastran in Olga Pivk-Vidmar, leta 1988 Maruša Šolar, leta 1989 Marija Miloradović, leta 1990 Marija Čop, leta 1991 Marija Šipec in Julka Kuzma.

Odlikovanje Medalja Florence Nightingale

Mednarodni komite Rdečega križa v Ženevi od leta 1912 podeljuje odlikovanje Medaljo Florence Nightingale. Namenjena je strokovno usposobljenim medicinskim sestram, ki so aktivni prostovoljci ali redni sodelavci nacionalnih društev Rdečega križa in Rdečega polmeseca ali sorodnih zdravstvenih ustanov. Medalja Florence Nightingale je najvišje mednarodno priznanje, ki ga podeljujejo: diplomiranim medicinskim sestram, ki so se izkazale z izjemnim in požrtvovalnim delom s pacienti v vojni ali miru, vodilnim medicinskim sestram ali organizatoricam z izrednimi zaslugami za zdravstveno nego pacientov v vojni ali miru, prostovoljkam, ki so se vključile v organizacijo Rdečega križa in se odlikovale po predanosti pacientom in ranjencem v vojnem času ali ob množičnih naravnih nesrečah, medicinskim sestram, ki bi jih lahko uvrstili med že naštetih kategorije, a so umrle med opravljanjem svojih dolžnosti.

Slovenke, prejemnice medalje Florence Nightingale, v času bivše SFRJ, so bile leta

1973: Dina Urbančič, Cita Lovrenčič Bole in Jugoslava (Juga) Polak Bergant. Neža Jarnovič je prejela medaljo leta 1977. V *International review of the Red Cross* je kot prejemnica medalje zavedena pod zaporedno številko 34 »Nurse Neza Jarnovic, Graduate Nurse. Ministry of Health of SR Slovenia. Republic Public Health Institute of SR Slovenia. Retired in 1961«. V času samostojne Republike Slovenije je bila leta 2009 dobitnica medalje Jerica Kašca. Prejela jo je za predano, za več kot 50-letno prostovoljno delo v Rdečem križu, ki ga je opravljala poleg zahtevnega poklicnega dela glavne medicinske sestre v SB Idrija in vodje dispanzerja za tuberkulozo in pljučne bolezni.

Literatura in viri:

Anon., 1969. Letošnje leto smo sklenili s proslavo 50 – letnice dela medicinskih sester v Sloveniji. *Zdravstveni Obzornik*, 3(4), pp. 185–186.

Anon., 2017. Slavnostna podelitev najvišjega priznanja Mednarodnega odbora Rdečega križa »Medalje Florence Nightingale«. Rdeči križ Slovenije. Available at: http://www.rks.si/sl/Junij_1/Slavnostna_podelitev_najvisjega_priznanj_Mednarodnega_odbora_Rdecega_križa_Medalje_Florence_Nightingale/ [6. 6. 2017].

Gorše, M., 1985. Nagrade in priznanja dr. Jožeta Potrča. *Zdravstveni Obzornik*, 19(5), pp. 349–352.

Gradišek, A., 1974. Naše članice – odlikovane z medaljo Florence Nightingale. *Zdravstveni Obzornik*, 8(1), pp. 52–55.

Hay, A., 1977. Twenty sixth award of the Florence Nightingale Medal. *International Review of the Red Cross*, 17(194), pp. 257–262. Available at: https://www.loc.gov/frd/Military_Law/pdf/RC_May-1977.pdf [6. 6. 2017].

ICN. Available at: <https://cdn.globalauctionplatform.com/22501c26-8e6d-422d-8433-a61900f162d2/355f5cda-d975-45d3-c40c-f3671f88e96e/original.jpg>. [12. 10. 2017].

Jarnovič, N., 1976. Občni zbor Zveze društev

medicinskih sester Slovenije v Portorožu dne 12. in 13. marca 1996. *Zdravstveni Obzornik* 10(2), pp. 149–154.

Jarnovič, N., 1978. Proslava 50 letnice društva medicinskih sester na Slovenskem. *Zdravstveni Obzornik*, 12(1-2), p. 29.

Kersnič, P. & Filej, B., 2007. Priznanja zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije. *Obzornik Zdravstvene Nege* 41(Suppl 1), pp.79–82.

Klemenc, D., 2016. Poročilo o delu organov Zbornice – Zveze za leto 2016. Available at: https://www.zbornica-zveza.si/sites/default/files/doc_attachments/koncnoporociloskupscina2015.pdf [3. 9. 2017].

Lavš, M., 1980. 1. redna seja glavnega odbora Zveze društev medicinskih sester Slovenije. *Zdravstveni Obzornik*, 14(3), pp.182–191.

Miloradović, M., 1978. Petdesetletnica strokovnega društva na Slovenskem. *Zdravstveni Obzornik*, 12(1-2), pp. 3–22.

Naville, A. M., 1973. Twenty fourth award of the Florence Nightingale Medal. *International Review of the Red Cross*, 13(146), pp. 239–244. Available at: https://www.loc.gov/frd/Military_Law/pdf/RC_May-1973.pdf [6. 6. 2017].

Plavšak, P., 1985. Redna letna skupščina Zveze društev medicinskih sester Slovenije (Ljubljana, 27. marca 1985). *Zdravstveni Obzornik*, 19(5), pp. 331–338.

Pravilnik o priznanjih Zbornice – Zveze, 2015. Zbornica – Zveza. Available at: https://www.zbornica-zveza.si/sites/default/files/doc_attachments/pravilnik_o_priznanjih_zadnja_sprememba_15.02.2016.pdf [19. 4. 2017].

Predlog Zakona o priznanjih in nagradah dr. Jožeta Potrča (ESA-315), 1984. *Poročevalec* 10(5), pp. 19–20.

Urad predsednika Republike Slovenije, 2017. Seznam vseh odlikovancev od leta 1992 do decembra 2012.

Predsednik RS Milan Kučan (1992-2002). Zveza društev medicinskih sester Slovenije, 1997. Available at: <http://www.up-rs.si/up-rs/uprs.nsf/objave/Seznam-vseh-odlikovancev-od leta-1992-do-decembra-2012?OpenDocument> [6. 6. 2017].

Zapisnik 29. redne volilne skupščine Zbornice – Zveze, 2016. Available at: https://www.zbornica-zveza.si/sites/default/files/doc_attachments/zapisnik_29_volilne_skupscine_2016.pdf [12. 6. 2017].

Zbornica – Zveza, 2017. Priznanja Zlati znak, 2017. Available at: <https://www.zbornica-zveza.si/sl/o-zbornici-zvezi/priznanja> [10. 6. 2017].

XII.

POIMENOVANJA PO ANGELI BOŠKIN IN UPORABA NJENEGA IMENA

Irena Keršič

Slika 234: Angela Boškin
(Vir: arhiv Zbornice – Zveze)

S prepoznavnostjo Angele Boškin kot prve šolane medicinske sestre v Sloveniji se je pričelo njeno ime uporabljati za poimenovanje za zdravstveno nego pomembnih dogodkov. Vsa poimenovanja segajo v obdobje zadnjih desetih let in izkazujejo veliko spoštovanje, odgovornost in ponos do njenega življenjskega dela.

Dnevi Angele Boškin

Dne 5. 4. 2007 sta Splošna bolnišnica Jesenice in Visoka šola za zdravstveno nego Jesenice (v nadaljevanju: VŠZNJ) izvedli 1. strokovno srečanje Dan Angele Boškin. Srečanje je potekalo v gledališču Toneta Čufarja na Jesenicah (Kramar & Skela-Savič, 2007). V letu 2016 so bili izvedeni 9. dnevi Angele Boškin z motom Deset let vodenja kakovosti v slovenskem zdravstvu: izkušnje, dobre prakse, ovire. Med izvajalce strokovnega srečanja sta se vključila še Ministrstvo za zdravje in DMSBZT Gorenjske (Bahun & Pavlenč, 2016).

Priznanje Angele Boškin

Srednje šole, ki izvajajo zdravstvene programe, organizirajo državno tekmovanje iz znanja na strokovnem področju in natečaj za literarne in likovne prispevke. Tekmovanja potekajo zadnji petek pred svetovnim dnevom zdravja - 7. aprila, in sicer od leta 1996, ko je bilo 1. državno tekmovanje za dijake srednjih zdravstvenih šol v Novem mestu. Ob obeležju 80. letnice strokovnega združenja in ob 30. letnici smrti Angele Boškin je bil 12. 11. 2007 na seji Skupnosti zdravstvenih šol Slovenije sprejet sklep, da se tekmovanje iz znanja na področju zdravstva poimenuje po skrbstveni in zaščitni sestri, ki je zaznamovala zdravstveno izobraževanje - Angeli Boškin. Predlog je bil posredovan s strani Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v vzgoji in izobraževanju pri Zbornici - Zvezi. Tako se je državno tekmovanje iz znanja na področju zdravstvene nege in prve pomoči preimenovalo v tekmovanje za priznanje Angele Boškin. Tekmovanje se izvaja na podlagi Pravilnika, ki ga je sprejela Skupnost zdravstvenih šol Slovenije 4. 11. 1998 in velja od šolskega leta 1998/99 dalje. Vsako leto druga šola prevzame vlogo organizatorice tekmovanja. Tema literarnega in likovnega natečaja sta temi svetovnega dneva zdravja (Emilijan Kompan, 20014).

Slika 235: Vabilo na strokovno srečanje Dan Angele Boškin, 2007
(Avtor: anon, Vir: Irena Keršič)

Slika 236: Vabilo na proslavo ob poimenovanju državnega tekmovanja iz zdravstvene nege in predstavitve plaket - priznanj Angele Boškin, 2007
(Avtor: anon, Vir: Irena Keršič)

Fakulteta za zdravstvo Angele Boškin

V letu 2014 je na podlagi sklepa Okrožnega sodišča v Kranju z dne 8. 7. 2014 Fakulteta za zdravstvo Jesenice (FZJ) postala pravna naslednica Visoke šole za zdravstveno nego Jesenice. S sklepom Občinskega sveta Občine Jesenice z dne 8. 12. 2016 se je FZJ preimenovala v Fakulteto za zdravstvo Angele Boškin. V sodni register Okrožnega sodišča v Kranju je bila vpisana z dnem 28. 12. 2016, s sklepom opr. št. Srg 2016/55282 (Ske-la-Savič, 2017). Slavnosti dogodek ob preimenovanju je potekal 16. 12. 2016. Novo ime je fakulteta pričela uporabljati z januarjem 2017.

Na podlagi Pravilnika o nagradah, pohvalah in priznanjih FZAB, sprejetim v maju 2017, podeljuje fakulteta nagrade, pohvale in priznanja kot posebno priznanje za izjemne uspehe in dosežke na znanstveno raziskovalnem in izobraževalnem področju, ki pomembno prispevajo k uveljavitvi, razvoju in ugledu fakultete. Prve nagrade, pohvale in priznanja so bila podeljeni v študijskem letu 2010/11.

- **Nagrade Angele Boškin za študente:** s katero želi fakulteta spodbujati kakovost znanstveno-raziskovalne de-

javnosti študentov. Nagrada je listina, spominska plaketa s podobo Angele Boškin in spremljevalna nagrada (Pravilnik o nagradah, 2017).

- **Priznanje Angele Boškin za študente:** predstavlja listina in knjižna nagrada, podeljuje se vsako leto najboljšemu absolventu/diplomantu študijskega programa prve stopnje in enemu najboljšemu absolventu/diplomantu študijskega programa druge stopnje ob zaključenem študijskem letu (Pravilnik o nagradah, 2017).

- **Priznanje Angele Boškin za visokošolske učitelje in sodelavce:** podeljevati se je pričelo že leta 2010. Priznanje prejmejo visokošolski učitelji, sodelavci in znanstveni delavci, ki so v preteklem študijskem letu sodelovali pri pedagoškem procesu. Priznanje Angele Boškin predstavlja listina in se podeli enkrat letno (Pravilnik, 2017). Priznanje Fakultete za zdravstvo Angele Boškin: prejmejo posamezniki izven FZAB in skupine, ki jih sestavljajo ti posamezniki, ter druge organizacije. Priznanje predstavlja listina, podeljuje se enkrat letno (Pravilnik o nagradah, 2017).

- **Pohvalo Fakultete za zdravstvo Angele Boškin:** prejmejo najboljši

študenti vseh letnikov. Pohvalo predstavlja listina (Pravilnik o nagradah, 2017).

- **Prisega Angele Boškin**

Ob Mednarodnem dnevu medicinskih sester – 12. maju in ob 85. letnici strokovne organizacije je Zbornica – Zveza slovesno razglasila prisego Angele Boškin kot priporočilo in prepoznavno besedilo, ki naj ga ob podelitvi diplom izrečejo vsi diplomanti in diplomantke, ki so končali prvo stopnjo izobraževanja za zdravstveno nego. Prisego Angele Boškin je obravnaval UO Zbornice Zveze na svoji 47. redni seji in jo potrdil v maju 2012. VŠZNJ je na pobudo Zbornice – Zveze 19. 4. 2012 izdala dovoljenje za uporabo prisega (Klemenc, 2012).

- **Priznanje Angele Boškin za življenjsko delo**

Priznanje podeljuje Zbornica – Zveza za dosežke na področju zdravstvene in babiške nege in se podeljuje ob mednarodnem dnevu medicinskih sester 12. maju. Podeljuje se eno priznanje letno (Pravilnik o priznanjih, 2015). Priznanja se podeljujejo od leta 2010 in so podrobneje predstavljena v poglavju o priznanjih.

Zaradi transparentnosti in v dobro imena je Zbornica – Zveza v letu 2017 pri Ura-

Slika 237: Predsednica Zbornice – Zveze Monika Ažman ob podelitvi diplom na slavnostnem preimenovanju Fakultete za zdravstvo Angele Boškin, 16. 12. 2016
(Foto: anon, Vir: Fakulteta za zdravstvo Angele Boškin).

du Republike Slovenije za intelektualno lastnino zaščitila ime Angele Boškin kot blagovno znamko, ker izpolnjuje pogoje iz 42. in 43. člena Zakona o industrijski lastnini (Dopis, 2017).

Slika 238: Slavnostna podelitev diplom na Fakulteti za zdravstvo Angele Boškin, 2016 (Foto: anon, Vir: Fakulteta za zdravstvo Angele Boškin).

Literatura in viri:

Dobitniki nagrad in priznanj FZAB, n.d. Available at: <http://www.fzab.si/si/mainmenu/o-fakulteti/predstavitev/dobitniki-nagrad-in-priznanj-fzj/> [18. 8. 2017].

Dopis št. 31207-915/2017-5 (226 VV), 29. 8. 2017. Republika Slovenija. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Urad za intelektualno lastnino.

Emilijan Kompan, P., 2014. Intervju z gospo Marijo Verbič. In: P. Emilijan Kompan, ed. *Zgodovina tekmovanja za priznanje Angele Boškin: raziskovalna naloga*. Celje: Srednja zdravstvena šola Celje, Mestna občina Celje, Mladi za Celje.

Fakulteta za zdravstvo Angele Boškin. Available at: <http://www.fzab.si/index.php?mact=Album,m64377,default,1&m64377albumid=187&m64377returnid=405&page=405> [23.9.2017].

Fakulteta za zdravstvo Angele Boškin. Available at: <http://www.fzab.si/uploads/images/albums/Slavnostno%20preimenovanje%20in%20podelitev%20diplom.%2016.%2012.%202016/GJ6A6026.jpg> [23. 9. 2017].

Bahun, M., Pavlenč, B., 2016. 10 let vodenja kakovosti v slovenskem zdravstvu: izkušnje, dobre prakse, ovire. In: *Zbornik prispevkov 9. dnevi Angele Boškin, 21. oktober 2016*, Gozd Martuljek. Jesenice: Splošna bolnišnica.

Klemenc, D., n.d. Priporočilo Zbornice - Zveza za uporabo Prisege Angele Boškin. Available at: <https://www.zbornica-zveza.si/sl/o-zbornici-zvezi/o-poklicu/prisega-angele-boskin> [31. 1. 2017].

Kramar Z. & Skela-Savič B, 2007. Vabilo na strokovno srečanje Dan Angele Boškin 2007.

Poročilo s 17. redne seje Občinskega sveta Občine Jesenice, 2016. Available at: <http://www.jesenice.si/medijsko-sredisce/obvestila-za-javnost/item/16317-porocilo-s-17-redne-seje-obcinskega-sveta-obcine-jesenice> [9. 1. 2016].

Pravilnik o nagradah, pohvalah in priznanjih Fakultete za zdravstvo Angele Boškin, 2017. Jesenice: Senat Fakultete za zdravstvo Angele Boškin. Available at: http://www.fzab.si/uploads/file/20_02_Pravilnik_o_nagradah_priznanjih_in_pohvalah_na_FZAB_s%20sprememba-mi17052017.pdf [18. 8. 2017].

Pravilnik o priznanjih Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije. Pravilnik o priznanjih, zadnja sprememba 18. 11. 2015. Zbornica – Zveza. Available at: http://www.zbornica-zveza.si/sites/default/files/doc_attachments/pravilnik_o_priznanjih_zadnja_sprememba_15.02.2016.pdf [31. 1. 2017].

Skela-Savič, B., 2017. Razvoj fakultete. Jesenice: Fakulteta za zdravstvo Angele Boškin. Available at: <http://www.fzab.si/si/mainmenu/o-fakulteti/razvoj-sole/>, [13. 3. 2017].

*Slika 238 a: Iz preteklosti v prihodnost
z roko v roki
(Foto: Neznani, Vir: DMSBZT Novo mesto)*

XIII.

RECENZIJ A IN KRATICE

RECENZIJA

Andreja Mihelič Zajec

Zajeten obseg besedila in slikovnega gradiva v pričujoči knjigi povabi bralca na najboljši možni način k praznovanju ob častitljivem jubileju - devetdesetletnici organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem. Fascinantna količina zbranih podatkov in arhivskega gradiva na enem mestu nazorno prikazuje nastanek, rast, povezanost, prepletenost in kompleksnost organiziranega delovanja medicinskih sester na lokalni in nacionalni ravni ter njihovo povezovanje izven državnih meja. Hkrati bralec dobi sliko o pestrosti strokovnih področij prakse zdravstvene nege.

Medicinske sestre so v času in prostoru predstavljene kot sočutne, empatične in predane opravljanju poklica, kar je zagotovo bila in je še vedno motivacija za odločitev postati medicinska sestra. Vendar sta znanje in dobro povezovanje tisto, kar jim je dajalo moč za kakovostno opravljeno delo in prepoznavnost v družbenem okolju. Tega so se še posebej zavedale posameznice, ki so stopile iz povprečja in dale razvoju zdravstvene nege svoj pečat. Knjiga jih predstavi sistematično v vlogi predsedujočih na ravni Zbornice - Zveze, regijskih strokovnih društev, strokovnih sekcij, delovnih skupin in publicistične dejavnosti. Doprinos posameznikov kot tudi organizacije same je bil v preteklosti opažen, na kar nas spomni kronološki prikaz številnih in raznolikih tako prejetih kot podeljenih nagrad in priznanj.

Ob pogledu na prehojeno pot v devetih desetletjih bralcu ni težko ugotoviti vsebinske rdeče niti, ki jo predstavljajo: zavzetost za nadaljnji razvoj, skrbno sledenje razvoju stroke po svetu, zavzemanje za umeščanje medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov v enakopraven položaj z drugimi zdravstvenimi delavci, oblikovanje zunanje podobe medicinske sestre, dvig nivoja izobrazbe, in kot najpomembnejše skrb za dobro pacienta, kar se zrcali v humanem in etičnem odnosu, kakovostni in varni zdravstveni negi.

Knjiga z naslovom: *Negovanje dediščine skozi devet desetletij - organizirano delovanje medicinskih sester na Slovenskem* ima neprecenljivo vrednost za ohranjanje zgodovinske dediščine. Je več kot spomin na preteklost. Je priložnost za sedanje in prihodnje generacije medicinskih sester in babic za preverjanje in dopolnjevanje dokumentacijskega gradiva. Je pisni vir znanja, ki lahko služi učenju dijakov, študentov, medicinskih sester, babic kot tudi vseh ljubiteljev zgodovine. Verodostojnost tega dragocenega učnega pripomočka potrjujejo: zbrano dokazno gradivo v obliki fotografij, prepisov in kopij arhiviranih zapisnikov, referirano besedilo in zbrana bibliografija.

»Ujeti preteklost« in naš odprt odnos do preteklih dejstev je edinstvena pot za razmišljanje in postavljanje novih ciljev v zdravstveni negi in babištvu.

KRATICE

AED	automatic external defibrilator, slov. aparat, ki analizira srčni ritem, določi, ali je električni sunek indiciran, se samodejno pripravi na sunek in sporoči primeren trenutek za sprožitev sunka
AKS	akutni koronarni sindrom
ARS	Arhiv Republike Slovenije
ATCN	Advanced Trauma Care for Nurses, slov. tečaj dodatnih postopkov zdravstvene nege pri obravnavi ogroženega poškodovanca
ATLS	Advanced Trauma Life Support, slov. nadaljevalni postopki oskrbe poškodovanca
CINDI	Countrywide Integrated Noncommunicable Disease Intervention, slov. program namenjen ohranjanju in krepitvi zdravja ter preprečevanju kroničnih nenalezljivih bolezni
CIRIUS	Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje
CNR	Council of National Representatives, slov. Svet nacionalnih predstavnikov pri ICN
CCNP	Council on Cardiovascular Nursing and Allied Professions of the European Society of Cardiology, slov. Svet za kardiovaskularno zdravstveno nego in pridružene profesije
CPC+	Upgraded Comprehensive Patient Care, slov. nadgrajena celovite obravnave pacienta
dipl. m. s.	diplomirana medicinska sestra
DMS	Društvo medicinskih sester
DMSZT	Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov
DMSBZT	Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov
ECET	European Council of Enterostomal Therapy, slov. Evropsko združenje enterostomalnih terapevtov
EDTNA/ ERCA	European Dialysis and Transplant Nurses Association/European Renal Care Association, slov. Evropsko združenje medicinskih sester v dializi in transplantaciji/Evropsko združenje za zdravstveno nego ledvic
EENF	European Endoscopy Nurses Forum, slov. Evropski forum medicinskih sester v endoskopiji
EEWG	ESGENA Educational Working Group, slov. Delovna skupina za izobraževanje pri ESGENA
EFHSS	European Forum for Hospital Sterile Supply, slov. Evropsko združenje bolnišničnih sterilizacij
EFN	European Federation of Nurses Associations, slov. Evropska zveza združenj medicinskih sester
EfCCNa	The European Federation of Critical Care Nursing Associations, slov. Evropsko združenje za zdravstveno nego življenjsko ogroženega pacienta
EKG	elektrokardiogram
EMA	European Midwives Association, slov. Evropska babiška zveza
EONS	European Oncology Nursing Society slov. Evropsko združenje onkoloških medicinskih sester
ENDE	European Nurse Directors Association, slov. Evropsko združenje direktorjev zdravstvene nege
EORNA	European Operating Room Nurses Association, slov. Evropsko združenje operacijskih medicinskih sester
ESGENA	European Society of Gastroenterology and Endoscopy Nurses, slov. Evropsko združenje gastroenteroloških in endoskopskih medicinskih sester
ET	enterostomalni terapevt/enterostomalna terapija
EULAR	The European League Against Rheumatism, slov. Evropsko združenje proti revmatizmu
EuSEN	European Society of Emergency Nursing, slov. Evropsko združenje za urgentno zdravstveno nego
EWMA	European Wound Management Association, slov. Evropsko združenja za oskrbo ran
FEND	Federation of European Nurses in Diabetes, slov. Evropska zveza medicinskih sester v diabetologiji
FLRJ	Federativna ljudska republika Jugoslavija (ustanovljena 29. 11. 1945)

FOHNEU	Federation of Occupational Health Nurses with in the European, slov. Evropsko združenje medicinskih sester medicine dela
FZJ	Fakulteta za zdravstvo Jesenice
FZAB	Fakulteta za zdravstvo Angele Boškin
FZV	Fakulteta za zdravstvene vede
ICM	International Confederation of Midwives, slov. Mednarodna konfederacija babic
ICN	International Council of Nurses, slov. Mednarodni svet medicinskih sester
ICNP	mednarodno klasifikacijo zdravstvene nege
IDF	International Diabetes Federation, slov. Mednarodno diabetološko združenje
IFNA	International Federation of Nurse Anesthetists, slov. Mednarodno združenje medicinskih sester v anesteziji
ILCO društvo	Društvo oseb z ileo, kolo in urostomo
INKO društvo	Združenje oseb z inkontinenco
IO	izvršilni odbor
ISNCC	International Society of Nurses in Cancer Care, slov. Mednarodno združenje onkoloških medicinskih sester
KC	Klinični center
KON	Klinični oddelek za nefrologijo
KOSS	koordinator ali koordinacija odbora strokovnih sekcij
KOPB	Kronična obstruktivna pljučna bolezen
Kraljevina Jugoslavija	država, ustanovljena 3. 10. 1929 in formalno ukinjena z ustanovitvijo FLRJ
Kraljevina SHS	Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev (1. 12. 1918 do preimenovanja 3. 10. 1929 v Kraljevino Jugoslavijo)
LRS	Ljudska Republika Slovenija
MS	medicinska sestra
MZ	Ministrstvo za zdravje
NAKVIS	Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu
NATO	North Atlantic Treaty Organization, slov. Organizacija Severnoatlantske pogodbe
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
NMP	nujna medicinska pomoč
NP	nacionalni protokol
NPK	nacionalna poklicna kvalifikacija
OPMS	operacijske medicinske sestre
ORSD	odbor regijskih strokovnih društev
OSS	odbor strokovnih sekcij
PEG	perkutana endoskopska gastrostoma
PD	peritonealna dializa
PNAE	Pediatric Nursing Associattions of Europe, slov. Evropsko združenje pediatričnih medicinskih sester
PZN	paliativna zdravstvena nega
RA	referenčna ambulanta
RK	Rdeči križ
RS	Republika Slovenija
RSK	Razširjeni strokovni kolegij
RSKZN	Republiški strokovni kolegij za zdravstveno nego
SB	Splošna bolnišnica
SCHOOL NURSE	šolska medicinska sestra

SDMSBZT	Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov
SDSPZN	stalna delovna skupina za paliativno zdravstveno nego
SFRJ	Socialistična federativna republika Jugoslavija ali Jugoslavija (naslednica FLRJ, država med 1963 in 1992)
SKOR center	Nacionalni center za strokovni, karierni in osebnostni razvoj medicinskih sester in babic
SMSZTP	Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji
SNDTN SLOVENIA	Society of Nurses in Dialysis Transplant & Nephrology of Slovenia, slov. Sekcija medicinskih sester v dializi,
	transplantaciji in nefrologiji Slovenije
SV	Slovenska vojska
SZD	Slovensko zdravniško društvo
SZO	Svetovna zdravstvena organizacija
TPO	temeljni postopki oživljanja
TZN	tehnik zdravstvene nege
UKC	Univerzitetni klinični center
UO	upravni odbor
URI RS	Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Republike Slovenije
UO Zbornice- Zveze	upravni odbor Zbornice – Zveze
VŠZD	Višja šola za zdravstvene delavce
VŠZ	Višja šola za zdravstvo
VŠZNJ	Višja šola za zdravstveno nego Jesenice
WCET	World Council of Enterostomal Therapists, slov. Svetovno združenje enterostomalnih terapevtov
WENR	Workgroup of European Nurse Researches, slov. Evropske medicinske sestre raziskovalke
WFCCN	World Federation Of Critical Care Nurses, slov. Svetovno združenje za zdravstveno nego življenjsko ogroženega pacienta
WFHS	World Federation for Hospital Sterilisation Sciences, slov. Svetovno združenje za bolnišnično sterilizacijo
Zbornica	Zbornica zdravstvene nege Slovenije (ZZNS), tudi Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije (ZZBNS)
Zbornica – Zveza	Zbornica zdravstvene nege Slovenije – Zveza društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije, tudi Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveza društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije tudi Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije
ZD	Zdravstveni dom
ZDMSS	Zveza društev medicinskih sester Slovenije
ZDMSZTS	Zveza društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije
ZDMSBZTS	Zveza društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije
ZSDMSBZTS	Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije
ZN	zdravstvena nega
ZT	zdravstveni tehnik
Zveza	Zveza društev medicinskih sester Slovenije, tudi Zveza društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije, tudi Zveza društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, tudi Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije
ZZNS	Zbornica zdravstvene nege Slovenije, tudi Zbornica
ZZBNS	Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije, tudi Zbornica
ZZZS	Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

Lapismite

Dne 27. novembra 1927 se je vršil v zavodu za
bor. Organizacije absolventke šole za učke v špi
rkova, sr. Bešarkova, sr. Poškinoova, sr. Gud
Kuljeva, sr. Kurentova, sr. Marinčičeva, sr.
a in sr. Vorkova. Prisostvoval je šef zavoda
Schiffnerjeva kot predsednica pripravljalnega odbora
sr. Schiffnerjeva ugotovila, da je v času
vse zbrane, posebno g. šefa kot govornika in
v ščitnem polju ter v jedrnatih besedah
iniciativa v Jugoslaviji

25,00 €

ISBN 978-961-273-174-8

9 789612 731748